

Vol. XXXII.

SIMON HEWAVITARNE BEQUEST.

BHADANTACARIYA BUDDHAGHOSA MAHA THERA'S

COMMENTARY TO THE

JATAKA PALI.

PART III.

(නිපිටකමුද්දකතෙ චතතිංසතිමං පොඨකං.)

හදනනාචරිය බුද්ධඝෝස මහාථෙරවරපසණිනා

ජාතකටඨකථා.

තනිශොභාගො.

(වතුකත-අධ්‍යක්ෂකානුමතය.)

පිදුරුපොලගාමේ සිරිසුමඬලාඤාධර්මාධිපාතිනා
උදාරවර්ණ අමරසුරනිකාසික මහානාසකධුරන්ධිරෙන
හදනනපණ්ඩිතෙන

පිදුරුපොල පියතිස්ස මහාථෙරෙන

සංසොධිතාභිසකිනාව.

මු: ව: 2474.

කි: ව: 1931.

මිල රු.225/-

(නිපිටකමුද්‍රාංගනය මහති.සතිම. පොළවක.)

හදුනතාවරිය බුද්ධිසොස මහාථෙරවරපසණිනා

ජාතකවට්ඨකපා.

නතියොහාගො.

(වතුකත-අට්ඨකනිපාතවණ්ණනා.)

(නිපිටකමුද්‍රණයෙන් මිනති.සතිම. පොතක.)

හදනනාවරිය බුද්ධිසොස මහාථෙරවරපසණිනා

ජාතකවට්ඨකාවා.

නතියොහාගො.

(වතුකත-අට්ඨකනිපානවණ්ණනා.)

විදුරපොලගාමෙ සිරිසුමඬගලාදාමාධිවාසිනා
උදකරවසිස අමරසුරනිකාසිස මහානාසකබුරුකිරෙන
හදනනපණිතෙන

විදුරපොල පියතිස්ස මහාථෙරෙන

සංසොධිතාභිසංඛිතාව.

සසිමන් හෙවාවිතාරණ මහාසයාණතෙන

සොගතෙන

සිනිනාඨ කුමාරදාස මුනසිහාභිකානෙන

නිපිටකමුද්‍රණයෙන් මුද්‍රපෙත්වා

පානවිකතා.

වූ: ව: 2474.

කි: ව: 1931.

Vol. XXXII.

SIMON HEWAVITARNE BEQUEST.

BHADANTACARIYA BUDDHAGHOSA MAHA THERA'S

COMMENTARY TO THE

JATAKA PALI.

PART III.

REVISED AND EDITED BY

The Venerable Pandit

WIDURUPOLA PIYATISSA MAHA THERA

Mahā Nāyaka of Amarapura Sect,

Up-country, Ceylon.

PUBLISHED BY THE TRUSTEE :

SRINATHA KUMARADASA MOONESINGHE ESQ.

THE TRIPITAKA PUBLICATION PRESS,

MALIGAKANDA,

COLOMBO. (CEYLON.)

B: E: 2474.

C: E: 1931.

PUBLISHERS NOTE

The late Mr. SIMON ALEXANDER HEWAVITARANE, who in his life time had begun to publish the TRIPITAKA, left a bequest for its completion after his death. He died suddenly on 17th January 1913 and in accordance with his wishes his Trustees had published the Commentaries on the Text in 49 volumes. After seventy years these books are no longer readily available.

His widow Mrs. SOMAWATI HEWAVITARANE who passed away on 10th January 1982 at the age of 94, had prior to her death, created the SOMAWATI HEWAVITARANE TRUST to carry on the good work started by her late husband and bequeathed her entire estate to this Trust.

We the Trustees of the Somawati Hewavitarane Trust, having seen the need to re-print the Commentaries, have undertaken this task to help both the student and teacher of the Dhamma and in the hope that this act of ours will help to preserve the Noble Teachings of the Blessed One for the benefit of the future generations and thereby prolong the life of the Buddha Sasana by many more thousands of years.

May the fruits of this meritorious act help the late Simon Alexander Hewavitarane and Somawati Hewavitarane Maha Upasikawa in Sansara and towards their final attainment of Nibbana.

*Noel Wijenaika
Nanda Amerasinghe
Parinda Ranasinghe*

12. 02. 2009

Somawati Hewavitarane Trust Office,
130, Maligakanda Road, Colombo-10,
SRI LANKA.

THE LATE
MR. SIMON ALEXANDER HEWAVITARNE.

BORN 20TH MARCH, 1875.

DIED 17TH JANUARY, 1913.

සෝමාවතී හේවාචිතාරණ මැතිනිය

THE LATE
VEN'BLE ANAGARIKA DHARMAPALA.
(SIRI DEVAMITTA DHAMMAPALA)
Director of Tripitaka Muddrana Sabha

BORN 17TH SEPTEMBER, 1864.

DIED 29TH APRIL, 1933.

PREFATORY NOTE.

With the issue of the Jātaka Aṭṭhakathā 3rd part, we have much pleasure in placing before the public the 32nd volume of the Simon Hewavitarne Bequest Series. The editing of this volume also has been done by the Ven'ble Pandit Widurupola Piyatissa Mahā Nāyaka Thero of the Up-country Amarapura Sect, Bambarakelle Vihāre, N'Elia, with the assistance of the Rev. Palannoruwe Vimaladhamma Pandita Thero of the Tutorial Staff Vidyōdaya Oriental College, Māligākanda, Colombo. We beg to convey our thanks to the Revd. Editor.

We have pleasure to announce that the 2nd part of Manóratthapūrāṇi Anguttara Nikāyaṭṭha-kathā is nearly ready and will be out soon.

Anagarika Dharmapala,
S. K. Moonesinghe,

Tripitaka Publication Office,
Maligakanda, Colombo,

January 15, 2474.
1931.

ABBREVIATIONS.

සංකේතනිරූපන.

සි.	සිහල පොතක.
ඉං.	මුද්‍රිත ඉංග්‍රීසිකර පොතක.
සසා.	මුද්‍රිත සසාමකර පොතක.

PREFACE.

මුබබකියෙසො.

විදිතමෙවෙනමායසමන්තානං යං මෙ ඉමිස්සා ජාතකට්ඨකථාය සොධනමපති වත්තබ්බං සබ්බමපි තං පුරෙතරං පාකට්ඨකතස්ස ඉමිස්සා පඨමභාගස්ස මුබබකියෙ වුත්තමෙවාහොසි දුතියභාගස්සපි පාකට්ඨකරණසමයෙ අඤ්ඤානු විසෙසවිඤ්ඤාපතා න කිඤ්චි වුත්තමිති.

යො පන මං ඉමාය අට්ඨකථාය පටිසඤ්චරණමයාවිත්ථ තිපිටක මුද්දාභිකණසභායජ්ඣකෙධා වාද්ලස් අල්චිස් හේවාචිතාරණව්‍යයො පරතිතතිරතාසයො සාසනමාමකො අග්ග්ඤ්ඤානෙකගුණසංගතිපති මණ්ඩතො මහාගහපති සො ඉමස්ස තතියභාගස්ස මුද්දාපනාරම්භතො නවිරෙනෙව කාලෙත කාලමකාසි යථාතං වයධිමමා සබ්බෙ සඤ්චාර.

අතික්කනෙතසු ව තස්ස ධුමදිවසෙසු පඨමතරකාලකතස්ස තං සොදරස්ස සබ්බමන්හේවාචිතාරණමහාසයස්ස නිවෙසනෙ සන්තිපාති තානං තිපිටකමුද්දාණසභාය සාමාජිකානං සබ්බෙසං මහාපෙරවරුන මනුමතියා තස්ස ජෙට්ඨභාතා අනගාදිකධම්මපාලමහොදයොවෙව භාගිණේයොචස්ස සිද්ධිතාඨක්කමාරද්දස මුනසිහව්‍යයො ගහපතීති දොපිමෙ උපාසකා තිපිටකමුද්දාණසභාය අජ්ඣකබ්බුරෙ ධර්මතා අහෙසුං.

අයඤ්ච තතියභාගො යාව නවකතිපාතපරියොසානා මුද්දාපෙචා පාකට්ඨකතබ්බොති මයාධිපෙපතොපි තිපිටකමුද්දාණසභාපතිට්ඨාප කස්ස දිවඤ්ඤාසසබ්බමන්හේවාචිතාරණමහාසයස්ස පතතිදුතමහස්සව දිවසතො පුරෙතරමෙවායං භාගො නිට්ඨාපෙතබ්බොති යථාචුත්තෙති අජ්ඣකබ්බමහාසයෙති නිවෙදිතෙන සතා මයායං යාව අට්ඨකතිපාත පරියොසානා සංසොධෙඤ්ඤාසඤ්චාරිසිත්ථ.

ඵවමයං චතුක්කතිපාතස්ස ආදිතො යාව අට්ඨකතිපාතපරියො සානා සංසොධෙඤ්ඤාසඤ්චාරො ජාතකට්ඨකථාය තතියභාගො යථා චුත්තෙති අජ්ඣකබ්බොතිදුති මුද්දාපෙචා පාකට්ඨකතො පරියතතිසාස නස්ස විරට්ඨිතියා හොතු දිවඤ්ඤාතාව හෙවාචිතාරණමහාසයා ඉමිනා පුඤ්ඤාන යාව අමතමහාතිබ්බොණපටිවෙධා සුඛිහවන්තු.

යමපන පුරිමභාගෙසු ඉමසමිඤ්ච මම පමාදඤ්ඤාමජාතං සද්දසඤ්ඤානං දිස්සති තං පරියතතිධරෙති බහුසුත්තෙති බමිතබ්බං සොධෙතබ්බඤ්ඤා සාසනානුග්‍රහභායාති සවිනයමායාවෙ.

අනු මය්‍යං ජාතකට්ඨකපාපටිසංකිරණඛ්‍යාපාරෙ විජ්ජාදය මහා විජ්ජාලයවාසිනා. වාට්ඨසුරුවරියෙන මම පියමිතෙනන මොණෙන් කුඩුවේ සිටිඤ්ඤාණිඤ්ඤා ධම්මානන්දාභිබානෙන නාසකකේසරපාදෙන පොසබොල මහාපණ්ණිනාභිසංඛිතං ඉඛගලීසකකිරපොත්ථකං භාගසො දදනෙනන මහාඅනුග්ගහො කරියතෙ.

විසෙසනො ව ඉමය්‍ය නතියභාගය්‍ය පටිසංකිරණෙ පටිපොත්ථ කය්‍ය ස්‍යාමකකිරපොත්ථනෙන වාවෙත්වා සමිකරණං ගෙට්ඨාවුත්ත මහා විජ්ජාලයවාසිනා පණ්ණිතොපාධිධාරිනා ආවරියෙන පලන්තොරුවේ විමලධම්මකේසරෙන කතමහොසි. මුද්දිතඵලකානම්පන පටිපොත්ථ කෙන වාවෙත්වා සමිකරණෙ මය්‍යා සිසුත්‍රපේන විදුරුපොල බුද්ධපටිසංචායෙන භික්ඛුනා සාදරමුපත්ථෙතිතොමහි. සුචිපතතාදීති වය්‍ය තෙනෙව සවපාදිතාතීති තීතිපිඨතෙහි සපුරිසෙහි කතමනුග්ගහො පත්ථිහමනුසාරනොතං ගොසු කතඤ්ඤා ගොමි කතවෙදීවාති.

විදුරුපොලපියතිස්සමහානාසකකේසරෙ.

Widurupola Piyatissa.

15th January 2474
1931.

Abinavarama Vihare,
Nuwara Eliya,
CEYLON.

සුච්ඡන්දා.

CONTENTS.

අමෙකා. විසයො. පිට්ඨකො. අමෙකා. විසයො. පිට්ඨකො.

1. පුලලකාලිකභජනකං.	6	1. කොකාලික ජාතකං.	73
2. මහාඅස්සාරොහජාතකං.	9	2. රථලඞ්චි ජාතකං.	71
3. එකරුජ ජාතකං.	11	3. පකකගොධ ජාතකං.	76
4. දද්දර ජාතකං.	12	4. රුජොවාද ජාතකං.	78
5. සිලවිමංසන ජාතකං.	14	5. ජලබ්බ ජාතකං.	80
6. සුජාතා ජාතකං.	16	6. බ්‍රහ්මජතන ජාතකං.	82
7. පලාසජාතකං.	18	7. පිඨ ජාතකං.	84
8. ජවසකුණජාතකං.	19	8. ප්‍රස ජාතකං.	87
9. ජවක ජාතකං.	22	9. බාවෙරු ජාතකං.	89
10. සයා ජාතකං.	24	10. විසයා ජාතකං.	92

1. විවරවග්ගො පඨමො.

1. පුච්ඡික ජාතකං.	26
2. කසපමඤ්ඤ ජාතකං.	28
3. බන්ධිවාදී ජාතකං.	31
4. ලොහකුමභී ජාතකං.	34
5. මංස ජාතකං.	36
6. සස ජාතකං.	40
7. මතරෙදන ජාතකං.	41
8. කණවෙර ජාතකං.	45
9. තිත්තිර ජාතකං.	47
10. සුච්ච ජාතකං.	50

2. සුච්ඡික වග්ගො ද්විතියො.

1. කුට්ඨසකජාතකං.	53
2. දද්දහ ජාතකං.	55
3. බ්‍රහ්මදත්ත ජාතකං.	58
4. චම්බුක ජාතකං.	59
5. ගොධ ජාතකං.	61
6. කකකාරු ජාතකං.	63
7. කාකාභි ජාතකං.	65
8. අනනුසොචි ජාතකං.	68
9. කාලබාහු ජාතකං.	70
10. සිලවිමංස ජාතකං.	71

3. කුට්ඨසක වග්ගො තතියො.

4. කොකාලික වග්ගො චතුත්තො.

1. තිත්තිර ජාතකං.	92
2. වාතර ජාතකං.	93
3. කුන්තිනී ජාතකං.	95
4. අඞ්ඞ ජාතකං.	97
5. ගජකුමභ ජාතකං.	98
6. කෙසවජාතකං.	110
7. අශ්ව ජාතකං.	102
8. අරඤ්ඤ ජාතකං.	103
9. සකිභෙද ජාතකං.	105
10. දෙවනාපඤ්ඤ ජාතකං.	106

5. පුලකුණාල වග්ගො පඨමො.

චතුක්කනිපාත වග්ගො නා.

1. මණිකුණකුල ජාතකං.	107
2. සුජාත ජාතකං.	109
3. වෙතසාබ ජාතකං.	112
4. උරගජාතකං.	116
5. සතජාතකං.	118
6. කාරණිකජාතකං.	102
7. ලට්ඨකජාතකං.	123

අපේකා, විසයෝ, පිට්ඨපේකා, අපේකා, විසයෝ, පිට්ඨපේකා.

8. චුලලබ්ධිපාලජාතකං. 126
9. සුවණ්ණමිගජාතකං. 129
10. සුසංකිජාතකං. 132

1. මණිකුණවල වගේනා පඨමෝ.

1. වණණාරොග ජාතකං 134
2. සිලවිමංස ජාතකං 136
3. හිරිජාතකං 137
4. බජේජාපණක ජාතකං 137
5. අභිකුණ්ඩික ජාතකං 139
6. ගුලිඛිජාතකං 140
7. සාලිය ජාතකං 141
8. තවසාරජාතකං. 143
9. මිත්තවිඤ්ඤ ජාතකං. 145
10. පලාස ජාතකං. 147

2. වණණාරොගවගේනා දුතියෝ.

1. දිඛිතිකොසල ජාතකං 148
2. මිගපොතක ජාතකං 150
3. මුසික ජාතකං. 153
4. චුලලබ්ධිගුණ ජාතකං. 157
5. කපොත ජාතකං. 159

3. අධිස්වගේනා නතියෝ.

පඤ්චකනිපාතවණ්ණනා නිට්ඨිනා.

1. අවාටියජාතකං. 162
2. සෙනකෙතු ජාතකං. 165
3. දරිමුඛජාතකං. 172
4. තෙරුජාතකං. 174
5. ආසඛකජාතකං 178
6. මහලොපජාතකං. 180
7. සිරිකාලකණ්ණජාතකං. 185
8. කුකකුටජාතකං. 187
9. ධම්මඤ්ඤජාතකං. 189
10. තඤ්ඤමිගරුජාතකං. 193

1. අවාටියවගේනා පඨමෝ.

1. බරපුත්තජාතකං. 197
2. සුවිජාතකං. 200
3. කුණ්ඩලජාතකං. 205
4. සුවණ්ණකකකටකජාතකං 209
5. මයකකජාතකං. 213
6. බජවිගෙඨජාතකං. 216

7. හිසපුළුඵජාතකං. 218
8. විසාසජාතකං. 219
9. වට්ටකජාතකං. 221
10. කාකජාතකං. 222

2. සෙනකවගේනා දුතියෝ.

ජකකනිපාතවණ්ණනා නිට්ඨිනා.

1. කුකකුජාතකං. 223
2. මනෝජ ජාතකං. 227
3. සුතනුජාතකං 231
4. ගිජ්ඣජාතකං. 232
5. දඬුපුළුඵජාතකං. 236
6. දසණ්ණකජාතකං. 239
7. සතනුහ්නජාතකං. 246
8. අට්ඨිසෙන ජාතකං. 249
9. කපිජාතකං. 251
10. බකබුගුටජාතකං. 256

1. කුකකුටවගේනා පඨමෝ.

1. ගඤ්ඤජාතකං. 260
2. මහාකපිජාතකං. 264
3. කුමභාගරජාතකං. 271
4. දුලුබ්ධිමජාතකං. 274
5. සොමදත්තජාතකං. 276
6. සුසිමජාතකං. 280
7. කොට්ඨිමලිජාතකං. 282
8. ධුමකාරිජාතකං 285
9. ජාගරජාතකං. 287
10. කුමමාසපිණ්ඩජාතකං 294
11. පරත්තපජාතකං. 296

2. ගඤ්ඤවගේනා දුතියෝ.

සතනුකනිපාතවණ්ණනා නිට්ඨිනා.

1. කම්බානිජාතකං. 303
2. අට්ඨසංගුජාතකං. 308
3. සුලසාජාතකං. 311
4. සුමහලජාතකං. 315
5. ගඛගමාලජාතකං. 312
6. වෙතියජාතකං. 326
7. ඉඤ්ඤජාතකං. 333
8. ආදිත්තජාතකං. 336
9. අට්ඨාකජාතකං. 340
10. දිපිජාතකං. 342

කම්බානිවගේනා

අට්ඨකනිපාතවණ්ණනා නිට්ඨිනා.

ERRATA.

සුඛපතනං.

පිටුව.	පතනිය.	අසුභි.	සුභි.
12	25	බිහුසුසනො.	බිහුසුසනො.
23	25	කොනසුබතනො.	කොනසුබතනො.
48	37	අගමණකාලෙ.	අගමණකාලෙ.
53	30	හිතො.	හිතො.
59	25	නිපසෙසු.	නිපසෙසු.
79	35	අසෙසුපි.	අසෙසුපි.
79	36	සසසසිනොති.	සසසසිනොති.
88	29	සුසකිනං.	සුසකිනං.
92	3	වාදසසහසානි.	වාදසසහසහසානි.
92	9	කොකිලවගෙහා.	කොකාලිකවගෙහා.
96	23	යොබබණ.	යොබබන.
103	"	සනිභෙදජාතකං.	අරසුසුදජාතකං.
111	18	අකිනි.	අකිනි.
119	28	කරසාමි.	කරිසාමි.
122	7	මුහුතොතන.	මුතොතන.
130	23	ගනිබබ.	ගනිබබ.
131	7	කුසමුද්ද.	කුසමුද්ද.
143	25	පරිකකමෙස.	පරිකකමෙස.
"	"	පරිකකම.	පරිකකම.
155	7	පව්ගව්.	පව්ගව්.
174	18	හිමවන.	හිමවන.
176	11	සරිවණණං.	සරිවණණං.
187	14	ඉමා.	සත්ඉමා.
200	32	අහොසි.	අහොසි.
205	4	මගරජා.	මගරජ.
253	13	සනසහසහසානං.	සනසහසහසානං.
275	9	අරසෙසු.	අරසෙසු.
291	8	පලලෙකකෙ.	පලලෙක.
304	4	සලාය.	සලාය.
310	20	විවුණණ.	විවුණණ.
310	21	ගථා.	ගථා.
312	37	දුකකතං.	දුකකතං.
313	20	පණෙස.	පණෙස.
"	32	අනනානං.	අනනානං.
315	22	හනිකානා.	හනිකානං.
317	4	අයොවගනොතන.	අයොගවනොතන.
318	7	අහාපෙකා.	අහාපෙකා.
318	26	මෙකනති.	මෙකනනති.
327	33	පතනවරං.	පතනවිවරං.
331	36	හත්තං.	හත්තං.
332	23	යොයං.	යොයං.
333	14	සුත.	සුත.
335	16	නකරෙහි.	නකරෙනති.

THE PALI ALPHABET

IN SINHALESE CHARACTERS.

VOWELS.

ආ ආඃ ඉ ඉඃ උ උඃ එ ඊ

CONSONANTS.

ක ka	ඛ kha	ග ga	ඝ gha	ඞ ga
ච ca	ඡ cha	ජ ja	ඣ jha	ඤ ña
ට ta	ඨ tha	ඳ da	ඳ් dha	ණ na
ත ta	ථ tha	ද da	ධ dha	න na
ප pa	ඵ pha	බ ba	භ bha	ම ma
ය ya	ර ra	ල la	ව va	ස sa
			හ ha	ඉ ෙ an

ක ka කා ká කි ki කී kī කු ku කූ kūr කෙ kē කෝ kō
 ඛ kha ඛා khá ඛි khi ඛී khī ඞ khu ඞී khūr ඞෙ khé ඞෝ khō
 ග ga = = = = = = =

කක ka	ඤ්ඤ ñā	ති tva, තු tra	මථ mpha
කඛ kka	ණ්ණ ñha	දද dda	මඛ, ම mba
කය kya	ඤ්ඤ, ච ñca	ධ, ධ dha	මභ mpha
කි kri	ඡ, ඤ්ඤ chja	ද dra	මම mma
කි kva	ජ, ඤ්ඤ ñja	ඳ, ඳ dha	මභ mha
කය khya	ඤ්ඤ ñjha	ධ ඳ dha	යය, ය ය ya
ඛඛ khva	ච ට ta	න න na	ය ය ya
ගග ga	ච, ඵ ට ta	න න na	ල ල la
ගඝ gga	ඳ ඳ da	න nda	ල ය ya
ගු gra, ඞ ඞ ga	ඳ ඳ dha	න ndha	ල ල la
ඞ ඞ ñka	ණ්ණ ñna	න nna, න na	ම ම wha
ඞ ඞ ñga	ඤ්ඤ ñja	ප ප pa	ස ස sa
ඞ ඞ ñgha	ඤ්ඤ ñjha	ප ප pha	ස ස sma
ච ච ca	ඤ්ඤ, ඵ ට ta	බ බ ba	ස ස swa
ච ච ccha	ණ්ණ ñha	බ බ bha	හ හ hma
ජ ජ ja	න න na	බ බ bra	හ හ hva
ජ ජ jjha	න ත ta	ම ම mpa	ල ල la

ආ ආඃ ඉ ඉඃ උ උඃ එ ඊ

ජාතකටස්කථා.

තනියභාගො.

නමොනස්ස භගවතො අරහතො සම්මාසම්මුද්ධස්ස.

4. 1. 1.

විවරථ ඉමාසං. මාරනති ඉදං සත්ථා ජෙනවනෙ විහරනො වතුනං පරිබ්බජ්ඣානං පබ්බජ්ජං ආරබ්භ කපෙසි.

වෙසාලියං කීර ලිච්ඡිවරුන් සත්ත සහස්සාති සත්ත සතාති සත්ත ව ලිච්ඡි වසිංසු. තෙ සබ්බෙපි පුච්ඡාපටිපුච්ඡා විතතකා අගෙසුං. අපේකො පඤ්චසු වාදසතෙසු ව්‍යතො නිගණ්ඨො වෙසාලියං පාපුණී. තෙ තස්ස සබ්බගං අකාසු. අපරුපි එවරුපාව නිගණ්ඨී සමපාපුණී. රුජානො වෙපි ජනෙ වාදං කාරෙසුං. උභොපි සදිසාව අගෙසුං. තතො ලිච්ඡිනං එතදගොසි. ඉමෙ වෙපි පටිච්ච උප්පන්නො පුත්තො ව්‍යතො භවිස්සතීති තෙසං විවාගං කාරෙත්වා වෙපි එකතො වාසෙසුං. අථ තෙසං සංවාසමන්ධාය පටිපාටියා වතස්සො දුරිකායො ජායිංසු එකො ව දුරකො ජායි. දුරිකානං සච්චා ලොලා අවවාදකා පටාවාරුති නාමාති අකංසු, දුරකස්ස සච්චකොති. තෙ පඤ්චපි ජනා විඤ්ඤානං පච්චා මාතිතො පඤ්ච වාදසතාති පිතීතො පඤ්ච වාදසතාතිති වාදසහස්සං උග්ගණ්ඨිංසු. මානාපිතරෙ දුරිකානං එවං ඔවදිංසු සචෙ කොචි ගිහි තුමාකං වාදං භිඤ්ඤාති තස්ස පාදපරිවාරිකා භවෙය්‍යාථ සචෙ පබ්බජිතො භිඤ්ඤාති තස්ස සන්තිකෙ පබ්බජෙය්‍යාථාති. අපරභාගෙ මානාපිතරෙ කාලමකංසු. තෙසු කාලකතෙසු සච්චකානිගණ්ඨො තතෙව වෙසාලියං ලිච්ඡිනං සිප්පං සික්ඛාපෙන්නො වසි. භගිණීයො ජලිඛුසාබං ගගෙත්වා වාදත්ථාය නගරෙ නගරෙ වරමානා සාවච්චියං පච්චා නගරවාසෙ ජලිඛුසාබා නිබණ්ඨිත්වා යො අමානා වාදං ආරෙ පෙතුං සකෙකාති ගිහි වා පබ්බජිතො වා සො එතං පංසුපුඤ්ජං පාදෙහි විකීරිත්වා පාදෙගෙව සාබං මඤ්ඤාති දුරකානං වච්චා භික්ඛාය නගරං පටිසිංසු. අථ ආයස්මා සාරිපුත්තො අසමමට්ඨංඨානං සමමජ්ඣා රිත්තකපෙසු පාණීයං උපට්ඨපෙත්වා ගිලානෙ ව පටිජගහිත්වා දිවාතරං සාවච්චිං පිණ්ඩාය පටිසන්නො තං සාබං දිස්වා පුච්ඡිත්වා දුරකෙගෙව පාතාපෙත්වා මඤ්ඤෙත්වා යෙහි අයං සාබා රුපිතා තෙ කතභත්තකිච්චා ආගන්ත්වා ජෙනවනවාරකොට්ඨකෙ මං පස්සන්තුති දුරකානං වච්චා

තඟරං පවිසිතො කතනතතකිවෙවා විහාරවාරකොට්ඨකො අට්ඨාසි. තාපි පරිබ්බාජිකා භික්ඛාය වරිතො ආගතො තං සාධං මද්දිතං දිස්වා කෙනායං මද්දිතාති වතො සාරිපුත්තතෙවෙරත සවෙ භූමෙහ වාදජිකා විහාරවාරකොට්ඨකං කිරි ගච්ඡාති දුරකෙති වුත්තා පුත තඟරං පවිසිතො මහාජනං සනතිපාතෙතො විහාරවාරකොට්ඨකං ගතො පෙරං වාදසහස්සං පුච්ඡේසු. පෙරෙ විස්සජේජනො අකුඤ්ඤං කිඤ්ඤි ජාතා ථාති පුච්ඡේ. න ජාතාම සාමිති. අහං පත වො කිඤ්ඤි පුච්ඡාමිති. පුච්ඡ සාමි ජාතනාතියො කපෙස්සාමාති. පෙරෙ එකං නාම කිනති පුච්ඡේ. තා න ජාතීංසු. පෙරෙ විස්සජේජසි. අමතාකං සාමි පරුජයො භූමතාකං ජයොති ආහංසු. ඉදුති කිං කරිස්සාථාති. අමතාකං මාතාපිතුති අයං ඔවාදෙ දිනෙතො සවෙ වො ගිහී වාදං ගිජ්ඣස්සති තස්ස පජාපතියො හවෙය්‍යාථ සවෙ පබ්බජිතො තස්ස සනතිකො පබ්බජේය්‍යාථාති පබ්බජ්ජං තො දෙථාති. පෙරෙ සාමුති වතො නා උප්පලවණ්ණපෙරියා සනතිකො පබ්බාජේසි. සබ්බා නචිරස්සෙව අරහත්තං පාපුණ්ණිංසු. අපේකදිවසං භික්ඛු ධම්මසහායං කථං සමුට්ඨාපෙසුං ආවුසො සාරිපුත්තතෙවෙරෙ වතුත්තං පරිබ්බාජිකාතං අවස්සයො හුතො සබ්බා අරහත්තං පාපෙසිති. සත්ථා ආගතො කායහුත් භික්ඛවෙ එතරගි කථාය සනතිසිත්තාති පුච්ඡිතො ඉමාය නාමාති වුත්තෙ න භික්ඛවෙ ඉදුතෙව පුබ්බෙපෙස එවාසං අට්ඨස්සයො අහොසි. ඉදුති පත පබ්බජ්ජාතිසෙකං දුපෙසි. පුබ්බෙ රුජමගෙසිට්ඨාතො යපෙසිති වතො අතිතං ආහරි:-

අතීතෙ කාලිංගරට්ඨෙ දත්තපුරතඟරෙ කාලිංගරජෙ රජං කාරෙතො අස්සකරට්ඨෙ පොතලිතඟරෙ අස්සකො නාම රජං කාරෙසි. කාලිංගො සමපන්නබලවායනො සසම්පි නාගබලො පටියොධං න පස්සති සො යුක්ඛිභූතාමො හුතො අමච්චාතං ආරෙ වෙසි. අහං යුද්ධිත්තො පටියොධං න පස්සාමි කිං කරෙමාති. අමච්චා අතෙකො මහාරුජ උපායො ධීතරෙ තෙ වහස්සො උත්තම රුජධරු නා පසාධෙතො පටිච්ඡන්තො යාතො නිසීදුපෙතො බලපටිච්ඡිතො ගාමතිගමරුජධාතියො වරුපෙඨ යො රුජා නා අත්තතො ගෙගෙ කාභුතාමො හවිස්සති තෙන සද්ධිං යුද්ධං කරිස්සාමාති වදිංසු. රුජා තථා කාරෙසි. තාගි ගහගතට්ඨාතො රුජාතො භයෙන තාසං තඟරං පවිසිභූං න දෙනති පණ්ණාකාරං පෙසෙතො බාහිරෙතෙව වසාපෙතති එවං සකලජලේදිපං වරිතො අස්සකරට්ඨෙ පොතලිතඟරං පාපුණ්ණිංසු. අස්සකොපි තඟරවාරුති පිදහාපෙතො පණ්ණාකාරං පෙසෙසි. තස්ස කජ්ජිසෙතො නාම අමච්චො පණ්ණිතො ව්‍යත්තො උපායකුසලො සො විනෙතසි ඉමා කිරි රුජධීතරෙ සකලජලේදිපං වරිතො පටියොධං න ලභිංසු එවං සත්තෙ ජලේදිපො භූමෙජා නාම ගොති අහං කාලිංගො සහ යුක්ඛිස්සාමිති. සො තඟරවාරං ගතො දෙවාරිකො ආමනෙතො තාසං වාරං විවරුපෙභූං පඨමං ගාථමාහ:-

විවර්ථ ඉමාසං වාරං නගරං පවිසිත්තං මයා,
අරුණරුජස්ස සිහෙන සුසිට්ඨෙන සුරක්ඛිතං නන්දිසෙනෙනාති.

හත්-අරුණරුජස්සාති සො හි රජෙජ්ජ පතිට්ඨිතතාලෙ රට්ඨස්ස
නාමවසෙන කාලිඛො විය අස්සකො නාම ජාතො කුලදත්තියං
පතස්ස නාමං අරුණොති තෙනාහ-අරුණරුජස්සාති. සිහෙනාති
පූරිසසිහෙන. සුසිට්ඨිතාති ආවරියෙති සුට්ඨි අනුසාසිතෙන.
නන්දිසෙනෙනාති මයා නන්දිසෙනෙන නාම.

සො එවං වත්තා වාරං විවරපෙත්තා තා ගහෙත්තා අස්සකරුක්ඛෙද්ද
දස්සෙත්තා කුලෙන මා භායථ සුඤ්ඤි සති අහං ජාතිස්සාමි ඉමා උත්තම
රූපධරු රුජසිතරෙණ මහෙසියො කතෙරාති හාසං අභිසෙකං දුපෙත්තා
තාති සද්ධිං ආගතපූරිසෙ ගච්ඡ්ථ කුලෙන රුජසිතානං අස්සකරුජෙන
මහෙසිට්ඨානෙ යටිතහාවං කුමනාකං රුක්ඛෙද්ද ආවිකතිට්ඨාති උයෙසා
ජෙසි. තෙ ගතත්තා ආරුඤ්ඤෙත්තං. කාලිඛො නහනුන සො මයාං බලං
ජාතාතිති තාවදෙව මහතියා සෙනාය තිකති. නන්දිසෙනො තස්ස
ආගමණං ඤාත්වා අත්තනො කීර රජ්ජසිමායමෙව හොදු මා අමනාකං
රජ්ජසිමං මහරතු උභින්නං රජානමන්නරෙ සුඤ්ඤං හවිස්සාතිති
සාසනං පෙසෙසි. සො ලෙඛං සුත්තං අත්තනො රජ්ජපරියනෙතයෙව
අට්ඨාසි. අස්සකොපි අත්තනො රජ්ජපරියනෙතයෙව අට්ඨාසි.

තද්ද බොධිසත්තො ඉසිපඛජ්ජං පඛජ්ජත්තා තෙසං මිත්තං රජාන
මන්නරෙ පණ්ණසාලාය වසති. කාලිඛො සමණා නාම කීඤ්චි ජාතනති
කො ජාතාති කිං හවිස්සාති කස්ස ජයො වා පරාජයො වා හවිස්සාති
තාපසං පුච්ඡිස්සාමිති අඤ්ඤාතකවෙසෙන බොධිසත්තං උපසඤ්ඤාමිත්තා
වන්දිත්තා එකමන්නං තිසිද්දත්තා පටිසන්ථාරං කත්වා හනෙන කාලිඛො ව
අස්සකො ව සුජ්ඣිත්තාමා අත්තනො අත්තනො රජ්ජසිමායමෙව සිතා
එතෙත්ත කස්ස ජයො හොති කස්ස පරාජයො හවිස්සාතිති පුච්ඡී.
මහාපුඤ්ඤ අහං අපුකස්ස ජයො අපුකස්ස පරාජයොති න ජානාමි
සකෙකා පත දෙවරු ඉධාගච්ඡති තමහං පුච්ඡිත්තා කපේස්සාමි
සෙව ආගවෙජ්ජසාසිති.

සකෙකා බොධිසත්තස්ස උපට්ඨානං ආගතත්තා තිසිද්ද අථ
නං බොධිසත්තො තමත්තං පුච්ඡී. හනෙන කාලිඛො ජිතිස්සාති
අස්සකොව පරාජස්සාති ඉද්දඤ්චිද්දඤ්ච පුඛතිමිත්තං පඤ්ඤා
සිස්සාතිති. කාලිඛො පුත දිවසෙ ආගතත්තා පුච්ඡී බොධිසත්තො
පිස්ස ආවිකති. සො කිං නාම පුඛතිමිත්තං හවිස්සාතිති අපුච්ඡිත්තා ව
අහං කීර ජිතිස්සාමිති ගුට්ඨියා පකකාමි. සා කථා වින්ථාරිකා අහොසි.
තං සුත්තං අස්සකො නන්දිසෙනං පකෙකාසාපෙත්තා කාලිඛො කීර
ජිතිස්සාති මයං පරාජ්ජස්සාමි කිනනුබො කත්තඛන්ති අහං. සො කො
එතං මහාරුජ ජාතාති කස්ස ජයො වා පරාජයො වා කුලෙන මා
විත්තසිත්තාති රුජානං අස්සාසෙත්තා බොධිසත්තං උපසඤ්ඤාමිත්තා

වැඩිකුඩා එකමනා. නිසිහොනා හනෙන කො ජිනියානි කො පරජ්ජයානිති පුවඡි. කාලිබෙහා ජිනියානි අයාකො පරජ්ජයානිති. හනෙන ජිනනායා කිං පුබ්බනිමිතං හවියානි කිං පරජ්ජනායානි. මහාපුඤ්ඤ ජිනනායා ආරකඛදෙවතා සබ්බසෙනො උසභො හවියානි ඉහරයා සබ්බකාලකො, උභින්නවිධි ආරකඛදෙවතා යුජ්ඣකිචා ජයපරජයං කරියානතිති.

නැදිසෙනො නං සුචා උට්ඨාය ගතවා රඤ්ඤාදු සහායා සහයාමනතා මහායොධා තෙ ගහෙවා අවිදුරෙ පබ්බතං ආරායා අමොහා අමොහං රඤ්ඤාදු ජිවිතං දාතුං සක්කියාමානි පුවඡි. ආම සක්කියාමානි. තෙතති ඉමිසමිං පපාතෙ පහථානි. තෙ පතිතුමාරහිංසු. අථ තෙ වාරෙවා අලමෙත්ථ පතනෙන අමොහං රඤ්ඤාදු ජිවිතං දාතුං සුහදයා අනිවතතනො හුචා යුජ්ඣකිථානි. තෙ සමපට්ඨිංසු.

අථ සඛයාමෙ පච්චුපට්ඨිතෙ කාලිබෙහා අහං කිර ජිනියාමිති වොසානං ආපාදි බලකායොපියා අමොහං කිර ජයොති වොසානං ආපජ්ජි. සන්තාහං අකවා වග්ගවග්ගා හුචා යථාරුථිං පකකමිංසු. මිරියකරණකාලෙ මිරියං න කරිංසු. උභොපි රුජානො අයං අභිරුහිචා යුජ්ඣකියාමානි අඤ්ඤාමඤ්ඤා උපසඛකමනති උභින්නං ආරකඛදෙවතා පුරතො ගතවා කාලිබහයා ආරකඛදෙවතා සබ්බ සෙනො උසභො අහොසි ඉහරයා සබ්බකාලකො. තෙපි අඤ්ඤා මඤ්ඤා යුජ්ඣකිනාකාරං දසොචා උපසඛකමිංසු. තෙ පත උසභා වින්නං රුජ්ජයං යෙව පඤ්ඤායනති න අඤ්ඤාසං. නැදිසෙනො අයාකං පුවඡි පඤ්ඤායති තෙ මහාරුජ ආරකඛදෙවතානි. ආම පඤ්ඤායතිති. කොතාකාරෙතානි. කාලිබහයා ආරකඛදෙවතා සබ්බසෙනො උසභො හුචා පඤ්ඤායති අමොහං ආරකඛදෙවතා සබ්බකාලකො කිලනෙනා හුචානි. මහාරුජ තුමෙහ මා භායථ මයං ජිනියාම කාලිබෙහා පරජ්ජයානි තුමෙහ අයාපිට්ඨිතො ඔහරිවා ඉමං සතතිං ගහෙවා සුසිකිනිසිකිවං උදරපසො වාමගතො උපට්ඨෙවා ඉමිනා පුරිස සහසොන සද්ධිං වෙගො ගතවා කාලිබහයා ආරකඛදෙවතං සතතිපප භාරෙන පාතෙථ නතො මයං සහයාමනතා සතතිසහසොන පහරියාම එවං කාලිබහයා ආරකඛදෙවතා නසියානි තතො කාලිබෙහා පරජ්ජයානි මයං ජිනියාමානි.

රුජා සාමුති නැදිසෙනෙන දින්නසඤ්ඤාය ගතවා සතතියා පහරි. අමච්චාපි සතතිසහසොන පහරිංසු. ආරකඛදෙවතා තතෙව ජිවිතකයං පාපුණි. නාවදෙව කාලිබෙහා පරජ්ජිවා පලායි. නං පලායමානං දිසා සහයාමනතා අමච්චා කාලිබෙහා පලායතිති උන්නදිංසු. කාලිබෙහා මරණභයතිතො පලායමානො නං තාපසං අකෙකාසනෙනා දුතියං ගාථමාහ :-

ජයෝ කලිඛනානං අසංකසාතිනං
පරජයෝ අනයෝ අසංකානං,
ඉච්චව තෙ භාසිනං මුහුචාරි
න උජ්ජුභුතා විතථං භණන්ති.

තත්-අසංකසාතිනානි අසංකං දුස්සංකං සතිතුං සමන්තං.
ඉච්චව තෙ භාසිනානි එවං නයා කුටතාපස ලඤ්ඤං ගතෙතො
පරජනරජානං ජිනියාති ජිනනරජානඤ්ච පරජියාතිති භාසිතං.
න උජ්ජුභුතානි යෙ කායෙන වාචා මනසා ච උජ්ජා න තෙ එවං
මුසා භණන්ති.

එවං සො තාපසං අනෙකාසනො පලාසිතො අතතනො නගර
මෙව ගතො නිවහතිතො ඔලොකෙනුමි නාසකම්. තතො කායා
හවයෙන සකෙකා තාපසස්ස උපට්ඨානං අගමාසි. තාපසො තෙන
සද්ධිං කප්ථෙතො තතිසං ගාථමාහ:-

දෙවා මුසාවාදමුපාතිවතො
සච්චං ධනං පරමං තෙජු සකක,
තං තෙ මුසා භාසිතං දෙවරජ
කිං වා පටිච්ච මසවා මහිඤ්ති.

තත්-නතෙන මුසා භාසිනානි යං නයා මයං භාසිතං තං අත්
භඤ්ඤානමුසාවාදං කුරුතොතන නයා මුසා භාසිතං තං නයා කිං
කාරණං පටිච්ච එවං භාසිතානි. තං ජුතො සකෙකා වතුත්ථං ගාථමාහ:-

නත්ත තෙ සුතං මුහුමණ භඤ්ඤමානෙ
දෙවා න ඉස්සනානි පුරිසපරකකමස්ස,
දමො සමාධි මනසො අදෙජේඤා
අව්‍යග්ගතා තිකම්මණඤ්ච කාලෙ
දලුභඤ්ච විරියං පුරිසපරකකමො ව,
තෙනෙව ආසි විජයො අසංකානනානි.

තස්සත්ථො-කිං නයා මුහුමණ තත්ත තත්ත වචනෙ භඤ්ඤමානෙ
ඉදං න සුභපුබ්බං යථා දෙවා සුරිසපරකකමස්ස න ඉස්සනානි න
උසුයනාති. අසංකසං රඤ්ඤෙ විරියකරණවසෙන අතතදමනසකිංතො
දමො සමග්ගභාවෙන මනසො අදෙජේඤා අභෙජ්ජසමාධි අසංක
රඤ්ඤෙ සහායානං විරියකරණකාලෙ අව්‍යග්ගතා යථා කාලිඛිතස්ස
මත්තස්සා වග්ගවග්ගා හුතො මසකතිංසු එවං අනොසකකතං සමග්ග
භාවෙන පන අභෙජ්ජිතතානං විජිතඤ්ච සුරිසපරකකමො ව පිරු
අගොසි. තෙනෙම කාරණෙන අසංකානං ජයො අගොසිති.

පළාතෙ පන කාලිඛෙහ අස්සකරුජා විලොපං ගාහාපෙඤා අත්තනො නගරං ගතො, නාන්දිසෙනො කාලිඛගස්ස සාසනං පෙසෙසි ඉමාසං චතුරතං රුජකඤ්ඤානං දයජ්ජකොට්ඨාසං පෙසෙත්තු සවෙ න පෙසෙති කාතබ්බමෙත්ථ ජාතියාමිති. සො තං සාසනං සුඤ්ඤා භිත්තසිත්තො නාහි ලභිබ්බදයජ්ජං පෙසෙසි. තතො පට්ඨාස සමග්ගවාසං වසිංසු.

සඤ්ඤා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා ජාතකං සමොධානෙයි. තද්ද කාලිඛගරඤ්ඤා ධිහරෙ ඉමා දගරහිකුඤ්ඤා අගෙසුං. නාන්දිසෙනො සාරිපුත්තො තාපසො පන අගමෙවාති.

මුලකාලිඛජාතකං.

4. 1. 2.

අදෙසෙසු දදං දුන්නති ඉදං සඤ්ඤා ජෙනවතෙ විහරන්තො ආනන්දකේරං ආරබ්භ කපෙසි. පච්චුපන්නවත්ථු ගෙට්ඨා කට්ඨකමෙව. සඤ්ඤා පොරුණකපණ්ඩිතාපි අත්තනො උපකාරකවසෙනෙව කරිංසුති වත්වා ඉධාපි අතිතං ආහරි:-

අතිතෙ බොධිසත්තො බාරුණසිරුජා හුත්වා ධම්මෙන සමෙත රජ්ජං කාරෙති දුතං දෙනි සීලං රක්ඛති. සො පච්චන්තං කුට්ඨං වුජ්ජමෙස්සාමිති බලවාගනපරිවුත්තො ගන්ත්වා පරුජ්ජනො අස්සං අභිරුහිත්වා පළායමානො එකං පච්චන්තගාමං පාපුණි. තත්ථ තිංස ජනා රුජසෙවකා වසන්ති. තෙ පාතොව ගාමමණේඤ සන්තිපතිත්වා ගාමකිච්චා කරෙන්නති, හස්මිං බණෙ රුජා වච්ඡිතං අස්සං අභිරුහ්න අලඛිතපට්ටියහෙත්වා ගාමදාරෙන අන්තොගාමං පාවිසි. තෙ කින්නුබො ඉදන්ති භිතා පළාසිත්වා සකසකගෙහාති පවිසිංසු. එකො පනෙත්ථ අත්තනො ගෙහං ගන්ත්වා රඤ්ඤා පච්චුත්තං කත්වා රුජා කිර පච්චන්තං ගතොති සුයති තිංසො රුජපුරිසො වොරපුරිසොති. රුජ පුරිසො සමමාති. තෙනති එතිති රුජානං ගෙහං තෙත්වා අත්තනො පිඨකෙ තිසිදුපෙත්වා එහි හඳෙද සහායස්ස පාදෙ ධොවාති හරියාය තස්ස පාදෙ ධොවාපෙත්වා අත්තනො බලානුරුපෙන ආහාරං දත්වා මුහුත්තං විස්සමපාති සයනං පඤ්ඤාපෙසි. රුජා නිපජ්ජි. තතො ඉතරෙ අස්සස්ස සන්නාහං මොවෙත්වා වඛිකමාපෙත්වා උදකං පායෙත්වා පිට්ඨිං තෙලෙන මකෙත්වා තිණං අදුසි.

එවං තයො වත්තාරෙ දිවසෙ රුජානං පටිජග්ගිත්වා ගච්ඡාමහං සමමාති වුත්තො පුත්ත රඤ්ඤා ව අස්සස්ස ව කහතබ්බසුත්තකං සබ්බමකාසි. රුජා භුඤ්ජිත්වා ගච්ඡන්තො අහං සමම මහාඅස්සාරෙහො තාම නගරමණේඤ අමහාකං ගෙහං සවෙ කෙත්වි කිවෙවන ආගච්ඡසි

දක්ඛිණ්ණවාලෙර ධනාං දෙවාරිකං මහාඅස්සාදෙගො කතරගෙහෙ වසතිති පුච්ඡන්තා දෙවාරිකං ගහෙත්වා අමහාකං ගෙහං ආගවෙජ්ජයාසීති වන්තා පකකාමී. බලකායොපි රුජානං අදිස්වා බහිතගරෙ බක්ඛාලාරං බක්ඛිත්වා සීතො රුජානං දිස්වා පච්චුග්ගන්තවා පරිවාරෙයි.

රුජා නගරං පවිසන්තො වාරන්තරෙ ධනාං දෙවාරිකං පකෙකා සාපෙත්වා මහාජනං පටික්කමාපෙත්වා තාන එකො පච්චන්තගාමවාසී මං දට්ඨුකාමො ආගන්තවා මහාඅස්සාදෙගස්ස කහං ගෙහනති තං පුච්ඡස්සති තිං තං හතෙථ ගහෙත්වා ආනෙත්වා මං දස්සෙය්‍යාසී තද තිං සහස්සං ලව්ඡිති ආහ. සො න ආගඤ්ඤී. තස්මිං අනාගච්ඡන්තො රුජා තස්ස වසනගාමෙ බලිං වඩ්ඪාපෙයි. බලිමගි වඩ්ඪිතො න ආගච්ඡති. එවං දුතියමි තතියමි බලිං වඩ්ඪාපෙයි. තෙව ආගච්ඡති.

අථ නං ගාමවාසිනො සන්තිපතිත්වා ආහංසු අය්‍ය නව අස්සාදෙගස්ස ආගතකාලතො පට්ඨාය මයං බලිනා පිළියමානා සීසං උක්ඛිට්තුං න සකෙකාම ගච්ඡ මහාඅස්සාදෙගස්ස වන්තා අමහාකං බලිං විස්සජ්ජාපෙතිති. සාධු ගච්ඡස්සාමි න පත සකකා කුච්ඡගතෙථ න ගන්තුං මග්ගං සහායස්ස වෙ දුරකා අපි තෙසඤ්ඤ භරියායස්ස සහායකස්ස ච මෙ නිවාසනපාරුපනපිලකිනාති සජෙජ්ජාති. සාධු සජෙජ්ජාමාති තෙ සබ්බං පණ්ණාකාරං සජ්ජස්සිංසු.

සො තඤ්ඤ අත්තනො සරෙ පකකපුච්ඤ්ඤ ආදය ගන්තවා දක්ඛිණ්ණ වාරං දුන්තා දෙවාරිකං පුච්ඡ කුතිං සමම මහාඅස්සාදෙගස්ස ගෙහනති. සො එගි දස්සෙමි තෙති තං හතෙථ ගහෙත්වා රුජවාරං ගන්තවා දෙවාරිකො පච්චන්තවාසීං ගහෙත්වා ආගතොති චුතෙන රුජා සුන්තාව ආසනා වුට්ඨාය මග්ගං සහායො ච තෙන දුට්ඨං ආගතා ච පවිසන්තුති පච්චුග්ගමණං කන්තා දිස්වා ව නං පරිස්සජ්ජන්තා මග්ගං සහාසිකා ව දුරකා ච අරෙගාති පුච්ඡන්තා හතෙථ ගහෙත්වා මහාතලං ආරුග්ග සෙනච්ඡත්තස්ස ගෙට්ඨා රුජාසනෙ නිසීදුපෙත්වා අග්ගමගෙයිං පකෙකාසාපෙත්වා හද්දෙ සහායස්ස මෙ පාදෙ ධොවාති ආහ. සා තස්ස පාදෙ ධොවී. රුජා සුවණ්ණතිඝ්කාරෙන උදකං ආසිඤ්ඤී. දෙවී පාදෙ ධොවිත්වා ගක්ඛ තෙලෙන මකෙබ්බි. රුජා තිං සමම අපි තිඤ්ඤි අමහාකං බාදතීයන්ති පුච්ඡී. සො අපිති පසිබ්බකතො පුච්චෙ නීගරුපෙයි. රුජා සුවණ්ණතට්ඨ කෙන ගහෙත්වා තස්ස සඛගහං කුරෙන්නො මම සහායෙන ආතීතං බාදතී දෙවියා ච අමච්චානඤ්ඤ දුපෙත්වා සයමි බාදී. ඉතරෙ ඉතරමි පණ්ණාකාරං දස්සෙයි.

රුජා තස්ස සඛගහන්තං කාසිකවන්තාති අපනෙත්වා තෙන ආහත වන්සුගං නිවාසෙයි. දෙවීපි කාසිකසාටකඤ්ඤව ආහරණාති ව අපනෙත්වා තෙන ආතීතං සාටකං නිවාසෙත්වා ආහරණාති පිලක්ඛී. අථ නං රුජාරහං භොජනං භොජාපෙත්වා එකං අමච්චං ආණාපෙයි ගච්ඡ ඉමස්ස මම කර්ණනීයාමෙනෙව මස්සුනච්චං කාරෙත්වා ගක්ඛොද කෙන නගාපෙත්වා සහසහස්සග්ගතිකා කාසිකවන්තං නිවාසාපෙත්වා රුජාලඛ්ඛාරෙන අලඛ්ඛාරුපෙත්වා ආනෙතිති. සො තථා අකාසී.

රුජා නගරෙ හෙරිං වරුපෙනා අමච්චො සනතිපානෙනා
සෙතව්ඡත්තස්ස මජ්ඣෙක ජාතිහිබ්බුලකප්පත්තං පානෙනා උපබ්බරුජං
අදුසි. තතො පට්ඨාය එකතො භුඤ්ජනති පිවනති සයනති. මිසාසො
පිරු අහොසි කෙනාපි අභෙජ්ජො. අථස්ස රුජා පුත්තදුරෙපි පකෙකා
සාපෙනා අනෙත්තාගරෙ නිවෙසනං මාපෙනා අදුසි. තෙ සමග්ගා
සමමාදමානා රුජං කාරෙතති.

අථ අමච්චා කුණ්ඤිකා රුජපුත්තං ආහංසු කුමාර රුජා එකස්ස
ගහපතිකස්ස උපබ්බරුජං දන්වා තෙන සද්ධිං එකතො භුඤ්ජති පිවති
සයති දුරකෙ වඤ්ඤපෙති. ඉමිනා රුඤ්ඤා කතකමමපි න ජානාම. කිං
කරෙති රුජා, මයං ලජ්ජාම තුවං රුඤ්ඤා කපෙතිති.

සො සාධුති සමපට්ටිච්ඡන්වා සබ්බං තං කථං රුඤ්ඤා ආරෙවෙනා මා
එවං කරෙති මහාරුජාති ආහ. තාන අහං යුග්ගිපරුජ්ඣො කහං වසිං
අපිහු ජානාමාති. න ජානාම දෙව්භාති. අහං එතස්ස ඤරෙ වසන්තො
අරෙගො හුත්වා ආගන්ත්වා රුජං කාරෙසිං. එවා මම උපකාරිතො
කසමා සමපත්තිං න දස්සාමිති. එවං වන්වා ව පන බොධිසත්තො තාන
යොති අදුතබ්බසුත්තකස්ස දෙනි දුතබ්බසුත්තකස්ස න දෙනි සො ආපදං
පන්වා කඤ්චි උපකාරං න ලහතිති දස්සෙත්තො ඉමා ගාථා ආහ :-

අදෙයොසු දදං දුතං දෙයොසු නපපවෙච්ඡති,

ආපාසු ව්‍යසනං පතෙතො සහායං නාධිගච්ඡති.

නාදෙයොසු දදං දුතං දෙයොසු යො පවෙච්ඡති.

ආපාසු ව්‍යසනං පතෙතො සහායමධිගච්ඡති.

සඤ්ඤාගසමොගවිසෙසදස්සනං

අනරියධමෙමසු සඤ්ඤ නස්සති,

කතඤ්ච අරියෙසු ව අඤ්ජසෙසු ව

මහපථලො හොති අණුමපිනාදිසු.

යො පුබ්බෙ කතකල්‍යාණො අකා ලොකෙ සුදුකකරං,

පච්ඡා කසිරු නවා කසිරු අච්චන්තං පූජනාරහොති.

තත්ථ-අදෙයොසුති පුබ්බෙ අකතුපකාරෙසු. දෙයොසුති කතුප
කාරෙසු. නපපවෙච්ඡතිති න පවෙසති. න දෙනි. ආපාසුති ආපදසු.
ව්‍යසනනති දුක්ඛං. සඤ්ඤාගසමොගවිසෙසදස්සනනති යො
මිත්තෙන නතො සඤ්ඤාගොවෙව සමොගොව තස්ස විසෙස
දස්සනං ගුණදස්සනං සුකතං මග්ගං ඉමිනාති එතං සබ්බං. අසුග්ග
ධමමත්තා අනරියධමෙමසු කෙරුටිකත්තා සඤ්ඤ නස්සති.
අරියෙසුති අත්තතො, කතගුණජාතතෙන අරියෙසු පරිසුඤ්ඤාසු.
අඤ්ජසෙසුති තෙනෙව කාරණෙන උජ්ජකෙසු අකුටිලෙසු. අණුමපිති
අපමන්තකමපි. නාදිසුති යෙ නාදිසා පුග්ගලා හොනති අරියා උජ්ජ
තෙසු අරියෙසු අපමපි කතං. මහපථලං හොති මහාවිපාරං මහා
ජුතිකං සුබ්බෙත්තෙව වුත්තබ්බිජමව න තස්සති ඉතරස්මිං පන පාපෙ
බ්බමපි කතං අග්ගිමග්ගි බිත්තබ්බිජමව තස්සතිති අත්ථො. වුත්තමපිවෙනං:-

“යථා ඛිජං අගතිසම් ඛය්‍යති න විරුහති,
එවං කතං අසප්පුරිසෙ ඛය්‍යති න විරුහති.

තතස්සදුග්ගි ච පොසමගි සීලවනෙන අරියවුත්තිනෙ,
සුඛෙනෙව විඤ ඛිජාති කතං තගිං න නස්සති”ති.

සුඛෙහි භවතොග්ගාණොති පඨමතරං උපකාරං කත්වා සීතො.
අකාති අකරි. අයං ලොකෙ සුදුක්කාරං නාම අකාසිති අත්ථො. පච්ඡා
කසිණිති සො පච්ඡා අස්සදුං කිස්සුචි ගුණං කඳෙභු වා මා වා තෙනෙව
පඨමකතෙන ගුණෙන අවචනතං පුජනාරණො ගොති සබ්බං සක්කාර
සමානං අරහතීති. ඉදං පන සුත්වා තෙව අමච්චා න රජපුත්තො
පුත කිස්සුචි කථෙයි.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා ජාතකං සමොධානෙයි. තද
පච්චනනවාසී ආනන්දො අගොයි. බාරණසිරුරා පන අභමෙවාති.

මහාඅය්‍යාණෙහිනිකං.

4. 1. 3.

අනුත්තරෙ කාමගුණෙ සම්මදොති ඉදං සත්ථා ජේතවතෙ
විහරන්තො අස්සදුතරං කොසලරජසෙවකං ආරබ්භ කථෙයි.
පච්චුප්පන්නවජ්ඣි ගෙට්ඨා සෙය්‍යංසජාතකෙ කපිතමෙව. ඉධ පන
සත්ථා න තිස්සෙස්සව අනත්තෙත අත්ථං ආහරි පොරුණකපණ්ඩිතාපි
අත්තනො අනත්තෙත අත්ථං ආහරිංසුති චත්වා අතීතං ආහරි :-

අතීතෙ බාරණසිරිස්සදු උපට්ඨාකො අමච්චො රජනෙතපුරෙ
දුබ්භි. රජා පච්චකඛතො තස්ස දෙසං දිස්වා තං රට්ඨා පබ්බාජෙයි. සො
දබ්බසෙනං නාම කොසලරජානං උපට්ඨගන්තොති සබ්බං මහාසීලව
ජාතකෙ කපිතමෙව.

ඉධ පන දබ්බසෙනො මහාතලෙ අමච්චමජේඛි තිසිත්තං බාරණසි
රජානං ගණ්ඨාපෙත්වා සික්කාය පක්ඛිපාපෙත්වා උත්තරුමාසෙ ගෙට්ඨා
සිසකං ඔලම්බාපෙයි. රජා වොරරජානං ආරබ්භ මෙත්තං භාවෙත්වා
කසිණපරිකාමං කත්වා කුසානාති තිබ්බතෙතයි. බක්ඛිනං ඡිජ්ජි. තතො
රජා ආකාසෙ පලලඬෙකන තිසිදි. වොරස්ස සරිරෙ ඩාගො උපපජ්ජ
ඛය්‍යාමි ඛය්‍යාමිති භූමියං අපරුපරං පච්චති. කිමෙතනති ච වුත්තෙ
මහාරජ තුමො එවරුපං ධම්මකමහාරජානං තිරපරුධං වාරස්ස උත්ත
රුමාසෙ ගෙට්ඨාසිසකං ඔලම්බාපෙථාති වදිංසු. තෙනගි වෙගෙන
ගන්ත්වා මොවෙථ නනති. පුරිසා ගන්ත්වා රජානං ආකාසෙ පලලඬෙකන
තිසිත්තං දිස්වා ආගන්ත්වා දබ්බසෙනස්ස කථෙසුං. සො වෙගෙන
ගන්ත්වා තං වජ්ඣත්වා බමාපෙත්වා පඨමං ගාථමාග :-

අනුත්තරේ කාමතුණේ සමිදෙට්ඨ
 භුක්තාන පුබ්බෙ වසි ඵඤ්ජා,
 සොදුනි දුග්ගෙ කර්තව්ති බිත්තො
 නප්පඡගෙ වණ්ණබලං පුරුණන්ති.

තස්-වසිති වුජො, ඵඤ්ජාති බොධිසත්තං නාමෙතාලපති,
 සොදුනිති සො භවං ඉදුනි, දුග්ගෙති වසමෙ, කර්තව්තිති ආවාටෙ,
 වලංගිතට්ඨානං සක්කායෙතං වුත්තං, නප්පඡගෙවණ්ණබලං පුරුණන්ති
 ඵවරුපෙ විසමට්ඨානෙ බිත්තොපි පොරුණකවණ්ණඤ්ච බලඤ්ච නප්ප
 ඡගසිති වුච්ඡති, තං සුත්වා බොධිසත්තො සෙසනාථායො අවොච:-

පුබ්බෙව ඛන්ති ව නපො ව මග්ගං
 සමපත්තා දබ්බසෙනා අගොසි,
 තංදුනි ලද්ධාන භට්ඨනනු රුජ
 ඡගෙ අගං වණ්ණබලං පුරුණං.

සබ්බං කිරෙව පරිනිට්ඨිනාති
 යසසස්සිතං පඤ්ඤවන්තං විසග්ගං,
 යසො ව ලද්ධා පුරිමං උලාරං
 නප්පඡගෙ වණ්ණබලං පුරුණං.

පනුජ්ජ දුග්ගෙත සුඛං ඡන්ද
 සුබ්බෙත වා දුක්ඛමසග්ගසාගි,
 උභයස්ස සන්නො අතිනිබ්බුතන්තො
 සුබ්බෙ ව දුග්ගෙ ව භවන්ති භුලාගි.

තස්-බවන්ති අධිවාසනවන්ති, නපොති නපවරණං, සමපත්තී
 නාති ඉච්ඡිතා අභිනාසිතා, දබ්බසෙනාති හං නාමෙතාලපති, තංදුනි
 ලද්ධානාති හං පස්තං ඉදුනාමං ලභිත්වා, ඡගෙති කෙනකාරණේ
 නාගං ඡගෙය්‍යං යසසස්සිති දුග්ගං වා දෙමනස්සං වා ගොති සො හං
 ඡගෙය්‍යාති දිට්ඨෙති, සබ්බං කිරෙව පරිනිට්ඨිනාතිති අනුස්සවවසෙන
 අත්තන්තො සමපත්තං දසෙසන්නො ආගං, ඉදං වුත්තං ගොති සබ්බානොව
 මම කත්තබ්බකිච්චාති දුක්ඛලිලපොසථකවමාති පුබ්බෙයෙව තිසිත්තාති,
 සසසස්සිතං පඤ්ඤවන්තං විසග්ගාති පරිවාරසමපත්තියා යසසස්සි, පඤ්ඤ
 සමපදය පඤ්ඤවන්ත, අසග්ගසාගිතාය විසග්ග, ඵවං තිණි පෙතාති
 ආලපනානෙව, තන්ති පනෙස්ස තිපාගො, ව්‍යඤ්ඤනසිලිට්ඨිභාවසෙන
 තකාරස්ස අනුනාසිකතාති පච්චෙතබ්බා, සසොවාති යසසෙඤ්චව,
 ලද්ධා පුරිමන්ති ලභිත්වා පුරිමං පුබ්බෙ අලඞ්ඨපුබ්බං, උලාරන්ති
 මගන්තං, කිලෙසවිකිඤ්ඤාණමෙත්තාභාවනාකානුපත්තියො සක්කා
 යෙවමාගං, නප්පඡගෙති ඵවරුපං යසං ලද්ධා නිංකාරණං පුරුණං
 වණ්ණබලං ඡගිස්සාමති අජො, දුග්ගෙතාති තයා උපපාදිතෙන
 තිරයමති බිප්පදුග්ගෙත මම ජජ්ජුඛං පනුදිත්වා, සුබ්බෙත වා හං

දුකඛනාහි ක්කානසුබොත වා හං දුකඛං පනුදිත්වා, උභයසංසන්තොති යෙ සන්තා හොනති මාදිසා හෙ විසුපි එතෙසු කොට්ඨාසෙසු අනිතිබ්බිතසභාවා මජ්ඣිමනිකා සුබො දුකඛං ච භවති තුල්යා එක සදිසා තිබ්බිකාරථ හොනතිති.

ඉදං සුත්වා දබ්බසෙතො බොධිසත්තං බමාපෙත්වා භූමනාකං රජ්ජං භූමෙහව කාරෙථ අහං වො වොරෙ පටිබාහිසාමිති වත්වා තස්ස දුට්ඨාමච්චස්ස රුජාණං කාරෙත්වා පක්කාමි. බොධිසත්තොපි රජ්ජං අමච්චානං නියසාදෙත්වා ඉසිපබ්බජ්ජං පබ්බජ්ජිත්වා බ්‍රහ්මලොකපරා යතො අගොසි.

සත්වා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා ජාතකං සමොධානෙසි, තද දබ්බසෙතො ආනන්දෙ අගොසි. බාරුණසිරුජා අහමෙවති.

එකර්ජන්තකං.

4. 1. 4.

ඉමානි මං දදදුර නාපසනිති ඉදං සත්වා ජෙතවතෙ විහරන්තො එකං කොධනං ආරබ්භ කපෙයි. වජ්ඣං හෙට්ඨා කට්ඨතමෙව. තද හි ධම්මසභායං තස්ස කොධනභාවකථාය සමුට්ඨිභාය සත්වා ආගන්ත්වා කායනුස්ථ භික්ඛවෙ එතරහි කථාය සන්තිසිත්තාති පුච්ඡිත්වා ඉමාය නාමාති වුත්තෙත තං භික්ඛුං පකෙකාසාපෙත්වා සච්චං කිර තිං භික්ඛු කොධනොති වත්වා ආම හන්තොති වුත්තෙත න භික්ඛවෙ ඉදතෙව පුබ්බෙපෙස කොධනොයෙව කොධනභාවෙත වස්ස පොරුණක පණ්ඩිතා පරිසුඤ්ඤාගරුභාවෙ සිතාපි තිණ්ඨි වස්සාති ශුච්භරිතාය උක්කාරභූමියං වසිංසුති වත්වා අතිතං ආහරි :-

අතිහෙ බාරුණසියං බ්‍රහ්මදත්තෙත රජ්ජං කාරෙන්නෙ බොධිසහොතා හිමවංහපසදෙසෙ දදදුරපබ්බතපාදෙ දදදුරනාගභවනං අත්ථි තත්ථ රජ්ජං කාරෙන්නස්ස දදදුරරුක්ඛෙසු පුත්තො මහාදදුරෙත නාම අගොසි. කණ්ඨිට්ඨභානා පනස්ස වුල්ලදදුරෙත නාම. සො කොධනො ඵරුසො නාගමාණවතෙ අනෙකාසන්තො පහරන්තො විචරති. නාගරුජා තස්ස ඵරුසභාවං ඤාත්වා හං නාගභවනතො නිහරපෙතුං ආණාපෙසි. මහාදදුරෙ පන පිතරං බමාපෙත්වා වාරෙසි. දුතියමපි තස්ස රුජා කුජ්ඣි. දුතියමපි බමාපෙසි. තතියමාපෙ පන තිං මං ඉමං අනාවාරං නිහරපෙන්නං වාරෙසි ගච්ඡං වෙපි ජනා ඉමමනා නාගභවනා තික්ඛමිත්වා බාරුණසියං උක්කාරභූමියං තිණ්ඨි වස්සාති වසථාති නාගභවනා තික්කාසාපෙසි. තෙ තත්ථ ගන්ත්වා වසිංසු.

අඤ්ඤා උක්කාරභූමියං උදකපරියන්තෙ ගොවරං පරියෙස මානෙ ගාමදුරනා දිත්වා පහරන්තො ලෙඬුදුදුණ්ඩාදයො බිපන්නා කෙ ඉමෙ පුපුලසීසා සුවිතඬුට්ඨා උදකදෙඬුභාති ආදීති වත්වා අනෙකාසනති. වුල්ලදදුරෙ වණ්ඤිඵරුසතාය තෙසං තං අවමානං

අසභනො භාතික ඉමෙ දුරකා අමො පරිභවනති ආසිවිසභාවං
නො න ජාතනති අහං එතෙසං අවමානං සතිතුං න සනෙකාමි
නාසාවානෙන තෙ නාසෙසාමිති භාතරු සද්ධිං සලලපනො
පඨමං ගාථමාග :-

ඉමානි මං දදුර තාපයනති
වාචාදුරුතතානි මනුස්සලොකෙ,
මණ්ඩුකභකධා උදකනතසෙවී
ආසිවිසං මං අවිසා සපනතිති.

තත්-නාපසනතිති දුකඛාපෙනති. මණ්ඩුකභකධා උදකනත
සෙවීති මණ්ඩුකභකධාති උදකනතසෙවීති ව වදනො එතෙ අවිසා
ගාමදුරකා මං ආසිවිසං සමානං සපනති අනෙකාසනතිති. තස්ස
වචනං සුත්වා මහාදදුරෙ සෙසගාථා අභාසි :-

සකා රට්ඨා පබ්බා ජිතොඅඤ්ඤං ජනපදං ගතො,
මහනතං කොට්ඨං කසිරුථ දුරුතතානං නිබෙතවෙ.

යත් පොසං න ජාතනති ජාතියා විතයෙන වා,
න තත් මානං කසිරුථ වසමඤ්ඤතකෙ ජනෙ.

විදෙසවාසං වසතො ජාතවෙදසමෙනපි,
බමිතබ්බං සපඤ්ඤන අපි දුසස්ස ආජිතනති.

තත්-දුරුතතානං නිබෙතවෙති යථා බඤ්ඤනං නිධානත්ථාය
මහනතං කොට්ඨං කත්වා පුරෙත්වා කිවෙව උපානෙන බඤ්ඤං
වලඤ්ඤනති එවමෙවං විදෙසං ගතො අනොගා ගදයෙ පණ්ණිනො
පුරිසො දුරුතතානං නිධානත්ථාය මහනතං කොට්ඨං කසිරුථ තත්
තානි දුරුතතානි නිදහිත්වා පුන අතතනො පභොතකකාලෙ කාතබ්බං
කරිස්සති. ජාතියා විතයෙන වා අයං බතතිස්සො බ්‍රාහ්මණොතිවා සිලවා
බහුස්සතො ගුණසම්පන්නොති වා එවං යත් ජාතියා විතයෙන වා න
ජාතනතිති අත්ථො. මානනති එවරුපං මං ලාමකවොහාරෙන
වොහරනති න සකකරෙතති න ගරුකරෙතතිති මානං න කරෙය්‍ය.
වසමඤ්ඤතකෙ ජනෙති අතතනො ජාතියොතතාති අජාතනතස්ස
ජනස්ස සනතිකෙ වසනො. වසනොති වසතා. අයමෙව වා පාඨො.

එවං තෙ තත් තිණ්ණි වස්සානි වසිංසු. අථනෙ පිතා පකෙකාසාපෙසි.
තෙ තතො පට්ඨාය නිගතමානා ජාතා.

සත්ථා ඉමං බම්මදෙසනං ආගරිත්වා සච්චානි පකාසෙත්වා ජාතකං
සමොධානෙයි. සච්චපරියොසානෙ නොධනො භික්ඛු අනාගාමිථලෙ
පතිට්ඨති. තද්‍ය චුලදදුරෙ නොධනො භික්ඛු අහොසි. මහාදදුරෙ
පන අගමෙවාති.

දදුරජනකං.

4. 1. 5.

නාඪිලොකෙරහො නාමානි ඉදං සථා ජෙනවනෙ විහරනො
කිලෙසනිග්ගහං ආරබ්භ කාටෙසි. චන්ද්‍ර එකාදසතිපාතෙ පාණ්ඩ්‍ය
ජාතකෙ¹ ආවිභවිසස්සති. අයං පනෙත්ථ සමෙධිපො. පඤ්චසතා භික්ඛු
අනොතො ජෙනවනෙ වසන්තා මජ්ඣිමයාමසමනන්තරෙ කාමවිතකකං
විතකකසිංසු. සථා ඡස්සපි රත්තින්ද්‍රවාකොට්ඨාසෙස්ස යථා එකවක්ඛුහො
වක්ඛුං එකපුත්තො පුත්තං වමරි වාළං අප්පමාදෙන රක්ඛති එවං
නිවට්ඨකාලං භික්ඛු ඔලොකෙති. සො රත්තිභාගෙ දිබ්බවක්ඛුතා
ජෙනවනං ඔලොකෙතොතො වක්ඛවන්තිරඤ්ඤා අනොතානිවෙසනෙ
උප්පන්නවොරෙ විශ්‍ය තෙ භික්ඛු දිස්වා ගඤ්ඤාපිං විවරිත්වා ආනන්දත්ථරං
පකෙක්ඛාසිත්වා ආනන්ද අනොතාකොට්ඨසථාගරෙ භික්ඛු සන්තිපාතෙත්වා
ගඤ්ඤාපිවාගරෙ ආසනං පඤ්ඤාපෙහිති ආග. සො තථා කත්වා සන්ද්‍රි
පට්ටිවෙදෙයි. සථා පඤ්ඤාතතාසනෙ නිසිදිත්වා සබ්බසම්මාහිතවසෙන
ආමනෙතත්වා භික්ඛවෙ පොරුණකපණ්ණිතා පාපකරණෙ රහො නාම
නාඪිති පාපං න කරිංසුති වත්වා තෙති යාවිතො අතිතං ආගරි :-

අතීතෙ බාරුණසියං බ්‍රහ්මදත්තෙ රජ්ජං කාරෙතො බොධි
සතොතො බ්‍රාහ්මණකුලෙ නිබ්බන්තිත්වා වයප්පතොතො තත්ථෙව බාරුණසියං
දිසාපාමොක්ඛස්ස ආවරියස්ස සන්තිකෙ පඤ්ඤාන්තං මාණවකසත්තානං
ජෙසො හුත්වා සිප්පං උග්ගණ්හාති. ආවරියස්ස වයප්පත්තධිතා අතී සො
විනොසි ඉමෙසං මාණවකානං සිලං විමංසිත්වා සිලසම්පන්නස්සෙව තං
දස්සාමිති. සො එකදිවසං මාණවකෙ ආමනෙතත්වා තාතා මග්ගං ධිහා
වයප්පතො විවාගමස්සා කාරෙස්සාමි වත්ථාලඛිකාරං ලද්ධුං වට්ටති
තුමෙහ අත්තනො ඤාතකානං අපස්සන්නානං ථෙතෙත්වා වත්ථා
ලඛිකාරෙ ආගරථ කෙනචි අදිට්ඨමෙව ගණ්හාමි දස්සෙත්වා ආගතං න
ගණ්හාමිති ආග. තෙ සාමුති සම්පට්ටිත්වා තතො පට්ඨාය ඤාතකානං
අපස්සන්නානං ථෙතෙත්වා වත්ථාලඛිකාදීති ආගරන්ති. ආවරියො
ආගතාගතං විස්සං විස්සං යෙව ස්පෙසි. බොධිසතොතො කිඤ්චි න ආගරි.
අථ නං ආවරියො ආග තිං පන තාත කිඤ්චි න ආගරසීති. ආම ආවරි
යාති. කසමා තාතාති. තුමෙහ කස්සචි පස්සන්නස්ස ආගතං න ගණ්හථ
අගං පන පාපකරණෙ රහං න පස්සාමිති දිපෙතොතො ඉමා වෙ ගාථාආගා:

නාඪි ලොකෙ රහො නාම පාපකම්මං පතුබ්බහො,
පස්සන්ති වනභූතානි තං බාලො මඤ්ඤාති රහො.
අගං රහො න පස්සාමි සුඤ්ඤංවාපි න විජ්ජති,
යත් අඤ්ඤං න පස්සාමි අසුඤ්ඤං හොති තම්මයාති.

තත්ථ-රහොති පට්ටින්නට්ඨානං. වනභූතානිති වනෙ නිබ්බහන
භූතානි. නං බාලොති තං පාපකම්මං රහො නාම මයා කතන්ති
බාලො මඤ්ඤාති. සුඤ්ඤං වා පීති යං වා ආනං සතොගති සුඤ්ඤං
තුච්ඡං භවෙය්‍ය තම්පි නාඪිති ආග.

ආවරියො නස්ස පසිදිත්වා භාහ න මිත්තං ගතො ධනං නත්ති අහමපන සීලසම්පන්නස්ස ධිතරං දාතුකාමො ඉතං මාණවතො චිමංසනො ඵලමකාසිං මම ධිතා තුග්ගමෙව අනුජ්ජිත්වාති ධිතරං අලඛකරිත්වා බොධිසත්තස්ස අදාසි. සෙසමාණවතො තුමෙතන් ජාතතා භතං තුමතාකං ගෙහමෙව නෙථාති ආග.

සත්ථා ඉති බො භික්ඛවෙ දුස්සීලමාණවතා අත්තනො දුස්සීලතාය තං ඉත්ථිං න ලභිංසු ඉතරෙ පණ්ඩිතමාණවො සීලසම්පන්නතාය ලභිති වත්වා අභිසම්බුද්ධො හුත්වා ඉතරං වෙ ගාථා අභාසි:-

දුජ්ජවෙවා ච සුජ්ජවෙවා ච නන්දෙ ච සුඛවච්ඡන්තො,
වෙජ්ජො අග්ගුවසීලො ච නෙ ධම්මං ජහුමත්තිකා.

බ්‍රාහ්මණො ච කථං ජගෙ සබ්බධම්මානපාරගා,
යො ධම්මමනුපාලෙති ධිතිමා සච්චතික්කමොති.

තත්ථ-දුජ්ජවෙවාති ආදයො ඡ ජෙට්ඨමාණවතා තෙසං තාමං ගණති අවසෙසානං තාමං අගණෙත්වා සබ්බසම්භාවිකවසෙතෙව නෙ ධම්මං ජහුමත්තිකාති ආග. තත්ථ ඤෙති සබ්බෙපි නෙ මාණවා. ධම්මනති ඉත්ථිපටිලාභසභාවං. ජහුමත්තිකාති ජහු අත්තිකා. අයමෙව චා පාසො. මකාරෙ පන ව්‍යඤ්ඤාසක්ඛිවසෙන වුත්තො. ඉදං වුත්තං හොති. සබ්බෙපි නෙ මාණවා තාය ඉත්ථියා අත්තිකාව හුත්වා අත්තනො දුස්සීල තාය තං ඉත්ථිපටිලාභසභාවං ජහිංසු. බ්‍රාහ්මණො චාති ඉතරෙ පන සීලසම්පන්නො බ්‍රාහ්මණො. කථං ජගෙති කෙන භාරණෙන තං ඉත්ථි පටිලාභං ජතිස්සති. සබ්බධම්මානනති ඉමසමිං ණතෙ ලොකියාති පඤ්ච සීලාති දස සීලාති තිණ්ණි සුවරිතාති ව සබ්බධම්මා නාම. තෙසං සො පාරං ගතොති පාරගා. ධම්මනති වුත්තාප්පකාරමෙව ධම්මං. සො අනුපාලෙති රක්ඛති. ධිතිමාති සීලරක්ඛණධිතියා සමන්තාගමො. සච්චතික්කමොති සච්ච සභාවතුතෙ යථා වුත්තෙ සීලධම්මෙ තික්ක මෙන සමන්තාගමො.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආගරිත්වා සච්චාති පකාසෙත්වා ජාතකං සමොධානෙසි. සච්චපරියොසානෙ තාති පඤ්ච භික්ඛුසතාති අරුගතෙන පතිට්ඨතිංසු. තද ආවරියො සාරිථුත්තො අහොසි. පණ්ඩිතමාණවො පන අහමෙවාති.

සීලචිමංසනත්තකං.

4. 1. 6.

කිං අණඩ්ඩාති ඉදං සත්ථා ජෙතවතෙ විහරන්තො මලලිකං දෙවිං ආරභ්භ කපෙසි. ඵකදිවසං කීර රඤ්ඤා තාය සද්ධිං යිරිවිචාදෙ අහොසි. සයනකලහොතිපි වදනතියෙව. රුජා කුජකිත්වා තස්සා අත්තිභාවමිති න ජානාති. මලලිකා දෙවිපි සත්ථා රඤ්ඤා මසි

කුටුභාවං න ජානාති මඤ්ඤාති විනේනයි. සත්ථාපි ඤාතො ඉමෙසං සමග්ගභාවං චාරිය්සාමිති පුබ්බේනසමයං නිව්ඤ්ඤාතො පහතචිවර මාද්‍ය පඤ්ඤාතිකුටුභාවපරිවාතො සාවච්චි පටිපට්ඨා රුජචාරමගමායි. රුජා තථාගතස්ස පහතං ගගෙතො නිවෙසනං පටෙවසෙත්වා පඤ්ඤාතො සතො නිසිද්දපෙත්වා බුද්ධිපමුඛස්ස භික්ඛුසමිඤ්ඤා දැක්විණොදකං දත්වා යායුබජ්ජකං ආහරි. සත්ථා පහතං ගතෙත්වා විදහිත්වා මහාරුජ කතං දෙවිති ආග. කිං භුතොහ භාය අහතොහ යසෙසා මහතා එසාති. මහාරුජ සයමෙව යසං දත්වා මාතුලාමං උකඛිටිත්වා භාය කථස්ස අපරාධස්ස අසයනං නාම අයුභගනාති. රුජා සද්දු වට්ඨනං සුච්චා තං පතෙකාසාපෙසි. සා සත්ථාරං පරිච්චි. සත්ථා අඤ්ඤාමඤ්ඤා සමග්ගෙති ගච්ඡං. වට්ටනිති සාමග්ගියරසස්ස වණ්ණං භාගෙත්වා පක්කාමි. තතො පට්ඨාය උභො සමග්ගවාසං වසිංසු. භික්ඛු ධම්ම සභායං කථං සමුට්ඨාපෙසුං ආවුසො සත්ථා එකවචනෙනෙව උභො සමග්ගෙ අකාසිති. සත්ථා ආගතො කායනුත් භික්ඛුවෙ එගරුති කථාය සන්තිසිත්තාති පුච්ඡිත්වා ඉමාය නාමාති වුත්තො න භික්ඛුවෙ ඉදනෙව පුබ්බෙපාහං එහෙ එතොවාදෙනෙව සමග්ගෙ අකාසිතාති වත්වා අතිතං ආහරි:-

අතිතෙ බාදණ්ඩියං බුග්ගදහෙන රජ්ජං කාමරෙනෙතෙ මොසි සතොතො තස්ස අත්ථමමානුසාසකො අමුවෙවා අනුමායි. අපේකාදිවසං රුජා මහාවාහපානං විචරිත්වා රුජභග්ගං ඔලොභයමානො අට්ඨාසි. තස්මිං බණේ එකා පණණිකාසිතා අභිරුපා පසමවයෙ ධිතා බදර පව්ජං සිසෙ කත්වා බදරුති ගණනට බදරුති ගණනටාති වදමානා රුජභග්ගෙන ගවජති. රුජා තස්සා සඤ්ඤං සුච්චා පටිබද්ධිවිනේනා නුත්වා අස්සාමිකභාවං ඤාතො පතෙකාසාපෙසත්වා තං අග්ගමගෙසිට්ඨානෙ සපෙත්වා මහතතං යසං අදායි. සා රඤ්ඤාදු පියා අගොසි මනාපා. අපේකාදිවසං රුජා සුවණ්ණනට්ටනෙ බදරුති බාදනොතො නිසිද්ද. සුඡාතා දෙව් රුජානං බදරුති බාදනං දිස්වා මහාරුජ කිං නාම තුමෙහ බාදටාති පුච්ඡන්ති පසමං ගාමමාහ:-

කිං අණ්ඩිකා ඉමෙ දෙව නිකඛිත්තා කංසමලලකෙ,
උපලොභිතකා වග්ගා හමෙම අකබාති පුච්ඡිතොති.

හත්-කිං අණ්ඩිකාති කිං ඵලාති නාමෙතාති පරිමණ්ඩලවසෙන පන අණ්ඩිකාති ආග. කංසමලලකෙති සුවණ්ණනට්ටකෙ. උපලොභිතකාති රත්තවණ්ණං. වග්ගාති පොකතා නිමල්ලා.

රුජා කුප්ඛිත්වා බදරපක්කවාණිජකො පණණිකගහපතිකස්ස ධිතො අහතො කුලසත්තකාති බදරුතිපි න ජානාසිති වත්වා ථව ගාමා අභායි:-

යාති පුරෙ කුචා දෙව ගණ්ඨු තහනාභාවාති,
උච්ඡිභගත්වා පටිනාසි තස්සා හෙ භොලියං පලං.

උඩබසනන න රමනි හොඟා විපජ්ජනනි නං,
තනෙවිමං පටිනෙඨ යත්තං කොලං පටිසංගතීති.

තත්-භණ්ඩුති මුණ්ඩසිසා හුතා. නගනකවාසිනීති ජණ්ණ
පිළොතිකතිවත්තං. උච්ඡිඛගහත්තං පටිනාසිති අට්ඨං පටිසිත්තං අඩකුස
කෙන සාධං ඔනාමෙත්තං ඔවිහොවිතං ගතෙත ගගෙත්තං උච්ඡිඛග
පක්ඛිපනවසෙන උච්ඡිඛගහත්තං හුතා පටිනාසි ඔවිනාසි. නසංගා නෙ
කොලිසං ඵලනති තසංගා නව ඵලං පටිනනනියං යං මයං ඉද්දති
බාද්දම ඉමං කොලිසං කුලදත්තකං ඵලනති අත්තං. උඩබසනන
න රමනීති අයං ජමම් ඉමසම් රුජකුලෙ වසමානා ලොහකුමරියං
පක්ඛිපනාවිය ඩයනති නාභිරමති. හොඟාති රුජහොඟා. ඉමං
අලකකිකං විපජ්ජනනි. යත්තං කොලං පටිසංගතීති යත්තං ගතත්තං පුත
බදරමෙව පටිනිත්තං විකකිණනති ජිවිකං කපෙසසංගතී තනෙව නං
තෙථාති වදති.

බොධිසත්තො යපෙත්තං මං අඤ්ඤා ඉමෙ සමගෙහ කාතුං න
සක්ඛිසංගතීති රුජානං සඤ්ඤාපෙත්තං ඉමසංගා අතිකකඩ්ඪනං කරසංගමිති
විනෙතත්තං වතුත්තං ගාථමාහ:-

හොනති හෙනෙ මාහාරුජ ඉද්ධිපනත්තං නාරියා,
බම දෙව සුජාතාය මාසංගා කුජ්ඣි රථෙසහනි.

තසංගො-මහාරුජ ඵනෙ ඵවරුපා පමාදදෙසා යසමපනත්තං
නාරියා හොනතියෙව න නහොනති. ඵනං ඵවරුපෙ උචෙව යානෙ
යපෙත්තං ඉද්දති ඵනතකසංගා අපරධසංගා අසහනං නාම න සුතනං
තුමනාකං. තසමා බම දෙව සුජාතාය ඵතියං මා කුජ්ඣි රථෙසහ
රථපෙට්ඨකාති.

රුජා තසංගා වචනෙන දෙවියා නං අපරධං සතිත්තං යථාධාරණෙන
යෙව නං යපෙසි. තනො පට්ඨාය උභො සමගහවාසං වසිංසු.

සත්තං ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්තං ජාතකං සමොධානෙසි. හද
බාරුණසිරුජා කොසලරුජා අහොසි. සුජාතා මලලිකා. අමචෙවො පත
අහමෙවති.

සුජාතාපනකං.

4. 1. 7.

අවෙනනං බ්‍රාහ්මණාති ඉදං සත්තං පරිනිබ්බාණමඤ්ඤෙ
තිපනෙතා ආනන්දතෙරං ආරභ්භ කපෙසි. සොහායසමා අජ්ජරත්තියා
පවබ්බසමයෙ සත්තං පරිනිබ්බාසියනීති ඤාත්තං අහඤ්ඤමති සෙවො
සකරණීයො සජ්ඣ ව මෙ පරිනිබ්බාණං හවිසංගතී පඤ්චවිසති වසංගතී
සජ්ඣ කතං උපට්ඨානං නිපජ්ජං හවිසංගතීති සොකාතිතුනෙතා
උය්‍යානොවරකෙ කපිසිසං ආලමභිත්තං පරෙදි. සත්තං නං අපසංගෙනො

කහං භික්ඛවෙ ආනඤ්ඤානි පුච්ඡන්ති තමන්ථං සුඤ්ඤා පකෙකාසාපෙඤ්ඤා කතපුඤ්ඤාසීතිං ආනඤ්ඤා පටිභානමනුසුඤ්ඤා භිප්පං ගොතිසි අනාසවො මා විනතයි ඉද්දති තයා මම කතං උපට්ඨානං කිංකාරණං නිපථලං භවිස්සති යස්ස තෙ පුබ්බෙ සරගාදිකාලෙපි මම කතං උපට්ඨානං නිපථලං නාගොසිති වන්තා අතීතං ආගරි:-

අතීතෙ බාරණසීයං බ්‍රහ්මදත්තෙ රජ්ජං කාරෙතෙතෙ බොධිසත්තො බාරණසීතො අවිදුරෙ පලාසරුක්කදෙවතා හුන්වා තිබ්බත්ති තද බාරණසීවාසිතො දෙවතාමහලිකා අගෙසුං නිව්වං බලිකාරණාදිසු පසුත්තා, අපේකො දුග්ගතබ්‍රාහ්මණො අගලෙපකං දෙවතං පටිජ්ඣතිස්සාමීති එකස්ස උත්තතපපදෙසෙ සීතස්ස මහතො පලාස රුක්කස්ස මුලං සමං නිත්තිණං කන්වා පටික්ඛිටිත්වා වාලුකං ඔකිරු පෙත්වා සමමජ්ඡන්වා රුක්කෙ ගක්ඛිපඤ්ඤාබ්‍රහ්මලිකානි දන්වා මාලාගක්ඛි ධුපෙහි පුජෙත්වා දීපං ජාලෙත්වා සුඛං සයාති වන්වා රුක්කං පදක්ඛිණං කන්වා පක්කමති, දුතියදිවසෙ පාතොව ගන්ත්වා සුඛසෙය්‍යං පුච්ඡති, අපේකදිවසං රුක්කදෙවතා විනෙතයි අයං බ්‍රාහ්මණො අතිවිශ් මං පටිජ්ඣති ඉමං බ්‍රාහ්මණං විමංසිත්වා යෙන කාරණෙන මං පටිජ්ඣති තං දස්සාමීති, සා තස්මිං බ්‍රාහ්මණෙ ආගන්ත්වා රුක්කමුලං සමමජ්ජනෙන මහලුකබ්‍රාහ්මණවෙසෙන සමීපෙ ධන්වා පඨමං ගාථමාග:-

අවෙනතං බ්‍රාහ්මණ අසුඤ්ඤානං
ජාතො අජානන්තමිමං පලාසං,
ආරඬාමිරියො ධූවං අප්පමත්තො
සුඛසෙය්‍යං පුච්ඡසි කිස්සගෙනුති.

තත්ථ-අසුඤ්ඤානනි අවෙනතත්තාව අසුඤ්ඤානං, ජිනොති තිං ජාතමාතො හුන්වා, ධූවං අප්පමත්තො නිව්වං අප්පමත්තො, තං සුඤ්ඤා බ්‍රාහ්මණො දුතියං ගාථමාග:-

දුරෙ සුතොවෙව බ්‍රහ්ම රුක්කො
දෙසෙ සීතො භූතනිවාසරුපො,
තස්මා නමස්සාමි ඉමං පලාසං
යෙ වෙත්ථ භූතා තෙව ධනස්ස ගෙනුති.

තත්ථ-දුරෙ සුතොති බ්‍රාහ්මණ අයං රුක්කො දුරෙ සුතො විස්සුතො න ආසන්නට්ඨානෙයෙව පාකට්ටො, බ්‍රහ්මාති මහනෙතාව, දෙසෙ සීතොති උත්තතෙ සමෙ භූමිප්පදෙසෙ සීතො, භූතනිවාස රුපොති දෙවතානිවාසසභාවො අඬා එත්ථ මහෙසක්කා දෙවතා නිවුත්ථාව භවිස්සති, තෙ ව ධනස්ස ගෙනුති ඉමඤ්ඤ රුක්කං යෙවෙත්ථ රුක්කෙ නිවුත්ථා භූතා තෙ ව ධනස්ස ගෙනු තමස්සාමි න නික්කාරණාති.

තං සුඤ්ඤා රුක්කදෙවතා බ්‍රාහ්මණස්ස පසන්නා අහං බ්‍රාහ්මණ ඉමයමිං රුක්කෙ නිබ්බන්තදෙවතා මා භායි ධනං තෙ දස්සාමීති තං අස්සාසෙත්වා අත්තනො විමානවාරෙ මහනෙතන දෙවානුභාවෙන ආකාසෙ ධන්වා ඉතරු වෙ ගාථා අභාසී:-

සො තෙ කරිසාමි යථානුභාවං
කතඤ්ඤතං බ්‍රාහ්මණ් පෙක්ඛමානො,
කථං හි ආගමම සතං සකාසෙ
මොසාති තෙ අස්සු පරිච්ඡිදාති.

යො තිඤ්ඤකම්‍ය පරෙ පිලකඬු
පරිවාරිතො පුබ්බයඤ්ඤ උලාරෙ,
තස්සෙව මුලසමිං තිඨි තිබාහො
අදයාදෙ ගව්‍ය්‍යං උද්ධරිතීති.

තස්ස-සථානුභාවනති යථාසතති යථාබලං. කතඤ්ඤතනති තයා
මය්‍යං කතගුණං ජාතනෙතා තං අතනති විජ්ජමානං කතඤ්ඤතං
පෙක්ඛමානො. ආගමමාති ආගතමා. සතං සකාසෙති සප්පරිසාතං
සතතිකෙ. මොසාති පරිච්ඡිදානති සුබසෙය්‍යපුච්ඡනවසෙන
වාචාච්ඡිදාති සමමජ්ජනාදිකරණෙන කායච්ඡිදාති ව නව කථං
අචලාති හවිසානති. සො තිඤ්ඤකම්‍යාති යො එස තිඤ්ඤකම්‍ය
පරතො පිලකඬුරුකෙතා සිතොති විමානවාරෙ සිතාව හත්ථං
පසාරෙතා දස්සෙති. පරිවාරිතොති ආදිසු තස්ස පිලකඬුරුකම්‍ය
මුලෙ එස හං රුකකමුලං පරිකම්පිතා තිහිතතාය සමපරිවාරිතො
පුබ්බෙපි සිට්ඨයඤ්ඤවසෙන පුරිමසාමිකානං උපපන්නතා පුබ්බ
සෙඤ්ඤා. අනෙකතිඨිකුමතිභාවෙන මහන්නතා උලාරෙ. භූමිං
බණ්ඩො සපින්නතා තිබාහො. ඉදං දයාදතං අභාවතො අදයාදෙ.
ඉදං වුත්තං ගොති-එස එතං රුකකමුලං පරිකම්පිතා ගිවාය ගිවං
පහරනතිනං තිඨිකුමතිනං වසෙන මහාතිඨි තිබාහො අස්සාමිකො
ගව්‍ය්‍යං උද්ධරිතා ගණනාති.

එවිඤ්ඤ පන වත්තා සා දෙවතා බ්‍රාහ්මණ්. තං එතං උද්ධරිතා
ගණනනෙතා කිලම්‍යසි ගව්‍ය්‍යං අහමෙව හං නව සරං නෙතා
අසුකසම්‍යඤ්ඤ ධාතෙ නිදගිසාමි තං යාවජ්චං එතං ධනං
පරිභුඤ්ඤනො දුතං දෙති සිලං රකතාති බ්‍රාහ්මණස්ස ඔවාදං දත්තා
තං ධනං අත්තනො ආනුභාවෙන තස්ස සරෙ පතිට්ඨාපෙසි.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිතා ජාතකං සමොධානෙසි.
තද්‍ය බ්‍රාහ්මණො ආනඤ්ඤ අගොසි. රුකකදෙවතා අහමෙවති.

පලාසන්තකං.

4. 1. 8.

අකරමහසගෙනිවනති ඉදං සත්ථා ජේතවනෙ විහරනො
දෙවදත්තස්ස අකතඤ්ඤතං ආරබ්භ කපෙසි-පෙ-න භික්ඛවෙ ඉදංතෙව
පුබ්බෙපි දෙවදත්තො අකතඤ්ඤයෙවාති වත්තා අතීතං ආහරි :-

අතීතෙ. බාරුණසියං බුහුදුනෙන රජං කාරෙනෙ බොධිසත්තො
 හිමවනනපදෙසෙ රුක්ඛකොට්ඨකසකුණො හුත්වා නිබ්බන්ති. අපේ
 කායා සිහයා මංසං බාදනායා අට්ඨි ගලෙ ලග්ගි. ගලො උග්ගුමාසි.
 ගොවරං ගණිතං න සකෙකාති බරු වෙදනා වත්තන්ති. අප් නං
 සො සකුණො ගොවරපසුතො දිස්වා සාබාය නිලීනො¹ කින්න
 සමම දුක්ඛයතිති පුච්ඡී. සො නමත්ථං ආවික්ඛි. අගනෙන සමම එතං
 අට්ඨං අපනෙය්‍යං භයෙන තෙ මුඛං පච්ඡිකුං න විසභාමි බාදෙය්‍යාසිපි
 මන්ති. මා භාසි සමම නාගන්තං බාදුමි ජීවිතං මෙ දෙහිති. සො
 සාග්‍රුති තං පසොන නිපජ්ජාපෙත්වා කොජානාති කිංපෙස කරිස්සාතිති
 වින්නත්වා යථා මුඛං පිදහිතං න සකෙකාති තථා තස්ස අධරෙට්ඨව
 උත්තරෙට්ඨව දණ්ඨකං ධපෙත්වා මුඛං පච්ඡිත්වා අට්ඨිකොටිං
 තුණ්ඤින පහරි. අට්ඨි පතිත්වා ගතං. සො අට්ඨිං පාතෙත්වා සිහයා
 මුඛතො නික්ඛමනො දණ්ඨකං තුණ්ඤින පහරිත්වා පාතෙනොව
 නික්ඛමිත්වා සාවග්ගෙ නිලීයි. සිග්ගො නිරුගො හුත්වා එකදිවසං
 වනමහිසං වධිත්වා බාදති. සකුණො විමංසිස්සාමි නන්ති තස්ස උපරි
 භාගෙ සාබාය නිලීයිත්වා තෙන සද්ධිං සලලපනො පඨමං ගාථමාග :-

අකාරමහසතෙ කිච්චං යං බලං අනුචමනසෙ,
 මිගරජ නමො ත්‍යාජු අපි කිඤ්චි ලභාමසෙති.

තත්ථ=අකාරමහසතෙකිච්චන්ති හො සිහ යමපි නව එකං කිච්චං
 අකාරමහ. සං බලං අනුචමනසෙති යං අව්‍යාහං බලං අහොසි තෙන
 බලෙන නතො කිඤ්චි අභාපෙත්වා අකාරමහසෙවාති. තං සුත්වා සිග්ගො
 දුතියං ගාථමාග :-

මම ලොහිතභතකයා නිච්චං ලුඤ්ඤි කුබ්බතො,
 දන්තන්තරගතො සතො තං බහුං යමපි ජීවසිති.

තං සුත්වා සකුණො ඉතරු වෙ ගාථා අභාසි :-

අකතඤ්ඤුමකත්තාරං කතස්ස අපපතිකාරකං,
 යසමිං කතඤ්ඤුතා නජී තිරුත්වා තස්ස සෙවනා.
 යස්ස සමමුඛවිණේණන මිත්තධමෙමා න ලබ්බති,
 අනුසුය්‍යමනකෙකාසං සණ්ඨිකං නමො අපකකමෙති.

තත්ථ=අකතඤ්ඤුන්ති කතගුණං අජානන්තං. අකතන්තාරන්ති යං
 කිඤ්චි අකරුන්තං. සමමුඛවිණේණනාති සමමුඛෙ කතෙන ගුණෙන.
 අනුසුය්‍යමනකෙකාසන්ති තං පුග්ගලං න උසුය්‍යෙනො න අකෙකා
 සතො. සණ්ඨිකං නමො පුග්ගලා අපගවේජ්ජයාති. එමං වත්වා සො
 සකුණො පකකාමි.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා ජානකං සමොධානෙයි. තද
 සිග්ගො දෙවදත්තො අහොසි. සකුණො පන අගමෙවාති.

ජවසකුණජානකං.

1. සො නිසින්නො.

4. 1. 9.

සබ්බං ඉදං චජිමමනනානි¹ ඉදං සත්ථා ජෙනවනෙ විහරනො ඡබ්බග්ගියෙ භික්ඛු ආරබ්භ කපෙයි. චන්ද්‍ර විනයෙ විජාරතො ආගත මෙව. අයං පනෙත්ථ සබ්බෙපො. සත්ථා ඡබ්බග්ගියෙ පකෙකාසාපෙඤා සච්චං කිර තුමෙහ භික්ඛුවෙ නිවෙ ආසනෙ නිසිදිඤා උචෙව ආසනෙ නිසින්නායා ධම්මං දෙසෙථාති පුච්ඡිඤා එවං භනෙතති වුත්තෙ තෙ භික්ඛු ගර්භිඤා අසුත්තං භික්ඛුවෙ තුමානං මම ධම්මෙ අගාරව කාරණං පොරුණකපණ්ණිතා හි නිවෙ ආසනෙ නිසිදිඤා බාහිරමනෙත්ථ වාවෙනෙත්ත ගර්භිංසුති චඤා අනිතං ආහරි:-

අනිතෙ බාරුණසියං බ්‍රහ්මදත්තෙ රජජං කාරෙතො බොධි සතෙතා වණ්ඤාලයොනියං නිබ්බන්තිඤා වයපපතො කුටුමං සණ්ඨ පෙයි. තස්ස භරියා අමබදෙගමිති හුඤා තං ආග ඉච්ඡාමහං සාමි අමබං බාදිතුන්ති. භද්දෙ ඉමිසමිං කාලෙ අමබං තත්ථි අඤ්ඤං කිඤ්චි අමිලි ඵලං ආහරිස්සාමිති. සාමි අහං අමබං ලභමානා ච ජීවිස්සාමි අලභ මානාය මෙ ජීවිතං තත්ථිති. සො තස්සා පටිබද්ධවිත්තො කහං නුබො අමබං ලභිස්සාමිති විනොසි. තෙන බො පන සමයෙන බාරුණසි රඤ්ඤෙ උය්‍යානෙ අමෙබා ධුවඵලො හොති සො තතො අමබපක්කං ආහරිඤා ඉමිස්සා දෙගමං පටිපසස්සමෙහස්සාමිති රත්තිහාගෙ උය්‍යානං ගන්ඤා අමබං අභිරුගිඤා සාබාය සාබං අමබං ඔලොකෙතො විවරි. තස්ස තථා කරුණතස්සෙව රත්ති විහාසි. සො විනොසි සවෙ ඉදුනි ඔතරිඤා ගමිස්සාමි දිස්වා මිං වොරොති ගහෙස්සන්ති රත්ති හාගෙ ගමිස්සාමිති අපෙකං විටපං අභිරුගිඤා නිලිතො අච්ඡි.

තදු බාරුණසිරජා පුරුගිතස්ස සන්තිකෙ මනෙත උග්ගණ්ඨාති. සො උය්‍යානං පටිසිඤා අමබරුක්කමුලෙ උච්චාසනෙ නිසිදිඤා ආවරියං නිවාසනෙ නිසිදපෙඤා මනෙත උග්ගණ්ඨි. බොධිසතො උපරි නිසිනො විනොසි යාව අධම්මිකො අයං රුජා යො උච්චාසනෙ නිසිදිඤා මනෙත උග්ගණ්ඨාති බ්‍රාහ්මණොපි අධම්මිකො යො නිවාසනෙ නිසිදිඤා මනෙත වාවෙති අහවපි අධම්මිකො යො මාතුගාමස්ස වාහසා මම ජීවිතං අගණෙඤා අමබං ආහරමිති. සො රුක්කතො ඔතරතො එකං ඔලමනිසාබං ගහෙඤා තෙසං උභින්නමපි අත්තරෙ පතිට්ඨාසි. මහාරජ අහං නට්ඨො ඤා මුලොහා පුරුගිතො මනොති ආහ. සො රඤ්ඤ කිං කාරණාති පුට්ඨො පඨමං ගාථමාහ:-

සබ්බං ඉදං චරිමවතං උහො ධම්මං න පස්සරෙ,
උහො පකතියා වුතා යොවායං මනනජ්ඣායති
යො ච මනනං අධියතිති.

තත්ථ-සබ්බං ඉදං චජිමමනනානි යං අමෙහති නීති ජනෙහි කතං සබ්බමිදං කිච්චං ලාමකං නිමමරියාදං අධම්මිකං එවං අත්තනො චොරහාවං තෙසඤ්ච මනෙතස්ස අගාරවං ගර්භිඤා පන ඉතරෙ වෙ

යෙව ගරහනොනා උභො ධම්මං න පසස්සරෙති ආදිමාහ. තත්ථ උභොති වෙසි ජනා ගරුකාරුරහං පොරුණකධම්මං න පසස්සනති තතො ව ධම්මපකතිනො චුනා ධම්මො හි පස්මුප්පත්තිවසෙන පකති නාම. චුත්තමපිචෙනං.

“ධම්මො හවෙ පාතුරහොසි පුබ්බෙ
පච්ඡා අධම්මො උදපාදි ලොකෙ”ති.

සොවාසනති යො ව අයං නිවාසනෙ නිසිදිත්වා මනෙත්තසස්සා පෙනි යො ව උච්චාසනෙ නිසිදිත්වා අධිස්සති. තං සුත්වා බ්‍රාහ්මණො දුතියං ගාථමාහ :-

සාලිතං හොජනං භුඤ්ඤස්ස සුචිං මංසුපසෙවනං,
තස්මා එතං නසෙවාමි ධම්මං ඉසිති සෙවිතනති.

තස්සන්තො-අහං හි හො ඉමස්ස රඤ්ඤස්ස සන්තකං සාලිතං ධදනං සුචිං පණ්ඩරං තානප්පකාරුරු මංසවිකතියා සිත්තං මංසුපසෙවනං. භුඤ්ඤාමි තස්මා උදරෙ බඳො හුත්වා එතං එසිතගුණෙහි ඉසිති සෙවිතං. ධම්මං න සෙවාමිති. තං සුත්වා ඉතරො වෙ ගාථා අභාසි:-

පරිබ්බජ මහාලොකො පචන්තඤ්ඤපි පාණිනො,
මා තං අධම්මො ආචරිතො අස්මා කුමහම්මාහිදු.

ධිරජ්ඣු තං යසලාහං ධනලාහඤ්ච බ්‍රාහ්මණ,
යා චුත්තචිතිපානෙන අධම්මචරණෙනවාති.

තත්ථ- පරිබ්බජාති ඉතො අඤ්ඤත්ථ ගච්ඡ. මහාති අයං ලොකො නාම මහා. පචන්තඤ්ඤපිති ඉමස්මිං ජමුද්දිපෙ අඤ්ඤපි පාණිනො පචන්ති, න අයමෙවෙකො රුජා. අස්මා කුමහම්මාති පාසාණො සටං විය. ඉදං චුත්තං හොති යන්තං අඤ්ඤත්ථ අගන්ත්වා ඉධ වසනොනා අධම්මං ආචරසි සො අධම්මො එවං ආචරිතො පාසාණො සටං විය මා නං හිනිදි. ධිරජ්ඣුති ගාථාය අයං සබ්බධපන්තො-බ්‍රාහ්මණ යො එස එවං තව යසලාහො ව ධනලාහොව ධිරජ්ඣු තං ගරුමාම තං මයං, කස්මා අයං තයා ලද්ධලාහො ආයතිං අපායෙසු විතිපාතනගෙතුනා සමපති ව අධම්මචරණෙන ජීවිතචුත්ත නාම හොති සා වෙසා චුත්තති ඉමිනා ආයතිං විනිපානෙන ඉමිනා අධම්මචරණෙන වා නිප්පජ්ජති කිං තාය තෙන තං එවං වදාමිති.

අථස්ස ධම්මකතාය රුජා පසිදිත්වා හො පුරිස කිංජාතිකො සිති පුච්ඡි. වණ්ඨාලො අහං දෙවාති. හො සවෙ ත්වං ජාති සමපනොනා අහවිස්ස රජං තෙ අදස්සං ඉතො පට්ඨාය පත අහං දිවාරුජා හවිස්සාමි ත්වං රත්තිං රුජාහොගිති අත්තනො කණ්ණෙ පිලකුකපුප්ථදුමං තස්ස ගිවාය පිලකුකාපෙත්වා තං නගරගුත්තිකං අකාසි. අයං නගරගුත්තිකානං කණ්ණෙ රත්තපුප්ථදුමපිලකුකස්ස වංසො. තතො පට්ඨාය ව රුජා තස්සොවාදෙ යත්වා ආචරියෙ ගාරවං භත්වා තිවෙ ආසනෙ නිසිත්තො මනෙත්ත උග්ගණති.

සථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිතො ජාතකං සමොධානෙයි.
තද් රුජා ආනන්දො අහොයි. වණ්ඩාලපුත්තො පත අගමෙවති.

ජවකජාතකං.

4. 1. 10.

සසමුද්දපටිසායනාති ඉදං සථා ජේතවනෙවිහරනො උක්කණ්ඨිත
තිකත්තං ආරබ්භ කථෙයි. සො හි සාවඤ්ඤං පිණ්ඩාය වරනො ඵකං
අභිරුපං ඉත්ථි දිස්වා උක්කණ්ඨිතො සාසනෙ අනභිරමි. අථ නංතිකත්ත
භගවතො දසෙස්සං. සො භගවතා සචම් කිරි ත්ථිං තිකත්ත උක්කණ්ඨි
තොති පුට්ඨො සචම් භනොති වතා කො තං උක්කණ්ඨාපෙසිති
වුත්තෙත තමත්ථං ආරොවෙයි. සථා කසමා ත්ථිං ඵවරුපෙ නියතාණික
සාසනෙ පබ්බජිතො උක්කණ්ඨිතො පුබ්බෙ පණ්ඩිතා පුරොගිතථානං
ලභනොපි තං පටිකම්පිතො පබ්බජිතො වතා අනිතං ආහරි:-

අනිතෙ බාරණ්ඩියං මුහුදුතෙත රජ්ජං කාරෙතො බොධි
සත්තො පුරොගිතස්ස බ්‍රාහ්මණියා කුච්ඡිත්ථිං පටිසන්ධිං ගහෙතො
රුක්ඛෙස්ස පුත්තොත සද්ධිං ඵකදිවසෙ ජායි. රුජා අත්ථි නුබො මෙ
කොවි පුත්තොත සද්ධිං ඵකදිවසෙ ජාතොති අමච්චෙ පුච්ඡි. අත්ථි
මහාරුජ පුරොගිතස්ස පුත්තොති. රුජා තං ආහරුපෙතො ධාතීතං දත්තො
පුත්තොත සද්ධිං ඵකතොව පටිජග්ගාපෙයි. උභින්නමපි ආහරණාති
චෙව පාණභොජනාදීති ව ඵකසද්ධිසාතොව අහෙස්සං. තෙ වයප්පත්තො
ඵකතොව තකකසිලං ගතත්වා සබ්බසිප්පාති උග්ගණ්ඨිතො ආගමිංසු.
රුජා පුත්තස්ස උපරජ්ජං අද්දසි මහායසො අහොයි.

තතො පට්ඨාය බොධිසත්තො රුජපුත්තොත සද්ධිං ඵකතොව
බාදති පිටති සයති අඤ්ඤාමඤ්ඤං විස්සාසොට්ඨෙ අහොයි. අපරභාගෙ
රුජපුත්තො පිත්තු අච්චයෙන රජ්ජ පට්ඨාය මහාසමපතතිං අනුභවි.
බොධිසත්තො විනොසි මය්හං සහායො රජ්ජමනුසාසති සලලකම්
තකකණ්ණෙයෙව බො පත මය්හං පුරොගිතථානං දස්සති කිමෙව සර
වාසෙන පබ්බජිතො විචෙකමනුබ්බුතිස්සාමිති. සො මාරා පිතරො වජ්ඣිතො
පබ්බජ්ජං අනුජානාපෙතො මහාසමපතතිං ඡබ්බෙතො ඵකතොව
තිකම්පිතො හිමවනං පටිසිත්වා මනොරමෙ භූමිභාගෙ පණ්ණසාලං
මාපෙතො ඉසිපබ්බජ්ජං පබ්බජිතො අභිඤ්ඤා ව සමාපතතියො ව
තිබ්බතොතො ක්කානකිලං කිලුනොතො විහායි.

තද් රුජා තං අනුස්සරිතො මය්හං සහායො ත පඤ්ඤාසති කුතිං
සොති පුච්ඡි. අමච්චා තස්ස පබ්බජිතභාවං ආරොවෙතො රමණියෙ
කිරි වතසණ්ඨෙ වසතිති ආහංසු. රුජා තස්ස වසනොකාසං පුච්ඡිතො
සය්හං නාම අමච්චං ගච්ඡ සහායං මෙ ගහෙතො ඵති පුරොගිතථාන
මස්ස දස්සාමිති ආහ.

සො සාදාති පටිසංසුඤ්ඤා බාරාණසිනො නිකම්මෙ අනුපුබ්බන් පච්චන්තගාමං පඤ්ඤා තත්ත්වං ඛනිකාචාරං උපෙක්ඛා වනවරණෙහි සද්ධිං බොධිසත්තස්ස වසනොභාසං ගතඤ්ඤා බොධිසත්තං පණ්ණසාලාපෙ සුවණ්ණපටිමං විය නිසින්නං දිස්වා වජ්ඣිකා ඵකමන්නං නිසීදිකා කතපටිසන්ධාරො භනෙන් රුජා තෙ පුරොගිතට්ඨානං දාතුකාමො ආගමණං ඉච්ඡතිති ආහ, බොධිසත්තො නිට්ඨතු පුරොගිතට්ඨානං අහං සකලං කාසිකොසලප්ඵමුදිපරප්පං චක්ඛවත්තිසිරිමෙවවා ලභනොනාපි න ගච්ඡිසාමි නති පණ්ණිතා සක්ඛිං ජ්ඣිතකිලෙසෙ පුන ගණ්හනති සක්ඛිං ජ්ඣිතං නුට්ඨුභකෙඛලසදිසං හොතිති වඤ්ඤා ඉමාගාථා අභාසි:-

සසමුද්දපරියාසං මහිංසාගරකුණ්ඩලං,
න ඉධෙඤ්ඤා සහතින්ද්‍රිය ඵලං සංගතං විජානති.

ධිරන්තං යසලාභං ධනලාභස්ස ච බාහමණ,
යාචුතති විනිපාතෙන අධම්මවරණෙනවා.

අපිවෙ පත්තමාදාය අනාගාරො පරිබ්බජෙ,
සාසෙව ජිවිකාසෙයො යාවාධම්මෙන ඵසනා.

අපිවෙ පත්තමාදාය අනාගාරො පරිබ්බජෙ,
අඤ්ඤං අභිංසයං ලොකෙ අපිරපේන්න නං වරන්ති.

තත්ත්වං-සසමුද්දපරියාසනති පරියාසො වුවහි පරිවාරො සමුද්දෙ පරිවාරෙකා සිතෙන චක්ඛවාලපබ්බතෙන සද්ධිං සමුද්දසංඛාරානෙතවා පරිවාරෙන සද්ධිනති අත්තො. මහිංසාගරකුණ්ඩලනති සාගරමජෙඤ්ඤා දිපවසෙන සිතතතා තස්ස කුණ්ඩලභූතනති අත්තො. නින්ද්‍රියාති කිංත සුඛසම්පන්නං පබ්බජ්ජං ජබ්බිකා ඉස්සරියං ගණ්හිති ඉමාය නින්ද්‍රිය. සංගතාති තං නාමෙතාලපති. විජානතිති ධම්මං විජානාති. යාචුතති විනිපාතෙනාති යා පුරොගිතට්ඨානවසෙන ලභා යසලාභධනලාභ වුතති කිංතසුඛතො අත්තවිනිපාතනසංඛාරානෙත විනිපාතෙන. ඉතො ගතඤ්ඤා ඉස්සරියමදම්මතස්ස අධම්මවරණෙන වා හොති තං වුතති. ධිරන්තං. පත්තමාදායාති භික්ඛාභාජනං ගතෙකා. අනාගාරෙති අපි අහං අගාරවිරිතො පරකුලෙස්ස වරෙයො. සාසෙවජිවිකාති සා ඵල මෙ ජිවිකා සෙයො වරන්තො. යාවාධම්මෙනාති යාව අධම්මෙන ඵසනා. ඉදං වුතතං හොති-යා අධම්මෙන ඵසනා තතො ඵසාව ජිවිකා සුඤ්ජරන්තාති. අභිංසයනති අවිහෙසෙනො, අපිරපේන්නාති ඵලං පරං අවිහෙසෙකා කපාලතත්ත්වං මම ජිවිකකපපනං රපේන්නාපි වරං උත්තමනති.

ඉති සො පුතපුතං යාවන්තමපි තං පටිකම්පි. සංගතාපි තස්ස වචනං අලභිකා වජ්ඣිකා ගතඤ්ඤා තස්ස අනාගමණභාවං රඤ්ඤා ආරොවෙසි.

සන්ධා ඉමං ධම්මදෙසනං ආගරිත්වා සම්මානී පකාසෙත්වා ජාතකං සමොධානෙයි. සම්මපරියොසානෙ උක්කණ්ඨිතභික්ඛු සොනාපතතිඵලෙ පතීට්ඨති. අපරෙපි බහු සොනාපතතිඵලාදීති සම්මිකරිංසු. තද් රජා ආනන්දෙඅහොසි සංගො සාරිපුත්තො. පුරොහිතපුත්තො අහමෙවාති.

සංකප්පානකං.

විවරවග්ගො පඨමො.¹

4. 2. 1.

උට්ඨෙති වොග්ගි ඉදං සන්ධා වෙළවනෙ විහරන්තො ආයසම්භූතං මහාමොග්ගලානං ආරබ්භ කපෙයි. ථෙරෙ කිර රජගගං නිසංසං අරඤ්ඤකුටිකාය විහරන්තෙ එකො වොරෙ නගරවාරගාමෙ එකසම්මං ගෙගෙ සන්ධිං ඡිද්දිත්වා හත්ථසාරං ආදාය පලායිත්වා ථෙරස්ස භූමි පරිවෙණං පවිසිත්වා ඉධ මග්ගං ආරකොට්ඨා හවිස්සානීති ථෙරස්ස පණණසාලාපමුඛෙ තිපජ්ජි. ථෙරො තස්ස පමුඛෙ සසිතභාවං ඤාත්වා තස්මිං ආසඬකං කත්වා වොරසංසංගො නාම ත වට්ටනීති නික්ඛ මිත්වා මා ඉධ සසීති නිහරි. සො වොරො තතො නික්ඛමිත්වා පදං මොවෙත්වා පලායි. මහුස්සා උක්කමාදාය වොරස්ස පදනුසාරෙත තත්ථ ආගන්ත්වා තස්ස ආගතට්ඨානසීතට්ඨානනිසින්නට්ඨානසසිතට්ඨානාදීති දිස්වා වොරෙ ඉතො ආගතො ඉධ සිතො ඉධ නිසින්නො ඉමිනා ඤානෙන පලාතො න දිට්ඨො තොති ඉතොවිතො ව පකඤ්ඤිත්වා අදිස්වා ව පටිගතා. පුනදිවසෙ ථෙරෙ පුබ්බණ්ණසමයං රජගගෙ පිණ්ඩාය වරිත්වා පිණ්ඩපානපටික්කන්තො වෙළවනං ගන්ත්වා තං පවත්තිං සත්ථ ආරොවෙයි. සන්ධා නබො මොග්ගලාන තුඤ්ඤෙව ආසඬකිතබ්බසුත්තකං ආසඬකි පොරුණකපණ්ණිකාපි ආසඬකිංසුති වත්වා ථෙරෙන යාවිතො අනිතං ආගරි:-

අතීතෙ බාරණ්ඨියං බ්‍රහ්මදත්තෙ රජජං කාරෙන්නෙ බොධිසත්තො නගරස්ස සුසානවතෙ නිම්බරුකෙකි දෙවතා සුත්වා නිබ්බන්ති. අපේක දිවසං නගරවාරගාමෙ කතකමමවොරෙ තං සුසානවතං පාවිසි. තද් පන තත්ථ නිම්බොව අස්සත්ථොවාති වෙ ජෙට්ඨකාරුකකා, වොරෙ නිම්බරුකකස්ස මුලෙ හණ්ඨිකං යපෙත්වා තිපජ්ජි. තස්මිං පන කාලෙ වොරෙ ගගෙත්වා නිම්බසුලෙ උත්තාසෙතති. අථ සාදෙවතා විනෙන්සි සවෙ මහුස්සා ආගන්ත්වා ඉමං වොරං ගණ්ඨියානති ඉමස්සෙව නිම්බස්ස සාබං ඡිද්දිත්වා සුලං කත්වා එතං උත්තාසෙස්සානති එවං සතො රුකෙකා තස්සියස්සති හඤ්ඤ තං ඉතො නිහරියාමිති. සා තෙන සද්ධිං සලලපන්ති පඨමං ගාථමාහ:-

උට්ඨෙති වොර කිංසෙසි කො අන්තො සුපිනෙනතො,
මානං ගගෙසුං රුජානො ගාමෙ කිබ්බිසකාරකන්ති.

තත්ත්වජානොති රුජපුරිසෙ සක්කාය වුත්තං. කිබ්බිසකාරකන්ති
දුරුත්තසාගසිකවොරකමමකාරකං. ඉති නං වත්තා යාව නං රුජපුරිසා
න ගණන්නති නාව අඤ්ඤත්ථ ගච්ඡාති භායාපෙත්වා පලාපෙසි. තස්මිං
පලාතෙ අස්සත්ථදෙවතා දුතියං ගාථමාග :-

යනත්ථ වොරං ගගෙස්සන්ති ගාමෙ කිබ්බිසකාරකං,
කිං තත්ථ පුට්ඨමඤ්ඤස්ස වතෙ ජාතස්ස තිට්ඨතොති.

තත්ත්වතො ජාතස්ස තිට්ඨතොති නිලොවතෙ ජාතො වෙව
සීතො ව. දෙවතා පන තත්ථ නිබ්බත්තත්තා රුක්ඛසමුද්ධවොරෙනෙව
සමුද්ධවරි. තං සුත්වා නිලබ්බදෙවතා තතියං ගාථමාග :-

න නිං අස්සත්ථ ජාතාසි මම වොරස්ස වන්තරං,
වොරං ගගෙත්වා රුජානො ගාමෙ කිබ්බිසකාරකං,
අපෙතනති නිලබ්බසුලස්මිං තස්මිං මෙ සබ්බකතෙ මනොති.

තත්ත්වඅස්සත්ථාති පුරිමනසෙනෙව තස්මිං නිබ්බත්තදෙවතං සමුද්ධ
වරති. මම වොරස්ස වන්තරන්ති මම ව වොරස්ස ව එකතො අවසන
කාරණං. අපෙතනති නිලබ්බසුලස්මිනති ඉමස්මිං කාලෙ රුජානො
වොරං නිලබ්බසුලෙ ආවුණ්නති. තස්මිං මෙ සබ්බකතෙ මන්තාති තස්මිං
කාරණෙ මම විත්තං සබ්බකති. සවෙ හි ඉමං සුලෙ ආවුණ්ණස්සන්ති
විමානං මෙ නස්සියස්සති අථ සාධාය ඔලවෙබ්බස්සන්ති විමානෙ මෙ
කුණ්ටගඤ්ඤා භවිස්සති තෙනාගං එතං පලාපෙසිනති.

එවං තාසං දෙවතානං අඤ්ඤමඤ්ඤං සලලපන්තානඤ්ඤව භණ්ඨි
සාමිකා උක්කාගත්ථා පද්‍යුසාරෙන ආගන්ත්වා වොරස්ස සසිතධ්මානං
දිස්වා අවෙභා ඉදති වොරෙ උට්ඨාය පලාතො න ලඥායා නො වොරෙ
සවෙ ලභිස්සාම ඉමස්ස වන නිලබ්බස්ස සුලෙ වා ආවුණ්ණිත්වා සාධාය වා
ඔලවෙබ්බා ගම්ඤ්ඤාමාති වත්තා ඉතොවිතො ව පක්ඛන්දිත්වා වොරං
අදිස්වා ව ගතා. තෙසං තං වචනං සුත්වා අස්සත්ථදෙවතා වතුත්ථ
ගාථමාග :-

සබ්බෙස්ස සබ්බිතබ්බාති රතෙබ්බස්සානාගතං භයං,
අනාගතභයා ධිරෙ උභො ලොකෙ අවෙක්ඛතිති.

තත්ත්වරතෙබ්බස්සානාගතං භයන්ති වෙ අනාගතභයාති දිට්ඨ
ධම්මකඤ්ඤවච ව සමපරුසිකඤ්ඤ. තෙසු පාපම්මෙතෙ පරිවජෙන්නො
දිට්ඨධම්මකා රතබ්බති. තිණි දුච්චරිතාති පරිවජෙන්නො සමපරුසිකා
රතබ්බති. අනාගතභයාති අනාගතභයගෙතු නං භයං භායමානො,¹
ධිරෙති පණ්ඩිතො පුරිසො පාපම්මත්තසංසග්ගං න කරෙති තිති

චාරෙහි දුච්චරිතං න චරති. උභො ලොකෙති එවං භායනො
 හෙස ඉධිලොකපරිලොකසංඛාතො උභො ලොකෙ අවෙකකති ඔලො
 කෙති. ඔලොකයමානො ඉධිලොකභයෙන පාපමිහෙන චජෙජති පර
 ලොකභයෙන පාපකම්මං න කාරෙතිති.

සඤ්ඤා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා ජාතකං සමොධානෙයි. තද
 අස්සංඤ්ඤා නිබ්බතනදෙවතා සාරිපුත්තො අහොයි. නිම්බදෙවතා පත
 අභමෙවාති.

සුචිමඤ්ඤානං.

4. 2. 2.

අපි කාසාප මඤ්ඤාති ඉදං සඤ්ඤා ජෙතවනෙ විහරන්තො එකං
 මහලලකතිකත්වං ආරභ්වා කපෙයි. සාවච්ඡයං නිරෙකො කුලපුත්තො
 කාමෙසු ආදිතවං දිස්වා සඤ්ඤා සහතිකෙ පබ්බජිත්වා කම්මට්ඨානො
 අනුසුත්තො නවිරස්සෙව අරභන්තං පාපුණ්ඨි. තස්සාපරිභාගෙ මාතා
 කාලමකායි. සො මාතූ අවිච්ඡෙදෙන පිතරස්සව කතිට්ඨිභාතිකස්සව පබ්බා
 ජෙත්වා ජෙනවනෙ වසිත්වා වස්සුපනායිකසම්මයෙ විවරපච්චයස්ස
 සුලභතං සුත්වා එකං ගාමකාවාසං ගන්ත්වා තයොපි තත්ථ වස්සං
 උපගන්ත්වා චුත්ථස්සා ජෙනවනමෙව අගමංසු. දහරහිකත්ව ජෙන
 වනස්සාසන්නට්ඨානෙ සාමණේර පෙරං විස්සාමෙත්වා ආනෙය්‍යායි අභං
 පුරෙතරං ගන්ත්වා පරිවෙණං පටිපග්ගිස්සාමිති ජෙනවනං පාවිසී.
 මහලලකපෙරෙ සණ්ඨිකං ආගමිති. සාමණේරෙ පුතපුතං සිසෙත
 උපට්ඨෙත්තො විය ගමිති ගමිති භනෙති තං බලකකාරෙන නෙති.
 පෙරෙ ත්වං මං අනතතො වසං ආනෙසීති පුත නිවන්තිත්වා කොටිතො
 පට්ඨාය ආගමිති. තෙසං එවං අඤ්ඤාමඤ්ඤා කලගං කාලෙනතා
 නඤ්ඤාච සුරියො අඤ්ඤා ගතො. අකිකාරෙ ජාතො. ඉතරෙපි
 පරිවෙණං සම්මජ්ඣත්වා උදකං උපට්ඨපෙත්වා තෙසං ආගමණං
 අපස්සන්තො උකකං ගහෙත්වා පච්චුක්ඛන්ත්වා තෙ ආගමිති තෙ දිස්වා තිං
 විරුධිත්වා පුච්ඡි. මහලලකො තං කාරණං කපෙයි. සො තෙ
 වෙපි විස්සාමෙත්වා සණ්ඨිකං ආනෙයි. තං දිවසං බුද්ධිපට්ඨානස්සො
 කාසං න ලභී. අපං දුතියදිවසෙ බුද්ධිපට්ඨානං ආගන්ත්වා වඤ්ඤා
 නිසින්නං සඤ්ඤා කදා ආගතොසීති පුච්ඡි. හියො භනෙති. හියො
 ආගන්ත්වා අජ්ඣ බුද්ධිපට්ඨානං කාලෙති. සො ආම භනෙති වත්වා තං
 කාරණං ආවිකම්. සඤ්ඤා මහලලකං ගරහිත්වා න එස ඉදුනෙව
 එවරුපං කම්මං කාලෙති පුබ්බෙපි අකාසී ඉදුති පත තෙන ත්වං
 කිලමිතො පුබ්බෙපි පණ්ණිනෙ කිලමෙසීති වත්වා තෙන යාපිතො
 අතිතං ආහරි :-

අතිතෙ බාරණසියං බුහුදුනෙත රජං කාරෙතෙත බොධිසත්තො
 කාසිතිගමෙ බුහුදුකුලෙ නිබ්බන්ති. තස්ස වයප්පත්තස්ස මාතා
 කාලමකායි. සො මාතූ සරීරකිම්බං කත්වා මාසඤ්ඤාමාසවිච්ඡෙදො

සරෙ විජ්ජමානං ධනං දුතං දන්වා පිතරඤ්ච කානිට්ඨභාතිකඤ්ච
ගහෙත්වා ගිම්මන්තප්පදෙසෙ දෙවදත්තියං චක්කලං ගහෙත්වා
ඉසිපබ්බජ්ජං පබ්බජ්ජිතා උඤ්ජාවරියාය මුලප්ලාප්ලෙහි යාපෙතොතා
රමණීයෙ වතසණෙඤ්ච වසී. ගිම්මන්තෙ පත වස්සකාලෙ අවිජ්ජනධාරෙ
දෙවෙ වස්සනොත න සකකා ගොති කඤ්ඤාලං බණ්ණං ප්ලාප්ලාති ව
පත්තාති ව පත්තති. තාපසා යෙභුයොන ගිම්මන්තොතො ඔතරිත්වා
මනුස්සපථෙ වසන්ති. තදා බොධිසත්තොපි පිතරඤ්ච කානිට්ඨභාත
රඤ්ච ගහෙත්වා මනුස්සපථෙ වසීත්වා පුත ගිම්මන්තෙ පුප්පිතප්ලිතෙ
තෙ උභොපි ගහෙත්වා ගිම්මන්තෙ අත්තනො අස්සමපදං ආගච්ඡන්තො
අස්සමස්සාවිදුරෙ සුරියෙ අත්මෙතො තුලෙහ සණ්ණිකං ආගච්ඡන්තො
අහං පුරතො ගන්තො අස්සමං පටිජ්ජනිස්සාමිති වන්තො ඔහාය
ගතො. බුද්ධකතාපසො පිතර සද්ධිං සණ්ණිකං ගච්ඡන්තො තං කට්ඨප
දෙසෙ සිසෙත උපට්ඨෙතොතො විශ ගච්ඡගච්ඡාති තං බලකකාරෙත
තෙති. මහලලකො තං මං අත්තනො රුචියා ආනෙසීති පුත පටි
තිවත්තිත්වා කොටිතො පට්ඨාය ආගච්ඡති. එවං තෙසං කලහං
කරෙන්නානඤ්ඤාදි අකිකාරෙ අගොසි.

බොධිසත්තොපි පණ්ණසාලං සමමජ්ජිත්වා උදකං උපට්ඨපෙත්වා
උක්කමාදය පටිපථං ආගච්ඡන්තො තෙ දිස්වා එත්තහං කාලං නිං
කරිත්වාති ආහ. බුද්ධකතාපසො පිතර කතකාරණං කථෙසී. බොධි
සත්තො උභොපි තෙ සණ්ණිකං තෙත්වා පරිකබ්බාරං පටිසාමෙත්වා පිතරං
නභාපෙත්වා පාදබොවනමකබ්බපිට්ඨිසමබාහනාති කත්වා අඛාරක
පලං උපට්ඨපෙත්වා පටිපසස්සඤ්ඤාතිලමථං පිතරං උපතිසිද්ධිත්වා තාත
තරුණදුරකානාම මත්තිකභාජනසදිසා මුත්තෙතතෙව භිජ්ජනති සකිං.
භිත්තකාලතො පට්ඨාය පුත න සකකා ගොතති සථෙත්වා තෙ අකෙකා
සත්තොපි පරිභාසත්තොපි මහලලකෙහි අධිවාසෙතබ්බාති වන්තො පිතරං
ඔවදන්තො ඉමා ගාථායො ආහ:-

අපි කාස්‍යප මන්දියා සුවා සපති හන්ති වා,
සබ්බන්තං බමතෙ සිරෙ පණ්ණිතො තං තිතිකති.

සථෙපි සත්තො විවදන්ති බ්ලං සකියරෙ පුත,
බාලා පත්තාව භිජ්ජනති න තෙ සමථමජ්ජකු.

එතෙ භියොසා සමායන්ති සකි තෙසං න ජීරති,
යො වාධිපන්තං ජානාති යො ව ජානාති දෙසනං.

එසොහි උත්තරිතරෙ භාරවාහො ධුරකුරෙ,
යො පරෙසාධිපන්තානං සයං සකිතුමරහති.

තත්-කාස්‍යපාති පිතරං නාමෙතාලපති. මන්දියාති මන්දිතාවෙන
තරුණතාය. සුවා සපති හන්තිවාති තරුණදුරකො අකෙකාසතිපි
පහරතිපි. සිරෙති බික්කතපාපො. සි වුවවති පඤ්ඤා තාය සමන්තාග
තොතිපි අත්තො. ඉතරමපන ඉමස්සෙව වෙවචනං. උභයොනා

සබ්බන්තං බාලදුරුකෙති කතං අපරාධං මහලලකො ධිරො පණ්ඩිතො සහති තිතිකකතිති දුස්සෙති. සංඛ්‍යාසරෙති පුනම්හතභාවෙන සංඛ්‍යානති සටියනති. බාලා පනතා වාති බාලකා පන මනතිකාපනතාව තිජ්ජනති. න නො සමථමජ්ඣගුති තො බාලකා අපමනතකවපි විවාදං කතො වෙරුපසමනං න විඤ්ඤානි නාධිගවජ්ජනති. එතො ගිණෙයාති එතො වෙ ජනා භික්ඛාපි පුන සමාගවජ්ජනති. සංඛ්‍යාති මිත්තසංඛි. නොසනති තෙසසෙසෙව විත්තං. න ජීරති. සොවාධිපනනනති යොව අත්තනා අධිපනනං අතිකකනනං අසුසුසමිං කතං දෙසං ජානාති. දෙසනනති යො ව තෙන අත්තනො දෙසං ජානනෙන දෙසිතං අවචයදෙසනං පතිගණිනිචුං ජානාති. සො පරෙසාධිපනනානනති යො පරෙසං අධි පනනානං දෙසෙනාධිචුනානං අපරාධකාරකානං. සංඛ්‍යාති සංඛ්‍යාති මරණිති තෙසු අබමාපෙනෙසුපි එහි භද්‍රමුඛ උදෙසං ගණන අවධිකථං සුණ භාවනමනුසුඤ්ඤා සමා පරිබාහිරො ගොසිති එවං සංඛ්‍යාති අරහති මිත්තභාවං සවෙති. එතො එවරුපො මෙත්තාවිහාරි උත්තරිනගෙ මිත්තභාරයා මිත්තධුරය ව වනනනො භාරවාහොති ව පුරුකිගෙති ව සංඛිං ගවජ්ජනති. එවං බොධිසත්තො පිතු ඔවාදං අදුසි සොපි තතොපපභුති දනො අගොසි සුදනොති.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආගරිත්වා ජාතකං සමොධානෙයි. තදු පිතා තාපසො මහලලහපෙරො අගොසි. බුද්ධකතාපසො සාමණෙරො. පිතු ඔවාදදුයකො අගමෙවාති.

කසාපමජ්ඣිකප්පනං.

4. 2. 3.

සො තො හත්ථි ව පාදෙවාති ඉදං සත්ථා ජෙතවනෙ විහරන්තො එකං කොධනං භික්ඛුං ආරබ්භ කපෙයි. වජ්ඣ ගෙට්ඨා කපිතමෙව. සත්ථා පන තං භික්ඛුං කසමා තිං අකෙතාධනස්ස බුද්ධස්ස සාසනෙ පබ්බජිත්වා කොධං කරෙයි පොරුණකපණ්ඩිතා සරිරෙ පහාරසහස්සෙ පනතො හත්ථිපාදකණ්ණනාසාසු ව ජිජ්ජමානෙසු පරස්ස කොධං න කරිංසුති වත්ථා අතිතං ආගරි:-

අතිතෙ බාරුණසියං කලාබ්‍රිතාම භාසිරුජා රජ්ජං කාරෙයි. තදු බොධිසත්තො අසිතිකොටිවිභවෙ බ්‍රාහ්මණකුලෙ නිබ්බතතිත්වා කුණ්ඩක කුමාරෙ' නාම මාණවො හුත්වා වයප්පතො තතකසිලායං සබ්බ සිප්පාති උග්ගණිතිත්වා කුටුඛං සණ්ඨපෙත්වා මාතාපිතුනං අවචයෙන ධනරුසිං ඔලොකෙත්වා ඉමං ධනං උප්පාදෙත්වා මම ඤාතකා ආගහෙත්වා ගතා. මයා පනෙනං ගහෙත්වා ගතානුං වට්ඨතිති සබ්බං තං ධනං විවෙය්‍යදුතවසෙන යො යං අරහති තස්ස තං දත්වා ගිමවනනං පවිසිත්වා පබ්බජිත්වා එලාඵලෙන යාපෙනො විරං වසිත්වා

මහාරජ තිමපන මය්‍යං වමමනතරෙ බනතීති මඤ්ඤයි න මය්‍යං වමමනතරෙ බනති තයා පන දට්ඨං අසකකුණේය්‍යා හදයබහනතරෙ මම බනති පතිට්ඨිතා මහාරජාති. පුන වොරසානකො කිං කඤ්ඤෙති පුච්ඡී. ඉමය්‍ය කුට්ඨජිලය්‍ය උභො හතෙ ඡිඤ්ඤි. සො ඵරස්ස ගහෙතා ගණ්ඨයා සපෙතා හතෙ ඡිඤ්ඤි. අථ නං පාදෙ ඡිඤ්ඤි ආග. පාදෙපි ඡිඤ්ඤි. හත්පාදකොට්ඨි සට්ඨජ්ඤෙහි ලාබාරසො විය ලොගිතං පග්ගරති. පුන රජා කිං වාදිසීති පුච්ඡී. බනතිවාදී මහාරජ තිමපන මය්‍යං හත්පාදකොට්ඨිති මඤ්ඤයි නතෙසා ඵත් මය්‍යං හි බනති ගම්ඨිතෙ සානෙ පතිට්ඨිතාති. සො කණ්ණනාසමය්‍ය ඡිඤ්ඤි ආග. ඉතරෙ කණ්ණනාසං ඡිඤ්ඤි. සකලසරිතෙ ලොගිතකං අගොයි. පුන නං කිං වාදී නාම තිමපන පුච්ඡී. මහාරජ බනතිවාදී නාම මා බො පන තිං කණ්ණනාසිකකොට්ඨි පතිට්ඨිතාය්‍ය බනතීති මඤ්ඤයි මම බනති ගම්ඨිතෙ හදයබහනතරෙ පතිට්ඨිතාති. රජා කුට්ඨජිල තව බනතිං තිමෙව උකම්පිතා තිසිද්දති බොධිසත්තය්‍ය හදයං පාදෙන පහරිතා පකකාමි.

තසම් ගතෙ සෙනාපති බොධිසත්තය්‍ය සරිතො ලොගිතං පුඤ්ඤිතා හත්පාදකණ්ණනාසකොට්ඨියො සට්ඨකකණ්ණන කතා බොධි සත්තං සණ්ඨිතං තිසිද්දපෙතා චඤ්ඤිතා ඵකමනතං තිසිද්දිතා සවෙ හතෙන තුමෙහ කුර්ඤ්ඤාමා තුමෙහස්ස කතාපරාධය්‍ය රඤ්ඤෙ කුර්ඤ්ඤාය්‍යාථ මා අඤ්ඤෙසනති යාවතො පඨමං ගාථමාග :-

යො තෙ හතෙ ව පාදෙ ව කණ්ණනාසඤ්ඤ ඡෙදසි,
තය්‍ය කුර්ඤ්ඤ මහාචීර මාරට්ඨං විතය්‍ය ඉදනති.

තත්-මහාචීරති මහාචීරිය. මාරට්ඨං විතය්‍ය ඉදනති තීරපරාධං කාසිරට්ඨං මාවිනාසෙයි. තං සුතා බොධිසත්තො දුතියං ගාථමාග :-

යො මෙ හතෙ ව පාදෙ ව කණ්ණනාසඤ්ඤ ඡෙදසි,
විරං ජීවතු සො රජා න හි කුර්ඤ්ඤති මාදිසාති.

තත්-මාදිසාති මම සදිසා බනතිබලෙන සමනතාගතා පණ්ණිතා අයං මං අකෙකාසි පරිභාසි පරිභවි පහරි ඡිඤ්ඤිඤ්ඤිති න කුර්ඤ්ඤතිති.

රඤ්ඤෙ උය්‍යානා නිකබනතය්‍ය බොධිසත්තය්‍ය වකුළුපථං විජගත කාලෙයෙව අයං වතනාමුසසහය්‍යාධිකාති වෙ යොජනසතසහය්‍යාති බහළාපි මහාපඨවි බලිබද්ධසාටකො විය ඵලිතා. අවිචිතො ජාලා නිකම්භිතා රජානං කුලදතතිකෙන රතකම්මලෙන පාරුපනතීවිය ගණ්ඨි.

සො උය්‍යානවාසෙයෙව පඨවිං පවිසිතා අවිචිමහාතිරයෙ පතිඝති. බොධිසත්තො තං දිවසමෙව කාලමකාසි. රජපුරිසා ව නාගර ව ගනුමාලාදිපබුපහත්වා ආගතවා බොධිසත්තය්‍ය සරිතවිචිතං කරිංසු. කෙවි පනාහු බොධිසත්තො පන හිමවනතමෙව ගතොති තං අභුතං.

අහු අතීතමඤ්ඤානං සමණෝ බන්ධනිදිපනෝ,
තං බන්ධනියායෙව සීතං කාසිරජා අජේදසි.

තස්ස කම්මස්ස ඵරුසස්ස විපාකො කට්ඨකො අහු,
යං කාසිරජා වෙදෙසි තිරියමති සමපටිනොති.

ඉමා වෙට්ඨ අතිසම්බුද්ධගාමා.

තත්-අතීතමඤ්ඤානානි අතීතො අඤ්ඤානො. බන්ධනිදිපනොති
අභිවාසනබන්ධනං වණ්ණනො. අජේදසිති මාරුපෙසි. එකවෙට්ඨ පුත
ඵෙරු බොධිසත්තස්ස පුත හත්පාද, ඝටිතාති වදනති නමි අභුතමෙව.
සමපටිනොති පතිට්ඨිතො.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරුකා සච්චාති පකාසෙකා ජාතකං
සමොධානෙසි. සච්චපරියොසානෙ කොට්ඨකො භික්ඛු අනාගාමිඵලො
පතිට්ඨති. බහු සොනාපනතිඵලාදීති පාපුණ්ණි. තද, කලාබුරුජා
දෙවදත්තො අගොසි. සෙනාපති සාරිපුත්තො. බන්ධනිවාදී තාපසො
පත අහමෙවාති.

බන්ධනිවාදිජාතකං.

4. 2. 4.

දුජ්ජීවිතනති ඉදං සත්ථා ජෙනවනෙ විහරන්තො කොසලරුජාතකං
ආරබ්භ කපෙසි. තද කිර කොසලරුජා රත්තිභාගෙ වතුන්නං තෙර
සිකසත්තානං සද්දං සුඤ්ඤි. එකො දුකාරමෙව හංඤ්ඤි. එකො සකාරං
එකො නිකාරං එකො සොකාරමෙවාති. තෙ කිර අතීතනවෙ
සාවසියඤ්ඤෙව පාරදරිකා රුජපුත්තා අනෙසුං. තෙ පරෙසං රක්ඛිත
ගොපිතාසු මාතුගාමෙසු අපරුක්ඛිතා විත්තකෙළිං කිළින්නා බහුං
පාපකම්මං කතා මරණවකෙකත ජිනා සාවසියා සාමනෙව වතුසු
ලොහකුමරිසු නිබ්බන්තා සට්ඨිං වස්සසගස්සාති තත් පටිච්චා උග්ගහා
ලොහකුමරිසුබවට්ඨිං දිස්වා කද හුබො ඉමමා දුක්ඛා චුළචස්සාමාති
වත්තාරොපි මහත්තෙත සද්දෙන අනුපටිපාටියා විරම්භං. රුජා හෙසං
සද්දං සුඤ්ඤා මරණනසනාප්තො නිසින්නකොව අරුණං උට්ඨාපෙසි.
අරුණුග්ගමණවෙලායං බ්‍රාහ්මණ ආගන්ත්වා රුජානං සුබසසිතං
ප්‍රච්ඡිංසු. රුජා කුතො මෙ ආවරියා සුබසසිතං අජාතං එවරුපෙ
වත්තාරො භිංසනකසද්දෙ සුඤ්ඤති. බ්‍රාහ්මණා ගත්ථෙ ධුතිංසු. කිං
ආවරියාති. සාගසිකසද්ද මහාරුජාති. සපට්ඨිකම්මා අපට්ඨිකම්මාති.
කාමං අපට්ඨිකම්මා මයං පත සුසිකම්මා මහාරුජාති. කිං කතා පටි
බාතිස්සාමාති. මහාරුජ පට්ඨිකම්මං මහත්තං න සකකා කාතුං මයං පත
සබ්බවතුකකසද්දෙ යජ්ඣා ගාරෙස්සාමාති. හෙත භි බිප්පං වත්තාරො
ගත්ථි වත්තාරො අස්සෙ වත්තාරො උසගෙ වත්තාරො ව මනුස්සෙති
ලුට්ඨිකසකුණිකා ආදිං කතා වත්තාරො වත්තාරො පාණෙ ගහෙකා
සබ්බවතුකකසද්දෙ යජ්ඣා මම සොත්ථිභාවං කෙරෙමාති. සාධු මහා
රුජාති සමපට්ඨිකම්මා යෙනත්ථා හං ගහෙකා ගන්ත්වා යඤ්ඤවාබි.

පච්චුපට්ඨාපෙසුං. බහුපාණේ ථුණුපතීනෙ කඛා ධාපෙසුං. බහුං මච්ඡ මංසං බාදිසාම බහුං ධනං ලභිසාමාති උසාහපතනා අහෙසුං. ඉදං ලඛුං වට්ඨති ඉදං ලඛුං වට්ඨති දෙවතී අපරුපරං වරනති. මලලිකාදෙවී රජානං උපසඤ්ඤාමිතා නිනානුබෝ මහාරජ බ්‍රාහ්මණා අතිවිය උසාහ යනතා විවරනති පුච්ඡි. කිං කුසාං ඉමිනා කිං අනතනො යසෙනෙව මත්තා පමත්තා දුක්ඛං පන අමතාකමෙවාති. කිං මහාරජාති. දෙවි අහං එවරුපං නාම අසොහබ්බං සුඤ්ඤං නතො ඉමෙසං සද්දානං සුත්තනා කිං හවිසාතිති බ්‍රාහ්මණේ පුච්ඡි. බ්‍රාහ්මණා මහාරජ භූමනාකං රජ්ජාසා වා භොගානාං වා ජීවිතසා වා අනතරායො පඤ්ඤායති සබ්බවතුභොගානා යඤ්ඤං යජ්ඣා සොඤ්ඤාමාති වදිංසු. නෙ මයාං වචනං ගහෙතො යඤ්ඤවාටං කඛා යෙන යෙනාපො නසා නසා භාරණා ආගච්ඡතිති. කිං පන දෙව ඉමෙසං සද්දානං නිපථනති සදෙවනෙ ලොකෙ අග්ගබ්‍රාහ්මණං පුච්ඡිතාති. කො එස දෙවි සදෙවනෙ ලොකෙ අග්ගබ්‍රාහ්මණො නාමාති. මහාගොතමො සමමාසලිඛුදොති. දෙවි සමමාසලිඛුදො මෙ න පුච්ඡතොති. තෙනති ගතොති පුච්ඡතාති. රාජා නසා වචනං සුඛා භූත්තපාත්තසො රථවරමභිරුයා ජෙනවනං ගතොති සත්ථාරං වජ්ඣො පුච්ඡි අගමනනෙත රතතිභාගෙ වත්තාරෙ සද්දෙ සුඛා බ්‍රාහ්මණේ පුච්ඡි. නෙ සබ්බවතුකකයඤ්ඤං යජ්ඣා සොඤ්ඤාමාති වචා යඤ්ඤවාටකමිමං කරෙතති. තෙසං සද්දානං සුත්තනා මයාං කිං හවිසාතිති. න කිඤ්චි මහාරජ තොරසිකසත්තා දුක්ඛමනුභවනතා එවං විරවිංසු. න ඉමෙ සද්දා ඉදනෙව නයා එවං සුතා පොරුණකරුජ්ඣිති සුතායෙව තෙපි බ්‍රාහ්මණේ පුච්ඡිතො පසු ඝාතයඤ්ඤං කත්තුකාමා හුචා පණ්ඩිතානං කථං සුඛා න කාරිංසු පණ්ඩිතා තෙසං සද්දානං අනතරං කපෙතො මහාරජාං විසාජ්ජාපෙතො සොඤ්ඤාමාසුති වචා තෙන යාචිතො අතිහං ආගරි:-

අතීතෙ බාරණසිරුං බ්‍රහ්මදත්තෙ රජ්ජං කාරෙතෙතෙ බොධිසත්තො අඤ්ඤාතරසමිං කාසිගාමෙ බ්‍රාහ්මණකුලෙ නිබ්බතතිතො වයප්පතෙතො කාමෙ පහාය ඉසිපබ්බජ්ජං පබ්බජ්ඣා ක්කානාභිඤ්ඤායො උප්පාදෙතො ක්කානකිළං කිළුනෙතො හිමවනෙත රමණීයෙ වතසණ්ඩි වසති.

තද්‍ය බාරණසිරුජා චතුරානං තොරසිකානං ඉමෙ වත්තාරෙ සද්දෙ සුඛා භිත්තසිත්තො ඉමිනාව තියාමෙන බ්‍රාහ්මණෙති තිණණං අනතර යානං අඤ්ඤාතරෙ හවිසාති සබ්බවතුකකයඤ්ඤානාං වූපසමෙය්‍යා මාති වුත්තෙත සමපට්චි. පුරොගිතො බ්‍රාහ්මණෙති සද්ධං යඤ්ඤවාටං පච්චුපට්ඨාපෙසි. මහාරජනො ථුණුපතීනො අගොසි.

තද්‍ය බොධිසත්තො මෙත්තාභාවනං පුරෙවාරිකං කඛා දිබ්බෙන වඩානුතා ලොකං ඔලොකෙතො ඉමං කාරණං දිසො අජ්ජ මයා ගතතුං වට්ඨති මහාරජාසා සොඤ්ඤා හවිසාතිති ඉද්ධිබලෙන වෙහාසං උපපතීතො බාරණසිරුඤ්ඤා උය්‍යානෙ ඔත්තො මහිගලසිලාපට්ඨ කඤ්ඤාතරුපකං විය තිසිදි.

හද පුරෙහිහසානු ජෙට්ඨිනෙතවාසිකො ආවරියං උපසඬකම්මිතා නනු ආවරිය අමානං වෙදෙසු පරං මාරෙතා සොඤ්චිකරණං නාම නඤ්චි ආහ. පුරෙහිහො තං රුජධනං මමයසි මයං බහුං මච්ඡමංසං බාදිසාම ධනං ලභිසාම තුණ්හි හොතිති තං පටිබාහි. සො නාහං එත්ථ සහායො හවිසාමිති තික්ඛම්මිතා රුජ්ඣසානං ගනත්වා බොධිසත්තං දිසවා වඤ්ඤිතා භාතපටිසත්ථාරෙ එකමන්තං තිසිදි.

බොධිසත්තො කිං මාණව රුජා ධම්මෙන රජ්ජං කාරෙතිති පුච්ඡි. හනෙන රුජා ධම්මෙන රජ්ජං කාරෙති රත්තිහාගෙ පත චත්තාරෙ සඳෙ සුත්වා බ්‍රාහ්මණෙ පුච්ඡි. බ්‍රාහ්මණා සබ්බවතුක්ඛයඤ්ඤං යජ්ඣා සොඤ්චි කරිසාමාති වදිංසු. රුජා පසුඝාතකභවමං කත්වා අත්තනො සොඤ්චි කාරෙතුකාමො. මහාජනො ථුණුපතීතො. තික්ඛුබො හනෙන තුමාදිසානං සීලවත්තානං තෙසං සඤ්ඤානං නිප්පත්තිං වත්වා මහාජනං මරණප්‍රධා මොවෙචුං න වට්ටතිති. මාණව රුජා අමො න ජානාති මයමපිතං න ජානාම ඉමෙසං පත සඤ්ඤානං නිප්පත්තිං ජානාම සවෙ රුජා අමො උපසඬකම්මිතා පුච්ඡෙය්‍ය රුජානං තික්ඛඛිං කත්වා කප්ථෙසාමාති. තෙනති හනෙන මුත්තහං ඉධෙව හොථ අහං රුජානං අනෙසාමිති. සාධුමාණවාති. සො ගනත්වා රඤ්ඤෙ තමත්ථං ආරෙ වෙත්වා රුජානං ආනෙසි.

රුජා බොධිසත්තං වඤ්ඤිතා එකමන්තං තිසිනො පුච්ඡි සච්චං කිර තුමෙන මයා සුතසඤ්ඤානං නිප්පත්තිං ජානාමාති. ආම මහාරුජාති. කප්ථෙථ හනෙනති. මහාරුජ එතෙ පුරිමහවෙ පරෙසං රක්ඛිතගොපි තෙසු වාරිත්තං ආපජ්ජත්වා බාරාණසිසාමනෙන වතුසු ලොහකුමරිසු තිබ්බත්තා කුටිනෙ බාරලොහොදකො ථෙණුදෙදහකං පච්චමානා නිසවස්සසහසානි අධො ගනත්වා කුමරිතලං ආහච්ච උදධං ආරුහත්තා නිසවස්සසහසෙතෙව කාලෙන කුමරිමුඛං දිසවා බහි ඔලොකෙත්වා චත්තාරෙ ජනා චතස්සො ගාථා පරිපුණ්ණො කත්වා චතුකාමාපි තථා කාතුං න සකෙකාන්තා එකෙකමෙව අකරං වත්වා පුත ලොහකුමරිසුයෙව තිමුග්ගා තෙසු දුකාරං වත්වා තිමුග්ග සතෙතො එවං වත්තුකාමො අගොසි :-

දුජ්ජිවිතං අජ්ජිමිත යෙ සතෙත නදදමහසෙ,
විජ්ජමානෙසු හොගෙසු දීපං නාකමිත අත්තනොති.

න පත සකඛිති වත්වා බොධිසත්තො අත්තනො ඤ්ඤෙන තං ගාථං පරිපුණ්ණො කත්වා කප්ථෙසි. සෙසාසුපි එසෙව නයො. තෙසු සකාරං වත්වා වත්තුකාමස්ස අයං ගාථා :-

සට්ඨිවස්සසහසානි පරිපුණ්ණානි සබ්බසො,
තිරයෙ පච්චමානානං කද අනෙතා හවිසාමිති.

න කාරං වත්වා වත්තුකාමස්ස අයං ගාථා :-

නැති අනෙකා කුතො අනෙකා න අනෙකා පතිදිසාති,
නදුති පකතං පාපං මමං තුය්‍යාඤ්ච මාරිසාති.

සො භාරං චත්තා වහතුකාමස්ස අයං ගාථා:-

සොහං නුත ඉතො ගතත්වා යොතිං ලද්ධාන මානුසිං,
වදඤ්ඤ සීලසම්පන්නො කාහාමි කුසලං බහුනති.

තත්-දුජ්ඣිමිනනති තිණි දුච්චරිතාති වරතො දුජ්ඣිතං ලාමකං
ජ්ඣිතං ජ්ඣිති නාම සොපි තදෙව සකායාහ දුජ්ඣිතං අජ්ඣිමිනාති.
සෙ සනෙත න දදම්බසෙති යෙ මයං දෙය්‍යධම්මෙ ව පටිග්ගාහනෙව
විජ්ජමානෙයෙව න දුතං දදිමහා දිපං නාහමිනාති අනතො
පතිට්ඨං න කරමහ. සබ්බසොති සබ්බාකාරෙන. පටිපුණ්ණාතිති
අනුනාති අනාධිකාති. පච්චමානානනති අමාකං ඉමසමිං තිරයෙ
පච්චමානානං. නත් අනෙකා අමාකං අසුකකාලෙ නාම මොකෙකා
හවිසාතිති එවං කාලපරිච්ඡේදෙ නත්. කුතො අනෙකාති කෙන
කාරණෙන අනෙකා පඤ්ඤාසිසාති. න අනෙකාති අනතං දට්ඨ
කාමානමපි නො දුක්ඛස්ස අනෙකා න පතිදිසාති. නදුති පකතනති
තසමිං කාලෙ මාරිස මඤ්ඤ තුය්‍යාඤ්ච පකතං පාපං පකට්ඨං අති
බහුමෙව කතං. නට්ඨාතිපකතනතිපි පාඨො. තෙන කාරණෙන කතං
යෙනස්ස අනෙකා දට්ඨං න සකකාති අතො. මාරිසාති මයා
සදිසාති පියාලපතමෙන. නුනාති එකංසතෙ නිපාතො. සො අහං
ඉතො ගතත්වා යොතිං මානුසිං ලද්ධා වදඤ්ඤ සීලසම්පන්නො
නුත්වා එකංසෙනෙව බහුං කුසලං කරිස්සාමිති අයමෙත් අතො.

ඉති බොධිසත්තො එකමෙකං ගාථං චත්තා මහාරුජ් සො තොරසික
සත්තො ඉමං ගාථං පටිපුණ්ණං කත්වා වහතුකාමො අතතො
පාපස්ස මහත්තායාය වථා කාතුං නාසකම්. ඉති සො අතතො
කමමපිපාකං අනුභවතො විරපි. තුමහාකං එහස්ස සද්දස්ස සවණ
පච්චයා අතතරුයො නාම නත් තුමෙහ මාහායථාති රුජානං සඤ්ඤ
පෙසි. රුජ මහාරුජං විසාජ්ජාපෙත්වා සුචණ්ණහෙරිං වරුපෙත්වා
යඤ්ඤවාටං විද්ධංසාපෙසි. බොධිසත්තො මහාරුජස්ස සොත්ථි කත්වා
කතිපාහං වසිත්වා තතෙව ගතත්වා අපරිනිතජ්ඣානො බ්‍රහ්මලොකෙ
තිබ්බතති.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා ජාතකං සමොධානෙසි. නද
පුරුණිතමාණෙවො සාරිපුත්තො අගොසි. තාපසො අහමෙවති.

ලොහකුමතිජාතකං.

4. 2. 5.

ඵරුසා වත තෙ වාමාති ඉදං සත්ථා ජෙතවතෙ විහරතො
සාරිපුත්තතෙරෙන පිතවිරෙවනානං දිනතරසපිණ්ඩපාතං ආරබ්භ
කපෙසි. නද කිර ජෙතවතෙ එකවෙව තිකුඤ්ඤ සිනෙහවිරෙවනං

පිවිසු. තෙසං රසපිණ්ඩපානෙන අපො හොති ගිලානුපට්ඨානං රසහත්තං ආහරිස්සාමාති සාවච්චි පවිසිත්වා ඔදනිකාසරච්චියං පිණ්ඩාය වරිත්වාපි රසහත්තං අලභිත්වා නිවත්තංසු. ථෙරෙ දිවාතරං පිණ්ඩාය පවිසමානො තෙ භික්ඛු දිස්වා කිං ආවුසො අභිපගෙව නිවත්තථාති පුවඡි. තෙ තමස්සං ආරෙවෙසුං. ථෙරෙ තෙනහි ඵථාති තෙ ගහෙත්වා නමෙව විටිමගමාසි. මනුස්සා පුරෙත්වා පුරෙත්වා රසහත්තං අදංසු. ගිලානුපට්ඨානා විහාරං ආහරිත්වා ගිලානානං අදංසු. හෙ රසං පරිභුක්ඛංසු. අපෙකදිවසං භික්ඛු ධම්මසභායං කථං සමුව්ඨාපෙසුං ආවුසො ථෙරෙ කීර පිතවිරෙවනානං උපට්ඨාකෙ රසහත්තං අලභිත්වා නික්කමනොත්තෙ ගහෙත්වා ඔදනිකාසරච්චියං වරිත්වා ඛන්ධං රසපිණ්ඩපානං පෙසෙසිති. සත්ථා ආගන්ත්වා කායනුත්ථ භික්කවෙ ඵතරහි කථාය සන්තිසිත්තාති පුවඡිත්වා ඉමාය නාමාති වුත්තෙ න භික්කවෙ ඉදුනි සාරිපුත්තො වරමංසං ලභි පුබ්බෙපි මුදුවාවා පියවචනා වත්තුං ඡෙකා පණ්ණිතා ලභිංසුති වත්වා අනිතං ආහරි :-

අනිතෙ බාරණ්ඩියං බුහවදනො රජං කාරෙතො බොධිසතො සෙට්ඨිපුත්තො අහොසි. අපෙකදිවසං ඵකො මිගලුදුකො ඛන්ධං මංසං ලභිත්වා යානකං පුරෙත්වා වික්කිණ්ණිස්සාමිති නගරං ආගම්ඡිති. තදු බාරණ්ඩිවාසිකා වත්තාරෙ සෙට්ඨිපුත්තා නගර නික්කමිත්වා ඵක්කමිං මග්ගසභාගට්ඨානෙ කිංසුදි දිට්ඨං සුතං සමුලුපනතා නිසිදිංසු. ඵතෙසු ඵකො සෙට්ඨිපුත්තො තං මංසයානකං දිස්වා ඵතං ලුදුකං මංස ඛණ්ඩං ආහරපෙමිති පුවඡි. ගම්ඡ ආහරපෙමිති. සො උපසඛකමිත්වා අරෙ ලුදුක දෙහි මෙ මංසඛණ්ඩනති ආහ. ලුදුකො පරං කිංසුදි යාවනොත්ත නාම පියවචනොත්ත භවිතබ්බං තයා කට්ඨවාචාය අනුවඡ විකං මංසඛණ්ඩං ලභිස්සාසිති වත්වා පඨමං ගාථමාහ :-

ඵරුසා වත තෙ වාචා මංසං යාවනකො අසි,
කුලොමසදිසි වාචා කිලොමං සමම දදුමි තෙති.

තත්ථ-කිලොමසදිසිති ඵරුසතාය කිලොමසදිසි. කිලොමංසමම දදුමි තෙති හත්ථ ගණ්ඨ ඉදං හෙ වාචාය සදිසං කිලොමං දමමිති තිරසං කිලොමඛණ්ඩං උක්ඛිපිත්වා අදුසි.

අථ තං අපරෙ සෙට්ඨිපුත්තො කිත්ති වත්වා යාවිති පුවඡි. අරෙති වත්වාති. සො අහමි. තං යාවිස්සාමිති වත්වා ගන්ත්වා ජෙට්ඨික භාතික මංසඛණ්ඩං මෙ දෙහිති ආහ. ඉතරෙ තව වචනස්ස අනුවඡ විකං ලභිස්සාසිති වත්වා දුතියං ගාථමාහ :-

අඛගමෙනං මනුස්සානං භාතා ලොකෙ පවුච්චති,
අඛගස්ස සදිසි වාචා අඛගං සමම දදුමි තෙති.

තස්සත්ථා-ඉමස්මිං ලොකෙ මනුස්සානං. අඛගසදිසතො අඛග මෙනං යදිදං භාතා භගිණීති තස්මා තවෙසා අඛගසදිසි වාචාති ඵතිස්සා අනුවඡ විකං අඛගමෙව දදුමි තෙති. ඵවස්ථ පත වත්වා අඛගමංසං

උකඬිපිඤා අදාසි. තච්ච අපරෙ සෙට්ඨිපුතො කිනති වතා යාවිති පුච්ඡි. භාතිකාති වතාති. සො අහමි නං යාවිස්සාමිති වතා ගතො තාත මංසඛණ්ඩං මෙ දෙහිති ආහ. ලුඤ්ඤා තච වචනානුරූපං ලභිස්සසිති වතා තතියං ගාථමාහ :-

තාතාති පුතො වදමානො කළෙපති හදයං පිතු,
හදයස්ස සද්ධි වාචා හදයං සමම දදාමි තෙති.

එවඤ්ඤා පන වතා හදයමංසෙන සද්ධිං මධුරමංසං උකඬිපිඤා අදාසි. තං වතුඤ්ඤා සෙට්ඨිපුතො කිනති වතා යාවිති පුච්ඡි. තාතාති වතාති. සො අහමි යාවිස්සාමිති ගතො සභාය මංසඛණ්ඩං මෙ දෙහිති ආහ. ලුඤ්ඤා තච වචනානුරූපං ලභිස්සසිති වතුඤ්ඤා ගාථමාහ :-

යස්ස ගාමෙ සඛා නජි යථාරඤ්ඤං තථෙවි තං,
සඛිඤ්ඤා සද්ධි වාචා සඛිඤ්ඤං සමම දදාමි තෙති.

තස්සඤ්ඤා-සස්ස පුරිසස්ස ගාමෙ සුඛදුකෙඛසු සහ අයනනො සභායසංඛාතො සඛා නජි තස්ස නං ආනං සථා අමනුස්සං අරඤ්ඤං නථෙවි හොති ඉති අයං තච වාචා සඛිඤ්ඤා සද්ධි සබ්බෙන අත්තනො සන්තකෙන විභවෙන සද්ධි තස්මා සඛිඤ්ඤෙව ඉදං මම සන්තතං මංසයානකං දදාමිතෙති.

එවඤ්ඤා පන වතා එහි සමම සඛිඤ්ඤෙවිදං මංසයානකං තච ගෙන හරිස්සාමිති ආහ. සෙට්ඨිපුතො තෙන යානකං පාජාපෙනො අත්තනො ඝරං ගතො මංසං ඔතාරොති ලුඤ්ඤාස්ස සක්කාරසමානං කතා පුත්තදුරමි තස්ස පනෙකාසාපෙනා ලුඤ්ඤාකමමනො අපනෙති අත්තනො කුට්ටමමජෙඤ්ඤි වසාපෙනො තෙන සද්ධිං අහෙජ්ජසභායො හුතො යාවජ්චං සමග්ගවාසං වසි.

සථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිතා ජාතකං සමොධානෙසි. භද්ද ලුඤ්ඤා ඝාරිපුතො අහොසි. සඛිඤ්ඤාමංසලාභී සෙට්ඨිපුතො අහමෙවාති.

මංසජානනං.

4. 2. 6.

සත්ත මෙ රොගිනා මච්ඡාති ඉදං සථා ජේතවතෙ විහරනො සබ්බපරික්කාරදුතං ආරබ්භ කපෙසි. සාවච්ඡියං කිරෙතො කුට්ටමිකො බුද්ධපච්ඡායස්ස භික්ඛුසඤ්ඤාස්ස සබ්බපරික්කාරදුතං සජ්ජෙති ඝර වාරෙ මණ්ඩපං කාරොති බුද්ධපච්ඡායං භික්ඛුසඤ්ඤං නිමනෙතො සජ්ජතමණ්ඩපෙ පඤ්ඤාතත්වරාසනෙසු නිසීදුපෙති නානග්ගරසං පණ්ණිතදුතං දතො පුන ඤාතනාය පුන සවාතනායාති සත්තාහං නිමනෙතො සත්තමෙ දිවසෙ බුද්ධපච්ඡායානං පඤ්ඤාතනං භික්ඛුසත්තං සබ්බපරික්කාරං අදාසි. සථා ගතතතිවචාවසානෙ අනුමොදනං

කරොනො. උපාසක තයා පිතිසොමනස්සං කාතුං වට්ඨති ඉදංහි දුතං
නාම පොරුණකපණ්ඩිතානං වංසො පොරුණකපණ්ඩිතා හි සමපත්ත
යාවකානං ජීවිතං පරිච්ඡිත්වා අත්තනො මංසමපි අදංසුති වත්වා තෙන
යාවිතො අතිතා ආහරි :-

අතීතෙ බාරුණසියං බ්‍රහ්මදුතෙන රජ්ජං කාරෙතො බොධිසතො
සසයොනියං නිබ්බතතිත්වා අරඤ්ඤ වසති. තස්ස පත අරඤ්ඤස්ස
එකතො පබ්බතපාදො එකතො නදී එකතො පච්චන්තගාමො අහොසි.
අපරෙවිස්ස තයො සහායා අහෙසුං මකකටො සිගාලො උද්දෙති.

තෙ වත්තාරොපි පණ්ඩිතා එකතො වසන්තා අත්තනො අත්තනො
ගොවරධානෙ ගොවරං ගහෙත්වා සාරණ්ඨසමයෙ එකතො සනති
පතන්ති. සසපණ්ඩිතො දුතං දුතබ්බං සීලං රක්ඛිතබ්බං උපොසපිකාමං
කාතබ්බනති තිණණං ජනානං ඔවාදවසෙත ධම්මං දෙසෙසි. තෙ තස්ස
ඔවාදං සමපට්ඨිත්වා අත්තනො අත්තනො නිවාසගුමං පටිසිත්වා
වසන්ති.

එවං කාලෙ ගච්ඡන්තො එකදිවසං බොධිසතො ආභාසං ඔලො
කෙත්වා වන්දං දිස්වා සෙව උපොසප්දිවසොති ඤාත්වා ඉතරෙ තයො ආහ
සෙව උපොසපො භූමෙහපි තයො ජනා සීලං සමාදිධිත්වා උපොසපිකා
හොප සීලෙ පතිධාය දිත්තදුතං මහපඵලං හොති තස්මා යාවහො
සමපතෙත භූමෙහති බාදිතබ්බාහාරතො දත්වා බාදෙය්‍යපාති. තෙ
සාග්‍රිති සමපට්ඨිත්වා අත්තනො අත්තනො වසනධානෙසු ට්ඨිංසු.

පුනදිවසෙ තෙසු උද්දො පානොව ගොවරං පරියෙසිස්සාමිති නිකඩ
මිත්වා ගඛගාතිරං ගතො. අපෙහො බාලිසිකො සත්ත රොගිතමචෙජ්
උග්ගරිත්වා වලලියා ආවුණ්ණිත්වා තෙත්වා ගඛගාතිරෙ වාලුකාය පට්ඨත්වා
දෙත්වා පුත මචෙජ් ගණ්ඨනොනො අධොගඛගං ගච්ඡී. උද්දො මච්ඡගතිං
සාධිත්වා වාලුකං විසුභිත්වා මචෙජ් දිස්වා නිගරිත්වා අත්තින්‍ද්‍රබො ඉමෙසං
සාමිකොති නිකඩත්තුං සොසෙත්වා සාමිකං අපස්සන්තො වලලිකොටිං
බිසිත්වා අත්තනො වසනගුමෙහි ධපෙත්වා වෙලායමෙව බාදිස්සාමිති
අත්තනො සීලං ආවජෙජ්ජනො නිපජ්ජී.

සිගාලොපි නිකඩමිත්වා ගොවරං පරියෙසන්තො එකස්ස බෙත්ත
ගොපකස්ස කුටියං වෙ මංසසුලාති එකඤ්ච ගොධං එකඤ්ච දඬිවාරකං
දිස්වා අත්තින්‍ද්‍රබො එතස්ස සාමිකොති නිකඩත්තුං සොසෙත්වා සාමිකං
අදිස්වා දඬිවාරකස්ස උග්ගාගණ්ඨරජ්ජකං ගිවායං පච්චෙසෙත්වා මංසසුලෙ
ව ගොධඤ්ච මුබ්බෙත බිසිත්වා තෙත්වා අත්තනො සග්ගගුමෙහි ධපෙත්වා
වෙලායමෙව බාදිස්සාමිති අත්තනො සීලං ආවජෙජ්ජනො නිපජ්ජී.

මකකටොපි වතසණ්ඨං පටිසිත්වා අමුපිණ්ණං ආහරිත්වා අත්තනො
වසනධානගුමෙහි ධපෙත්වා වෙලායමෙව බාදිස්සාමිති අත්තනො සීලං
ආවජෙජ්ජනො නිපජ්ජී.

බොධිසත්තො පන වෙලායමෙව නිකම්භිඤා දබ්බතිණාති බාදිස්සා මිති අත්තනො යුලෙබ්බෙව නිපන්නො වින්නෙයි මම සන්තිකං ආගතානං යාවකානං තිණාති දදුං න සකකා නිලතඤ්ඤාදයොපි මය්හං තත්ථි සවෙ මම සන්තිකං යාවකො ආගවජ්ජයාති අත්තනො සරීරමංසං දස්සාමිති.

තස්ස සීලතෙජෙන සකකස්ස පඤ්ඤාකම්බලසීලාසනං උණ්ඨාකාරං දස්සෙයි.¹ සො ආවජ්ජමානො ඉමං කාරණං දිස්වා සසරුජං මිමංසිස්සා මිති පඨමං උදුස්ස වසන්ට්ඨානං ගතවා බ්‍රාහ්මණවෙසෙන අට්ඨාසි. බ්‍රාහ්මණ කිමත්ථං සිනොසිති වුත්තො පඤ්ඤිත සවෙ තිඤ්ඤි ආහාරං ලභෙය්‍යං උපොසපිකො හුත්වා සමණධම්මං කරෙය්‍යන්ති. සො සාධු දස්සාමි තෙ ආහාරන්ති තෙන සද්ධිං සලලපන්නො පඨමං ගාථමාහ :-

සත්ත මෙ රොගිතා මච්ජා උදකා ඵලමුබ්බතා.

ඉදං බ්‍රාහ්මණ මෙ අත්ථි එතං භුත්වා වනෙ වසාති.

තත්ථ- ඵලමුබ්බතාති උදකතො ඵලෙ ඨතිතා ඵලෙ පතිට්ඨිතා කෙතා²පි වා උග්ගවා. එතං භුත්වාති එතං මම සත්තකං මච්ජාහාරං පවිත්වා භුද්දත්වා සමණධම්මං කරෙන්නො රමණීයෙ රුකිකමුලෙ නිසින්නො ඉමස්මිං වනෙ වසාති.

බ්‍රාහ්මණො පගෙව තාව භොතු පච්ජා ජාතිස්සාමිති සිගාලස්ස සන්තිකං ගතො. තෙනාපි කිමත්ථං සිනොසිති වුත්තො තපෙචාහ. සිගාලො සාධු දස්සාමිති තෙන සද්ධිං සලලපන්නො දුතියං ගාථමාහ:-

දුස්ස මෙ බෙත්තපාලස්ස රත්තිහත්තං අපාහනං,

මංසසුලා ව චෙ ගොධා එකඤ්ච දධිවාරකං,

ඉදං බ්‍රාහ්මණ මෙ අත්ථි එතං භුත්වා වනෙ වසාති.

තත්ථ- දුස්ස මෙති යො එස මමාවිදුරෙ බෙත්තපාලො වසති දුස්ස අමුස්සාති අත්ථො. අපාහනන්ති ආහනං ආතිතං. මංසසුලා ව චෙ ගොධාති අභිහාරපක්කාති චෙ මංසසුලාති ව එකා ව ගොධා. දධි වාරකන්ති දධිවාරකො. ඉදන්ති ඉදං එත්තකං මම අත්ථි. එතං සබ්බමපි යථාතිරුචිත්තෙ පාකෙත පවිත්වා පරිභුද්දත්වා උපොසපිකො හුත්වා රමණීයෙ රුකිකමුලෙ නිසිද්ධිං සමණධම්මං කරෙන්නො එතස්මිං වනසණ්ඨෙ වසාති අත්ථො.

බ්‍රාහ්මණො පගෙව³ තාව පච්ජා ජාතිස්සාමිති මකකට්ඨස්ස සන්තිකං ගතො තෙනාපි කිමත්ථං සිනොසිති වුත්තො තපෙචාහ. මකකට්ඨො සාධු දමිමිති තෙන සද්ධිං සලලපන්නො තතියං ගාථමාහ :-

අච්චපකෙකාදකං සීහං සීතච්ජායං මනොරමං,

ඉදං බ්‍රාහ්මණ මෙ අත්ථි එතං භුත්වා වනෙ වසාති.

1. ස්‍යා. තං කිර සකකස්ස ආප්‍රකාශෙනවා උණං. භොගි පුඤ්ඤාකම්බලයෙන වා අඤ්ඤාමිති වා මහානුභාවෙ සත්ත තං ථානං. පත්තෙන්නෙ ධම්මකසමණබ්‍රාහ්මණතා වා සීලතෙජෙන. තද්‍ය සීලතෙජෙන උණං. අහොසි. 2. ස්‍යා. බාලසිඤ්ඤාපි.

3. සී. පාතොව.

තත්ථ- අමබසක්කනනි මධුරං අමබඵලං. උදකං සීතනනි ගභාය උදකං සීතලං. එතං භුක්තානි බ්‍රාහ්මණ ඵතං අමබඵලං පරිභුඤ්ජිතා සීතලං උදකං පිචිතා යථාරුචිනෙ රමණීයෙ රුක්කමුලෙ නිසින්නො සමණධම්මං කරුණොතො ඉමස්මිං ව්‍යාසණෙති වසාති.

බ්‍රාහ්මණො පගෙව තාව පච්ඡා ජාතිස්සාමිති සසපණ්ඩිතස්ස සනතිකං ගහො, තෙනාපි කිමත්ථං සිභොසිති වුත්තෙත තථෙවාහ. තං සුත්වා බොධිසත්තො සොමනස්සපත්තො බ්‍රාහ්මණ සුට්ඨු තෙ කතං ආහාරත්ථාය මම සනතිකං ආගච්ඡන්නොත අජ්ජාහං මයා න දින්න පුබ්බං දුතං දස්සාමි තං පන සීලවා පාණාතිපාතං න කරිස්සාසි ගච්ඡ තානාදුරුති සංකඩ්ඪිතා අභිගාරෙ කතා මයං ආරොවෙති අහං අත්තාතං පරිචච්ජිතා අභිගාරමජ්ජෙති පතිස්සාමි මම සරීරෙ පකෙක කිං මංසං බාදිතා සමණධම්මං කරෙය්‍යාසිති තෙන සද්ධිං සලලපන්නො වතුත්ථං ගාථමාහ:-

න සසස්ස තිලා අජි නමුග්ගා නපි තණ්ඩුලා,
ඉමිනා අග්ගිනා පකකං මම භුක්තා වනෙ වසාති.

තත්ථ-මම භුක්තානි යං තං අහං අග්ගිං කරුණිති වදාමි. ඉමිනා අග්ගිනා පකකං මං භුඤ්ජිතා ඉමස්මිං වනෙ වස ඵකස්ස සසස්ස සරීරං නාම ඵකස්ස පුරිසස්ස යාපනමත්තං ගොතිති.

සකෙකා තස්ස කථං සුත්වා අත්තනො ආනුභාවෙන ඵකං අභිගාර රුසිං මාපෙත්වා බොධිසත්තස්ස ආරොවෙසි. සො දබ්බතිණස්සත්තො උට්ඨාය තත්ථ ගතත්වා සවෙ මෙ ලොමන්නරෙසු පාණකා අජි තෙ මා මරිංසුති තිකකතනුං සරීරං විධුතිත්වා සකලසරීරං දුතමුග්ගෙ දත්වා ලඝිතිත්වා පදුමපුඤ්ජ රුජහංසොචිය පමුදිතවිෂ්ණො අභිගාරරුසිමති පති. සොපතග්ගි බොධිසත්තස්ස සරීරෙ ලොමකුපමත්තමපි උණහං කාතුං නාසකම්. ගිමගබ්භං පට්ටෙය්‍යා විය අගොසි. අථ සකකං ආමන්නෙත්වා බ්‍රාහ්මණ තයා කතො අග්ගි අතිසීතලො මම සරීරෙ ලොමකුපමත්තමපි උණහං කාතුං නි සකෙකාති කිංනාමෙතනනි ආහ. පණ්ඩිත නාහං බ්‍රාහ්මණො සණ්ඨකාගමස්මි තව විමංසනත්ථාය ආගතොති. සකක කිං තාව තිට්ඨ සකලොපි වෙ ලොකසනතිවාසො මං දුන්නෙ විමංසෙය්‍ය තෙව මෙ අද්දාකාමහං පස්සෙය්‍යාති බොධි සත්තො සීහනාදං නදි.

අථ තං සකෙකා සසපණ්ඩිත තව ගුණො සකලකපං පාකටො ගොතුති පබ්බතං පිලෙත්වා පබ්බතරසං ආදාය වන්දමණ්ඩලෙ සසලකකිණං ආලිඛිතා බොධිසත්තං ආමන්නෙත්වා තස්මිං ව්‍යාසණෙති ගත්මියෙව වනගුමෙති හරුණ්දබ්බතිණපිට්ඨෙ තිපජ්ජාපෙත්වා අත්තනො දෙවලොකමෙව ගතො. තෙපි වත්තාරෙ පණ්ඩිතා සමග්ගා සමෙවාදමානා සීලං සුරෙත්වා උපොසථකමමං කතා යථා කමමං ගතා.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා, සච්චානී පනාසෙත්වා ජාතකං සමොධානෙයි. සච්චපරියොසානෙ සබ්බපරික්ඛාරදුන්නදායකො ගහපතී සොනාපතතිඵලෙ පතීට්ඨති.

තද උදෙසා ආනන්දෙ අහොයි, සීගාලො මොග්ගලානො මකකටො සාරිපුත්තො සකෙකාඅචුරුදො. සසපණ්ණිතො පන අහමෙවාති.

සසජාතකං.

4. 2. 7.

මහමහමෙව රොදථානි ඉදං සත්ථා ජෙතවනෙ විහරන්තො අඤ්ඤාචාරං සාවච්චිවාසිකුට්ඨිකං ආරබ්භ කපෙයි.

තස්ස කීර්තානා කාලමකායි. සො තස්ස කාලකීරියාය සොකාහි භූතො න නභායති න භුඤ්ජති න විලිමපති පාතොව සුසානං ගන්ත්වා සොකසමපටිත්තො රොදති. සත්ථා පච්චුසසමයෙ ලොකං ඔළොකෙන්නො තස්ස සොනාපතතිඵලස්ස උපතීස්සයං දිස්වා ඉමස්ස අතීතකාරණං ආහරිත්වා සොකං වුපසමෙත්වා සොනාපතතිඵලං දාතුං යපෙත්වා මං අඤ්ඤා කොපි සමන්තො නත්ථ ඉමස්ස මයා අවස්සයෙන හවිතුං වට්ටනීති පුනර්වසෙ පච්ජාහත්තං පිණ්ඩපාතපටිකකන්නො පච්ජා සමණං ආදාය තස්ස සර්වාරං ගන්ත්වා සත්ථා ආගතොති සුඛා ආසනං පඤ්ඤපෙත්වා පච්චෙසෙථාති කුට්ඨමිකොන වුත්තෙ පටිසිත්වා පඤ්ඤත්තා සනෙ තිසිදි. කුට්ඨමිකොපි ආගන්ත්වා සත්ථාරං වන්දිත්වා එකමන්තං තිසිදි. අථ නං සත්ථා කීං කුට්ඨමික වින්තෙසීති ආහ. ආම හන්තෙ මම භාතු මතකාලතොපට්ඨාය වින්තෙමිති. ආවුසො සබ්බෙ සඛිංඤ් අතීච්චා භිජ්ජනබ්බසුත්තකං භිජ්ජති තත්ථ න වින්තෙතබ්බං පොරුණක පණ්ණිවාපි භාහරිමනෙපි භිජ්ජනබ්බසුත්තකං භික්ඛන්ති න වින්තසිංසුති වත්වා තෙත යාවිත්වා අතීතං ආහරි:-

අතීතෙ බාරුණසියං බ්‍රහ්මදත්තෙ රජ්ජං කාරෙන්නෙ බොධිසත්තෙ, අසීතිකොට්ඨිතවෙ සෙට්ඨිකුලෙ තිබ්බන්ති. තස්ස වයපපත්තස්ස මාතා පිතරෙ කාලමකංසු. ගොසු කාලකතෙසු බොධිසත්තස්ස භාතා කුට්ඨමිං විචාරෙත්ථ. බොධිසත්තො තං නිස්සාය ජීවති. සො අපරභාගෙ තථා රුපෙන ව්‍යාධිතා කාලමකායි. ඤාතිමිත්තාමච්චා සන්තිපතීත්වා බාහා පශ්ඨාය කාන්දන්ති රොදන්ති එකොපි සකභාවෙන සණ්ඨාතුං නාසකම්. බොධිසත්තො පන තෙව කාන්දති න රෙදති. මනුස්සා පස්සථ හො ඉමස්ස භාතරි මනෙ මුඛසංකොචනමත්තමපි නත්ථ අතීතිය ඵද්ධගදයො වෙපි කොට්ඨාසෙ අහමෙව පරිභුඤ්ජස්සාමිති භාතුමරණං ඉච්ඡති මඤ්ඤති බොධිසත්තං ගරහිංසු. ඤාතභාපි න තිං භාතරි මහෙ රෙදසීති ගරහිංසුමෙව.

සො තෙසං කථං සුඛා තුමෙහ අත්තනො අක්ඛිබාලභාවෙන අට්ඨ ලොකධම්මෙ අජානන්තා මම භාතා මනොති රෙදථ අහමපි මරිස්සාමි තුමෙහපි මරිස්සථ අත්තනමපි මයමපි මරිස්සාමාති

ආසමා න රුදදථ සබ්බෙ සඤ්ඤා අනිච්චා නුඤ්ඤා නගොනති තෙනෙව සභාවෙන සන්ධානං සමන්තො ඵකාසඤ්ඤා රුදි නත්ති කුමෙහස්ස අනි බාලෙස්ස අඤ්ඤාණතාය අට්ඨ ලොකධම්මෙ අජානිනා රුදනෙනස්ස අහං කිමන්තං රුදිස්සාමිති වන්තා ඉමා ගාථා අභාසි :-

මහමනම්මෙ රුදදථ නති තං රුදදථ යො මරිස්සති,
සබ්බෙව සරීරධාරිතො අනුපුබ්බෙන ජහනති ජීවිතං.

දෙවමනුස්සා චතුපපදා පක්ඛිගණා උරගා ව භොගිතො,
සමති සරීරෙ අනිස්සරා රමමානාව ජහනති ජීවිතං.

ඵවං චලිතං අසණ්ඨිතං සුබදුක්ඛං මනුජෙස්ස අපෙක්ඛිය,
ඤ්ඤිතරුදිතං නිරන්තරං කිං වො සොභගණාභිකිරරෙ.

ධුතතා සොණ්ඩා අකතා බාලා සුරු අයොගිතො,
ධිරං මඤ්ඤනති බාලොති යෙ ධම්මස්ස අභොවිදුති.

තත්ත්වං-මහමනම්මොති මහංමහංයෙව. අනුපුබ්බෙනාති අතතතො අතතතො මරණවාලෙ සමපතෙන පටිපාටියා. ජහනති ජීවිතං. න ඵකාතොව සබ්බෙ මරනති යදි ඵවං මරෙය්සං ලොකප්පවතති උච්ඡි ජෙස්ස. භොගිතොති මහතෙනෙත සරීරභොගෙන සමනතාගතා. රමමානාවාති තත්ත්වං තත්ත්වං නිබ්බතතා සබ්බෙපි ඵතෙ දෙවාදයො සත්තා අතතතො අතතතො නිබ්බතතංනෙ අභිරමමානාව අනුක්කණ්ඩාව ජීවිතං ජහනති. ඵවං චලිතනති ඵවං තිස්ස භවෙස්ස නිච්චලිතාවස්ස ව සණ්ඨිතභාවස්ස ව අභාවා චලිතං අසණ්ඨිතං. කිං වො සොභගණාභිකිරරෙති කිං භාරණා භූමෙහ සොකාරස්සි අභිකිරනති අජෙඤ්ඤාත්තරනති. ධුතතා සොණ්ඩා අකතාති ඉන්ධ්‍රිතතස්සරුධුතත අකධුතතා ව සුරුසොණ්ඩාදයො සොණ්ඩා ව අකතවුද්ධිතො අසික්ඛිත ආව. බාලාති බාලෙස්ස සමනතාගතා අවිදුස්සතො. සුරා අසොගිතොති අයොගිසොමනසිකාරෙන සුරු. යොගෙ අයුතතතාය අයොගිතො. අසොගිතොතිපි පාසො. කිලෙසමාරෙන සද්ධිං යුජ්ඣිතං අසමන්තාති අන්තො. ධිරං මඤ්ඤනති බාලොති යෙ ධම්මස්ස අභොවිදුති යෙ ඵව රුදා ධුතතාදයො අට්ඨවිධස්ස ලොකධම්මස්ස අභොවිදු තෙ අප්ප මහනකෙපි දුක්ඛධම්මෙ උප්පතෙන අතතතා කන්දමානා රුදමානා අට්ඨ ලොකධම්මෙ තතතතො අජානිනා ඤ්ඤාමරණාදිස්ස අකන්දතතං මාදිසං ධිරං පණ්ණිතං බාලො අයං න රුදනිති මඤ්ඤනතිති. ඵවං බොධිසත්තො තෙසං ධම්මං දෙසෙත්වා සබ්බෙපි තෙ නිස්සොනෙ අභාසි.

සත්ත්වං ඉමං ධම්මදෙසනං ආගරිත්වා සච්චාති පකාසෙත්වා ජාතකං සමොධානෙයි. සච්චපරියොසානෙ කුට්ටිකො සොතාපතතිඵලෙ පතිට්ඨති.

තද මහාජනස්ස ධම්මං දෙසෙත්වා නිස්සොකභාවකරපණ්ණිතො අගමෙව්නි.

මහරුදනජාතකං.

4. 2. 8.

සභනං චසභනසමසෙති ඉදං සත්ථා ජෙනවනෙ විහරන්තො පුරුණදුතීසිකාය පලොභනං ආරබ්භ කපෙසි. චන්ද්‍ර ඉන්ද්‍රියජාතකෙ ආවිභවිස්සති. සත්ථා පත නං භික්ඛුං පුබ්බෙ තිං එතං නිස්සංය අසිනා සීසවෙජ්දනං පටිලභීති චන්දා අතීතං ආගරි:-

අතීතෙ බාරුණසියං බ්‍රහ්මදත්තෙ රජං කාරෙන්නෙ බොධිසත්තො කාසිගාමකෙ එකස්ස ගහපතීකස්ස සරෙ වොරතකඛින්නෙන ජාතො වයපපන්නො වොරිකං කන්ධා ජීවිකං කපෙපන්නො ලොකෙ පාකටො අගොසි සුරෙ නාගබලො. කොචි තං ගණ්හිදුං නාසකඛි. සො එකදිවසං එකස්මිං සෙට්ඨිකරෙ සන්ධිං ඡිද්දිත්වා බහුං ධනං අවහරි. නාගරු රාජානං උපසඛකම්මිත්වා දෙව එකො මහාවොරො නගරං විලුප්පති තං ගණ්හාපෙටාති වදිංසු. රාජා තස්ස ගහණත්ථාය නගරං ගුහතිකා ආණාපෙසි.

සො රත්තිභාගෙ නත්ථ හත්ථ වග්ගබ්බිකෙන මත්‍රස්සෙ ඔපෙත්වා තං සගොසං¹ ගාභාපෙත්වා රඤ්ඤ ආරොවෙසි. රාජා සීසමස්ස ඡිද්දාති නගරගුහතිකාං එව ආණාපෙසි.

නගරගුහතිකො තං පට්ඨාබාහං ගාලුබ්බිකං බ්බිකාපෙත්වා ගීවා යස්ස රත්තකණ්චරිමාලං ලග්ගෙත්වා සීසෙ ඉට්ඨාභවුණ්ණං ඔකිරිත්වා චතුකෙක චතුකෙක කසාති හාලාපෙන්නො බරස්සරෙන පණ්වෙන ආසානනං තෙති. ඉමස්මිං කිර නගරෙ විලොපකාරකො වොරො ගතිගොති සකලනගරං සංවුභි තද්ව බාරුණසියං සහස්සං ගණ්හන්ති සාමා නාම ගණ්හිකා ගොති රාජවලලභා පඤ්චසතවණ්ණද්දිපරිවාරා. සා පාසාදහලෙ වාතපානං විවරිත්වා සීතා තං නියමානං පසයි.

සො පත අභිරුපො පාසාදිකො අතිවිය සොභග්ගප්පන්නො දෙව වණ්ණො සබ්බෙසං මත්ථකමත්ථකෙ පඤ්ඤායති. සා නියමානං දිස්වා පටිබඳ්ධවිත්තා හුත්වා කෙනානුබො උපායොනාහං ඉමං පුරිසං අත්තනො සාමිකං කරෙය්න්ති විත්තයන්ති අත්ථකො උපායොති අත්තනො අත්ථකාරිකාය එකිස්සා හත්ථ නගරගුහතිකස්ස සහස්සං පෙසෙසි අයං වොරො සාමාය භාතා අඤ්ඤත්‍ර සාමාය අඤ්ඤා එතස්ස නිස්සංයො නත්ථි. තුමෙහ කිර ඉදං සහස්සං ගගෙත්වා එතං විස්සංජේජ්ජාති. සා තටා අකාසි. නගරගුහතිකො අයං වොරො පාකටො නසකකා එතං එවං විස්සංජේජ්ජා අඤ්ඤං පත මත්‍රස්සං ලභීත්වා ඉමං පටිච්ඡන්තයානකෙ තිසිද්දපෙත්වා පෙසෙත්වා සකකාති ආහ. සා ගන්ත්වා තස්සා ආරොවෙසි.

තද්ද පනෙකො සෙට්ඨිපුත්තො සාමාය පටිබඳ්ධවිත්තො දෙවසිකං සහස්සං දෙති. සො තං දිවසමපි සුරියත්ථබ්ගමණ්වෙලාය සහස්සං ගණ්හිත්වා තං සරං අගමාසි. සාමාපි සහස්සභණ්ඩකං ගගෙත්වා උග්‍රරුසු ඔපෙත්වා පරෙද්දන්ති තිසින්නා ගොති. කිමෙතනතිව වුත්තෙ

සාම අයං වොරෙ මම භාතා අහං නිවහමං කරෙමිති මයං සනතිකං න එති නගරගුහනිකස්ස පතිනෙ සහස්සං ලභමානො විස්සජ්ජස්සාමිති සාසනං පෙසෙති ඉද්දති ඉමං සහස්සං ආදාය නගර ගුහනිකස්ස සනතිකං ගව්ඡනං න ලභාමිති. සො තස්සා පටිබ්බා විත්තතාය අහං ගමිස්සාමිති අහං. තෙන හි තයා ආභතමෙව ගගෙඤා ගව්ඡාහිති.

සො තං ගගෙඤා නගරගුහනිකස්ස ගෙහං ගඤ්ඤි. සො තං සෙට්ඨිපුත්තං පටිව්ඡනනට්ඨානෙ ධපෙඤා වොරං පටිව්ඡනනායානකෙ නිසිද්දපෙඤා සාමාය පතිණිඤා අයං වොරෙ රටෙට් පාකටො සමකි කාරං තාව හොතු අප් නං මනුස්සානං පටිසලලීනවෙලාය සාතා පෙස්සාමිති අපදෙසං කඤා මුහුත්තං වීතිනාමෙඤා මනුස්සෙසු පටි සලලීනෙසු සෙට්ඨිපුත්තං මහනෙතනාරකෙඛන ආසාතනං නෙඤා අසිතා සිසං ඡිද්දිඤා සරීරං සුලෙ ආරෙපෙඤා නගරං පාවිසි.

තතො පට්ඨාය සාමා අඤ්ඤාසං හත්තො කිඤ්ඤි නගණ්හාති තෙනෙව සද්ධිං අභිරමමානා විවරති. සො විනෙතසි සවෙ අයං අඤ්ඤායමිං පටිබ්බා විත්තා භවිස්සති මමපි මාරුපෙඤා තෙන සද්ධිං අභිරමිස්සති අව්චනනමිත්තපුබ්බාති එසා මයා ඉධ අවසිඤා ඛිප්පං පලායිත්තුං වට්ටති ගව්ඡනො පන තුව්ඡහත්තො අගනඤා එතිස්සා ආභරණභණ්ඩිකා ගගෙඤා ගව්ඡස්සාමිති විනෙතඤා ච තං ආහ භද්දෙ මයං පන පඤ්ජරෙ ඛිත්තකුකකුටාචිය නිව්චං සරෙයෙව හොම එක දිවසං උය්‍යානකිළං කිළිස්සාමාති. සා සාධුති සමපටිව්ඡිඤා බාදනීය හොජනීයාදිසබ්බං පටිඤාදෙඤා සබ්බාභරණපතිමණ්ඩිතා තෙන සද්ධිං පටිව්ඡනනායානෙ නිසිද්දිඤා උය්‍යානමගමාසි.

සො තත්ත තාය සද්ධිං කිළිනොතා ඉද්දති මයං පලායිත්තුං වට්ටනීති තාය සද්ධිං නිලෙසරතියා රමිතුකාමොචිය එතං කණ්ඩරගව්ඡනාරං පවිසිඤා තමාලිඛනෙනො විය නිප්පිලොඤා විසඤ්ඤා කඤා පානෙඤා සබ්බාභරණාති ඔමුඤ්ඤිඤා තස්සායෙව උත්තරසමෙග බන්ධිඤා භණ්ඩිකා බන්ධෙ ධපෙඤා උය්‍යානවතිං ලඛිඤා පකාමාමි.

සාපි පටිලඬාසඤ්ඤා උට්ඨාය පරිමාරිකානං සනතිකං ආගනඤා අය්‍ය පුත්තො කාහනති පුච්ඡි. න ජානාම අයෙසති. මං මතාති සඤ්ඤාය භාසිඤා පලානො භවිස්සතිති අනත්තමනා හුඤා තතොයෙව ගෙහං ගතඤා මම පියසාමිකස්ස දිට්ඨකාලෙයෙව අලඛකතස්සෙන සධිස්සාමිති භූමියං නිපජ්ජි.

තතො පට්ඨාය මනාපං සාටකං න නිවාසෙති වෙ භත්තාති න භුඤ්ජති ගකිමාලාදීති න පටිසෙවති යෙන කෙනවි උපායෙන අය්‍යපුත්තං පරියෙසිඤා පකෙකාසාපෙස්සාමිති නටකෙ පකෙකාසා පෙඤා සහස්සං අද්ධි. කිං කරෙම අයෙසති වුත්තෙ තුමහාකං අගමණ්ට්ඨානං නාම නත්ති තුමෙහ ගාමනිගමරජධානියො වරනතා සමජ්ජං කඤා සමජ්ජමණ්ඩලෙ පසමමෙව ඉමං ගීතං ගායෙය්‍යාපාරිභි

නවෙ සිකඛාපෙනති පඨමං ගාථං වන්වා භූමෙනහි ඉමස්මිං භීතකො
භීතො සචෙ අය්‍යපුතො තස්මිං පරිසබ්බනන්තරෙ භවිස්සති භූමෙනහි
සද්ධිං කථෙස්සති අපස්ස මම අරුගභාවං කථෙත්වා නං ආදාය
ආගච්ඡෙත්වාප භොවෙ ආගච්ඡති සාසනං පෙසෙත්වාපාති පරිබ්බයං
දත්වා නවෙ උය්‍යාපෙසි.

තෙ බාරුණසිතො නිකඛම්ත්වා තත්ථ තත්ථ සමජ්ජං කරුන්තො එකං
පච්චන්තගාමකං ගමිංසු. සොපි වොරු පලායිත්වා තත්ථ වසති. තෙ
තත්ථ සමජ්ජං කරුන්තො පඨමමෙව ඉමං භීතකං ගායිංසු.

යන්නං වසන්තසමයෙ කණ්වෙරෙසු භානුසු,
සාමං බාගාය පිළෙසි සා නං ආරුග්ගමබ්බිති.

තත්ථ-කණ්වෙරෙසුති කණ්වීරෙසු. භානුසුති රත්තරත්තානං
ප්‍රජානං පභාය පභාසමපනෙනසු. සාමනති එවං නාමකං. පිළෙසිති
කිළෙසරතියා රම්බුකාමො ආලිඛනෙනො විය පිළෙසි. සා නනති සා
සාමා අරුගා කම්පන සා මනාති සඤ්ඤාය භිතො පලායයි සා
අත්තනො ආරුග්ගං අබ්බිති කථෙසි ආරුග්වෙසිති අත්තො.

වොරු නං සුත්වා නටං උපසබ්බකම්ත්වා තං සාමා ජීවතිති වදසි
අහං පන න සද්දභාමිති තෙන සද්ධිං සලලපනො දුතියං ගාථමාහ:-

අමොහා න කිරි සද්දොය්‍යං යං වානො පබ්බතං වහෙ,
පබ්බතඤ්ඤෙව වහෙ වානො සබ්බමපි පඨවිං වහෙ,
යත්ථ සාමා කාලකතා සා මං ආරුග්ගමබ්බිති.

තස්සත්තො-අමොහා නට ඉදං කිරි න සද්ධාතබ්බං යො වානො
තිණ්පණ්ණාති විය පබ්බතං වහෙය්‍ය සචෙපි වානො පබ්බතං වහෙය්‍ය
සබ්බමපි පඨවිං වහෙය්‍ය යථාවෙනං සද්දොය්‍යං තථා ඉදන්ති. යත්ථ
සාමා කාලකතාති යා නාම කාලකතා සා මං ආරුග්ගං පුච්ඡතිති
කිං කාරණං සද්දොය්‍යං මතා නාම න කස්සපි සාසනං පෙසෙනතිති.
තස්ස වචනං සුත්වා නටො තතියං ගාථමාහ:-

නවෙව සා කාලකතා නව සා අඤ්ඤම්ච්ඡති,
එකභත්තා කිරි සාමා තමෙව අභිකඛතිති.

තත්ථ-නමෙව අභිකඛතිති අඤ්ඤං පුරිසං න ඉච්ඡති තඤ්ඤෙව
ආකඛති ඉච්ඡති පත්තෙතිති.

තං සුත්වා වොරු සා ජීවතු වා මාවා න තාය මය්‍යං අත්තොති
වන්වා වතුත්ථං ගාථමාහ:-

අසඤ්ඤං මං විරසඤ්ඤෙන
නිමිති සාමා අබ්බවං බ්‍රුවෙන,
මයාපි සාමා නිමිතෙය්‍ය අඤ්ඤං
භොගෙ අහං උරතරං ගමිස්සන්ති.

තත්-අසනුජිනනානි අකතසංඝග්ගං. විරසනුජෙනනානි විරසන සංඝග්ගෙන. නිමිතිනි පරිවතෙනයි. අබ්බං ධුමනානි මං අබ්බං තෙන ධුමසාමිකෙන පරිවතෙනතුං නගරගුහනිකස්ස සහස්සං දත්වා මං ගණිති අත්වා. මසාපි සාමා නිමිතෙස්ස අඤ්ඤානානි සාමා මයාපි අඤ්ඤං සාමිකං පරිවතෙනත්වා ගණෙග්ගය්. ඉතො අහං දුරතරං ගමිස්සනති යත් න සකකා තස්සා සාසනං වා පවත්තිං වා සොතුං නාදිසං දුරතරං සානං ගමිස්සං තස්මා මම ඉතො අඤ්ඤත්ව ගතභාවං තස්සා ආරොවෙඨානි වත්වා තෙසං පස්සන්තානඤ්ඤෙව ගාලුකතරං පරිනිවාසෙත්වා වෙගෙන පලාසි.

තවා ගතත්වා තෙන කතකිරියං තස්සා කථංසිංසු. සා විපපටිසාරිණී හුත්වා අත්තනො පකතියා එව විනිතාමෙසිති.

සත්වා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා සච්චානි පකාසෙත්වා ජානකං සමොධානෙයි. සච්චපරියොසානෙ උක්කණ්ඨිතභික්ඛු සොවාපතතිඵලෙ පතිට්ඨති.

තද සෙට්ඨිපුතො අයං භික්ඛු අගොසි, සාමා පුරුණදුතිසිකා, වොරො පන අහමෙවානි.

භණ්ඩෙරජානකං.

4. 2. 9.

සුසුඛං වන ජීවාමිති ඉදං සත්වා කොසමිතියං උපනිස්සාය බදරිකාරුමෙ විහරන්තො රුහුලත්ථරං ආරබ්භ කපෙසි. වණු ගෙට්ඨා නිපලුත්ථජානකෙ විත්ථාරිතමෙව ධම්මසභායං පන භික්ඛුහි ආවුසො රුහුලො සික්කාකාමො කුකකුචවකො ඔවාදකකමොති තස්සායසමතො ගුණකථාය සමුට්ඨාපිතාය සත්වා ආගන්ත්වා කායහුත් භික්කවෙ එතරහි කථාය සන්තිසිත්තානි පුච්ඡත්වා ඉමාය නාමානි වුතෙන න භික්කවෙ ඉදුතෙව පුබ්බෙපි රුහුලො සික්කාකාමො කුකකුචවකො ඔවාදකකමො යෙවානි වත්වා අතීතං ආහරි:-

අතීතෙ බාරුණසියං බ්‍රහ්මදුතෙන රජ්ජං කාරෙතො බොධිසතො බ්‍රාහ්මණකුලෙ නිබ්බන්තිත්වා වයපපතො තක්කසිලාය සබ්බසිප්පානි උග්ගණ්ඨිත්වා නික්කම්ම ගිමවන්තප්පදෙසෙ ඉසිපබ්බජ්ජං පබ්බජිත්වා අභිඤ්ඤා ව සමාපතනියො ව නිබ්බත්තත්වා කුසානකිළිං කිළිතො රමණීයෙ වනසණ්ඨෙ වසිත්වා ලොණවබ්බිලසෙවනත්වාය අඤ්ඤාතරං පච්චන්තගාමිකං අගමාසි. තත්‍ර තං මනුස්සා දිස්වා පසන්නවිත්තා අඤ්ඤාතරං අරඤ්ඤා පණ්ණසාලං කාරෙත්වා පච්චයෙහි උපට්ඨ භන්තා වාසෙසුං.

තද තස්මිං ගාමකෙ එකො සාකුණ්ඨිකො එකං දිපකතිත්තරං ගහෙත්වා සුට්ඨ සික්කාපෙත්වා පඤ්ඤරෙ පකඨිපිත්වා පටිප්ඣගති. සො තං අරඤ්ඤං තෙත්වා තස්ස සද්දෙනාගතාගතෙ තිත්තිරෙ ගහෙත්වා ජීවිකං

කපෙපසි, තිත්තිරො මං නිසාය බහු මම ඤාතකා නසානති මයෙනං පාපනති නිසාදො අහොසි, සො නසා නිසාදුභාවං ඤාතො වෙඨ පෙසිකාය තං සිසෙ පහරති, තිත්තිරො දුක්ඛාතුරතාය සද්දං කරොති, එවං සො සාකුණිකො තං නිසාය තිත්තිරෙ ගහෙතො ජිවිකා කපෙපසි,

අථ සො තිත්තිරො විනොසි ඉමෙ මරනතුති මයං වෙනතා තඤ්ච පටිච්චකම්මං පන මං චූසති මසි සද්දං අකරොතො එතො තාගච්ඡන්ති කරොතොයොගච්ඡන්ති ආගතාගතො අයං ගහෙතො ජිවිතකයං පාපෙති අභිනුබො එත් මයං පාපං නඤ්චිති, සො තතො පට්ඨාය කොනුබො මෙ ඉමං කඛිං ජිනෙය්‍යාති තථාරූපං පණ්ණිනං උපධාරෙතො වරති,

අපේකදිවසං සො සාකුණිකො බහු තිත්තිරෙ ගහෙතො පච්ඡං පුරෙතො පාණීයං පිවිසාමිති බොධිසත්තං අසාමං ගතො තං පඤ්ඤං බොධිසත්තං සනතිකෙ යපෙතො පාණීයං පිවිතො වාලි කාතලො නිදුනො නිද්දං ඔක්කමි, තිත්තිරො නසා නිද්දෙක්කන භාවං ඤාතො මම කඛිං ඉමං නාපසං පුච්ඡාමි ජාතොතො මෙ කපෙසාතිති පඤ්ඤෙ නිපනොයොව තං පුච්ඡොතො පඨමං ගාථමාහ:-

සුසුබං වත ජිවාමි උභාමි වෙච භුඤ්ජතුං,
පරිපණෙ ච තිට්ඨාමි කානු භනො ගති මමනති,

තත්-සුසුබං චනාති අහමනො ඉමං සාකුණිකං නිසාය සුචු සුබං ජිවාමි, උභාමිවෙචාති යථාරූචිතං බාදනීයභොජනීයං භුඤ්ජතුමි උභාමි, පරිපණෙ ච තිට්ඨාමිති අපිච බො යත් මම ඤාතකා මම සද්දෙන ආගතාගතා විනසානති තසම් පරිපණෙ තිට්ඨාමි, කානුභනොති කානුබො භනො මම ගති කා නිප්ථන්ති හවිසාතිති පුච්ඡ, තස පඤ්ඤං විසාපෙජනො බොධිසත්තො දුතියං ගාථමාහ:-

මනො වෙ තො නපණමති පකම් පාපසං කමමුනො,
අව්‍යාවටසං හදුසං න පාපමුපලිපතීති,

තත්-පාපසං කමමුනොති යදි තව මනො පාපකමසං අත්ථාය න පණමති පාපකරණෙ නිනො තපොභොතො තපබ්‍රහාරො න ගොති, අව්‍යාවටසාති එවං සනො පාපකමකරණත්ථාය අව්‍යාවටසං උසුක්කං අනාපනසං තව හදුසොව සනො පාපං න උපලිපතීති න අලිපතීති,

තං සුතො තිත්තිරො තතියං ගාථමාහ:-

ඤාතකො නො තිසිනොති බහු ආගච්ඡෙන ජනො,
පටිච්ච කම්මං චූසති තසම් මෙ සඛකතෙ මනොති,

තසත්ථො-භනො සවාහං සද්දං න කරෙය්‍යං අයං තිත්තිර ජනො න ආගච්ඡෙය්‍ය, මසි පන සද්දං කරොතො ඤාතකො නො තිසිනොති අයං බහු ජනො ආගච්ඡති තං ආගතාගතං උපෙ

ගහෙනා ජීවිතකලයං පාපෙනො මං පටිච්ච මං නිස්සාය එතං පාණාතිපාතකමමං පුසති පටිලහති විනුති. තස්මිං මං පටිච්ච කතො පාපෙ මම නුබො එතං පාපනති එවං මෙ මනො සබ්බතො පරිසබ්බති කුකකුචං ආපජ්ජතිති.

තං සුත්වා බොධිසත්තො වතුන්ථං ගාථමාහ:-

පටිච්චකමමං න පුසති මනො වෙ නපපදස්සති,
අපෙපාස්සකකස්ස හදස්ස න පාපමුපලිපපතිති.

තස්සන්තො-යදි තව පාපකිරියාය මනො නපදස්සති තංතිනොතො හපෙපාණො තපපබ්බාරො න ගොති එවං සත්තො ව ලුඤ්ඤා ආයසමන්තං පටිච්ච කතමපි පාපකමමං තං න පුසති න අලලියති පාපකිරියාය හි අපෙපාස්සකකස්ස නිරාලයස්ස හදස්ස පරිපුද්ධස්ස සත්තො තව පාණාතිපාතවේතනාය අභාවා හං පාපං න උපලිපපති තව චිත්තං න අලලියතිති. එවං මහාසත්තො තිත්තිරං සඤ්ඤාපෙසි. සොපි තං නිස්සාය නිකකුතකුචෙවා අගොසි. ලුඤ්ඤා පබ්බුද්ධො බොධි සත්තං වන්දිත්වා පඤ්ඤරාමාදය පකකාමි.

සන්තං ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා ජානකං සමොධානෙසි. නදු තිත්තිරො රාහුලො අගොසි. තාපසො පන අහමෙවාති.

තිත්තිරජානකං.

4. 2. 10.

සුවච්ඡං වත නවච්ඡීති ඉදං සන්තං ජේතවනෙ විහරන්තො එකං කුට්ඨමිකං ආරබ්භ කපෙසි. සො කීර් ගාමකෙ උද්ධාරං සො ධෙස්සාමිති හරියාය සද්ධිං තත්ථ ගතවා ඥායෙත්වා සකටං ආහරිත්වා පච්ඡා නෙස්සාමිති එකාස්මිං කුලෙ ඤපෙත්වා පුත සාවන්ථිං ගච්ඡන්තො අත්තරාමග්ගෙ එකං පබ්බතං අද්දස. අථ නං හරියා ආහ සවෙ සාමි අයං පබ්බතො සුවණ්ණමයො භවෙය්‍ය දදෙය්‍යාසි පන මෙ කිඤ්චිති. කාසි ත්වං න කිඤ්චි දස්සාමිති. සා යාවථද්ධානදයොවතායං පබ්බතො සුවණ්ණමයෙ ජාතෙපි මය්‍යං කිඤ්චි න දස්සතිති අත්තමන්තා අගොසි. තෙ ජේතවනසමීපං ආගන්ත්වා පාණීයං පිවිස්සාමාති විහාරං පටිස්සිත්වා පාණීයං පිවි.සු. සන්තංපි පච්චුසකාලෙයෙව තෙසං සොත්තාපතති එලුපතිස්සයං දිස්වා ආගමණං ඔලොකයමානො ගකිකුටිපරිවේණෙ නිසිදි ඡබ්බණ්ණබ්බුද්ධාරංසියො විස්සජේත්තො. තෙපි පාණීයං පිවිත්වා ආගන්ත්වා සන්තාරං වන්දිත්වා නිසිදිංසු. සන්තං තෙහි සද්ධිං පටිසන්තාරං කත්වා කතං ගතන්තාති පුච්ඡී. අමහාකං ගාමකෙ උද්ධාරං සොධනන්තාය භනෙත්ති. කිං උපාසිකෙ තව සාමිකො තුය්‍යං හිතං පටිකඛති උපකාරන්තො කරොතිති. භනෙත්ති අහං ඉමස්මිං සසිනෙහා අයං පන න මසි සසිනෙහො අජ්ජ මයා පබ්බතං දිස්වා සවායං පබ්බතො සුවණ්ණමයො අස්ස කිඤ්චි මෙ දදෙය්‍යාසිති වුත්තෙත කාසි ත්වං න කිඤ්චි

දසොමිති ආහ. එවං ඵද්ධගදයො අයනති. උපාසිතො එවං නාමෙස වදති යද්ද පන තං නව ගුණං සරති හද්ද සබ්බසාරියං තෙ දෙතිති වඩා කාපෙථ භනෙතති තෙහි යාවිතො අතිතං ආහරි :-

අතීතෙ බාරුණසියං බ්‍රහ්මදනෙන් රජුං කාරෙන්නෙ බොධිසත්තො තස්ස සබ්බකිවචකාරකො අමච්චො අහොසි. අපේකදිවසං රුජා රුජ පුත්තං උපට්ඨානං ආගච්ඡන්තං දිසවා අයං මම අන්තරෙ දුක්ඛෙය්‍යාති පකෙකාසාපෙචා නාත යාවාහං ජීවාමි තාවතගරෙ වසිතුං න ලච්ඡි අඤ්ඤත්ථ වසිත්වා මමච්චයෙන රජුං කාරෙහිති ආහ.

සො සාධුති පිතරං වන්දිත්වා ජෙට්ඨගරියාය සද්ධිං නගරා නිකම්භිත්වා පච්චන්තං ගන්ත්වා අරඤ්ඤ පණ්ණසාලං මාපෙත්වා වත මුලප්ථලාථලෙන යාපෙන්නො විහාසි. අපරභාගෙ රුජා කාලමහාසි.

උපරුජා නකඛන්තං ඔලොකෙන්නො තස්ස භාලකහභාවං ඤාත්වා බාරුණසිං ආගච්ඡන්නො අන්තරුමග්ගෙ එකං පබ්බතං අද්දස. අථ තං හරියා ආහ සවෙ දෙව අයං පබ්බතො සුචණ්ණමයෙ අස්ස දදෙය්‍යාසි මෙ කිඤ්චිති. කාසි ත්ථ න කිඤ්චි දසොමිති. සා අහං ඉමසමිං සිතෙගෙන වජ්ඣං අසකෙකානති අරඤ්ඤං පාවිසිං අයඤ්ච එවං වදති අතිවිය ඵද්ධගදයො රුජා හුත්වා එස මග්ගං කිං කල්‍යාණං භාරිස්සතිති අනන්තමිතා අහොසි.

සො ආගන්ත්වා රජෙජ්ජ පතිට්ඨිතො තං අග්ගමගෙසිට්ඨානෙ ධූපෙසි ඉදං යසමන්තකමෙව අදසි. උතතරිං පන සකකාරසමානො නැවි. තස්සා අභිභාවමපි න ජානාති. බොධිසත්තො අයං දෙවී ඉමස්ස රඤ්ඤං උපකාරිකා දුක්ඛං අගණෙත්වා අරඤ්ඤවාසං වසි අයං පනෙනං අගණෙත්වා අඤ්ඤති සද්ධිං අභිරමින්නො විචරති. යථා එසා සබ්බසාරියං ලහති හථා කරිස්සාමිති විනොන්තො එකදිවසං තං උපසඛකම්භිත්වා මහාදෙවී මයං භූමහාකං සන්තිකා පිණ්ඩමන්තමපි න ලහාම. කසමා අමෙහසු පමජ්ජත්ථ අතිවිය ඵද්ධගදයා අත්ථාති ආහ.

සා දෙවී නාත සවාහං අත්තනා ලභෙය්‍යං භුක්කමපි දදෙය්‍යං අලභමානා පන කිං දසොමි. රුජාපි මග්ගං ඉද්දති කින්නාම දසොති යො අන්තරුමග්ගෙ ඉමසමිං පබ්බතෙ සුචණ්ණමයෙ ජාතෙ මග්ගං කිඤ්චි දසොසිති වුත්තෙ කාසි ත්ථ න කිඤ්චි දසොමිති ආහ සුපරිච්ච ජමපි න පරිච්චජිති. කිං පන රඤ්ඤං සන්තිකෙ ඉමං කථං කපේතුං සකම්භස්ථාති. කිං න සකම්භස්සාමි තාතාති. තෙතහි රඤ්ඤං සන්තිකෙ සිතො පුච්ඡස්සාමි භූමෙහ කපේය්‍යාථාති. සාධු තාතාති.

බොධිසත්තො දෙවියා රඤ්ඤං උපට්ඨානං ආගන්ත්වා සීතකාලෙ ආන නනු අයෙය්‍ය මයං භූමහාකං සන්තිකා කිඤ්චිපි න ලහාමාති. නාත අහං ලහමානා භුක්කං දදෙය්‍යං අහමෙව කිඤ්චි න ලහාමි රුජාපි ඉද්දති මග්ගං කින්නාම දසොති සොති අරඤ්ඤතො අගමණකාලෙ එකං

පබ්බතං දිස්වා සවායං පබ්බතො සුවණ්ණමයො අස්ස කිඤ්චි මෙ දදෙය්‍යාසීති වුත්තෙ කාසි තං න කිඤ්චි දස්සාමිති වදති සුපරිච්ඡ ජමපි න පරිච්ඡජ්ජි ඵතමත්ථං දීපෙනති පඤ්චං ගාථමාහ:-

සුවච්ඡං චත නච්ඡජ්ච වාචාය අදදං ගිරිං,
කිං හි තස්ස චජනතස්ස වාචාය අදද පබ්බතනති.

තත්ථ-සුවච්ඡං චතාති සුබ්බෙත චජ්ඣං සකඤ්ඤායමපි නච්ඡජ්ච. අදදනති චචතමත්තෙතනාපි පබ්බතං අදදමානො. කිං හි තස්ස චජනතස්සාති තස්ස මෙ යාවිතස්ස තං චජනතස්ස කිං හි චජෙය්‍ය. වාචාය අදද පබ්බතනති සවායං මයා යාවිතො මම චචතෙන සුවණ්ණ මයමපි භොනනං තං පබ්බතං වාචාය අදද චචතමත්තෙන අදස්සාති අත්ථො.

තං සුත්වා රුජා දුකිසං ගාථමාහ:-

යංහි කසිරු තංහි වදෙ යං න කසිරු න තං වදෙ,
අකරෙන්නං භාසමානං පරිජානනති පණ්ඩිතාති.

තස්සත්ථො-යදෙව හි පණ්ඩිතො පුරිසො කායෙන කරෙය්‍ය තං වාචාය වදෙය්‍ය යමපි න කසිරු න තං වදෙති දුතුකාමොව දමමිති වදෙය්‍ය න අදුතුකාමොති අබිප්පායො. කිං කාරණා. යො හි දස්සාමිති චතාපි පච්ජා න දදති තං අකරෙන්නං කෙවලං මුසා භාසමානං. පරිජානනති පණ්ඩිතාති අහං දස්සාමිති චචතමත්තමෙව භාසති න පන දෙති යං හි බො පන අදින්නමපි චචතමත්තෙනෙව දින්නං භොති තං පුරෙතරමෙව ලද්ධං නාම භවිස්සතිති ඵචං තස්ස මුසාවාදිභාවං පණ්ඩිතා ජානනති බාලා පන චචතමත්තෙනෙව භුස්සනතිති.

තං සුත්වා දෙවී රඤ්ඤා අඤ්ජලිං පග්ගහෙත්වා තතිසං ගාථමාහ.

රුජපුත්ත නමො නාස්ථු සචෙව ධමමෙ ධිතොවසි,
යස්ස තෙ බ්‍යසනං පතෙතා සච්චස්මිං රමතෙ මතොති.

තත්ථ-සචෙව ධමමෙති වච්ඡසචෙව සභාවධමමෙ ව. බ්‍යසනං පතෙතාති යස්ස නව රට්ඨා පබ්බාජනීයසංඛිතං ව්‍යසනං පතෙතාපි මතො සච්චස්මිංයෙව රමතිති.

ඵචං රඤ්ඤා ගුණකථං කථයමානාය දෙවියා තං සුත්වා බොධි සතෙතා තස්සා ගුණං පකාසෙතෙතා චතුත්ථං ගාථමාහ:-

යා දළිද්දී දළිද්දස්ස අභිසං අභිසස්ස කිත්තිමා,
සා හිස්ස පරමා භරියා සතිරඤ්ඤස්ස ඉත්ථියොති.

තත්ථ-කිත්තිමාති කිත්තිසම්පන්නාති අත්ථො. සාහිස්ස පරමාති යා දළිද්දස්ස සාමිකස්ස දළිද්දකාලෙ සයමපි දළිද්දී හුත්වා තං න පරිච්ඡජ්ජ අභිසස්සාති අභිසකාලෙ අභිසා හුත්වා සාමිකමෙව අනුවතනති. සමාන

සුබද්ධතාව හොඳි. සාති අයුතු පරමා උත්තමා හැටියා නාම. සති රසයෙහි සතිරසයෙහි පන ඉයුරියෙහි සිතයා ඉතිරියෙහි හොඳි යෙව අනවර්තයෙව එතනති. එවසුව පන වනා බොධිසත්තො අයං මහාරාජ කුමාරානං දුක්ඛතකාලෙ අරසෙය්‍ය සමානදුක්ඛා හුතා වසි ඉමියො සමමානං කාතුං වට්ටනිති දෙවියා ගුණං කපෙයි.

රාජා නයො වචනෙන දෙවියා ගුණං සරිතො පණ්ණින නව කපා යාහං දෙවියා ගුණං අනුසාරිනති වනා නයො සබ්බසාරියං අදුසි. නයාහං දෙවියා ගුණං සරාපිතොති බොධිසත්තො මහනතං සකකාරං අකාසි.

සත්තා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිතො සව්වාති පකාසෙත්වා ජාතකං සමොධානෙයි. සම්මපරියොසානෙ ජයමපතිකා සොනාපනතිඵලෙ පතිට්ඨතිංසු.

තද බාරාණසිරාජා අයං කුටුම්භිකො අහොසි. දෙවි අයං උපාසිකා. පණ්ණිනාමචේවා පන අහමෙවති.

සුමච්ඡන්තකං.

සුමිමන්දවගෙහා දුතියො.

4. 3. 1.

මනුස්සයෙහි වෙ සිසනති ඉදං සත්තා ජෙනවනෙ විහරන්තො මහාකස්සපතේරස්ස පණ්ණසාලාකිංසකං දහරතීන්ත්‍රං ආරබ්භ කපෙයි.

වන්දි රාජගහෙ සමුට්ඨිතං. තද නිර පේරො රාජගහං නියාය අරසෙය්‍යකුටියං විහරති. චෙ නයො දහරා උපට්ඨානං කරොනති. තෙසු එකො පේරස්ස උපකාරකො එකො දුබ්බවො ඉතරෙන නතං අතනනා කතසදිසං කරොති. තෙන මුබ්බදකාදීසු උපට්ඨාපිතෙසු පේරස්ස සනතිකං ගනත්වා වන්දිතො හතෙන මයා උදකං ධපිතං මුබ්බ. බොවට්ඨති ආදීති වදති. තෙන කාලයෙහි උට්ඨාය පේරස්ස පරිවෙණෙ සම්මට්ඨ පේරස්ස නිකමණ්ණවෙලාය ඉතොවිතොව පහරන්තො සකලපරිවෙණං අතනනා සම්මට්ඨං විය කරොති; වත්තසම්පන්නො විතොසි අයං දුබ්බවො මයා කතං අතනනා කත සදිසං කරොති එතස්ස කමමං පාකටං කරියාමිති නසමි අතො ගාමෙ භුතො ආගන්ත්වා නිදායනෙයෙව නහානොදකං තාපෙත්වා පිට්ඨිකොට්ඨකො ධපෙත්වා අසෙය්‍ය අසින්නාමිතිතං උදකං උභිතෙ ධපෙයි. ඉතරො පවුර්කිතො ආගන්ත්වා උසුමං උට්ඨගන්තං දිස්වා උදකං තාපෙත්වා කොට්ඨකො ධපිතං හවිසාතිති පේරස්ස සනතිකං ගනත්වා හතෙන නහානකොට්ඨකො උදකං ධපිතං නහායට්ඨති ආහ. පේරො නහාසියාමිති තෙන සද්ධියෙව ආගන්ත්වා කොට්ඨකො

උදකං අදිස්සා කාගං උදකනති පුච්ඡි. සො වෙගෙන අග්ගිසාලං ගතො කුච්ඡිභාජනෙ උඵඝිකං ඔතාරෙසි. උඵඝිකො කුච්ඡිභාජනස්ස තලෙ පටිගතො සරාති සද්දමසාසි. තතො පට්ඨාය තස්ස උඵඝික සද්දකොඤ්ච නාමං ජාතං. තස්මිං ඛණේ ඉතරො පිට්ඨිකොට්ඨ කතො උදකං ආගරිත්වා නගායථ භනෙන්ති ආහ. ථෙරො නගාත්වා ආවජේජනො උඵඝිකසද්දකස්ස දුබ්බවභාවං ඤාත්වා තං සායං ථෙරුපට්ඨානං ආගතං ඔවදි අවුසො සමණෙන නාම අත්තනා කතමෙව කතං මෙති වතත්ථං වට්ඨති අඤ්ඤාථා සමපජානමුසාවාදො හොති ඉතො පට්ඨාය ඵවරුපං මා අනාසීති. සො ථෙරස්ස කුරුක්ඛිත්වා පුත දිවසෙ ථෙරෙන සද්ධිං පිණ්ඩාය ගාමං න පාවිසි ථෙරො ඉතරෙනෙව සද්ධිං පාවිසි. උඵඝිකසද්දකොපි ථෙරස්ස උපට්ඨාකකුලං ගතො භනෙන් ථෙරො කාගනති වුතෙන අථාසුකෙන විහාරෙයෙව නිසින්නොති වත්වා කිං භනෙන් ලද්ධං වට්ඨතිති වුතෙන ඉදඤ්ච ඉදඤ්ච දෙථාති ගහෙත්වා අත්තනො රුචිතට්ඨානං ගතො කුඤ්ඤිත්වා විහාරං අගමාසි. පුතදිවසෙ ථෙරො තං කුලං ගතො නිසීදි. මනුස්සා කිං භනෙන් අයස්ස අථාසුකං හියො කිරන්ථ විහාරෙයෙව නිසින්නා අසුකදගරස්ස ගන්ථො ආහාරං පෙසයිත්වා ආහාරෙ පරිභුතො අයස්සතාති. ථෙරෙ කුණ්ඨිභුතොව භත්තකිච්චං කත්වා විහාරං ගතො සායං ථෙරුපට්ඨානකාලෙ. ආගතං ආමනෙන්තො ආවුසො අසුකගාමෙ නාම අසුකකුලෙ ථෙරස්ස ඉදඤ්ච ඉදඤ්ච ලද්ධං වට්ඨතිති විඤ්ඤපෙත්වා කිර තෙ භුත්තනති වත්වා විඤ්ඤත්ති නාම නවට්ඨති මාස්ස පුත ඵවරුපං අනාවාරං වරීති ආහ. සො ඵත්තකෙන ථෙරෙ ආසාතං ඛක්ඛිත්වා අයං හියෙසාපි උදකමත්තං නිස්සාය මයා සද්ධිං කලහං කරි ඉදති පතස්ස උපට්ඨාකානං ගෙහෙ මයා භත්තමුට්ඨි භුත්තාති අසභනෙන් පුත කලහං කුරෙති ජාතිස්සාමිස්ස කත්තබ්බ යුත්තකනති පුත දිවසෙ ථෙරෙ පිණ්ඩාය පට්ඨෙයි මුග්ගරං ගහෙත්වා පරිභොගභාජනාති හින්දිත්වා පණණ්ණසාලං ක්කිපෙත්වා පලාසි. සො ජිවමානොව මනුස්සපෙතො හුත්වා සුසයිත්වා කාලංකත්වා අච්චිමගා නිරයෙ නිබ්බන්ති. සො තෙන කතො අනාවාරෙ මහාජනස්ස මජ්ඣෙක පාකටො ජනො. අපේකටෙව හිකුටු රුජගහා සාවස්මිං ආගතො සභාගට්ඨානෙ පත්තවිවරං පටිසාමෙත්වා සඤ්ඤා සන්තිනං ගතො වන්දිත්වා නිසීදිංසු. සන්ථා තෙති සද්ධිං පටිසන්ථාරං කත්වා කුතො ආගතන්තාති පුච්ඡි. රුජගහා භනෙන්ති. කො තන්ථ ඔවාද දයකො ආවරියොති. මහාකස්සපන්ථෙරෙ භනෙන්ති. සුබං හිකුටෙව කස්ස පස්සාති. ආම භනෙන් ථෙරස්ස සුබං සද්ධිවිහාරිකො පතස්ස ඔවාදෙ දිනෙන් කුරුක්ඛිත්වා ථෙරෙ පිණ්ඩාය පට්ඨෙයි මුග්ගරං ගහෙත්වා පරිභොගභාජනාති හින්දිත්වා ථෙරස්ස පණණ්ණසාලං ක්කිපෙත්වා පලාසීති. තං සුත්වා සන්ථා හිකුටෙව කස්සපස්ස ඵවරුපෙන බාලෙන සද්ධිං වරණතො ඵකවරියාව සෙයෙසාති වත්වා ඉමං ධම්මපදෙ ගාථමාග :-

“වරං වෙ නාබිගවේශ්ශ සෙය්ශං සද්දිසමත්තනො,
ඵකචරියං දලුහං කඬ්ඨිතං නඤ්ඤි බාලෙ සහායතා”ති. a

ඉමඤ්ච පන වතා පුන තෙ භික්ඛු ආමනෙතානා න භික්ඛවෙ ඉදුනෙව වෙසො කුට්ඨසකො පුබ්බෙපි කුට්ඨසකොව නව ඉදුනෙව ඔවාදදයකස්ස කුඤ්ඤි පුබ්බෙපි කුඤ්ඤියෙවාති වතා තෙහි යාවිතො අතිතං ආහරි :-

අතීතෙ බාරණසියං බ්‍රහ්මදනෙත රජ්ජං කාරෙතෙත බොධිසත්තො සිඛිලසකුණයොති යං නිබ්බතතිනා වයප්පතො අත්තනො මනාපං අනොවස්සං කුලාවහං කතා හිමවන්තප්පදෙසෙ වසති. අපේකො මකකටො වස්සකාලෙ අවජිත්තධාරෙ දෙවෙ වස්සනෙත සීතපිළිතො දනෙත බාදනො බොධිසත්තස්සාවිදුරෙ නිසීදි. බොධිසත්තො තං තථා කිලමන්තං දිස්වා තෙත සද්ධිං සලලපනො පයමං ගාථමාහ :-

මනුස්සස්සෙව තෙ සීසං හත්ථපාදු ව වානර,
අථ කෙනනු වණෙණ්ණ අගාරං තෙ න විජ්ජතිති.

තත්ථ-වණෙණ්ණනාති කාරණෙන. අගාරනති නව නිවාසගෙහං කෙන කාරණෙන නඤ්ඤි ප්‍රච්ඡි.

තං සුත්වා වානරෙ දුතියං ගාථමාහ :-

මනුස්සස්සෙව මෙ සීසං හත්ථපාදු ව සිඛිල,
යානු සෙට්ඨා මනුස්සෙසු සාමෙ පඤ්ඤා න විජ්ජතිති.

තත්ථ-සිඛිලාති තං සකුණං නාමෙතාලපති. යානු සෙට්ඨා මනුස්සෙසුති යා මනුස්සෙසු සෙට්ඨාති කපේනති සා මම විචාරණ පඤ්ඤා නඤ්ඤි සීසහත්ථපාදකායබලාදීති ලොකෙ අප්පමාණං විචාරණ පඤ්ඤව සෙට්ඨා සා මම නඤ්ඤි තස්මා මෙ අගාරං න විජ්ජතිති.

තං සුත්වා බොධිසත්තො ඉතරං ගාථාවයමාහ :-

අනවට්ඨිතවිත්තස්ස ලහුවිත්තස්ස දුබ්බිනො,
නිව්චං අඤ්චමසීලස්ස සුචිභාවො න විජ්ජති.

සො කරස්සානුභාවං තං විනිවත්තස්සු සීලියං,
සිතවාතපරිත්තාණං කරස්සු කුටිකං කපිති.

තත්ථ-අනවට්ඨිතවිත්තස්සාති අප්පතිට්ඨිතවිත්තස්ස. දුබ්බිනොති මිත්තදුබ්බිස්ස. අඤ්චමසීලස්සාති න සබ්බකාලං සීලරක්කකස්ස. සො කරස්සානුභාවං තෙනති සො තං සමම මකකට පඤ්ඤාය උප්පාද නත්ථං ආනුභාවං බලං උපායං කරෙති. විනිවත්තස්සු සීලියෙනති අත්තනො දුස්සීලභාවසම්ඛාතං සීලියං අතික්කමිත්වා සීලවාහොගි. කුටිකෙනති සිතවාතස්ස පරිත්තාණසමත්ථං අත්තනො කුටිකං කුලාවහං ඵකං වසනාගාරකං කරෙතිති.

මකකටො විනෝතසි අයං නාච අනන්තො අනොවසානධාරිනො
නිසින්නතාවෙන මං පරිභාසති න නිසිදපෙසාමි නං ඉමසමිං කුලාව
කෙති. නතො බොධිසත්තං ගණනිකුසාමො පකනිජි. බොධිසත්තො
උපපතිනා අඤ්ඤාභ් භතො. මකකටො කුලාවකං විද්ධංසිනා චුණ්ණ
විචුණ්ණං කතා පකකාමි.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආගරිනා ජාතකං සමොධානෙසි. නද
මකකටො කුටිකාපකො අගොසි. සිඬ්ඛිලසකුණො අභමෙවාති.

කුටිදසකන්තකං.¹

4. 3. 2.

දදහභාසති හදදනෙතති ඉදං සත්ථා ජෙනවනෙ විහරන්තො අඤ්ඤ
තිත්ථියෙ ආරබ්භ කපෙසි.

තිත්ථියා කිර ජෙනවනයස්ස සමිපෙ නයමිං නයමිං යානෙ කණ්ටකා
පසස්සෙ සෙය්‍යං කපෙපනති පඤ්චාහපෙ නපනති නානප්පකාරං
මිච්ඡාතපං වරනති. අප් සමිඛුලා භික්ඛු සාවජීයං චිණ්ඩාය වරිනා
ජෙනවනං ආගච්ඡන්තා අනන්තරමගෙන හෙ දිස්වා ගනන්වා සත්ථාරං
උපසඬකමිනා අත්ථිනුබො භනො අඤ්ඤතිත්ථියානං සමණබ්‍රාහ්මණානං
වතසමාදනෙ සාරොති පුච්ඡංසු සත්ථා න භික්ඛවෙ තෙසං වතසමා
දනෙ සාරොවා විසෙසො වා අත්ථි තඤ්ඤි නිසංසියමානං උපපරික්ඛිය
මානං උක්කාරභුමිමග්ගසදිසං සසස්ස දදහභාසනසදිසං ගොතිති වතා
දදහභාසනසදිසභාවමස්ස මයං තජානාම කපෙථ නො භනෙතති තෙති
යාවිතො අතිතං ආගරි:-

අතීතෙ බාරුණසියං බ්‍රහ්මදනෙත රජ්‍යං කාරෙන්නෙ බොධිසත්තො
සීහයොතියං තිබ්බතතිනා වයප්පන්නො අරඤ්ඤ පටිවසති. නද
පන පච්ඡමසමුද්දසමිපෙ බෙලුවමස්සකං තාලවතං ගොති. තනු එකො
සසකො බෙලුවරුකබමුලෙ එකස්ස තාලගච්ඡස්ස ගෙට්ඨා වසති.

සො එකදිවසං ගොවරමාදිය ආගනන්වා තාලපණ්ණස්ස ගෙට්ඨා
තිපන්නො විනෝතසි සවෙ අයං මහාපස්ථි සංවට්ටය්‍ය කභංනුබො
ගමිස්සාමිති. තසමිංයෙව බණෙ එකං බෙලුවපකකං තාලපණ්ණස්ස
උපරි පති. සො තස්ස සදෙදන අඬා පඨවි සංවට්ටතිති උපපතිනා
පච්ඡන්තො අනොලොකෙන්නොව පලාසි. තං මරණභයභීතං වෙගෙන
පලායන්තං අඤ්ඤා සසකො දිස්වා පුච්ඡ තිං හො අතිවිය භීතෙ
පලායසිති. මා පුච්ඡ හොති. සො තිං හො භීතොති පච්ඡන්තො ධාවතෙව,
ඉතරෙ නිවහතිනා අනොලොකෙන්නොව එත්ථ පඨවි සංවට්ටතිති
ආග. සොපි තස්ස පච්ඡන්තො පලාසි එවං තමඤ්ඤා අද්දස තමඤ්ඤාති
සසකසහස්සං එකතො හුන්වා පලාසිංසු.

තෙ එකොපි මිගො දිසවා එකතො සුඛා පලායි එකො සුකරො එකො ගොකණ්ණො එකො මහිසො එකො ගවයො එකො බග්ගො එකො ව්‍යග්ගො එකො සිගො එකො වාරණො දිසවා කිමෙතනති වතා එත් පඨවි සංවට්ටනීති වුනෙන පලායි එවං අනුකකමෙන යොජන මතනං තීරව්ණානබලං අහොයි.

තදු බොධිසත්තො තං බලං පලායනතං දිසවා කිමෙතනති පුච්ඡිතා එත් පඨවි සංවට්ටනීති සුඛා විනෙතයි පඨවිසංවට්ටනං නාම න කදවි අත් අඬා එතෙසං කිඤ්චිදස්සනං හවිස්සති මයි බොපන උසුකකං නාපජ්ජනෙන සබ්බෙ නස්සනති ජීවිතං තෙසං දස්සාමිති සිහවෙගෙන පුරතො පබ්බතපාදං ගන්තා තත් තිකඛිතතුං සිහනාදං නදි. තෙ සිහ හයනජ්ජනා නිවනතිතා පිණ්ඩිතා අට්ඨංසු.

සිගො තෙසං අනතරං පවිසිතා කිමත්ථං පලායට්ඨති පුච්ඡි. පඨවි සංවට්ටනීති. කෙන සංවට්ටමානා දිට්ඨාති. හත්ථි ජාතනතීති. හත්ථි පුච්ඡි. තෙ මයං න ජානාම සිහා ජාතනතීති වදිංසු. සිහාපි මයං න ජානාම. ව්‍යග්ගා ජාතනතීති. ව්‍යග්ගාපි මයං න ජානාම. බග්ගා ජාතනතීති. බග්ගාපි ගවයා ජාතනතීති ගවයාපි මහිසා ජාතනතීති මහිසාපි ගොකණ්ණො ජාතනතීති ගොකණ්ණොපි සුඛාරා ජාතනතීති සුඛාරාපි මිගා ජාතනතීති මිගාපි මයං න ජානාම සසකා ජාතිස්සනතීති සසකෙසු පුච්ඡියමානෙසු අයං කපටීති තං සසකං දස්සෙසුං.

අථ තං එවං කිරි සමම පස්සයි පඨවි සංවට්ටනීති පුච්ඡි. ආම සාමි මයා දිට්ඨාති. කත්ථ වසනො පස්සිති පුච්ඡි. පච්ඡිම සමුද්දසමිපෙ බෙලුව මිස්සකතාලවනෙ වසාමි අහං හි තත් බෙලුවරුකඛිමුලෙ නාලගවෙජ් නාලපණ්ණස්ස ගෙට්ඨා නිපනො විනෙතයි සවෙ පඨවි සංවට්ටනි කහං ගමිස්සාමිති. අථ තඤ්ඤිකෙසෙසු පඨවියා සංවට්ටනසද්ධං සුඛා පලාතොමිති.

සිගො විනෙතයි. අඬා නස්ස නාලපණ්ණස්ස උපරි බෙලුවපකකං පතිතා දද්දභායනසද්ධමකායි. සවායං තං සද්ධං සුඛා පඨවි සංවට්ටනීති සඤ්ඤං උපපාදෙතා පලායි නතතො ජාතිස්සාමිති සො තං සසකං ගගෙතා මහාජනං අස්සාසෙතා අහං ඉමිනා දිට්ඨට්ඨානෙ පඨවියා සංවට්ටනං වා අසංවට්ටනං වා නතතො ඤාතා ආගමිස්සාමි යාව මමා ගමණා තුලෙන ඉබ්බෙ ගොට්ඨි සසකං පිට්ඨියං ආරොපෙතා සිහ වෙගෙන පකඛිද්දිතා නාලවනෙ සසකං ඔතාරෙතා එහි නයා දිට්ඨට්ඨානං දස්සෙහිති ආහ. න විසහාමි සාමිති එහි මා භායිති. සො බෙලුවරුකකං උපසඬකමිතුං අසකෙකානො අවිදුරෙ ධතා ඉදං සාමි දද්දභායනට්ඨානනති වතා පඨමං ගාථමාහ :-

දද්දභායති හදුනෙන යසමිං දෙසෙ වසාමහං;
අහවෙපනං න ජානාමි කිමෙනං දද්දභායතිති.

තත්ත්ව-දද්දභාසනීති දද්දභාති සද්දං කරුණි. භද්දගෙනති භද්දං තව අනු. කිමෙතනති යසමිං පදෙසෙ අභං වසාමි තත්ත්ව දද්දභාසනී අභමපි න ජානාමි කිංවා එතං දද්දභාසනී කෙනවා කාරණෙන දද්දභාසනී කෙවලං දද්දභාසනසද්දං අසොසාසිනති.

එවං වුතෙන සීහො බෙලුවරුකබමුලං ගනන්වා තාලපණ්ණසං ගෙයා සසකෙන නිපනනට්ඨානඤ්ඤව තාලපණ්ණසං මන්තෙ පතිතං බෙලුවපක්කඤ්ඤ දිසවා පසවියා අසංවට්ටනභාවං නාහතො ජාතිත්වා සසකං පිට්ඨියං ආරොපෙත්වා සීහවෙගෙන බිප්පං මිගසබ්ඝානං සනතිකං ගනන්වා සබ්බං පවුතති. ආරොපෙත්වා තුමෙන මාභාසට්ඨාති මිගගණං අසොසෙත්වා විසොජ්ජෙයි. සවෙහි නදා බොධිසත්තො න භවෙය්‍ය සබ්බෙ සමුද්දං පටිසිත්වා නසොසය්‍යං බොධිසත්තං පන නිසොස සබ්බෙ ජීවිතං ලභිංසුති.

බෙලුවං පතිතං සුත්වා දද්දභනති සසො ජවි,
සසසං වචනං සුත්වා සනතත්තා මිගවාතිති.

අප්පත්වා පදවිඤ්ඤාණං පරසොසානුසාරිනො,
පනාදපරමා බාලා තෙ හොනති පරපතතියා.

යෙව සීලෙන සම්පන්නා පඤ්ඤාසුපසමෙ රතා,
ආරකා විරතා ධිරා නහොනති පරපතතියාති.

ඉමා තිස්සො අභිසම්බුද්ධගාමා.

තත්ත්ව-බෙලුවනති බෙලුවපක්කං. දද්දභනති එවං සද්දං කුරුමානං. සනතත්තාති උග්ගන්වා. මිගවාතිති අනෙකසගසංසකිධානා මිගසෙනා පදවිඤ්ඤාණනති විඤ්ඤාණපදං සොනවිඤ්ඤාණකොට්ඨාසං අසම්පාපුණිත්වාති අත්තො. හෙ හොනති පරපතතියාති තෙ පරසොසානුසාරිනො තමෙව පරසොසසකිධානං පනාදං පරමනති මඤ්ඤමානා අකිබාලා පුප්ඵජ්ජනා විඤ්ඤාණපදසං අප්පත්තත්තාය පරපතතියාව හොනති පරෙසං වචනං සද්දතිත්වා යංවා තංවා කරුණති. සීලෙනාති අරියමග්ගෙන ආගතසීලෙන සමන්තාගතා. පඤ්ඤාසුපසමෙ රතාති මග්ගෙනෙවාගතපඤ්ඤාය කිලෙසඋපසමෙ රතාතිපි අත්තො. ආරකා විරතා ධිරාති පාපකිරියතො ආරකා විරතා පණ්ඩිතා. න හොනතිති තෙ එවරුපා සොනාපන්නා පාපතො ඔරතභාවෙන කිලෙසුපසමෙ අභිරතභාවෙන එකවාරං මග්ගඤ්ඤාණෙන පටිවිද්ධධම්මා අඤ්ඤාසං කපේන්නානමපි න සද්දභනති න ගණ්ඨනති කසමා අත්තතො පච්චකඛත්තාති. තෙන වුතනං.

“අසංගෙධා අකතඤ්ඤව සකිච්ඡේදෙව යො නරෙ,
ගතාවකාසො වන්නාසො සවෙලිත්තමිපොරිසො”ති. 2

සත්වා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා ජාතකං සමොධානෙයි. නදා සීහො අභමෙවාති.

දද්දභජාතකං.

4. 3. 3.

මසං ඝාවනනො රුජාති ඉදං සත්ථා ආලම්බි නිසංසාය අග්ගාලව වෙතිසෙ විහරන්තො කුට්ඨාරසික්ඛාපදං ආරබ්භ කපෙයි.

වජ්ඣ හෙට්ඨා මඤ්ඤාණස්ථානනෙ ආගතමෙව. ඉධ පන සත්ථා සච්චං කීර භූමෙහ භික්ඛවෙ යාවනබහුලා විඤ්ඤානබහුලා විහරථාති වත්ථා ආම භනෙතති චුතෙන තෙ භික්ඛු විහරතිත්ථා භික්ඛවෙ පොරුණක පණ්ණාසා පසවිසංසරෙන රඤ්ඤ පචාරිතාපි පණ්ණවෂ්ඨතඤ්ඤ ඵකඤ්ඤ ඵකපටලිකඋපාහනසුගං යාවිතුකාමා හිරොත්තප්පරොධගයෙන මහා ජනමජ්ඣෙක අකපෙත්ථා රහො කථසිංසුති වත්ථා අතීතං ආගරි:-

අතීතෙ කමපිලුරට්ඨෙ¹ උත්තරපඤ්ඤාලකගරෙ පඤ්ඤාලරුජෙ රජ්ජං කාරෙතො බොධිසතො ඵකසමිං තිගමගාමෙ බ්‍රාහ්මණ කුලෙ තිබ්බත්තිත්ථා වයප්පතො තක්කසිලං ගතත්ථා සබ්බසිප්පාති උග්ගණිත්ථා අපරභාගෙ තාපසපබ්බජ්ජං පබ්බජිත්ථා හිමවතො උඤ්ඤා වරියාය වනමුලථලාථලෙන යාපෙතො චිරං වසිත්ථා ලොණච්චිල සෙවනත්ථාය මනුස්සපථං වරතො උත්තරපඤ්ඤාලකගරං ගතත්ථා රුජ්ජයානෙ වසිත්ථා පුනදිවසෙ භික්ඛං පරියෙසමානො නගරංපවිසිත්ථා රුජ්චාරං සමාපුරිණි.

රුජා තස්සාවාගෙ පසිදිත්ථා මහාතලෙ තිසිදුපෙත්ථා රුජාරහං භොජනං භොජෙත්ථා පටිඤ්ඤං ගහෙත්ථා උය්‍යානෙයෙව වසාපෙසි. සො තිබ්බං රුජගෙගෙයෙව භුඤ්ඤතො වස්සානස්සච්චයෙන හිම වනතමෙව ගතතුකාමො හුත්ථා විනොසි මග්ගං මග්ගං ගච්ඡන්තස්ස ඵකපටලිකා උපාහනා වෙව පණ්ණවෂ්ඨතඤ්ඤ ලද්ධං වට්ටති රුජනං යාවිසංසමිති. සො ඵකදිවසං රුජානං උය්‍යානං ආගතත්ථා වන්දිත්ථා තිසිත්තං දිත්ථා උපාහනඤ්ඤ ඡත්තඤ්ඤ යාවිසංසමිති විනොසිත්ථා පුන විනොසි පරං ඉමං නාම දෙහිති යාවතො රොදති නාම පරොපි නාසීති වදන්තො පටිරොදතිනාම මා බො පන මං රොදන්තං මහාජනො අද්දස මා රුජානං රහො පටිච්ඡන්තට්ඨානෙ උගොපි රොදිත්ථා තුණ්හි හවිසංසමාති.

අථ නං මහාරාජ රහො පච්චාසිංසමිති ආහ. රාජා නං සුත්ථා රුජ පුරිසෙ අපසකති.² බොධිසතො සවෙ මසි යාවතො රුජා නදස්සති මෙතති නො භිජ්ජස්සති තස්මා න යාවිසංසමිති නං දිවසං නාමං ගහෙතුං අසකෙකානො ගච්ඡ තාව මහාරාජ පුනෙකදිවසං ජාතිස්සා මිති ආහ. පුන ඵකදිවසං රඤ්ඤ උය්‍යානං ආගතකාලෙ තථෙව පුන තපෙචාති ඵං යාවිතුං අසකෙකානතස්සෙවස්ස මාදස වස්සාති අතික්කන්තාති තතො රුජා විනොසි මග්ගං අයොසා රහො පච්චා සිංසමිති වත්ථා පරිසාය අපගතාය කිඤ්ඤි වතතුං න විසගති වතතුකා මස්සෙවස්ස මාදස වස්සාති අතික්කන්තාති චිරං බො පනස්ස බ්‍රහ්මවරියං

1. සො, කපිලරට්ඨෙ.

2. ඉං, රාජපුරිසො අපසකති, "අපසකකම්"හි හවිතබ්බං.

වරන්තසං උක්කණ්ඨිකා හොගෙ භුඤ්ඤානාමො රජ්ජං පච්චාසිංසති මඤ්ඤ රජ්ජසං පන නාමං ගහෙදුං අසකෙකානොනා භුණ්ඨි හොති අජ්ජදුතිසංඝාහං රජ්ජං ආදිං කාමා යං ඉච්ඡති නා දසොමිති සො උය්‍යානං ගතවා වඤ්ඤා නිසින්නො බොධිසත්තො රහො පච්චාසිංසාමිති වුත්තෙ පරිසාය අපගතාය නං කිඤ්ඤි වත්තුං අසකෙකානං ආහ. තුලෙහ වාදස වසොති රහො පච්චාසිංසාමිති වතා රහො ලද්ධාපි කිඤ්ඤි වත්තුං න සකෙකාථ අහං වො රජ්ජං ආදිං කාමා සබ්බං පචාරෙමි නිබ්බයා හුතා යං වො රුච්චති නං යාවථාති. මහාරුජ යමහං යාවාමි නං දසොසිති. දසොමි හන්තෙති. මහාරුජ මයහං මහං ගච්ඡන්තසං එකපටලිකං උපාහනසුගං පණ්ණව්ඡන්තඤ්ඤි ලද්ධං වට්ටතිති. එත්තකං හන්තෙ තුලෙහ වාදස වසොති යාවිදුං න සකෙකාථාති. ආම මහාරුජාති. කිං කාරණං හන්තෙ එවමකන්ථාති. මහාරුජ ඉමං නාම මෙ දෙහීති යාවන්තො රොදති නාම නඤ්ඤි වදන්තො පටිරොදති නාම සවෙ තිං මයා යාවිතො න දදෙය්‍යාසි නං තො රොදිතපටිරොදිතං මහාරුජො මා පසංසතුති එතදන්ථං රහො පච්චාසිංසාමිති වතා ආදිතො තිස්සො ගාථා අහාසි :-

වයං යාවනකො රුජ බ්‍රහ්මදත්ත නිගච්ඡති,
අලාහං ධනලාහං වා එවංධම්මා හි යාවතා.

යාවනං රොදනං ආහු පඤ්චාලානං රජෙසහ,
යො යාවනං පච්චක්ඛාති නමාහු පටිරොදනං.

මා මග්ගසංසු රොදන්තං පඤ්චාලා සුසමාගතා,
තුචං වා පටිරොදන්තං තසමා ඉච්ඡාමහං රහොති.

තත්ථ-රුජ බ්‍රහ්මදත්තාති විහිපි රුජානං ආලපති. නිගච්ඡතිති පටිලහති විඤ්ඤ. එවංධම්මාති එවංසභාවා. ආහුති පණ්ණිනා කථෙති. පඤ්චාලානං රජෙසහාති පඤ්චාලරට්ඨසං ඉසාර. සො යාවනං පච්චක්ඛාතිති යො පන යං යාවනකං නඤ්ඤි පටික්ඛිපති. නමාහුති නං පටික්ඛිපනං. පටිරොදන්තති ආහු කථෙති. මා මග්ගසංසුති තව රට්ඨවාසිනො පඤ්චාලා සුසමාගතා මං රොදන්තං මා අග්ගසංසුති. රුජා බොධිසත්තසං ගාරවලක්ඛණේ පසිදිතා වරං දදමානො වතුන්ථං ගාථමාහ :-

දදුමි තෙ බ්‍රාහ්මණ රෙහිණීනං
ගවං සහසං සහ පුඬගවෙන,
අරියො හි අරියසං කථං න දජේජ
සුත්තාන ගාථා තව ධම්මසුත්තාති.

තත්ථ-රෙහිණීනනති රත්තවණ්ණානං. අරියොති ආචාර සම්පන්නො. අරියසංසාති ආචාරසම්පන්නසං. කථං න දජේජති කෙන කාරණෙන න දදෙය්‍යං. ධම්මසුත්තාති කාරණස්සත්තා.

බොධිසතො පන නාහං මහාරජ ව්‍යුහාමෙහි අභිකො යමහං
යාමාමි තදෙව මෙ දෙහිති එකපටලිකං උපාහනං පණ්ණව්ජ්‍යනඤ්චි
ගහෙත්වා මහාරජ අපමහො හොති දුතං දෙහි සීලං රක්කාහි
උපොසථකමමං කඳෙහිති රජානං ඔවදිත්වා තස්ස යාවතතස්සෙව
හිමවන්තං අගමාසි. තත් අභිඤ්ඤ ව සමාපන්නියො ව තිබ්බතොත්වා
බ්‍රහ්මලොකපරයණො අහොසි.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා ජාතකං සමොධානෙයි. තද
රජා ආනන්දෙ අහොසි. තාපසො පන අහමෙමාති.

බ්‍රහ්මදත්තජාතකං.

4. 3. 4.

කලාණරූපො වනයනති ඉදං සත්ථා ජේතවනෙ විහරන්තො
වම්මසාටකං නාම පරිබ්බජකං ආරබ්භ කපෙයි.

තස්ස කීර් වම්මමෙව නිවාසනඤ්ච පාරුපණඤ්ච. සො එකදිවසං
පරිබ්බජකාරාමා නික්කමිත්වා සාවඤ්ඤං හික්කාය වරන්තො එළකානං
යුජ්ඣකට්ඨානං සමපාපුණ්. එළකො නං දිස්වා පහරිතුකාමො ඔසකති.
පරිබ්බජකො එසමනං අපවිතිං දස්සෙතිති න පටික්කමි. එළකො
වෙගෙන ආගන්ත්වා නං උෞරුමහි පහරිත්වා පානෙයි. තස්ස නං
අසන්නසම්පග්ගහණකාරණං හික්කුසබ්බෙස පාකටං අහොසි. හික්කු
ධම්මසභායං කථං සමුට්ඨාපෙසුං ආවුසො වම්මසාටකපරිබ්බජකො
අසන්නසම්පග්ගහණං කත්වා විනාසම්පත්තොති. සත්ථා ආගන්ත්වා
කායනුත් හික්කවෙ එතරහි කථාය සන්නිසින්නාති ප්‍රච්ඡිත්වා ඉමාය
නාමාති චුත්තෙත න හික්කවෙ ඉදුතෙව පුබ්බෙපෙස අසන්නසම්පග්ගහණං
කත්වා විනාසං පත්තොති වත්වා අතිතං ආහරි:-

අතිතෙ බාරණසීයං බ්‍රහ්මදත්තෙ රජං කාරෙන්නෙ බොධිසතො
එකසමිං වාණිජකුලෙ තිබ්බත්තත්වා වණිජං කඳෙති. තදු එකො
වම්මසාටකපරිබ්බජකො බාරණසීයං හික්කාය වරන්තො එළකානං
යුජ්ඣකට්ඨානං පත්වා එළකං ඔසකන්නං දිස්වා අපවිතිං මෙ කඳෙතිති
සඤ්ඤාය අපට්ටික්කමිත්වා ඉමෙසං එත්තකානං මනුස්සානං අත්තරෙ
අයං එකො එළකො අමාකං ගුණං ජාතාතිති අඤ්ඤාපිං පග්ගහණ
සිතකොව පඨමං ගාථමාහ:-

කලාණරූපො වනයං චතුප්පදෙ,
සුභද්දකො වෙව සුපෙසලොව,
යො බ්‍රාහ්මණං ජාතිමන්තූපපන්නං
අපවායති මෙණ්ඩවරෙ යසසීති.

තත්-කලාණරූපොති කලාණජාතිකො. සුපෙසලොති සුට්ඨි
පියසීලො. ජාතිමන්තූපපන්නාති ජාතියා මනෙතති ව සම්පන්නං.
යසසීති වණ්ණහණනමෙනං.

තසම් බණේ ආපණේ නිසිනොහොත් පණ්ණාසකවිද්‍යාවේ නං පරිබ්බාජනං නිසේධෙනො දුතියං ගාථමාහ :-

මා බ්‍රාහ්මණ ඉත්තරදස්සනෙන
විස්සාසමාපජ්ඣි වතුපපදස්ස,
දළහපපහාරං අභිකඛ්ඛමානො
අපසකකති දස්සති සුපපහාරනති.

තත්-ඉත්තරදස්සනෙනාති බණිකදස්සනෙන. ඉත්තරස්ස පන පණ්ණිකවිද්‍යාවේදස්ස කපේනාස්සෙව මෙණ්ඩකො වෙගෙනාගනති. උදරාමති පහරිනා නං තතේව වෙදනාමනං කතා පාතෙයි. සො පරිදෙවමානො නිපජ්ඣි.

සත්ථා නං කාරණං පකාසෙනො තතියං ගාථමාහ :-

උදරට්ඨි භග්ගං පතීනො බාරිභාඤ්ඤ
සබ්බං භණ්ඩං බ්‍රාහ්මණස්සෙව භික්ඛං,
උභොපි බාහා පග්ගස්ස කඤ්ඤි
අභිධාවථ හඤ්ඤති බ්‍රහ්මචාරිනි.

තස්සත්ථා-භිකාවෙ තස්ස පරිබ්බාජකස්ස උදරට්ඨිකං භග්ගං බාරිභාඤ්ඤ පතීනො තසම් පරිවතනමානෙ යං තස්ස බ්‍රාහ්මණස්ස උප කරණභණ්ඩං නං සබ්බමපි භික්ඛං සො උභො හතේ උකඛිපිනා පරි වාරෙනා ඕනං පරිසං සකාය අභිධාවථ හඤ්ඤති බ්‍රහ්මචාරිනි වදනො කඤ්ඤි ඤේදති පරිදෙවතිති. පරිබ්බාජකො වතුත්ථං ගාථමාහ :-

එවං සො නිහතො සෙති යො අපුප්පං පසංසති,
යථාහමජ්ජ පහතො හතො මෙණ්ඩකා දුමමතිති.

තත්-අපුප්පනති අපුප්පනියං. යථාහමජ්ජනති යථා අහං අජ්ජ අසනාසමපග්ගහං කතා ඕනො මෙණ්ඩකා දළහපපහාරෙන පහතො එතේව මාරිතො. දුමමතිති නිපසඤ්ඤ, එවං යො අඤ්ඤෙපි අසනාසමපග්ගහං කරිස්සති සොපි අහං විය දුක්ඛං අනුභවිස්සතිති. ඉති සො පරිදෙවනො තතේව ජීවිතකතියං පතෙතාති.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිනා ජාතනං සමොධානෙයි. තද වම්මසාටකො එතරති වම්මසාටකො අගොයි. පණ්ණිකවිද්‍යාවේ පන අගමෙවාති.

වම්මසාටකජාතනං.

4. 3. 5.

සමණනාම ඔඤ්ඤමානොති ඉදං සත්ථා ජේතවනෙ විහරනො කුහකං භික්ඛුං ආරබ්භ කපෙයි.

වත්ථු හෙට්ඨා විත්ථාරිතමෙව. ඉධාපි භික්ඛු නං භික්ඛුං ආනෙතා අයං භනෙත කුහකොති සත්ථු දස්සෙසුං. සත්ථා ත භික්ඛවෙ ඉදනෙව පුබ්බෙපි එස කුහකොයෙවාවාති වත්ථා අතිතං ආහරි :-

අනිතො බාදණසීයං බ්‍රහ්මදුතො රජං කාරෙනො බොධිසත්තො
ගොධයොතියං නිබ්බතතිතා වයපපතො කායුපපතො අරඤ්ඤ
වසති. එකො දුස්සීලතාපසො නස්ස අවිදුරෙ පණණසාලං මාපෙතා
වාසං කපෙපයි. බොධිසත්තො ගොවරිය වරතො නං දිස්වා සීලවන්ත
තාපසස්ස පණණසාලා භවිස්සතිති තත් ගතවා නං වැදිතා
අත්තතො වසනට්ඨානමෙව ගතො. අපේකදිවසං සො කුටිතාපසො
උපට්ඨාකකුලෙසු සමපාදිතං මධුරමංසං ලභිතා කිං මංසං නාම
එතනති ප්‍රච්ඡිතා ගොධමංසනති සුතා රසතණ්ඩාය අභිභූතො මය්‍යං
අස්සමපදං නිබ්බුධං ආගච්ඡමානං ගොධං මාරෙතා යථාරූචිං පවිතා
බාදිස්සාමිති සප්පිදබිකටුකභණ්ඩාදීති ගහෙතා තත් ගතවා මුග්ගරං
කාසාවෙන පටිච්ඡාදෙතා බොධිසත්තස්සාගමණං ඔලොකෙනො
පණණසාලවාරෙ උපසන්තුපසතො විය තිසිදි.

සො ආගන්තා නං පදුට්ඨිත්‍රියං දිස්වා ඉමිනා අමනාකං සජාතික
මංසං බාදිතං භවිස්සති පරිග්‍රහණමාමි තනති අධොවාතෙ යතා
සරීරගතං සායතා සජාතිකමංසස්ස බාදිතභාවං ඤාතා තාපසං
අනුපගමම පටිකකමිතා වරි. සොපි තස්ස අනාගමණං ඤාතා මුග්ගරං
බිපි. මුග්ගරෙ සරීරෙ අපතිතා නඛගුට්ඨකොටිං පාපුණ්ණි. තාපසො
ගච්ඡ වීරදොයමිති ආහ. බොධිසත්තො මං තාව වීරදොයි වත්තාරෙ
පන අපායෙ න වීරදොයිති පලායිතා වඛකමණකොටියං සීත
වමමිකං පවිසිතා අඤ්ඤාන ජිද්දොන සිසං නිගරිතා තෙන සද්ධිං
සලලපතො වෙ ගාථා අභාසි:-

සමණං තං මඤ්ඤමානො උපගඤ්ඤං අසඤ්ඤතං,
සො මං දණ්ඨෙන පාහාසි යථා අස්සමණො තථා.

කීනො ජටාති දුමෙමධ කීනො අජිතසාරියා,
අබ්‍රහ්මනාරං තෙ ගහණං බාහිරං පරිමජ්ජිති.

තත්-අසඤ්ඤානති කායාදීති අසඤ්ඤතං අස්සමණමෙව සමානං
තං සමණො එසොති සමිතපාපහාය සමතාය සමණොති මඤ්ඤමානො
උපගඤ්ඤං. පාහාසිති පහරි. අජිතසාරියාති එකංසං කතා පාරු
තෙන අජිතවමෙමන තුය්‍යං කො අත්ථො. අබ්‍රහ්මනාරං තෙති තව
සරීරබ්‍රහ්මනාරං විසපුරං විය අලාබු ගුප්ඵ්‍යරෙ විය ආවාටො ආසිවිස
පුරෙ විය වමමිකො කිලෙසගහණං. බාහිරනති කෙවලං බහිරිතං
පරිමජ්ජි තං අනොථාරුසනාය බහිරිතවනාය හත්තිලණං විය
අස්සලණං විය ව හොතිති.

තං සුතා තාපසො තතියං ගාථමාහ:-

එහි ගොධ නිවත්තස්ස භුඤ්ජසාලීනමොදනං,
තෙලං ලොණඤ්ඤ මෙ අත්ථි පහුතං මය්‍ය පිප්ඵිති.

තත්-සමුදා. මග්ග පිට්ඨපිටි න කෙවලං සාලිනමොදනං තෙලලොණමෙව හිඬගුජ්රකසිඞ්ගිවෙරමර්වපිට්ඨපිට්ඨපහෙදං කටුක හණ්ඩමපි මග්ගං බහු අසී තෙතාභිසංඛිතං සාලිනමොදනං භුඤ්ජ ඵහිති. තං සුත්වා බොධිසත්තො වතුත්ථං ගාථමාහ:-

එස භියොසා පවෙකධාමි වමමිකං සතපොරිසං,
තෙලං ලොණඤ්ච කිත්තෙසි අහිතං මග්ග පිට්ඨපිටි.

තත්-පවෙකධාමිති පටිසිසාමි. අහිතනති යං එතං තව කටුක හණ්ඩසංඛිතං පිට්ඨපිටි එතං මග්ගං අහිතං අසප්පායනති.

එවඤ්ච පත වත්වා අරෙ කුටජපිල සවෙ ඉධ වසිසාසි ගොවරගාමෙ මනුස්සෙහෙව තං අයං වොරෙති ගාහාපෙත්වා විපජ්ජාරං පාපෙසාමි බිප්පං පලායස්සුති තං තපේජ්ඣි. කුටජපිලො තතොව පලාසි.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා ජානකං සමොධානෙසි. තද, කුටජපිලො අයං කුහකභිකු අගොසි. ගොධරුඡා පත අහමෙවාති.

ගොධජානකං.

4. 3. 6.

කාශෙන යො නාමහරෙති ඉදං සත්ථා වෙච්චනෙ විහරන්තො දෙවදත්තං ආරබ්භ කාමෙසි.

තස්ස භි සඛසං භිඤ්චා ගතස්ස අග්ගසාවකෙහි සද්ධිං පරිසාය පකකන්තාය උණහලොතිතං මුඛතො උග්ගඤ්ජි. අථ භිකු ධම්මසභායං කාමං සමුට්ඨාපෙසුං ආවුසො දෙවදත්තො මුසාවාදං කත්වා සඛසං භිඤ්චා ඉදුති ගිලානො හුත්වා මහාදුක්ඛං අනුභොතිති. සත්ථා ආගන්ත්වා කායනුත්ථ භිකුච්චෙ එතරහි කාමාය සන්තිසිත්තාති පුච්ඡිත්වා ඉමාය නාමාති වුත්තෙ න භිකුච්චෙ ඉදුතෙව පුඛෙඛපෙස මුසාවාදියෙව න වෙස ඉදුතෙව මුසාවාදං කත්වා ගිලානො හුත්වා මහාදුක්ඛං අනුභොති පුඛෙඛපි අනුභොසියෙවාති වත්වා අතීතං ආහරි:-

අතීතෙ බාරුණසියං බ්‍රහ්මදත්තෙ රජ්ජං කාරෙන්නෙ බොධිසත්තො නාවතිංසභවනෙ අඤ්ඤාතරො දෙවපුත්තො අගොසි. තෙන බො පත සමයෙන බාරුණසියං මහාඋස්සවො අගොසි. බහු නාගා සුපණ්ණො ව භුමමට්ඨකා ව දෙවතා ආගන්ත්වා උස්සවං ඔලොකාසිංසු. නාවතිංස භවනතොපි වත්තාරො දෙවපුත්තා කකකාරුඡි නාම දිබ්බපුප්ඵාති තෙහි කතවුමච්චකං පිලක්ඛිත්වා උස්සවදස්සනං ආගමිංසු. ආදසගොජනිකං නගරං තෙසං පුප්ඵාතං ගක්ඛිත එකගක්ඛිං අගොසි. මනුස්සා ඉමාති පුප්ඵාති කෙන පිලක්ඛිතාතිති උපධාරෙන්නා මිවරන්ති. තෙ දෙවපුත්තා අමෙභ එතෙ උපධාරෙන්නාති ඤාත්වා රුජඞ්ගණෙ උප්පති මහනොත දෙවානුභාවෙන ආකාසෙ අට්ඨංසු. මහාජනො 'සන්තිපති. රුජාපි සෙට්ඨිඋපරුජාදයොපි ආගමිංසු.

අථ නෙ කතරදෙවලොකතො සාමි ආගච්ඡාති පුච්ඡිංසු. තාවතීංස දෙවලොකතො ආගච්ඡාමාති. කෙන කමෙත ආගහන්ථාති. උස්සව දස්සනන්ථායාති. කිං පුප්ථාති නාමෙතාතිති. දිබ්බාති කක්කාරු පුප්ථාති නාමාති. සාමි තුමෙහ දෙවලොකෙ අස්සැකුති පිලකේය්‍යාථ. ඉමාති අමාකං දෙථාති. දෙවපුත්තා ඉමාති දිබ්බපුප්ථාති මහානුභාවාති දෙවනඤ්ඤව අනුච්ඡිකාති මනුස්සලොකෙ ලාමනානං දුප්පස්සැකුනං භික්ඛාධිමුත්තිකානං දුස්සීලානං අනනුච්ඡිකාති යෙ පන මනුස්සා ඉමෙති ච ඉමෙති ච ගුණෙති සමන්තාගතා තෙසං ඵතාති අනුච්ඡිකාතිති ඵවඤ්ච පන චන්ඩා තෙසු ජෙට්ඨකදෙවපුත්තො පසංමං ගාථමාහ:-

කායෙන යො නාවහරෙ වාවාය න මුසා භණේ,
යසො ලද්ධා න මජ්ජේය්‍ය සවෙ කක්කාරුමරහතිති.

තස්සන්ධො- යො කායෙන පරස්ස සන්තකං තිණ්සලානමපි නාවහරති වාවාය ච ජීවිතං පරිච්චජමානොපි මුසාවාදං න භණේය්‍ය. දෙසනාසිසමෙවෙනං. කායචාරවච්චාරමනොචාරෙති පන යො දසපි අකුසලකමමපථෙ න කඤ්ඤති අයමෙත්ථ අධිප්පායො. සෙසො ලද්ධාති ඉස්සරියමපි ලභිත්වා යො ඉස්සරියමදමතො සතිං වොස්සජේත්වා පාපකමමං න කඤ්ඤති සවෙ ඵවරුපො ඉමෙති ගුණෙති යුතො පුග්ගලො ඉමං දිබ්බපුප්ථං අරහති තස්මා යො ඉමෙති ගුණෙති සමන්තාගතො සො ඉමාති පුප්ථාති යාචිතුං අරහති දස්සාමස්සාති.

තං සුත්වා පුරුහිතො විනෙතසි මයං ඉමෙසු ගුණෙසු ඵකොපි නත්ති මුසාවාදං පන කත්වා ඵතාති පුප්ථාති ගහෙත්වා පිලකිස්සාමි ඵචං මං මහාජනො ගුණසමපතො අයනති ජාතිස්සතිති. සො අහං ඵතෙති ගුණෙති සමන්තාගතොමහිති චන්ඩා තාති පුප්ථාති ආහරුපෙත්වා පිලකිත්වා දුතියං දෙවපුත්තං යාචි. සො දුතියං ගාථමාහ:-

ධමමෙන විත්තමෙසෙය්‍ය න නිකත්තා ධනං හරෙ,
භොගෙ ලද්ධා න මජ්ජේය්‍ය සවෙ කක්කාරුමරහතිති.

තස්සන්ධො-ධමමෙන පරිසුද්ධාජීවෙන සුවණ්ණරජතාදිවිත්තං පරියෙසෙය්‍ය. න නිකත්තාති න වඤ්චනාය ධනං හරෙය්‍ය වන්ථාහරණා දිකෙ භොගෙ ලභිත්වා පමාදං නාපජේය්‍ය ඵවරුපො ඉමාති පුප්ථාති අරහතිති.

පුරුහිතො අහං ඵතෙති ගුණෙති සමන්තාගතොමහිති චන්ඩා ආහරුපෙත්වා පිලකිත්වා තතියං දෙවපුත්තං යාචි. සො තතියං ගාථමාහ:-

යස්ස විත්තං අභාප්‍රිද්දං සද්ධා ච අවිරුහිති,
ඵකො සාදුං නභුඤ්ඤෙය්‍ය සවෙ කක්කාරුමරහතිති.

තස්සන්ධො-යස්ස පුග්ගලස්ස විත්තං අභාප්‍රිද්දං හප්‍රිද්දරහො විශ බ්බපං න විරජ්ජති ධරපෙමං භොති. සද්ධා ච අවිරුහිතිති කමමං වා විපාකං වා ඔකප්පතියස්ස වා පුග්ගලස්ස වචනං සුත්වා සද්දහිත්වා අප්ප

මහනකෙනෙව න විරජ්ජති න තිජ්ජති යො යාවනෙවා අඤ්ඤවා සංවිභාගාරගෙ පුග්ගලෙ ඛති කක්ඛා එකොව සාදුරසභොජනං න භුඤ්ජති නෙසං සංවිහජ්ඣා භුඤ්ජති සො ඉමාති පුප්ථාති අරහතිති.

පුරොගිතො අහං එතෙහි ගුණෙහි සමන්තාගතොමහීති වක්ඛා තාති පුප්ථාති ආහරාපෙක්ඛා පිලක්ඛිතා වතුත්ථං දෙවපුත්තං යාපි. සො වතුත්ථං ගාථමාහ:-

සමමුඛා වා තිරොක්ඛා වා යො සනෙත න පරිභාසති,
යථාවාදී තථාකාරී සවෙ කකකාරුමරහතිති.

තස්සන්ධො-සො පුග්ගලො සමමුඛා වා පරමමුඛා වා සීලාදිගුණ සුත්තෙ සනෙත උත්තමපණ්ණිතපුරිසෙ න අනෙකාසති න පටිභාසති යං වාචාය වදති තදෙව කායෙන කරොති සො ඉමාති පුප්ථාති අරහතිති.

පුරොගිතො අහං එතෙහි ගුණෙහි සමන්තාගතොමහීති වක්ඛා තාතිපි ආහරාපෙක්ඛා පිලක්ඛි.

වත්තාරො දෙවපුත්තා වත්තාරී පුප්ථවුමචකාති පුරොගිතස්සදක්ඛා දෙවලොකමෙව ගතා. තෙසං ගතකාලෙ පුරොගිතස්ස සීසෙ මහති වෙදනා උපපජ්ජතිණෙන න සිබරෙන නිමමිතං විය අයපට්ටෙන පිළිනං විය සීසං අහොසි. සො වෙදනාමත්තො අපරාපරං පරිවත්තමානො මහාසඤ්ඤා විරපි. කිමෙනනති ව වුත්තෙ අහං මමන්තරෙ අවිජ්ජ මානෙයෙව ගුණෙ අත්ථිති මුසාවාදං කක්ඛා තෙ දෙවපුත්තෙ ඉමාති පුප්ථාති යාපිං නිහරපෙතාති මම සීසතොති ආහ. තාති හරන්තාපි නිහරිතුං නාසකක්ඛිංසු අයපට්ටෙන බඬාති විය අහෙසුං.

අථ නං උක්ඛිපිතා ගෙහං නයිංසු. තස්ස තත්ථ විරවත්තස්ස සත්ත දිවසා විතිවත්තා රාජා අමළෙව ආමනෙතක්ඛා දුස්සීලමාහමණො මරිස්සතිකිං කරොමාති ආහ. දෙව පුත උස්සවං කාරෙම දෙවපුත්තා පුත ආගච්ඡිස්සනතිති. රාජා පුත උස්සවං කාරෙසි. දෙවපුත්තා පුතාගතක්ඛා සකලනගරං පුප්ථගකේන එකගකිං කක්ඛා තට්ඨෙව රාජසිගණෙ අභංසු.

මහාජනො සනතිපතිතා දුස්සීලමාහමණං ආනෙක්ඛා තෙසං පුරතො උත්තානං නිපජ්ජාපෙසි. සො ජීවිතං මෙ දෙථ සාමීති දෙවපුත්තෙ යාපි. තෙ දෙවපුත්තා භුග්ගා ලාමකස්ස දුස්සීලස්ස පාපධම්මස්ස අනනුවජ්ජිකානෙතාති පුප්ථාති ත්ථං ඉමෙ වඤ්ඤිස්සාමීති සඤ්ඤා අහොසි අහො අත්තනො තෙ මුසාවාදථලං ලඬානති තං මහාජනස්ස මණේඛ ගරහිතා සීසතො පුප්ථවුමචකා අපනෙක්ඛා මහාජනස්සොවාදං දක්ඛා සකට්ඨානමෙව අගමංසු.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිතා ජාතකං සමොධානෙසි. තද්ද මාහමණො දෙවදත්තො අහොසි. නෙසු දෙවපුත්තෙසු එකො කස්සපො එකො මොග්ගලානො එකො සාරිපුත්තො ජෙට්ඨකදෙවපුත්තො පත අහමෙවාති.

4. 3. 7.

මානි වායං නනො ගඤ්ඤානි ඉදං සත්ථා ජෙනවනෙ විහරන්තො එකං උක්කණ්ඨිතභික්ඛුං ආරබ්භ කපෙසි.

තද්ද භි සත්ථා තං භික්ඛුං සච්චං කිරි තිං භික්ඛු උක්කණ්ඨිතොසීති පුච්ඡන්තා සච්චං භනෙතති වුතෙන කසමා උක්කණ්ඨිතොසීති. කිලෙස වසෙන භනෙතති. භික්ඛු මාතුගාමො නාම අරක්ඛියා න සක්කා රක්ඛිතුං පොරුණකපණ්ඩිතා පන මාතුගාමං සමුද්දමජේඛ සිමබ්බිරුක්ක විමානෙ වාසෙන්නාපි රක්ඛිතුං නාසක්ඛිංසුති වන්තා අතීතං ආහරි:-

අතීතෙ බාරාණසියං බ්‍රහ්මදත්තෙ රජං කාරෙන්නෙ බොධිසත්තො තස්ස අග්ගමහෙසියා කුච්ඡියමිං තිබ්බතතින්තා වයප්පත්තො පිතු අච්ච යෙන රජං කාරෙසි. කාකාති නාමස්ස අග්ගමහෙසී අගොසි අභී රුපා දෙවච්ඡරාවිය. අයමෙත්ථ සබ්බෙපො. විත්ථාරතො පන අතීත වත්ථු කුණාලජතකෙ ආවිභවිස්සති. තද්ද පනෙතො සුපණ්ණරුජා මනුස්සවෙසෙන්නාගන්තා රඤ්ඤා සහ දුතං කිලින්නො කාකාතියා අග්ගමහෙසියා පටිබ්බාවිත්තො තං ආදාය සුපණ්ණභවනං තෙත්වා තාය සද්ධිං අභීරමි. රුජා දෙවිං අපස්සන්නො නවකුචෙරං නාම ගඤ්ඤා විවිතාහි නන්ති ආහ. සො තං සුපණ්ණරුජානං පරිග්ගහෙත්වා එකස්මිං සරෙ එරකවනෙ තිපජ්ජන්තා තතො සුපණ්ණස්ස ගතකාලෙ පත්තන්තරෙ තිසිදිත්වා සුපණ්ණභවනං පත්වා පත්තන්තරතො තික්කමිත්වා තාය සද්ධිං කිලෙසසංසග්ගං කත්වා පුත තස්සෙව පත්තන්තරෙ තිසින්නො ආගන්තවා සුපණ්ණස්ස රඤ්ඤා සහ ජුතකිලිනකාලෙ අත්තතො විණං ගහෙත්වා ජුතමණ්ඩලං ගන්තවා රඤ්ඤා සන්තිකෙ සීතො හිතවසෙන පඨමං ගාථමාහ:-

මානිවායං තතො ගඤ්ඤා යත්ථ මෙ වසති පියා,

දුරෙ ඉතො භි කාකාති යත්ථ මෙ තීරතො මනොති.

තත්ථ-ගඤ්ඤානි තස්සා දිබ්බගඤ්ඤිලින්නාය සරීරගඤ්ඤා. යත්ථ මෙති යත්ථ සුපණ්ණභවනෙ මම පියා වසති තතො ඉමිනා සද්ධිං කාතකායසංසග්ගාය තස්සා ඉමස්ස කායෙන සද්ධිං ආගතො ගඤ්ඤා මානිති අබිප්පායො. දුරෙ ඉතොති ඉමමාගා ථානා දුරෙ. හිතායෙ තිපාතමත්තො. කාකාතීති කාකාති දෙවි. යත්ථ මෙති යස්සා උපරි මෙ මනො තීරතො රත්තො.

තං සුත්වා සුපණ්ණරුජා දුතියං ගාථමාහ:-

කථං සමුද්දමතරි කථං අතරි කෙබ්බකං,

කථං සත්ත සමුද්දාති කථං සිමබ්බිරුක්කිති.

තස්සත්ථො-තිං ඉමං ජමුද්දිපසමුද්දං තස්ස පුරතො කෙබ්බකං නාම තදිං පබ්බතන්තරෙසු සීතාති සත්ත සමුද්දාති ව කථං අතරි කෙත උපායෙන තිණ්ණො සත්ත සමුද්දාති අතික්කමිත්වා සීතං අමානං භවනං සිමබ්බිරුක්කස්ස කථං ආරුහීති.

තං සුඤ්ඤා නටකුචෙරෙ තතියං ගාථමාන:-

තයා සමුද්දමතරිං තයා අතරි කෙබ්බකං,
තයා සත්ත සමුද්දති තයා සිමබ්බිමාරුතිනති.

තත්ථ-**කසාති** තයා කරුණුගෙන තවපනතනතරෙ නිසිනො අහං සබ්බමෙනං අකාසිනති අත්ථො. තනො සුපණ්ණෙදරා වතුත්ථං ගාථමාන:-

ධිරජු මං මහාකායං ධිරජු මං අවෙනනං,
යත් ජායායහං ජාරං ආවහාමි වහාමිවාති.

තත්ථ-**ධිරජු** මනති අනානං ගරගනො ආහ. **අවෙනන**නති මහාසරිතාය ලුහුභාවගරුභාවස්ස අජානනතාය අවෙනනං. **යත්ථාති** යසමා. ඉදං වුත්තං හොති යසමා අහං අත්තනො ජායාය ජාරං. ඉමං ගඤ්ඤං පනතනතරෙ නිසිනං ආනෙනො **ආවහාමි** නෙතො **වහාමි** තසමා ධිරජු මනති. සො නං ආදාය නෙත්වා රඤ්ඤෙව අදාසි න පුත්ත නගරං අගමාසි.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා සච්චාති පකාසෙත්වා ජාතකං සමොධානෙසි. සච්චපරියොසානෙ උක්කණ්ඨිතභික්ඛු සොනාපතති එලෙ පතිට්ඨති. තදා නටකුචෙරො උක්කණ්ඨිතභික්ඛු අගොසි. රාජ පත අගමෙවාති.

කාකාතිජාතකං.¹

4. 3. 8.

බහුතං විජ්ජති හොතිති ඉදං සත්ථා ජේතවනෙ විහරතො එකං මහහරියං කුට්ටබ්බිකං ආරබ්භ කපෙසි.

සො කිර හරියාය මහාය න නගාසි න භුඤ්ජි න කමමනෙත පයොජෙසි අඤ්ඤදජු සොකාභිභූතො ආලාභනං ගන්ත්වා පරිදෙව මානො විවරි. අබ්භතතරෙපනස්ස කුචෙ දීපොවිය සොනාපතතිමග්ගස්ස උපතිස්සයො ජලති. සත්ථා පච්චුසසමයෙ ලොහං ඔලොකෙනො තං දිස්වා ඉමස්ස මං ධපෙත්වා අඤ්ඤෙ කොචි සොකං නිහරිත්වා සොනාපතතිමග්ගස්ස දායකො තත්ථි භවිස්සාමිස්ස අවස්සයොති පච්ජා භත්තං පිණ්ඩපානපටිකකනො පච්ජාසමණං ආදාය තස්ස ගෙහවාරං ගන්ත්වා කුට්ටබ්බිකෙන සුත්තාගමණො කතපච්චුග්ගමණාදිසක්කාරො පඤ්ඤත්තාසනෙ නිසිනො කුට්ටබ්බිකං ආගන්ත්වා එකමනෙත නිසිනං කිං උපාසක විනෙතසිති පුච්ඡිත්වා ආම හනෙත හරියා මෙ කාලකතා තං අනුසංචයොතො විනෙතමිති වුත්තෙ උපාසක භිජ්ජන ධම්මං නාම භිජ්ජති. තස්මිං භිනෙත න යුගතං විනෙතතුං පොරුණක පණ්ණිතාපි හරියාය මහාය භිජ්ජනධම්මං භික්කනති න විනතධංසුති වත්වා තෙත යාවිතො අතිතං ආහරි. අතිතවජු දසකතිපාතෙ වුලල බොධිජාතකෙ ආවිභවිස්සති. අයංපනෙත්ථ සංඛෙපො.

අතීතෙ බාරාණසියං බ්‍රහ්මදත්තෙ රජං කාරෙන්නෙ බොධිසත්තො
 බ්‍රාහ්මණකුලෙ නිබ්බතතිත්වා වයප්පත්තො තකකසිලායං සබ්බසිප්පානි
 උග්ගණතිත්වා මාතාපිතුනං සන්තිංඤා අගමාසි. ඉමස්මිං ජාතකෙ
 බොධිසත්තො කොමාරබ්‍රහ්මචාරී අගොසි. අථස්ස මාතාපිතරො තච
 හරියාපරියෙසනං කරොමාති ආරොවෙසුං. බොධිසත්තො න මය්‍යං
 සරාවාසෙනත්ථො අහං තුමහාංඤා අවමයෙන පබ්බජ්‍ය්‍යාමිති වත්ථා
 හෙති පුනපුනං යාවහො එකං කඤ්චනරූපං කාරෙත්වා ඵවරූපං
 කුමාරිකං ලභමානො ගණතිස්සාමිති ආහ.

තස්ස මාතාපිතරො තං කඤ්චනරූපකං පටිච්ඡන්තයානෙ ආරො
 පෙත්වා ගච්ඡට්ඨ ජලබුද්ධිපතලං විචරන්තා යත්ථවරූපං බ්‍රාහ්මණකුමාරිකං
 පස්සට් තත්ථ ඉමං කඤ්චනරූපකං දත්වා හං ආහොථාති මහත්තොන
 පරිවාරෙන මනුස්සෙ පෙසෙසුං. තස්මිං උත භාලෙ ඵහො පුඤ්ඤවා
 සත්තො බ්‍රහ්මලොකහො වසිත්වා භාසිරට්ඨෙයෙව නිගම්මාමෙ අසිති
 කොටිචිතවස්ස බ්‍රාහ්මණස්ස ගෙහෙ කුමාරිකා නුත්වා නිබ්බතති. සමමිලල
 ගාසිනිති¹ තස්සා නාම අඤාංසු.

සා සොළසවස්සිකාකාලෙ අභිරූපා අගොසි පාසාදිභා දෙවච්ඡර
 පටිභාගා සබ්බභගසම්පන්නා. තස්සාපි කිලෙසවසෙන චිත්තං නාම න
 උප්පන්නපුබ්බං අවමන්තබ්‍රහ්මචාරිණී අගොසි. කඤ්චනරූපකං ආදාය
 විචරන්තා තං ගාමං පාපුණිංසු. තත්ථ මනුස්සා තං දිස්වා අසුකබ්‍රාහ්මණස්ස
 ධිතා සමමිලලගාසිනී කිං කාරණං ඉධ සිතාති ආහංසු.

මනුස්සා තං සුත්වා බ්‍රාහ්මණකුලං ගන්ත්වා සමමිලලගාසිනී වාරෙසුං.
 සා අහං තුමහාංඤා අවමයෙන පබ්බජ්‍ය්‍යාමි න මෙ සරාවාසෙනත්ථාති
 මාතාපිතුනං සාසනං පෙසෙසි. හෙ කිං කරොසි කුමාරිකෙති වත්ථා
 කඤ්චනරූපකං ගහෙත්වා තං මහත්තොන පරිවාරෙන පෙසසිංසු. බොධි
 සත්තස්ස සමමිලලගාසිනියා ව උභින්නමපි අනිච්ඡන්තානඤ්ඤව මඬගලං
 කරිංසු. හෙ එකස්මිං ගබ්‍හෙ වසමානා එකස්මිං සයනෙ සයන්තාපි න
 අඤ්ඤමඤ්ඤං කිලෙසවසෙන ඔලොකසිංසු. වෙ භික්ඛු වෙ බ්‍රාහ්මණා
 විය ව එකට්ඨානෙ වසිංසු.

අපරිභාගෙ බොධිසත්තස්ස මාතාපිතරෙ කාලමිඤ්ඤංසු. සො තෙසං
 සරිරකිච්චං කත්වා සමමිලලගාසිනීං පනෙකාසාපෙත්වා භද්දෙ මම
 කුලසන්නකා අසිති කොටියො හව කුලසන්නකා අසිති කොටියොති
 ඉමං ඵත්තකං ධනං ගහෙත්වා ඉමං කුටුමං පටිපජ්ජාති අහං පබ්බ
 ජ්‍ය්‍යාමිති ආහ. අයාපුත්ත තසි පබ්බජ්‍යෙන අහමපි පබ්බජ්‍ය්‍යාමි න
 සකෙකාමි තං ජනිතුනති. හෙ සබ්බං ධනං දුනමුඛෙ විස්සජ්ජත්වා
 ඛෙලපිණ්ඩං විය සමපත්තිං ඡබ්බිත්වා හිමවන්තං පවිසිත්වා උගොපි
 භාපසපබ්බජ්ජං පබ්බජ්ජත්වා වනමුලප්පාභාරු තත්ථ විරං වසිත්වා
 ලොණමබ්බිලසෙවනත්ථාය හිමවන්තා ඔතරිත්වා අනුපුබ්බෙක බාරණසියං
 පත්වා රුජ්ජයානෙ වසිංසු.

තෙසං තත්ථ වසන්තානං සුබ්‍රමාලාය පරිබ්බාජිකාය නිරෝපං මිසසාන
 භතතං පරිභුඤ්ජානියා ලොගිනපනඤ්ඤිකාබාධො උප්පජ්ජි. සා සප්පාය
 හෙසජ්ජං අලභමානා දුබ්බලා අහොසි. බොධිසත්තො භික්ඛාචාරවෙලාය
 නං පරිග්‍රහහෙත්වා නගරථාරං නෙත්වා එකිසසා සාලාය ඵලකො
 නිපජ්ජාපෙත්වා සයං භික්ඛාය පටිසන්ති. සා තසමිං අතික්ඛන්තොයෙව
 කාලමකාසි. මහාජනා පරිබ්බාජිකාය රූපසම්පන්නිං දිසවා පරිවාරෙත්වා
 රොදනති පරිදෙවනති. බොධිසත්තො භික්ඛං වරිත්වා ආගන්තො තසසා
 මහභාවං ඤාත්වා භිජ්ජනධම්මං භිජ්ජති සබ්බෙ සසිකාරා අතිච්චා එවං
 ගතිකායෙවාති තාය නිපන්නඵලකොයෙව නිසීදිත්වා මිසසානභොජනං
 භුඤ්ජත්වා මුඛං වික්ඛාලෙසි. පරිවාරෙත්වා සිතමහාජනො අයං තෙ
 භතො පරිබ්බාජිකා කිං හොතිති පුච්ඡි. ගිඤ්ඤාලෙ මෙ පාදපරිවාරිකා
 අහොසිති. භතො මයං භාව න සභාම රොදම පරිදෙවම භූමෙහ
 කසමා න රොදමාති. බොධිසත්තො ජීවමානානාවෙසා මම කිඤ්ඤි හොති
 ඉදුති පරලොකාසමික්ඛිතාය න කිඤ්ඤි හොති පරජනවසංගතා අහං
 කසමා රොදමිති මහාජනයා ධම්මං දෙසෙන්නො ඉමා ගාථා අභාසි:-

බහුතං විජ්ජති හොති තෙති මෙ කිං භවිසසති,
 තසමා එතං න සොවාමි පියං සම්මලලාසිතිං.

තං තඤ්ඤො අනුසොවෙය්‍ය යං යං තස්ස න විජ්ජති,
 අත්තානම්නුසොවෙය්‍ය සදු මච්චුවසං පත්තං.

තභෙව සිතං නාසිතං න සයානං න පදාගුං,
 යාවපාති තිම්මසති තත්‍රාපි සරති වයො.

තත්ථත්තති වතප්පඤ්ඤො විනාශාවෙ අසංසයෙ,
 භූතං සෙසං දසිතබ්බං චිතං අනුසෘෂ්ටිපාඨනි.

තත්ථ-බහුතං විජ්ජති අයං හොති අමෙහ ඡ්ඤේතවා ඉදුති
 අඤ්ඤාසං බහුතං මතකසත්තානං අත්තරෙ විජ්ජති අත්ති උපලබ්භති.
 තෙති මෙ කිං භවිසසති තෙති මතකසත්තෙති සද්ධිං චත්තමානා
 ඉදුතෙසා මය්‍යං කිං භවිසසති තෙති වා සත්තෙති අතිරෝකසමික්ඛි
 වසෙතෙව සා මය්‍යං කිං භවිසසති කා නාම භවිසසති කිං හරියා
 උදුහු භගිණීති. තෙති මෙභින්නති පාඨො. තෙති මතකෙති සද්ධිං
 ඉදමි මෙ කලෙලරං එතං භවිසසති අත්තො. තසමාති යසමා එසා
 මතකෙසු සංඛං ගතා මය්‍යං සා න කිඤ්ඤි හොති තසමා එතං න
 සොවාමි. සං සං තසසාති යං යං තස්ස අනුසොවනකසස සත්තස්ස
 න විජ්ජති නත්ති තිරුඤ්ඤං තං තං සවෙ අනුසොවෙය්‍යාති අත්තො.
 සය්‍යාතිපි පාඨො යං යං යසස විජ්ජති තඤ්ඤො අනුසොවෙය්‍යාති
 අත්තො. මච්චුවසං පත්තනති එවං සත්තෙති නිවං මච්චුවසං පත්තං
 ගච්ජන්තං අත්තානමෙව අනුසොවෙය්‍ය තෙනස්ස අසොවනකාලො
 යෙව න භවෙය්‍යාති අත්තො. තතියගාථාය න භෙව සිතං නාසිතං න
 සයානං න පදාගුං කිඤ්ඤි සත්තං ආයුසසිකාරො අනුගච්ජති.

පාදසෙසො, තත් පදබ්බුතති. සමපරිවහෙනත්වා වරමානං, ඉදං වුත්තං හොති ඉමෙ සත්තා, චතුසු ඉරියාපථෙසු පමත්තා විහරන්ති ආසුසංඛාරා පන රහතිඤ්ච දිවඤ්ච සංඛිට්‍රියාපථෙසු අප්පමත්තා අත්තනො බයගමණං කම්මමෙව කරෙන්නති. **සාවපාති නිම්මසති** අයං හි තස්මිං කාලෙ වොහාරෙ, ඉදං වුත්තං හොති-යාව උම්මසති ච නිම්මසති ච **නත්‍රාපි** එවං අප්පමත්තකො කාලෙ ඉමෙසං සත්තානං **සරති වසො** තිසු වයෙසු සො සො වයො පරිහායතෙව න වස්සති. **නත්තනතිවනපසදෙති** තත් වන අත්තති පදෙධි, ඉදං වුත්තං හොති තස්මිං වන එවං සරමානෙ වයෙ අයං අත්තාති සංඛං ගභො අත්තභාවො පදෙධා හොති වයෙන අදොධා උපබ්බසා අපරිපුණ්ණොච හොති එවං තත් ඉමස්මිං අත්තති පදෙධි යො වෙස තත් තත් තිබ්බත්තානං විනාභාවො අසංසයො තස්මිං **විනාභාවෙපි අසංසයෙ නිසංසයෙ ගුණං සෙසං** අමනං යං සෙසං තං ජීවමානමෙව **දසිනබ්බං** මෙත්තායිනබ්බං අයං සහොතා අරෙහො හොතු අබ්‍යාපරෙකාති එවං තස්මිං මෙත්තාභාවනා කාහබ්බා යං පනෙතං **විනං** විගතං මනං තං **අනුක්‍රසොවිසං** න අනුසොවි තබ්බන්ති.

එවං මහාසත්තො චතුහි ගාථාහි අතිව්වාකාරං දීපෙන්නො ධම්මං දෙසෙසි. මහාජනො පරිබ්බාජ්ජාය සරිරනිව්වං කාරෙසි. බොධිසත්තො හිමවත්තං පටිසිඤ්ඤා කිත්තාහිඤ්ඤා තිබ්බත්තෙත්වා බ්‍රහ්මලොකපරා යණො අහොසි.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා සම්මාති පකාසෙත්වා ජාතං සමොධානෙසි. සම්මපරියොසානෙ කුට්ටබ්බිනො සොතාපත්තිථලෙ පතිට්ඨති. තද්ද සම්මිලලහාසිති රුහුලමානා අහොසි. තාපසො පත අහමෙවාති.

අනුක්‍රසොවිසජානකං.

4. 3. 9.

සං අනනපාණස්සාති ඉදං සත්ථා වෙඵවනෙ විහරන්තො හතලාභ සක්කාරං දෙවදත්තං ආරබ්භ කථෙසි.

දෙවදත්තෙත හි තථාගතෙ අධ්‍යානකොපං බන්ධිත්වා ධනුග්ගහෙසු පයොජිතෙසු නාලාගිරිවිසජ්ජනෙන තස්ස දෙසො පාකටො ජාතො. අපස්ස පයපිත්තාති ධුමනත්තාදීති මනුස්සා හරිංසු. රජාපි නං න ඔලොකෙසි. සො හතලාභසක්කාරෙ කුලෙසු විඤ්ඤපෙත්වා භුඤ්ජන්තො විවරි. හික්කු ධම්මසභායං කථං සමුට්ඨාපෙසුං ආවුසො දෙවදත්තො ලාභසක්කාරං උපපාදෙස්සාමිති උපපන්නම්පි පිරං කාතුං නාසකබ්බිති. සත්ථා ආගන්ත්වා කායනුත්ථ හික්කවෙ එතරති කථාය සන්තිසිත්තාති පුච්ඡිත්වා ඉමාය නාමාති වුත්තෙත න හික්කවෙ ඉදත්තෙව පුබ්බෙපෙස හතලාභසක්කාරෙ අහොසිති වත්තා අතිතං ආහරි:-

අතිනෙ බාදුණසියං ධනඤ්ඤයෙ ජජ්ජං කාරෙතො බොධිසත්තො
 රුධො නාම සුභො අහොධි මහාපරිවාදො පරිදුණ්ණගත්තො.
 කණ්ඩෙයා පනස්ස පොඨ්ඨපාදො නාම. එකො පුද්දකො තෙ වෙපි ජතො
 බන්ධිතො තෙයා බාදුණසිරිසෙඤ්ඤ අද්දයි. රුජා උතොපි තෙ සුවණ්ණ
 පඤ්ඤරෙ පනබ්ධිතො සුවණ්ණභට්ටකො මධුලාපෙ බාදුපෙනො
 සක්කිරෙද්දාං පායෙනො පටිජ්ජා. සක්කාරො මහා අහොසි.
 ලාභශ්ශයසග්ගප්පතො අපෙසුං. අපෙකො චතවරකො ශාලබාහු
 නාමොං මහාශාලමික්කටං ආනෙතො ජසෙඤ්ඤ අද්දයි. වස්ස පඨජා
 ආග්ගානා මහත්තතරො ලාභසක්කාරො අහොසි. සුක්කානං පරිහායති.
 බොධිසත්තො භාදිලකබණ්ණයොගතො න භික්ඛු ආග්ගානෙයා පනස්ස
 භාදිලකබණ්ණාපාටා නං මික්කටස්ස සක්කාරං අසගතො භාතික
 පුබ්බෙ ඉමස්මිං රුජකුලෙ සාචුරසබ්බාදනියාදීති අමහාකමෙව දෙනති
 ඉදතිපත මයං න ලභාමි ශාලබාහුමික්කටස්සෙවාහරන්ති මයං ධනඤ්ඤ
 ජසෙඤ්ඤ සන්තිකා ලාභසක්කාරං අලභන්තා ඉමස්මිං යානෙ කිං
 කරිස්සාම එහි අරඤ්ඤමෙව ගන්තාමි වසිස්සාමාති තෙන සද්ධිං සලල
 පෙනො පඨමං ගාථමාහ :-

යං අනතපාණස්ස පුරෙ ලභාමි
 නතුති සාබාමිගමෙව ගච්ඡති,
 ගච්ඡාමද්දති චතමෙව රුධි
 අසක්කතාවස්ම ධනඤ්ඤයායාති.

තත්ථ-සං අනතපාණස්සාති යං අනතපාණං අස්ස ජසෙඤ්ඤ
 සන්තිකා උපයොගවෙයි වා සාමිච්චනං. ධනඤ්ඤසාසාති කරණවෙයි
 සමපද්දනවචනං. ධනඤ්ඤයෙන අසක්කතාවස්ම අනතපාණස්ස භි
 ලභාමි ඉමිනාව න සක්කතමාති අත්ථො. හං සුචා රුධො දුතියං
 ගාථමාහ :-

ලාභො අලාභො අයස්සො යස්සෙව
 නිතු පසංසා ව සුබස්සෙව දුක්ඛං,
 එතෙ අනිච්චා මනුජෙසු බමමා
 මා සොපි කිං සොචසි පොඨ්ඨපාදති.

තත්ථ-සංසොති ඉස්සරියපරිවාදො. අසංසොති වස්සාභාවො. එතෙති
 එතෙ අධිං ලොභබමමා. මනුජෙසු අනිච්චා ලාභශ්ශයසග්ගප්පතොපි
 හුන්තා අපරෙත සමයෙන අප්පලාභා අප්පසක්කාරා හොනති නිච්ච
 ලාභිනො නාම තත්ථ. යසාදිසුපි එසෙව තයො. හං සුචා පොඨ්ඨපාදො
 මික්කටෙ උසුයං අපනෙත්තුං අසක්කොතො නාතියං ගාථමාහ :-

අද්ධා තුචං පණ්ණිතකොසි රුධි
 ජානාසි අත්ථාති අනාගතාති,
 කථං හු සාබාමිගං දක්ඛිසාම
 නිද්ධාපිතං රුජකුලතොව ජමමනති.

තත්-කථං නි තෙන නුබො උපායෙන. දකඝිසාමානී
දකඝිසාම. නිද්ධාපිතනනී නිවුජ්ඣං නිකකඛ්ඛිතං. ඡම්මනනී ලාමකං.
තං සුචා රුධො වතුත්ථං ගාථමාහ:-

වාලෙති කණණං හකුටිං කරුති
මුහුං මුහුං භායයතෙ කුමාරෙ,
සයමෙව තං කාහතී කාලබාහු
යෙනාරකා ධස්සනී අත්තපාණානි.

තත්-භායයතෙ කුමාරෙති රුජකුමාරෙ උත්තාසෙති. යෙනාරකා
ධස්සනීති යෙන කාරණෙන ඉමමහා අත්තපාණා දුරෙ ධස්සනී සයමෙව
තං කාරණං කරිස්සති. මා නිං එතස්ස වින්තයිති අත්තො.

කාලබාහුපී කතිපායෙනෙව රුජකුමාරානං පුරතො කණණවාල
නාදීති කරුතෙනො කුමාරෙ භායාපෙසි. තෙ භීතතසිතා විස්සරමකංසු.
රුජා කිං එතනනී පුච්ඡිතා තමත්ථං සුචා නිකකඛ්ඛිතං නනනී මකකටිං
නිකකඛ්ඛිතාපෙසි. සුභානං ලාභසකකාරෙ පුත පාකතීකොව අහොසි.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිතො ජාතකං සමොධානෙසි. තද
කාලබාහු දෙවදත්තො අහොසි. පොට්ඨපාදෙ, ආනන්දෙ, රුධො පන
අහමෙවාති.

කාලබාහුජාතකං.

4. 3. 10.

සීලං කිරෙව කල්‍යාණනනී ඉදං සත්ථා ජේතවතෙ විහරන්තො
සීලවිමංසකමුහුර්ණං ආරබ්භ කපෙසි.

වෙපි වජ්ඣනී හෙට්ඨා කපිතානෙව. ඉධ පන බොධිසත්තො බාරණසී
රඤ්ඤ පුරුහිතො අහොසි. සො අත්තතො සීලං විමංසන්තො තිණී
දිවසානී හිරඤ්ඤ ඵලකතො කහාපණං ගණති. තං වොරෙති රඤ්ඤ
දස්සෙසුං. සො රඤ්ඤ සනතිකො ධිතො:-

සීලං කිරෙව කල්‍යාණං සීලං ලොකෙ අනුත්තරං,
පස්ස සොරවිසො නාගො සීලවාති න හඤ්ඤතිති.

ඉමාය පඨමගාථාය සීලං වණ්ණන්තො රුජානං පබ්බජ්ජං අනුජානා
පෙත්වා පබ්බජ්ඣං ගච්ඡති.

අපේකසමිං සුනාපණේ සෙණො මංසපෙසිං ගහෙත්වා ආකාසං
පකබ්ඤි. තං අඤ්ඤ සකුණා පරිවාරෙත්වා පාදනබතුණ්ඩකාදීනි
පහරන්ති. සො තං දුක්ඛං සතිතුං අසකෙකානෙතො මංසපෙසිං
ඡබ්බෙසි. අපඤ්ඤ ගණතිති එවං යො යො ගණන්තා තංතං සකුණා අනු
බන්ධංසු. යො යො ඡබ්බෙසි සො සො සුඛිතො අහොසි. බොධිසත්තො
තං දිස්වා ඉමෙ කාමානාම මංසපෙසුපමා එතෙ ගණන්තානඤ්ඤෙව
දුක්ඛං විස්සරේජන්තානං සුබනනී වින්තන්තො දුතිසං ගාථමාහ:-

යාවදෙවසානු කිඤ්චි තාවදෙව අබාදිසුං,
සඞ්ගමම කුලලා ලොකෙ නතිංසනති අකිඤ්චනනති.

නසාන්තො-සාවදෙව අසා සෙණසා අහු කිඤ්චි මුඛෙන ගතිනං මංසබ්බං. **තාවදෙව** නං ඉමස්මිං ලොකෙ කුලලා සමාගනනා **අබාදිසුං** නස්මිං පන වියාපොති තමෙනං අකිඤ්චනං නිපප්පිබොධං ඵකං සෙසප්පකිනො නතිංසනතිති.

සො නගර නිකඛම්චා අනතරමග්ගෙ ඵකස්මිං ගාමෙ සායං ඵසාය ගෙගෙ නිපජ්ජි. තත්ථ පන පිඞ්ගලානාම දුසි අසුකවෙලාය නාම ආගමෙජ්ජයාසීති එකෙන පුරිසෙන සද්ධිං සඤ්ඤනං අකාසි. සා සාම්කානං පාදෙ බොවිත්වා තෙසු නිපනෙනසු නසා ආගමණං ඔලොකෙනති උම්මාරෙ නිසිදිත්වා ඉදුති ආගමිස්සති ඉදුති ආගමිස්ස තිති පඨමයාමමපි මජ්ඣිමයාමමපි විතිනාමෙසි. පච්චුසසමයෙ පන න සොදුති ආගමිස්සතිති ඡිත්තාසා හුත්වා නිපජ්ජිත්වා නිදං ඔක්කම්. බොධිසත්තො ඉදං කාරණං දිස්වා අයං දුසි සො පුරිසො ආගමිස්ස තිති ආසාය ඵත්තකං කාලං නිසින්නා. ඉදුතිස්ස අනාගමණභාවං ඤාත්වා ඡිත්තාසා හුත්වා සුඛං සුපති කිලෙසෙසු හි ආසා නාම දුක්ඛං නිරුසභාවොච සුඛනති විනොතත්වා නන්ධං ගාථමාහ :-

සුඛං නිරුසා සුපති ආසා ඵලවති සුඛං,
ආසං නිරුසං කත්වාන සුඛං සුපති පිඞ්ගලාති.

තත්ථ-ඵලවතිති යස්සා ආසාය ඵලං ලභ්ථං ගොති සා නසා ඵලස්ස සුඛභාය සුඛා නාම. **නිරුසං** කත්වා අනාසං කත්වා ඡිත්තීත්වා පජ්ඣිත්වා අත්තො. **පිඞ්ගලාති** එසා පිඞ්ගලදුසි ඉදුති **සුඛං සුපතිති**.

සො පුන දිවසෙ තතො ගාමා අරඤ්ඤං පච්ඤනො අරඤ්ඤ ඵකං භාපසං කොනං අපෙච්චා නිසින්නං දිස්වා ඉධිලොකෙ ව පරිලොකෙ ව කොනසුඛතො උත්තරිතරං සුඛං නත්ති විනොතත්වා වතුත්ථං ගාථමාහ :-

න සමාධිපරෙ අත්ති අස්මිං ලොකෙ පරමති ව,
න පරං නාපි අත්තානං විතිංසති සමාතිනොති.

තත්ථ-සමාධිපරෙති සමාධිතො පරෙ අඤ්ඤා සුඛධමෙමා නාම නත්ති. සො අරඤ්ඤං පච්ඤිත්වා ඉසිපබ්බජ්ජං පබ්බජිත්වා කොනාතිඤ්ඤා උපපාදෙත්වා බ්‍රහ්මලොකපරයණො අගොසි.

සත්ථ ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා ජානකං සමොධානෙසි. තද භාපසො අගමෙවති.

සිලම්මංසජානකං.

කුට්ඨසකවග්ගො නන්ධියො.

4. 4. 1.

සො වෙ කාලෙ අසම්පන්නෙති ඉදං සත්ථං ජෙතවනෙ විහරන්තො
කොසාලිකං ආරබ්භ කාමෙයි. චන්ද්‍ර නක්කාරියජාතකෙ වින්දාරතං.

අතිවෙ බාධණසියං බ්‍රහ්මදත්තෙ රජං ඤාතෙතො බොධිසත්තො
නස්ස අමච්චරතනං අහොයි. රුජා බහුභාණී අහොයි. බොධිසත්තො
නස්ස බාහුභාණීතං නිසෙසෙස්සාමීති එකං උපමං උපධාරෙතො
පරති. අමෙකදිවසං රුජා උය්‍යානං ගතො මිඞ්ගසිලාපට්ටෙ නිසීදි.

නස්ස උපරි අඞ්ඞරුකෙබ්බා අතී තත්තේනසමිං කාකකුලාවකෙ
කාළුකොකිලා අත්තනො අණ්ඩකං නිකබ්බිතො අගමායි. කාකී නං
කොකිලාඅණ්ඩකං පටිජග්ගි. අපරභාගෙ තහො කොකිලපොතකො
නිකබ්බි. කාකී පුත්තො මෙති සඤ්ඤාය මුඛතුණ්ඩන ගොවරං ආහරිතො
නං පටිජග්ගි. සො අමිරුද්‍රහපකෙබ්බා අකාලෙයෙව කොකිලරවං රචි.
කාකී අයං ඉදුතෙව නාව අඤ්ඤා රවං රවති වස්සන්තො නිං කරිස්සතිති
තුණ්ඩන කොට්ටිතො මාරෙතො කුලාවකා පාතෙයි. සො රඤ්ඤා
පාදමුලෙ පති. රුජා බොධිසත්තං පුට්ඨි නිමෙතං සයායාති.
බොධිසත්තො අහං රුජානං නිවායෙතුං එකං උපමං පරිගෙසිස්සාමි
ලඞ්ඞාදුති මෙ සාති වින්තොතො මහාරජ අතිමුඛර නාම බහුභාණීතො
එවරුපං ලභනති අයං මහාරජ කොකිලපොතකො කාකීයා පුට්ටිතො
අමිරුද්‍රහපකෙබ්බා අකාලෙයෙව කොකිලරවං චිරචි. අඑතං කාකී නායං
මම පුත්තොති ඤ්ඤා මුඛතුණ්ඩන කොට්ටිතො මාරෙතො කුලාවකා
පාතෙයි. මහස්සා වා ගොතතු නිරට්ඨානා වා අකාලෙ බහුභාණීතො
එවරුපං දුක්ඛං ලභනතීති වතො ඉමා ගාථා අභාසි :-

යො වෙ කාලෙ අසම්පන්නෙ අතිවෙලං පභාසති,
එවං සො නිහතො සෙති කොකිලාසිව අනුජො.

න හි සත්ථං සුනිසිතං චිසං ගලාහලමච්ච,
එවං නිකට්ඨි පාතෙති වාචා දුබ්භාසිතා යථා.

තස්මා කාලෙ අකාලෙ ච වාචං රකෙඛය්‍ය පණ්ඩිතො,
නාතිවෙලං පභාසෙය්‍ය අපි අත්තසමමතිවා.

යොව කාලෙ මිතං භාසෙ මනිපුබ්බො විවකබ්බො,
සබ්බෙ අමිත්තෙ ආදෙති සුපණ්ණො උරගමිචාති.

තත්-කාලෙ අසම්පන්නෙ අත්තනො චචනකාලෙ අසම්පන්නෙ.
අතිවෙලනති වෙලාතිකකන්තං කතො අතිරෙකපමාණං පභාසති.
හලාහලමච්චාති හලාහලං ඉච්ච. නිකට්ඨිති තස්මිංයෙව බණේ
අපමන්නෙ කාලෙ. තස්මාති යස්මා සුනිසිතසත්ථහලාහලවිසතොපි
බීජානරං දුබ්භාසිතචචනමෙව පාතෙති තස්මා. කාලෙ අකාලෙවාති
චතො සුත්තකාලෙ ච අකාලෙ ච. වාචං රකෙඛය්‍ය අතිවෙලං න
භාසෙය්‍ය අපි අත්තනා සමෙ නිත්තානාකරණෙපි පුග්ගලෙති අත්තො.
මනිපුබ්බොති මනිං පුරෙවාරිකං කතො කථනෙන මනිපුබ්බෙ

විවකකණොති සද්ධෙත විවාරෙතො අත්ථිකුනපුග්ගලො විවකකණො නාම. උරගමමිවාති උරගං ඉව. ඉදං වුත්තං හොති-යථා සුපණේණා සමුද්ධං බොහෙතො මහාහොගං උරගං ආදෙනි ගණනාති ආදිසිතො ව නං බණ්ණෙසුච නං සිමබ්ලිං ආරොපෙතො මංසං බාදති එවමෙව යො මතිපුබ්බබ්ගමො විවකකණො වත්තුං යුත්තකාලෙ මිතං භාසති සො සබ්බෙ අමිත්තෙ ආදෙනි ගණනාති අත්තනො වසෙ වත්තෙතිති.

රජා බොධිසත්තස්ස ධම්මදෙසනං සුචා තතො පට්ඨාය මිත්තාණි අහොසි. යසසුචස්ස වසේසිතො මහත්තතරං අදාසි.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආගරිතො ජාතකං සමොධානෙයි. නදු කොකිලපොතකො කොකාලිකො අහොසි. පණ්ණිතාමචෙවා පන අහමෙවාති.

කොකාලිකජාතකං.

4. 4. 2.

අපි හත්ථා හතො මුතීති ඉදං සත්ථා ජේතවනෙ විහරන්තො කොසලරණ්ණෙසු පුරෙහිතං ආරබ්භ කපෙසි.

සො කිර රජෙන අත්තනො භොගගාමකං ගච්ඡන්තො සම්මාධෙ මග්ගෙ රථං පාපේන්තො සකටසත්ථකං දිස්වා තුම්බාකං සකටං අපනෙථ අපනෙථාති ගච්ඡන්තො සකටෙ අනපනියමානෙ කුජ්ඣිතො පතොද යට්ඨියා පුරිමසකටෙ සාකටිකස්ස රථධුරෙ පහරි. සා රථධුරෙ පටිහතා නිවත්තිතො තස්සෙව නලාටං පහරි තාවදෙව නලාටෙ ගණ්ණො උට්ඨති. සො නිවත්තිතො සාකටිකෙති පහටොමහිති රණ්ණෙසු ආරොවෙසි. සාකටිකෙ පකෙකාසාපෙතො විනිවුන්නන්තො තස්සෙව දෙසං අද්දසංසු. අපේකදිවසං ධම්මසභායං කථං සමුට්ඨාපෙසුං ආවුසො රණ්ණෙසු කිර පුරෙහිතො සාකටිකෙති පහටොමහිති අට්ටං කාරෙන්නො සයමෙව පරජ්ජති. සත්ථා ආගන්ත්වා කායනුත්ථ භික්ඛවෙ එතරති කථාය සන්තිසිත්තාති පුච්ඡිතො ඉමාය නාමාති වුත්තෙ න භික්ඛවෙ ඉදුනෙව පුබ්බෙපෙස එවරුපං කාරෙහියෙවාති වතො අතීතං ආගරි:-

අතීතෙ බාරුණසියං මුහමදත්තෙ රජ්ජං කාරෙන්නෙ බොධිසත්තො තස්ස එව විනිවුත්ථාමචෙවා අහොසි. අථ රණ්ණෙසු පුරෙහිතො රජෙන අත්තනො භොගගාමකං ගච්ඡන්තොති පුරිමසදිසමෙව. ඉධ පන තෙන රණ්ණෙසු ආරොවිනෙ රජා සයං විනිවුත්ථෙ නිසීදිතො සාකටිකෙ පකෙකාසාපෙතො කථමං අසොධෙතොව තුලොහාති මම පුරෙහිතො කොට්ටතො නලාටෙ ගණ්ණො උට්ඨාපිහොති එතො සබ්බස්සගරණං තෙසං කාරෙථාති අහ. අථ නං බොධිසත්තො තුලෙහ මහාරුජ් කමමං අසොධෙතොව එතෙසං සබ්බස්සං ගරුපෙථ එකවෙව පන අත්තනාව අත්තනාං පහරිතොපි පමෙත පහටමහාති වදන්ති තසමා අවිනිවුත්තිතො කාතුං න යුත්තං රජ්ජං කාරෙන්නො නාම නිසාමෙතො කමමං කාතුං වට්ටහිති එතො ඉමා ගාථා අහාසි.-

අපි හතළොස් හතො බ්‍රැහ්මී ජේතො ජිනොති භාසති,
පුබ්බමකබ්බාසිනො රුජ එකදන්තං න සද්දහෙ.

තස්මා පණ්ඩිතජාතියො පුණ්ණස්ස ඉතරස්සපි,
උභින්නං වචනං සුඛං යථා ධම්මො නථා කරො.

අලසො ගිහී කාමහොගී න සාධු
අසඤ්ඤතො පබ්බජිතො න සාධු,
රුජා න සාධු අනිසම්මකාරී
යො පණ්ඩිතො කොධනො තං න සාධු.

නිසම්ම ධනතියො කසිරු නානිසම්ම දිසම්පති,
නිසම්මකාරීතො රඤ්ඤෙ යසොනිතති ව වඩස්සතිති.

තත්-අපි හතළොස්හතො අපි එකො අතතනාව අතතානං හතළොස් පරෙන පහවොලිති බ්‍රැහ්මී කාපෙති ජේතො ජිනොති සයං වා පන පරං ජිතො අහං ජිනොලිති භාසති. එකදන්තනා මහාරුජ පුබ්බමෙව රුජකුලං ගතො අකබ්බාසනාසං පුබ්බමකබ්බාසිනො එකදන්තං න සද්දහෙ එකංසෙන වචනං න සද්දහෙස්ස. තස්මා යස්මා පඤ්චතරං ආගතො කපේනාසං එකංසෙන වචනං න සද්දහානබ්බං තස්මා සථාධම්මොති යථා විනිවුස්සභාවො සීතො නථා කරෙස්ස. අසඤ්ඤතො කායාදිති අසඤ්ඤතො දුස්සිලො, නං න සාධුති යං තස්ස පණ්ඩිතස්ස ඤාණවතො පුගලස්ස ආධානගාතිවසෙන දළහනොප සබ්බානං කොධනං තං න සාධු. නානිසම්මොති න අනිසාමෙතො, දිසම්පතීති දිසානං පති මහාරුජ. සසොකිනතිමාති ඉස්සරියපරිවාරෙ වෙව කිතතිසද්දෙ ව ට්ඨස්සතිති.

රුජා බොධිසත්තස්ස වචනං සුඛං ධම්මෙන විනිවුස්සේ. ධම්මෙන විනිවුස්සමානෙ බ්‍රාහ්මණස්සෙව දෙසො ජාතොති.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිතො ජාතනං සමොධානෙසි. තද්ද බ්‍රාහ්මණො එතරහි බ්‍රාහ්මණෙව අහොසි. පණ්ඩිතාමචෙවා පන අහමෙවාති.

රජවට්ඨිජාතකං.

4. 4. 3.

තදෙව මෙ කුන්ති ඉදං සත්ථා ජේතවතෙ විහරන්තො එකං කුටුම්භිකං ආරබ්භ කාපෙසි.

වන්තු ගෙට්ඨා විජාරිත මෙව. ඉධ පන නෙසං උග්ගාරං සොධෙතො ආගච්ඡන්තානං අනතරුමග්ගෙ ලුද්දකො උහොපි බාදථාති එකං පකකගොධං අදසි. සො පුරිසො හරියං පාණීයත්ථාය පෙසෙතො සබ්බං ගොධං බාදිතො තස්සා ආගතකාලෙ හද්දෙ ගොධා පලාතාති ආහ. සාධු සාමී පකකගොධාය පලායනතිශා කිං සකකා කාතුතාති සා ජේතවතෙ පාණීයං පිචිතො සන්තී සන්තිකෙ නිසින්නාපි සත්ථාරු නි-

උපාසිකෙ අයං තෙ භික්ඛාමො සුසිනෙහො උපකාරකොති පුච්ඡිතා
භනෙත අහං එතස්ස භික්ඛාමො සුසිනෙහො අයමපන මසි නිසසිනෙ
හොති ආහ. සත්ථා හොතු මා විනාසි එවං නාමෙස කුරුති යද
පන තෙ ගුණං සරති තද භුග්ගඤ්ඤව සබ්බස්සරියං දෙනිති වත්තා
තෙහි යාවිතො අනිතං ආහරි:-

අතිතමපි හෙය්ඨා චුත්ත සද්දසමෙව, ඉධ පන තෙසං නිවත්තන්තානං
අනන්තරාමග්ගෙ ලුද්දකො කිලන්තභාවං දිසවා වෙසි ජනා බාදපාති
එකං පක්කගොඩං අද්දසි. රුජ්ඣිතා තං වලලියා බන්ධිත්වා ආදය මග්ගං
පටිපජ්ජි, තෙ එකං සරං දිසවා මග්ගා උක්කමම අස්සත්ථමුලෙ නිසිදිංසු.
රුජ්ජුත්තො ගච්ඡි භද්දෙ සරතො පදුමිණිපණෙණෙන උදකං ආහර
මංසං බාදිස්සාමාති ආහ. සා ගොඩං සාබාය ලග්ගෙත්වා පාණීයත්ථාය
ගතා ඉතරෙ සබ්බං ගොඩං බාදිත්වා අග්ගනඛතුට්ඨං ගහෙත්වා පරමමුඛො
නිසිදි. සො තාය පාණීයං ගහෙත්වා ආගතකාලෙ භද්දෙ ගොඩා සාබාය
ඔත්තිත්වා වමමිකං පාවිසි අහං ධාවිත්වා අග්ගනඛතුට්ඨං ගහෙසිං
ගතිතට්ඨානං හත්ථෙයෙව කත්වා ඡිජ්ජිත්වා බිලං පටිට්ඨාති ආහ. හොතු
දෙව පක්කගොඩාය පලායන්තියා කිං කරිස්සාම එහි ගච්ඡාමාති. තෙ
පාණීයං පිටිත්වා බාරුණසිං අගමිංසු. රුජ්ජුත්තො රජ්ජං පත්වා තං
අග්ගමහෙසිට්ඨානමතෙත ඤපෙසි, සක්කාරසමමානොපනස්සා නත්ථි.

බොධිසත්තො තස්සා සක්කාරං කාරෙතුකාමො රඤ්ඤෙ සන්තිකෙ
ඤ්ඤා නුමයං අයෙස තුමහාකං සන්තිකා කිඤ්චි න ලභාමි කිං නො න
ඔලොකෙපාති ආහ. තාන අහමෙව රඤ්ඤෙ සන්තිකා කිඤ්චි න ලභාමි
තුග්ගං කිං දස්සාමි රුජාපි මග්ගං ඉද්දති කිං දස්සාති යො අරඤ්ඤතො
ආගමණකාලෙ පක්කගොඩං එකකොව බාදිති. අයෙස න දෙවො
එවරුපං කරිස්සාති මා එවං අවචුත්තාති. අප්ඨ නං දෙවි තුග්ගං තං තාන න
පාකටං රඤ්ඤෙයෙව මග්ගඤ්ච පාකටන්ති වත්තා පඨමං ගාථමාහ:-

තදෙව මෙ තිං විදිතො වතමජ්ඣෙකි රථෙසහ,
යස්ස තෙ බග්ගබන්ධස්ස සන්තඤ්ඤාතිරිටිතො,
අස්සත්ථමුඛසාබාය පක්කා ගොඩා පලායපාති.

තත්ථ-නදෙවති තසමිංයෙව කාලෙ අයං මග්ගං අදයකො අකාර
කොති එවං තිං විදිතො අඤ්ඤෙ පන තව සභාවං න ජානන්තිති
අත්ථො. බග්ගබන්ධස්සාති බඬබග්ගස්ස. තිරිටිතොති තිරිටවත්ථ
තිවත්ථස්ස. මග්ගාගමණකාලෙ. පක්කාති අභිහාරපක්කා. ගොඩාපලාය
පාති එවං රඤ්ඤ කතදෙසං පරිසමජ්ඣෙකි පාකටං කත්වා කපෙසි.

තං සුත්වා බොධිසත්තො අයෙස දෙවස්ස අපට්ඨස්සාලතො පභුති
උභින්නමපි අප්ඨාසුකං කත්වා කසමා ඉධ වසපාති වත්තා ඉමා වෙ ගාථා
අභාසි:-

තමෙ තමන්තස්ස භජෙ භජන්තං
කිච්චානුකුබ්බස්ස කරෙය්‍ය කිච්චං,
නානත්ථකාමස්ස කරෙය්‍ය අත්ථං
අසමාජන්තමපි න සමාජෙය්‍ය.

චජේ චජනනං චනථං න කසිරු
අපෙනවිතෙනන න සමහජෙය්‍ය,
දිජො දුමිං බිණ්ඨලංව ඤාඤා
අඤාඤං සමෙකෙකිය්‍ය මහාති ලොකොති.

නඤ්ඤා-නමෙ නමනනස්සාති යො අතනති මුදුට්ඨෙනෙන නමති
නස්සෙව පටිතමෙය්‍ය. කිව්වානුකුබ්බස්සාති අතනතො උප්පන්නං කිව්වං
අනුකුබ්බන්තස්සෙව. අනඤ්ඤාමස්සාති අවුට්ඨිකාමස්ස. චනථං න
කසිරුති නසමිං චජනෙන තණ්හාසිනෙන න කරෙය්‍ය. අපෙන
විතෙනනාති අපගතවිතෙනන, විරතනවිතෙනන. න සමහජෙය්‍යාති න
සමාගවෙජ්‍යය. අඤාඤං සමෙකෙකිය්‍යාති අඤාඤං ඔලොකෙය්‍ය. යථා
දිජො බිණ්ඨලං රුකං ඤාඤා අඤාඤං ඵලහරිතං රුකං ගව්ඨති නථා
බිණ්ඨරුගං පුරිසං ඤාඤා අඤාඤං සුසිනෙනං උපගවෙජ්‍යයාති අධිප්පායො.

රුජා බොධිසත්තෙක කප්ථෙනෙක කප්ථෙනෙයෙව තස්සා ගුණං
සරිඤා භද්දෙ ඵතතභං භාලං තව ගුණෙ න සලලකෙකිසිං පණ්ඩිතස්ස
යෙව කථාය සලලකෙකිසිං මම අපරාධං සහනතියා ඉදං සකලරජ්‍යං
තුය්‍යංයෙව දමිතීති වඤා වතුඤ්ඤං ගාථමාන:-

සො තෙ කරිස්සාමි යථානුභාවං
කතඤාඤාතං ඛතතියෙ පෙකකිමානො,
සබ්බඤ්ඤා තෙ ඉස්සරියං දදාමි
යසසිච්ඡි තස්ස තුවං දදාමිති.

නඤ්ඤා-සො අහං, සථානුභාවනති යථාසතතිං යථාබලං.
සසසිච්ඡිති යස්ස ඉච්ඡි තස්ස ඉදං රජ්‍යං ආදිං කඤා යං තිං ඉච්ඡි
තං දදාමිති.

ඵවං වඤා රුජා දෙවියා සබ්බිස්සරියං අදාසි. ඉමිනාහං ඵතියා
ගුණං සරුපිතොති පණ්ඩිතස්සාපි මහනතං ඉස්සරියං අදාසි.

සඤ්ඤා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිඤා සච්චාති පකාසෙඤා ජාතකං
සමොධානෙයි. සච්චපරියොසානෙ උභොපි ජායාපතීකා සොනාපතති
ඵලෙ පතිට්ඨතිංසු. තද ජායාපතීකා ඵතරති ජායාපතීකායෙව අගෙසුං.
පණ්ඩිතාමච්චො පන අහමෙවාති.

පකකගොධජාතකං.¹

4. 4. 4.

ගවසෙඤ්ඤා නරමානානනති ඉදං සඤ්ඤා ජේතවනෙ විහරන්තො
රුජොවාදං ආරබ්භ කප්ථෙයි.

වඤ්ඤා සකුණජාතකෙ ආවිභවිස්සති. ඉධ පන සඤ්ඤා මහාරුජ පොරු
ණකරුජානොපි පණ්ඩිතානං කථං සුඤ්ඤා ධම්මෙන රජ්‍යං කාරෙඤා
සහකපදං පුරයමානා ගමිංසුති වඤා රඤාඤා යාවිතො අතිතං ආහරි:-

1. සී. ඉං, සසා, ගොධජතකං.

අතීතෙ බාරුණසියං බ්‍රහ්මදත්තෙ රජ්‍යං කාරෙතෙන බොධිසත්තො
 බ්‍රාහ්මණකුලෙ නිබ්බත්තිත්වා වයප්පතො සික්ඛිතසබ්බසිල්ලො ඉසී
 පබ්බජ්‍යං පබ්බජිත්වා අභිඤ්ඤා ව සමාපත්තියො ව නිබ්බතොත්වා
 රමණීයෙ භිම්මනාප්පදෙසෙ වතමුලථලායාරො විහාසී. තද්‍ය රාජා
 අගුණපරියෙසකො හුත්වා අත්ථි හුබ්බො මෙ කොවි අගුණං කප්පෙනාති
 පරියෙසතො අනොත්තරො ව බහිරතො ව අනොත්තරො ව බහි
 තගරො ව කිඤ්චි අත්තතො අවණ්ණවාදිං අදිස්වා ජනපදෙසු හුබ්බො
 කප්පති අඤ්ඤාතකචෙසෙන ජනපදං වරි තත්ථව අවණ්ණවාදිං
 අපසානො අත්තතො ගුණකප්පමෙව සුත්වා භිම්මනාප්පදෙසෙ හුබ්බො
 කප්පති අරඤ්ඤාං පටිසිත්වා විවරතො බොධිසත්තස්ස අස්සමං පත්වා
 තං අභිවාදෙත්වා කතපටිසත්ථරො එකමන්තං නිසීදි.

තද්‍ය බොධිසත්තො අරඤ්ඤානො පරිපක්කාති නිත්‍රොධථලාති
 ආහරිත්වා පරිභුඤ්ජි. තාති හොනති මධුරාති ඔජවන්තාති සක්කරාච්ඡණ්ණ
 සමරසාති. සො රාජානමපි ආමන්තත්වා ඉමං මහාපුඤ්ඤා නිත්‍රොධ
 පක්කං බාදිත්වා පාණීයං පිවාහිති ආහ. රාජා තථා කත්වා බොධිසත්තං
 පුච්ඡි කිතහුබ්බො භතෙන ඉමං නිත්‍රොධපක්කං අතිවිය මධුරන්ති. මහා
 පුඤ්ඤා හුත රාජා ධම්මෙන සමෙන රජ්‍යං කාරෙති තෙනෙව තං
 මධුරන්ති. රඤ්ඤා අධම්මකතාලෙ අමධුරං හුබ්බො භතෙන හොතිති.
 ආම මහාපුඤ්ඤා, රුජ්ජ අධම්මකෙසු තෙලමුච්ඡාණ්ණාදීතිපි වතමුලථලා
 ථලාතිපි අමධුරාති භොනති නිරෝජාති න කෙවලඤ්ච ඉමාති සකලමපි
 රට්ඨං නිරෝජං කසටං හොති තෙසු පන ධම්මකෙසු තාතිපි මධුරාති
 හොනති ඔජවන්තාති සකලමපි රට්ඨං ඔජවන්තමෙව හොතිති.

රාජා එවං භවිස්සති භතෙනති අත්තතො රුජ්ජාවං අජාතාපෙත්වා
 බොධිසත්තං වන්දිත්වා බාරුණසියං ගන්ත්වා තාපසස්ස වචනං විමංසිස්සාමිති
 අධම්මෙන රජ්‍යං කාරෙත්වා ඉද්දති ජාතිස්සාමිති කිඤ්චි කාලං
 විතිතාමෙත්වා පුත තත්ථ ගන්ත්වා වන්දිත්වා එකමන්තං නිසීදි.

බොධිසත්තොපිස්ස තප්පෙව වත්වා නිත්‍රොධපක්කං අද්දසී. තං තස්ස
 තිත්තකරසං අහොසී. රාජා නිරසන්ති සහබ්බෙලෙන ජ්ඣෙධිත්වා තිත්තකං
 භතෙනති ආහ. බොධිසත්තො මහාපුඤ්ඤා හුත රාජා අධම්මකො
 භවිස්සති රුජ්ජනං හි අධම්මකතාලෙ අරඤ්ඤා ථලාථලං ආදිං කත්වා
 සබ්බං නිරසං නිරෝජං හොතිති වත්වා ඉමං ගාථායො අභාසී :-

ගචං වෙ තරමානානං ජ්ඣං ගච්ඡති පුඬ්භවො,
 සබ්බා ගාථී ජ්ඣං යන්ති නෙතෙන ජ්ඣං ගතෙ සති.

එවමෙව මනුස්සෙසු යො හොති සෙට්ඨසම්මනො,
 සො වෙ අධම්මං වරති පගෙව ඉතරා පජා,
 සබ්බං රට්ඨං දුක්ඛං සෙති රාජා වෙ හොති අධම්මකො.

ගචං වෙ තරමානානං උජ්‍යං ගච්ඡති පුඬ්භවො,
 සබ්බා ගාථී උජ්‍යං යන්ති නෙතෙන උජ්‍යගතෙ සති.

එවමෙව මනුසේසසු යො හොති සෙට්ඨසමවතො
සො වෙපි ධම්මං වරති පගෙව ඉතරා පජා,
සබ්බං රට්ඨං සුඛං සෙති රාජා වෙ හොති ධම්මිකොති.

හත්-ශබ්. වෙ නරමාතානනති ගුහනං නදිං උතතරනතිනං.
ජිමහනති කුටිලං වඩ්ඛා, නොනොනති නායකො ගගෙතො ගවජනො
ගවජෙට්ඨකො උසගෙ පුඬගවෙ. පගෙව ඉතර පජාති ඉතරෙ
සත්තා පුරෙතරමෙව අධම්මං වරනතිති අතො, දුක්ඛං සෙතිති න
කෙට්ඨං සෙති වතුසුපි ඉරියාපටෙසු දුක්ඛමෙව විනුති. අධම්මිකොති
යදි රාජා ඡන්දදිඅගතිගමණවසෙන අධම්මිකො හොති. සුඛං සෙතිති
සවෙ රාජා අගතිගමණං පහාය ධම්මිකො හොති සබ්බං රට්ඨං වතුසු
ඉරියාපටෙසු සුඛපත්තමෙව හොතිති.

රාජා බොධිසත්තස්ස ධම්මං සුඛා අත්තනො රාජගාවං ජානාපෙතො
හනොන පුබ්බෙ තිව්‍රොධිපකකං අගමෙව මධුරං කථා තිත්තිකං අකාසිං
ඉදති පුත මධුරං කරිස්සාමිති බොධිසත්තං වන්දිතො නගරං ගතො
ධම්මෙත රජ්ජං කාරෙතො සබ්බං පටිපාකතිකං අකාසි.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිතො ජාතකං සමොධානෙයි. තද
රාජා ආනන්දො අහොයි. තාපසො පන අගමෙවති.

ගුණවිදාදානකං.

4. 4. 5.

බ්‍රහ්මා පට්ඨතිකාසො සොති ඉදං සත්ථා වෙච්චනෙ විහරතො
දෙවදත්තස්ස සුගතාලයකරණං ආරබ්භ කටෙයි.

වජ්ඣ ගෙට්ඨා විත්ථාරිතමෙව. අයං පනෙත්ථ සඤ්ඛිපො. සත්ථාරු
සාරිපුත්ත දෙවදත්තො තුලෙන දිස්වා කිං අකාසිති වුත්තො ථෙරෙ
ආග හනොන සො තුලහාකං අනුකරෙතො මම හතෙ චිජ්තිං දත්තා
තිපජ්ජි. අථ නං කොකාලිකො උරෙ ජානුතා පහරි. ඉති සො
තුලහාකං අනුකරෙතො දුක්ඛං අනුභවීති. තං සුඛා සත්ථා න
සාරිපුත්ත දෙවදත්තො ඉදතෙව මම කිරියං අනුකරෙතො දුක්ඛං
අනුභවති පුබ්බෙපි අනුහොසියෙවති වත්තා ථෙරෙන යාවිතො අතිතං
ආහරි:-

අතිතෙ බාරණසියං බ්‍රහ්මදත්තෙ රජ්ජං කාරෙතො බොධිසත්තො
සිහයොතිසං නිබ්බත්තිතො ගිමවනෙ ගුහායා වසමානො එකදිවසං
මග්ගිසං වධිතො මංසං බාදිතො පාණීයං පිවිතො ගුහං ආගව්ජ්ජති එතො
සිගාලො තං දිස්වා පලාසිදුං අසකෙකානොනා උරෙන තිපජ්ජි. කිං
ජලබ්‍රහ්මාති වුත්තෙ උපට්ඨතිස්සාමි තං හඳුනොති ආග. සිහො තෙතති
එතිති තං අත්තනො වසතට්ඨානං තෙතො දිවසෙ දිවසෙ මංසං ආහරිතො
පොසෙයි. තස්ස සිහවිකාසෙන දුලසරිතං පත්තස්ස එකදිවසං

මානෝ උපපජ්. සො සිහං උපසංකම්භා ආහ අහං සාමි තිව්චකාලං
 තුමාහං පට්ඨෙය්මෙ තුමෙහ නිව්චං මංසං ආහරිතා මං පොසෙථ
 අජ් තුමෙහ ඉධෙව හොථ අහං එහං වාරණං වධිතා මංසං බාදිතා
 තුමාහංමපි ආහරිසාමිති. සිහො මා තෙ ජලේහ එතං රුචි ත තිං
 වාරණං වධිතා මංසං බාදකයොනිසං තිබ්බහොතා අහං තෙ වාරණං
 වධිතා දසාමි වාරණා නාම මහා පට්ඨස්සායා මා විලොමං ගණ්හ
 මම වචනං කරොතිති වතා පස්මං ගාථමාහ :-

මුහා පට්ඨස්සායො සො දිස්දසො ච ජලේහ,
 න තිං තමති කුලෙ ජාතො යත් ගණ්හනති කුසද්රනති.

තත්-මුහාති මහතොතා. පට්ඨස්සායොති උභං උග්ගතකායො.
 දිස්දසොති දිස්දනොතා තෙති දනෙතති තුමාදිසෙ පහරිතා
 ජිවිතකතියං පාපෙති. සත්ථාති යසම් සිහකුලෙ ජාතා මහතවරවාරණං
 ගණ්හනති තිං තත් න ජාතො සිගාලකුලෙ පත ජාතොති අත්ථො.

සිගාලො සිහෙ වාරණෙනෙයෙව ගුහා නිකම්භා නිකම්භාං
 හුක්කා හුක්කාති සෙගාලකං නදිතා පබ්බතකුටෙ සිහො පබ්බතපාදං
 ඔලොකෙනොතා එහං කාලවාරණං පබ්බතපාදෙන ගච්ඡන්තං දිස්වා
 උලලඛිති තස්ස කුමෙහ පතිස්සාමිති පරිවතතිතා පාදමුලෙ පති.
 වාරණො පුරිමපාදං උකම්භිතා තස්ස මත්තෙ පතිට්ඨාපෙසි. සිසං
 තිජ්ජිතා වුණ්ණවිවුණ්ණං ජාතං සො හත්ථෙව අනුච්ඡිනොතො සසි.
 වාරණො කොසුච්ඡාදං කරොතොතා පක්කාමි. බොධිසත්තො ගතො
 පබ්බතමත්තෙ සිහො තං විතාසමපතනං දිස්වා අතතො මානං
 තිස්සාය නට්ඨා සිගාලොති වතා තිස්සා ගාථා අභාසි :-

අසිහො සිහමානෙන යො අත්තානං විකුබ්බති,
 කුටස්ථව ගජමාසජ් සෙති භූමා අනුච්ඡිතං.

යසසිහො උත්තමපුග්ගලස්ස
 සඤ්ජාතබ්බස්ස මහබ්බලස්ස,
 අසමෙකතිය ථාමබ්ලපපතං
 සසෙති නාගෙන හතොච ජලේහො.

යො විධි කම්මං කුරුතෙ පමාය
 ථාමබ්ලං අත්තති සංවිදිතා,
 ජපෙපත මනොතන සුභාසිතෙන
 පරිකම්භා සො විපුලං ජිනාතිති.

තත්-විකුබ්බතිති පරිවතෙතති. කුටස්ථාති සිගාලො විස.
 අනුච්ඡිතනති නිච්ඡිනොතො. ඉදං වුත්තං හොති. යථා අයං කුටස්ථ
 මහතං වෙදනං පතා අනුච්ඡිනොතො භූමියං සෙති එවං යො අඤ්ඤාපි
 දුබ්බලො බලවතා විග්ගහං කරොති සොපි එවරුපොච හොතිති.
 යසසිහොති ඉස්සාරියවතො. උත්තමපුග්ගලස්සාති භායබ්බලො

ඤ්ඤානලොක ව උත්තමපුග්ගලස්ස සඤ්ඤානබ්බිකාසාති සුසංකිත මහාබ්බිකාසා. මහබ්බිකාසාති මහාථාමස්ස. ථාමබ්බුප්පෙනිනති එවරුපස්ස සීගස්ස ථාමසඛිතං. බලඤ්ඤව සීගජාතිසඛිතං උප පතතිඤ්ඤ අජාතිනි. කායථාමඤ්ඤ ඤ්ඤානලඤ්ඤ සිහුපතතිඤ්ඤ අජා තිනිනිපි අප්ථො. සසෙතීති අත්තනමපි තෙන සද්දං මඤ්ඤමානො සො අයං ජමුක්කො නාගෙන හතො මහසයනං සෙති. පමාසාති පමිණිනි. උපපරික්කිනි. පමාණාතිපි පාඨො. අත්තනො පමාණං ගහෙනි යො අත්තනො පමාණෙන කුරුතෙති අප්ථො. ථාමබ්බුප්පෙනි ථාමසඛිතං. බලං කායථාමඤ්ඤ ඤ්ඤානලඤ්ඤාතිපි අප්ථො. ජප්පෙනාති ජප්පෙන අපේක්කිනෙතාති අප්ථො. මනෙතනාති අඤ්ඤාති පණ්ඩිතෙති සද්ධං මනෙතනා කරණෙන. සුභාසිතෙතාති සච්චාදිගුණසුත්තෙන අනවජ්ජවචනෙන. පරික්කවාති පරික්කාසමප්පනො සො විපුලං ජිනාතිති යො එවරුපො හොති යං කිඤ්ඤි කමමං කුරුමානො අත්තනො ථාමඤ්ඤ බලඤ්ඤ ඤ්ඤාති ජප්පමනතවසෙන පරිවර්ජිතො සුභාසිතං භාසෙනො කරොති සො විපුලඤ්ඤ මහනතං අප්ථං ජිනාති නො පරිහායතිති.

එවං බොධිසත්තො ඉමාති තිති ගාථාති ඉමසමිං ලොකෙ කතාබ්බි සුත්තකං කමමං කපෙසීති.

සථො ඉමං ධම්මදෙසනං ආභරිතො ජාතකං සමොධානෙසි. තද්ධ සිගාලො දෙවදත්තො අහොසි. සීහො පන අහමෙවාති.

ජමුක්කජාතකං.

4. 4. 6.

තිණං තිණනති ලපසිති ඉදං සථො ජෙනවනෙ විහරන්තො කුහකං භික්ඛුං ආරබ්භ කපෙසි. පච්චුප්පනතවජ්ජු කපිතමෙව.

අතීතෙ පන බාරාණසියං බ්‍රහ්මදත්තෙ රජ්ජං කාරෙන්නෙ බොධිසත්තො තස්ස අප්ථධම්මානුසාසකො අමට්ඨො අහොසි. බාරාණසි රාජා මහතියා සෙනාය කොසලරාජානං අබ්බුග්ගනනි. සාවජිතියං ගතනි. යුද්ධෙත නගරං පමිසිනි. රාජානං ගණි. කොසලඤ්ඤ පන පුත්තො ජත්තො නාම කුමාරො අජි. සො අඤ්ඤාතකවෙසෙන තික්කමිනි තක්කසිලං ගතනි. තයො වෙදෙ ව අධාරස සිප්පාති ව උග්ගණිනි. තක්කසිලපො තික්කමම සබ්බසමයසිප්පාති සික්කන්තො එකං පච්චන්තගාමං පාපුණි. තං තිය්සාය පඤ්ඤාතකපසා අරඤ්ඤ පණ්ණසාලායං වසනති. කුමාරො තෙ උපසඛිතමිනි ඉමෙසමපි සනතිකෙ තිඤ්ඤි සික්කියාමිති පබ්බජිතො යත්තෙ ජාතනති තං සබ්බං උග්ගණි. සො අපරිහාලෙ ගණසථො ජාතො. අපේකදිවසං ඉසිගණං ආමන්තෙතො මාරසා නාසමං මජ්ඣිමදෙසං න ගච්ඡාති පුච්ඡි. මාරස මජ්ඣිමදෙසෙ මනුස්සා නාම පණ්ණිතා තෙ පඤ්ඤා පුච්ඡනති අනුමොදනං කාරාපෙනි මඛලං භණ්ණපෙනි අසකෙකානෙත ගරහනති මං

තෙත ගසෙන න ගව්‍යමානි. මා තුමෙන භාසිත් අහමෙනං සබ්බං කරුණාමිති. තෙතනි ගව්‍යමානි. සබ්බෙ අත්තනො බාරිවිවිධමාදිය අනුපුබ්බෙන බාරාණසිං පත්තා. බාරාණසිරාජාපි කොසලරජං අත්තනො ගත්ථගතං කචා තත් රාජායුත්තකෙ ධපෙචා සයං තත් විජ්ජමානකඛනං ගහෙචා බාරාණසිං ගතචා උය්‍යානෙ ලොගචාරියො පුරාපෙචා නිදගිචා තසමිං සමයෙ බාරාණසියමෙව වසි.

අප් තෙ ඉසයො රාජ්‍යසානෙ රතනිං වසිචා පුනදිවසෙ නගරං නිකායං පවිසිචා රාජචාරං අගමංසු. රාජා තෙසං ඉරියාපථෙ පසිදිචා පකෙකාසාපෙචා මහාතලෙ නිසිද්දපෙචා යාගුබජ්ජකං දචා යාවහතකාලා තං තං පඤ්ඤං පුච්ඡි. ඡතෙතො රඤ්ඤෙ විත්තං ආරාධෙතො සබ්බං පඤ්ඤං විසුඤ්ඤාචා හත්තකිච්චාවසානෙ විචිත්‍රං අනුමොදනං අකාසි.

රාජා සුට්ඨතරං පසන්නො පටිඤ්ඤං ගහෙචා සබ්බෙපි තෙ උය්‍යානෙ වාසෙසි. ඡතෙතො නිබ්උඬරණමන්තං ජානාති. සො තත් වසන්නො කභං නුබො ඉමිනා මම පිතුසන්තකං ධනං නිතිත්තනි මන්තං පරිවත්තෙචා ඔලොකෙතො රාජ්‍යසානෙ නිතිත්තමං ඤාචා ඉදං ධනං ගහෙචා මම රජ්‍යං ගණ්හිසාමිති විනොචා තාපසෙ ආමන්තෙචා මාරිසා අහං කොසලරඤ්ඤෙ පුත්තො බාරාණසිරඤ්ඤෙ අමාහං රජ්‍යං ගතිනං අඤ්ඤාතකවෙසෙන නිකම්චා එත්තකං කාලං අත්තනො ජීවිතං අනුරක්ඛිං ඉද්දති ඤාලසන්තකං ධනං ලඬං අහං එතං ආදිය ගතචා අත්තකො රජ්‍යං ගණ්හිසාමි තුමෙන නිං කරුණාපාති ආහ. මයං තයා එව සද්ධිං ගමිසාමානි.

සො සාමුති මහත්තෙ වමමපසිබ්බකෙ භාරාපෙචා රතනිභාගෙ භූමිං බණ්ඨිචා ධනචාරියො උඬාරිචා පසිබ්බකෙසු ධනං පක්ඛිපිචා චාරියො තිණසං පුරාපෙචා පඤ්ච ඉසිසතානි අඤ්ඤෙ ව මනුසො ධනං ගාහාපෙචා පලාසිචා සාවණිං ගතචා රාජායුත්තකෙ ගාහා පෙචා රජ්‍යං ගහෙචා පාකාරචාරාලකාදිපටිසඬිරණං කාරෙචා පුනපි තං රඤ්ඤෙ යුද්ධෙත අග්ගගෙනබ්බං කචා නගරං අජ්ඣාවසති.

බාරාණසිරඤ්ඤෙපි තාපසා උය්‍යානතො ධනං ගහෙචා පලාතානි ආරොවෙසු. සො උය්‍යානං ගතචා චාරියො විවරාපෙචා තිණමෙව පසි. තස්ස ධනං තිස්සාය සොකො උපපජ්ජි. සො නගරං ගතචා තිණං තිණනති විලපනො වරති. න තස්ස අඤ්ඤෙ කොචි සොකං නිබ්බාපෙතුං සකෙකානි. බොධිසත්තො විතොසි රඤ්ඤෙ මහනො සොකො විපලපනො වරති ධපෙචා බො පන මං තාස්ස අඤ්ඤෙ කොචි ජාකං විනොදෙතුං සමන්තො නිස්සාකං තං කරුණාමිති. සො එකදිවසං තෙත සද්ධිං සුබං නිසින්නො විලපනකාලෙ පඨමං ගාථමාහ:-

තිණං තිණනති ලපසි කොනු තෙ තිණමාගරි,
තිනනු තෙ තිණකිච්චජි තිණමෙව පහාසසිති.

තත්-කිනතු හෙ තිණකිව්වජීති කිං. හු තව තිණෙන කිව්වං කාතබ්බං අපි. තිණමෙව පොසසිති තිං හි කෙවලං තිණං තිණන්ති තිණමෙව භාසයි අසුකාතිණං නාමාති න කපේසි නාමංචි තාවස්ස කපේති අසුකාතිණං නාමාති මයං. හෙ ආහරිස්සාම අප්ප ජන හෙ තිණෙන අප්පො තපි තිකකාරණං මා විප්පලපසිති. රාජා තං සුචා දුතියං ගාථමාහ :-

ඉධාගමා බ්‍රහ්මචාරී බ්‍රහ්මා ඡතෙතා බහුස්සහො,
සො මෙ සබ්බං සමාදාය තිණං නිකම්ප ගවජ්ජිති.

තත්-බ්‍රහ්මාති දිසො. ඡතෙතාති තස්ස නාමං. සබ්බං සමාදායාති සබ්බං ධනං ගහෙතා. නිකම්ප ගවජ්ජිති වාටිසු තිණං නිකම්පිතා ගතොති දසෙස්සෙනා ඵවමාහ.

තං සුචා බොධිසත්තො තතියං ගාථමාහ :-

ඵවෙනං ගොති කත්තබ්බං අපෙපන බහුමිවජ්ජනා,
සබ්බං සකස්ස ආදානං අනාදානං තිණස්ස ව,
තිණස්ස වාටිසු ගතො තත් කා පරිදෙවනාති.

තස්සත්ථො-අපෙපන තිණෙන බහුධනං ඉවජ්ජනා ඵවං ඵතං කත්තබ්බං ගොති යදිදං පිතු සත්තකස්ස ධනස්ස සබ්බං ආදානං අගයනුපකස්ස තිණස්ස ව අනාදානං ඉති මහාරුජ සො බ්‍රහ්මා ඡතෙතා ගහෙතබ්බසුත්තකං අත්තනො පිතු සත්තකං ධනං ගහෙතා අග්ගහෙ තබ්බසුත්තකං තිණං වාටිසු පකම්පිතා ගතො තත් කා පරිදෙවනාති.

තං සුචා රාජා වතුත්ථං ගාථමාහ :-

සීලවතො න කුබ්බන්ති බාලො සීලාති කුබ්බති,
අනිව්වසීලං දුස්සීලං කිං පණ්ඩිවං කරිස්සතිති.

තත්-සීලවතොති යෙ සීලසම්පන්නා බ්‍රහ්මචාරිනො හෙ ඵවරූපං න කුබ්බන්ති. බාලො සීලාති කුබ්බතිති බාලො පන දුර වාගේ ඵවරූපාති අත්තනො අනාවාරසඳ්ඛාතාති සීලාති කරෙති. අනිව්වසීලන්ති අග්නුවෙන දිස්සත්තං අප්පවතොන සීලෙන සම්පන්නා ගතං. දුස්සීලන්ති දුස්සීලං. කිං පණ්ඩිවං කරිස්සතිති ඵවරූපං පුග්ගලං බාහුසම්පට්ඨිභාවිනං පණ්ඩිවං කිං කරිස්සති කිං සම්පාදෙස්සති විපතතිමෙවස්ස කරිස්සතිති තං ගරහනො වතා සොභාය බොධිසත්තස්ස ගාථාය නිස්සොනො හුචා ධම්මෙන රජ්ජං කාරෙයි.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිතා ජාතකං සමොධානෙයි. තද් බ්‍රහ්මා ඡතෙතා කුහකතිකුලු අගොයි. පණ්ඩිතාමචො පන අගමෙවති.

බ්‍රහ්මජනනජානනං.

4. 4. 7.

න හෙ විචිමද්ධමහාති ඉදං සත්ථා ජප්පවතො විහරස්සො අඤ්ඤාතරං භික්ඛුං ආරබ්භ භාටෙයි.

සො කීර ජනපදහො ජෙනවනං ගතො පතනවිවරං පටිසාමෙකො
 සන්ධාරං වන්දිතො සාමනේරදහරෙ පුච්ඡි ආවුසො සාවග්ගියං ආගමනං
 භික්ඛුනං තෙ උපකාරකාති. ආවුසො අනාඨමිණිපායා නාම චායා
 සෙට්ඨි විසාඛා නාම මහාඋපාසිකා එතෙ භික්ඛුසංඝස්ස උපකාරකා
 මානාපිතුට්ඨානියාති. සො සාධුති පුන දිවසෙ පානොච එකභික්ඛුස්සාපි
 අපච්චිකාලෙ අනාඨමිණිකස්ස සරවාරං අගමාසි. අමෙලාය ගතහතා
 කොච න ඔලොකෙසි. සො නතො කිඤ්චි අලභිතො විසාඛාය සරවාරං
 ගතො. තත්තාපි අතිපාතොච ගතහතා කිඤ්චි න ලභී. සො තත්ත තත්
 විවරිතො පුනාගච්ඡන්තො යාගුයා නිට්ඨිතාය ගතො පුනපි තත්ත තත්
 විවරිතො භතෙන නිට්ඨිතෙ ගතො. සො විහාරං ගතො චෙට්ඨි කුලාති
 අස්සඤ්ඤාති අපසසන්නානෙව ඉමෙ භික්ඛු පන සද්ධාති පසන්නානීති
 කපේන්නතීති තාති කුලාති පරිභවන්තො වරති. අපේකදිවසං භික්ඛු
 ධම්මසහායං කථං සමුට්ඨාපෙසුං ආවුසො අපුසො කීර ජනපදෙ
 භික්ඛු අතිකාලස්සෙව කුලවාරං ගතො භික්ඛං අලභන්තො කුලාති
 පරිභවන්තො වරතිති. සන්ධා ආගතො කායනුත්තරිකාවෙ එතරගි
 කථාය සන්නිසින්නාති පුච්ඡිතො ඉමාය නාමාති වුත්තෙත තං භික්ඛු
 පකෙකාසාපෙතො සචං කීරති පුච්ඡිතො සචං ගන්තොති වුත්තෙත
 කසො තං භික්ඛු කුඤ්ඤි පුබ්බෙ අනුපපන්නෙ බුද්ධො තාපසාපි තාව
 කුලවාරං ගතො භික්ඛං අලභිතො න කුඤ්ඤිසුති වතො අතීතං ආහරී :-

අතීතෙ බාරණ්ණියං බ්‍රහ්මදත්තෙ රජං කාරෙන්නෙ බොධිසත්තො
 බ්‍රාහ්මණකුලෙ නිබ්බත්තිතො වසප්පත්තො තත්තකසිලායං සබ්බසිප්පාති
 උත්තණ්ණිතො අපරහාගෙ තාපසපබ්බජ්ජං පබ්බජ්ජිතො භිමවන්තෙ වීරං
 වසිතො පුනදිවසෙ නගරං භික්ඛාය පාවිසී. තද්ද බාරණ්ණියෙට්ඨි සද්ධො
 ගොති පසන්නො බොධිසත්තො කහරං කුලසරං සද්ධන්ති පුච්ඡිතො
 සෙට්ඨිසරන්ති සුත්තො සෙට්ඨිතො සරවාරං අගමාසී. තස්මිං බණේ
 සෙට්ඨි රුජ්ජට්ඨානං ගතො මනුස්සාපි තං න පසසිංසු. සො නිවහන්ති
 ගච්ඡති. අථ නං සො සෙට්ඨි රුජ්ජකුලා නික්ඛමන්තො දිස්වා වන්දිතො
 භික්ඛාභාජනං ගතොති. සරං නෙත්වා නිසීදපෙත්වා පාදධොවන
 මකකයාගුච්ඡ්ඤාදීභි සන්නපෙත්වා අනතරුභවෙන කිඤ්චි කාරණං
 අපුච්ඡිතො කතභතනකිච්චං වන්දිතො එකමන්තො නිසින්නො භන්තෙ
 අමාකං සරවාරං ආගතා නාම යාවකා වා ධම්මකසමණ්ඩ්‍රාහ්මණො වා
 සකකාරසමානං අලභිතො ගතපුබ්බං නාම නජී. තුමෙත පන අජ්ජ
 අමාකං දුරකෙගි අද්දිට්ඨත්තා ආසනං වා පාඤ්ඤියං වා පාදධොවනං වා
 යාගුහත්තං වා අලභිතොච ගතො. අයං අමාකං දෙසො. තං නො
 බමිතුං වට්ටතිති වතො පඨමං ගාථමාහ :-

න තෙ පීඨමද්ධසිමහා න පාණං තපි භොජනං,
 බ්‍රහ්මවාරි බමෙස්ස මෙ එහං පස්සාම අච්චයන්ති.

තත්තං න තෙ පීඨමද්ධසිමහාති පීඨමපි තෙ න දපසිමහා. තං
 සුත්තො බොධිසත්තො දුතියං ගාථමාහ :-

නෙවාහිසජ්ජාමි න වාපි කුප්පෙ
 න වාපි මෙ අපටියමාසි කිඤ්චි,
 අපොපි මෙ ආසි මනෝවිනකෙකා
 එතාදිසො නුන කුලස්ස ධම්මොති.

තත්-නෙවාහිසජ්ජාමි නෙව ලග්ගාමි. එතාදිසොති ඉමස්ස කුලස්ස එතාදිසො නුන සභාවො අදායකවංසො එස භවිස්සතිති එවං මෙ මනෝවිනකෙකා උපපන්නාති.

තං සුත්වා සෙට්ඨි වෙ ගාථා අභාසි :-

එසමානං කුලෙ ධම්මො පිතුපිනාමහො සදා,
 ආසනං උදකං පජ්ජං සබ්බතං නිපදාමසෙ.

එසමානං කුලෙ ධම්මො පිතුපිනාමහො සදා,
 සක්කච්චං උපතිට්ඨාම උත්තමං විය ඤාතකන්ති.

තත්-ධම්මොති සභාවො. පිතුපිනාමහොති පිතුනඤ්ච පිතා මහානඤ්ච සන්නකො. උදකිනති පාදධොවනඋදකං. පජ්ජනති පාද මකනිනං තෙලං. සබ්බතනති සබ්බං එතං. නිපදාමසෙති නිපකාර උපසංඝා. දාමසෙති අන්තො. දදාමාති වුත්තං ගොති. ඉමිනා යාව සත්තමා කුලපරිවට්ටා දායකවංසො අමහානං වංසොති දස්සෙති. උත්තමං විය ඤාතකිනති මාතරං විය පිතරං විය ව මයං ධම්මිකං සමණං වා බ්‍රාහ්මණං වා දිස්වා සක්කච්චං සහන්ත උපතිට්ඨාමාති අන්තො.

බොධිසත්තො පන කතිපාහං බාරණසීසෙට්ඨිනො ධම්මං දෙසෙන්නො තත් වස්සිකා පුන හිමවත්තමෙව ගන්ත්වා අභිඤ්ඤා ව සමාපත්තිං ව නිබ්බත්තෙයි.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා සව්වාති පනාසෙත්වා ජානං සමොධානෙයි. සච්චපරියොසානෙ සො හික්ඛු සොතාපත්තිඵලෙ පතිට්ඨති. තද් බාරණසීසෙට්ඨි ආනන්දෙ අභොසි. තාපසො පන අභමෙවාති.

පිට්ඨානං.

4. 4. 8.

විදිහං පුස්සති ඉදං සත්ථා ඥෙවචනෙ විහරන්තො අජාතසත්තුං ආරක්ඛ කපෙයි.

තස්මිං කිර මාතු කුච්ඡිගතෙ තස්ස මාතු කොසලරුජ්ඣිතාය බිම්බිසාරරණෙඤ්ඤ දක්ඛිණජත්තුලොභිතපිවනදෙහලො උපපජ්ජිත්වා එඥො අභොසි. සා පරිවාරිකාහි පුච්ඡිතා තාසං තමත්ථං ආරොවෙයි. රුජාපි සුත්වා නෙමිත්තකෙ පකෙකාසාපෙත්වා දෙවියා කිර එවරුපො දෙහලො උපන්නො තස්ස කා නිපථනතිති පුච්ඡි. නෙමිත්තකා දෙවියා කුච්ඡිසමිං නිබ්බත්තසත්තො තුමෙහ මාරෙත්වා රජ්ජං ගණ්ඨිස්සතිති ආහංස. රාජා සවෙ මම පුත්තො මං මාරෙත්වා රජ්ජං.

ගණනියානි කො එන් දෙසොනි දකිණිපත්තුං සන්තොන ඵාලොකා-
ලොතිතකං සුවණ්ණතට්ඨකොන ගහෙකා දාපෙකා දෙවිං පායෙසි. සා
විනොසි සවෙ මම කුච්ඡියං නිබ්බතො පුතො පිතරං මාරෙස්සානි
කිං මෙ තෙනාති. සා ගබ්භපාතනන්දං කුච්ඡිං මඤ්ජෙසි. රුජා ඤාකා
නං පකෙකාසාපෙකා භඤ්ඤ මය්ගං කීර පුතො මං මාරෙකා රජ්ජං
ගණනියානි න බො පනානං අජරුමරෙ පුතනමුඛං මෙ පසයිතුං දෙති මා
ඉතොපපහුති ඵවරුපා කමමං අකාසිති ආග. සා තතො පට්ඨාය
උය්‍යානං ගතවා කුච්ඡිං මඤ්ජෙසි. රුජා ඤාකා තතො පට්ඨාය උය්‍යාන
ගමණං වාරෙසි. සා පරිපුණ්ණගබ්භා පුතං විජාසි. නාමග්ගගණ
දිවසෙ තස්ස අජාතස්සෙව පිතු සත්තුභාවතො අජාතසත්තුකුමාරෙ
කෙවචනාමං අකංසු. තස්මිං කුමාරපරිභාරෙන වසින්නො සන්දා එක
දිවසං පඤ්චසතභිකක්ඛපරිවුතො රඤ්ඤෙ නිවෙසනං ගතවා නිසීදි.
රුජා බුද්ධිපමුඛං භිකක්ඛසකිං පණ්ණිනො බාදනීයෙන භොජනීයෙන
පරිවිසිතා සන්දාරං වන්දිතා ධම්මං සුණන්තො නිසීදි. තස්මිං බණ
කුමාරං මණෙකවා රඤ්ඤෙ අදංසු. රුජා බලවසිනෙගෙන පුතං
ගහෙකා උරුමිනි නිසීදපෙකා පුතනපෙමෙන පුතනමෙව මමායනො
ධම්මං න සුණාති. සන්දා තස්ස පමාදං ඤාකා මහාරුජ පුබ්බෙ රුජානො
පුතො ආසකිකමානා පටිවජ්ජනො කාරෙකා අමිඤ්ඤා අවචයෙන
නිහරිතා රජේ පතිට්ඨාපෙය්‍යාපාති ආණාපෙසුනති වතා තෙන
යාවිතො අතිතං ආහරි:-

අතීතෙ බාරුණසියං බ්‍රහ්මදත්තෙ රජ්ජං කාරෙතො බොධිසත්තො
තකකසිලායං දිසාපාමොක්ඛාවරියො හුතා බහු රුජකුමාරෙ ව බ්‍රහ්මණ
කුමාරෙ ව සිප්පං වාවෙසි. බාරුණසියං රඤ්ඤෙ පුතො සොළසවස්සිකා
කාලෙ තස්ස සන්තිකං ගතවා තයො වෙදෙ ව සබ්බසිප්පාති ව
උග්ගණනිකා පරිපුණ්ණසිප්පො ආවරියං ආපුච්ඡි. ආවරියො අභගවිජ්ජා
වසෙන නං ඔලොකෙතො ඉමස්ස පුතං නිස්සාය අන්තරුයො පඤ්ඤ
යති තමගං අත්තො ආනුභාවෙන හරිස්සාමිති විනොතො වතස්සො
ගාපා බකිතා රුජකුමාරස්ස අදාසි. එවඤ්ච පන තං වචන්දාපෙසි තාත
පදමං ගාපං රජේ පතිඨාය තව පුතස්ස සොළසවස්සිකාකාලෙ භත්තං
භුඤ්ඤො වදෙය්‍යාසි දුතියං මහාඋපට්ඨානකාලෙ තතියං පාසාදං
අභිරුහමානො සොපාණසිසෙ ධතා වතුන්දං සයනගබ්භං පවිසන්තො
උමා රෙ ධතාති. සො සාධුති සමපට්ච්ඡිතා ආවරියං වන්දිතා ගතො
උපරජේ පතිට්ඨාය පිතු අවචයෙන රජේ පතිට්ඨාසි. තස්ස පුතො
සොළසවස්සිකාකාලෙ රඤ්ඤෙ උය්‍යානකිලාදීනං අන්දය නිකම්භනස්ස
සිරිවිහවං දිසවා පිතරං මාරෙකා රජ්ජං ගහෙකුකාමො හුතා අත්තො
උපට්ඨාකානං කපෙසි. තෙ සාධු දෙව මහලලකාකාලෙ ලඳොධන ඉස්සරි
යෙන කො අන්දය යෙන කෙනවි උපායෙන රුජානං මාරාපෙකා රජ්ජං
ගණනියං වට්ටනිති වදිංසු. කුමාරෙ විසං බාදපෙකා මාරෙස්සාමිති
පිතර සද්ධිං සායමාසං භුඤ්ඤො විසං ගහෙකා නිසීදි. රුජා භත්ත
පාතියං භත්තෙ අවුපන්නෙයෙව පදමං ගාපමාන:-

විදිනං පුසං උඤ්ඤානං විදිනං පන නණ්ඩුලං,
පුසං පුලං විචජ්ඣා නණ්ඩුලං පන බාදරෙති.

තත්-විදිනනි කාලවද්දලෙපි අකුසාලෙ උඤ්ඤානං පුසො පුසභාවෙන නණ්ඩුලො ව නණ්ඩුලභාවෙන විදිනො. පාකටොයෙව ඉධ පන ලිඛිතවිපල්ලාසවසෙන පුසං නණ්ඩුලනති වුත්තං. බාදරෙති පුසං චජෙජ්ඣා නණ්ඩුලමෙව බාදනති. ඉදං වුත්තං ගොති-නාත කුමාර යථා උඤ්ඤානං අකුසාලෙපි පුසො පුසභාවෙන නණ්ඩුලො ව නණ්ඩුල භාවෙන පාකටො තෙ පුසං චජෙජ්ඣා නණ්ඩුලමෙව බාදනති එවමෙව මමාපි තව මහාවිසං ගහෙඤා නිසින්නාතො පාකටොති.

කුමාරෙ ඤානොමිති හිතො භත්තපාතියං විසං පානෙත්තුං අවිසතිඤා උට්ඨාය රජානා වජ්ඣිඤා ගතො. සො තමත්ථං අත්තනො උපට්ඨාකානං ආරොවෙඤා අජ්ජනාවමිති ඤානො ඉදති කථං මාරෙස්සාමාති පුට්ඨ්. තෙ තතො පට්ඨාය උය්‍යානෙ පටිච්ඡන්තා හුඤා නිකණ්ණිකවසෙන මහත්තයමානා අත්ථෙකො උපායොති බහං සත්තයතිඤා මහාඋපට්ඨානං ගතඤාලෙ අමච්චානං අත්තරෙ යඤා රඤ්ඤෙ පමාදභාවං ඤාඤා බගෙහන පහරිඤා මාරෙත්තුං වට්ටතිති වචන්තාපෙසුං. කුමාරෙ සාධුති සමපට්ච්ඡිඤා මහාඋපට්ඨානකාලෙ සත්තදාබගො ගතඤා ඉතො විතො ව රඤ්ඤෙ පහරණෙකාසං උපබාරෙති. තුසමි බණ්ණ රජා දුතියං ගාථමාහ :-

යා මත්තනා අරඤ්ඤෙත්තිං යා ව ගාමෙ නිකණ්ණිකා,
යඤ්ඤෙතං ඉතිවිති ව එතච්ඡි විදිතං මයාති.

තත්-අරඤ්ඤෙත්තිං උය්‍යානෙ. නිකණ්ණිකාති කණ්ණමුලෙ සමමත්තනා. සඤ්ඤෙතං ඉති විතිවාති යඤ්ඤෙ එතං ඉදති මම පහරණෙකාසපරියෙසනං. ඉදං වුත්තං ගොති-නාත කුමාර යා එසා තව අත්තනො උපට්ඨාගෙහි සද්ධිං උය්‍යානෙ ව ගාමෙව නිකණ්ණිකා. මත්තනා යඤ්ඤෙදං මම පහරණත්ථාය ඉති විතිව කාරණං එතච්ඡි සබ්බං මයා ඤාතනති.

කුමාරෙ ජාතාති මෙ චෙරිභාවං පිතාති පලාසිඤා උපට්ඨාකානං ආරෙවෙසි. තෙ සත්තට්ඨ දිවසෙ අතිකකමිඤා කුමාර න තෙ පිතා චෙරිභාවං ජාතාති තකකමනෙතන ඤා එවං සඤ්ඤා අගොසි මාරෙති නනති වදිංසු. සො එකදිවසං බහං ගහෙඤා සොපාණමත්ථෙකෙ ගබ්භවාරෙ අට්ඨාසි. අථ රාජා සොපාණමත්ථෙකෙ සිතො තතියං ගාථමාහ :-

බමෙමන කීර ජාතස්ස පිතා පුත්තස්ස මකකටො,
දහරස්සෙව සත්තස්ස දනෙනාහි එලමච්ඡ්දති.

තත්-බමෙමනාති සභාවෙන. පුත්තස්ස මකකටොති පිතා මකකටො පුත්තස්ස මකකටපොතකස්ස. ඉදං වුත්තං ගොති-යථා අරඤ්ඤ ජාතමකකටො අත්තනො සුථපරිහරණං ආසඬකනො

තරුණයෙකුට මනකටපොහසයා දනෙන්නි එලං ජිනිනි පුරිසභාවං
නාසෙසි තථා තවපි අතිරජ්ජාමයස ඵලානි උපාධාපෙත්වා පුරිසභාවං
නාසෙසාමිති.

කුමාරො ගණනාපෙත්වාමො මං පිහානි හිනො පලාසිනි
පිතරුමහි සන්නප්තොති උපට්ඨාකානං ආරොවෙසි. තෙ අසිමාස
මනො විනිවින්නෙ කුමාර සවෙ නං රජා ජානෙය්‍ය එතතකං කාලං
නාධිවාසෙය්‍ය නක්කමනොන නයා කපිතං මාරෙගි නනති වදිංසු.
ඥො එකදිවසං බහං ගහෙත්වා උපරිපාසාදෙ සිරිසයනං පවිසිනි
ආගව්ජනනමෙව නං පහරිසාමිති හෙට්ඨාපලලඛෙන නිපජ්. රජා
භූතසායමාසො පරිජනං උයෙසාපෙත්වා නිපජ්සාමිති සිරිගබ්බං
පවිසිනි උමමාරෙ යත්වා වතුත්ථං ගාථමාග :-

යමෙතං පරිසප්පසි අජකාණොව සාසපෙ,
යොපායං හෙට්ඨනො සෙසි එතමපි විදිතං මයාති.

තත්-පරිසප්පසිති හයෙන ඉහොවිතොව හොසි. සාසපෙති
සාසපකෙබ්බෙන. සොපාසනාති යොපි අයං. ඉදං වුත්තං හොති-යමපි
එතං තිං සාසපවනං පටිට්ඨකාණඵලො හිය හයෙන ඉහොවිතොව
සංසප්පසි පඨමං විසං ගහෙත්වා ආගහොසි දුතියං බහෙතන පහරිතු
කාමො හුත්වා ආගහොසි තතියං බහමාදය සොපාණමත්තෙ අට්ඨාසි
ඉදුති තං මාරෙසාමිති හෙට්ඨාසයනෙ නිපනොතාසි සබ්බමෙතං ජානාමි
න තං ඉදුති විසසජ්ජම ගහෙත්වා රාජාණං මාරෙත්වා මාරෙසාමිති
එවං තස්ස අජානනාසෙසව සා සා ගාථා තං තං අත්ථං දීපෙසි.

කුමාරො සද්දොමනි පිහාරා ඉදුති මං නාසෙසනිති හයපනෙන
හෙට්ඨාසයනා තිකතිත්තො බහං රසෙසු පාදමුලෙ ඡබ්බිනි
බමාති දෙවති පාදමුලෙ උරෙන නිපජ්. රජා න මය්‍යං කොපි
කමමං ජානාතිති තිං විනොසිති තං තජ්ජත්තො සබ්බලිකබ්බිනෙන
බ්බිපෙත්වා බ්බිතාගාරං පවෙසෙත්වා ආරකං යපෙසි. තද් රජා
බොධිසත්තය්‍ය භූණං සලලකෙබ්බි. සො අපරහාගෙ කාලමකාසි.
තස්ස සරිරභිවං තත්තො කුමාරං බ්බිතාගාරා නිහරිත්වා රජෙජ්
පතිට්ඨාපෙසු.

සත්ථා ඉමං යමමදෙසනං ආහරිත්වා එවා මහාරජ පොරුණක
රජානො ආසසගිතබ්බසුත්තනං ආසිඛන්තිති ඉමං කාරණං කපෙසි.
එවං කපෙත්වා රජා තෙව සලලකෙබ්බි. සත්ථා ජාතකං සමොධා
නෙසි. තද් තකකසිලායං දිසාපාමොකො ආවරියො අහමෙවති.

ප්‍රසන්නාංගං.

4. 4. 9.

අදස්සනෙන මොරස්සාති ඉදං සත්ථා ජෙතවනෙ විහරෙත්වා
න තලාහසකකාරෙ තිත්ථෙය්‍ය ආරබ්බ කපෙසි.

නිසියාහි අනුප්පන්නෙකු වූයේ ලාභිනො අග්‍රෙස්සු උප්පන්නෙකු වන බුද්ධි හතලාභසකකාරා සුරියුගමගේ බණ්ඩාරපණ්ඩාරාචාර්ය ජාතා, හෙසං නං පවතති ආරාධනා බලිමසහායං කථං සමුට්ඨාපෙසුං, සන්ධා ආගන්තුකා කායනුත්තරිකාවෙ ඵතරති කථාං සන්තිසින්නාති පුච්ඡන්තා ඉමාං නාමාති වුතෙන න භික්ඛවෙ ඉදන්තෙව පුබ්බෙපි යාව ගුණ චන්තො න උප්පජ්ජන්ති නාම නිගුණා ලාභග්‍රහයසග්‍රහප්‍රත්තො අග්‍රෙස්සුං ගුණචන්තෙසු උප්පන්නෙසු නිගුණා හතලාභසකකාරාව ජාතාති චන්තා අනිතං ආහරි:-

අනිතෙ බාරාණසියං බුහුමදන්තෙ රජං කාරෙන්නෙ බොධිසත්තො මොරයොතිං නිබ්බන්තින්තා වුඤ්චිමන්තා සොභග්‍රහප්‍රත්තො අරඤ්ඤ විවරි. තද ඵතවෙව වාණිජා දිසාකාකං ගහෙත්වා නාවාය බාවෙරු රට්ඨං අගමංසු. තස්මිං කීර කාලෙ බාවෙරුරට්ඨං සකුණානාම නපී. ආගතාගතා රට්ඨවාසිනො නං පඤ්ඤෙර නිසින්නං දිස්වා පසස්සපිට්ඨස්ස ඡවිවණ්ණං ගලුපරියොසානං මුඛතුණ්ඩකං මණිගුල සදිසාති අකබිනීති කාකමෙව පසංසිත්වා තෙ වාණිජහෙ ආහංසු ඉමං අය්‍යා සකුණං අමහාකං දෙථ අමහාකමපි ඉමිනා අන්තො භූමෙහ අත්තන්තො රට්ඨං අඤ්ඤං ලභිස්සථාති. තෙනහි මූලෙන ගණ්ඨථාති. පඤ්ඤාකභාපණෙන නො දෙථාති. න දෙමාති අනුපුබ්බෙන චෛස්සිත්වා සත්තෙහ දෙථාති වුතෙන අමහාකං එස බහුපසාරො භූමෙහහි පන සද්ධං මෙත්ති හොතුති කභාපණ්ණං ගහෙත්වා අදංසු.

තෙ නං තෙත්වා සුවණ්ණපඤ්ඤෙර පකබිපිත්වා නානප්පකාරෙහ චර්ඡමංසෙහ වෙව ඵලාඵලෙන ච පටිප්ඨතිංසු. අඤ්ඤංසං සකුණානං අච්ඡර්මානට්ඨානෙ දසති අසද්ධමෙමති සමන්තාගතො කාකො ලාභග්‍රහප්‍රත්තො අහොසි. පුනවාරෙ තෙ වාණිජා එකං මසුරරාජානං ගහෙත්වා යථා අච්ඡර්සද්දෙන වස්සති පාණිප්පහරණසද්දෙන නව්වති එවං සිකඩාපෙත්වා බාවෙරුරට්ඨං අගමංසු. සො මහාජනෙ සන්තිපතීතො නාවාය ධුරෙ ධත්වා පකෙහි විධුනිත්වා මධුරස්සරං නිව්ඡාරෙත්වා නව්වි. මනුස්සා නං දිස්වා සොමනස්සජාතා එතං අය්‍යා සොභග්‍රහප්‍රත්තං පුසකබිතං සකුණරාජානං අමහාකං දෙථාති ආහංසු. අමෙහහි පසමං කාකො ආනිත්වා නං ගණ්තිත්ව ඉදති එකං මොරරාජානං ආනසිමහා එතමපි යාවථ භූමහාකං රට්ඨං සකුණං නාම ගහෙත්වා ආගන්තුං න සකකාති. හොතු අය්‍යා අත්තන්තො රට්ඨං අඤ්ඤං ලභිස්සථ ඉමං නො දෙථාති මූලං චෛස්සිත්වා සහස්සෙන ගණ්තිංසු.

අථ නං සත්තරතනවිවිතෙන පඤ්ඤෙර ධපෙත්වා මච්ඡමංස ඵලා ඵලෙහි වෙව මධුලාජසකකාරපාණ්ඩාරාදීතිව පටිප්ඨතිංසු. මසුරරාජා ලාභග්‍රහයසග්‍රහප්‍රත්තො ජාතො තස්සාගතකාලතො පට්ඨාය කාකස්ස ලාභසකකරෙ පටිහාසි. කොචි නං ඔලොකෙනතුමපි න ඉච්ඡි. කාකො බාදනියහොජනීයං අලභමානො කාකාති වස්සන්තො ගන්තුං උකකාරභූමියං ඔතරි සන්ධා වෙ වස්සති සවෙත්වා අභිසම්බුද්ධො භුත්වා ඉමා ගාථා අභාසි:-

අදස්සනෙන මොරස්ස සිබිනො මඤ්ඤ්භාණිනො,
කාකං තත්ථ අපුජෙස්සං මංසෙනව ඵලෙනව.

යදුව සරසමපනෙනා මොරො බාවෙරුමාගමා,
අථ ලාභො ච සක්කාරො වායසස්ස අභායථ.

යාව නුපපජ්ජති බුද්ධො ධම්මරජා පහඬකරො,
තාව අඤ්ඤෙ අපුජෙස්සං පුට්ඨ සමණබ්බාගමණො.

යදුව සරසමපනෙනා බුද්ධො ධම්මං අදෙසසි,
අථ ලාභොව සක්කාරො තිත්ථියානං අභායථාති.

තත්ථ-සිබිනොති සිබාය සමනතාගතස්ස. මඤ්ඤ්භාණිනොති මධුරස්සරස්ස. අපුජෙස්සනති අපුජසිංසු. ඵලෙනවොති නානපපකාරෙන ඵලාඵලෙන ව. බාවෙරුමාගමාති බාවෙරුරට්ඨං ආගතො. පාවෙරුනතිපි පාසො. අභායථාති පරිහීනො, ධම්මණ්ණති තවති ලොකුත්තර ධම්මෙහි පරිසං රඤ්ඤෙතිති ධම්මරජා. පහඬකරෙති සත්තලොක ඕකාසලොකසඬාරලොකෙසු ආලොකස්ස කතතතා පහඬකරො. සරස සමපනෙනාති බ්‍රහ්මස්සරෙන සමනතාගතො. ධම්මං අදෙසසිති වතුසව්ව ධම්මං පකාසෙසි.

ඉති ඉමා වතස්සො ගාථා භාසිත්වා ජාතකං සමොධානෙසි. තදු කාකො නිගණ්ඨො නාථපුත්තො අගොසි. මොරරජා පන අහමෙවාති.

බාවෙරුණ්ණකං.

4. 4. 10.

අද්ධි දුනානිති ඉදං සත්ථා ජෙනවනෙ විහරන්තො අනාථ පිණ්ඩිකං ආරබ්භ කපෙසි.

වජ්ඣු හෙට්ඨා බද්ධරඬාරජාතකෙ විත්ථාරිතමෙව. ඉධ පන සත්ථා අනාථපිණ්ඩිකං ආමන්තොත්වා පොරුණකපණ්ඩිතා ගහපති දුතං මාදද සිති ආකාසෙ ධත්වා වාරෙන්තං සක්කං දෙවරජානමපි පටිබාහිත්වා දුතං දදිංසුයෙවාති වත්වා තෙන යාවිතො අතීතං ආහරි:-

අතීතෙ බාරුණසියං බ්‍රහ්මදත්තෙ රජ්ජං කාරෙත්තො බොධිසත්තො අසිතිකොට්ඨිතවො විසයො නාම සෙට්ඨි හුත්වා පඤ්චගි සිලෙහි සමනතාගතො දුතජ්ඣාසයො දුතාහිරත්තො අගොසි. සො වතුසු නගරආරෙසු නගරමජ්ඣෙ අත්තනො නිවෙසනආරෙ වාති ඡසු ආනෙසු දුතසාලායො කාරුපෙත්වා දුතං පවත්තෙසි දිවසෙ දිවසෙ ඡ සතසහස්සාති විස්සජෙත්ති බොධිසත්තස්ස ච යාවකාතඤ්ච ඵකසදිස මෙව හත්තං ගොති. තස්ස ජලිච්ඡිපං උත්තඬකලං කත්වා දුතං දදතො දුතානුභාවෙන සක්කස්ස භවනං කමපි. දෙවරඤ්ඤෙ පණ්ඩුකමල සිලාසනං උණ්ඨාකාරං දස්සෙසි.

සකෙකා කො නුබො මං ණානා වාවෙතුකාමොති උපධාරෙනො
මහාසෙට්ඨිං දිස්වා අයං විසයො අතිවිශ පඤ්චතා සකලජලවුදිපං
උනනඛගලං කරුනෙනා දුනං දෙනි ඉමිනාපි දුනෙන මං වාවෙතා
සයං සකෙකා හවිස්සති මඤ්ඤෙ ධනමස්ස නාසෙතා එනං දළිඳුං
කතා යථා දුනං න දෙනි නථා කරිස්සාමිති විනෙතතා සබ්බං ධන
ධඤ්ඤං තෙලට්ඨුථාණිතාදිති අනතමසො දුසකමකරපොරිසමපි
අනතරධාපෙසි. දුනබ්බාවටා ආගතතා සාමි දුනග්ගං පච්ඡිනනං ධර්ම
ධර්මථානෙන කිඤ්චි න පස්සාමාති ආරොවසිංසු. ඉතො පරිබ්බයං
හරථ මා දුනං පච්ඡිනුථාති හරියං පකෙකාසාපෙතා හඳු දුනං
පවතතාපෙතිති ආහ. සා සකලගෙහං විවිතිතා අබ්බිමාසකමතතමපි
අදිස්වා අය්ස අමහාකං නිවත්තවත්තං ධපෙතා අඤ්ඤං කිඤ්චි න පස්සාමි
සකලගෙහං තුව්ච්ඡනති ආහ. සතතරතනගබ්බෙසු වාරං විවර්ධෙතා න
කිඤ්චි අද්දස සෙට්ඨිඤ්ච හරියඤ්ච ධපෙතා අඤ්ඤං දුසකමමකරපි
න පඤ්ඤාසිංසු.

පුත මහාසතෙතා හරියං ආමනෙතතා හඳු න සකකා දුනං
පච්ඡිනු. සකලතිවෙසනං විවිතිතා කිඤ්චි උපධාරෙතිති ආහ.
තස්මිං බණ්ණෙ එකො තිණ්හාරකො අසිතඤ්ඤව කාජඤ්ච තිණ
බක්කිතරජ්ජඤ්ච වාරනතරෙ ඡබ්බිතා පලාසි. සෙට්ඨිහරියා නං
දිස්වා සාමි ඉමං ධපෙතා අඤ්ඤං න පස්සාමිති ආහරිතා අදුසි.
මහාසතෙතා හඳු මයා එතතාකං කාලං තිණං නාම න ලාසිත
පුබ්බං. අජ්ජ පත තිණං ලාසිතා ආහරිතා විකකිණිතා යථානුච්ඡිපිකං
දුනං දස්සාමිති දුනුපච්ඡෙදහයෙන අසිතඤ්ඤව කාජඤ්ච රජ්ජඤ්ච
ගහෙතා නගරං තිකබ්බම තිණ්වජ්ජුං ගතතා තිණං ලාසිතා එකො
අමහාකං හවිස්සති එකෙන දුනං දස්සාමිති දො තිණ්හලාපෙ
බක්කිතා කාජෙ ලග්ගෙතා. ආදාය ගතතා නගරවාසෙ විකකිණිතා
මාසකෙ ගහෙතා එකං කොට්ඨාසං යාවකානං අදුසි යාවකා ධර්ම
තෙසං මය්ගමපි දෙති මය්ගමපි දෙතිති වදනතානං ඉතරමපි කොට්ඨාසං
පුත දතා නං දිවසං සද්ධිං හරියාය අනාගාධෙ විනිනාමෙසි.

ඉමිනා නියාමේන ඡ දිවසා විනිවතතා. අථස්ස සතතමෙ දිවසෙ
තිණ්මාහරමානස්ස සතතාහං නිරුහාරස්ස අතිසුමුමාලස්ස නලාපෙ
සුරියාතපෙන පහටමනෙත අකකිති හමිංසු. සො සතිං පච්චුපට්ඨපෙභුං
අසකෙකානෙනා තිණං අවත්ථරිතා පති. සකෙකා තස්ස කිරියං උප
ධාරයමානො විවරති. සො තං බණ්ණෙඤ්ච ආගතතා ආකාසෙ ධතා
පඨමං ගාථමාහ :-

අදුසි දුනාති පුරෙ විසයන
දදතොවු තෙ බයධමෙමා අහොසි,
ඉතො පරඤ්ඤව න දදෙය්ස දුනං
නිට්ඨෙය්සං තෙ සංයමනතස්ස භොගාති.

තසාපො-අනෙකා විසසන නිං ඉතො පුබ්බ නව ගෙනෙ ධනෙ විජ්ජමානෙ සකලජලවුද්දිපං උන්නතගලං කන්ධා දුනානි අදුසි තසා ව නෙ එවං දදනො භොගානං ධිංධමෙමා බයසනාවො අනොසි සබ්බං සාපනෙය්‍යං බිණං ඉතො සරඤ්චුපි නිං දුනං න දදෙසා කසාපි කිඤ්චි න දදෙය්‍යාසි. නව සංඝමනනස්ස අදදනතස්ස භොගා නපෙව තිට්ඨස්සුං ඉතොපට්ඨාය න දස්සාමිති මයං පටිඤ්ඤං දෙහි අහනෙන භොගෙ දස්සෙස්ස නති.

මහාසතො තස්ස වචනං සුඤ්ඤා කොසි තුනති ආහ සකෙකා හමසමිති. බොධිසතො සකෙකා නාම සයං දුතං දන්ධා සීලං සමාදිසිත්වා උපොසථකමං කන්ධා සතත වහපදාති පුරෙත්වා සක්කතතං පතොතා නිං පත අත්තනො ඉස්සාරියකාරණං දුතං වාරෙසි අතරියං වත කුරෙසිති වත්තා තිස්සො ගාථායො අනාසි :-

අතරියමරියෙන සහස්සතෙන
සුදුගගනෙනාපි අතිවමානු,
මාවො ධනං තං අනු දෙවරුජ
යං භොගගෙන චිජ්ඣෙමු සද්ධං.

යෙන එකො රථො යාති යාති තෙන පරො රථො,
පොරුණං නිතිතං වතතං වතතතඤ්ඤව වාසව.

යදි හෙස්සති දස්සාම අසනෙන කිං දදුමසෙ,
එවං භුතාපි දස්සාම මා දුතං පමදුමනභෙති.

තත්ථ-අනිඤ්ඤාති ලාමකං පාපකමමං. අභිසෙනාති පරිසුද්ධා වාරෙන අරියෙන. සුදුගගනෙනාපිති සුදුලිඳොනාපි. අතිවමානුති අකතතබ්බනති බුද්ධාදයො අරියා වදනති නිං පත මං අතරියමයං ආරොපෙසිති අබිප්පායො. මොති නිපාතමතතං. සං භොග ගෙනුති යස්ස ධනස්ස පරිභුඤ්ඤනගෙනු මයං දුතසද්ධං. චිජ්ඣෙමු පරිවච්ඡෙ ය්‍යාම නං ධනමෙව මා අනු න නො තෙන ධනෙන අත්තොති දීපෙති. රථොති යංකිඤ්චි යානං ඉදං චිත්තං. හොති යෙන මයෙන එකො රථො යාති අඤ්ඤාපි රථො රථස්ස ගතමයෙන එසොති තෙන මයෙන යාති. පොරුණං නිතිතං වතතනති යං මයා පුබ්බයෙව නිතිතං වතතං තං මසි ධරනෙන වතතතුයෙව මාතිට්ඨතුති අත්තො. එවං භුතාපිති එවං තිණ්හාරකභුතාපි මයං යාවජ්ජාම තාව දස්සාම යෙව කිං කාරණං මාදුතං පමදුමනභෙති අදදනෙනා හි දුතං පමජ්ජති නාම න සරති න සලලකෙඛති අහං පත ජීවමානො දුතං පමමුසසිතුං න ඉච්ඡාමි තස්මා දස්සාමයෙවාති දීපෙති.

සකෙකා තං පටිබාහිතුං අසකෙකානො කිමත්ථාය දුතං දදුසිති පුච්ඡී. තෙව සක්කතතං න බ්‍රහ්මතතං පත්ථයමානො සබ්බඤ්ඤතං පත්තොනො පනාහං දදුමිති. සකෙකා තස්ස වචනං සුඤ්ඤා තුට්ඨා හත්තෙ පිට්ඨං පරිමජ්ජී. බොධිසත්තස්ස තං බණ්ඤ්ඤව පරිභුතං

මනනසොච සකලසරීරං පරිපූරි. සකකානුභාවෙනවසා සබ්බො විභවපරිවෘද්දෙ පටිපාකතිකොච අහොසි. සකකා මහාසෙට්ඨි තිං ඉතො පට්ඨාය දිවසෙ දිවසෙ ආදසසහසානි විසාජේජනො දානං දෙහිති තසා ගෙගෙ අපරිමාණං ධනං දන්තා තං උයොජේත්වා සකට්ඨානමෙව ගතො.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා ජාතකං සමොධානෙයි, තද් සෙට්ඨිභරියා රුහුලමානා අහොසි. විසයො පන අහමෙවාති.

විසසහජනකං.

කොතිලවගො වතුජො.

4. 5. 1.

නග්නමාග්මකග්ගුති ඉමසා ජාතකසා විජාරකථා කුණාල ජාතකෙ ආවිභවිසාතිති.

කිනනරිජාතකං¹.

4. 5. 2.

අසකිං වන අනනානනති ඉදං සත්ථා වෙචචනෙ විහරනො දෙවදත්තසා වධාය පරිසකකනං ආරබ්භ කපෙයි. වජ්ඣ ගෙට්ඨා විජාරිතමෙව.

අතීතෙ පන බාරුණසියං බ්‍රහ්මදත්තෙ රජුං කාරෙන්නෙ බොධි සතොතා හිමවනනපාදෙසෙ කපියොනියං නිබ්බන්ධිත්වා වයපාතොතා ගඛගාතීරෙ වසි. අපේකා අනොග්ගඛගාය සුංසුමාරී බොධිසත්තසා හදයමංසෙ දෙහළුං උපපාදෙත්වා සුංසුමාරසා කපෙයි. සො තං කපිං උදකෙ නිමච්ඡුජාපෙත්වා මාරෙත්වා හදයමංසං සුංසුමාරියා දසාමිති විනොත්වා මහාසත්තං ආහ. එහි සමම අනාරදීපකෙ අබ්චලං බාදිතුං ගච්ජාමාති. අහං කථං ගමිසාමිති ආහ. තං මම පිට්ඨියං නිසිදුපෙත්වා නෙසාමිති. සො තසා විතතං අජානනො ලබ්ඛිත්වා පිට්ඨියං නිසිදි. සුංසුමාරෙ පොකං ගන්ත්වා නිමච්ඡුජිතුං ආරභි.

අථ තං වානරෙ කිං මං හො උදකෙ නිමච්ඡුජාපෙයිති ආහ. අහං තං මාරෙත්වා තව හදයමංසං මම භරියාය දසාමිති. දකු තිං මම හදයමංසං උරෙහි මඤ්ඤාමිති. අථ කහං තෙ සපිනනති. එතං උදුමබරෙ මලමතනං න පසාසිති. පසාමි දසාසි පන මෙති. ආම දසාමිති. සුංසුමාරෙ දකුතාය තං ගගෙත්වා නදීතීරෙ උදුමබර මූලං ගතො. බොධිසතො තසා පිට්ඨිතො ලබ්ඛිත්වා උදුමබරරුකෙහි නිසින්නො ඉමා ගාථා අභාසි :-

1. සි. කුණාලිජනකං, සා. කුණාලිකර්තකං, ඉං. කණ්ඩර්ජනකං.

අසකඛිං වත අත්තානං උද්ධාතුං උදකා ථලං,
තදුනාහං පුත තුඤ්ඤා වසං ගවුජාමි වාරිජ.

අලමෙනෙහි අමෙහි ජලේහි පණ්ණෙහි ව,
යාති පාරං සමුද්දස්ස වරං මඤ්ඤං උදුමබ්බෙ.

යොව උප්පතීතං අත්ථං න ඛිප්පමනුමුජ්ඣති,
අමිත්තවසමනෙති පච්ඡා ව අනුතප්පති.

යොව උප්පතීතං අත්ථං ඛිප්පමෙව නිබ්බොධති,
මුච්චතෙ සත්තුසම්බොධා නව පච්ඡානුතප්පතිති.

තත්ථ-අසකඛිංවනාති සමන්තො වත අහොසිං. උද්ධාතුනති උද්ධාරිතුං. වාරිජාති සුංසුමාරං ආලපති. සාති පාරං සමුද්දස්සාති ගම්මං සමුද්දත්තාමෙතාලපත්තො යාති සමුද්දස්ස පාරං ගන්ත්වා බාදිතබ්බාති අලනෙතති වදති. පච්ඡා ව අනුතප්පතීති උප්පන්නං අත්ථං ඛිප්පං අජාතත්තො අමිත්තවසං ගවුජාති පච්ඡා ව අනුතප්පතීති.

ඉති සො චතුති ගාථාති ලොකීයකිව්වානං නිප්පත්තිකාරණං කපේතා වතසණ්ඩමෙව ගතො.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා ජාතකං සමොධානෙසි. තදු සුංසුමාරෙ දෙවදත්තො අහොසි. වාතරෙ පත අගමෙවාති.

වාතරජ්ජනකං.

4. 5. 3.

අවසිම්බා නවාගාරෙති ඉදං සත්ථා ජේතවනෙ විහරත්තො සොසලරඤ්ඤො ගෙගෙ නිවුත්ථං කුනතිසකුණං ආරබ්භ කපේසි.

සා කීර් රඤ්ඤො දුතෙය්‍යභාරිකා වෙ පොතකාපිස්සා අප්පි. රුජා තං සකුණිකං එකස්ස රඤ්ඤො පණ්ණං ගාහාපෙත්වා පෙසෙසි. තස්සා ගතකාලෙ රුජකුලෙ දාරකා තෙ සකුණ්ණපොතකෙ හත්තෙ පරි මද්දන්තා මාරෙජුං. සා ආගන්ත්වා තෙ පොතකෙ මතෙ පස්සන්ති කෙන මෙ පුත්තකා මාරිතාති පුච්ඡී. අසුකෙන ව අසුකෙනවාති. තස්මිඤ්ච කාලෙ රුජකුලෙ පොසාවතිකබ්‍යගෙසා අප්පි කකබ්ලො එරුසො බකිතවසෙන තිට්ඨති. අථ තෙ දාරකා තං ව්‍යග්ගං දස්සනාය අගමංසු. සාපි සකුණිකා තෙහි සඛිං ගන්ත්වා යථා ඉමෙහි මම පුත්තකා මාරිතා තපේව තෙ කරිස්සාමීති තෙ දාරකෙ ගගෙත්වා ව්‍යග්ගස්ස පාදමුලෙ බිපි. ව්‍යග්ගො මුරුමුරුපෙත්වා බාදි. සා ඉදුනි මෙ මනොරථො පරිපුණ්ණොති උප්පතීත්වා හිමවන්තමෙව ගතා. තං කාරණං සුත්වා භික්ඛු ධම්මසභායං කථං සමුට්ඨාපෙසුං ආවුසො රුජකුලෙ කීර් කුනතිසකුණිකා යෙතිස්සා පොතකා මාරිතා තෙ දාරකෙ ව්‍යග්ගස්ස පාදමුලෙ බිපිත්වා හිමවන්තමෙව ගතාති. සත්ථා ආගන්ත්වා කායනුත්ථ භික්ඛවෙ එතරගි කථාය සන්තිසින්නාං.

පුච්ඡිතො ඉමාය නාමානි චුතෙන න භික්ඛවෙ ඉදුනෙව පුබ්බපෙසා අත්තනො පොතකසාතකෙ දුරකෙ, ගහෙතො වායසස්ස පාදමුලෙ බිපිතො හිමව්‍යාගමෙව ගතානි වතො අනිතං ආහරි:-

අනිතෙ බාරණසියං බොධිසත්තො ධම්මෙන සමෙන රජ්ජං කාරෙසි තස්ස නිවෙසනෙ එකා කුන්තිනිසකුණිකා දුතෙය්‍යභාරිකානි සබ්බං පුරිමසදිසමෙව. අයං පන විසෙසො, අයං වාග්‍යොන දුරකෙ මාරාපෙතො විනොසි ඉදුති න සකකා මයා ඉධ වසිතුං ගමිස්සාමි. ගච්ඡන්ති ව රඤ්ඤ අනාඳෙවෙතොව ගමිස්සාමිති. සං පන රඤ්ඤ ආඳෙවෙතොව ගමිස්සාමිති රජානං උපසඬකම්මො එකමන්තං සිතා සාමි තුමහාකං පමාදෙන මම පුත්තකෙ දුරකා මාරෙජ්ජං අහං කොධවසිකා හුතො තෙ දුරකෙ පටිමාරෙසිං ඉදුති මයා ඉධ වසිතුං න සකකානි වතො පඨමං ගාථමාහ:-

අවසිමො තවාගාරෙ නිවං සකතවුජ්ජනා,
කිමෙවදුතිමකරි හඤ්ඤ රජ වජාමහනති.

තත්ථ-කිමෙවදුතිමකරීති මං පණණං ගාභාපෙතො පෙසෙතො අත්තනො පමාදෙන මම පියපුත්තකෙ අරකකිනො කිඤ්ඤෙවදුති එතං මම ගමණකාරණං අකරි. හඤ්ඤාති වචස්සග්ගවෙධ නිපාතො. ගිජානි බොධිසත්තං ආලපති. වජාමහනති අහං හිමවන්තං ගච්ඡාමිති. තං සුතො රජා දුතියං ගාථමාහ:-

යො වෙ කතෙ පටිකතෙ කිබ්බිසෙ පටිකිබ්බිසෙ,
එවන්තං සමමති වෙරං වස කුන්තිනි මාගමාති.

තස්සත්ථො-සො පුග්ගලො පරෙන කතෙ කිබ්බිසෙ අත්තනො පුත්තමරණාදිකෙ දුරුණකමෙම කතෙ පුත අත්තනො තස්ස පුග්ගලස්ස පටිකතෙ පටිකිබ්බිසෙ පටිකතං මයා තස්සානි ජානානි එවග්ගං සමමති වෙරන්ති එත්තකෙන තං වෙරං සමමති චූපසන්නං ගොති තස්මා වස කුන්තිනි මාගමාති. තං සුතො කුන්තිනි තතියං ගාථමාහ:-

න කතස්ස ව කතතා ව මෙතති සඤ්ඤතෙ පුත,
හදයං නානුජානානි ගච්ඡෙඤ්ඤෙව රථෙසභානි.

තත්ථ-න කතස්ස ව කතතා වානි කතස්ස ව අභිභුතස්ස ව උපපිළි තස්ස පුග්ගලස්ස ඉදුති විහන්තිපරිණාමං කතො යො කතතා තස්ස වානි ඉමෙසං විත්තං පුග්ගලානං සුනි මිත්තභාවො නාම නි සඤ්ඤතෙ න කට්ඨයතීති අත්ථො. හදයං නානුජානානීති තෙන කාරණෙන මම හදයං ඉධ වාසං නානුජානානි. ගච්ඡෙඤ්ඤෙව රථෙසභානි තස්මා අහං මහාරුජ ගමිස්සාමි යෙවානි. තං සුතො රජා වතුත්ථං ගාථමාහ:-

කතස්ස වෙව කතතාව මෙතති සඤ්ඤතෙ පුත,
සිරුතං තො ව බාලානං වස කුන්තිනි මාගමාති.

තරුණයෝ- කිසියම් වෙළුම් ප්‍රකාශයක් යෝ ව කිසිවක් තරුණ ව මෙන් සනිටුහන් පුත් කරියත් සා පත් බිහිවීම නො ව බාලාත්. බිහිවීම නි මෙන් හිතනාපි පුත් කරියත් බාලාත් පත් සකි. හිතනා හිතනා ව හොත් තසම වස කුහනිනි මාගමානි. සකුණිකා එවං සතෙහි ප්‍ර සකකා මයා ඉධ වසිදුං සාමිති රජාත් වන්දිතා උපනිතා. නිමවනමෙව ගතා.

සඳා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිතා ජාතකං සමොධානෙසි. තද්ද
කුතතිනියෙව එතරහි කුතතිනි බාරණසිරුජා පන අගමෙවාති.

ਸ਼੍ਰੀ ਹਰੀ ਨਾਮ ਸਤਕਾਵਿ.

4. 5. 4.

සෞ නිලිසං මණ්ඩපනීති ඉදං සත්ථා ජේතවනේ විහරනොනා
එකං අමබගොපකතේරං ආරබ්භ කපේසි.

සෞ කීර මහලලකකොලෙ පබ්බජිතො ජෙතවනපට්ඨනො අමච්චනො පණ්ණසාලා කන්ධා අමෙ රක්කනොතො පතිතාති අමච්චකාති බාදනොතා විහරති අත්තනො සමනිමුත්තස්සානමපි දෙති තස්මිං භික්ඛාචාරං පට්ටෙයි අමච්චොරකා අමොති පාතෙතො බාදිතො ච ගහෙතො ච ගච්ඡන්ති හස්මිං බණ්ණෙ වතස්සො සෙට්ඨිධිතරෙ අපිර වතියං නහාසිතො චිවරන්තියො තං අමච්චනං පට්ටෙසු. මහලලකො ආගන්තො තා දිස්සා තුමොති මෙ අමොති බාදිතාතිති ආහ. භනෙත මයං ඉද්දති ආගතා න තුමොකං අමොති බාදමාති. තෙනති සපථං කරෙථාති. කරෙම භනෙත්ති සපථං කරිංසු. මහලලකො තා සපථං කාරෙතො ලජ්ජාපෙතො විස්සජේසි. තස්සා නං කිරියං සුතො භික්ඛු ධම්මසහායං කථං සමුට්ඨාපෙසුං ආවුසො අසුසො කීර මහලලකො අත්තනො වසන්තං අමච්චනං පට්ටෙසු සෙට්ඨිධිතරෙ සපථං කාරෙතො ලජ්ජාපෙතො විස්සජේසිති. සත්ථා ආගන්තො කායනුත්ථ භික්ඛවෙ එත රති කථාය සන්තිසිත්තාති පුච්ඡිතො ඉමාය නාමාති වුත්තෙ න භික්ඛවෙ ඉද්දනෙව පුබ්බෙපෙස අමච්චොපකො හුතො එතා සෙට්ඨිධිතරෙ සපථං කාරෙතො ලජ්ජාපෙතො විස්සජේසිති වතො අතිතං ආහරි :-

අතීත බාරණයිය මුගදතෙත රජු. කාරෙතෙත බොධිසතෙතා සකකතත: කාරෙසි. තද එතො කුට්ඨිලො බාරණයිය උපතියාය නදීතීරෙ අමබවතෙ පණණසාලං මාපෙචා අමො රකබතො පතීතාති අමබපකාති බාදතො සමබකමුත්තානමපි දදතො නාතපකාරෙත මිවුජ්චෙත ජිමිකං කපෙපතො විගරතී.

තද සකෙකා දෙවරුරා කෙනුබො ලොකෙ මාතාපිතරෙ උපට්ඨ
හනතිකුලෙජෙඨාපවාසනකමම කරෙනති දුතං දෙනති සීලං රකකනති
උපොසථකමම. කරෙනති කෙ පබ්බජිතා සමණධමෙම සුත්තප
සුත්තා විහරනති කෙ අනාචාරං වරනතිති ලොකං ඔලොකෙනෙතා
ඉමං අමඛගොපකං අනාචාරං ජට්ටං දිස්සා අයං කුට්ඨට්ටො කසි -

පරිකමමාදිං අත්තනො සමණධම්මං පභාය අමුවනං රක්කන්තො
විහරති සංවෙජ්ඣාමි නනති තස්ස ගාමං තිකඛාය පට්ටකාලෙ
අත්තනො ආනුභාවෙන අමෙඛි පාතෙනා වොරෙති විදුමපිතෙ විශ්
අකාසි.

තද් බාරණසිතො චතස්සො සෙට්ඨිධිතරෙ තං අමුවනං
පට්ටිසංසු. කුට්ඨවිලො තා දිසවා තුමොති මෙ අමොති බාදිතානිති
පළිබුද්ධි. භනොත මයං ඉදුතෙව ආගතා න තෙ අමොති බාදමාති.
තෙනති සපථං කරොථාති. කතා පන ගතං ලභිස්සාමාති. ආම
ලභිස්සාමාති. සාධු භනොති තාසං ජෙට්ඨිකා සපථං කරොන්ති
පඨමං ගාථමාග :-

යො නිලියං මණ්ඩයති සණ්ඨාසෙන විහංගුකති,
තස්ස සා වසමනෙතු යා තෙ අමෙඛි අවාහරිති.

තස්සන්ධො-සො පුරිසො පලිතාතං කාලවණ්ණකරණන්ධාය නිල
ඵලාදිති යොජෙතා කතං නිලියං මණ්ඩයති නිලකෙසනතරෙ ව
උට්ඨිතං පලිතං උග්ගරන්තො සණ්ඨාසෙන විහංගුකති කිලමති. තස්ස
ඵවරූපස්ස මහලකස්ස සාවසමනෙතු තථාරූපං පතිං ලගතු යා
තෙ අමෙඛි අවාහරිති.

තාපසො තිං ඵකමනො තිට්ඨාති වතා දුතියං සෙට්ඨිධිතරං
සපථං කාරෙසි. සා සපථං කරොන්ති-දුතියං ගාථමාග :-

විසං වා පඤ්චවිසං වා උගතතිසංව ජාතියා,
තාදිසා පතිමාලඤා යා තෙ අමෙඛි අවාහරිති.

තස්සන්ධො-තාරියො නාම පණ්ණරසසොදසවස්සකාලෙ පුරිසාතං
පියා හොන්ති සාව තව අමොති අවාහරි සා ඵවරූපෙ යොබ්බණේ
පතිං අලභිතා ජාතියා විසං වා පඤ්චවිසං වා ඵකෙන විති උගතතාය
උගතතිංසං වා වස්සාති පතා තාදිසා පරිපක්කවයා හුතාපි පතිං මා
ලඤාති.

තායපි සපථං කතා ඵකමනං ධිතාය තතියා තතියං ගාථමාග :-

දීඝං ගව්ඡතු අඤාතං ඵකිකා අභිසාරියා,
සඤ්ඤතෙ පති මාදදස යා තෙ අමෙඛි අවාහරිති.

තස්සන්ධො-සා තෙ අමෙඛි අවාහරි සා පතිං පඨයමානා තස්ස
සන්තිකෙ අභිරමණතාය අභිසාරියා නාම හුතා ඵකිකා අදුතියා
ගාමුතවිගාමුතමතං දීඝමඤාතං ගව්ඡතු ගන්තාපි ව තසමිං අසු
කට්ඨාතං නාම ආගවේජයසාසිති කතෙ සඤ්ඤතෙ තං පතිං මා
අදදසාති.

තායපි සපථං කතා ඵකමනං ධිතාය වතුන්ධා වතුන්ධං ගාථමාග :-

අලභිකතා සුවසනා මාලිනී වන්දනුස්සදා,
ඵකිකා සයනෙ සෙතු යා තෙ අමෙඛි අවාහරිති.

සා උත්තානන්තොයෙව. නාපසො කුමෙනති අතිහාරියා සපථා කතා අඤ්ඤෙති අමො බාදිතා ගවික්කනති ගච්ඡ්ථදුති කුමෙනති නා උග්ගො ජේසි. සකෙකා හෙරවරුපාරමමණං දසොක්ඛා කුටතාපසං තතො පලාපෙසි.

සන්තා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිතො ජාතකං සමොධානෙසි. තදු කුට්ඨවිලො අයං අමගොපකම්හලලකො අහොසි. වහස්සො සෙට්ඨි ධිතරෙ එතායෙව. සකෙකා දෙවරුපා පන අහමෙවාති.

අමමජාතකං.

4. 5. 5.

වනං සදග්ගි දහනීති ඉදං සන්තා ජෙනවනෙ විහරන්තො එකං අලසතිකුමං ආරබ්භ කපෙසි.

සො කීර සාවන්චාසි කුලපුත්තො සාසනෙ උරං දන්තා පබ්බජිතාපි අලසො අහොසි. උදෙසපරිපුච්ඡායොතිසොමනසිකාරවත්තපටිවත්තාදි පරිබාහිරෙ නිවරණාභිභූතො නිසිත්තට්ඨානාදිසු ඉරියාපපෙසු තත්ත්ව හොති තස්ස තං ආලසියහාවං ආරබ්භ ධම්මසහායං කථං සමුට්ඨාපෙසුං ආවුසො අසුකොනාම එවරුපෙ නියසාණිකෙ සාසනෙ පබ්බජිතා ආල සියො කුසිතො නිවරණාභිභූතො විහරතිති. සන්තා ආගන්තො කායනුත්ථ භික්ඛවෙ එතරති කථාය සන්තිසිත්තාති පුච්ඡන්තා ඉමාය නාමාති වුත්තෙ න භික්ඛවෙ ඉදන්තෙව පුබ්බපෙස ආලසිකොයෙවාති වන්තා අතිතං ආහරි:-

අතීතෙ බාදණසියං බ්‍රහ්මදත්තෙ රජ්ජං කාරෙන්නෙ බොධිසත්තො තස්ස අමච්චරතනං අහොසි. බාදණසීරුපා ආලසියරාතිකො අහොසි බොධිසත්තො රුජානං බොධිසිත්තාමීති එකං උපමං උපධාරෙන්නො වරති. අපෙකදිවසං රුජා උග්ගානං ගන්තො අමච්චගණපරිවුත්තො තත්ත්ව විවරන්තො එකං ගජකුමානං නාම ආලසියං පසසි හථාරුපා කීර ආල සියා සකලදිවසං ගච්ඡන්තාපි එකභිභූලවභිභූලමත්තං ගච්ඡන්ති. රුජා තං දිත්වා වයස්ස කොනාමෙසොති බොධිසත්තං පුච්ඡී. මහාසත්තො ගජකුමො නාම සො මහාරුජ ආලසියො එවරුපො හි සකලදිවසං ගච්ඡන්තොපි එකභිභූලවභිභූලමත්තමෙව ගච්ඡතිති වන්තා තෙන සද්ධිං සලලපන්නො අමො ගජකුමාන කුමානං දකිං ගමණං ඉමසමි. අරඤ්ඤ දවගිමති උට්ඨිතෙ කිං කරෙථාති වන්තා පඤ්චං ගාථමාහ:-

වනං සදග්ගි දහනී පාවකො කණ්ඩවත්තති,
කථං කරෙසි පවලක එවං දකිපරක්කමොති.

තත්-සදග්ගිති යද අග්ගි. පාවකො කණ්ඩවත්තනීති අග්ගිතො නාම. පවලකාති තං ආලපති. සොති වලන්තො ගච්ඡති නිවචං වා පවලායති තස්මා පවලකොති වුච්චති. දකිපරක්කමොති මුදුරිටියො. තං සුන්තා ගජකුමො දුතියං ගාථමාහ:-

බහුනි රුකකිඡ්ඤ්ඤානි පඨව්‍යා විවරුනිව,

තානි වෙ නාහිසමොහාම හොති නො කාලපරියායොති.

තස්සත්ථො-පණ්ඩිත අමාතං ඉතො උත්තරිතරගමණං නාම නජී
ඉමයම් පන අරඤ්ඤෙ රුකකිඡ්ඤ්ඤානි ව පඨවියං විවරුනි ව බහුනි යදි
තානි න පාපුණාම හොති නො කාලපරිසායොති මරණමෙව නො
හොතිති. තං සුඛා බොධිසත්තො ඉතරු වෙ ගාථා අභාසි :-

යො දකුකාලෙ තරති තරණියෙ ව දකුනි,
සුකඛපණණංව අකකමම අත්ථං භඤ්ජති අත්තනො.

යො දකුකාලෙ දකුනි තරණියෙ ව තාරසි,
සසිව රතතිං විහජං තස්සත්ථො පරිපුරතිති.

තත්ථ-දකුකාලෙති තෙසං හෙසං කම්මානං සණ්ඨිකං භත්තබ්බ
කාලෙ තුරිතතුරිතො වෙගෙන භානි කම්මානි කරෙති. සුකඛපණණං
චාති යථා චාත්තාපසුකං තාලපණණං බලවා පුරිසො අකකමිත්වා
භඤ්ජය්‍ය තත්ථෙව චුණ්ණවිචුණ්ණං කරෙය්‍ය එවං සොඅත්තනො
අත්ථං වබ්බං භඤ්ජති. දකුනිති දකුකායති දකුකාතබ්බාති දකු
මෙව කරෙති තාරසිති තුරිතකාතබ්බාති කම්මානි තුරිතො ව කරෙති.
සසිව රතතිං විහජන්ති යථා වන්දෙ පුණ්ණපකං රතතිං ජොතස්
මානො කාලපකඛරත්තනො රතතිං විහජන්තො දිවසෙ දිවසෙ
පරිපුරති එවං තස්ස පුරිසස්ස අත්ථො පරිපුරතිති වුත්තං හොති. රුජා
බොධිසත්තස්ස වචනං සුඛා තතො පට්ඨාය අනලසො ජාතො.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා ජාතකං සමොධානෙයි. තද
ගජකුමො අලසො භික්ඛු අභොසි. පණ්ඩිතාමචෙවා පන අගමෙවාති.

ගජකුමගජානකං.

4. 5. 6.

මහුසසිඤ්ජං ජනිත්වානාති ඉදං සත්ථා ජේතවනෙ විහරන්තො
විස්සාසභොජනං ආරබ්භ කපෙයි.

අනාඨිණිකස්ස කීර ගෙගෙ පඤ්චන්තං භික්ඛුසත්තානං නිබද්ධං
භත්තං හොති ගෙගං නිව්චකාලං භික්ඛුසබ්බස්ස මපාණභුතං කාසාව
පජේජානං ඉසිවාතපට්ඨානං. අපේකදිවසං රුජා නගරං පදකම්ණං
කරෙන්නො සෙට්ඨිනො නිවෙසනෙ භික්ඛුසබ්බං දිස්වා අගමපි අරිය
සබ්බස්ස නිබද්ධං භික්ඛං දස්සාමිති විහාරං ගන්තො සත්ථාරං වන්දිත්වා
පඤ්චන්තං භික්ඛුසත්තානං නිබද්ධං භික්ඛං පට්ඨපෙයි. තතො පට්ඨාය
රුජනිවෙසනෙ නිව්චං භික්ඛා දිය්‍යති. නිවසිකගකුසාලිභොජනං
පණ්ණිතං. විස්සාසෙනපි සිනෙගෙනපි සගත්ථා දයකා නජී. රුජායුත්තා
දුපෙනති. භික්ඛු නිසිදිත්වා භුඤ්ජන්තං න ඉච්ඡන්ති. තානග්ගරසභත්තං
ගහෙත්වා අත්තනො අත්තනො උපට්ඨාකකුලං ගන්තො තං භත්තං

තෙසං දන්තා තෙති දින්නං ලුබ්භංවා පඤ්ඤානංවා භුඤ්ජන්ති. අපේකද්වසං රඤ්ඤා ඛත්තංවාපේදො ආහරිංසු. රුජා භික්ඛුසංඝස්ස දෙට්ඨාති ආහ. මනුස්සා භත්තංගං ගන්තො එකභික්ඛුමපි අදිස්වා එකො භික්ඛුපි නන්ති රඤ්ඤා ආරොවෙසුං. නත්තවෙලායෙව නාවාති. ආම වෙලා භික්ඛු පත තුමහාකං ගෙහෙ භත්තං ගෙහන්තො අත්තනො විස්සාසික උපට්ඨාකානං ගෙහෙ ගන්තො නං භත්තං තෙසං දන්තා තෙති දින්නං ලුබ්භංවා පඤ්ඤානංවා භුඤ්ජන්ති. රුජා අමහාකං භත්තං පඤ්ඤානං කෙන තුබ්බො භාරණෙන නං අභුන්තො අඤ්ඤාං භුඤ්ජන්ති සන්ථාරං පුච්ඡිස්සා මිති විනෙත්වා විහාරං ගන්තො සන්ථාරං වජ්ජිත්වා පුච්ඡි. සන්ථා මහාරුජ භොජනං නාම විස්සාසපරමං තුමහාකං ගෙහෙ විස්සාසං පච්චුපට්ඨපෙත්වා සිනෙහෙන දායකානං අභාවා භික්ඛු භත්තං ගෙහන්තො අත්තනො විස්සාසිකථානෙ පරිභුඤ්ජන්ති. මහාරුජ විස්සාසසද්ධො අඤ්ඤා රසොනාම නන්ති අවිස්සාසිකෙන දින්නං වතුමධුරමපි විස්සාසි කෙන දින්නතකකමත්තං න අය්ගති. පොරාණකපඤ්ඤානාපි රෙගෙ උප්පන්නෙ රඤ්ඤා පඤ්ච වෙල්ලකුලාති ගෙහන්තො හෙසල්ලේ කාරිත්තපි රෙගෙ අවුපසමමානෙ විස්සාසිකානං සන්තිකං ගන්තො අලොණකං සාමාකතිවාරයාගුඤ්ඤව උදකමත්තසිත්තං අලොණකං පණණ්ණඤ්ච පරිභුඤ්ජන්තො තිරෙගා ජාතාති වන්තො තෙත යාවිත්තො අතිතං ආහරි:-

අතීතෙ බාරණසියං බුහමදන්තෙ රජං කාරෙතෙ බොධිසත්තො භාසිරට්ඨො බුහමණකුලෙ තිබ්බන්ති. නාපකුමාරෙතිස්ස නාමං කරිංසු. සො වයප්පත්තො තකකසිලායං සබ්බසිප්පාති උග්ගණ්ඨිත්වා අපරභාගෙ ඉසිපබ්බජ්ජං පබ්බජී. තදා කෙසවො නාම තාපසො පඤ්චති තාපසසතෙති පරිවුත්තො ගණසන්ථා හුන්තො ගිමවන්තෙ වසති බොධිසත්තො තස්ස සන්තිකං ගන්තො පඤ්චන්තං අන්තවාසික සත්තං ජෙට්ඨන්තෙවාසිකො හුන්තො විහාසි. කෙසවතාපසස්ස ගිතජ්ඣා සයො සසිනෙහො අහොසි. තෙ අඤ්ඤාමඤ්ඤාං අතිවිස්සාසිකා අගෙසුං.

අපරභාගෙ කෙසවො තෙ තාපසෙ ආදාය ලොණමිඛිලසෙවනන්තං මනුස්සප්ථං ගන්තො බාරණසිං පත්වා රුජ්ජයානෙ වසිත්වා පුත්තද්වසෙ නගරං භික්ඛාය පවිසිත්වා රුජ්ජාරං අගමාසි. රුජ් ඉසිගණං දිස්වා පකෙකාසාපෙත්වා අන්තොතිවෙසනෙ භොජේත්වා පටිඤ්ඤාං ගෙහන්තො උයානෙ වසාපෙසි. අථ වස්සාරන්තෙ අතිකකන්තෙ කෙසවො රුජානං ආපුච්ඡි. රුජා භන්තෙ තුමෙහ මහල්ලකා අමෙහ තාව උප තිස්සාය වසථ දභරතාපසෙ ගිමවන්තං පෙසෙට්ඨාති ආහ.

සො සාමුඛි ජෙට්ඨන්තෙවාසිකා සද්ධිං තෙ ගිමවන්තං පෙසෙත්වා සයං එකකොව ඔතිසි. කප්පොපි ගිමවන්තං ගන්තො තාපසෙති සද්ධිං වසි. කෙසවො කප්පෙන විතා වසන්තො උක්කණ්ඨිත්වා තං දවුට්ඨකාමො හුන්තො තිද්ධං න ලභති. තස්ස තිද්ධං අලභමානස්ස න සමමා ආභාරෙ පරිණාමං ගව්ඨති ලොභිතපකඛඤ්ඤා අහොසි, බාලහා වෙදනා වත්තන්ති.

රුජා පඤ්ච වෙජ්ඣුලානි ගහෙතො නාපසං පටිජගති. රුගො නෙව උපසමමති. කෙසවො රුජානං ආග. මහාරුජ නිං මය්ගං මරණං ඉච්ඡති උදුසු අරුගහාවනති. අරුගහාවං භනෙතති. තෙනති මං හිමවන්තං පෙසෙයාති. සාධු භනෙතති රුජා නාරදං නාම අමච්චං පකෙකාසාපෙචා නාරද අමහාකං භදන්තං ගහෙතො වනවරකෙති සද්ධිං හිමවන්තං යාගීති පෙසෙසි.

නාරදො තං තත්ථ නෙතො පච්චාගමාසි. කෙසවය්සාපි කප්පෙ දිට්ඨි මනෙතයෙව වෙතසිකරුගො වූපසනෙතා උකකණ්ඨා පටිපසය්මති. අපය්ස කප්පො අලොභොත අවුපනෙත උදකමන්තසිත්තපණ්ණෙන සද්ධිං සාමාකතිවාරයාගුං අදාසි. තය්ස තංඛණ්ඤෙඤ්ච ලොභිත පකඤ්ඤා පටිපසය්මති. පුත රුජා නාරදං පෙසෙසි ගච්ඡි කෙසව නාපසය්ස පවුතති ජානාගීති. සො ගන්තො තං අරුගං දිසවා භනෙත බාරුණසිරුජා පඤ්ච වෙජ්ඣුලානි ගහෙතො පටිජගතොතො තුමෙහ අරුගෙ කාතුං නාසකම්. කපං තෙ කප්පො පටිජගතීති වචා පඨමං ගාථමාග :-

මනුසසිඤ්ඤං ජගිත්වාන සබ්බකාමසම්මුඛිනං,
කපංනු භගවා කෙසි කපපය්ස රමති අය්සමෙති.

තත්ථ-මනුසසිඤ්ඤාති මනුස්සානං ඉඤ්ඤං බාරුණසිරුජානං. කපංනු භගවා කෙසිති කෙන නුබො උපායෙන අයං අමහාකං භගවා කෙසවනාපසො කපපය්ස අය්සමෙ රමතීති.

එවං අඤ්ඤෙන සද්ධිං සලුපනෙතො විශ කෙසවය්ස අභිරති කාරණං පුච්ඡි. තං පුත්වා කෙසවො දුතියං ගාථමාග :-

සාධුති රමණීයාති සන්ති වක්ඛා මනොරමා,
සුභාසිතාති කපපය්ස නාරද රමයන්ති මන්ති.

තත්ථ-වක්ඛාති රුකවා. පාළියං පන රුකවාතෙව ලිඛිතං. සුභාසිතාති කපපෙන කපිතාති සුභාසිතාති මං රමයන්තීති අත්ථො.

එවඤ්ඤ පන වචා එවං මං අභිරමාපෙනො කප්පො අලොභොතං අවුපනං උදකසිත්තපණ්ණමය්සං සාමාකතිවාරයාගුං පායෙසි තාය මෙ සරිරෙ ව්සාධි වූපසමිත්තො නිරුගො ජාතොමතීති ආග. තං පුත්වා නාරදො තතියං ගාථමාග :-

සාලිතං ඔදනං භුඤ්ඤ්ඤ සුචිමංසුපසෙවනං,
කපං සාමාකතිවාරං අලොභං ජාදයන්ති තන්ති.

තත්ථ-භුඤ්ඤ්ඤ භුඤ්ඤ්ඤ. අයමෙව වා පාඨො. ජාදයන්තීති ජාදයජ් පිණෙති තොසෙති. ගථාඛකසුඛත්ථං පන අනුනාසිකො කන්තො. ඉදං වුත්තං හොති-යො තිං. සුචිමංසුපසෙවනං රුජකුලෙ රුජාරගං සාලි භත්තං භුඤ්ඤ්ඤ තං කප්ථිදං සාමාකතිවාරං අලොභං පිණෙතිතොසෙති. කපං තෙ එතං රුච්චතීති. තං පුත්වා කෙසවො වතුත්ථං ගාථමාග :-

සාදුංවා යදිවාසාදුං අපං වා යදිවා බහුං,
විසංඛේයා යත් භුඤ්ජයා විසංසපරමා රසාති.

තත්-යදිවාසාදුනති යදිවා අසාදුං. විසංඛේයාති නිරුසඤ්ඤා විසංසපරමො හුත්වා යත්භුඤ්ජයාති යසම් නිවෙසන් එවං භුඤ්ජයා තත් එවං භුතං යං කිඤ්චි භොජනං සාදුමෙව කස්මා යස්මා විසංසපරමාරසාති විසංසො පරමො උතතමො එතෙසනති විසංසපරමා රසා, විසංසරසසදිසො හි රසො නාම තත් අවිසංසිකෙන හි දිනනං චතුමුරුමි විසංසිකෙන දිනනං අබිලකඤ්ජයං ත අගතිති.

තාරදො තස්ස චචනං සුත්වා රඤ්ඤා සනතිකං ගන්ත්වා කෙසවො ඉදං නාම කපේසීති ආවිකම්.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා ජාතකං සමොධානෙසි. තද් රජා ආනන්දො අගොසි. තාරදො සාරිපුත්තො, කෙසවො බ්‍රහ්මා, කප්පො පන අභමෙවාති.

කෙසවස්තකං.

4. 5. 7.

සබ්බායසං කුටන්ති ඉදං සත්ථා ජේතවනෙ විහරන්තො ලොකත්ථ වරියං ආරබ්භ කපේසි. චන්ද්‍ර මහාකණ්ණජාතකෙ ආවිභවිස්සති.

අතීතෙ බාරුණසියං බ්‍රහ්මදත්තෙ රජ්. කාරෙතො බොධි සත්තො තස්ස අග්ගමහෙසියා කුවර්මති නිබ්බත්තිත්වා වයප්පත්තො උග්ගතිතසිප්පො පිභු අවමයෙන රජේ පතිට්ඨාය ධම්මෙන රජ්. කාරෙසි. තද් මනුස්සා දෙවතාමභිලිකා හුත්වා බහු අපේළිකාදයො මාරෙත්වා දෙවතානං බලිකමමං කරුන්ති. බොධිසත්තො පාණො න ගන්තබ්බොති හෙරිඤ්ඤාරුපෙසි. යක්ඛා බලිකමමං අලහමානා බොධි සත්තස්ස කුරුකිත්වා නිමවන්තො යක්ඛසමාගමං ගන්ත්වා බොධිසත්තස්ස මාරණත්ථාය එකං යක්ඛං පෙසෙසුං. සො කණ්ණිකමත්තං මහන්තං ආදිත්තං අයකුටං ගහෙත්වා ඉමිනා තං පහරිත්වා මාරෙස්සාමිති ආගන්ත්වා මජ්ඣිමයාමසමනන්තරෙ බොධිසත්තස්ස සයනමත්ථකෙ අට්ඨාසි. තස්මිං බණේ සක්කස්ස ආසනං උණ්භාකාරං දස්සෙසි. සො ආවජ්ජමානො තං කාරණං ඤාත්වා ඉන්ද්‍රවජිරං ආදාය ආගන්ත්වා යක්ඛස්ස උපරි අට්ඨාසි. බොධිසත්තො යක්ඛං දිස්වා කීන්ත්‍රබො එස මං රක්ඛ මානො ඕතො උදුහු මාරෙත්තුකාමොති තෙන සද්ධිං සලලපන්තොපඨමං ගාථමාහ :-

සබ්බායසං කුටමතිප්පමාණං
පග්ගස්ස යො තිට්ඨසි අනන්තලිකෙව,
රක්ඛාය මං ත්වං විභිතොක්ඛසජ්ජ
උදුහු මෙ වායමසෙ වඩායාති.

තත්-විභිතො කුසජ්ජාති විභිතොක්ඛසජ්ජ.

බොධිසත්තෝ පන යකිමෙව පස්සති න සකකං. යකෙකං සකකස්ස භයෙන බොධිසත්තං පහරිතුං න සකෙකාති. සො බොධි සත්තස්ස කථං සුඤ්ඤා මහාරුජ නාහං නව රක්කියාසීතො ඉමිනා පන ජලිතඅයකුටෙන පහරිඤ්ඤා නං මාරෙස්සාමිති ආගතොවති සකකස්ස භයෙන නං පහරිතුං න සකෙකාමිති එනමුත් දීපෙනො දුතියං ගාථමාහ :-

දුතො අහං රුජ්ඨ රක්කියානං
වධාය කුය්හං පතිතොගමස්මි,
ඉන්ද්‍රො ව නං රක්කිති දෙවරුජා
නෙත්‍රත්තමමිහං න තෙ ඵාලයාමිති.

නං සුඤ්ඤා බොධිසත්තො ඉතරු වෙ ගාථා අභාසි :-

සවෙව මං රක්කිති දෙවරුජා
දෙව්නම්භෙදො මසවා සුජම්පති,
කාමං පිසාවා විතදනතු සබ්බෙ
න සත්තසෙ රක්කිසියා පජාය.

කාමං කන්දනතු කුමහණ්ඩා සබ්බෙ පංසුපිසාවහා,
නාලං පිසාවා යුද්ධාය මගති සා විභිංසිකාති.

තත්-රක්කිසියා පජාසාති රක්කිසිසංඛාරාය පජාය රක්කිසි සත්තානන්ති අත්ථො. කුමහණ්ඩාති කුමහමත්තරභස්සබ්බා මහොදරා යකකා. පංසුපිසාවහාති සභිකාරට්ඨානෙ පිසාවා. නාලනති පිසාවකා නාම මයා සද්ධිං යුද්ධාය න සමත්ථා. මගති සා විභිංසිකාති යං පනෙනෙ යකකා සන්තිපතිඤ්ඤා විභිංසිකං දස්සෙනති සා මගති විභිංසිකා භායනාකාරදස්සනමත්තමෙව මය්හං න පනාහං භායාමිති අත්ථො.

සකෙකා යකකං පලාපෙඤ්ඤා මහාසත්තං ඔවදිඤ්ඤා මාහාසි මහාරුජ ඉතො පට්ඨාය නව රක්කි මමායත්තාති වඤ්ඤා සකට්ඨානමෙව ගතො.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිඤ්ඤා ජාතිකං සමොධානෙසි. තද්ද සකෙකා අනුරුද්ධො අගොසි. බාරුණසිරුජාපන අහමෙවාති.

අසකුට්ඨානකං.

4. 5. 8.

අරුණකු ගාමමාගමමාති ඉදං සත්ථා ජෙතවනෙ විහරන්තො ථුලලකුමාරිකාපලොභනං ආරබ්භ කාමෙසි. වජ්ඣ චුලලනාරදකස්ස ප ජාතකෙ ආවිභවිස්සති.

අතිතෙ බාරුණසියං. මුහම්දනෙත රජ්ජං කාරෙතෙන බොධිසත්තො මුහම්දනකුලෙ නිබ්බන්තිඤ්ඤා වයප්පත්තො තකකසිලායං උග්ගතිත සිප්පො හරියාය කාලකතාය පුත්තං ගගෙඤ්ඤා ඉසිපබ්බජ්ජං පබ්බ ජිඤ්ඤා භිම්මතෙන වසන්තො පුත්තං අස්සම්පදෙ යපෙඤ්ඤා ඵලාඵලඤ්ඤා

ගවේනි. තද වොරෙසු පව්වනනාමං පහරිතා කරමරෙ ගහෙනා ගවේනෙනසු එකා කුමාරිකා පලායිතා නං අසාමපදං පනතා නාපස කුමාරං පලොහෙනා සිලවිනාසං පාපෙනා එහි ගවේනාමාති ආහ. පිතා භාව මෙ ආගවේතු නං පසයිතා ගමියාමිති. තෙනති දිස්වා ආගවේනාති නිකමිතා අතරුමයෙන නිසිදි. නාපසකුමාරො පිතරි ආගහො පසමං ගාථාමාහ:-

අරඤ්ඤ ගාමමාගමම කිංසිලං කිංවතං අහං,
පුරිසං නාත සෙවෙය්‍යං නං මෙ අකමාහි පුච්ඡිතොති.

තත්-අරඤ්ඤ ගාමමාගමමාති නාත අහං ඉතො අරඤ්ඤතො මනුස්සපථං වසනන්දාය ගතො වසනගාමං පතා කිං කරොමිති. අපස්ස පිතා ඔවාදං දදනොතිස්සො ගාථා ආහ:-

යො නං විස්සාසයෙ නාහ විස්සාසඤ්ච බමෙය්‍යතො,
සුස්සුසිව තිතිකතිව නං හජෙති ඉතො ගතො.

යස්ස කායෙන වාචාය මනසා නඤ්ච දුක්ඛං,
ඔරසිව පතිට්ඨාය නං හජෙති ඉතො ගතො.

හළිදුරුගං කපිවිහනං පුරිසං රුගවිරුහිනං,
නාදිසං නාත මා සෙවි තිමමනුස්සමපි වෙ සියාති.

තත්-යො නං විස්සාසයෙති යො පුරිසො නං විස්සාසෙය්‍ය න පරිසරෙකය්‍ය. විස්සාසඤ්ච බමෙය්‍ය නොති යොව අතනති කරියමානං තව විස්සාසමපතො නිරුසරෙකා නං බමෙය්‍ය. සුස්සුසිව යො ව තව විස්සාසවචනං සොදුං ඉච්ඡති. තිතිකතිති යොව තයා කතං අපරුධං බමති. නං හජෙතිති නං පුරිසං හජෙය්‍යාසි පතිරුපාසෙය්‍යාසි. ඔරසිව පතිට්ඨායාති යථා නස්ස උරසි පතිට්ඨාය වසිතිතො ඔරස පුතො නං නාදිසො උරසි පතිට්ඨිතපුතො විස හුතා එවරුපං පුරිසං හජෙය්‍යාසිති අතො. හළිදුරුගනති හළිදුරුගසදිසං අපිරිවිතනං. කපිවිහනනති ලුහුපරිවතතිනාය මක්ඛට්ඨිතනං. රුගවිරුහිනනති මුහුතෙතනෙව රජුනවිරජුනසභාවං. තිමමනුස්සමපි සියාති සකල ජමුදිපතලං කායදුච්චරිතාදිරිතස්ස මනුස්සස්ස අභාවෙනතිමමනුස්සං සියා තථාපි නාදිසං ලුහුචිතනං මා සෙවි සබ්බමපි මනුස්සපථං විචිතිතා හෙට්ඨා වුත්තගුණසමපනතමෙව පුරිසං සෙවෙය්‍යාසිති අතො.

නං සුතා නාපසකුමාරො අහං නාත ඉමෙහි ගුණෙහි සමනතා ගතං පුරිසං කරො ලචියාමි න ගවේනි තුමනාකංයෙව සනතිකෙ වසියාමිති වතා නිවතති. අපස්ස පිතා කසිණපරිකමමං ආවිකති. උතොපි අපරිතිනජ්ඣානා බ්‍රහමලොකපරුයණා අගෙසුං.

සත්ථා ඉමං බමමදෙසනං ආහරිතා ජාතකං සමොධානෙසි. තද පුතො ව කුමාරිකා ව එහෙයෙව අගෙසුං. පිතා නාපසො පන අගමෙවාති.

අරඤ්ඤජාතකං.

4. 5. 9.

තෙව ඉපදිසු සාමඤ්ඤ නති ඉදං සත්ථා ජෙනවනෙ විහරනො පෙසුඤ්ඤ සිකඛාපදං ආරබ්භ කාථෙසි.

එකසමිං හි සමයෙ සත්ථා ඡබ්බගගිඤ්ඤ පෙසුඤ්ඤං උපසංහරනතීති සුඤ්ඤා නෙ පකෙකාසාපෙඤ්ඤා සච්චං කීර තුමො හිකඛවෙ හිකඤ්ඤානං භණ්ඩනජානානං කාලගජානානං විවාදපනනානං පෙසුඤ්ඤං උපසංහරථ තෙන අනුපපනනාති වෙච්ච භණ්ඩනාති උපපජ්ජනාති උපපනනාති ච භණ්ඩනාති භියොභාවාය සංවත්තනතීති පුච්ඡන්තා සච්චනති වුත්තො තෙ හිකඤ්ඤා ගරහිත්වා හිකඛවෙ පිසුණාචාචා නාම තිබ්බණා සත්ථපගාරසදිසා දළොහා විසාසොපි නාය බිපාං හිජ්ජති තඤ්ඤ ජන ගහෙත්වා අත්තනො මෙතතිභිඤ්ඤාකරතො සිහලසහ සදිසොච භොගීති චන්තා අතිතං ආහරි :-

අතිතෙ බාරුණසීයං බ්‍රහ්මදත්තෙ රජජං කාරෙතො බොධි සත්තො තස්ස පුත්තො හුත්වා වයපපත්තො තකකසීලායං උග්ගහිත සිපෙපා පිතු අච්චයෙන ධම්මෙත රජජං කාරෙසි. තද ඵකො ගොපාලකො අරඤ්ඤෙ ගොකුලෙසු ගාවො පටිජග්ගිත්වා ආගච්ඡන්තො එකං ගඛගිතීං අසලකෙකත්වා පභාය ආගතො. තස්සා එකාය සීහියා සද්ධිං විසාසො උපපජ්ජ. තා උභොපි දළගම්භතා හුත්වා එකතො විවරනති. අපරභාගෙ ගාථි වච්ඡකං සීහි සීහපොතකං විජායි තෙ උභොපි ජනා කුලෙන ආගතමෙතතියා දළගමෙතතා හුත්වා එකතො විවරනති.

අපේකො චතවරකො අරඤ්ඤං පවිසිත්වා තෙසං විසාසං දිසවා අරඤ්ඤෙ උපපජ්ජනභණ්ඩං ආදිය බාරුණසීයං ගන්ත්වා රඤ්ඤෙ දත්වා අපිතෙ සමම අරඤ්ඤ කීඤ්ඤි අච්ඡරියං දිට්ඨපුබ්බනති රඤ්ඤ පුට්ඨො දෙව අඤ්ඤං කීඤ්ඤි න පස්සාමි එකං පන සීහඤ්ඤ උසභඤ්ඤ අඤ්ඤමඤ්ඤං විසාසසිකෙ එකතොච චරන්තො අද්දසනති ආහ. එතෙසං තතියකෙ උපතන්ත භයං හවිසාති යද්ද තෙසං තතියං පස්සසි අථ මෙ ආවිකෙකියාසාසිති. සාධු දෙව්ති. චතවරකෙ පන බාරුණසීයං ගතෙ ඵකො සිගාලො සීහඤ්ඤ උසභඤ්ඤ උපට්ඨති. චතවරකො අරඤ්ඤං ගන්ත්වා තං දිසවා තතියස්ස උපතනභාවං රඤ්ඤෙ කාථෙස්සාමිති නගරං ගතො. සිගාලො වින්තෙසි මයා ඤපෙත්වා සීහමංසඤ්ඤ උසභමංසඤ්ඤ අඤ්ඤං අබාදිතපුබ්බං නාම නත්ති. ඉමෙ භිඤ්ඤා ඉමෙසං මංසං බාදිස්සාමිති. සො අයං තං එවං වදති අයං තං එවං වදතිති උභොපි තෙ අඤ්ඤමඤ්ඤං භිඤ්ඤා තවිරස්සෙච කලහං කත්වා මරණාකාරපත්තො අකාසි.

චතවරකොපි ආගන්ත්වා රඤ්ඤෙ තෙසං දෙව තතියො උපතන්තාති ආහ. කො සොති. සිගාලො දෙව්ති. රුජා සො උභොපි තෙ භිඤ්ඤා මාරුපෙස්සාති මයං තෙසං මතකාලෙ සමපාපුණ්ණිස්සාමාති චන්තා රථං අභිරුහිත්වා චතවරකෙන දෙසිතමග්ගෙන ගච්ඡන්තො තෙසු අඤ්ඤ

මඤ්ඤං කලහං කථා ජීවිතකකියං පතෙනසු සමපාපුණ්ඨි. සිගාලො
 භූට්ඨවිතෙතා එකවාරං සිහමංසං බාදති එකවාරං උසහමංසං බාදති.
 රුජා තෙ උගොපි ජීවිතකකියං පතෙන දිස්වා රථෙ සිනොව සාරථිනා
 සද්ධිං සලලපතෙනා ඉමා ගාථා අභාසි :-

භව ඉත්තිසු සාමඤ්ඤං නපිහනෙතිසු සාරථි,
 අපංසා සන්තිගෙදස්ස පස්ස යාව සුචිනතිතං.

අසි තිකෙතාව මංසමති පෙසුඤ්ඤං පරිවත්තති,
 යඤ්ඤසහඤ්ච සිහඤ්ච හකකියනති මගාබමා.

ඉමං සො සයනං සෙති යසිමං පස්සසි සාරථි,
 යො වාවං සන්තිගෙදස්ස පිසුණස්ස නිබොධති.

තෙ ජනා සුබමෙධනති නරු සග්ගගතාරිව,
 යෙ වාවං සන්තිගෙදස්ස නාවබොධෙනති සාරථිති.

කථා-නෙව ඉත්තිසුති සමම සාරථි ඉමෙසං විනතං ජනානං නෙව
 ඉත්තිසු සාමඤ්ඤං අපථි. න භනෙතිසු අඤ්ඤමෙව හි ඉත්තිං සිගො සෙවති
 අඤ්ඤං උසහො අඤ්ඤඤච හකකිං සිගො බාදති අඤ්ඤං උසහොති
 අතො. අපංසාති එවං කලහකාරණෙ අවිජ්ජමානෙපි අපං ඉමස්ස
 මිත්තසන්තිගෙදකස්ස දුට්ඨසිගාලස්ස උභින්නං මංසං බාදිස්සාමිති
 විනෙතථා ඉමෙ මාරණතස්ස පස්ස යාව සුචිනතිතං ජාතනති
 අධිප්පායො. සඤ්ඤාති යසමිං පෙසුඤ්ඤං පරිවත්තමානෙ. උසහඤ්ච
 සිහඤ්ච මගාබමා සිගාලා බාදනති තං පෙසුඤ්ඤං මංසමති තිබ්භො
 අසි විය මිත්තභාවං ජිඤ්ඤනං එව පටිවත්තනීති දිපෙති. සසිමං
 පස්සසිති සමම සාරථි යං ඉමං පස්සසි ඉමෙසං විනතං මතසයනං
 අඤ්ඤපි සො පුත්තලො සන්තිගෙදකස්ස පිසුණස්ස පිසුණාවාවං නිබො
 ධති ගණනති සො ඉමං සසනං සසනී එවමෙව මරනීති දස්සෙති.
 සුබමෙධනතීති සුබං විඤ්ඤනී උභනති. නරා සග්ගගතාරිවොති සග්ගං
 ගතා දිබ්බභොගසමබ්බිතො නරු විය තෙ සුබං විඤ්ඤනීති අතො.
 නාවබොධෙනතීති න සාරතො පවෙවනති. තාදිසමිච්චිවනං සුඤ්ඤා
 ථොදෙථා සාරෙථා මෙතති අභිඤ්ඤා පාකතිකාව භොනතීති.

රුජා ඉමා ගාථා භාසිථා සිහස්ස කෙසරවම්මනබද්ධා ගාභාපෙථා
 නගරමේව ගතො.

සථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිථා ජාතනං සමොධානෙසි.
 බද්ධ රුජා අහමෙව අභොසිනති.

සන්තිගෙදජාතකං.

4. 5. 10.

හනති හතෙව්ති පාදෙහිති අයං දෙවනාපුට්ඨා උච්චග්ගජාතනෙ
ආවිහවිසංගි.

දෙවනාපඤ්ඤානිපාතං.

චූළකුණාලවග්ගො පඤ්චමො.

වතුකකතිපානවණ්ණනා
තිට්ඨිනා.

5. 1. 1.

ජිනො රථස්සමණිකුණ්ඩලෙ වාති ඉදං සත්ථා ජෙනවනෙ
විහරනෙතා කොසලරඤ්ඤා අනෙතපුරෙ සබ්බත්ථසාධකං පදුට්ඨා
මච්චං ආරබ්භ කපෙසි. චත්ථ හෙට්ඨා විත්ථාරිතමෙව.

ඉධ පන බොධිසත්තො බාරුණසිරුජා අගොසි. පදුට්ඨාමච්චො
කොසලරුජානං ආනෙත්වා කාසිකරුට්ඨං ගාගාපෙත්වා බාරුණසිරුජානං
බන්ධාපෙත්වා බන්ධිනාගාරෙ බිපාපෙසි. රුජා ක්කානං උපපාදෙත්වා
ආකාසෙ පලලඬෙකන නිසීදි. වොරරඤ්ඤා සරිරෙ දුග්ගො උපපජි.
සො බාරුණසිරුජානං උපසඬකම්භිත්වා පඨමං ගාථමාග:-

ජිනො රථස්සමණිකුණ්ඩලෙ ව
පුතෙනව දුරෙව තපෙව ජිනො,
සබ්බෙසු භොගෙසු අසෙසිනෙසු
තස්මා න සන්තප්පසි සොකකාලෙති.

තත්ථ-ජිනො රථස්සමණිකුණ්ඩලෙවාති තිං මහාරජ රථඤ්ච
අස්සෙව මණිකුණ්ඩලානිව ජිනො. රථෙවමණිකුණ්ඩලෙවාතිපි
පාසො. අසෙසිනෙසුති නිස්සෙසකෙසු. තං සුත්ථා බොධිසත්තො ඉමා
වෙ ගාථා අභාසි:-

පුබ්බෙවමච්චං විජග්ගති භොගා
මච්චොවා නෙ පුබ්බතරං ජහාති,
අසස්සනා භොගිනො කාමකාමී
තස්මා න සොවාමගං සොකකාලෙ.

උදෙති ආපුරති වෙති වඤ්ඤ
අත්ථං තපෙත්වාන පලෙති සුරියො,
විදිතා මයා සන්තුක ලොකධම්මා
තස්මා න සොවාමගං සොකකාලෙති.

තත්ථ-පුබ්බෙව මච්චොති මච්චං වා භොගා පුබ්බෙව පඨමඤ්ඤාච
විජග්ගති. මච්චො වා නෙ භොගෙ පුබ්බතරං ජහාති. කාමකාමීති
වොරරුජානං ආලපති. අමෙතා කාමෙ කාමස්මාන කාමකාමී

හොඳිනො නාම ලොකෙ අසසසනා හොගෙසුවා නබෙසු ජීවමානාව අහොඳිනො හොනති හොගෙවා පහාය සයං නසසනති. නසමා අහං මහාජනයා සොකකාලෙපි න සොවාමිති අපො.

විදිනා මයා සතතුක ලොකධම්මාති වොරරුජානං ආලපති අමො සතතුක මයා ලාහො අලාහො යසො අයසොති ආදයො ලොකධම්මා විදිනා යපෙව හි වනෙදු උදෙතිව පුරතිව පුනව සියති යථාව සුඛිසො අකිකාරං විධිමනො මහනං ලොකපදෙසං නපෙකොන පුන සායං අකං පලෙති අත්ථං ගවස්ති න දිසාති එවමෙව හොගා උපපජ්ජති විනසසනති ව. තත්ථ කිං සොකෙන නසමා න සොවාමිති අපො.

එවං මහාසතො වොරරුකෙසු ධම්මං දෙසෙකා ඉදුති තෙකෙසු වොරං ගරහනො ආහ :-

අලසො හිති නාමහොති න සාධු
අසකෙසුතො පබ්බජිතො න සාධු,
රුජා න සාධු අතිසම්මකාරී
යො පණ්ඩිතො කොධිතො තං න සාධු.

තිසමම බතතියො කසිරු නාතිසමම දිසමපති,
තිසමකාරිතො රුකෙසු යසොකිතතිව වසිතිති.

ඉමා පන වෙ ගාථා හෙට්ඨා විත්ථාරිනායෙව. වොරරුජා බොධි සතං බමාපෙකා රජං පටිච්ඡාපෙකා අත්තනො ජනපදමෙව ගතො.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිතා ජානකං සමොධානෙසි. නදු කොසලරුජා ආනෙදු අහොසි. බාරුණසිරුජා පන අගමෙවති.

මණිකුණ්ඩලජානකං.

5. 1. 2.

කිනතුසනතරමානොවාති ඉදං සත්ථා ජෙනවනෙ විහරනො මතපිතිකං කුට්ඨෙතිකං ආරබ්භ කාපෙසි.

සො කිර පිතරි මතෙ පරිදෙවමානො විවරති. සොකං විනො දෙකුං න සකෙකාති. අථ සත්ථා තසා සොතාපතතිඵලපතිසායං දිසවා සාවජියං පිණ්ඩය වරිතා පච්ඡාසමණං ආදිය තසා ගෙහං ගතවා පකුකුතතාසනෙ නිසිනො තං වන්දිතා නිසිනං කිං උපාසක සොවසිති වතා අම හනෙතති වුතෙන ආවුසො පොරාණකපණ්ඩිතා පණ්ඩිතානං කථං සුතා පිතරි කාලකතෙ න සොචිංසුති වතා තෙන යාවිතො අතිතං ආහරි :-

අතිතෙ බාරුණසියං බුහමදතෙන රජං කාරෙනෙ බොධි සතො කුට්ඨෙතිකගෙහෙ නිබ්බතති සුජාතකුමාරෙතිසා නාමං කරිංසු. හසා වයපපතතසා පිතාමහො කාලමකාසි. අථසා පිතා පිතු කා

කිරියනොපටියාය සොකසමපිනො ආලාභනං ගතවා ආලාභනනො අට්ඨති ආහරිතා අත්තනො ආරුමෙ මහතිකථුපං කතා තාති තත්ව නිදහිතා ගතගතවෙලාය ථුපං පුපෙථති පුපෙතා වෙතියං ආවිඤ්ඤානො පරිදෙවති තෙව නභායති න විලිච්ඡති න භුඤ්ජති න කම්මනෙත විවාරෙති.

තං දිස්වා බොධිසත්තො පිනා මෙ අයසකස්ස මතකාලනොපටියාය සොකාභිභූතො වරති ධපෙතා පන මං අඤ්ඤා ඵතං සඤ්ඤාපෙත්තුං න සකෙකාති එකෙන තං උපායෙන නිස්සංඝං කරියාමිති බ්බිගාමෙ ඵතං මතගොණං දිස්වා තිණ්ඤච පාණියඤච ආහරිතා තස්ස පුරතො කතා බාදබාද පිච්ඡිච්චාති වදති. ආගතාගතා තං දිස්වා සම්ම සුජාත කිං උම්මත්තකොසි මතගොණස්ස තිණොදකං දෙහිති වදනති. සො න කිඤ්චි පටිවදති. අපස්ස පිතු සන්තිකං ගතවා පුත්තො තෙ උම්මත්තකො ජාතො මතගොණස්ස තිණොදකං දෙහිති ආහංසු. තං සුතා භූට්ඨිකස්ස පිතුසොකො අපගතො පුත්තසොකො පතිට්ඨිතො සො වෙගෙන ආගන්තා නනු තිං තාත සුජාත පණ්ඨිතො සිංහාරණං මතගොණස්ස තිණොදකං දෙහිති වතා වෙ ගාථා අභාසි :-

කිනනු සන්තරමානොව ලාසිවා හරිතං තිණං,
බාදබාදාති විලපි ගතසත්තං ජරග්ගවං.

තති අනෙතන පාණෙන මනො ගොණො සමුට්ඨගෙ,
තිඤ්චි තුව්ඡං විලපයි යථා තං දුමමති නථාති.

තත්-සන්තරමානොවාති තුරිතො විශ භූතා. ලාසිවාති ලඤ්චිතා. විලපිති විප්පලපයි. ගතසත්තං ජරග්ගවනති විගතජිවිතං ජිණ්ණගොණං. සථානනති ඵත් නනති නිපාතමත්තං. සථා දුමමති අප්පඤ්ඤා විප්පලපෙය්‍ය නථා තිං තුව්ඡං අභූතං විප්පලපසිති. තතො බොධිසත්තො වෙ ගාථා අභාසි :-

තපෙව තිට්ඨති සීසං හත්පාදා ව චාලයි,
සොතා තපෙව තිට්ඨනති මඤ්ඤා ගොණො සමුට්ඨගෙ.

නෙවයසකස්ස සීසං වා හත්පාදා න දිස්සරෙ,
රුදං මහතිකථුපසමිං නනු තිඤ්ඤා ව දුමමතිති.

තත්-තපෙවාති යථා පුබ්බෙ සීතං තපෙව තිට්ඨති. මඤ්ඤාති එතෙසං සීසාදිතං තපෙව සීතතතා අයං ගොණො සමුට්ඨගෙය්‍යාති මඤ්ඤාමි. නෙවයසකස්ස සීසනති අයසකස්ස පන සීසං වා හත්පාදාවා න දිස්සනති. පිට්ඨිපාදා න දිස්සරෙතිපි පායො. නනු තිඤ්ඤා ව දුමමතිති අහං තාව සීසාදිති පස්සන්තො එවං කරෙමි. තිං පන කිඤ්චි න පස්සසි කාපිතට්ඨානතො අට්ඨති ආහරිතා ථුපං කතා පරිදෙවසි ඉති මං පටිච්ච සතගුණෙන සහස්සගුණෙන නනු තිමෙව දුමමති තිජ්ජනධම්මා නාම සංඛාරා තිජ්ජනති තත් කා පරිදෙවනාති.

තං සුඤ්ඤා බොධිසත්තං පිනා මම පුතො පණ්ඩිතො ඉධිලොක පරිලොකකිව්වං ජානාති. මම සඤ්ඤාපනන්දාය එතං කමමකාසීති විනේතවා නාන සුජාතපණ්ඩිත සබ්බෙ සඤ්ඤාං අනිව්වාති මෙ ඤානා. ඉතො පට්ඨාය න සොවිසාමි. පිතුසොකහරණකපුතොන නාම නාදිසෙන භවිතබ්බනති වඤ්ඤා පුත්තං ථුං කුරුනොතො ආහ :-

ආදිත්තං වන මං සත්තං සතසිත්තංව පාවකං,
වාරිනා විය ඔසිඤ්ඤං සබ්බං නිබ්බාපො දරං.

අබ්බුලුහංවන මෙසලලං සොකං හදයතිසිත්තං,
යො මෙ සොකපරෙතං පිතුසොකං අපානුදි.

සොහං අබ්බුලුහසලලාසම් විනසොකො අනාවිලො,
න සොවාමි න රුද්ධම් නව සුඤ්ඤාන මාණව.

එවං කුරුනති සපඤ්ඤා යෙ හොනති අනුකම්පකා,
විනිවත්තයනති සොකමහා සුජාතො පිතරං යථාති.

තත්-නිබ්බාපෙසෙති නිබ්බාපයි. දරනති සොකදරං. සුජාතො පිතරං යථාති යථා මම පුතො සුජාතො මං පිතරං සමානං අත්තො සපඤ්ඤානාය සොකමහා විනිවත්තයි එවං අඤ්ඤාපි සපඤ්ඤා සොකමහා විනිවත්තයනතිති.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා සච්චාති පකාසෙත්වා ජානං සමොධානෙයි. සච්චපරියොසානෙ කුට්ඨිකො සොතාපතතිඵලෙ පතිට්ඨති. තද්ද සුජාතො අහමෙවාති.

සුජාතජානකං.

5. 1. 3.

තසිදං නිව්වං. භවිතබ්බනති ඉදං සත්ථා භග්ගෙසු සුංසුමාරගිරං නිසාය හෙසකලාවතෙ විහරනො බොධිරජකුමාරං ආරබ්භ කපෙයි.

බොධිරජකුමාරෙ නාම උදෙනස්ස පුතො තසම් කාලෙ සුංසුමාර ගිරෙ වසනො එතං පරියොද්ගසිප්පං වඩ්ඪිති. පකෙකාසාපෙත්වා අඤ්ඤාති රුජ්ඣති අසද්දිසං කත්වා කොකානදං නාම පාසාදං කාරුපෙසි කාරුපෙත්වා ව පන අයං වඩ්ඪිති අඤ්ඤාසාපි රඤ්ඤා එවරුපං පාසාදං කරෙය්‍යාති මච්ඡරුයෙනො නස්ස අකම්භි උප්පාටාපෙසි. තෙනස්ස අකම්භං උප්පාටිතභාවොපි භික්ඛුසම්බෙස පාකටො ජාතො. තස්මා භික්ඛු ධම්මසභායං කථං සමුට්ඨාපෙසුං ආවුසො බොධිරජ කුමාරෙ කිර තථාරුපස්ස වඩ්ඪිතිනො අකම්භි උප්පාටාපෙසි. අහො භක්ඛලො ඵරුසො සාහසිකොති. සත්ථා ආහන්ත්වා කායනුත්ථ භික්ඛවෙ ඵතරති කථාය සන්තිසිත්තාති පුව්ඡිත්වා ඉමාය නාමාති වුතෙත න භික්ඛවෙ ඉදනෙව පුබ්බෙපෙස කකඛලො ඵරුසො සාහසිකොව න කෙවලඤ්ඤා ඉදනෙව පුබ්බෙපෙස බන්ධිසහස්සානං අකම්භි උප්පාටෙත්වා තෙසං මංසෙන බලිකම්මං කාරෙසිති වත්ථා අතීතං ආහරි :-

අතීතෙ බාරාණසියං බ්‍රහ්මදත්තෙ රජං. කාරෙණෙන බොධි සතෙතා තක්කසිලායං දිසාපාමොකෙනා ආවරියො අහොසි. ජම්බු දීපතලෙ ඛනියමාණවා ව බ්‍රාහ්මණමාණවා ව තස්සොව සනතිකෙ සිප්පං උග්ගණතිංසු. බාරාණසිරඤ්ඤාපි පුත්තො බ්‍රහ්මදත්තකුමාරො නාම තස්ස සනතිකෙ තයො වෙදෙ උග්ගණති. සො පන පකතියා කක්කලො ඵරුසො සාහසිකො අහොසි. මහාසතෙතා අබ්ගච්ජ්ජා වසෙන තස්ස කක්කලඵරුසසාහසිකභාවං. ඤාතො තාත තං කක්කලො ඵරුසො සාහසිකො ඵරුසෙන නාම ලභං ඉස්සාරියං අචිරට්ඨිත්තං හොති සො ඉස්සාරියෙ නටෙයි භික්ඛනාලො විය සමුද්දො පතිට්ඨං න ලභති. තස්මා මා ඵවරුපො අහොසීති ඔවදත්තො වෙ ගාථා අභාසි :-

නසිදං නිච්චං භවිතබ්බං බ්‍රහ්මදත්ත
බෙමං සුභික්කං සුබතාව කායෙ,
අත්ථව්වයෙ මා අහු සමපමුළොතා
භික්ඛපලවො සාගරස්සොව මජ්ඣෙකි.

යාති කරොති පුරිසො තාති අත්තති පස්සති,
කල්‍යාණකාරී කල්‍යාණං පාපකාරීව පාපකං
යාදිසං වපතෙ බිජං තාදිසංගරතෙ ඵලතති.

තත්ථ-සුබතාව භාග්‍යෙති තාත බ්‍රහ්මදත්ත යදෙනං බෙමං වා සුභික්කංවා යාවා එසා සුබතාවභාග්‍යෙ ඉදං සබ්බං ඉමෙසං සත්තානං නිවමං සබ්බකාලමෙව න භවති. ඉදං පන අතිච්චං හුන්වා අභාවධම්මං. අත්ථව්වයෙති සො තං අතිවචනාවසෙන ඉස්සාරියෙ විගතෙ අත්තනො අත්ථස්ස අවචයෙන යථානාම **භික්ඛපලවො** භික්ඛනාලො මනුස්සො සාගරමජ්ඣෙකි පතිට්ඨං අලභනො සමපමුළොතා හොති ඵලං මා අහු **සමපමුළොතා**. **යාති අත්තති පස්සති** තෙසං කම්මානං ඵලං විඤ්ඤනො තාති අත්තති පස්සති නාම.

සො ආවරියං වඤ්ඤා බාරාණසිං ගන්ත්වා පිතු සිප්පං දස්සෙත්වා උපරපේජ පතිට්ඨාය පිතු අවචයෙන රජං පාපුණ්. තස්ස පිබ්බියො නාම පුරෙහිතො අහොසි කක්කලො ඵරුසො. සො යසලොභෙන විනේනසි යනනුනාහං ඉමිනා රඤ්ඤා සකලජම්බුදීපෙ සබ්බෙ රුජානො ගාභාපෙය්‍යං ඵවමෙස එකරුජා භවිස්සති අහමි පිකපුරෙහිතො හොමිති. සො තං රුජානං අත්තනො කථං ගාභාපෙසි.

රුජා මහතියා සෙනාය නික්කමිත්වා එකස්ස රඤ්ඤා නගරං රුක්ඛිත්වා තං රුජානං ගණති. එතෙනෙව උපායෙන සකලජම්බුදීපෙ රජං ගගෙත්වා රුජසහස්සපරිවුතො තක්කසිලායං රජං ගණතිස්සාමිති අහමාසි. බොධිසත්තො නගරං පටිසඛාරිත්වා පරෙති අප්පධංසියංඅකාසි.

බාරාණසිරුජාපි ගබ්ගානදීනිරෙ මහතො නිම්බොධරුක්කස්සමුලෙ සාණ්. පරික්ඛිපාපෙත්වා උපරි විතානං කාරෙත්වා සයනං පඤ්ඤා පෙත්වා නිවාසං ගණති. සො ජම්බුදීපතලෙ සහස්සරුජානො ගගෙත්වා.

සුඤ්ඤානොපි තක්කසිලං ගහෙතුං අසකෙකානෙතා පුරොහිතං පුච්ඡ
ආචරිය මයං එතතකෙහි රාජ්ඣි සද්ධිං ආගන්තො තක්කසිලං ගහෙතුං
න සකෙකාම කීනනුබො කාහබ්බනති. මහාරාජ රාජසගස්සානං
අකකිති උප්පාටෙත්වා මාරෙත්වා කුච්ඡිං එලෙත්වා පඤ්ඤමධුරමංසං
ආදය ඉමසමිං නිග්‍රොධෙ නිබ්බතනදෙවනාය බලිකමමං කත්වා අන්ත
වට්ඨිති රුක්ඛං පරිකකිපිත්වා ලොහිතපඤ්ඤබ්‍යුලිකාති කරොම. එවං
නො බිප්පමෙව ජයො භවිස්සතිති.

රාජා සාමුති පටිසුඤ්ඤා අනෙතාසාණියං මහාබලෙ මලෙ
ඬපෙත්වා එකමෙකං රාජානං පකෙකාසාපෙත්වා නිප්පිලනෙන විසඤ්ඤං
කාරෙත්වා අකකිති උප්පාටාපෙත්වා මාරෙත්වා මංසං ආදය කලෙබරාති
ගඛනායං පවාහෙත්වා වුත්තප්පකාරං බලිකමමං කාරෙත්වා බලිහෙරිං
ආකොටාපෙත්වා සුද්ධාය ගනො. අට්ඨස්ස අජ්ජිසකතො නාම එකො
යකෙකා ආගන්තො දකකිණකකිං උප්පාටෙත්වා අගමාසි. මහති වෙදනා
උප්පජ්ජි. සො වෙදනාමතො ආගන්තො නිග්‍රොධස්ස මුලෙ පඤ්ඤතො
සතෙ උත්තානකො නිපජ්ජි.

තසමිං බණේ එකො ගිජේඛා එකං තිබ්බකොටිකං අට්ඨිං
ගහෙත්වා රුක්ඛගෙහ නිසිනෙතා මංසං බාදිත්වා විස්සජේජසි. අට්ඨිකොටි
ආගන්තො රඤ්ඤෙ වාමකකිමති අයසුලං විය පතීත්වා අකකිතිනිද්දි.
තසමිං බණේ බොධිසත්තස්ස වචනං සලලකෙකසි. සො අමහාකං
ආචරියො ඉමෙ සත්තා බිජානුරූපං ඵලංවිය කමමානුරූපං විපාකං
අනුභොගතීති කථෙතො ඉදං දිස්වා කථෙසි මඤ්ඤෙති වත්වා
විප්පලපතො වෙ ගාථා අභාසි:-

ඉදං තදුචරියවචො පාරාසරියො යදමුචි,
මාසු නිං අකරා පාපං යං තං පච්ඡා කතං තපෙ.

අයමෙව සො පිඛගිය වෙනසාවො
යමති සාතසිං බත්තියානං සහස්සෙ,
අලඛකතෙ වඤ්ඤසාරලිතෙන
තමෙව දුක්ඛං පච්චාගතං මමනති.

තත්-ඉදං තදුචරියවචොති ඉදං තං ආචරියස්ස වචනං. පාග්
ශජිසොති තං ගොතෙන නිතෙනති. පච්ඡාකානති යං පාපං තයා
කතං පච්ඡා තං තාපෙය්‍ය කිලමෙය්‍ය තං මාකරිති ඔවාදං අදසි.
අහං පනස්ස වචනං න කරිනති. අසමෙමාති නිග්‍රොධරුක්ඛං
දස්සෙතො විලපති. වෙනසාවොති පත්ථවසාවො. යමති සාතසිනති
යමති රුක්ඛෙ බත්තියසහස්සං මාරෙසිං. අලඛකතෙ වඤ්ඤසාර
ලිතෙනති රුජාලඛකාරෙහි අලඛකතෙ ලොහිතවඤ්ඤසාරනුලිතෙන
තෙ බත්තියෙ යත්ථාහං සාතෙසිං අයමෙව සො රුක්ඛො. ඉදං
මයං කිඤ්ඤි පරිත්තාණං කාතුං න සකෙකාතිති දිපෙති. නමො

දුක්ඛතනි යං මයා පරෙසං අකම්භප්පාටනදුක්ඛං කතං ඉදං මෙ තදෙව පටිආගතො ඉදුති නො ආවරියස්ස වචනං මන්තං පත්තනනි පරිදෙවති, සො එවං පරිදෙවනොව අග්ගමගෙසිං අනුස්සරිත්වා:-

සාමාපි බො වන්දනලිත්තගත්තා
සිඬගුව සොභස්සත්තස්ස උග්ගතා,
අදිස්වාච කාලං කරිය්සාමි උබ්බරිං
තං මෙ ඉතො දුක්ඛතරං හවිස්සතිති.

ශාඨමාහ-නස්සත්තො. මම හරියා සුවණ්ණසාමා උබ්බරි යථා නාම සිඬගුරුකකිය්ස උජ්ඣ උග්ගතා සාධා වන්දමාලුතෙරිතා කම්පමානා සොභති එවං ඉත්ථිලාසං කුරුමානා සොභති තමහං ඉදුති අකම්භං භික්ෂනතා උබ්බරිං අදිස්වාච කාලං කරිය්සාමි නං මෙ තස්සා අදස්සනං ඉතො මරණදුක්ඛතොපි දුක්ඛතරං හවිස්සතිති.

සො එවං විපපලපනොයෙව මරිත්වා නිරයෙ නිබ්බත්ති. න නං ඉස්සරියපලඥො පුරුහිතො පරිත්තාණං කාතුං සංඝි න අත්තනො ඉස්සරියං. තස්මි මතමත්තෙතෙව බලකායා භිජ්ජත්වා පලාසිංසු.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා ජාතකං සමොධානෙසි. කදු රුජ් බොධිරුජ්කුමාරො අගොසි. පිඬබියො දෙවදත්තො අගොසි. දිසාපාමොකෙකො ආවරියො අහමෙවාති.

මෙතසාබජාතකං.¹

5. 1. 4.

උරගොච නවං ජිණ්ණතනි ඉදං සත්ථා ජෙතවනො විහරන්තො මතපුත්තකං කුට්ටමිකං ආරබ්භ කපෙසි.

වත්තු මතහරියමනපිතිකවත්තුසදිසමෙව. ඉධාපි සත්ථා හපෙව තස්ස නිවෙසනං ගන්ත්වා නං ආගතං වන්දිත්වා නිසින්නං කිං ආවුසො සොචසිති පුච්ඡිත්වා ආම හන්තෙ පුත්තස්ස මෙ මතකාලභොපට්ඨාය සොචාමීති වුත්තෙ ආවුසො භිජ්ජනධම්මං නාම භිජ්ජති තස්සනධම්මං නාම තස්සති තස්සෙව බො න එකස්සෙව නාපි එකස්මිංයෙව ගාමෙ අපරිමාණෙසු පන වක්කවාලෙසු නිසු හවෙසු අමරණධම්මො නාම නත්ථි. තං සභාවෙනෙව ආතුං සමත්තො එකසංඛාරොපි සස්සනො නාම නත්ථි සබ්බෙ සත්තා මරණධම්මො සංඛාරා භිජ්ජනධම්මො පොරුණක පණ්ණිතාපි පුත්තෙ මතෙ නස්සනධම්මං නට්ඨන්ති න සොචිංසුති වත්තො තෙන යාවිතො අතිතං ආහරි:-

අතිතෙ බාරුණසියං මුහම්දත්තෙ රජ්ජං කාරෙතො බොධිසත්තො බාරුණසියං වාරගාමකෙ බ්‍රාහ්මණකුලෙ නිබ්බත්තිත්වා කුට්ටමිං සණ්ඨ පෙත්වා කසිකමෙමන ජීවිකං කපෙපසි. තස්ස පුත්තො ව ධිතාචාති වෙ දරුකා අහෙසුං සො පුත්තස්ස වයප්පත්තස්ස සමානකුලතො කුමාරිකං ආනෙසි.

1. 1. බොතසාබජාතකං.

ඉති තෙ දුසියා සද්ධිං ඡ ජනා අගෙසුං බොධිසත්තො හරියා පුත්තො ධිතා සුඤ්ඤා දුසිති. තෙ සමග්ගා සමෙමාදමානා පියසංචිකා අගෙසුං. බොධිසත්තො සෙසානං පඤ්ඤානං එවං ඔවාදං දෙති කුමෙහ යථාලභිකියාමෙතෙව දුතං දෙථ සීලං රක්ඛථ උපොසථකමිං කරෙථ මරණසතීං භාවෙථ කුමාකං මරණභාවං සලකෙඛථ ඉමෙසං හි සත්තානං මරණං බ්‍රුවං ජීවිතං අඤ්චං සබ්බෙ සබ්බාරං අතිවමා ඛයවයධමිතොව රත්තිඤ්ච දිවා ව අපමන්තා හොටාති. තෙ සාබ්බුති ඔවාදං සමපට්ඨන්තා අපමන්තා මරණසතීං භාවෙතති.

අපේකදිවසං බොධිසත්තො පුත්තො සද්ධිං බෙත්තං ගන්තො කසති. පුත්තො කවචරං සබ්බබ්බිතො ක්කිපෙසි. තස්සාවිදුරෙ එකසමිං වමිකෙ ආසිවිසො අත්ථි, බුමො තස්ස අකඛිති පහරි. සො කුමො තිකඛි මිතො ඉමං නිස්සාය මග්ගං හයනති වතස්සො දායං නිමුජ්ජාපෙත්තො තං ඛසි. සො* මරිතොව පති. බොධිසත්තො පරිවත්තිතො තං පතිතං දිස්වා ගොණෙ යපෙතො ගන්තො තස්ස මතභාවං ඤාතො තං උකඛිපිතො එකසමිං රුක්ඛමුලෙ නිපජ්ජාපෙතො පාරුපිතො තෙව රෙදි න පරි දෙවි. භිජ්ජතධමමං පන භින්නං මරණධමමං මතං සබ්බෙ සබ්බාරං අතිවමා මරණනිපථතතිකාති අතිවමභාවමෙව සලකෙඛතො කසි.

සො බෙත්තසමිපෙන ගව්න්තං එකං පටිවිස්සකපුරිසං දිස්වා තාත ගෙහං ගව්න්සිති පුච්ඡතො ආමාති වුත්තො තෙනති අමතාකමපි ඤරං ගන්තො බ්‍රාහ්මණීං වදෙය්‍යාසි අජ්ජ කිරි පුබ්බෙ විය චිත්තං හත්තං අනාහරිතො එකස්සෙව ආහාරං ආහරෙය්‍යාථ පුබ්බෙ ව එකිකාව දුසි ආහාරං ආහරති අජ්ජ පන වත්තාරෙපි ජනා සුභවන්තිවන්තො ගකිපුප්ඵන්තො ආගවේන්යාථාති.

සො සාබ්බුති ගන්තො බ්‍රාහ්මණීයා තපේව කපේසි. කෙන තෙ තාත ඉදං සාසනං දින්නනති. බ්‍රාහ්මණෙන අයෙයති. සා පුත්තො මෙ මතොති අඤ්ඤාසි කම්පනමත්තමපිස්සා නාහොසි. එවං සුභාවිතචිත්තො සුභවන්තිවන්තො පන ගකිපුප්ඵන්තො ආහාරං ගාහාපෙතො සෙසෙහි සද්ධිං බෙත්තං අගමාසි. එකස්සපි රෙදිතං වා පරිදෙවිතං වා නාහොසි. බොධි සත්තො පුත්තස්ස නිපන්නවජ්ජායාමෙව නිසිදිතො භුඤ්ඤි. භුත්තාවසානෙ සබ්බෙපි දුරුති උඛරිතො තං විතතං ආරෙපෙතො ගකිපුපෙථති පුජේතො ක්කිපෙසුං. කස්සපි එකඛිනුපි අග්ගු නාහොසි. සබ්බෙ සුභාවිතමරණ සතීතො, තෙසං සීලතෙජෙන සකකස්ස භවතං උණ්හාකාරං දස්සෙසි.

සො කො නුබො මං ණානා වාවෙදුකාමොති උපධාරෙත්තො තෙසං ගුණතෙජෙන උණ්හභාවං ඤාතො පසන්නමානසො හුතො මයා එතෙසං සන්තිකං ගන්තො සිහනාදං නදාපෙතො සිහනාදපරියොසානෙ තෙසං නිවෙසනං සත්තරත්තපුණ්ණං කතො ආගන්තුං වට්ටතිති

* කාලකතො සකෙකා දෙවරුන් හුතො නිබ්බතීති සොච අමාකං බොධි සත්තො අහොසීති ව, පෙතවක්ඛුඅධ්මකථා.

වෙගෙන තත්ථාගන්වා ආලාභනපසෙසු සීතො නාන කිං කරොටාති ආහ. එකං මනුස්සං කොපෙම සාමිනි. න තුමෙහ මනුස්සං කොපෙස්සට. එකං පන මිගං මාරෙත්වා පවට මඤ්ඤති. නත්තො සාමි මනුස්සමෙව කොපෙමාති. තෙනති වෙරිමනුස්සො වො භවිස්සතිති. අථ නං බොධි සහෙතො ඔරසපුත්තො නො සාමි න වෙරිකොති ආහ. තෙනති තෙ අපට්ඨපුත්තො භවිස්සතිති. අතිපිගපුත්තො මෙ සාමිනි. අථ කසමා න රොදසීති. සො අරොදනකාරණං කපෙන්නො පස්මං ගාටමාහ:-

උරගොව තචං ජිණ්ණං හිත්වා ගච්ඡති සංතනුං,
එවං සරීරෙ නිබ්බාගෙ පෙත්තෙ කාලකතො සති.

බ්‍රහ්මානො නජානාති ඤාතිනං පරිදෙවිතා,
තසමා එතං නසොවාමි ගතො සො තස්ස යා ගතීති.

තත්-සංතනුනති අත්තනො සරීරං නිබ්බාගෙති ජීවිතින්ද්‍රියස්ස අභාවෙන භොගරහිතො. පෙත්තෙති පරලොකං පටිගතො. කාලකතොති කතකාලෙ මතෙති අත්තො. ඉදං වුත්තං හොති-සාමි මම පුත්තො යථා නාම උරගො ජිණ්ණං තචං. තිව්ඡන්ද්‍රියා අනොලොකෙත්වා අනපෙකෙතො ඡබ්බිත්වා ගච්ඡස්ස එවං අත්තනො සරීරං ඡබ්බිත්වා ගච්ඡති තස්ස ජීවිතින්ද්‍රියරහිතො සරීරෙ එවං නිබ්බාගෙ තසමිඤ්ච මෙ පුත්තෙ පෙත්තෙ පුත්ත පටිගතො මරණකාලං කත්වා සීතෙ සති කො කාරුඤ්ඤන වා පරිදෙවෙන වා අත්තො අයං හි යථා සුලෙහි විජ්ඣත්වා බ්‍රහ්මානො සුබ්බකං න ඡන්තාති එවං ඤාතිනං පරිදෙවි තමෙව නජානාති තෙන කාරණෙන අහං එතං නසොවාමි යා තස්ස අත්තනො ගතී තං සො ගතොති.

සකෙකා බොධිසත්තස්ස වචනං සුත්වා බ්‍රාහ්මණීං පුච්ඡ අමම තුස්සං සො කිං හොතිති. දසමාසෙ කුවල්ලියා පරිහරිත්වා ඵඤ්ඤං පායෙත්වා හත්ථපාදෙ සණ්ඨපෙත්වා වඩ්ඪිත්වා පුත්තො මෙ සාමිනි. අමම පිතා තාව පුරිසභාවෙන මා රොදතු මාතුහදයං පන මුදුකං හොති තිං කසමා න රොදසීති. සා අරොදනකාරණං කපෙන්නා:-

අනබ්බිතො තතො ආග අනනුඤ්ඤානො ඉතො ගතො,
යථාගතො තථා ගතො තත්තං පරිදෙවිතා.

බ්‍රහ්මානො නජානාති ඤාතිනං පරිදෙවිතා,
තසමා එතං නසොවාමි ගතො සො තස්ස යා ගතීති.

ගාථාවය මාහ. තත්-අනබ්බිතොති අයං තාත මයා පරලොකතො අනබ්බිතොව, ආගාති අමහාකං ගෙහං ආගතො. ඉතොති ඉතො මනුස්සලොකතො ගච්ඡන්නොපි මයා අනනුඤ්ඤානොව ගතො. යථාගතොති ආගච්ඡන්නොපි යථා අත්තනොව රුචියා ආගතො ගච්ඡන්නොපි තපෙව ගතො. තත්තං තසමිං තස්ස ඉතො ගමණේ. කාපරිදෙවතා. බ්‍රහ්මානොති ගාථා වුත්තනයෙනෙව වෙදිහබ්බා.

අථ සකෙකා බ්‍රාහ්මණියා කථං සුත්වා භගිණීං පුච්ඡි අමම තුය්‍යං සො කිං හොතිති. භාභා මෙ සාමිති. අමම භගිණියො නාම භාතුසු සසිනෙනා හොනති ත්වං කසමා න රොදසිති. සාපිස්ස අරොදන කාරණං කපෙන්නති-

සවෙ රොදෙ කිසා අස්සං තස්සා මෙ කිං ඵලං සියා,
ඤ්ඤිමිත්තාසුභජ්ජානං භියො නො අරති සියා.

ඛය්‍යමානො නජ්ජානාති ඤ්ඤිතං පරිදෙවිතං,
තසමා ඵතං න සොවාමි ගතො සො තස්ස යා ගතීති.

ගාථාවයමාහ.

තත්ත්-සවෙති යදි අහං භාතරි මනෙ රොදෙය්‍යං කිසසරිඳා අස්සං භාතු පන මෙ තප්පවයා වුඛිති නාම නත්ති දස්සෙති. නාස්සාමෙති තස්සා මය්‍යං රොදනතියා. කිං ඵලං නො ආනිසංසො භවෙය්‍ය අවුඛිති පන පඤ්ඤායති දිපෙති. ඤ්ඤිමිත්තාසුභජ්ජානාති ඤ්ඤිමිත්තාසුභජ්ජානං. අයමෙව වා පාසො, භියො නොති යෙ අව්‍යාකං ඤ්ඤි ව මිත්තා ව සුභජ්ජා ව තෙසං අබිකතරා අරති සියාති.

අථ සකෙකා භගිණියා කථං සුත්වා තස්ස භරියං පුච්ඡි අමම තුය්‍යං සො කිං හොතිති. පති මෙ සාමිති. ඉත්ථියො නාම පතිච්ඡි මනෙ විබවා හොනති අනාථා ත්වං කසමා න රොදසිති. සාපිස්ස අරොදන කාරණං කපෙන්නති :-

යථාපි දුරතො වන්දං ගච්ඡන්නං අනුරොදති,
ඵවං සමපදමෙවෙනං යොපෙනමනුසොවති.

ඛය්‍යමානො නජ්ජානාති ඤ්ඤිතං පරිදෙවිතං,
තසමා ඵතං න සොවාමි ගතො සො තස්ස යා ගතීති.

ගාථාවයමාහ.

තස්සත්ථො-යථා නාම යත්ත කත්ති සුහතාසුහතං ලබ්‍හතියාලබ්‍හතියං අජානනො බාලදුරතො මාතු උච්ඡිකෙහ නිසිනො පුණ්ණ මාසියං පුණ්ණවන්දං ආකාසෙ ගච්ඡන්නං දිස්වා අමම වන්දං මෙ දෙති අමම වන්දං මෙ දෙතිති පුනපුනං රොදති. ඵවං සමපදමෙවෙනාති ඵවංතිපත්තිකමෙව ඵවා තස්ස රුණ්ණං හොති යො පෙනං කාල කතං අනුසොවති මය්‍යං පන පති මනො ඵතරති අවිජ්ජමානො සුලෙභි විජ්ඣිත්වා ඛය්‍යමානොපි න කිඤ්චි ජානාතිති.

සකෙකා භරියාය කථං සුත්වා දුස්සිං පුච්ඡි අමම තුය්‍යං සො කිං හොතිති. අය්‍යො මෙ සාමිති. නුත ත්වං ඉමිනා පිළෙත්වා පොථෙත්වා පරිභුත්වා භවිස්සසි තසමා සුමනො අයනති න රොදසිති. සාමි මා ඵවං අවම න ඵතං ඵතස්ස අනුච්ඡිතං බන්ධමෙත්තානුදායා සමපන්නො මෙ අය්‍යපුත්තො උරෙ සංවඛිතිනපුත්තො විය අහොසිති. අථ කසමා න රොදසිති. සාපිස්ස අරොදනකාරණං කපෙන්නති :-

යථාපි උදකකුමො හිනො අපපිසක්ඛියො,
එවං සම්පදමෙවෙනං යො පෙනමනුසොවති.

බ්‍රහ්මානො නජානාති ඤාතීනං පරිදෙවිතං,
තස්මා එතං නසොවාමි ගතො සො තස්ස යාගතීති.

ගාථාවයමාහ.

තස්සත්ථො-යථානාම උදකකුමො උක්ඛිපියමානො පතිනා සතතධා ගිනොනා පුත තාති කපාලාති පටිපාටියා ංපෙතො සඤ්ඤාතිනා පටිපාකතීනං කාතුං න සකෙකාති යොපෙනං අනුසොවති තස්සාපි එතං අනුසොවනං එවං නිප්පතතිකමෙව හොති මහස්ස පුත ජීවාපෙතුං අසතකුණේයත්තො ඉද්ධිමතො වා ඉද්ධානුභාවෙන හිනනං කුමහං සඤ්ඤාතිනා උදකස්ස පුරෙතුං සකකා භවෙය්‍ය කාල කතතතා පන ඉද්ධිබලෙනාපි න සකකා පටිපාකතීනං කාතුනති. ඉතරං ගාථා වුතතත්ථායෙව.

සකෙකා සබ්බසං ධම්මකථං සුත්වා පසිද්ධිනා තුමෙහි අපා මතෙනාති මරණසති භාවිතා මා තුමෙහ ඉතො පටිසංස සහත්ථා කමමං කරිත්ථ අහං සකෙකා දෙවරුජා අහං වො ගෙහෙ අපරි මාණාති සතතරතනාති කරිස්සාමි තුමෙහ දුතං දෙථ සීලං රකඛථ උපොසථං උපවසථ අපපමතතා හොථාති තෙසං ඔවාදං දත්වා ගෙහං අපරිමිතධනං කත්වා පක්කාමි.

සථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා සම්මානි පක්කාසෙත්වා ජාතකං සමොධානෙයි. සම්මාර්ගොසානෙ කුටුම්භිකො සොනාපතතිඵලෙ පතීට්ඨති. තද දුඨි බුද්ධ්‍යතරං අනොසි ධීතා උපපලවණ්ණං පුතො රුහුලො මාතා බෙමා. බ්‍රාහ්මණො පන අහමෙවාති.

උරගජානකං.

5. 1. 5.

අඤ්ඤා සොවනාති ගේදනතීති ඉදං සත්ථා ජේතවනෙ විහරනො කොසලරඤ්ඤා එකං අමච්චං ආරබ්භ කපෙයි.

වජ්ඣ ගෙට්ඨා කට්ඨසද්ධිසමෙව. ඉධ පන රුජා අත්තනො උපහාර කස්ස අමච්චස්ස මහනතං යසං දත්වා පරිහෙදකානං කථං ගහෙත්වා තං බතීත්වා බතීතාගාරෙ කාරෙයි. සො තත්ථ නිසිනොව සොනා පතතිමග්ගං නිබ්බතෙයි. රුජා තස්ස ගුණං සලලකෙත්වා මොවා පෙයි. සො ගනුමාලං ආදාය සත්ථ සතතිකං ගතවා වජ්ඣනා නිසිද්ධි අථ තං සත්ථා අනත්ථා කිර තෙ උපපන්නොති පුච්ඡි. ආම හතො අනත්ථෙන මෙ අත්ථා ආගතො සොනාපතතිමග්ගො නිබ්බතතිතොති වුතො නබො උපාසක තිඤ්ඤෙව අනත්ථෙන අත්ථං ආහරි පොරුණක පණ්ණාසි ආහරිංසති වත්වා තෙන යාවිතො අතීතං ආහරි:-

අතීතෙ බාරණසියං බ්‍රහ්මදත්තෙ රජ්‍යං කාරෙතො බොධි සත්තො නස්ස අග්ගමගෙසියා කුවජ්ඣති නිබ්බත්ති. සත්තකුමාරෙතිස්ස නාමං කරිංසු. සො අපරෙත සමයෙත තක්කසිලං ගන්ත්වා උග්ගතිත සිප්පො ධම්මෙතා රජ්‍යං කාරෙසි. තස්ස අනෙතපුරෙ එකො අමච්චො දුබ්බි. සො තං පච්චක්කන්තො ඥාතො රට්ඨා පබ්බාජෙසි තද්ද සාවන්තියං ධම්මාරුජා රජ්‍යං කාරෙසි. සො තස්ස සන්තිකං ගන්ත්වා තං උපට්ඨතිත්වා ගෙට්ඨා වුත්තනගෙතෙව අත්තනො වචනං ගණ්ඨාපෙත්වා බාරණසී රජ්‍යං ගණ්ඨාපෙසි. සො රජ්‍යං ගගෙත්වා බොධිසත්තං සම්බලිකාති ඛන්ධා පෙත්වා ඛන්ධාගාරං පච්චෙසෙසි. බොධිසත්තො ක්කානං නිබ්බත්තෙත්වා ආකාසෙ පලලඤ්ඤා නිසීදි. ධම්මස්ස සරීරෙ දුග්ගො උට්ඨති. සො ගන්ත්වා බොධිසත්තස්ස සුවණ්ණාදසපුලලපදුමසංසිරිතං මුඛං දිස්වා බොධිසත්තං පුච්ඡන්තො පඨමං ගාථමාගා:-

අඤ්ඤා සොචනති රොදනති අඤ්ඤා අසුචුඛා ජනා,
පසන්නමුඛවණ්ණොසි කසමා සත්ත න සොවසීති.

තත්ථ-අඤ්ඤාති තං ධපෙත්වා සෙසා මුත්තස්ස.

අථස්ස බොධිසත්තො අසොචනකාරණං කථෙන්නො සෙසගාථා අහාසි :-

නාඛනිතගරො සොකො නානාගතසුඛාවගො,
තස්මා ධම්ම නසොවාමි නත්ථි සොකෙ දුතියතා.

සොචං පණ්ඩු නිසො ගොති හත්තඤ්චස්ස නරුච්චති,
අමිත්තා සුමනා ගොනති සලලවිදුධස්ස රුප්පනො.

ගාමෙවා යදිවාරඤ්ඤා නිත්තෙවා යදිවා ථලෙ,
සීතං මං නාගමිස්සති එවං දිට්ඨපදො අහං.

යස්සත්තා නාලමෙකොච සබ්බකාමරසාගරො,
සබ්බාපි පඨවි තස්ස න සුඛං ආවතිස්සතිති.

තත්ථ-නාඛනිතගරො නාඛනිතාගරො අයමෙව වා පාසො. සොකො නාම අඛනිතං අතීක්කන්තං නිරුද්ධං අත්ථඛනං පුත්ත නාගරති. දුතියතාති සභායතා අතීතාගරණෙවා අනාගතාගරණෙවා සොකොනාම කස්සචි සභායො න ගොති තෙනාපි කාරණෙනාගං න සොවාමිති වදති. සොචනති සොචන්නො. සලලවිදුධස්ස රුප්පනොති සොකසලලාන විදුධස්ස තෙතෙව සට්ඨියමානස්ස දිට්ඨා වත නො පච්චන්තිස්ස පිට්ඨිති අමිත්තා සුමනා ගොනති අත්ථො. සීතං මං නාගමිස්සතිති සමම ධම්මාරුජ එතෙසු ගාමාදිසු යත්තකත්ථි සීතං මං පණ්ඩුතිසභාවාදිකං සොකමුලකං බ්‍යසනං න ආගමිස්සති. එවං දිට්ඨ පදොති යථා තං බ්‍යසනං නාගවජ්ඣති එවං මයා ක්කානපදං දිට්ඨං අට්ඨලොකධම්මපදනතිපි වදනතිසෙව. පාළියං පන නි මග්ගං නාගමිස්සතිති ලිඛිතං. තං අට්ඨකථාසුපි නත්ථි.

පරියොසානගාථාය ඉච්ඡිතපටිභවෙත්ත ක්කිනසුඛසංඛාරානං සබ්බ කාමරසං ආහරතීති සබ්බකාමරසාගතේ. ඉදං චුත්තං ගොති-සසාර ඤෙඤ පභාය අඤ්ඤසභායෙ අත්තාච ඵ්ඤො සබ්බකාමරසාගතේ න ගොති නාලං සබ්බං ක්කිනසුඛසංඛාරානං කාමරසං ආහරිතුං අසමත්තො. නසාර ඤෙඤ සබ්බාපි පට්ඨිති සුඛං ආවතිස්සති කාමාතුරස්ස භි සුඛං නාම නත්ති යො පන කිලෙසදර්ථර්ථිතං ක්කිනසුඛං ආහරිතුං සමත්තො සො රුජා සුඛිනො ගොතීති. යොපනෙතාය ගාථාය සසංකප්පි නාලමෙකොතිපි පාඨො තස්සත්තො න දිස්සතීති.

ඉති ධම්මෙකා චතස්සො ගාථා සුචා බොධිසත්තං ඛමාපෙතො රජුරං පටිච්ඡාපෙතො පක්කාමි. මහාසතෙතාපි රජුරං අමච්ඡානං නිශ්ශාදෙතො භිමච්ඡානපාදෙසං ගතො ඉසිපබ්බජුරං පබ්බජිතො අපරිහිතජ්ඣානො බ්‍රහ්මලොකපරයණො අගොසි.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිතො ජානකං සමොධානෙසි. තද්ධ ධම්මරුජා ආනන්දෙ අගොසි. සතරුජා පන අගමෙවති.

සනජාතකං.¹

5. 1. 6.

ඵ්ඤො අරඤ්ඤෙති ඉදං සත්ථා ජෙතවනෙ විහරන්තො ධම්ම සෙතාපතිං ආරබ්භ කපෙසි.

ථෙරෙ කීර් ආගතාගතානං දුස්සිලානං මිගලදුමව්ඡ්ඛක්කාදීනං දිට්ඨදිට්ඨානඤ්ඤෙව සීලං ගණ්හථ සීලං ගණ්හථාති සීලං දෙති. තෙ ථෙරෙ ගරුභාවෙන තස්ස කථං භීදිතුං අසකෙකානතා සීලං ගණ්හනති ගහෙතො ච පන තර්කකිනති අත්තනො අත්තනො කාමමමෙව කරුණති. ථෙරෙ අත්තනො සද්ධිවිහාරිකො ආමනෙතො ආවුසො ඉමෙ මනුස්සා මම සනතිකෙ සීලං ගණ්හිංසු ගහෙතො ච පන තර්කකිනතීති ආහ. භතෙත තුමෙහ තෙසං අරුචියා සීලං දෙථ එතෙ තුමහාකං කථං භීදිතුං අසකෙකානතා ගණ්හනති තුමෙහ ඉතො පට්ඨාය එවරුපානං සීලං මා අදන්තී. ථෙරෙ අත්තතමනො අගොසි. තං පවතතිං සුචා භික්ඛු ධම්මසභායං කථං සමුට්ඨාපෙසුං ආවුසො ආයස්මා සාරිපුත්තො කීර් දිට්ඨදිට්ඨානඤ්ඤෙව සීලං දෙතිති. සත්ථා ආගතො කායනුඤ්ඤි භික්ඛුවෙ එතර්ථි හථාය සනතිසිත්තාති පුච්ඡිතො ඉමාය නාමාති චුත්තෙත න භික්ඛුවෙ ඉදුනෙව පුබ්බෙපෙස දිට්ඨ දිට්ඨානං අයාචනානඤ්ඤෙව සීලං දෙතිති චතො අතිතං ආහරි:-

අතීතෙ බාරණසියං බ්‍රහ්මදත්තෙ රජුරං කාරෙතෙත බොධි සතෙතා බ්‍රාහ්මණකුලෙ නිබ්බතීතො වයපපත්තො තක්කසීලායං දිසා පාමොක්කස්ස ආවරියස්ස ජෙට්ඨනෙතවාසිකො කාරණිගො නාම අගොසි. තද්ධ සො ආවරියො දිට්ඨදිට්ඨානඤ්ඤෙව කෙච්චාදිතං

අයාවනානංයෙව සීලං ගණනථ සීලං ගණනථාති සීලං දෙනි. හෙ ගගෙකාපි න උක්ඛන්ති ආචරියො නමත්ථං අනෙතවාසිකානං ආරොවෙසි, අනෙතවාසිකා නනෙත තුමෙත ඵතෙසං අරුපියා සීලං දෙථ, තස්මා භිඤ්ඤති. ඉතොදුනිපට්ඨාය යාවනානඤ්ඤෙව දදෙය්‍යාථ නො අයාවනානන්ති වදිංසු. සො විපපටිසාරි අහොසි, ඵලං සනෙතපි දිට්ඨදිට්ඨානං සීලං දෙනියෙව.

අපේකදිවසං ඵකස්මා ගාමා මනුස්සා ආගන්ත්වා බ්‍රාහ්මණවාචන කන්ථාය ආචරියං නිමන්තයිංසු. සො කාරණිකයමාණවං පනෙතාසිත්වා තාත අහං න ගච්ඡාමි ත්වං ඉමෙ පඤ්ඤාසතෙ මාණවෙ ගගෙකා තත්ථ ගන්ත්වා වාවනකාති සමපටිච්ඡිත්වා අමහාකං දින්නකොට්ඨාසං ආහරති පෙසෙසි.

සො ගන්ත්වා පටිනිවහනනෙතා අනතරමග්ගෙ ඵකං කඤ්ඤං දිස්වා විනෙතසි අමහාකං ආචරියො දිට්ඨදිට්ඨානං අයාවනානඤ්ඤෙව සීලං දෙනි ඉතොදුනිපට්ඨාය යථා යාවනානඤ්ඤෙව දෙනි නථා තං කරිස්සාමිති. සො තෙසු මාණවකෙසු සුඛතිසිනොසු උට්ඨාය මගන්තං සීලං උක්ඛිපිත්වා කඤ්ඤාය බිප්පි. පුනපි බිප්පි, පුනපි බිප්පියෙව.

අථ තං හෙ මාණවා උට්ඨාය ආචරිය කිං කරෙසිති ආහංසු. සො න කිඤ්චි කපෙසි. හෙ වෙගෙන ආගන්ත්වා ආචරියස්ස ආරොවෙසුං. ආචරියො ආගන්ත්වා තෙන සද්ධිං සලලපනෙතා පළමං ගාථමාහ :-

ඵමකා අරඤ්ඤෙගි රිකඤ්ඤායං
පග්ගස්ස පග්ගස්ස සීලං පචෙඤ්ඤිසි,
පුනපුනං සන්තරමානුරුපො
කාරණික සොනු තවසිධිජෙත්ති.

තත්ථ-සොනු තවසිධිජෙත්ති සොනු තව ඉධ කඤ්ඤායං සීලා බිපනෙන අජෙත්වා. සො තස්ස වචනං සුත්වා ආචරියං වොදෙතුකාමො දුතියං ගාථමාහ :-

අහං හිමං සාගරසෙවිතන්තං
සමං කරස්සාමි යථාපි පාණි,
විකිරිය සානුනි ව පබ්බතාති ව
තස්මා සීලං දරියා පකඛිපාමිති.

තත්ථ-අහංහිමන්ති අහංගි ඉමං මහාපඨවිං. සාගරසෙවිතන්තන්ති සාගරෙහි සෙවිතං වාතුරන්තං. යථාපි පාණිති හත්ථහලං විය, සමං. කරිස්සාමි. විකිරියාති විකිරිත්වා. සානුනිව පබ්බතාතිවාති පංසුපබ්බ හෙ ව සීලාපබ්බතෙ ව. තං සුත්වා බ්‍රාහ්මණො තතියං ගාථමාහ :-

නසිමං මහිං අරහති පාණිකපපං
සමං මනුස්සා කරණායමෙකො,
මඤ්ඤම්මඤ්ඤෙව දරිං ජිහිංසං
කාරණික ගාහසි ජීවලොකහති.

තත්ථ-කරණාසමෙකොති කරණංය එකො, කාතුං න සකෙකාතිති දිපෙති. මඤ්ඤාමිමඤ්ඤාච දදිං ජිහිංසනති අහං මඤ්ඤාමි තිට්ඨතු පස්චි ඉමඤ්ඤාච එකං දදිං ජිහිංසං පූරණත්ථාය වායමනොතා සිලා පරියෙසනොතා උපායං විචින්නොතොතාච තිං ඉමං ජිවලොකං ගාහසි ජතිස්සසි මරිය්සසිති අත්ථො. තං සුත්වා මාණවො වතුත්ථං ගාථමාහ :-

සවෙ අයං භූතධරං න සකෙකා
සමං මනුස්සො කරණංයමෙකො,
එවමෙව තිං බ්‍රහෙව ඉමෙ මනුස්සො
නානාදිට්ඨිකෙ නානයිස්සසි තෙති.

තස්සත්ථො-සවෙ අයං එකො මනුස්සො ඉමං භූතධරං මහාපස්චිං සමං කාතුං න සකෙකා න සමත්ථො එවමෙව තිං ඉමෙ දුස්සිල මනුස්සො නානාදිට්ඨිකෙ නානයිස්සසි. තෙ එවං සිලං ගණ්හථාති වදනොතා අතතනො වසං න ආනයිස්සසි. පණ්ඩිතපුරිසායෙව හි පාණතිපාතං අකුසලනති ගරහනති. සංසාරමොචකාදයො පනෙත්ථ කුසලසඤ්ඤානො තෙ තිං කථා ආනයිස්සසි නසමා දිට්ඨදිට්ඨානං සිලං අදත්වා යාවනතානඤ්ඤාච දෙතිති.

තං සුත්වා ආචරියො යුත්තං වදති කාරණධියො ඉදුති න එවං කරිය්සාමිති අතතනො විරුද්ධිභාවං ඤත්වා පඤ්චමං ගාථමාහ :-

සසිඛිතතරුපෙන භවං මමත්ථං
අකකාසි කාරණධිය එවමෙනං,
යථා න සකකා පස්චිසමායං
කාතුං මනුස්සොන තථා මනුස්සාති.

තත්ථ-සමාසනති සමා අයං.

එවං, ආචරියො මාණවස්ස ථුතීං අකාසි. සොපි තං බොධෙත්වා සරං තෙසි.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා ජාතකං සමොධානෙසි. තදු බ්‍රාහ්මණො සාරිපුත්තො අහොසි. කාරණධියපණ්ඩිතො පන අහමෙවාති.

කාරණධියජාතකං.¹

5. 1. 7.

වජ්‍රාමි නං කුඤ්ජර සට්ඨිභාසනනති ඉදං සත්ථා වෙඵච්ඡෙන විහරනොතො දෙවදත්තං ආරබ්භ කාථෙසි.

එකස්මිං හි දිවසෙ හිකත්‍ර ධම්මසභායං කථා සමුට්ඨාපෙසුං ආවුසො දෙවදත්තො කාකබලො එරුසො සාහසිකො සත්තෙත්‍ර කරුණා මත්තමපියස්ස නාපීති. සත්ථා ආගන්ත්වා කායනුත්ථ හිකබ්‍රෙව එතරහි කථාය සනතිසිත්තාති පුට්ඨිත්වා ඉමාය නාමාති වුත්තෙ න හිකබ්‍රෙව ඉදුනෙව පුබ්බෙපෙස තිකකරුණොයෙවාති වත්වා අතිතං ආහරි.

1. කොරණධියජාතකං-ජාතකපාළි.

අනිතො බාදණසියං බ්‍රහ්මදත්තො රජං කාරෙනො බොධිසත්තො
 හජිගොතිසං නිබ්බතතිචා වයප්පත්තො පාසාදිකො මහාකායො
 අසිතිසහස්සාවාරණපරිවාරො යුථපති හුචා හිමවන්තප්පදෙසෙ විහාසි.
 තද ඵකා ලුටුකිකා සකුණිකා හජිතං විවරණධොතො අණ්ඩානි
 නිකම්පි, තානි පරිණතානි භිඤ්චා සකුණපොතකා නිකම්පි. තෙසු
 අවිරුලුහපකෙඤ්ඤ උප්පතිතුං අසකෙකානොත්තසු යෙව මහාසත්තො අසිති
 සහස්සාවාරණපරිවුත්තො ගොවරුය වරත්තො තං පදෙසං සම්පත්තො,
 තං දිස්වා ලුටුකිකා විනොසසි අයං හජිරුජා මම පුත්තකො භිඤ්චා
 මාරෙස්සති. හඤ්ඤානං පුත්තකානං පරිත්තාණන්ද්‍රාය ධම්මිකාරකං
 යාවාමිති. සා උභො පකෙඤ්ඤ ඵකතො කචා තස්ස පුරත්තො ධ්වං පඨමං
 ගාථමාහ :-

වඤ්ඤානං කුඤ්ඤානං සංඝිහායනං
 ආරඤ්ඤානං යුථපතිං යසස්සිං,
 පකෙඤ්ඤානං පඤ්ඤානං කරොමි
 මා මෙ වසි පුත්තකො දුබ්බලායාති.

තත්ථ-සංඝිහායනානි සංඝිවස්සකාලොක හායනබලං, යසස්සිනානි
 පරිවාරසම්පන්නං, පකෙඤ්ඤානං පඤ්ඤානානි අහං පකෙඤ්ඤානං
 අඤ්ඤානං කරොමිති අර්ථො.

මහාසත්තො මා වින්තසි ලුටුකිකො අහං තෙ පුත්තකො රකම්සො
 මිති සකුණපොතකානං උපරි ධ්වං අසිතිසං හජිසහස්සෙසු ගතෙසු
 ලුටුකිකා ආමනොත්තො අමානං පච්ඡතො ඵකො ඵකවාරිකහජි
 ආගච්ඡති සො අමානං වචනං ත කරිස්සති තස්මිං ආගතො තමපි
 යාවිඤ්ඤානං පුත්තකානං සොජිහාවං කරෙය්‍යාසිති වචා පකාමි,
 සාපි තස්ස පච්චුග්ගමණං කචා උභොති පකෙඤ්ඤානං අඤ්ඤානං කචා
 දුතියං ගාථමාහ :-

වඤ්ඤානං කුඤ්ඤානං ඵකවාරිං
 ආරඤ්ඤානං පබ්බතසානුගොවරං,
 පකෙඤ්ඤානං පඤ්ඤානං කරොමි
 මා මෙ වසි පුත්තකො දුබ්බලායාති.

තත්ථ-පබ්බතසානුගොවරානි සත්තෙලපබ්බතෙසු ව පංසුපබ්බ
 තෙසු ව ගොවරං ගණන්තකං.

සො තස්සා වචනං හුචා තතියං ගාථමාහ :-

වධිස්සාමි තෙ ලුටුකිකො පුත්තකානි
 කිං මෙ තුවං කාගසි දුබ්බලායි,
 සහංසහස්සානිපි තාදිනං
 වාමොන පාදෙන පපොථයෙය්‍යනති.

තත්-විධිසාමි නෙති චං කසමා මම විවරණමගෙන පුත්තකානි
 ධරෙසි. යසමා තසමා විධිසාමි නෙ පුත්තකානිති ආහ. කිං මෙ තුවං
 කාහසීති මග්ගං මහාථාමස්ස චං දබ්බලා නිං කරිස්සයි. පසොඨ
 සෙසානති අහං හි තාදිසානං ලුට්ඨිකානං සතසහස්සානිපි වාමෙන
 පාදෙන සඤ්චණ්ණෙය්‍යං දකඛිණෙන පාදෙන පත කථා තත්ථිති.

එවඤ්ච පත වචා සො තස්සා පුත්තකෙ පාදෙන සඤ්චණ්ණෙය්‍යා
 මුහුත්තෙන පවාගෙචා නදනො පකකාමි. ලුට්ඨිකා රුක්ඛසාධාය
 නිසිද්ධිං ඉද්දති තාව වාරණ නදනො ගච්ඡති කතිපාගෙන මෙ
 කිරියං පසසිස්සයි කායබලතො ඤ්ණබලස්ස මහත්තභාවං න ජානාසි
 හොතු හො ජානාපෙස්සාමි තතති තං සත්තජ්ජයමානා චතුත්ථං
 ගාථමාහ :-

නගෙව සබ්බත්ථ බලෙන නිද්ධං
 බලං හි බාලස්ස වධාය හොති,
 කරිස්සාමි තෙ නාගරජා අතත්ථං
 යො මෙ වධි පුත්තකෙ දුබ්බලායාති.

තත්-බලෙනාති කායබලෙන. අනත්ථනති අට්ඨසිං. සො මෙති
 යො චං මම දුබ්බලාය පුත්තකෙ වධි සාතෙසීති.

සා එවං වචා කතිපාහං එකං කාකං උපට්ඨතිචා තෙන තුවෙස්න
 කිං තෙ කරෙමිති චුත්තා සාමි අඤ්ඤං මෙ කාතබ්බං තත්ථ එතස්ස
 පත එකවාරිකවාරණස්ස තුණ්ණෙන පහරිචා තුවෙහති අකඛිති භින්නාති
 පච්චාසිංසාමිති ආහ. සා තෙන සාමුති සමපට්ඨිච්ඡිතා එකං නීල
 මකඛිකං උපට්ඨති. තායපි කිත්තෙ කරෙමිති චුත්තා ඉමිතා කාරණෙන
 එකවාරිකවාරණස්ස අකඛිසු භිත්තෙසු තුවෙහති තත්ථ ආසාරිකං පාතිතුං
 ඉච්ඡාමිති වචා තායපි සාමුති චුත්තෙ එකං මණ්ඩුකං උපට්ඨතිචා
 තෙන කිං කරෙමිති චුත්තා යද් එකවාරිකවාරණො අකො හුචා
 පාණීයං පරියෙසති තද් පබ්බතමත්ථංහෙ සීතො සග්ගං කචා තයමිං
 පබ්බතමත්ථං අභිරුද්ධො ඔතරිචා පපාතෙ සග්ගං කරෙය්‍යාථ
 අහං එත්තකං තුමාකං සතතිකා පච්චාසිංසාමිති ආහ. සො තස්සා
 වචනං සුචා සාමුති සමපට්ඨිච්ඡි.

අපේකදිවසං කාකො වාරණස්ස වෙපි අකඛිති තුණ්ණෙන හිඤ්ඤි.
 මකඛිකා ආසාරිකං පාතෙයි. සො පුළුවෙහි බජ්ජනො වෙදනා
 මත්තො පිපාසාභිභුතො පාණීයං පරියෙසමානො විවරි. තයමිං කාලෙ
 මණ්ඩුකො පබ්බතමත්ථංහෙ යචා සග්ගං අකාසි. වාරණො එත්ථ පාණීයං
 හවිස්සතිති පබ්බතං අභිරුද්ධි. අථ මණ්ඩුකො ඔතරිචා පපාතෙ
 යචා සග්ගං අකාසි. වාරණො පාණීයං හවිස්සතිති පපාතාභිමුඛො
 ගජ්ජනො පරිගලිචා පබ්බතපාදෙ පතිචා ජීවිතකකයං පාපුණ්ඨි.
 ලුට්ඨිකා තස්ස මතභාවං ඤාචා දිට්ඨා මෙ පච්චාමිත්තස්ස පිට්ඨිති
 හට්ඨානුට්ඨා තස්ස බකෙ වහිකමිචා යථාකමමං ගතා.

සථා න භික්ඛවෙ භොනවි සද්ධිං වෙරං නාම කාහබ්බං එවං
බලසමපන්නමපි වාරණං ඉමෙ වත්තාඳෙ ජනා එකතො හුන්වා
ජ්චිතකතියං පාපෙසුනති:-

කාකඤ්ච පස්ස ලවුකිකං මණ්ඩුකං නිලමහකිකං,
එතෙ නාගං අඤාතෙසුං පස්ස වෙරස්ස වෙරිතං,
තස්මා වෙරං න කසිරුථ අපට්ඨෙතෙපි කෙනවිති.

ඉමං අභිසම්බුද්ධි ගාථං වන්වා ජාතකං සමොධානෙයි. තත්-සංඝාති
අතියාමිතාලපතමෙතං. භික්ඛු පන සංඝාය වුත්තතතා පස්සථ
භික්ඛවෙති වුත්තං භොති. එතෙති එතෙ වත්තාඳෙ එකතො හුන්වා,
අඤාතෙසුනති තං වගිංසු. පස්ස වෙරස්ස වෙරිතනති පස්සථ වෙරි
කාතං වෙරස්ස ගතිනති අත්ථො. තද් එකවාරිකහජී දෙවදත්තො
අභොයි. සුථපති පන අහමෙවාති.

ලවුකිකජාතකං.

5. 1. 8.

අහමෙව දුසිසා භූතීහනාති ඉදං සථා වෙථවතෙ විහරන්තො
දෙවදත්තස්ස වධාය පරිසකකතං ආරබ්භ කපෙයි.

අඤ්ඤසු ජාතකෙසු දෙවදත්තො බොධිසත්තස්ස තාසමත්තමපි
කාතුං නාසකි. ඉමස්මිං පන ප්‍රලබ්ධමපාලජාතකෙ බොධිසත්තස්ස
සත්තමාසිකකාලෙ හත්පාදඤ්ච සිසඤ්ච ඡිඤ්ඤපෙත්වා අසිමාලකං නාම
කාරෙයි. දදුරජාතකෙ ගිවං වළෙත්වා මාරෙත්වා උද්ධතෙ මංසං
පවිත්වා බාදි. බන්ධිවාදිජාතකෙ විහිපි කසාති පහාරසහස්සෙති
තාලාපෙත්වා හත්පාදෙව කණ්ණනාසඤ්ච ඡිඤ්ඤපෙත්වා ජවාසු ගහෙත්වා
කසිසාපෙත්වා උත්තානකං නිපජ්ජාපෙත්වා උරෙ පාදෙන පහරිත්වා
ගතො. බොධිසත්තො තං දිවසඤ්ඤඤච ජ්චිතකතියං පාපුණ්ඨි. ප්‍රලල
තඤ්ඤජාතකෙපි මහාකපිජාතකෙපි මාරෙසියෙව. එවමෙවෙස
දීඝරත්තං වධාය පරිසකකත්තො බුද්ධිකාලෙපි පරිසකකියෙව. අපේක
දිවසං භික්ඛු බමමසහායං කථා සමුට්ඨාපෙසුං ආවුසො දෙවදත්තො
බුද්ධානං මාරණත්ථාය උපායං කරෙති. සමාසම්බුද්ධි මාරපෙස්සාමිති
බහුග්ගහෙ පයොජෙයි. සිලං පවිජ්ඣි. නාලාගිරිං විස්සජ්ජාපෙසිති.
සථා ආගන්ත්වා කායහුත්ථ භික්ඛවෙ එතරගි කථාය සන්තිසිත්තාති
පුච්ඡිත්වා ඉමාය නාමාති වුත්තෙ න භික්ඛවෙ ඉදුනෙව පුබ්බෙපෙස
මය්ගං වධාය පරිසකකතෙව ඉදුති පන තාසමත්තමපි කාතුං න
සතෙකාති පුබ්බෙ මං බමමපාලකුමාරකාලෙ අත්තතො පුත්තං
සමානං ජ්චිතකතියං පාපෙත්වා අසිමාලකං නාම කාරෙසිති වන්වා
අතීතං ආහරි:-

අතීතෙ බාරුණසියං මහාපතාපෙ නාම රජං කාරෙත්තෙ
බොධිසත්තො තස්ස අග්ගමහෙසියා වඤ්ඤ දෙවියා කුච්ඡමි නිබ්බන්ති
බමමපාලොකියස්ස නාමං කරිංසු. තමෙතං සත්තමාසිකකාලෙ මා

ගණියදකෙන නභාපෙතො අලභිකරිතො කිලාපයමානා නිසිදි. රජා තස්සා වසනටොනං අගමාසි. සා පුතතං කිලාපයමානා සිනෙහෙන සමපටිතා හුතො රජානං පයසිතොපි න උට්ඨති. සො විනොසි අයං ඉදුනෙව තාව පුතතං නිස්සාය මානං කරොති මං කිසම්ඤ්චි න මඤ්ඤති පුතෙන පන වසින්නෙන මයි මනුස්සොතිපි සඤ්ඤං න කරිස්සති ඉදුනෙව සාතෙස්සාමිති.

සො නිවතතිතො ගතතො රජාසනෙ නිසිදිතො අතතනො විධානෙන ආගච්ඡතුති වොරඝාතකං පකෙකාසාපෙසි. සො කාසාවචන්තිවන්තො රතතමාලාධරො ඵරසුං අංසෙ ධපෙතො උපධානසට්ඨිකං හත්ථපාදකපන දණ්ඩකඤ්ච ආදාය ආගනතො රජානං වන්දිතො කිං කරොමි දෙවාති අට්ඨාසි. දෙවියා සිරිගබ්බං පටිසිතො ධම්මපාලං ආනෙගිති. දෙවිපි රඤ්ඤෙ කුරුක්කිතො නිවතතභාවං ඤාතො බොධිසත්තං උරෙ නිපජ්ජා පෙතො රෙදමානා නිසිදි.

වොරඝාතකො ගතතො තං පිට්ඨියා හන්තො පහරිතො හත්තො කුමාරං අච්ඡිදිතො ආදාය රඤ්ඤෙ සතතිකං ආගනතො කිං කරොමි දෙවාති ආහ. රජා එකං ඵලකං ආහරුපෙතො පුරතො නිකම් පාපෙතො ඉධ නං නිපජ්ජාපෙගිති ආහ. සො තථෙව අකාසි. වන්දෙදි පුතතස්ස පච්ඡතො පරිදෙවමානා ආගඤ්ඡි. පුත වොරඝාතකො කිං කරොමි දෙවාති ආහ. ධම්මපාලස්ස හන්තො ඡිද්දති. වන්දෙදි මහාරජ මම පුතෙනා සත්තමාසිකො බාලකො න කිඤ්චි ජානාති නන්තො තස්ස දෙසො දෙසො පන මහනෙතොපි මයි භවෙය්‍ය තසමා මයං හන්තො ඡිද්දපෙගිති ඉමමත්ථං පකාසෙතති පඨමං ගාථමාහ :-

අහමෙව දුසියා භුතහතා රඤ්ඤෙ මහාපතාපස්ස,

එතං මුඤ්චතු ධම්මපාලං හන්තො මෙ දෙව ඡෙදෙගිති.

තත්ථ-දුසිඤ්ඤාති දුසිකා. තුමෙහ දිස්වා අනුට්ඨාහමානා දෙසකාරිකාති අන්තො. දුසිකාතිපි පාඨො. අහමෙව අන්තො. භුතහතාති හතභුතා හතවුඩ්ඪිති අන්තො. රඤ්ඤෙති ඉදං දුසිඤ්ඤාති පදෙන යොජෙතබ්බං. අහං රඤ්ඤෙ මහාපතාපස්ස අපරාධකාරිකා නායං කුමාරෙ තසමා නිරපරාධං එතං බාලකං මුඤ්චතු ධම්මපාලං. සවෙ හි හන්තො ඡෙද පෙතුකාමො දෙසකාරිකාය හන්තො මෙ දෙව ඡෙදෙගිති අහමෙව අන්තො.

රජා වොරඝාතකං ඔලොකෙසි. කිං කරොමිදෙවාති. පපඤ්චං අකතො හන්තො ඡිද්දති. තසමිං බණෙ වොරඝාතකො තිබ්බණ්ඨරසුං ගහෙතො කුමාරස්ස තරුණවංසකප්‍රීරෙ විය වෙ හන්තො ඡිද්දි. සො චිත්ත හන්තෙසු ඡිද්දියමානෙසු නෙව රෙදි න පරිදෙවි බතතිඤ්ච මෙතතඤ්ච පුරෙවාරිකං කතො අබ්වාසෙසි. වන්ද පන දෙවි ඡිත්තහත්තොපිං ගහෙතො උච්ඡිකෙත කතො ලොභිතලිතතා පරිදෙවමානා විචරි. පුත වොරඝාතකො කිං කරොමි දෙවාති පුච්ඡි. වෙපි පාදෙ ඡිද්දති. තං සුතො වන්දෙදි දුසියා ගාථමාහ :-

අභමෙව දුසිඤා භුනහතා රඤ්ඤා මහාපතාපස්ස,
එතං මුඤ්චතු ධම්මපාලං පාදෙ මෙ දෙව ඡෙදෙහිති.

තත්ථ අධිපායො පුරිමතයෙනෙව වෙදිතබ්බො, රුජාපි පුන වොර
ඝාතකං ආණ්ඩපෙසි. සො උභොපි පාදෙ ඡිඤ්ඤි. වඤ්ඤෙච්ච පාදකොටියං
ගහෙනිං උච්ඡබ්බෙහ නානා ලොහිතලිතතා පරිදෙවමානා සාමි මහා
පතාප නනු තුමෙහති ඡින්නහත්පාදා නාම දුරස්සා මාතරා පොසෙ
තබ්බො ගොතති අහං හතිං කත්වා මම පුත්තං පොසෙස්සාමි දෙහි
මෙ එතතති ආහ. වොරඝාතකො කිං දෙව කතා රුජාණා නිට්ඨිතං
මම කිව්වනති පුච්ඡි, න තාව නිට්ඨිතනති. අථ කිං කරොමිති. සිස
මස්ස ඡිඤ්ඤති. තතො වඤ්ඤෙච්ච තතියං ගාථමාහ:-

අභමෙව දුසිඤා භුනහතා රඤ්ඤා මහාපතාපස්ස,
එතං මුඤ්චතු ධම්මපාලං සිසං මෙ දෙව ඡෙදෙහිති.

වත්ථා ව පත සිසං උපනෙසි. පුන වොරඝාතකො කිං කරොමි
දෙවති පුච්ඡි. සිසමස්ස ඡිඤ්ඤති. සො සිසං ඡිඤ්ඤති කතා දෙව
රුජාණාති පුච්ඡි, න තාව කතාති. අථ කිං කරොමි දෙවති. අසිතුණෙකින
නං පටිච්ඡිතා අසිමාලකං නාම කරොමිති. සො තස්ස කලෙබරං
ආකාශෙ බිච්ඡිතා අසිතුණෙකින සම්පට්ඨිතා අසිමාලකං නාම කත්වා
මහාතලෙ විපජ්ජිති. වඤ්ඤෙච්ච බොධිසත්තස්ස මංසෙ උච්ඡබ්බෙහ නානා
මහාතලෙ රෙදමානා පරිදෙවමානා ඉමා ගාථා අභාසි:-

නහ නුතිමස්ස රඤ්ඤා මිත්තාමච්චාව විජ්ජරෙ සුභදා,
යෙ නවදනති රුජානං මා ඝාතයි ඔරසං පුත්තං.

නහ නුතිමස්ස රඤ්ඤා මිත්තා ඤ්ඤතිව විජ්ජරෙ සුභදා,
යෙ නවදනති රුජානං මා ඝාතයි අත්තරං පුත්තං.

තත්ථ-මිත්තාමච්චාව විජ්ජරෙති නුත ඉමස්ස රඤ්ඤා දළහමිත්තා
වා සබ්බකිවෙච්ඡ සහගාචිනො අමච්චාවා මුදුහදයතාය සුභදා වා කෙච්චි
න විජ්ජනති. සෙනවිදනතිති යෙ අධුනා ආගන්තවා අත්තරො පිය
පුත්තං මා ඝාතයිති නවදනති ඉමං රුජානං පටිසෙධෙනති තෙ
නත්ථියෙවති මඤ්ඤමි. දුතියගාථාය ඤ්ඤතිති ඤ්ඤතතා.

ඉමාපන වෙ ගාථා වත්ථා වඤ්ඤෙච්ච උභොති හත්ථෙති හදයමංසං
ධාරයමානා තතියං ගාථමාහ:-

වඤ්ඤසාරනුලිතතා බාහා ඡිජ්ජනති ධම්මපාලස්ස,
දායාදස්ස පඨබ්බා පාණා මෙ දෙවරුක්ඛනතිති.

තත්ථ-දායාදස්ස පඨබ්බාති පිතුසන්නකාය වාතුරන්නාය පඨවියා
දායාදස්ස ලොහිතවඤ්ඤසාරනුලිතතා හත්ථා ඡිජ්ජනති පාදා ඡිජ්ජනති
සිසං ඡිජ්ජනති. අසිමාලකොපි කතො තව කුලං අච්ඡිඤ්ඤති ගතොසි දුතීති
එවමාදීති විපලපනති එවමාහ. පාණාමෙ දෙවරුක්ඛනතිති දෙව
මස්ස ඉමං සොනං බාරෙණා අසකකානතියාව ඡිජ්ජනති නිරුක්ඛනති.

නසා එවං පරිදෙවමානාය එව දයාමානෙ වෙළවනෙ වෙළවිය හදයං ඵලි. සා තණ්ණෙව ජීවිතකයං පනතා, රජාපි පලලභෙක සාතුං අසකෙකානෙතා මහාතලෙ පති. පදරතලං විධා භිජ්ජි. සො තතොපි භූමියං පති. තතො වතුනහුතාධිකවිශොජනසතසාසාසබහලාපි සත පඨවි නසාගුණං ධාරෙතුං අසකෙකානති භිජ්ජිතා විවරමද්ධි. අවිවිතො ජාලා උට්ඨාය කුලදන්තියෙන කම්මලෙන පරිකම්පනති විශ තං ගහෙතා අවිවිචිති බිපි. වන්ද්‍ය ව බොධිසත්තස්ස ව අමට්ඨා සරිර කිට්ඨං කරිංසු.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිතා ජාතිකං සමොධානෙයි. තද් රජා දෙවදත්තො අහොයි. වන්ද්‍යදෙවි මහාපජාපතීගොතම්. ධම්මපාල කුමාරෙ පන අහමෙවාති.

පුලලධම්මපාලස්තකං.

5. 1. 9.

වික්කම රෙ මහාමිහාති ඉදං සත්ථා ජෙතවනෙ විහරනො සාවභියං එකං කුලධිතරං ආරබ්භ තපෙයි.

සා කිර සාවභියං විනතා අග්ගසාවකානං උපට්ඨාකකුලස්ස ධිතා හුතා සඬා පසන්නා සුඬාමාමකා ධම්මමාමකා සබ්බමාමකා ආචාර සම්පන්නා පණ්ණිතා දුතාදිපුඤ්ඤභීරතා තං අඤ්ඤං සාවභියංයෙව සමානජාතීකං මිච්ඡාදිට්ඨිකකුලං වාරෙයි. අප්පසා මාතාපිතරෙ අමහාකං ධිතා සඬා පසන්නා තිණ්ණි රතනාති මමායති දුතාදිපුඤ්ඤභීරතා තුමෙහ මිච්ඡාදිට්ඨිකා ඉමිස්සාපි යථාරුචියා දුතං වා දුතුං ධම්මං වා සොතුං විහාරං වා ගතතුං සීලං වා රක්ඛිතුං උපොසඨකම්මං වා කාතුං න දස්සථ න මයං තුමහාකං දෙම අත්තනා සදිසා මිච්ඡාදිට්ඨිකකුලාව කුමාරිඤා ගණ්හථාති ආහංසු. තෙ තෙති පටිකම්පනා තුමහාකං ධිතා අමහාකං සරං ගතවා යථාධිප්පායෙන සබ්බමෙනං කරෙතු න මයං වාරෙස්සාම දෙථ නො එතනති වතා තෙනති ගණ්හථාති චුතතා හද්දකෙන නකබ්භෙනා මඛගලං කවා තං අත්තනො සරං ආත සිංසු. සා වතතාවාරසම්පන්නා පතිදෙවතා අහොයි සසසුසසුර සාමිකවතතාති කතානෙව හොනති. සා එකදිවසං සාමිකං ආහ, ඉච්ඡාමහං අයපුත්ත අමහාකං කුලපකණ්ණෙරතං දුතං දුතුනති, සාධු හද්දෙ යථා අඤ්ඤාසයෙන දෙහිති. සා පෙරෙ නිමන්තාපෙතා මහනතං සකකාරං කවා පණ්ණිතහොජනං හොජෙතා එකමන්තං තිසි දිවා හනෙන ඉමං කුලං මිච්ඡාදිට්ඨිකං අස්සඬා තිණ්ණං රතනාතං ගුණං න ජානාති සාධු අය්‍යා යාව ඉමං කුලං තිණ්ණං රතනාතං ගුණං ජානාති තාව ඉධෙව භික්ඛං ගණ්හථාති ආහ. පෙර අභිවං සෙතා තත්ථ තිබ්බං භුඤ්ජනති. සා පුත සාමිකං ආහ අයපුත්ත පෙර ඉධ තිබ්බං ආගමන්තති, කිං කාරණං තුමෙහ න පස්සථාති. සාධු පසසිස්සාමිති. සා පුතදිවසෙ පෙරතං හත්තකිට්ඨපරියොසානෙ

තස්ස ආරොවෙසි. සො උපසඤ්ඤාමිත්වා ථෙරෙති සද්ධිං පටිසන්ධාරං කත්වා එකමන්තං තිසිදි. අප්පස්ස ධම්මසෙනාපති ධම්මකථං කථෙසි. සො ථෙරස්ස ධම්මකථායවෙව ඉරියාපථෙසුව පසිදිත්වා නතොපට්ඨාය ථෙරන්. ආසනං පඤ්ඤාපෙති, පාණීයං පරික්ඛාලෙති අන්තරුහන්ත ධම්මකථං සුණාති. අප්පස්ස අපරහාගෙ මිච්ඡාදිට්ඨි තිජ්ජි. අපේනා දිවසං ථෙරො තෙසං චිත්තමපි ධම්මකථං කථෙන්නො සච්චාති පකාසෙසි. සච්චපරියොසනෙ උගොපි සොතාපතතිථලෙ පතිට්ඨතිංසු නතොපට්ඨාය මාතාපිතරො ආදිං කත්වා අන්තමසො දුස්සම්මකරුපි සබ්බෙ මිච්ඡාදිට්ඨිං තිජ්ජිත්වා බුද්ධධම්මසඤ්ඤාමාමසායෙව ජාතා අපේකදිවසං සා දරිකා සාමිකං ආහ අය්‍යපුත්ත නිං මෙ සරු වාසෙන ඉච්ඡාමහං පබ්බජිතුනති. සො සාධු හඳූ අහමපි පබ්බ ජිස්සාමිති මහනෙත්ත පරිවාරෙන තං භික්ඛුණීඋපස්සයං නෙත්වා පබ්බාරෙත්වා සයමපි සන්ධාරං උපසඤ්ඤාමිත්වා පබ්බජ්‍යං යාපි. තං සන්ධා පබ්බාරෙසි උපසම්පාදෙසි. තෙ උගොපි විපස්සනං වඩෙයිත්වා නවිරස්සෙව අරහත්තං පාපුණිංසු. අපේකදිවසං ධම්මසහායං කථං සමුට්ඨාපෙසුං ආවුසො අසුකා නාම දහරභික්ඛුණී අත්තනො වෙව පච්චයා ජාතා සාමිකස්ස ව අත්තනාපි පබ්බජිත්වා අරහත්තං පත්වා තමපි පාපෙසිති. සන්ධා ආගන්ත්වා කායනුථි භික්ඛවෙ එතරභි කථාය සන්තිසිත්තාති පුච්ඡිත්වා ඉමාය නාමාති වුත්තෙ න භික්ඛවෙ ඉදුනෙව තාව එසා සාමිකං රුගපාසා මොවෙසි. පුබ්බපෙසා පොරණක පණ්ඩිතෙ පත මරණපාසා මොවෙසිති වත්වා අතිතං ආහරි:-

අතීතෙ බාරණසියං බුහමදුත්තෙ රජ්‍යං කාරෙන්නෙ බොධිසත්තො මිගයොතියං තිබ්බන්තිත්වා වයප්පත්තො අභිරුපො අගොසි පාසාදිකො දස්සනීයො සුවණ්ණවණ්ණො ලාබාරසපරිකම්මකතෙති විය හත්ථ පාදෙහි රජතදුමසදිසෙහි විසාණෙහි මණිගුලිකාය පටිභාගෙහි අකඛ්ඨි රත්තකම්බලගෙණ්ඩුක සදිසෙන මුලෙන්ව සමන්තාගතො. හරියාපි තස්ස තරුණා මිගී අභිරුපා පාසාදිකා අගොසි. තෙ සමග්ගසංවාසං වසිංසු. අසීතිසහස්සවිත්‍රමිගා බොධිසත්තං උපට්ඨතිංසු. තදු ලුඤ්ඤා මිගෙ වසිංසු. පාසෙ ඔබ්බිසුං.

අපේකදිවසං බොධිසත්තො මිගානං පුරතො ගච්ඡන්නො පාදෙන පාසෙ බජ්ඣත්වා ජිජ්ඣස්සාමි නන්ති ආකඛ්ඨි. වම්මං භිජ්ජි. පුතා කඛ්ඨිත්තස්ස මංසං ජිජ්ජි. නහාරු ජිජ්ජි. පාසො අට්ඨිං ආගච්ච අට්ඨාසි. සො පාසං ජිජ්ජිතුං අසකෙකානො මරණහගතජ්ජිතො බක්ඛරවං රචි. තං සුත්වා භිතො මිගගණො පලායි. හරියා පතස්ස පලායිත්වා මිගානං අන්තරෙ ඔලොකෙන්නී තං අදිස්වා ඉදං භයං මයං පියසාමිකස්ස උපත්තං හවිස්සාතිති වෙගෙන තස්ස සන්තිකං ගන්ත්වා අස්සමුඛි රෙද මාතා සාමි තං මහාබලො කිං එතං පාසං සක්ඛාරෙතුං න සකඛස්සපි වෙගං ජනෙත්වා ජිජ්ජුහි හන්ති තස්ස උස්සාගං ජනෙන්නී පදමං ගාථමාහ:-

විකකම රෙ මහාමිග විකකම රෙ හරිපද,
ඡන්ද වාරතතිකං පාසං නාහං එකා වනෙ රමෙති.

තත්ථ-විකකමානි පරකකම ආකඤ්ඤානි අපො. රෙති ආමන්තණෙනි පාතො. හරිපදානි සුවණ්ණපාද සකලසරිරමපි තස්ස සුවණ්ණවණ්ණං අයං පන රගවෙගෙනෙවං ආහ. නාහං එකානි අහං නයා විනා එකා වනෙ න රමිස්සාමි තිණොදකං පන අගභෙඩා සුඤ්ඤා මරිස්සාමිති දස්සෙති. තං සුඤ්ඤා මිගො දුතියං ගාථමාහ :-

විකකමාමි න පාරෙමි භූමිං සුමහාමි වෙගසා,
දළොවා වාරතතිකො පාසො පාදං මෙ පරිකන්තතිති.

තත්ථ-විකකමාමිති හඳූ අහං විරියං කරොමි. න පාරෙමිති පාසං පන ඡන්දානං න සකෙකාමිති අපො. භූමිං සුමහාමිති අපි නාම ඡ්ඤායානි පාදෙන භූමිං පහරාමි. වෙගසානි වෙගෙන. පරිකන්තතිති වමමාදිති ඡන්දනො සමන්තා කන්තති.

අපි නං මිති මාහාසි සාමි අහං අත්තනො බලෙන පුද්ගලං යාවිත්වා තව ජිවිතං ආහරිස්සාමි සවෙ යාවමානා න සකඛිස්සාමි මම ජිවිතමපි දඬා තව ජිවිතං ආහරිස්සාමිති මහාසත්තං අස්සාසෙත්වා ලොහිත ලිත්තං බොධිසත්තං පරිග්ගභෙත්වා අට්ඨාසි. පුද්ගලොපි අසිඤ්ච සත්තිඤ්ච ගභෙත්වා කප්පට්ඨානග්ගි විශ ආගච්ඡති. සා තං දිස්වා සාමි මගපුද්ගලො ආගච්ඡති. අහං අත්තනො බලං කරිස්සාමි. ත්වං මා හාසිති නං අස්සාසෙත්වා පුද්ගලස්ස පටිපටං ගත්වා පටිකකමිත්වා එකමන්තං සිත්වා තං චන්දිත්වා සාමි මම සාමිකො සුවණ්ණවණ්ණො සිලාවාරසවපනො අසිතිසගස්සානං මිගානං රුජානි බොධිසත්තස්ස ගුණං කපෙත්වා මිගරුජෙ සිතෙයෙව අත්තනො වටං යාවන්ති තතියං ගාථමාහ :-

අත්ථරස්සු පලාසානි අසිං නිබ්බාහ පුද්ගල,
පසමං මං වධිත්වාන හන පච්ඡා මහාමිගන්ති.

තත්ථ-පලාසානිති මංසං සපනත්ථාය පලාසපණ්ණානි අත්ථරස්සු. අසිං නිබ්බාහානි අසිං කොසනො නිගර.

තං සුඤ්ඤා පුද්ගලො මනුස්සභූතා තාව සාමිකස්ස අත්ථාය අත්තනො ජිවිතං න දෙනති අයං තිරච්ඡානගතා ජිවිතඤ්චෙව පරිච්චරති මනුස්ස භාසායව මුද්දරෙන සරෙන කපෙති. අප්ප ඉමිස්සාව පතීනො වස්සා ජිවිතං දමිමිති පසන්නවිත්තො චතුස්ථං ගාථමාහ :-

න මෙ සුතං වා දිට්ඨං වා හාසනතිං මානුසිං මිගිං,
තිඤ්ඤා හඳූ සුඛිගොගි එසො වාපි මහාමිගොති.

තත්ථ-සුතංවා දිට්ඨංවානි මයා ඉතො පුබ්බෙ එවරුපං දිට්ඨංවා සුතං වා තත්ථි. හාසනතිං මානුසිං මිගිනති අහං හි ඉතො පුබ්බෙ මානුසිං වාවං හාසනතිං මිගිං නෙව අද්දසං න අඤ්ඤාසිං. යෙසමපන-

න මෙ සුනා වා දිට්ඨා වා භාසනාති මානුසිං. මිහිති පාළි තෙසං යථාපාළිමෙව අත්ථො දිස්සති. භද්දෙන ලුද්දකො පණ්ණිනො උපාය කුසලො ඉති නං ආලපිත්වා පුත කුසල ඵසොවාපි මහාමිගොති වෙට්ඨි ජනා සුඛිතා නිදුක්කා හොථාති නං අස්සාසෙත්වා බොධිසත්තස්ස සන්තිකං ගන්ත්වා වාසියා වම්මපාසං ඡිද්දිත්වා පාදෙ ලග්ගං පාසං සණ්ඨිකං නිගරිත්වා නහාරුහි නහාරුං මංසෙන මංසං වම්මෙන වම්මං පට්ඨිත්වාදෙත්වා පාදං හත්ථෙන පරිමජ්ජි. තඤ්ඤාසෙත්වා මහාසත්තස්ස පුරිතපාරම්මානුභාවෙන ලුද්දකස්ස ව මෙත්තවිත්තානුභාවෙන මිහියා ව මෙත්තධම්මානුභාවෙන නහාරුමංසවම්මාති නහාරුමංසවම්මෙති සට්ඨංසු. බොධිසත්තොපි සුඛිතො නිදුක්කො අට්ඨාසි. මිහි බොධිසත්තං සුඛිතං දිස්වා සොමනස්සාජාතා ලුද්දකස්ස අනුමොදනං කරොන්ති පඤ්චමං භාථමාහ :-

එවං ලුද්දක නන්දස්ස සහ සබ්බෙහි සුද්දතිති,
යථාහමජ්ජ නන්ද මුත්තා දිස්වා මහාමිගනති.

තත්-ලුද්දකාති දුරුණකම්මකිරියාය ලඞ්ඛනාමවසෙන ආලපති.

බොධිසත්තො අයං ලුද්දකො මග්ගං අවස්සයො ජාතො මයාපිස්ස අවස්සයෙන භවිතුං වට්ටනීති ගොවරභූමියා දිට්ඨා එකං මණ්ණිකකුං තස්ස දත්වා සමම ඉහො පට්ඨාය පාණාතිපාතාදීති මානරි. ඉමිතා කුටුම්භං සණ්ඨප්පෙනො දුරුකෙ පොසෙත්තො දුහසිලාදීති පුඤ්ඤාති කරොතිති තස්ස ඔවාදං දත්වා අරඤ්ඤං පාමිසි.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා ජාතකං සමොධානෙයි. තදු ලුද්දකො ඡන්තො අගොයි. මිහි දහරහිකවුණි. මිගරුජා පත අහ මෙවාති.

සුපණ්ණමිගජාතකං.

5. 1. 10.

වාතිගණ්ඩා නිමිග්ගනති ඉදං සත්ථා ජේතවතෙ විහරන්තො උක්කණ්ඨිතභිකවුං ආරඬ්ඛ කපෙයි.

තං හි සත්ථා සච්චා කිරි තිං භිකවු උක්කණ්ඨිතොසිති පුට්ඨිත්වා සච්චනති චුත්තෙ කිං දිස්වාති වත්වා අලඬ්ඛනමාතුගාමනා චුත්තෙ මාතුගාමො නාමෙස භිකවු න සකකා රක්ඛිතුං පොරුණකපණ්ණිතාපි සුපණ්ණභවතෙ කත්වා රක්ඛන්තාපි රක්ඛිතුං නාසකබ්බස්සති වත්වා තෙන යාවිතො අතිතං ආහරි :-

අතීතෙ බාරණ්ඩියං තමබරුජා නාම රජං කාරෙයි. තස්ස සුසන්ති¹ නාම අග්ගමගෙයි අගොයි උත්තමරුජධිරු. තදු බොධිසත්තො සුපණ්ණයොතිසං නිබ්බන්ති. තස්මිං කාලෙ නාගදීපො සෙරුමදීපො නාම අගොයි. බොධිසත්තො ඉමස්මිං දීපෙ සුපණ්ණභවතෙ වසති.

බොධිසත්තො සුපණ්ණභවනතො නික්කමිතො බාරණසිං ගන්තො තඹ රුජෙන සද්ධිං මාණවකවෙසෙන ජුතං කිලිති. නස්ස රූපසමපතතිං දිස්වා පරිවාරිකා අමහාකං රඤ්ඤ සද්ධිං ඵවරූපො නාම මාණවතො ජුතං කිලිතිති සුසංකියා ආරොවෙසුං. සා සුඤ්ඤානං දට්ඨකාමා හුඤ්ඤා ඵකදිවසං අලඞ්කරිතො ජුතමණ්ඩලං ආගන්තො පරිවාරිකානං අත්තරෙ සීතා නං ඔලොකෙයි. සොපි දෙවිං ඔලොකෙයි. දොපි අඤ්ඤාමඤ්ඤං පටිබද්ධවිත්තො අගෙසුං. සුපණ්ණරූපා අත්තතො ආනුභාවෙන නගරෙ වානං සමුට්ඨාපෙයි. ගෙහපාතනභයෙන රුජනිවෙසනා මනුස්සා නික්කමිංසු.

සො අත්තතො ආනුභාවෙන අක්කාරං භවිතො දෙවිං ගගෙඤ්ඤා ආකාසෙන ආගන්තො නාගදීපෙ අත්තතො භවනං පාවිසි. සුසංකියා ගතට්ඨානං ජානනො නාම නාගෙසුං. සො නාය සද්ධිං අභිරමනො ගන්තො රඤ්ඤ සද්ධිං ජුතං කිලිති. රඤ්ඤ පත අගො නාම¹ ගඤ්ඤානං අඤ්ඤා. සො දෙවියා ගතට්ඨානං අජානනො නං ගඤ්ඤානං ආමනෙතො ගඤ්ඤා නාග ගඤ්ඤා සබ්බං ඵලජලපථං අනුච්චරිතො දෙවියා ගතට්ඨානං පස්සාහිති උයොසාජෙයි.

සො පරිබ්බයං ගගෙඤ්ඤා වාරගාමතො පට්ඨාය විවිතනො භාරු කච්ඡං පාපුණ්ණි. තද භාරුකච්ඡවාණ්ණිජා නාවාය සුචණ්ණභූමිං ගච්ඡන්ති. සො තෙ උපසංකමිතො අහං ගඤ්ඤානං නාවාය වෙතනං බණ්ණෙඤ්ඤා තුමහාකං ගඤ්ඤානං කාරස්සාමි මමපි තෙථාති ආහ.

තෙ සාධුති තමපි ආරොපෙතො නාවං විස්සජෙසුං. තෙ සුබපයා නාය නාවාය නං පනෙකාසිතො ගඤ්ඤානං නො කරොහිති ආහංසු. අහං වෙ ගඤ්ඤානං කරොසං මයි පත ගඤ්ඤානං කරොනො මච්ඡා වලිස්සන්ති අථ වෙ නාවා භිජ්ජස්සතිති. මනුස්සමගෙන ගඤ්ඤානකරොනො මච්ඡානං වලනං නාම නඤ්ඤා. කරොහිති. හෙතෙහි මා මග්ගං කුණ්ඩිකාති විණං මුඤ්ඤිතො තනතිස්සරෙන ගිහස්සරං ගිහස්සරෙන තනතිස්සරං අතතික්කමනො ගඤ්ඤානං අකාසි. තෙන සද්දෙන මත්තාහුඤ්ඤා මච්ඡා වලිංසු.

අප්ථකො මහරෙ උපාතිතො නාවාය පනනො නාවං භිඤ්ඤා. සො අගො අනොඵලකෙ නිපජ්ජිතො යථාචානං ගච්ඡනො නාග දීපෙ සුපණ්ණභවනස්ස නිශ්‍රොධරුක්කස්ස සන්තිකං පාපුණ්ණි. සුසංකියා දෙවි සුපණ්ණරූපස්ස ජුතං කිලිච්ඡං ගතකාලෙ විමානා ඔතරිතො වෙලනො විවරන්ති නං අග්ගගඤ්ඤානං දිස්වා සඤ්ජාතිතො කථං ආගන්තොසිති පුච්ඡ. සො සබ්බං කපෙයි. තෙනහි මා භාසිති නං අස්සාසෙතො බාහාහි පරිග්ගහෙතො විමානං ආරොපෙතො සග්ගපිට්ඨ නිපජ්ජාපෙතො සමස්සත්තකාලෙ දිබ්බභෝජනං දතො දිබ්බගඤ්ඤාද කෙන නගාපෙතො දිබ්බවන්ධෙහි අච්ඡාදෙතො දිබ්බගඤ්ඤාපුප්ඵති අලඞ්කරිතො පුත දිබ්බසගෙන නිපජ්ජාපෙයි.

එවං තං පටිජග්ගයමානා සුපණ්ණරඤ්ඤා ආගතවෙලාය පටිච්ඡා දෙව්වා ගතකාලෙ තෙන සද්ධිං කිලෙසවසෙන අභිරුමි. තතො මාසසිං මාසචවයෙන බාරණසිවාසිනො වාණිජා දුරුදකග්ගහණන්දාය තස්මිං දීපෙ නිත්‍රොධරුකබමුලෙ සමපත්තා. සො තෙහි සද්ධිං තාවං අභිරුග්ග බාරණසිං ගතවා රුජානං දිස්වාච තස්ස ජුහකිලිතවෙලායං විණං ගහෙත්වා රඤ්ඤා ගතිබ්බං කරුණෙනා පඨමං ගාථමාහ :-

වාතිගනො තිමිරානං කුසමුද්දව සොසවා,
දුරෙ ඉතො හි සුසන්ති තමබ්බ කාමා තුදන්ති මන්ති.

තත්-තිමිරානනි තිමිරරුකබුප්පථානං. තං කිර නිත්‍රොධං පරි වාරෙත්වා තිමිරරුකවා අත්ථි. තෙ සකායෙවං වදන්ති. කුසමුද්දන්ති උදක සමුද්දො. සොසවාති මහාරවො හස්සෙව නිත්‍රොධස්ස සන්තිකෙ සමුද්දං සකාය එවමාහ. ඉතො හිති ඉමමා නගර. නමබ්බාති රුජානං ආලපති. අථවා නමබ්බාමාති තමෙබ්බ කාමිතකාමා තමබ්බකාමා නාම තෙ මං හදයෙ විජ්ඣන්තිති දීපෙති. තං සුත්වා සුපණ්ණරුජා දුතියං ගාථමාහ :-

කථං සමුද්දමන්ති කථං අද්දකම් සෙරුමං,
කථං තස්සාව තුග්ගඤ්ච අහු අග්ග සමාගමොති.

තත්-සෙරුමන්ති සෙරුමදීපං. තතො අග්ගො තිස්සො ගාථා අභාසි :-

හරුකච්ඡා පයාතානං වාණිජානං ධනෙසිනං,
මකරෙහබ්බිදා නාවා ඵලකෙනාගමපලවිං.

සා මං සණ්ඨතා මුදුනා නිච්චං වජ්ජනගතීති,
අබ්බගත උද්ධරි හද්ද මාතා පුත්තංව මරසං.

සා මං අනෙතන පාණෙන වන්තෙ සයනෙන ව,
අත්තනාපි ව මද්දකම් එවං තමබ්බ විජානතීති.

තත්-සා මං සණ්ඨතා මුදුනාති එවං ඵලකෙන තිරං උත්තිණ්ණං මං සමුද්දතිරෙ විවරන්ති සා දිස්වා මාහාසීති සණ්ඨතා මුදුනා වචනෙන සමස්සාසෙත්වාති අත්ථො. අබ්බගතාති බාහුසුගලං ඉධ අබ්බගතාති චුත්තං. හද්දාති දස්සනියා පාසාදිකා. සා මං අනෙතනාති සා මං එතෙන අත්තාදිනා සත්තපෙපසීති අත්ථො. අත්තනාපි වාති න කෙවලං අත්තාදිගෙව අත්තනාපි මං අභිරුමන්ති සත්තපෙපසීති දීපෙති. මද්දකම් මද්දනයනා මුදුනාකාරෙන ඔලොකනසීලාති චුත්තං හොති. මත්තකම් මද්දමත්තෙහි විය අකම්හි සමන්තාගතාති අත්ථො. එවං නමබ්බාති එවං තමබ්බරුජ ජානාතීති.

සුපණ්ණරුජා ගතිබ්බස්ස කරුණෙනස්සව විපට්ඨාරි හුත්වා අගං සුපණ්ණගවනෙ වසනෙත්වාපි රක්ඛිතුං නාසකම් කිං මෙ නාය දුස්සීලායාති තං ආනෙත්වා රඤ්ඤා පටිදත්වා පුකකාමි. තතො පටිකාය න පුකාගඤ්ඤි.

සථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිතා සච්චාති පකාසෙතා ජාතකං සමොධානෙයි. සච්චපරියොසානෙ උක්කණ්ඨිතභික්ඛු සොනාපතතිඵලෙ පතිට්ඨති. තද් රජා ආනන්දෙ අගොයි. සුපණ්ණරජා පන අභමෙවාති.

සුසංඛිජාතකං.¹

මණිකුණ්ඩලවග්ගො පඨමො.

5. 2. 1.

මණ්ණාගේහෙනාති ඉදං සථා සාවතීයං උපනිස්සාය ජෙන වනෙ විහරන්තො වෙ අග්ගසාවකන්තේරෙ ආරබ්භ කපේයි.

එකස්මිං හි සමයෙ උගොපි මහාපේරු ඉමං අනෙතාවස්සං අරඤ්ඤ වාසං අනුමුඛෙස්සාමාති සථාරං ආපුච්ඡිතා ගණං ඔහාය සයමෙව පතතවිවරමාද්දය ජෙනවතා නික්ඛම්ති. එකං පච්චන්තගාමං නිස්සාය අරඤ්ඤ විහරිංසු. අඤ්ඤතරොපි විඝාසාදපුරිසො පේරුනං උපට්ඨානං කාලෙතොතා තන්තෙව එකමනෙත වයි. සො පේරුනං සමග්ගවාසං දිස්වා ඉමෙ අතිවීය සමග්ගා වසනති සකකා නුබො එතෙ අඤ්ඤමඤ්ඤ භිඤ්ඤානති විනෙතතා සාරිපුත්තන්තේරං උපසඤ්ඤාමිති. නිනනුබො භනෙත අයෙයන මහාමොග්ගලානන්තේරෙන සද්ධිං තුට්ඨාකං කිඤ්චි වෙරං අත්ති පුච්ඡි. කිං පනාවුසොති. එස භනෙත මමාගතකාලෙ සාරිපුත්තො නාම ජාතීගොත්තකුලපපදෙසෙති වා සුගතනෙතහි වා පටිවෙධඉද්ධිහි වා මයා සද්ධිං කිං පගොතිති තුට්ඨාකං අගුණමෙවකපේ සිති. පේරෙ සිතං කතා ගච්ඡි තිං ආවුසොති ආහ. සො අපරස්මිමපි දිවසෙ මහාමොග්ගලානන්තේරමපි උපසඤ්ඤාමිති. තපේව කපේයි. සොපි නං සිතං කතා ගච්ඡි තිං ආවුසොති වතා සාරිපුත්තන්තේරං උපසඤ්ඤාමිති. ආවුසො එස විඝාසාදෙ තුට්ඨාකං සනතිනෙ කිඤ්චි කපේසිති පුච්ඡි. ආවුසො මගාපි සද්ධිං කපේයි ඉමං නිහරිතුං වට්ටතිති. සාධු ආවුසො නිහරති වුතො පේරෙ මා ඉධ වසිති අච්ඡරං පහරිතා තං නිහරි. තෙ උගොපි සමග්ගවාසං වසිතා සද්දු සනතිකං ගතතා චඤ්ඤා නිසීදිංසු. සථා පටිසඤ්ඤා කතා සුබෙත වස්සං වසිත්වාති පුච්ඡි. භනෙත එකො විඝාසාදෙ අමෙත භිඤ්ඤානාමො හුතා භිඤ්ඤා අසකෙකානො පලාසිති වුතො න බො සාරිපුත්ත ඉදුනෙව පුබ්බපෙස තුමෙත භිඤ්ඤාමිති භිඤ්ඤා අසකෙකානො පලාසිති වතා තෙහි යාවිතො අතිතං ආහරි:-

අතීතෙ බාරණ්ඩියං මුග්ධදත්තෙ රජං කාරෙතො බොධිසත්තො අරඤ්ඤ රුක්ඛදෙවතා අගොයි. තද් සීගො ව ව්‍යග්ගො ව අරඤ්ඤ පබ්බතගුහායං වසනති. එකො සීගාලො තෙ උපට්ඨානෙනා තෙසං විඝාසං ඛාදිතා මහාකායො හුතා එකදිවසං විනෙතයි. මයා

සීහබ්‍යග්‍යානං මංසං න බාදිතපුබ්බං මයා ඉමෙ වෙ ජනෙ භිඤ්ඤා
 වට්ටනි නතො තෙසං කලහං නත්වා මතානං මංසං බාදිය්‍යාමිති.
 සො සීහං උපසඛකමිත්වා කිං සාමි තුල්‍යානං ව්‍යගෙසන සද්ධිං කිඤ්චි
 වෙරං අඤ්චි පුච්ඡි. කිං පන සමමාති. එස හතො මම ආගතකාලෙ
 සීහො නාම සරීරවණෙණන වා ආරොගපරිණාගෙන වා ජාතිබල
 විරියෙති වා මම කලහාගමපි න පාපුණාතීති තුල්‍යානං අගුණමෙව
 කපෙසීති. අථ නං සීහො ගච්ඡි තිං න සො එවං කපෙසුනීති ආහ.
 ව්‍යග්‍යමපි උපසඛකමිත්වා එතෙනෙව උපායෙන කපෙසි. තං සුත්වා
 ව්‍යගෙසා සීහං උපසඛකමිත්වා සමම තිං කිර ඉදඤ්චිදඤ්ච වදෙසීති
 පුච්ඡනො පඨමං ගාථමාහ:-

වණණාරොගෙන ජාතියා බලතික්කමණෙන ව,
 සුබාහු න මයා සෙයෙසා සුද්දං ඉති භාසමිති.

තත්ථ-බලතික්කමණෙන වාති කායබලෙනවෙව විරියබලෙන ව.
 සුබාහු න මයා සෙයෙසාති අයං සුබාහු නාම ව්‍යගෙසා එතෙති
 කාරණෙති මයා නෙව සදිසො න උත්තරිතරොති සචං කිර තිං
 සොහනාති ද්‍යාති සමන්තාගතො සුද්දං මිගර්ඡ එවං වදෙසීති. තං
 සුත්වා සුද්දයො සෙසා වතස්සො ගාථා අභාසි:-

වණණාරොගෙන ජාතියා බලතික්කමණෙන ව,
 සුද්දයො න මයා සෙයෙසා සුබාහු ඉති භාසමි.

එවඤ්ච මං විහරන්තං සුබාහු සමම දුබ්බසි,
 නද්‍යනාහං නයා සද්ධිං සංවාසමභිරොවයෙ.

යො පරෙසං වචනාති සද්දහෙථ යථාතථං,
 බිප්පං භිජෙජ්ථ මිත්තසමිං වෙරඤ්ච පසවෙ බහුං.

න සො මිත්තො යො සද්ද අප්පමත්තො
 හෙදසඛිති රක්ඛමෙවානුපසසි,
 යසමිඤ්ච සෙති උරසිව පුත්තො
 සවෙ මිත්තො යො අහෙජෙජා පරෙතිති.

තත්ථ-සමමාති වයස්ස. දුබ්බසිති යදි එවං නයා සද්ධිං සමග්‍යවාසං
 වසන්තං මං සිගාලස්ස කථං ගගෙත්වා තිං දුබ්බසි හතිතුං ඉච්ඡති
 ඉතොද්‍යති පටිසාය අහං නයා සද්ධිං වාසං න අභිරොවයෙ. සථා
 නථනති තත්තතො යථාතථං යථාතච්ඡං අවිසංවාදකෙන අරියෙන
 වුත්තං වචනං සද්ධාසිතබ්බං. එවං සො යෙසඤ්ච තෙසඤ්ච පරෙසං
 වචනාති සද්දහෙථාති අත්ථො. සො සද්ද අප්පමත්තොති යො
 තිච්චං අප්පමත්තො හුත්වා මිත්තස්ස විස්සාසං න දෙති සො මිත්තො
 නාම න ගොතීති අත්ථො. හෙදසඛිති අජ්ජ භිජ්ජස්සති සෙව
 භිජ්ජස්සතිති එවං මිත්තස්ස හෙදමෙව ආසඛකති. රක්ඛමෙවානුපසසිති
 ජිද්ධං විවරමෙව පස්සන්තො. උරසිව පුත්තොති යසමිං මිත්තො මාතු,
 හදයෙ පුත්තො විස තිරසරෙකා තිබ්බයො සෙති.

ඉති ඉමාහි චතුර්ති ගාථාහි සිහෙන මිත්තතුණේ කපිතො ව්‍යග්ගො මය්‍යං දෙසොති සිහං බමාපෙසි. තෙ නපෙච සමග්ගවාසං වසිංසු. සිහාලො පන පලාසිත්වා අඤ්ඤත්ථ ගතොති.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා ජාතකං සමොධානෙසි. තද්‍ය සිහාලො විසාසාදෙ අගොසි. සිහො සාරිපුත්තො, ව්‍යග්ගො මොග්ගලානො, නා කාරණං පච්චක්ඛන්තො දිස්වා තස්මිං වතෙ නිවුත්ථරුක්ඛදෙවතා පන අගමෙවාති.

වණණාගේගජානකං.

5. 2. 2.

සීලං සෙසෙතාති ඉදං සත්ථා ජෙතවතෙ විහරන්තො එකං සීලවීමංසකමුභමණං ආරබ්භ කපෙසි.

තං කීර රුජා එස සීලසම්පන්නොති අඤ්ඤාති මුභමණෙති අතිරේකං කත්වා පස්සති. සො විතෙතසි කීන්තුවො මං රුජා සීලවාති ගරුං කත්වා පස්සති උද්භු සුභාවාරසුත්තොති විමංසිස්සාමි තාව සීලස්ස වා සුතස්ස වා මහත්තභාවනාති. සො එකදිවසං ගෙරඤ්ඤික ඵලකතො කභාපණං ගණති. ගෙරඤ්ඤිකො ගරුභාවෙන න කිඤ්චි ආග. දුතියවාරෙපි න කිඤ්චි ආග. තතියවාරෙ පන තං විලම්පකවොරකොති ගාභාපෙත්වා රඤ්ඤා දසෙස්සත්වා කිං ඉමිතා කතනති වුත්තෙ කුටුඛං විලම්පතිති ආග. සච්චං කීර මුභමණොති. න මහාරුජ කුටුඛං විලම්පාමි. මය්‍යං පන සීලං නුබො මහත්තං සුතං නුබොති කුක්කුචං අගොසි ස්වාගං එතෙසු කතරං නුබො මහත්තනති විමංසන්තො නයො වාරෙ කභාපණං ගණති. තං මං එස බකිංපෙත්වා තුම්භානං දසෙස්සති ඉද්දති මෙ සුතතො සීලස්ස මහත්ත භාවො ඤ්ඤො න මෙ සරුවාසෙනත්ථා පබ්බජිස්සාමහනති පබ්බජ්‍යං අනුජානාපෙත්වා සරවාරං අනාලොකෙත්වා ජෙතවතං ගතත්වා සත්ථාරං පබ්බජ්‍යං යාමි. තස්ස සත්ථා පබ්බජ්ඤච උපසම්පදඤච දුපෙසි. සො අවිරුපසම්පන්නො විපස්සිත්වා අග්ගඵලෙ පතිට්ඨති. භික්ඛු ධම්මසභායං කථං සමුට්ඨාපෙසුං ආවුසො අසුකමුභමණො අත්තතො සීලං විමංසිත්වා පබ්බජිතො විපස්සිත්වා අරහත්තං පත්තොති. සත්ථා ආගන්ත්වා කායනුත්ථ භික්ඛවෙ එතරගි කථාය සනතිසිත්තාති පුච්ඡිත්වා ඉමාය නාමාති වුත්තෙ න භික්ඛවෙ ඉදන්තව අයමෙව පුබ්බෙපි පණ්ඩිතා සීලං විමංසිත්වා පබ්බජිත්වා අත්තතො පතිට්ඨං අකංසුයෙවාති වත්වා අතිතං ආහරි:-

අතීතෙ බාරුණසියං මුභමදත්තෙ රජ්‍යං කාරෙත්තෙ බොධි සත්තො මුභමණකුලෙ නිබ්බන්තිත්වා වයපත්තො තක්කසීලායං ඝබ්බසිප්පාති උග්ගණ්ඨිත්වා බාරුණසියං ගන්ත්වා රුජානං පස්සි. රුජා භස්ස පණ්ඩිතවිහාරං අපි. සො පඤ්ච සීලාති රක්ඛති රුජාපි න

සීලවානි ගරුං කතො පසාසි. සො විනොසි කිනත්තො රජා සීලවානි මං ගරුං කතො පසාසි උදුහු සුභාචාරසුතොති සබ්බං පච්චුප්පන්න වත්තසද්ධිසමෙව. ඉධ පන සො බ්‍රාහ්මණො ඉද්දති මෙ සුතතො සීලස්ස මහත්තභාවො ඤාතොති වතො ඉමා පඤ්ච ගාථා අභාසි :-

සීලංසෙයොසා සුතං සෙයොසා ඉති මෙ සංසයො අහු,
සීලමෙව සුභාසෙයොසා ඉති මෙ නපි සංසයො.

මොඝා ජාති ව වණේණා ව සීලමෙව කිරුහත්මං,
සීලෙන අනුපෙතස්ස සුතෙනතෙතො න විජ්ජති.

බතතියො ව අධම්මධෙයො වෙසො වාධම්මතිසසිතො,
තෙ පරිච්චජ්ජහො ලොකෙ උපපජ්ජන්ති දුග්ගතිං.

බතතියා බ්‍රාහ්මණා වෙසො සුද්දා වණ්ඩාලපුකකුසා,
ඉධ ධම්මං වරිත්තාන භවන්ති තිදිවෙ සමා.

න වෙද සම්පරායාය න ජාති නපි බක්ඛවා,
සකඤ්ච සීලං සංසුඤ්ඤං සම්පරායසුඛාවගන්ති.

තත්-සීලමෙව සුභා සෙයොසාති සුතපරියත්තිතො සතගුණෙන සහස්සගුණෙන සීලමෙව උත්තරිතරන්ති එවඤ්ච පන වතො සීලං නාමෙනං එකවිධං සංවරවසෙන දුට්ඨං වාරිත්තවාරිත්තවසෙන තිවිධං කාසිකවාට්ඨිකමානසිනවසෙන වතුබ්බිධං පාතිමොක්ඛසංවරඉන්ද්‍රිය සංවරආජ්චපාරිසුද්ධිපච්චයසන්නිසිතිවසෙනාති මාතිකං ඤාපෙත්වා විත්ථාරෙනො සීලස්ස වණේණා අභාසි. මොඝාති අඵලා තුවජා. ජාතීති බතතියකුලාදිසු තිබ්බන්ති. වණේණාති සර්වවණේණා අභිරුපභාවො යා හි යසමා සීලරතිතස්ස ජාතිසම්පද වා වණේණසම්පද වා සග්ගසුඛං දාහුං න සකෙකාති නසමා උභයමපි තං මොඝන්ති ආහ. සීලමෙව කිංති අනුස්සවවසෙන වදති. න පන සයං ජානාති. අනුපෙතස්සාති අනුපගතස්ස. සුතෙනතෙතො න විජ්ජතිති තෙ දුස්සීලා දෙවලො කඤ්ච මනුස්සලොකඤ්චාති උගොපි ලොකෙ පරිච්චජිත්වා දුග්ගතිං උපපජ්ජන්ති. වණ්ඩාලපුකකුසාති ඡවච්ඡබ්බිකවණ්ඩාලා ව පුප්ඵ ඡබ්බික පුකකුසා ව. භවන්ති තිදිවෙ සමාති එතෙ සබ්බෙපි සීලානු භාවෙන දෙවලොකෙ තිබ්බන්තා සමා ගොන්ති තිබ්බිසෙසා දෙවැනෙව සබ්බං ගච්ජන්ති. පඤ්චමගාථා සබ්බසම්පදි සුතාදීනං මොඝභාවං දස්සන්තං වුත්තා. නස්සන්තො-මහාරජ එතෙ වෙදදයො ඤාපෙත්වා ඉධ ලොකෙ යසම්මත්තදානං සම්පරායෙ දුතියෙ වා තතියෙ වා භවෙ යසං වා සුඛං වා දාහුං නාම න සකෙකාන්ති පරිසුඤ්ඤං පන අත්තනො සීලමෙව තං සකෙකාන්ති.

එවං මහාසතො සීලගුණෙ කපේත්වා රජානං පබ්බජ්ජං අනු ජානාපෙත්වා තං දිවසමෙව හිමවන්තං පටිසිත්වා ඉසිපබ්බජ්ජං පබ්බ ජිත්වා අභිඤ්ඤා ව සමාපත්තියො ව තිබ්බතොත්වා බ්‍රහ්මලොක පරායණො අගොසි.

සන්තා ඉමං ධම්මදෙසනං ආගරිත්වා ජාතකං සමොධානෙයි. තද්ද සිලං චිමංසිත්වා ඉසිපඛඤ්ජං පඛඤ්ජනො අගමෙවාති.

සිලචිමංසජානකං.

ඊ. 2. 3.

ඕශිං. නරනනනති ඉදං සන්තා ජෙනවනෙ විහරනො අනාථ පිණ්ඩකස්ස සහායං පච්චන්තවාසිසෙට්ඨිං ආරඛ්ඤ කෙටෙයි.

වෙපි වජ්ජුති එකකතිපාතෙ නවමවක්ඛස්ස පරියොසානජාතකෙ විජාරිත්වානෙව. ඉධ පන පච්චන්තවාසිසෙට්ඨිනො මනුස්සා අවර්තන සබ්බසාපතෙය්‍යා අත්තනො සන්තකස්ස අස්සාමිනො හුත්වා පලාතාති බාරණසිසෙට්ඨිස්ස ආරොවිගො බාරණසිසෙට්ඨි අත්තනො සන්තිකං ආගතානං කත්තබ්බං අකරොන්තා නාම පටිකාරකො න ලහනති යෙවාති චන්තා ඉමා ගාථා අභාසි:-

ගිරිං තරන්තං විජ්ඣව්ජමානං
නවාහමස්මි ඉති භාසමානං,
සෙය්‍යාති කම්මාති අනාදියන්තං
නෙසො මමනති ඉති නං විජ්ඣඤ්ඤ.

යං හි කසිරි නං හි වදෙ යං න කසිරි න නං වදෙ,
අකරොන්තං භාසමානං පරිජානන්ති පණ්ඩිතා.

න සො මිත්තො යො සද අප්පමිත්තො
හෙද්දසංසි රක්ඛමෙවානුපය්‍යි,
යස්මිඤ්ච සෙති උරසිව පුත්තො
සචෙ මිත්තො යො අහෙජෙජා පරෙති.

පාමොජ්ජකරණං ණානං පසංසාවහනං සුඛං,
එලානිසංසො භාවෙති වහන්තො පොරිසං ධුරං.
පච්චෙකරසං පිත්ථා රසං උපසමස්ස ව,
තිගුරො හොති තිප්පාපො ධම්මපිතිරසං පිවන්ති.

තත්-ඕශිං. නරනනනති ලජ්ජං අතික්කන්තං. විජ්ඣව්ජමානනති මෙත්තාභාවෙන ජ්ඣව්ජයමානං. නවාහමස්මිති තව අහං මිත්තොති කෙවලං වචනමත්තෙනෙව භාසමානං. සෙය්‍යාති කම්මානීති දස්සාමි කරිස්සාමිති වචනස්ස අනුරූපාති උත්තමකම්මාති අනාදියන්තං අකරොන්තං. නෙසො මමනති එවරූපං පුග්ගලං න එසො මම මිත්තොති විජ්ඣඤ්ඤ. පාමොජ්ජකරණං ණානනති දුනම්පි සිලම්පි භාවනම්පි පණ්ඩිතෙහි කල්‍යාණමිත්තෙහි සද්ධිං මිත්තභාවොපි. ඉධ පන චුත්තප්පකාරං මිත්තභාවමෙව සක්ඛායෙවමාග. පණ්ඩිතෙන හි කල්‍යාණමිත්තෙන සද්ධිං මිත්තභාවො පාමොජ්ජම්පි කරොති පසංසම්පි ආවහති ඉධලොකපරලොකෙසු කායිකචේතයිකසුඛයොග්ගො සබන්තිපි වච්චති ආමා එතං එලඤ්ච ආතිසංසඤ්ච සචපස්සමාණං.

එලානිසංඝො කුලපුතො පුරිසෙති චිත්තබ්බං දුක්ඛිලභාවනාමිත්තං
 භාවසංඛාරං චතුර්විධං පොජිසං ධුරං වහනොනා එතං මිත්තභාව
 සංඛාරං පාමොජ්ජකරණං ධානං පසංඝාවහනං සුඛං භාවෙනි
 වසෙසිති. න පණ්ඩිතෙති මිත්තභාවං භිඤ්ඤානි දිපෙති. පටිච්චෙකරසනති
 භායවිතත්ථ පටිච්චෙකානං රසං තෙ විචෙකෙ නිසංඝාය උප්පන්නං සොම
 නස්සරසං. උපසමස්සවානි කුලෙසවුපසමෙන ලභිසොමනස්සංස්සං.
 නිද්දංගො හොති නිප්පාපොති සබ්බකිලෙසදර්ශනාවෙන නිද්දරෙ
 කිලෙසානාවෙන නිප්පාපො හොති. බම්බපිතිරසනති බම්බපිතිසංඛාරං
 රසං විමුක්තිපිතිං පිච්චෙනොති අනෙකං.

ඉති මහාසත්තො පාපමිත්තසංසග්ගතො උබ්බිග්ගො පටිච්චෙක
 රසෙන අමතමහාතිබ්බාණං පාපෙත්වා දෙසනාය කුටං ගණ්හි.

සත්ථා ඉමං බම්බදෙසනං ආහරිත්වා ජාතකං සමොධානෙයි. තද
 පච්චන්තවාසී ඉද්දති පච්චන්තවාසීයෙව. තද බාරණසීසෙට්ඨී අහ
 මෙවානි.

ශිෂ්ටජාතකං.

5. 2. 4.

ඝොකානු සහනමහි පජේජාපොති අයං බජේජාපණ්ණකපඤ්ඤො
 චාලාමමග්ගෙ විජාරතො ආවිහවිස්සති.

බජේජාපණ්ණකජාතකං.

5. 2. 5.

ධුතොගොති ඉදං සත්ථා ජෙනවතො විහරතො එතං මහලලකං
 භික්ඛුං ආරභා කාපෙයි.

වජ්ඣ ගෙරියා සාලකජාතකෙ විජාරිතං. ඉධාපි ඝොමහලලකො
 එතං ගාමදරණං පබ්බාජෙත්වා අකෙකාසති පහරති. දරකො පලා
 යිත්වා විබ්භුමි. දුතියමි තං පබ්බාජෙත්වා තපෙව අකාසි. දුතියමි
 විබ්භුමිත්වා පුන යාවියමානො ඔලොකෙතුමි න ඉච්ඡි. භික්ඛු බම්බ
 සභායං කථං සමුට්ඨාපෙසුං. ආවුසො අසුභමහලලකො අත්තනො
 සාමණේරෙන සහාපි විනාපි වහතිතුං න සකෙකානි. ඉතරෙ තස්ස
 දෙයං දිස්වා පුන ඔලොකෙතුමි න ඉච්ඡති. සුහදයො කුමාරකොති.
 සත්ථා ආගන්ත්වා කායනුඤ්ඤා භික්ඛුවෙ එතරති කථාය සන්තිසිත්තාති
 පුච්ඡිත්වා ඉමාය නාමාති පුත්තො න භික්ඛුවෙ ඉදුනෙව පුබ්බෙපෙස
 සාමණේරෙ සුහදයොව සතිං දෙසං දිස්වා පුන ඔලොකෙතුමි න
 ඉච්ඡතිති වත්තං අතිතං ආහරි:-

අතිතෙ බාරණසීයං බ්‍රහ්මදහෙන රජං කාරෙතො බොධිසත්තො
 බඤ්ඤවාණීරකුලෙ නිබ්බන්ධිත්වා වයප්පතො බඤ්ඤවිකකයෙන
 ජිවිතං කපෙයි. අපෙකො අභිතුණ්ඩිකො මකකටං ගගෙත්වා සිකකා

පෙළුම අගිං කිලාපෙතො බාරණසියං උග්ගවෙ සුචෙට්ඨි තං මකකටං
 ධිඤ්ඤාචාණිජකායා සතතිනෙ ධුපෙළුමා කිලිනොතො සතන දිවසාති වරි.
 සොපි චාණිජො මකකටායා බාදනියං භොජනියං අදුසි. අභිතුණ්ඤිකො
 සතතමෙ දිවසෙ උග්ගවකිලාය මතොතො ආගන්ථො තං මකකටං වෙළු
 පෙසිකාය නිකකතං පහරිතො තං ආදාය උය්‍යානං ගන්ථො ඛනිකා
 නිදාං මකකමි. මකකටො ඛනිකං මොවෙළුමා අමරුකකං ආරායා
 අමරාති බාදනොතා නිසිදි. සො පබ්බදො රුකෙකි මකකටං දිසො
 එතං මයා උපලාපෙළුමා ගහෙතං වට්ටනිති තෙන සද්ධිං සලලපනොතා
 පසමං ගාථමාහ :-

බුතොතොති සමම සුමුඛ ජුතො අකඨ්ඨපරජ්ඣො,
 හරෙති අමඨපක්කාති විරියනොත හකඨ්ඨමසෙති.

තත්ථ-අකඨ්ඨපරජ්ඣොති අකෙකති පරජ්ඣො. හරෙතිති පාහෙති.
 පාහෙතිති පාසො. තං සුමුඛ මකකටො සෙසගාථා අහාසි :-

අලිකංවත මං සමම අභුතෙන පසංසයි,
 හො තෙ සුතොවා දිවෙය්වා සුමුඛො නාම මකකටො.

අජ්ජාපි මෙ හං මනසි යං මං තං අභිතුණ්ඤික,
 ධිඤ්ඤාපණං පවිසිතො මතොතො ජාතං හනාසි මං.

තාහං සරං දුකඛසෙය්‍යං අපිරජ්ජමපි භාරයෙ,
 නෙවාහං යාවිතො දජ්ජං නථාති හයනජ්ජනො.

යඤ්ච ජිඤ්ඤා කුලෙජාතං ගබ්භ නිත්තං අමච්ඡරිං,
 තෙන සබ්බඤ්ච මිත්තඤ්ච ධිතෙ සකාතුමරහතිති.

තත්ථ- අලිකංවතාති මුසාවත. අභුතොති අවිජ්ජමානෙන.
 හො තෙති තත්ථ හයා. සුමුඛොති සුඤ්ඤාමුඛො. අභිතුණ්ඤිකාති තං
 ආලපති. අභිතුණ්ඤිකාති පාසො. ජාතනති ජිඤ්ඤාචාණිකුතං දුබ්බලං
 කපණං. හනාසිති වෙළුපෙසිකාය නිකකතං පහරිසි. තාහනති තං
 අහං. සරනති සරනොතො. දුකඛසෙය්‍යනති තසමිං ආපණේ දුකඛසයනං.
 අපිරජ්ජමපි භාරයෙති සවෙපි බාරණසිරජ්ජං ගහෙළුමා මයාං දතො
 මං රජ්ජං කාරෙය්‍යාසි එවමපි තං නෙවාහං. යාවිතො දජ්ජං තං
 එකමපි අමඨපක්කං අහං තයා යාවිතො න දදෙය්‍යං. තිං භාරණං.
 නථාති හසනජ්ජනොති නථාති අහං තයා හයෙන නජ්ජනොති
 අනෙක. ගබ්භ නිත්තනති සුභොජනෙන මාතුකුච්ඡියං යෙව අලබ්භන
 පරියතෙත සසනගබ්භයෙව වා නිත්තං භොගාසාය අකපණං
 සබ්බඤ්ච මිත්තඤ්චාති සබ්බභාවඤ්ච මිත්තභාවඤ්ච නථාරුපෙන කුලෙ
 ජාතෙන නිත්තෙන අකපණෙන අමච්ඡරිනා සද්ධිං පණ්ඨිතො සකාතුං
 පුන සවෙතං අරහති තයා පන කපණෙන අභිතුණ්ඤිකෙන සද්ධිං හො
 පුන මිත්තතාමං සවෙතිති අනෙක.

එවකෙට පත වනා වානරේ වනසටං සහසා පාවිසි. සන්ධා ඉමං ධම්මදෙසනා ආහරිතා ජාතකං සමොධානෙයි. තද්ද අභිතුණ්ණිකො මහලලකන්තේරේ අගොයි. මක්කටො සාමණේරේ. බඤ්ඤවාණීරේ පත අහමෙවාති.

අභිතුණ්ණිකජාතකං.

5. 2. 6.

මවුචණ්ණං මධුරසනාති ඉදං සන්ධා ජේතවනේ විහරන්තො උක්කණ්ණිතං භික්ඛුං ආරබ්භ කටෙයි.

තං හි සන්ධා සච්චං කිරි තාං භික්ඛු උක්කණ්ණිකොසිති පුච්ඡිතා සච්චං හන්තොති චුත්තො කිං දිසවාති වතා අලඛිතමාතුශාමං හන්තොති චුත්තො භික්ඛු ඉමෙ පඤ්ච භාමගුණා නාම එකෙන ගුමිනියෙන යකෙක්ක හලාහලවිසං පක්ඛිපිතා මග්ගෙ යපිතමධුසදිසාති වතා තෙන යාවිතො අතීතං ආහරි:-

අතීතෙ බාරණසියං බ්‍රහ්මදත්තෙ රජ්ජං කාරෙත්තෙ බොධිසත්තො සන්ධාවාහකුලෙ තිබ්බතතීතා වයපපත්තො බාරණසිනො පඤ්චභි සකටසතෙහි හණ්ඩං ආදාය වොහාරන්ධාය ගච්ඡන්තො මහාවතතති අට්ඨවාරං පතා සත්ථිකෙ සන්තිපාතෙතා අමොහා ඉමසමිං මග්ගෙ විසපණ්ණපුප්ඵලාදීති අතී. තුමො කිඤ්චි අබාදිතපුබ්බං බාදනතා මං අපුච්ඡිතා මාබාදට අමනුස්සාපි විසං පක්ඛිපිතා හත්තපුටමධුකකිකා ඵලාදීති මග්ගෙ යපෙනති තාතිපි මං අනාපුච්ඡා මාබාදටාති ඔවාදං දතා මග්ගං පටිපජ්ජි.

අපේකො ගුමිනියො නාම යකෙක්කා අට්ඨියා මජ්ඣධානෙ මග්ගෙ පණ්ණාති අන්ධරිතා හලාහලවිසසංසුත්තාති මධුචණ්ඩාති යපෙනා සයං මග්ගසාමනෙහ මධුං ගණ්හන්තො විය රුකෙකි කොට්ටෙනො විවරති. අජානනතා පුඤ්ඤන්ධාය යපිතාති හවිස්සනතීති බාදිතා ජීවිතකකියං පාපුණනති. අමනුස්සා ආගතතා තෙ බාදනති.

බොධිසත්තස්ස සන්තිකමනුස්සාපි තාති දිසවා එකච්චෙ ලොල ජාතිකා අධිවාසෙතුං අසකෙකානතා බාදිංසු. පණ්ණිතජාතිකා පුච්ඡිතා බාදිස්සාමාති ගහෙතා අට්ඨංසු. බොධිසත්තො තෙ දිසවා හත්ථගතාති ඡබ්බාපෙයි. යෙහි පසමතරං බාදිතාති තෙ මරිංසු. යෙහි අසිසබාදිතාති තෙහි වමනවිරෙවනං දතා වන්තකාලෙ වතුමධුරං අදායි. ඉති තෙ තස්ස ආනුභාවෙන ජීවිතං පටිලභිංසු. බොධිසත්තො සොභිතා ඉට්ඡිතධානං ගතතා හණ්ඩං විස්සරේතා අත්තනො ගෙහමෙව අගමායි. තමන්ට කපේත්තො සන්ධා ඉමා අභිසමුද්ධාගාටා අභායි:-

මවුචණ්ණං මධුරසං මධුගකිං විසං අනු,
ගුමිනියො සාසමෙසානො අරඤ්ඤ ඔදති විසං.

මධු ඉති මසුකුමානා යෙනං විසමසාසිසුං,
 හෙසනාං කට්ඨං ආසි මරණං නොනුපාගමිං.

යෙව බො පටිසම්බාස විසනනං පරිච්ඡිද්ධං,
 තෙ ආතුරෙසු සුඛිතා දයාමානෙසු නිබ්බුතා.

එවමෙව මනුසොසු විසං කාමා සමොගිනා,
 ආමිසං බන්ධනසේවනං මච්චුවසො ගුහාසයො.

එවමෙව ඉමෙ කාමෙ ආතුරං පරිච්ඡිද්ධං,
 යෙ සද්ධං පරිච්ඡේදනී සම්භං ලොකෙ උපච්චගුනි.

තත්ත්ව-මුමිසෝති තස්මිං වනගුමෙව විවරණෙන එවං ලභිතාමො
 යකෙබ්බා. සාසමෙසානොති නං විසං බාදිතා මහෙ බාදියාමිති
 එවං අනුතො සාසං පරියෙසනොති. ඔද්ධිති නං මධුකා සමාන
 වණ්ණගකුරසං විසං නිකම්පි. කට්ඨං ආසිති තිබ්බං අහොසි. මරණං
 නොනුපාගමිනි තෙන විසෙන තෙ සනතා මරණං උපගතා. ආතු
 රෙසුති විසවෙගෙන ආසනනමරණෙසු. දසහමානෙසුති විස හෙරෙ
 නෙව දයාමානෙසු. විසං කාමා සමොගිනාති යථා තස්මිං වතනති
 මහාමග්ගෙ විසං සමොගිතං නිකම්පතං එවං මනුසොසුපි තෙයෙව
 රූපාදයො පසුච්චිද්ධාමා තත්ත්වං තත්ත්වං සමොගිතා නිකම්පතා තෙ
 විසනති වෙදිතබ්බා. ආමිසං බන්ධනසේවනනි එතෙ පසුච්චිකාම
 ගුණානාම එවං ඉමස්ස ලොකස්ස මාරබාලියිකෙන පනම්පතං ආමි
 සසේවනං හවාහවතො නිකම්පිදුං අප්පදනෙන අනු ආදිභෙදං
 නානප්පකාරං බන්ධනසේව. මච්චුවසො ගුහාසයොති සරීරගුහාස
 වසනතො මරණමච්චුවසො. එවමෙව ඉමෙ කාමෙති යථා වතනති
 මහාමග්ගෙ විසං නිකම්පතං එවං තත්ත්වං තත්ත්වං නිකම්පෙන ඉමෙ
 කාමෙ. ආතුරාති එකතමරණධම්මතාය ආතුරං ආසනනමරණා
 පණ්ණිතමනුසා. පරිච්ඡිද්ධෙති කිලෙසපරිච්ඡිද්ධෙති කිලෙසබන්ධනෙ.
 යෙ සද්ධං පරිච්ඡේදනීති යෙ චුත්තප්පකාරං පණ්ණිතපුරිසා තිච්චං එතෙ
 එවරූපෙ කාමෙ වර්ජනී. සම්භං ලොකෙති ලොකෙ සම්භන්ධෙන
 සම්භන්ධානි ලභිතාමං රහාදිභෙදං කිලෙසජාහං. උපච්චගුනි අනිතා
 නාමාති වෙදිතබ්බා. අතිකමනීති වා අත්තො.

සත්ථා සච්චාති පකාසෙත්වා ජාතකං සමොධානෙයි. සච්චපරියො
 සානෙ උක්කණ්ඨිහතිකට්ඨං කොනාපතනිච්චෙ පතිට්ඨති. තද්ධං සත්ථ
 වාහො අහමෙවාති.

මුමිසන්තකං.

5. 2. 7.

සාසං සාලිසජාපොති ඉදං සත්ථා වෙච්චනෙ විහරනො
 ආවුසො දෙවදත්තො තාසකාරකො හවිදුං නාසකම්පි චචනං ආරබ්බ
 කපෙයි.

තද්ධි සත්ථා න භික්ඛවෙ ඉදුතෙව පුබ්බපෙස මම නාසංඝාර
කොපි හවිතුං නාසංඝාරිති වතා අනිතං ආහරි:-

අනිතෙ බාධණසියං මුහමදතෙත රජුං භාරෙතෙත බොධිසත්තො
ගාමකො කුටුමඛියකුලෙ නිබ්බතතිත්වා නරුණකාලෙ පංසුකිලකොති
දුරුතොති සද්ධිං ගාමඛාරෙ නිග්‍රොධරුක්ඛමුලෙ කිලිති. තද්ධි ඵො
දුබ්බලවෙජ්ජා ගාමෙ කිසුචි නමිං අලුතිත්වා නික්ඛන්තො නං
යානං පත්වා ඵො සප්පං විටප්ඛන්තරෙන සීසං නිවරිත්වා නිද්දායන්තං
දිසවා මයා ගාමෙ කිසුචි න ලද්ධං ඉමෙ දුරුතො වසේවත්වා සප්පෙන
ඛංසාපෙත්වා තිකිවජ්ජිත්වා කිසුචිදෙව ගණනිසාමිති විනොදත්වා බොධි
සත්තං ආග සමෙ සාලියච්ජාපං පසොයායි ගණෙනායාසීති. ආම
ගණෙනායානති. පසොසො විටප්ඛන්තරෙ සධිහොති. සො නසං
සප්පභාවං අජානන්තො රුක්ඛං ආරුක්ඛා නං ගිවායං ගහෙත්වා සප්පොති
ඤ්ඤා නිවතතිතුං අදෙනො සුගගිහං ගහෙත්වා වෙගෙන බිට්ඨි,
සො ගතත්වා වෙජ්ජසං ගිවායං පතිතො ගිවං පමුච්ඡෙත්වා හර
කරති ඛංසිත්වා තත්තෙව නං පාතෙත්වා පලායි. මනුස්සා පරිවාරසිංසු,
මහාසත්තො සමපත්තපරිසාය ධම්මං දෙසෙන්නො ඉමා ගථා අභාසි:-

ඤායං සාලියජාපොති කණ්ණසප්පං අගාහයි,
තෙන සප්පෙනයං දවේයා ගතො පාපානුසාසකො.

අහන්තාරමහන්තාරං යොනරු ගතතුම්චති,
ඵලං සො නිගතො සෙති යථායං පුරිසො ගතො.

අහන්තමසාතෙන්නං යොනරු ගතතුම්චති,
ඵලං සො නිගතො සෙති යථායං පුරිසො ගතො.

යථා පංසුමුට්ඨං පුරිසො පටිච්චානං පටිකම්පෙ,
තමෙව සො රජො ගතති තථායං පුරිසො ගතො.

යො අප්පද්ධස්ස නරස්ස දුස්සති
සුද්ධස්ස පොසස්ස අනඛණස්ස,
තමෙව බාලං පච්චෙති පාපං
සුබ්‍රමො රජො පටිච්චානංව බිත්තොති.

තත්ථ-සමාසනති යො අයං. අයමෙව වා පාඨො. සප්පෙනාසනති සො
අයං තෙන සප්පෙන දවේයා. පාපානුසාසකොති පාපකං අනුසාසකො.
අහන්තාරනති අපහරන්තං. අහන්තාරනති අමාරෙන්තං. සෙතිති
මතස්සනං සයති. අසාතෙන්නනති අමාරෙන්තං. සුද්ධස්සාති නිරපර
ධස්ස. පොසස්සාති සත්තස්ස. අනඛණස්සාති ඉදම් නිරපරධ
භාවඤ්ඤාව සන්ධාය වුත්තං. පච්චෙතිති යමමසරුක්ඛානං නුත්වා පටිච්චති.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙහනං ආහරිත්වා ජාතකං සමොධානෙයි. තද්ධි
දුබ්බලවෙජ්ජා දෙවදත්තො අභොසි. පණ්ඩිතදුරුතො පන අගමෙවති.

සාලියජාතකං.

5. 2. 8.

අමිත්තභස්සභාගානි ඉදං සත්ථා ජේතවනේ විහරන්තො පඤ්ඤා පාරමිං ආරබ්භ කපෙසි.

තද්ද භි සත්ථා න භික්ඛවෙ ඉදුනෙව පුබ්බෙපි නථාගතො පඤ්ඤවා උපායකුසලොයෙවති වත්ථා තෙහි යාවිතො අනිතං ආහරි:-

අනිතෙ බාරුණසීයං බ්‍රහ්මදනෙන් රජං කාරෙන්න බොධිසත්තො ගාමකෙ කුටුමිකකුලෙ නිබ්බන්ධිත්වාහි සබ්බං පුරිමජාතන නියාමෙ තෙව කපෙහබ්බං. ඉධ පන වෙජ්ජ මතෙ ගාමවාසිනො මනුස්ස මාරකාහි තෙ දුරතෙ කුදණ්ඩකෙහි බ්‍රහ්මා රඤ්ඤා දසොස්සා මාහි බාරුණසීයං නසිංසු. බොධිසත්තො අන්තරුමඤ්ඤායෙව සෙසදුර කාතං ඔවාදං අදාසි තුමෙහ මාහාසිත්ථ රජානං දිස්වාපි අභිතා තුට්ඨිත්ථියා හවෙසාපි රජා අමෙහති සද්ධිං පසමතරං කපෙස්සති තතො පට්ඨාය අහං ජාතිස්සාමිති. තෙ සාමුති සමපට්ඨිත්වා තථා කරිංසු. රජා හෙ අභිතෙ තුට්ඨිත්ථියෙ දිස්වා ඉමෙ මනුස්සමාරකාහි කුදණ්ඩකබ්බා ආනිතා එවරුපං දුක්ඛං පුත්තං න භාගනති තුට්ඨිත්ථියායෙව කිනත්‍රබො එතෙසං අසොචනකාරුණ්ණ පුච්ඡිස්සාමි තෙති පුච්ඡන්තො පසමං ගාථමාහ:-

අමිත්තභස්සභාගානි තවස්සරුමභිජිතා,

පසන්නවුබවණ්ණත්ථ ඤාසමා තුමෙහ න සොචථාති.

තත්ථ-අමිත්තභස්සභාගානි කුදණ්ඩකෙහි ගිව්‍යං බ්‍රහ්මා ආනන්තානං අමිත්තානං හත්ථගතා. නවසාරසමපටිතාහි වෙච්ඡන්ධි කෙහි බ්‍රහ්මතා එවමාහ. කසමාහි එවරුපං ව්‍යසනං පත්තාපි තුමෙහ කිංකාරණ න සොචථාති පුච්ඡති.

තං සුත්වා බොධිසත්තො සෙසභාථා අහාසි:-

න සොචනාය පරිදෙවනාය

අත්ථොව ලබ්භා අපි අප්පකොපි,

සොචනතමෙතං දුක්ඛං විදිත්වා

පච්චස්සිකා අත්තමනා හවන්ති.

යත්තොව බො පණ්ඩිතො ආපදාසු

න වෙධති අත්ථවිනිච්ඡයඤ්ඤා,

පච්චස්සිකාස්ස දුක්ඛා හවන්ති

දිස්වා මුඛං අවිකාරං පුරුණං.

ජපෙන මනෙන්ත සුභාසිහෙන

අනුප්පදනෙන පවෙණියා වා,

යථා යථා යත්ථ ලහෙථ අත්ථං

තථා තථා තත්ථ පරික්ඛමෙය්‍ය.

යතොව ජාතෙය්‍ය අලබ්‍හනෙය්‍යො
මයාව අඤ්ඤාන වා එස අප්‍රො,
අසොවමානො අධිවාසයෙය්‍ය
කමම දළ්‍හං කීනති කරෙමිදුතීති.

නථ-අප්‍රොති වුඬ්ඨි. පච්චජ්ඣිකා අත්තමනාති එතං පුරිසං
සොවනතං දුක්ඛිතං විදිතං පච්චාමිත්තං භුට්ඨිචිත්තං ගොනති තෙසං
භුක්ඛනකාරණං නාම පණ්ණිතෙන කාභුං නවරට්ඨනීති දිපෙති. සතොති
යදු. න චෙධතීති චිත්තවුත්තාසභයෙන න කමපති. අප්‍රොතිච්ඡස්ඤ්ඤාති
තස්ස තස්ස අත්ඨස්ස විනිච්ඡයභුසලො. ජප්පෙය්‍යාති මනනපරිජප්ප
තෙන. මනෙත්තාති පණ්ණිතෙති සද්ධිං මනනග්ගහණෙන. සුභාසිංහ
නාති පියවචනෙන. අනුප්පදුමෙත්තාති ලඤ්ඤාදුතෙන. පච්චණ්ණාති
කුලවංසෙන. ඉදං වුත්තං ගොති-මහාරජ පණ්ණිතෙන නාම ආපදස්ස
උප්පන්නාස්ස න සොච්චාබ්බං න කීලමිත්තබ්බං ඉමෙස්ස පන පඤ්ඤාස්ස
කාරණෙස්ස අඤ්ඤාතරවසෙන පච්චාමිත්තං ජිනිතබ්බං සවෙති සකෙකාති
මනනං පරිජප්පිතං මුඛබ්බං කාතාපි තෙ ජිනිතබ්බං නථා
අසකෙකානෙනන පණ්ණිතෙන හෙති සද්ධිං මනෙත්තො එතං උපායං
සලලකෙකත්වා ජිනිතබ්බං පියවචනං වහතුං සකෙකානෙනන පියං
චතාපි තෙ ජිනිතබ්බං තථා අසකෙකානෙනන විනිච්ඡයාමච්චානං
ලඤ්ඤාස්ස දතො ජිනිතබ්බං නථා අසකෙකානෙනන කුලවංසං කපෙත්තො
මයං අස්සකප්පවෙණ්ණිය ආගතා භුමිතාසඤ්ඤා අමිතාසඤ්ඤා එතොව පුබ්බ
පුරිසොති එවං විජ්ජමානං ඤාතිකොටිං සටෙත්වාපි ජිනිතබ්බං එවාති.
සථාසථාති එතෙස්ස පඤ්ඤාස්ස කාරණෙස්ස යෙන යෙන කාරණෙන යත්ථ
යත්ථ අත්තතො වුඬ්ඨිං ලභෙය්‍ය නථා නථාති ගෙන ගෙන කාරණෙන
තත්ථ තත්ථ පරික්ඛණමස්ස පරික්ඛමං කතා පච්චජ්ඣිකෙ ජිතෙය්‍යාති
අධිප්පායො. සතොව ඡිත්තෙය්‍යාති යදු පන ජාතෙය්‍ය මයාව අඤ්ඤා
නවා එස අප්‍රො අලබ්‍හනෙය්‍යො නානප්පකාරෙන වායමිත්වාපි
න සකකා ලඤ්ඤං නදපි පණ්ණිතපුරිසො අසොවමානො අකීලමමානො
මයා පුබ්බෙ කතං කමම දළ්‍හං පිරං න සකකා පටිබාහිතුං ඉදුති කීං
සකකා කාභුනති අධිවාසයෙය්‍යාති.

රුජා බොධිසත්තස්ස ධම්මකථං සුත්වා කමම සොධෙත්වා නිද්දොස
භාවං ඤාත්වා කුදණ්ඩකෙ නිගරුපෙත්වා මහාසත්තස්ස මහත්තං යසං
දත්වා අත්තතො අත්ඨමමානුසාසකං අමච්චරගනං අකාසි. සෙසදුර
කානමපි යසං දත්වා ධානත්තරුති අදුසි.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා ජාතකං සමොධානෙයි. නදු
බාරණසීරුජා ආනඤ්ඤ අගොයි. දුරකා ථෙරුනුථෙරු. පණ්ණිතදුරතො
පන අගමෙවාති.

නවසාරජාතකං.

5. 2. 9.

කාශාහං දෙවානම්භරානි ඉදං සත්ථා ජෙනවනෙ විහරන්තො එකං දුබ්බවතීකත්වං ආරබ්භ කපෙසි.

විච්ඡි මහාමිත්තවිඤ්ඤාජාතකො ආවිහවිසාති. අයං පත මිත්ත විඤ්ඤා සමුද්දෙ බිත්තො අත්තිවේණි හුත්වා පුරතො ගන්තො තෙරසික සත්තානං පච්චතට්ඨානං උස්සදතිරයං දිස්වා එකං නගරානි සඤ්ඤාය පවිසිත්වා බුරවකකං ආසාදෙසි. තදා බොධිසත්තො දෙවපුත්තො හුත්වා උස්සදතිරයවාරිකං වරති. සො තං දිස්වා පුච්ඡන්තො පසමං ගාථමාග :-

කාශාහං දෙවානම්භරං කීං පාපං පකතංමයා,
යං මෙ සිරසමිං බහවච්ච වකකං හමති මත්තකෙති.

තත්ථ-කාශාහං දෙවානම්භරානි සාමදෙවපුත්ත කිත්තාම අහං දෙවානං අකරිං කීං මං දෙවා බාධෙතති. **කීං පාපං පකතං මයා**ති දුකඛ මහත්තතාය වෙදනාමත්තො අත්තනා කතපාපං අසල්ලකෙබ්බන්තො එවමාග. **සං මෙති** යෙන පාපෙන මම සිරසමිං **බහවච්ච වහනිත්වා** ඉදං බුරවකකං මම **මත්තකෙ හමති**. තං කිත්තාමාති. තං සුත්වා බොධි සත්තො දුතියං ගාථමාග :-

අතිකකමමරමණකං සදුමත්තඤ්ච දුභකං,
බුහමහරඤ්ච පාසාදං කෙනවෙට්ඨන ඉධාගන්තොති.

තත්ථ-රමණකානි එළිකපාසාදං. **දුභකානි** මණිපාසාදං. **සදු මහත්තානි** රජතපාසාදං. **බුහමහරඤ්ච පාසාදානි** සුවණ්ණපාසාදඤ්ච. **කෙනවෙට්ඨනාති** තිං එවෙසු රමණකාදිසු වතස්සො අට්ඨ සොළස වතතිංසාති එතා දෙවධිතරෙ පහාය තෙ පාසාදෙ අතිකක මිත්වා කෙනාාරණෙන ඉධ ආගන්තොති. තතො මිත්තවිඤ්ඤා තතියං ගාථමාග :-

ඉහො බහුහරං හොගා අත්ත මඤ්ඤෙ හවිසාසරෙ,
ඉති එතාය සඤ්ඤාය පස්ස මං ව්‍යසනං ගතන්ති.

තත්ථ-ඉහො බහුහරානි ඉමෙසු වතුසු පාසාදෙසු හොගෙහි අතිරෙකතරං හවිසාසනති. තහො බොධිසත්තො සෙසා ගාථා අනායි :-

වතුබති අට්ඨජ්ඣගමා අට්ඨකාති ව සොළස,
සොළසාතිව චතතිංස අත්තිව්ච්ච වකකමාසදො,
ඉච්ඡාගතස්ස පොසස්ස වකකං හමති මත්තකෙ.

උපරි විසාලා දුපසුර ඉච්ඡා විසදගාමිණී,
යෙනං අත්තජ්ඣනති තෙ හොනති වකකධාරිනොති.

තත්ථ-උපරි විසාලාති මිත්තවිඤ්ඤා තණ්හානාමසා ආසෙවිය මානා උපරි විසාලා හොති පත්ථවා. මහාසමුද්දෙවිය දුසෙණ. රුපාදිසු තං තං ආරමමණං ඉච්ඡමානාය ඉච්ඡාය පත්ථනාය **විසදගාමිණී**

තස්මා සෙ පුරිසා නං එවරුපං තණ්හං අනුභිජ්ඣනති පුතපුතං
ගිඤ්ඤා හුත්වා ගණ්හනති නෙ සොහති චක්කධාදිනොති තෙ එතං
බුරවක්කං ධාරෙන්නීති වදති.

මිත්තවිඤ්ඤාං පන කපේන්නමෙව නිපපිළියමානං තමපි චක්කං
හස්සි. තෙන සො පුත කපේත්තුං නාසක්ඛි. දෙවපුත්තො අත්තනො
දෙවට්ඨානමෙව ගතො.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආගරිත්වා ජාතකං සමොධානෙසි. තද්ද
මිත්තවිඤ්ඤාං දුබ්බචරිතකුලු අහොසි. දෙවපුත්තො පන අහමෙවාති.

මිත්තවිඤ්ඤාකත්තකං.

5. 2. 10.

හංසො පලාසමවමාති ඉදං සත්ථා ජේතවතෙ විහරන්තො කිලෙස
නිග්ගහං ආරබ්භ කපේසි.

වත්ථු පඤ්ඤසජාතකෙ ආවිභවිස්සති. ඉධ පන සත්ථා භික්ඛු
ආමනෙත්තො භික්ඛවෙ කිලෙසොනාම ආසඬ්ඛිතබ්බෙව අප්පමත්තකො
සමානොපි නිත්‍රොධගවේජාවිය විනාසං පාපෙති. පොරුණකපණ්ණිතාපි
ආසඬ්ඛිතබ්බං ආසඬ්ඛිංසුයෙවාති වත්ථා අතීතං ආගරි:-

අතීතෙ බාරුණසියං බ්‍රහ්මදත්තෙ රජං කාරෙත්තෙ බොධිසත්තො
සුවණ්ණහංසයොනීයං නිබ්බන්ධිත්වා වයප්පත්තො විත්තකුට්ඨබ්බතෙ
සුවණ්ණගුහායං වසන්තො හිමවන්තප්පදෙසෙ ජාතස්සරෙ සයඤ්ජාත
සාලිං බාදිත්වා ආගච්ඡති. නස්ස ගමණාගමණමග්ගෙ මහාපලාසරුකෙබ්බා
අහොසි. සො ගච්ඡන්තොපි නත්ථ විස්සමිත්වා ගච්ඡති. ආගච්ඡන්තොපි
විස්සමිත්වා ආගච්ඡති. අපංසු නස්මිං රුකෙබ්බ නිබ්බත්තාය දෙවතාය
සද්ධිං විස්සාසො අහොසි. අපරභාගෙ එකා සකුණ්ණිකා එකස්මිං නිත්‍රොධ
රුකෙබ්බ නිත්‍රොධපක්කං බාදිත්වා ආගන්ත්වා නස්මිං පලාසරුකෙබ්බ
නිසීදිත්වා විටපබ්බන්තරෙ වච්චං පානෙසි. නතො නිත්‍රොධගවේජා
ජාතො. සො චතුරඬ්ඛලමත්තකාලෙ රත්තඬ්ඛරුපලාසතාය සොහති.
හංසරුජා තං දිස්වා රුකබ්බදෙවතං ආමනෙත්තො සමම පලාස නිත්‍රොධො
නාම යමති රුකෙබ්බ ජායති වඩ්ඪන්තො තං නාසෙති ඉමස්ස වඩ්ඪිත්තුං
මා දෙති විමානං තෙ නාසෙස්සති පටිගවේච ව නං උද්ධරිත්වා ඡබ්බෙති
ආසඬ්ඛිතබ්බසුත්තකං නාම ආසඬ්ඛිත්තුං වට්ටනීති පලාසදෙවතාය
සද්ධිං මනෙත්තො පඨමං ගාථමාහ:-

හංසො පලාසමව ව නිත්‍රොධො සමම ජායති,

අඬ්ඛස්මිං තෙ නිසින්නොව සො තෙ මමොති ඡේව්ඡතිති.

පඨමපාදෙපනෙත්ථ අභිසම්බුද්ධාන හුත්වා සත්ථාරු වුත්තො,
පලාසනති පලාසදෙවතං. සමමාති වයස්ස, අඬ්ඛස්මිනති විටභියං, සො
තෙ මමොති ඡේව්ඡතිති සො තෙ අඬ්ඛෙක සංවබ්බෙස්ස සප්පොත්තා විය
ජිවිතං ඡිත්තිස්සතිති අත්ථො. ඡිවිතසඬ්ඛාර හි ඉධ මමොතිති වුත්තො.

තං සුච්චි තස්ස වචනං අග්ගණනන්ති ප්ලාසදෙවතා දුතියං
භාජමාහ :-

විඤ්ඤානමෙව නිත්‍රොධො පතිට්ඨස්ස භවාමහං,
යථා පිතෘව මාතෘව එවමෙසො භවිස්සතිති.

තස්සන්තො-සමම න තිං ජානාසි විඤ්ඤානමෙව එස අහමස්ස යථා
බාලකාලෙ පුතත්තානං මාතෘපිතරො පතිට්ඨා ගොතති තථා භවිස්සාමි
යථා පත සංවිඤ්ඤා පුතත්තා පච්ඡා මහලලකකාලෙ මාතෘපිතුතං පතිට්ඨා
ගොතති මය්ගමපි පච්ඡා මහලලකකාලෙ එවමෙසො පතිඨා භවිස්සතිති.

තතො හංසො තතියං භාජමාහ :-

යං තිං අභිකසමිං වුඤ්ඤිසි බිරරුක්ඛං භයානකං,
ආමනන බො තං ගච්ඡාම වුඤ්ඤිමස්ස න රුවචතිති.

තත්ථ-සං තිනති යසමා තිං එතඤ්ච භයදායකවෙනන භයානකං
බිරරුක්ඛං සපතනං විස අභික වුඤ්ඤිසි. ආමනන බො තානති තසමා
මයං තං ආමනනන්ති ජානාපෙතො ගච්ඡාම. වුඤ්ඤිමස්සාති අස්ස
වුඤ්ඤි මස්සං න රුවචතිති.

එවඤ්ච පත වතී හංසරුජා පකෙඛ පසාරෙතො විතතකුටපබ්බත
මෙව ගතො තතො පට්ඨාය න පුතාගඤ්ඡි. අපරභාගෙ නිත්‍රොධො
විඤ්ඤි තසමිං එකා රුක්ඛදෙවතාපි නිබ්බන්ති. සො විඤ්ඤනො පලාසං
ගඤ්ඡි. සාබාති සද්ධිංයෙව දෙවතාය විමානං පති. සා තසමිං කාලෙ
හංසරඤ්ඤා වචනං සලලකෙඛතො ඉදං අනාගතභයං දිස්වා හංස
රුජා කපෙසි. අහං පතස්ස වචනං නාකාසිනති පරිදෙවමානා වතුන්
භාජමාහ :-

ඉදුති බො මං භායති මහානෙරුනිදස්සනං,
හංසස්ස අනභිඤ්ඤාය මහා මෙ භයමාගතන්ති.

තත්ථ-ඉදුති බො මං භායතිති අයං නිත්‍රොධො තරුණකාලෙ
තොසෙතො ඉදුති මං භායාපෙති සන්තාසෙති. මහානෙරුනිදස්සනන්ති
සිනෙරුපබ්බතසද්ධිං මහන්තං. හංසරුජස්ස වචනං සුච්චා අජාතිතො
තරුණකාලෙයෙව එතස්ස අනුභවිතො මහා මෙ භයමාගතන්ති
ඉදුති මස්සං මහන්තං භයං අගතන්ති පරිදෙවි.

නිත්‍රොධොපි විඤ්ඤනො සබ්බං පලාසං ගඤ්ඡන්ති බාණුකමත්ත
මෙව අකාසි. දෙවතාය විමානං සබ්බං අන්තරධාසි.

න තස්ස වුඤ්ඤි කුසලපසස්ථා
යො විඤ්ඤමානො සසතෙ පතිට්ඨං,
තස්සුපරෙධං පරිසඤ්ඤමානො
පතාරසි මුලවධාය සිරෙති.

පඤ්චමා අභිසම්බුද්ධිගාථා.

තත්-කුසලපසසථාති කුසලෙහි පසථා. සසතොති බාදති විනාසෙනිති අත්ථා. සනායස්සිති පතරති වායමති. ඉදං වුත්තං හොති-භික්ඛවෙ යො වසිසමානො අත්තනො පතිඛං. නාසෙති තස්ස වුඤ්ඤි පණ්ණිතෙහි න පසථා. නස්ස පන අබහන්තරස්ස වා බාහිරස්ස වා පරිස්සයස්ස ඉතො මෙ උපරෙධො හවිස්සාතිති එවං උපරෙධං විනාසං සජ්ජසංඛ්‍යාමානො ධිතේ සද්දණ්ඩපනො භූලවඩාස පරකකමතිති.

සථා ඉමං බම්මදෙසිතං ආගරිතා සම්මාති පකාසෙනා ජාතකං සමොධානෙයි. සද්ධපරියොසානෙ පඤ්චසතා භික්ඛු අරහත්තං පාපුණ්ණි. තද්ද පුච්ඡණ්ණංසො අහමෙව අහොසිතති.

පලාසජාතකං.

වණ්ණාරොහවග්ගො දුතියො.

දු. 8. 1.

එවං භූතස්ස තෙ ඤජාති ඉදං සථා ජෙනවතෙ විහරන්තො කොසම්බිකෙ හණ්ඩකඤ්ඤාදකෙ ආරබ්භ කපෙයි.

තෙසං හි ජෝචන්ති ආගන්තා බමාපනකාලෙ සථා තෙ ආමන්තෙතා භික්ඛවෙ භූමෙහ මස්සං ඔරසා මුඛතො ජාතා පුත්තා, නාම පුත්තෙහි ව පිත්ති දිත්තං ඔවාදං භික්ඛුං න වට්ටති භූමෙහ පන ඔවාදං න කරිත්ථ. ජිප්පාදණ්ඩකපණ්ණිතා අත්තනො මාතාපිතරෙ ඝාතෙත්වා රජං ගඤ්ඤා සිත්ථවොරෙපි අරඤ්ඤ හත්ථපථං ආගතෙ මාතාපිතූහි දිත්තං ඔවාදං හ භික්ඛුස්සාමාති න මාරසිංසුති වතා අතිතං ආගරි :-

ඉමස්මිං පන ජාතකෙ වෙපි වාසුති සංඝභෙදක්ජාතකෙ විජාරතො ආවිභවිස්සතති. සො පන දිඤ්චුකුමාරෙ අරඤ්ඤ අත්තනො අබෙක්ඛතිපන්නං බාරණසිරුජාතං වුලාය ගහෙනා ඉද්දති මස්සං මාතාපිතු ඝාතකං වොරං වුද්දස බණ්ණාති කන්තා භික්ඛුස්සාමිති අසිං උක්ඛිපන්තො තස්මිං බණ්ණ මාතාපිතූහි දිත්තං ඔවාදං සරිතා විතං වජන්තොපි තෙසං ඔවාදං න භික්ඛුස්සාමි කෙවලං ඉමං තජෝස්සාමිති වින්තෙතො පඨමං ගාථමාහ :-

එවං භූතස්ස තෙ රජ ආගතස්ස වසෙ මම,

අත්ති නු කොචි පරියායො යො තං දුක්ඛා පමොවයෙති.

තත්ථ-වසෙ මමනති මම වසං ආගතස්ස. පටිසංසොති කාරණං. තතො රජා දුතියං ගාථමාහ :-

එවං භූතස්ස මෙ තාත ආගතස්ස වසෙ තව,

තත්ති නො කොචි පරියායො යො මං දුක්ඛා පමොවයෙති.

තත්-නොති නිපාතමත්තං. නිජථි කොච්ඡ පටිසාසො සො මං
එතස්මා දුක්ඛා සමොච්ඡෙති අත්ථො. තතො බොධිසත්තො අවසෙස
ගාථා අභාසි :-

නාඤ්ඤං සුවරිතං රුජ් නාඤ්ඤං රුජ් සුභාසිතං,
තායතෙ මරණකාලෙ එවමෙවිතරං ධනං.

අනෙකාවඡි මං අවසි මං අජ්නි මං අභාසි මෙ,
යෙ තං උපනායානති වෙරං තෙසං න සමමති.

අනෙකාවඡි මං අවසි මං අජ්නි මං අභාසි මෙ,
යෙ තං න උපනායානති වෙරං තෙසුපසමමති.

තති වෙරෙන වෙරාති සමමනති ධ කුදුචතං,
අවෙරෙනව සමමනති එසධමෙමා සන්නානොති.

තත්-නාඤ්ඤං සුවරිතනති නාඤ්ඤං සුවරිතා. අයමෙව වා
පාසො. ධපෙතො සුවරිතං අඤ්ඤං න පසායමිති අත්ථො. ඉධ සුවරිතනතිපි
සුභාසිතනතිපි මාතාපිතුහි දිත්තං ඔවාදංයෙව සන්ධායාන. එවමෙවාති
නිරන්තමෙව. ඉදං චුත්තං ගොති-මහාරුජ් අඤ්ඤානු ඔවාදුනුසිට්ඨි
සඛාතා සුවරිතසුභාසිතා මරණකාලෙ තායතුං රක්ඛිතුං සමත්ථො
නාම අඤ්ඤා නථි. යං එතං ඉතරං ධනං. තං එවමෙව නිරන්තක
මෙව ගොති කිඤ්ඤි ඉදුති මය්ගං කොටිසහසසංඝමත්තකමපි ධනං
දදන්තො ජිවිතං න ලභෙය්සාසි තස්මා වෙදිතබ්බමෙතං ධනතො
සුවරිතසුභාසිතමෙව උත්තරිතරනති. සෙසගාථාපුට්ඨි අයං සඤ්ඤි
පත්ථො. මහාරුජ් යෙ පුරිසා අයං මං අනෙකාසි අයං මං පහරි අයං මං
අජ්නි අයං මම සන්නකං අභාසිති එවං වෙරං උපනායානති බන්ධිතා
විය හදයෙ ධපෙතති. තෙසං වෙරං නඋපසමමති යෙ පතෙතං න
උපනායානති හදයෙ න ධපෙතති තෙසං චුපසමමති. වෙග්නි හි න
කදුචි වෙරෙන සමමනති අවෙරෙනව පන සමමනති එසධමෙමා
සන්නානොති පොරුණකධමෙමා විරකාලපථවත්තො සභාවොති.

එවඤ්ඤා පන වත්ථා බොධිසත්තො අහං මහාරුජ් තසි න දුක්ඛාමි තිං
පන මං මාරෙහිති තස්ස හත්ථෙ අසිං ධපෙසි. රුජාපි නාහං තසි දුක්ඛා
මිති සපථං කත්වා තෙන සද්ධිං නගරං ගන්ත්වා තං අමච්චානං දසෙත්වා
අයං භණෙ කොසලරඤ්ඤා පුත්තො දිසාචුක්ඛමාරෙ ඉමිතා මය්ගං
ජිවිතං දිත්තං න ලබ්භා ඉමං කිඤ්ඤි කාතුනති වත්ථා අත්තතො ධිතරං
දත්වා පිතුසන්නකෙ රජේජ් පතිට්ඨාපෙසි. තතො පට්ඨාය උගොපි
සමය්ගා සමෙමාදමානා රජ්ජං කාරෙසුං.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා ජාතකං සමොධානෙසි. තදු
මාතාපිතරෙ මහාරුජ්කුලාති අගෙසුං. දිසාචුක්ඛමාරෙ පන අහමෙවාති.

දිසිතිකොසලජාතකං.

5. 8. 2.

අගාර පව්වුපෙනසානානි ඉදං සඨා ජෙනවනෙ විහරනොනා එකං මහලකං ආරබ්භ කපෙසි.

සො කිර එකං දුරකං පබ්බාපෙසි. සාමණේරෙ තං සක්කවචං උපට්ඨතිත්වා අපරිභාගෙ අපාසුකෙන කාලමිකාසි. තස්ස කාලකිරියාය මහලකො සොකාතිභූතො මහනෙත්ත සද්දෙන පරිදෙවනොනා විවරති. භික්ඛු සඤ්ඤාපෙත්තුං අසකෙකානො ධම්මසභායං කථං සමුට්ඨා පෙසුං ආවුසො අසුසො නාම මහලකො සාමණේරස්ස කාලකිරියාය පරිදෙවනොනා විවරති. මරණසතිභාවනාය පරිබාහිරෙ එසො භවිස්ස තිති. සඨා ආගන්ත්වා කායනුථ භික්ඛවෙ එතරහි කථාය සන්ති සිත්තාති පුට්ඨිත්වා ඉමාය නාමාති වුත්තෙ න භික්ඛවෙ ඉදුනෙව පුබ්බෙ පෙස එතස්මි. මනෙ පරිදෙවනොනා විවරතිති වතා අතිතං ආගරි:-

අතීතෙ බාරුණසීයං බුහුමදනෙත්ත රජං කාරෙත්තෙ බොධි සත්තො සක්කත්තං කාරෙසි. තද්ද එකො කාසිකරට්ඨවාසී තිමිවත්තං පටිසිත්වා ඉසිපබ්බජ්ජං පබ්බජ්ජිත්වා එලාඵලෙන යාපෙසි. සො එක දිවසං අරඤ්ඤා එකං මනමාතිකං මහපොතකං දිස්වා අස්සමපදං ආනෙත්වා ගොවරං දත්වා පොසෙසි. මහපොතකො වඩ්ඪිනොනා අභි රූපො අහොසි සොභග්ගප්පත්තො. තාපසො තං අත්තනො පුත්තකං කත්වා පරිහරති. එකදිවසං මහපොතකො බහුං තිණං බාදිත්වා අජ්ර කෙන කාලමිකාසි. තාපසො පුත්තො මෙ මනොති පරිදෙවනොනා විවරි. තද්ද සකෙකා දෙවරු ලොකං පරිගණ්හනොනා තං තාපසං දිස්වා සංවෙජෙස්සාමි නන්ති ආගන්ත්වා ආකාසෙ සීතො පඨමං ගාථමාහ:-

අගාර පව්වුපෙනසා අනාගාරස්ස තෙ සත්තො,
සමණස්ස න තං සාධු යං පෙතමනුසොවසීති.

තං සුත්වා තාපසො දුතියං ගාථමාහ:-

සංවාසෙත හවෙ සක්ක මනුස්සස්ස මගස්ස වා,
හදයෙ ජායතෙ පෙමං න තං සක්කා අසොචිතුන්ති.

තඨ-නි නාං සක්කානි තං මනුස්සං වා තිරිත්තං වා න සක්කා අසොචිතුං සොවාමෙවාහන්ති. තතො සකෙකා වෙ ගාථා අභාසි:-

මතං මරිස්සං රෙදදුරි යෙ රුදන්ති ලපන්ති ව,
තස්මා ත්වං ඉසි මාරෙදි රෙදිතං මොසමාහු සත්තො.

රෙදිතෙන හවෙ බුහෙම මනො පෙතො සමුට්ඨගෙ,
සබ්බෙ සබ්බමම රෙදුම අඤ්ඤාමඤ්ඤාස්ස ඤාතකෙති.

තඨ-මජ්ඣිමනිකා යො ඉදුති මරිස්සාති තං. ලපනති වාති විල පනතිව. ඉදං වුත්තං ගොති-යෙ ලොකෙ මිත්ඤ්ඤා මරිස්සනාඤ්ඤා රෙදන්ති තෙ රුදන්තිවෙව විලපනති ව තෙසං අස්සපට්ඨජ්ජනදිවසො

නාම නත්ථි කිං කාරණං සද්ධි මනානඤ්ච මරිණ්ණනානඤ්ච අප්පිතාය. නසමා කං ඉසි මා ඤේදි කිං කාරණං ඤේදිතං මොඝමාහු සහෙතාති බුද්ධාදයො රුද්ධිතං මොඝනාති වදන්ති. මහො පෙහෙතාතියො එස මහො පෙහෙතාති බුද්ධාති යදි සො ඤේදිතොති සමුට්ඨගෙය්‍ය එවං සනෙත කිං නිකක්ඛමා ගවණිම සබ්බෙව සමාගමෙ අඤ්ඤාමඤ්ඤාය ඤානසෙ ඤේද්ධම යසමා පන තෙ රුද්ධිතකාරණං න උට්ඨගනති තසමා රුද්ධිතස්ස මොඝභාවං සාධෙති.

එවං සකකස්ස කපේනනස්ස කපේනනස්ස තාපසො නිරන්තරං රුද්ධිතනති සලලකෙකිනිං සකකස්ස ථුතිං කරෙතොතා තියෙසො ගාථා අභාසි :-

ආදිතතං වත මං සන්තං ඝතසිත්තංව පාවකං,
වාරිතා විශ ඔසිඤ්චං සබ්බං නිබ්බාපයෙ දරං.

අබ්බිලුතං වත මෙ සලලං යමාසි හදයතිස්සිතං,
යො මෙ සොකපරෙතස්ස පුත්තසොකං අපාහුදි.

සොහං අබ්බිලුතසලොයමි විතසොකො අනාවිලො,
න සොවාමි න රුද්ධමි නව සුත්වාන වාසවාති.

තත්ථ-ඝමාසිති යං මෙ ආසි. හදයතිස්සිතනති හදයෙ නිස්සිතං. අපාහුදිති නිහරි. සකකා තාපසස්ස ඔවාදං දත්වා සකට්ඨානමෙව ගතො.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා ජාතකං සමොධානෙයි. තද්‍ය තාපසො මහලුකො අහොසි. මිගො සාමණේරෙ. සකකා පන අගමෙථාති.

මිගපොනකන්තකං.

ඡ. ෧. 3.

කුභිං ගතා කිත්ථ ගතාති ඉදං සත්ථා වෙච්චතෙ විහරතොතා අජාතසත්තුං ආරබ්භ කපේසි.

වජ්ඣ ගෙට්ඨා ථුසජාතකෙ වින්දාරිතමෙව. ඉධාපි සත්ථා තපේව රුජානං සකිං පුත්තෙන සද්ධිං කිලුමානං සකිං ධම්මං සුඤ්ඤානං දිස්වා තං නිස්සාය රඤ්ඤා හයං උපපජ්ජිත්තනීති ඤාත්වා මහාරුජ පොරුණක රුජානො ආසඛිතිතබ්බං ආසඛිතිවා අත්තනො පුත්තං අමාකං බුමිකාලෙ රජ්ජං කාරෙතුති එකමනො අකංසුති වත්වා අතීතං ආහරි.

අතීතෙ බාරුණපිංසු බුහුමදතෙන රජ්ජං කාරෙතෙන බොධි සතොතා තකකසිලායං බ්‍රාහ්මණකුලෙ නිබ්බන්තිවා දිසාපාමොකෙවා ආවරියො අහොසි. තස්ස සන්තිකෙ බාරුණසිරඤ්ඤා පුත්තො යව කුමාරෙ නාම සබ්බසිප්පාති උග්ගණ්ඨිවා අනුයොගං දත්වා ගනතු කාමො තං ආපුරි. ආවරියො පුත්තං නිස්සාය තස්ස අත්තරුයො හවිස්සනීති අභ්‍යවිජ්ජාවසෙන ඤාත්වා එතමස්ස හරිස්සාමිති එකං උපමං උපධාරෙතං ආරභි තද්‍යපනස්ස එකො අසො අහොසි.

තසා පාදෙ වණො උට්ඨති. තං වණොත්තරකඛණන්ථං ගෙහෙයෙව කරිංසු. තසාච්චිදුරෙ එකො උදපානො අත්ථි. අපේකා මුසිකා ගෙහා නිකඛි මිනිං අස්සස්ස පාදෙ වණං බාදති අස්සො වාරොතුං න සකෙකාති.

සො එකදිවසං වෙදනං අධිවාසෙත්තුං අසකෙකානොතා මුසිකං බාදිත්තුං ආගතං පාදෙන පහරිත්වා මාරෙත්වා උදපානෙ පානෙයි. අස්ස භොජනා මුසිකං අපස්සන්නා අඤ්ඤාසු දිවසෙසු මුසිකා ආගතත්වා වණං බාදති ඉදුති න පඤ්ඤායති. කහං නුබො ගතාති විදිංසු.

බොධිසත්තො තං කාරණං පච්චකං කත්වා අඤ්ඤා අජානන්නා කහං මුසිකා ගතාති වදන්ති මුසිකාය පන මාරෙත්වා උදපානෙ ඛිත්තභාවං අහමෙව ජානාමිති සො ඉදමෙව කාරණං උපමං කත්වා පඨමං ගාථං බ්‍රහ්මිනි රුජකුමාරස්ස අදායි.

සො අපරං උපමං උපධාරෙන්නො හමෙව අස්සං සංරුලභවණං නිකඛිමිනි එකං යවච්ඡුං ගන්ත්වා යවං බාදිස්සාමිති වතිවජ්ඣෙත මුඛං පච්චෙසන්නං දිස්වා තමෙව උපමං කත්වා දුතියං ගාථං බ්‍රහ්මිනි තස්ස අදායි.

තතියං ගාථං පන අත්තනො පඤ්ඤාබලෙන බ්‍රහ්මිනි තමපි තස්ස දත්වා තාත තිං රජේ පතිට්ඨාය සායං නහානපොකඛරණිං ගවජනො යාව බුරසොපාණං පඨමං ගාථං සජ්ඣායනො ගවේශ්ශයාසි තව නිවසනපාසාදං පවිසන්නො යාව සොපාණපාදමුලා දුතියං ගාථං සජ්ඣායනො ගවේශ්ශයාසි නතො යාව සොපාණමන්තා තතියං ගාථං සජ්ඣායනො ගවේශ්ශයාසිති වත්වා පෙසෙයි.

සො කුමාරො ගන්ත්වා උපරුජා නුත්වා පිතු අවචයෙන රජ්ජං කාරෙයි. තස්සෙකො පුත්තො ජායි සො සොලුචයයිකකාලෙ රජ්ජ ලොභෙන පිතරං මාරෙස්සාමිති විනොත්වා උපට්ඨානෙ ආග මස්සං පිතා තරුණො අහං එතස්ස බුමකාලං ඔලොකෙන්නො මහලුකො හවිස්සාමි ජරුජ්ණෙණ තාදිසෙ කාලෙ ලඳොනපි රජේත කො අත්ථෙති. තෙ ආහංසු දෙව න සකකා පච්චන්නං ගන්ත්වා වොරත්තං කාතුං තව පිතරං කෙනපි උපායෙන මාරෙත්වා රජ්ජං ගණ්හාති.

සො සාබ්බුති අනෙතාතිවෙසනෙ රඤ්ඤා සායංනහානපොකඛරණි සම්පං ගන්ත්වා එත් තං මාරෙස්සාමිති බග්ගං ගහෙත්වා අට්ඨාසි. රුජා සායං මුසිකං නාම දාසිං ගන්ත්වා පොකඛරණිට්ඨං සොබෙත්වා එති නහාසිස්සාමිති පෙසෙයි. සා ගන්ත්වා පොකඛරණිට්ඨං සොබෙත්වා කුමාරං පසයි. කුමාරො අත්තනො කමමස්ස පාකට්ඨාචහයෙන තං විධා ජිඤ්ඤිතො පොකඛරණියං පානෙයි. රුජා නහාසිත්තුං අගමාසි. සෙසජනො අජ්ජාපි මුසිකා දාසි නුපුනාගවජ්ති කුහිං ගතා කන්ථ ගතාතිආග. රුජා :-

කුහිං ගතා කන්ථ ගතා ඉති ලාලප්පති ජනො,

අහමෙව එකො ජානාමි උදපානෙ මුසිකා ගතාති.

පඨමං ගාථං හණන්නො පොකඛරණිතිරං අගමාසි.

තත්-කුභිං ගතා කප්ථ ගතාති අඤ්ඤාමඤ්ඤාං වෙවචනාති. ඉති ලාලසාහිති එවං විපාලපති. ඉති අයං ගාථා අජානනො ජනො මුසිකාදුසි කුභිං ගතාති විපාලපති රුජකුමාරෙන පන මිධා ජිජිකා මුසිකාය පොකකරණීයං පාතිතභාවං අහමෙව එකො ජානාමිති රඤ්ඤා අජානනායොව ඉමමත්ථං දීපෙති.

කුමාරෙ මයා කතකමමං මයං පිතරු අඤ්ඤානනාති භිතො පලා සිකා තමත්ථං උපසාකානං ආරොවෙසි. තෙ සත්තට්ඨදිවසවචයෙන පුත තං ආහංසු දෙව සවෙ රජා ජානෙය්‍ය න තුණ්හි හවෙය්‍ය. තකකඤ්ඤා හෙන පන තෙන තං වුත්තං හවිසාහි මාරෙති තනාති. සො පුතෙක දිවසං බග්ගහන්තො සොපාණපාදමුලෙ ධනා රඤ්ඤා ආහමණකාලෙ ඉතො විතොව පහරණොකාසං ඔලොකෙසි. රජා:-

යඤ්ඤානං ඉති විතිව ගදුහොව නිවතනසි,
උදපානෙ මුසිකං හනතා යවං හකඛ්ඛුමිච්ඡසිති.

දුතියං ගාථං සජ්ඣායනො අගමාසි.

අයමපි ගාථා යසමා තං ඉතිවිතිව ඉතොවිතොව පහරණො කාසං ඔලොකෙනො ගදුහොව නිවතනසි තසමා තං ජානාමි පුරිම දිවසෙ පොකකරණීයං මුසිකං දුසිං හනතා අජ මං යවරුජානං හකඛ්ඛුමිච්ඡසිති රඤ්ඤා අජානනායොව ඉමමත්ථං දීපෙති.

කුමාරෙ දිට්ඨොමි පිතරුති උත්තො පලාසි. සො පුත අභිමාස මත්තං අතිකකම්භා රුජානං දණ්ඩන පහරිතා මාරෙසාමිති එකං දීඝදණ්ඩකං දණ්ඩපහරණං ගහෙතා ඔලුමිතා අට්ඨාසි. රජා ආහ:-

දහරෙ වසි දුමෙමධ පඨමුප්පත්තියො සුසු,
දීඝඤ්ඤානං සමාසජ්ජ න තෙ දසාමි ජිවිතනාති.

තතියං ගාථං සජ්ඣායනො සොපාණමත්තං අභිරුහි.

තත්-පඨමුප්පත්තියොති පඨමෙන වයෙන උප්පත්තියො උපෙතො පඨමවයෙ සිතොති අන්තො. සුසුති තරුණො. දීඝනාති දීඝදණ්ඩකං දණ්ඩපහරණං. සමාසජ්ජාති ගහෙතා ඔලුමිතා සිතොසිති අන්තො. අයමපි ගාථා දුමෙමධ අත්තනො වයං පරිභුඤ්ජානං ලභිසාසි න නෙ ඉදුති නිලලජ්ජසා ජීවිතං දසාමි මාරෙතා බණ්ඩා බණ්ඩං ජිජිකා සුලෙයෙව ආවුණාපෙසාමිති රඤ්ඤා අජානනායොව කුමාරං සත්තජ්ජයමානා ඉමමත්ථං දීපෙති.

සො තංදිවසං පලාසිතුං අසකෙකානො ජිවිතං මෙ දෙති දෙවොති රඤ්ඤා පාදමුලෙ නිපජ්ජි. රජා තං තජ්ජතා සබ්බලිකාති බන්ධා පෙතා බන්ධනාගාරෙ කාරුපෙතා සෙතවත්තකසා ගෙට්ඨා අලභිකත රුජාසනෙ නිසිදිතා අමහාකං ආවරිසො දිසාපාමොකෙකා මුහුමණො ඉමං මයං අනාතරයං දිසා ඉමා තියොගා ගාථා අභාසිති හට්ඨකුට්ඨො උදුහං උදුහෙනො සෙසගාථා අභාසි:-

නානාලිකඛ්භවනෙතාහං නාඛගපුත්තසිරිතවා,
පුත්තෙන හි පට්ඨසිනො සිලොකෙහි පමොවිතො.

සබ්බං සුතමධියෙථ භිනමුක්කට්ඨමජ්ඣිමං,
සබ්බස්ස අත්ථං ජානෙය්‍ය නවසබ්බං පයොජයෙ,
හොති භාදිසසො කාලො යත් අත්ථාවහං සුතනති.

තත්-භානාලිකඛ්භවනෙතාහි අනාලිකඛ්භවනං වුවවති දිබ්බ
විමානං අහං අජ්ජ අනාලිකඛ්භවනමපි න ආරුද්‍රෙනා තස්මා අනා
ලිකඛ්භවනෙතාපි අජ්ජ මරණෙනා න මොවිතොවති. **නාඛගපුත්ත
සිරිත** වාහි අඛගසිරිකඛකෙන වා පුත්තෙනාපි න පමොවිතො
පුත්තෙනහි පට්ඨසිනොහි අහං පත අහතනො පුත්තෙනෙව අජ්ජ
මාරෙත්තුං පට්ඨිතො. **සිලොකෙහි පමොවිතො**හි සොවති අතතනො
ආවරියෙන බන්ධිතා දිනනාහි ගාථාහි පමොවිතො. **සුතනති පරියතතිං**
අධිසෙඨාහි ගණෙහය්‍ය සිකෙහය්‍ය. **භිනමුක්කට්ඨමජ්ඣිමන**හි භිනං වා
හොතු මජ්ඣිමං වා උත්තමං වා සබ්බං අධිසිතබ්බමෙවෙති දිපෙති. **නව
සබ්බං පයොජයෙ**හි භිනං මනතං වා සිප්පං වා මජ්ඣිමං වා න පයො
ජයෙ උත්තමමෙව පයොජෙය්‍යාති අත්ථො. **යත් අත්ථාවහං සුතනති**
යසමි කාලෙ මහොසධිපණ්ණිනස්ස කුම්බකාරකමකරණං විය යං
කිසදි සික්ඛිතසිප්පං අත්ථාවහං හොති භාදිසොපි කාලො හොති
යෙවෙති අත්ථො.

අපරහානෙ රඤ්ඤෙ අවචයෙන කුමාරෙ රජෙජ්ජ පතිට්ඨාසි.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා ජාතකං සමොධානෙසි. තද
දිසාපාමොකෙකා ආවරියො පත අභමෙවෙති.

මුසික්ඛනකං.

5. 3. 4.

සබ්බං හණ්ඩනති ඉදං සත්ථා ජෙනවනෙ විහරනො පුරුණ
දුතිසිකාය පලොහනං ආරබ්භ කපෙසි.

තෙන භික්ඛුනා පුරුණදුතිසිකා මං හනෙන උක්කණ්ඨාපෙතිති
වුත්තෙ සත්ථා එසා භික්ඛු ඉත්ථි න ඉදුනෙව භුක්ඛං අතත්ථකාරිකා
පුබ්බෙපි තෙ එතං නිස්සාය අසිනා සිසං ජිහ්වනති වත්ථා භික්ඛුති
යාවිතො අතිතං ආහරි:-

අතීතෙ බාරණසියං බ්‍රහ්මදත්තෙ රජං කාරෙතො බොධි
සත්තො සකෙකා අහොසි. තද එකො බාරණසිවාසි බ්‍රාහ්මණ
මාණවො තක්කසිලායං සබ්බසිප්පාති උග්ගණ්ණිත්වා ධනුකමෙම
නිපථනති. පත්තො වුලුඛනුග්ගහපණ්ණිවො නාම අහොසි. අපස්ස
ආවරියො අයං මයා සදිසං සිප්පං උග්ගණ්ණිති අතතනො ධිතරං
අදුසි. සො හං ගහෙත්වා බාරණසිං ගමස්සාමිති මග්ගං පටිපජ්ජි.

අනතරමයෙන එකො වාරණො එකං පදෙසං සුඤ්ඤමකාසී. නං ණානං අභිරුහිතුං න කොචි උස්සහති. චුලුඛනුගහපණ්ණිනො මනුස්සානං වාරෙනානඤ්ඤෙව හරියං ගහෙත්වා අට්ඨිමුඛං අභිරුහි.

අටස්ස අට්ඨිමණේඛි වාරණො උට්ඨති. සො තං කුමෙහ සරෙන විජ්ඣති. සරො විනිවිජ්ඣත්වා පච්ඡාභාගෙන නික්කමි. වාරණො තත්ථෙව පති. ඛනුගහපණ්ණිනො නං ණානං ඛෙමං කත්වා පුරතො අඤ්ඤං අට්ඨං පාපුණ්. තත්ථාපි පඤ්ඤස වොරු මග්ගං ගතනති නච්චි සො මනුස්සෙති වාරියමානො අභිරුහි. තෙසං වොරුතං මිගෙ වධිත්වා මග්ගං සමිපෙ මංසං පචිත්වා බාදනානං ධීතට්ඨානං පාපුණ්. තද්ද නං වොරු අලභිකතපටියතතාය හරියාය සද්ධිං ආගච්ඡන්තං දිස්වා ගණ්ණිය්සාම නනති උස්සාහං කරිංසු. වොරජෙට්ඨකො පුරිසලකඛණකුසලො. සො තං ඔලොකෙත්වා උත්තමපුරිසො අයනති ඤාත්වා එකස්සාපි උට්ඨතිතුං නාදාසී. ඛනුගහපණ්ණිනො ගච්ඡ අමනාකමෙපකං මංසසුලං දෙට්ඨති චත්වා මංසං ආහරුති තෙසං සනතිතං හරියං පෙසෙසී.

සා ගන්ත්වා එකං කිර මංසසුලං දෙට්ඨති ආහ. වොරජෙට්ඨකො අනගෙසා පුරිසොති මංසසුලං දාපෙසී. වොරු අමෙනි කිර පක්කං බාදිතනති අපක්කමංසසුලං අදංසු. ඛනුගහො අනතානං සමනාවෙත්වා මග්ගං අපක්කමංසං දදනතිති වොරුතං කුජ්ඣි. වොරු කිං අයමෙව එකො පුරිසො මයං ඉති යොති කුජ්ඣිත්වා උට්ඨතිංසු.

ඛනුගහො එකුතපඤ්ඤස ජනෙ එකුණ්පඤ්ඤසකණ්ණිති විජ්ඣත්වා පාතෙසී. වොරජෙට්ඨකං විජ්ඣතුං කණ්ඩං නාහොසී. තත්ථ කිර කණ්ඩනාලියං සමපඤ්ඤසමෙව කණ්ඩාති තෙසු එකෙන වාරණං විජ්ඣති. එකුතපඤ්ඤසකණ්ණිති වොරෙ විජ්ඣත්වා වොරජෙට්ඨකං පාතෙත්වා තස්ස උරෙ නිසින්නො සීසමස්ස ඡිඤ්ඤාමිති හරියාය හත්ථො අසිං ආහරුපෙසී. සා තං බණ්ණෙව වොරජෙට්ඨකෙ ලොභං කත්වා වොරස්ස හත්ථෙ ථරුං සාමිකස්ස හත්ථෙ තලං ධාපෙසී. වොරෙ ථරුදණ්ඩං පරමසීත්වා අසිං නිහරිත්වා ඛනුගහස්ස සීසං ඡිඤ්.

සො තං සාතෙත්වා ඉත්ථිං ආදාය ගච්ඡන්තො ජාතිගොත්තං පුච්ඡ්. සා තක්කසීලායං දිසාපාමොක්ඛස්ස ආචරියස්ස ධිතාමිති ආහ. කෙන තං ඉමිනා ලද්ධාති. මග්ගං පිතා අයං මයා සදිසං කත්වා සිප්පං සිකතිති තුසසීත්වා මච්චි ඉමස්ස අදාසී. සාහං තඤ්ඤි සින්නෙහං කත්වා අත්තනො කුලදත්තියං සාමිකං මාරුපෙසිනති.

වොරජෙට්ඨකො කුලදත්තියං තාවෙසා සාමිකං මාරුපෙසී අඤ්ඤං පනෙකං දිස්වා මච්චි එවමෙව කරියාති ඉමං ඡබ්බිතුං වට්ඨතිති වින්තොත්වා ගච්ඡන්තො අනතරමයෙන එකං කුන්තදිං උත්තානතලං තං බණොදනපුරං දිස්වා හරෙද ඉමස්සා නදියා සුංසුමාරා කක්කලා කිංකරෙමාති ආහ. සාමි තං ආහරණහණ්ණිං මම උත්තරුසමෙන හණ්ණිකං කත්වා පරතීරං තෙත්වා පුත ආගන්ත්වා මං ගහෙත්වා ගච්ඡාති

සො සාධුති සබ්බං ආභරණභණ්ඩං ආදය නදිං ඔතරිත්වා
තාරනොති විය පරතිරං පත්වා නං ඡබ්බොති පායාසි. සා නං දිස්වා සාමි
කිං මං ඡබ්බොති විය ගච්ඡසි භාසමා එවං භාරෙසි එහි මමපි ආදය
ගච්ඡාති තෙන සද්ධිං සලලපනති පසමං ගාථමාහ:-

සබ්බං භණ්ඩං සමාදය පාරංතිණෙණාසි බ්‍රාහ්මණ,
පච්චාගච්ඡ ලුහුං බිප්පං මච්ඡි තාරෙතිදුතීතොති.

තත්ත්-ලුහුං බිප්පනති ලුහුං පච්චාගච්ඡ. බිප්පං මච්ඡි තාරෙති
ඉදුති ඉතොති අත්තො. වොරෙ නං සුත්වා පරතිරෙ සිතො යෙවදුතියං
ගාථමාහ :-

අසඤ්ඤානං මං විරසඤ්ඤානෙන
නිමිසි හොති අධ්වං ධුවෙන,
මයාපි හොති නිමිතෙය්‍ය අඤ්ඤං
ඉතො අහං දුරතරං ගමිස්සනති.

සා හෙට්ඨා වුත්තත්ථායෙව.

වොරෙ පන ඉතොපි අහං දුරතරං ගමිස්සං තිට්ඨ තිනති වත්වා
තස්සා විරවනතියාව ආභරණභණ්ඩං ආදය පලාසි. තතො සා බාලා
අත්‍රිච්ඡතය එවරුපං ව්‍යසනං පතතා අනාථා හුත්වා අවිදුරෙ එකං
එළගලාගුඛං උපසඬකමිත්වා රෙදමානා තිසිදි.

තස්මිං බණේ සකෙකා ලොකං ඔලොකෙතොතො නං අත්‍රිච්ඡතා
ගතං සාමිකාව වොරුව පරිහීනං රෙදමානං දිස්වා එතං නිග්ගණ්හිත්වා
ලජ්ජාපෙත්වා ආගමිස්සාමිති මාතලිඤ්ඤා පඤ්ඤාසිබ්බා ආදය තත්ත්
ආගනත්වා නදීතිරෙ ධත්වා මාතලි තිං මච්ඡෙත්වා භව. පඤ්ඤාසිබ්බ තිං
සකුණො භව. අහං පන සිගාලො හුත්වා මුඛෙන මංසපිණ්ඩං ගහෙත්වා
එතිස්සා සමමුඛට්ඨානං ගමිස්සාමි තිං මසි තත්ත් ගතෙ උදකතො
උලලසිතිත්වා මම පුරතො පන අපාහං මුඛෙන ගතිතමංසපිණ්ඩං
ඡබ්බොති මච්ඡං ගහෙතුං පකඤ්ඤාමි තස්මිං බණේ තිං පඤ්ඤාසිබ්බ
නං මංසපිණ්ඩං ගහෙත්වා ආකාසෙ උපපත. තිං මාතලි උදකෙ පතාති
ආකාසෙසි. සාධු දෙවාති. මාතලි මච්ඡෙත්වා අහොසි. පඤ්ඤාසිබ්බො
සකුණො අහොසි.

සකෙකා සිගාලො හුත්වා මංසපිණ්ඩං මුඛෙනාදය තස්සා සමමු
ඛට්ඨානං අගමාසි. මච්ඡෙත්වා උදකා උපපතතිත්වා සිගාලස්ස පුරතො පති
සො මුඛෙන ගතිතං මංසපිණ්ඩං ඡබ්බොති මච්ඡස්සත්ථාය පකඤ්ඤා.
මච්ඡෙත්වා උපපතතිත්වා උදකෙ පති සකුණො මංසපිණ්ඩං ගහෙත්වා
ආකාසෙ උපපති. සිගාලො උහොපි අලභිත්වා එළගලාගුඛං ඔලො
කෙතොතො දුමමුඛො තිසිදි.

සා නං දිස්වා අයං අත්‍රිච්ඡාගතො තෙව මංසං න මච්ඡං ලභිති කුටං
තිඤ්ඤාතීවිය මහාගසිතං ගසි. තං සුත්වා සිගාලො තතියං ගාථමාහ :-

කායං ඵලගලාගුමෙහි කාරෙති අනුභාසියං
නසිධි නච්චං වා ගීතං වා නාලං වා සුසමාගිතං
අනමති කාලෙ සුසෙසාණි තිනානු ජගසයි සොහනෙති.

තත්ථ-කාසනුති කා අයං. ඵලගලාගුමෙහි කමොජ්ඣමෙහි. අනු
භාසියනති දන්තවිදංසකං මහාගසිතං වුවවති. තං කා එසා එතසමි
ගුමෙහි කාරෙතිති පුවත්ති. නිශ්චිත නච්චං වාති ඉමෙයමි. යානෙ කාසසවි
නච්චන්තසස නච්චං වා ගායන්තසස ගීතං වා හත්ථ සුසමාගිතෙ කතා
වාදෙන්තසස සුසමාගිතං හත්ථනාලං වා නන්ති යං දිසා තිං හසෙයන
සිති දිපෙති. අනමති කාලෙති රොදන්තකාලෙ. සුසෙසාණිති සුඤ්ජ
සොණි. කිනානු ජගසයිති කෙන නු කාරණෙන තිං රොදිභුං යුත්ත
කාලෙ අරොදමානාව මහාගසිතං හසයි. සොහනෙති තං පසං
සනෙතා ආලපති. තං සුචා සා චතුත්ථං ගාථමාහ:-

සිගාල බාල දුමෙමධි අපපඤ්ඤාසි ජලුක,
ජිනො මච්ඡඤ්ච පෙසිඤ්ච කපණො විය ක්කායසිති.

තත්ථ-ජිනොති ජාතිපපතො හුචා. පෙසිඤ්චාති මංසපෙසිඤ්ච.
කපණො විය ක්කායසිති සහසසහණතිකං පරුජිනො කපණො විය
ක්කායසි සොචසි විනෙතයි. නතො සිගාලො පඤ්චමං ගාථමාහ:-

සුදුසං චජ්ජං අඤ්ඤාසං අත්තනො පන දුදුසං,
ජිනා පතිඤ්ච ජාරඤ්ච මමපි තිඤ්ඤාච ක්කායසිති.

තත්ථ-මමපි තිඤ්ඤාච ක්කායසිති පාපධිමෙව දුසසිලෙ අහං තාව
මම ගොවරං න ලභිසාමි තිං පන අනුච්ඡිතාය හවා තං මුහුත්ත
දිට්ඨකෙ වොරෙ පටිබ්බාසිත්තා හුචා තඤ්ච ජාරං භුලදත්තිකඤ්ච
පතිං ජිනා. මං උපාදාය සත්තගුණෙන සහසසගුණෙන කපණත්ත හුචා
ක්කායසි රොදසි පටිදෙවසිති ලජ්ජාපෙති විපසකාරං පාපෙතො
මහාසතො එවමාහ. සා තස්ස චචිතං සුචා ගාථමාහ:-

එච්චමෙන මිගරජ යථා භාසසි ජලුක,
සා නුත්තං ඉතො ගන්තා හත්තු ගෙසං වසානුගාති.

තත්ථ-නුත්තාති එකංසට්ඨි තිපාතො. සා අහං ඉතො ගන්තා පුන
අඤ්ඤං හත්තාරං ලභිතා එකංසෙනෙව තස්ස වසානුගා වසවත්තිති
හවිසාමිති. අපස්සා අනාවාරය දුසසිලාය කථං සුචා සකෙකාදෙවරජා
මසානගාථමාහ:-

යො හරෙ මත්තිකං ථාලං කංසථාලමපි සො හරෙ,
කතංයෙව තයා පාපං පුත්තපෙචං කරිසසිසිති.

තස්සත්ථො-අනාවාරෙ කිං කපෙසි යො මත්තිකං ථාලං හරති
සුවණ්ණථාලරජතථාලාදිහෙදං කංසථාලමපි සො හරතෙව ඉදඤ්ච
තයා පාපං කතමෙව න සක්කා තව සද්ධාභුං සා තිං පුත්තච එච්ච
කරිසසිසියෙවාති එච්ච සො තං ලජ්ජාපෙති විපසකාරං පාපෙතො
සකට්ඨානමෙව අගමාසි.

සඤ්ඤා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා සච්චාති පකාසෙත්වා ජානං සමොඤ්ඤාසී. සච්චපරිගොසානෙ උක්කණ්ඨිහතීකඤ්ඤා සොභාපතති ඵලෙ පටිට්ඨති. භද්‍ර ධත්‍රුණහො උක්කණ්ඨිහතීකඤ්ඤා අගොසී. සා ඉති පුරුණ දුකිසිකා. සකෙකා දෙවරුජා පන අගමෙවාති.

චුලලබ්බුගගනජානං.

5. 3. 5.

ඉද්දති බොමිති ඉදං සඤ්ඤා ජෙතවනෙ විහරන්තො එකං ලොලතිකඤ්ඤං ආරබ්භ භාටෙයි.

ලොලවත්ථු අනෙකසො විත්ථාරිහමෙව. නං පන සඤ්ඤා සච්චං කිරිතං හිකඤ්ඤා ලොලොති පුච්ඡිත්වා ආම භනෙන්ති චුතෙන න බො හිකඤ්ඤා ඉද්දනෙව පුබ්බෙපි තිං ලොලොසී. ලොලභාවෙන පන ජීවිතකකියං පතෙතාති වත්වා අතීතං ආහරි:-

අතීතෙ බාරුණසියං බ්‍රහ්මදත්තෙ රජ්ජං කාරෙතො බොධිසත්තො පාරවතයොති යං නිබ්බන්ධිත්වා බාරුණසීසෙට්ඨිතො මහානසෙ නිල පච්ඡියං වසති. අපෙකො කාකො මච්ඡමංසලදො තෙන සද්ධං මෙතති කත්වා තත්ථෙව වසී. සො එකදිවසං බහුං මච්ඡමංසං දිස්වා ඉමං බාදිස්සාමිති නිත්‍රනායනො නිලපච්ඡියංයෙව නිපජ්ඡිත්වා පාරවතෙන එහි සමම ගොවරුය ගමිස්සාමාති චුච්චමානොපි අජීරකෙන නිපතොමිති ගච්ඡ තිත්ති වත්වා තස්මිං ගතො ගතො මෙ පච්චා මිත්තකණ්ටකො ඉද්දති යථාරුචිං මච්ඡමංසං බාදිස්සාමිති විනොතො පඨමං ගාථමාහ:-

ඉද්දති බොමිති සුඛිතො අරෙගො
නික්කණ්ටකො නිපපතිතො කපොතො,
කාහාමිද්දති හදයස්ස තුට්ඨිං
නාථානිමං මංසසාකං බලෙතිති.

නාථ-නිපපතිතොති නිගන්තො. කපොතොති පාරවතො, කාහාමිද්දතිති කරිස්සාමිද්දති. නාථානි මං මංසසාකං බලෙතිති තථානි මංසඤ්ඤා අවසෙසසාකඤ්ඤා මය්‍යං බලං කුරෙති. උට්ඨෙති බාද්දති වද මානං වීඨ උස්සාහං මම කුරෙතිති අත්ථො.

සො භත්තකාරකෙ මච්ඡමංසං පටිත්ථා මහානසා නිකමම සරීරතො සෙදං පවාහෙතො පච්ඡිතො නිකමිත්වා රසකරෙට්ඨං නිලිඤ්ඤා කිරි කිරිති සද්දමාසී. භත්තකාරකො වෙගෙනගන්තො කාකං ගහෙත්වා සබ්බපත්තාති ලුඤ්ඤා අලලසිඛිවෙරඤ්ඤා ටිට්ඨසිඤ්ඤාතො ව පිංසිත්වා ලුප්ඤ්ඤා පුතිහකෙකත මද්දිත්වා සකලසරීරං මකෙත්වා එකං කසලං සංඝිත්වා මිජ්ඣිත්වා සුත්තනොත තස්ස ගිවංසං බන්ධිත්වා නිලපච්ඡියංයෙව නං පකඤ්ඤා අගමාසී. පාරවතො ආගන්තො, නං දිස්වා කා එසා බලාකා මම සහායස්ස පච්ඡියං නිපතො වණෙත්වා හි සො ආගන්තො සාතෙය්‍යාපි නානං සද්ධං කුරෙතො දුකියං ගාථමාහ:-

කායං බලාකා සිඛිති වොරි ලඞ්ඛිපිතාමහා.

බිරං බලානෙ ආගච්ඡි චණ්ඩා මෙ වායසො ධුබාති.

සා හෙට්ඨා වුත්තන්තායෙව. තං සුඤ්ඤා කානො තතිශං ගාථමාහ :-

අලං හි තෙ ජ්ඣානායෙ මමං දිස්වාන ඵදිසං,
විලුහං සුදපුත්තෙන පිට්ඨිමද්දෙන මකඛිතනති.

තත්-අලනති පටිසෙධවෙඨ නිපානො. ජ්ඣානායෙහි හසිඤ්ඤා, ඉදං වුත්තා හොති-ඉද්දති මං ඊදිසං ඵලං දුක්ඛපහතං දිස්වා තව අලං හසිත්තුං මා ඤාං ඊදිසෙ කාලෙ පරිභාසකෙත්තිං කාරෙහිති. සො පරිභාසකෙත්තිං කාරෙත්තොව පුත්ත වතුත්තං ගාථමාහ:-

සුත්තානො සුචිලිත්තොසි අත්තපාණෙන තපපිතො,
කණ්ණෙඨ ච තෙ වෙචරියො අගමානු කප්ඛගලනති.

තත්-කණ්ණෙඨ ච තෙ වෙචරියොසි අයං තෙ වෙචරියමණ්ඩි කණ්ණෙඨ පිළුකොඨා ඤාං ඵත්තකං කාලං අමනාකං ඵතං න දස්සෙසිති කපාලං සකායෙවමාහ. කප්ඛගලනති ඉධ බාරණසියෙව කප්ඛගලාති අධිපෙපතා. ඉතො නිකඛමිඤ්ඤා කච්චි අත්තොත්තගරං ගතොසිති පුච්ඡති. තතො කාකො පඤ්ඤමං ගාථමාහ:-

මාතෙ මිත්තො අමිත්තො වා අගමාසි කප්ඛගලං,
පිඤ්ඤාති තත් ලාභිඤ්ඤා කණ්ණෙඨ බකිනති වට්ඨනනති.

තත්-පිඤ්ඤාතිති පිච්ඡාති. තත් ලාභිඤ්ඤාති තස්මිං බාරණසි නගරෙ ලුඤ්ඤිඤා. වට්ඨනනති කථලිකං. තං සුඤ්ඤා පාරවතො ඔසාන ගාථමාහ :-

පුත්තපාපජ්ජසි සමම සිලං හි තව තාදිසං,
ත හි මානුසකා හොගා සුභුඤ්ඤා හොනති පකඛිතාති.

තත්-පුත්තපාපජ්ජසිති පුත්තපි ඵවරුපං ආපජ්ජස්සසි ඵවරුපං හි තෙ සිලනති.

ඉති තං සො ඔවදිඤ්ඤා තත් අවසිඤ්ඤා පකෙධ පසාරෙඤ්ඤා අඤ්ඤාත් අගමාසි. කාකොපි තත්ථෙව ජීවිතකකයං පාපුණ්ඨි.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිඤ්ඤා සමානි පකාසෙඤ්ඤා ජාතකා සමොධානෙසි. සච්චපරියොසානෙ ලොලුතිකඤ්ඤා අනාගාමිඵලෙ පඨිට්ඨති. තද්ද කාකො ලොලුතිකඤ්ඤා අහොසි කපොතො පන අගමෙවාති.

කපොතජාතකං.

අධිඨ්ථගෙගා තතිශො.

පඤ්චකනිපාතවණ්ණනා
නිට්ඨිතා.

6. 1. 1.

මාසසු කුජකි හුමිපනිති ඉදං සන්තා ජෙනවනෙ විහරන්තො එකං තිත්තාවිහං ආරබ්භ කපෙසි.

සො කීර් බාලො අහොසි අසුඤ්ඤො. නෙව සො බුද්ධාදිනං රත්තානං න අඤ්ඤාසසුචු පුග්ගලානං ගුණං ජානාති වණ්ඤො ඵරුසො සාහසිකො. අපේකො ජානපදො භික්ඛු බුද්ධිපට්ඨානං කරිස්සාමිති ආගව්ජන්තො සායං අවිරවතිත්තං පඤ්ඤා නං එවමාග උපාසක පරතිරං ගම්ඤ්ජාමි නාවං මෙ දෙතිති. භන්තෙ ඉදං අකාලො එකස්මිං යානෙ ඉධ වසස්සති. උපාසක ඉධ කුභිං වසිස්සාමි මං ගණතිත්තා ගව්ජාමිති. සො කුජකිත්තා එහි රෙ සමණ වහාමිති වත්තා ථෙරං නාවං ආරොපෙත්වා උජ්ජකං අගන්ත්වා හෙට්ඨා නාවං තෙත්වා උලෙලාලං කත්වා තස්ස පත්තවිවරං නෙමෙත්වා කිලමෙත්වා තීරං පඤ්ඤා අකුකාර වෙලායං උයොසෙසි. අථ සො විහාරං ගන්ත්වා නං දිවසං බුද්ධි පට්ඨානස්ස ඕකාසං අලභිත්වා පුනදිවසෙ සන්තාරං උපසංඝකම්ඤ්ඤා වන්දිත්වා එකමන්තං තිසිදිත්වා සන්තාරං කභපටිසන්තාරො කදා ආග තොසිති චුත්තෙ හියොසා භන්තෙති අථ කසමා අජ්ජ බුද්ධිපට්ඨානං ආගතොසිති චුත්තෙ හමත්තං ආරොවෙසි. නං පුඤ්ඤා සන්තා න බො භික්ඛු ඉදං නෙව පුබ්බෙපෙස වණ්ඤො ඵරුසොව ඉදං පන තෙත්තං කිලමිත්තො පුබ්බෙපි පණ්ඩිතෙ කිලමෙසිති වත්තා ගෙන යාවිත්තො අතිහං ආහරි.-

අතීතෙ බාරුණසියං බ්‍රහ්මදන්තෙ රජ්ජං කාරෙන්නෙ බොධි සත්තො බ්‍රාහ්මණකුලෙ තිබ්බන්තිත්වා වයප්පත්තො තක්කසිලායං සබ්බ සිප්පාති උග්ගණතිත්වා ඉසිපබ්බජ්ජං පබ්බජිත්වා දීඝමධ්වානං හිමවන්තෙ ඵලාඵලෙන යාපෙත්වා ලොණමබ්බිලසෙවන්ත්වාය බාරුණසියං ගන්ත්වා රුජ්ජයානෙ වසිත්වා පුනදිවසෙ නගරං භික්කාය පාවිසි. අථ නං රුජ්ජගණං පත්තං රුජ්ජා දිස්වා තස්ස ඉරියාපපේ පසිදිත්වා අන්තෙ පුරං ආනෙත්වා හොරෙත්වා පටිඤ්ඤං ගහෙත්වා රුජ්ජයානෙ වසා පෙසි දෙවසිකං උපට්ඨානං අගමාසි. තමෙනං බොධිසත්තො රඤ්ඤා නාම මහාරුජ්ජ වත්තාරි අගතිගමණාති වජේත්වා අප්පමත්තෙතන බන්ති මෙත්තානුදදංසමපන්නෙතන හුත්වා ධම්මෙතන රජ්ජං කාරෙත්තබ්බන්ති වත්තා දෙවසිකං ඔවදන්තො :-

මාසසු කුජකි හුමිපනි මාසසුකුජකි රපේසහ,
කුඬං අප්පටිකුජකින්නො රුජ්ජං රට්ඨස්ස පුජිත්තො.

භාමෙ වා යදි වා රඤ්ඤා නින්නෙ වා යදි වා ඵලෙ,
සබ්බත්ත මනුසාසාමි මාසසුකුජකි රපේසහාති.

වෙ මාරා වදති. තත්ත-රට්ඨස්ස පුජිත්තොති ඵවරුපො රුජ්ජං රට්ඨස්ස පුජිත්තො හොතිති අන්තො. සබ්බත්ත මනුසාසාමිති එතෙසු භාමාදිසු යත්ත කත්ති වසන්තො අහං මහාරුජ්ජ ඉමාය ඵල අනුසිට්ඨියා තමනු සාසාමි එතෙසු භාමාදිසු යත්ත කත්ති එකස්මිමපි එකසපෙත්වා අත

සාසාමි. මාසු කුජ්ඣි රජෙසහාති එවමෙවාහං නං අනුසාසාමි රඤ්ඤ නාම කුජ්ඣිතුං න වට්ඨති කිං කාරණං රජානො නාම වාචාටුට්ඨා තෙසං කුට්ඨානං වචනමතෙතනෙ ව බහු ජීවිතකකයං පාපුණන්තීති.

එවං බොධිසත්තො රඤ්ඤ ආගතාගතදිවසෙ ඉමා ගාථා අභාසී. රජා පසන්නවිත්තො මහාසහනස්ස සත්තසහස්සට්ඨානකං එකං ගාම වරං අදාසී. බොධිසත්තො පටික්ඛපී. ඉති සො තත්ථෙව වාදස සංවච්ඡරෙ වසිත්වා අතිවිරං නිවුට්ඨොසමි ජනපදවාරිකං තාව වරිත්වා ආගමිස්සාමිති රඤ්ඤ අකපේත්වා උය්‍යානපාලං ආමනෙත්වා තාත උක්කණ්ඨිතරුපොසමි ජනපදං වරිත්වා ආගමිස්සාමි තිං රඤ්ඤ කපේය්‍යාසීති වත්වා පක්කනෙතො ගම්භාය නාවාතිත්ථං පාපුණී. තත්ථ අවාරියපිතා නාම නාවිකො අහොසී. සො බාලො තෙව ගුණවත්තානං ගුණං ජානාති න අත්තනො ආයාපායං ජානාති. සො ගම්භං තරිතුකාමං ජනං පඨමං තාරෙත්වා පච්ඡා වෙතනං යාවති. වෙතනං අදෙනෙහති සද්ධිං කලුභං කරෙතො අකෙකාසපපායරෙයෙව බහු ලහති අපපං ලාභං. එවරුපං අකුබාලං නං සක්ඛාය සත්ථා අභිසම්බුද්ධො හුත්වා තතියං ගාථමාහ :-

අවාරියපිතානාම අහු ගම්භාය නාවිකො,
පුබ්බෙ ජනං තාරසිත්වා පච්ඡා යාවති වෙතනං,
තෙනස්ස භණ්ඩනං හොති න ව හොගෙති වසිත්තීති.

තත්ථ-අවාරියපිතාති අවාරියා නාම තස්ස ධීවා තස්සා වසෙන අවාරියපිතා නාම ජාතො. හොගස්ස භණ්ඩනනි තෙන කාරණෙන තෙන වා පච්ඡා යාවියමානෙන සද්ධිං තස්ස භණ්ඩනං හොති.

බොධිසත්තො නං නාවිකං උපසඤ්ඤාමිත්වා ආවුසො පරතීරං මං නෙතිති ආහ. තං සුත්වා සො ආහ සමණ කිං මෙ වෙතනං දස්සසිති. ආවුසො අහං හොගවුඬිං අත්ථවුඬිං ධම්මවුඬිං නාම කපේස්සාමිති තං සුත්වා නාවිකො ධුවං එස මයහං කිඤ්චි දස්සතිති තං පරතීරං නෙත්වා දෙති මෙ නාවාය වෙතනනති ආහ. සො තස්ස සාධු ආවුසොති පඨමං හොගවුඬිං කපේතොතා:-

අතිණ්ණඤ්ඤෙව යාවස්ස අපාරං තාත නාවික,
අඤ්ඤෙ භි තිණ්ණස්ස මනො අඤ්ඤෙ හොති තරෙසිනොති.

ගාථමාහ.

තත්ථ-අපාරනති තාත නාවික පරතීරං අතිණ්ණමෙව ජනං ඔරිමතීරෙ ධීවඤ්ඤෙව වෙතනං යාවස්ස තතො ලද්ධස්ස ගහෙත්වා ගුහතට්ඨානෙ ඤපෙත්වා පච්ඡාපි මනුස්සෙ පරතීරං නොය්‍යාසී. එවං තෙ හොගවුඬි හවිස්සති අඤ්ඤෙ භි තිණ්ණස්ස මනොති තාත නාවික පරතීරං ගතස්සති අඤ්ඤෙ මනො භවති අදත්ථෙව ගතතුකාමො හොති යො පනෙස තරෙසි නාම තරං එසති පරතීරං ගතතුකාමො හොති සො අතිරෙකතරමපි දත්ථා ගතතුකාමො හොති. තස්මා ථං අතිණ්ණමෙව යාවෙය්‍යාසී අයං තාව තෙ හොගානං වුඬි නාමා.

තං සුඤ්චා නාවිනො විනොසි අයං තාව මෙ ඔවාදො හවිසාසි
ඉදානි පතෙස අඤ්ඤා කිඤ්චි මයං දස්සතිති. අථ නං බොධිසත්තො
අයං තාව තෙ ආවුසො භොගවුඤ්චි ඉදානි අත්ථමමවුඤ්චිං සුණාතිති
වඤ්චා තං ඔවදනොතා :-

ගාමෙ වා යදි වාරඤ්ඤා නිනොවා යදිවා ථලො,
සබ්බත්ථ මනුසාසාමි මායසු කුජ්ඣිත්ථ නාවිකාති.

ගාථමාන. ඉති තස්ස ඉමාය ගාථාය අත්ථමමවුඤ්චිං කපේතො
අයං තෙ අත්ථවුඤ්චිව ධමමවුඤ්චිවාති ආහ. සො පතා දුට්ඨපුරිසො තං
ඔවාදං න කිඤ්චි මඤ්ඤාමානො ඉදං සමණ තයා මයං දින්නං
නාවාය වෙනනනාති ආහ. ආමාවුසොති. මයං ඉමිනා කමමං නපි
අඤ්ඤා මෙ දෙතිති. ආවුසො ඉමං ථපෙතො මයං අඤ්ඤා නපිති.
අථ තිං කසමා මම නාවං ආරුලොකාසීති තාපසං ගම්මානිරො පාතොතො
උරො නිසිදිතො මුඛමෙවසා පොපේසි.

සත්ථා ඉති සො භික්ඛවෙ තාපසො යං ඔවාදං දතො රඤ්ඤා
සන්නිකෙ ගාමවරං ලභි නමෙව ඔවාදං අකිබාලසා නාවිකස්ස
කපේතො මුඛපොථනං පාපුණි. තසමා ඔවාදං දෙනෙනන යුත්ත
ජනස්සෙව දුතබ්බො න අයුත්තජනස්සාති වඤ්චා අභිසම්බුද්ධො හුඤ්චා
තදනන්තරං ගාථමාහ :-

යායෙව අනුසාසනියා රුජා ගාමවරං අදා,
තායෙව අනුසාසනියා නාවිකො පහරි මුඛනති.

තස්ස තං පහරනතස්සෙව හරියා හත්තං ගහොතො ආගතා
තාපසං දිස්වා සාමි අයං තාපසො රුජකුලුපකො මාපහරිති ආහ.
සො කුජ්ඣිඤ්චා තුමෙව ඉමං කුට්ඨාපසං පහරිතුං න දෙසිති
උට්ඨාය තං පහරිතො පාතෙසි. අථ හත්තවාපි පතිතො භිජ්ජි. හරියාය ව
ගරුගබ්බාය ගබ්බො භුමියං පති. අථනං මනුස්සා සමපරිවාරොතො
පුරිසසාතකවොරොති ගහොතො ඛනිතො රඤ්ඤා දස්සෙසුං. රුජා
විතිවජ්ජිතො තස්ස රුජාණං කාරෙසි. සත්ථා අභිසම්බුද්ධො හුඤ්චා
තමත්ථං පකාසෙනොතො ඔසානගාථමාහ. :-

හත්තං භින්නං හතා හරියා ගබ්බො ව පතිහො ජමා,
මිගොව ජාතරූපෙන න තෙනත්ථං අවබ්බිතුනති.

තත්ථ-හත්තං භින්නනති හත්තවාපි භින්නා. හත්තාති පහරා.
ජමාති භුමියං. මිගොව ජාතරූපෙනාති යථා මිගො සුවණ්ණං වා
හිරඤ්ඤා වා මුත්තාමණිආදීනි වා මද්දිතො ගවජනොපි අත්ථරිතො
තිපජ්ජනොපි තෙන ජාතරූපෙන අත්තනො අත්ථං වබ්බිතුං
තිබ්බතොතුං න සකෙකාති ථවමෙව සො අකිබාලො පණ්ණිනෙති
දින්නං ඔවාදං සුඤ්චාපි අත්තනො අත්ථං වබ්බිතුං තිබ්බතොතුං න
සකෙකාතිති වුත්තං ගොති.

සඤ්ඤා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිතා සච්චාති පකාසෙතා ජාතකං සමොධානෙයි. සච්චපරියොසානෙ සො භික්ඛු සොනාපතතිඵලෙ පතිට්ඨති. තද්ද නාවිකො ඉද්දති නාවිකො රුජා ආනඤ්ඤා තාපසො පන අභමෙවාති.

අවාදිසක්කතං.

6. 1. 2.

මා නාන කුජ්ඣි තති සාධු කොඤ්ඤාති ඉදං සඤ්ඤා ජෙනවනෙ විහරන්තො කුහකං භික්ඛුං ආරබ්භ කපෙයි. පච්චුප්පන්නවත්ථු කුද්දල ජාතකෙ ආවිහවිසාති.

අතිතෙ බාරුණසියං බ්‍රහ්මදත්තෙ රජුං කාරෙන්නෙ බොධිසත්තො බාරුණසියං දිසාපාමොකෙකා ආවරියො හුත්වා පඤ්චසතමාණවෙ මනෙතා වාවෙයි. තෙසං ජෙට්ඨකො සෙතකෙතුනාම උදිච්චමුග්ගමණ කුලෙ නිබ්බත්තමාණවො තස්ස ජාතිං නිස්සාය මහන්නො මානො අහොයි. සො එකදිවසං අඤ්ඤාති මාණවෙති සද්ධිං නගරං නික්කමින්නො නගරං පරිසන්නං එකං වණ්ඩාලං දිස්වා කොයි තිත්ති පුච්ඡති වණ්ඩාලොගමෙති වුත්තෙත තස්ස සරීරං පහරිතා ආගත වාතස්ස අත්තනො සරීරෙ පුසන්නායෙන තස්ස වණ්ඩාල කාලකණ්ණේ අධොවාතං යාතිති වත්වා වෙගෙන තස්ස උපරිවාතං අගමායි. වණ්ඩාලොපි සිසතරං ගන්ත්වා තස්ස උපරිවාතෙ අට්ඨායි.

අථ නං සො තස්ස වසල කාලකණ්ණේති සුට්ඨතරං අනෙකායි පරිභායි. නං සුත්වා වණ්ඩාලො තිං කොසිති පුච්ඡි. බ්‍රහ්මණමාණවොග මසමිති. බ්‍රහ්මණො හොතු මයා පන පුට්ඨපඤ්ඤාං කපෙතුං සක්කිස්සාසිති. ආම සක්කිස්සාමිති. සවෙපි න සකෙකායි පාදන්තරෙන තං ගමෙමිති. සො අත්තානං තකෙකතා අගමෙතිති ආහ. වණ්ඩාලපුත්තො තස්ස කථං පරිසං ගාභාපෙතා මාණව දිසා නාම නගරති පඤ්ඤාං පුච්ඡි. දිසානාම පුරත්තිමාදයො වතස්සො දිසාති. වණ්ඩාලො අහන්නං එතං දිසං න පුච්ඡාමි තිං එත්තකමපි අජානන්නො මම සරීරෙ පහරිවාතං ජිග්ඛුන්සිති තං බක්ඛට්ඨිකෙ ගහෙතා ඔත්තෙතා අත්තනො පාදන්තරෙන ගමෙයි. මාණවා තං පවත්තිං ආවරියස්ස ආවිහමිසු.

තං සුත්වා ආවරියො සච්චං කීර තාත සෙතකෙතු වණ්ඩාලෙනයි පාදන්තරෙන ගමිතොති. ආම ආවරිය සො.මං වණ්ඩාලදසිපුත්තො දිසාමත්තමපි න ජානාසිති වත්වා අත්තනො පාදන්තරෙන ගමෙයි. ඉද්දති දිස්වා කත්තබ්බමස්ස ජාතිස්සාමිති කුද්දො වණ්ඩාලපුත්තං අනෙකායි පරිභායි. අථ නං ආවරියො තාත සෙතකෙතු මා තස්ස කුජ්ඣි පණ්ණිතො වණ්ඩාලපුත්තො න සො තං එතං දිසං පුච්ඡති අඤ්ඤං දිසං පුච්ඡි තයා පන දිට්ඨසුතවිඤ්ඤාතනො අදිට්ඨාසුත අවිඤ්ඤාතමෙව බහුතරන්ති මවදන්නො වෙ ගාථා අභායි:-

මා නාත කුණ්ඨි නති සාධු කොඩො
 බහුමපි තෙ අදිට්ඨං අසසුතස්සද,
 මාතා පිතා දිසනා සෙනෙකෙතු
 ආවරියමාහු දිසනං පසන්ථා.

අගාරිනො අනතදපාණ්වන්ද,
 අවහාසිකා තමපි දිසං වදන්ති,
 එසා දිසා පරමා සෙනෙකෙතු
 යං පඤ්චා දුක්ඛි සුඛිනො භවන්තිති.

තත්ථ-නති සාධු . කොඩොති කොඩො නාම උපපජ්ජමානො සුභාසිතදුබ්භාසිතං අන්තානන්ධං නිත්‍යාසිතං ජාතිතුං න දෙනීති නති සාධු කොඩො. බහුමපි තෙ අදිට්ඨනති තයා වක්ඛුතා අදිට්ඨං සොතෙ නව අසසුතමෙව බහුතරං. දිසනාති දිසා. මාතාපිතරෙ පුත්‍රතාතං පුරිමතරං උපපන්නතතා පුරන්ධිමදිසානාම ජාතාති වදති. ආවරියමාහු දිසනං පසන්ථාති ආවරියා පන දුක්ඛිණේශ්‍යත්තා දිසනං පසන්ථා දුක්ඛිණදිසාති බුද්ධාදයො අරියා ආහු කපේනති දීපෙනතීති වදති. අගාරිනොති ගහට්ඨා. අනිතදපාණ්වන්ද්‍යති අනතද පාණ්ද වන්ද ව අවහාසිකාති එථ දෙශ්‍යධම්මං පටිග්ගණ්ඨපාති පකෙකාසනකා. නමපි දිසං වදන්තිති තමපි බුද්ධාදයො අරියා එකං දිසං වදන්ති. ඉමිතා වතුපච්චයදයකා ගහට්ඨා පච්චයෙ අපදිසිඤ්ඤා ධම්මිකසමණ්ත්‍රාභව ණෙති උපගන්තුබ්බත්තා එකාදිසා නාමාති දීපෙති. අපරෙ නයො යෙ එතෙ අගාරිනො අනතපාණ්වන්ද්‍ය තෙසං ඡකාමසග්ගසමපත්ති දයකට්ඨන උපරාපරි අවහායනතො යෙ අවහාසිකා ධම්මිකසමණ්ත්‍රාභවණා තමපි දිසං වදන්තිති තමපි බුද්ධාදයො අරියා උපරිමදිසං නාම වදන්තිති දීපෙති. වුත්තමපි වෙනං :-

“මාතා පිතා දිසා පුබ්බා ආවරියා දුක්ඛිණාදිසා,
 පුත්තදුරා දිසා පච්ඡා මිත්තාමච්චා ව උත්තරා.

දුසකමමකරගෙට්ඨා උද්ධංසමණ්ත්‍රාභවණා,
 එතා දිසා නමයෙශ්‍ය අපපමිත්තො කුලෙ ගිහි”ති. a

එසා දිසාති ඉදං පන නිබ්බාණං සක්ඛාය වුත්තං. ජාතිආදිනාති නාතපපකාරෙන දුක්ඛෙන දුක්ඛිතා සත්තා තං පඤ්චා නිදුක්ඛා සුඛිනො භවන්ති. එසා එව ව සනෙකෙති අගතපුබ්බා දිසානාම තෙ තෙව ව නිබ්බාණං පරමාති ආහ. වුත්තමපි වෙනං :-

“සමතිත්තකං අනවසෙසකං
 තෙලපත්තං යථා පරිහරෙශ්‍ය,
 එවං සචිත්ත මනුරකෙව
 පත්ථයානො දිසං අගතපුබ්බ”නති. b

එවිං මහාසනෙතා මාණවස්ස දිසා කපේසි. සො පන වණ්ණාලංකමි පාදනනරෙන ගමිනොති තස්මිං. ඌනෙ අවසිඤ්ඤා තක්කසිලං ගනත්වා දිසාපාමොක්කස්ස ආචරියස්ස සනතිනෙ සබ්බසිප්පාති උග්ගණ්ණිත්වා ආචරියෙන අනුඤ්ඤායො තක්කසිලතො නික්කමිත්වා සබ්බ සමයසිප්පං සික්ඛනෙතා විවරි. සො එකං පච්චන්තගාමං ගනත්වා තං නිස්සංය වසනෙතා පඤ්චසතෙ තාපසෙ දිස්වා තෙසං සනතිනෙ පබ්බ ජිත්වා යං තෙ ජාතනති සිප්පං වා මනනං වා වරණං වා තං උග්ගණ්ණිත්වා ගණසත්ථා හුත්වා තෙති පරිවාරිතො බාරණසිං ගනත්වා පුනර්විවරෙති කම්බං වරනෙතා රුජභගණං අගමාසි.

රුජා තාපසානං ඉරියාපපේ පසිදිත්වා අනොනාවිවෙසනෙ භොජෙත්වා තෙ අත්තනො උය්‍යානෙ වසාපෙසි. සො එකදිවසං තාපසෙ පරිවිසිත්වා අජ්ජ සායණෙන උය්‍යානං ගනත්වා අයෙස වජ්ඣස්සාමිති ආග.

සෙනකෙතු උය්‍යානං ගනත්වා තාපසෙ සනතිපානෙත්වා මාරිසා අජ්ජ රුජා ආගමිස්සතිති ආග රුජානො නාම සකිං ආරාධෙත්වා යාවතායුක්කං සුඛං ජිවිතුං සක්කා අජ්ජ එකච්චෙ වග්ගුලිවතං වරථ එකච්චෙ කණ්ටකසෙය්‍යං කපෙපථ එකච්චෙ පඤ්චාතපං තපෙපථ එකච්චෙ උක්කුටිකප්පධානං අනුසුඤ්ඤථ එකච්චෙ උදකොරොගණ කමමං කරොථ එකච්චෙ මනෙත සජ්ඣායථාති විවාරෙත්වා සයං පණණ සාලවාරෙ අපස්සංයපිඤ්ඤෙ නිසිදිත්වා පඤ්චවණණරභගසමුජ්ජලවාසනං එකං පොත්ථකං විචිත්‍රවණණොධාරකො ඤාපෙත්වා සුසික්ඛිතෙති වතුති පඤ්චති මාණවෙති පුච්ඡිතෙ පඤ්ඤා කපේසි.

තස්මිං බණ්ණ රුජා ආගනත්වා තෙ මිච්ඡාතපං කරොනෙත දිස්වා තුට්ඨො සෙනකෙතුං උපසඞ්ඝමිත්වා වජ්ඣත්වා එකමනනං නිසිනොතා පුරොතිතො සද්ධිං සලලපනොතා තතිස්සං ගාථමාග :-

බරුජ්ජනා ජට්ටා පඞ්ඤාදන්තා
දුමුක්ඛරූපා යෙ මෙ ජපන්ති මනෙත,
කච්චිත්ත තෙ මානුසිකෙ පයොගෙ
ඉදං විදු පරිමුත්තා අපායාති.

තත්ථ-බරුජ්ජනාති සමුරෙති අජිතවමෙමති සමන්තාගතා. පඞ්ඤා දන්තාති දන්තකට්ඨස්ස අබාදනෙත මලග්ගතිතදන්තා. දුමුක්ඛ රූපාති අතඤ්ජතඅමණ්ණිතා ලුබ්භිවාසනපාරුපණං මාලාගනිවිලෙ පතවජ්ජිතා කිලිට්ඨරූපාති වුත්තං භොති. යෙමෙ ජපන්තිති යෙ ඉමෙ මනෙත සජ්ඣායන්ති. මානුසිකො පයොගෙති මනුස්සෙති කත්තබ්බි පයොගෙ ඕතා ඉදං විදු පරිමුත්තා අපායාති ඉමස්මිං. පයොගෙ ඤාතා ඉමං ලොකං විදිත්වා පාකටං කත්වා කච්චි හු එතෙ ඉසයො වතුති අපායෙති මුත්තාති පුච්ඡති. තං සුත්වා පුරොතිතො වතුත්ථං ගාථමාග :-

පාපානි කම්මානි කරිති රුජ
 බුහුසුසුතො තෙව චරෙය්‍ය ධම්මං,
 සහස්සවෙදෙපි නතං පට්ඨව
 දුක්ඛා පමුඤ්ඤව වරණං අපඤ්ඤාති.

තත්ත-කිසිකිසි කතා. වරණනති සහසීලෙන අධික සමාපත්තියො.
 ඉදං වුත්තං ගොති-මහාරුජ අහං බුහුසුසුතොමහිති සහස්සවෙදෙපි
 තිවිධං සුවර්තධම්මං නචරෙය්‍ය පාපානෙව කරෙය්‍ය සො තානි පාපානි
 කම්මානි කතා තං බාහුසුචං පට්ඨව සීලසමාපත්ති සංඛාරං වරණං
 අපඤ්ඤා දුක්ඛා නමුඤ්ඤව අපාදුක්ඛතො ත මුඤ්ඤවතෙවති.

තං සුඤ්ඤා රුජා වාපසෙසු පසාදං හරි. තතො සෙනකෙතු විනොසි
 ඉමස්ස රඤ්ඤා වාපසෙසු පසාදෙ උදපාදි. තං පනෙස පුරුහිතො
 වාසියා පහරිතො විය ඡිඤ්ඤා මයා එතෙන සද්ධිං කපේතුං වට්ටනීති
 සො තෙන සද්ධිං කපේනො පඤ්ඤමං ගාථමාහ :

සහස්සවෙදෙපි න තං පට්ඨව
 දුක්ඛා පමුඤ්ඤව වරණං අපඤ්ඤා,
 මඤ්ඤාමි වෙද අඵලා භවන්ති
 සසංයමං වරණඤ්ඤව සඨවන්ති.

තස්සත්ථො-සහස්සවෙදෙපි නං බාහුසුචං පට්ඨව වරණං අපඤ්ඤා
 අත්තානං දුක්ඛා න පමුඤ්ඤව එවං සනො අහං මඤ්ඤාමි තයො වෙද
 අඵලා ගොන්ති සසීලකං අධිකසමාපත්තිං පට්ඨව වරණඤ්ඤව සඨවං
 ගොතිති. තං සුඤ්ඤා පුරුහිතො ඡිඤ්ඤා ගාථමාහ :-

න ගෙව වෙද අඵලා භවන්ති
 සසංයමං වරණඤ්ඤව සඨවං,
 කිත්තිඤ්ඤව පපෙපාති අබ්චව වෙදෙ
 සන්තං පුනෙති වරණෙන දුන්නොති.

තස්සත්ථො-තයො වෙද අඵලා න භවන්ති සසංයමං වර
 ණඤ්ඤව සඨවං සෙය්‍යං උත්තමං පවරං න ගෙව ගොති. කිංකාරණං
 කිත්තිඤ්ඤව පපෙපාති අබ්චව වෙදෙ තයො වෙදෙ අබ්චව දිට්ඨධම්මෙව
 කිත්තිමත්තං යසමත්තං ලාභමත්තං ලාභි ඉතොපරං අඤ්ඤං නජී.
 තස්මා න තෙ අඵලා. සන්තං පුනෙති වරණෙන දුන්නොති සීල
 පතිට්ඨාය සමාපත්තියො නිබ්බන්ධනො සමාපත්ති පද්ධානං විපස්සනං
 වර්ධනො අවනතං සන්තං නිබ්බාණං නාම තං එති පාපුණාතිති.

ඉති පුරුහිතො සෙනකෙතුතො වාදං භිඤ්ඤා තෙ සබ්බෙ ගිහි
 කාරෙතො එලකාධුමානි ගාභාපෙතො මහනාකාරකෙ කතො රඤ්ඤා
 උපට්ඨාකෙ කාරෙසි. අයං කිර මහනාකාරකානං වංසො.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිතො ජාතකං සමොධානෙසි. තද
 සෙනකෙතු කුහකො භික්ඛු අගොසි. වණ්ඤාලපුත්තො සාරිපුත්තො
 අගොසි. පුරුහිතො පන අහමෙවති.

සෙනකෙතුප්පාසකං.

6. 1. 3.

පබ්බතොම ඝොමාති ඉදං සන්ධා ජෙනවනො විහරන්තො මහාති නිකම්මණං ආරබ්භ කපෙසි. පච්චුප්පත්තවත්ථු හෙට්ඨා කපිතමෙව.

අතිතෙ පන රුජගහනගරෙ මගධරජා නාම රජු. කාරෙසි. තද්ද බොධිසත්තො තස්ස අග්ගමහෙසියා කුච්ඡිමති නිබ්බන්ති. බ්‍රහ්ම දත්තකුමාරොතිස්ස නාමං අකංසු. තස්ස ජාතදිව්‍යසෙයෙව පුරුහිතස්සපි පුත්තො ජායි. තස්ස මුඛං අතිවීය සොහති තෙනස්ස දරිමුඛොති නාමං අකංසු. තෙ උගොපි රුජකුලෙයෙව සංවර්ධා අඤ්ඤාමඤ්ඤා පිය ඤායකා හුන්වා සොළසවිස්සකාලෙ තක්කසිලං ගන්වා සබ්බසිප්පාති උග්ගණතිත්වා සබ්බසමයෙ සිප්පඤ්ඤා සිත්ථස්සාම දෙසවාරිත්තඤ්ඤා ජාතිස්සාමාති ගාමතිගමාදීසු වරන්තා බාරණසිං පත්වා දෙවකුලෙ වසිත්වා පුත්‍ර දිව්‍යෙ බාරණසිං භික්ඛාය පවිසිංසු. තත් එකස්මිං කුලෙ බ්‍රාහ්මණෙ හොරෙත්වා වාවනකා දස්සාමාති පායාසං පවිත්වා ආසනාති පඤ්ඤාතතාති හොන්ති.

මනුස්සා තෙ උගොපි භික්ඛාය වරන්තො දිස්වා බ්‍රාහ්මණ ආගතාති ගෙහං පවෙසෙත්වා මහාසත්තස්ස ආසනෙ සුභවත්ථං පඤ්ඤාපෙත්වා දරිමුඛස්ස රත්තකම්මලං පඤ්ඤාපෙසුං. දරිමුඛො තං නිමිත්තං දිස්වා අජු මග්ගං සහායො බාරණසිරුජා ගවිස්සති අහං සෙනාපතීති අඤ්ඤාසි. තෙ තත් භුඤ්ජිත්වා වාවනකා ගහෙත්වා මඩගලං වත්වා නිකම්ම තං රුජ්‍යානං අගමංසු.

තත් මහාසත්තො මඩගලසිලාපට්ටෙ නිපජ්ජ දරිමුඛොපතස්ස පාදෙ පරිමජ්ජන්තො නිසිදි. තද්ද බාරණසිරඤ්ඤා මතස්ස සත්තමො දිව්‍යො හොති. පුරුහිතො රඤ්ඤා සරීරකිම්බං නත්වා අපුත්තකෙ රජෙජ සත්තමෙ දිව්‍යෙ පුස්සරථං විස්සරෙජසි. පුස්සරථකිම්බං මහා ජනකජාතකෙ ආවිහවිස්සති. පුස්සරථො නගර නිකම්මිත්වා වතුරඬුති නියා සෙනාය පරිවුත්තො අනෙකසතෙහි තුරියෙහි වජ්ජමානෙහි උග්ගන්තවාරං පාපුණි.

අථ දරිමුඛො තුරියසද්දං සුත්වා සහායස්ස මෙ පුස්සරථො අගච්ඡති අජෙජවෙස රුජා හුන්වා මග්ගං සෙනාපතිට්ඨානං දස්සති. කො මෙ සරාවාසෙනත්ථො නිකම්මිත්වා පබ්බජස්සාමිති බොධිසත්තං අනා මනෙත්වා එකමන්තං ගන්වා පටිච්ජන්ත අට්ඨාසි. පුරුහිතො උග්ගන්තවාරෙ රථං ඔපෙත්වා උග්ගන්තං පටිච්ඡො බොධිසත්තං මඩගල සිලාපට්ටෙ නිපත්තං දිස්වා පාදෙසු ලක්ඛණාති ඔලොකෙත්වා පඤ්ඤාවා සත්තො විසහස්සාදිපපරිවාරානං වතුන්තමපි මහාදිපානං රජුකාරෙභුං සමත්ථො. ඕති පතස්ස කිදිසාති සබ්බතුරියාති පක්ඛණාපෙසි.

බොධිසත්තො පබ්බජිත්වා මුඛතො සාවකං අපනෙත්වා මහාජනං ඔලොකෙත්වා පුත්‍ර සාවකෙන මුඛං පටිච්ඡාදෙත්වා ථොකං නිපජ්ජිත්වා පස්සඤ්ඤාදර්ශො උට්ඨාය සිලාපට්ටෙ පලලබ්භන් නිසිදි. පුරුහිතො

ජනනුකෛන පතිරියාය දෙව තුමනාකං රජං පාපුණානිති ආහ. අප්‍රත්‍යක්‍යං හණේ රජජනනි. ආම දෙවති. තෙනති සාධුති සමපට්ඨි. තෙ තස්ස උය්‍යානෙයෙව අභිසෙකං අකංසු.

සො යසමහත්තතාය දරිද්‍රිඛං න සරි. රථං අභිරුය්‍ය මහාජන පරිව්‍රිතො නගරං පවිසිත්වා පදකක්කිණං කත්වා රුජවාසෙ සිතොව අමච්චානං ධානන්‍යරුති විවාසෙත්වා පාසාදං අභිරුහි. තස්මිං ඛණේ දරිද්‍රිඛො සුඤ්ඤාදාති උය්‍යානනනි ආගන්ත්වා මඛහලසිලායං නිසීදි. අථස්ස පුරතො පණ්‍ඩුපලාසං පති. සො තස්මිං යෙව පණ්‍ඩුපලාසෙ ඛයවියං පට්ඨපෙත්වා නිලකකිණං සමමසිත්වා පඨවිං උත්තාදෙනො පච්චෙතොසි. තීර්ණතෙතසි. තස්ස තං ඛණේඤ්ඤට ගිහිලිඛිතං අනතරධායි. ඉද්ධිමයපත්තවිවරං ආකාසතො ඔතරිත්වා සරිසෙ පටි මුච්චි. තාවදෙව අධිපරික්කාරධරො ඉරියාපථසමපන්නො වස්සසති කපේරෙවිය හුත්වා ඉද්ධියා ආකාසෙ උපපතිත්වා නිමවන්ත පපදෙසෙ නන්‍දමුලකපඛාරං අගමාසි.

බොධිසත්තොපු ධම්මෙත රජං කාරෙසි. යසමහත්තතාය පන යසෙන පමතො හුත්වා වත්තාදිය වස්සාති දරිද්‍රිඛං න සරි. වත්තා දියතිමෙ සංවච්ඡරෙ පන අතිතෙ තං සරිත්වා මය්‍යං සභායො දරි ද්‍රිඛො නාම අත්ථි. කහං හුඛො සොති තං දට්ඨුකාමො අහොසි. සො තතොපට්ඨාය අනෙතපුරෙපි පරිසමපේකපි කහං හුඛො මය්‍යං සභායො දරිද්‍රිඛො යො මෙ තස්ස වසනට්ඨානං කපේති මහන්තමස්ස යසං දස්සාමිති වදහි. එවං තස්ස පුතපුතං තං සරන්තස්සෙව අඤ්ඤාති දස සංවච්ඡරුති අභිකක්කන්තාති.

දරිද්‍රිඛපච්චෙතොදොසි පඤ්ඤාසවස්සවචයෙන ආවජ්ජෙනො මං. බො සභායො සරතිති ඤාත්වා ඉදාති සො මහලලකො පුත්තධිතාති චුඛිසිපපතො ගන්ත්වා ධම්මං කපේත්වා පබ්බාජෙස්සාමි නන්ති ඉද්ධියා ආකාසෙන ආගන්ත්වා උය්‍යානෙ ඔතරිත්වා සුචණ්ණපටිමා විය සිලා පටෙට් නිසීදි.

උය්‍යානපාලො තං දිස්වා උපසඛකම්මත්වා හන්තො තුනො ආගතො සිති පුච්ඡි. නන්‍දමුලකපඛාරතොති. කෙ නාම තුමෙහති. දරිද්‍රිඛො පච්චෙතොදොසි නාමාහං ආවුසොති. හන්තො අමනාකං රුජානං ජාතා සිති. ආම ජාතාම ගිහිකාලෙ නො සභායොති. හන්තො රුජා තුමෙහ දට්ඨුකාමො කපේස්සාමි තස්ස තුමනාකං ආගතභාවන්ති. ගච්ඡ කපෙ තිති. සො සාධුති වත්වා තුරිතතුරිතොව ගන්ත්වා තස්ස සිලාපටෙට් නිසිත්තභාවං රඤ්ඤා කපෙසි.

රුජා ආගතො කිර මම සභායො පසසිස්සාමි නන්ති රථං ආරුය්‍ය මහන්නෙත පරිවාරෙත උය්‍යානං ගන්ත්වා පච්චෙතොදොසි වන්දිත්වා පටිසන්ධාරං කත්වා එකමන්තං නිසීදි. අථ තං පච්චෙතොදොසි කීං බ්‍රහ්මදත්ත ධම්මෙත රජං කාරෙසි අගතිගමණං න ගච්ඡසි ධනත්ථාය

ලොකං න පිලෙසි දුතාදිති පුඤ්ඤති කරුසිති ආදීති වචනාති
වදනොතා පටිසන්ථාරං කත්වා බ්‍රහ්මදත්ත මහලලකොසි. එතරති කාමෙ
පහාය පබ්බජිත්‍වං තෙ සමයොති වත්වා තස්ස ධම්මං දෙසෙනොතා
පස්මං ගාථමාහ :-

පඬෙකාව කාමා පලිපොව කාමා
හයඤ්ච මෙතං තිමුලං පවුත්තං,
රජොව ධුමොව මයා පකාසිතා
තිත්වා තුවං පබ්බජ බ්‍රහ්මදත්තාති.

තත්ත්ව-පඬෙකාව උදකෙ ජාතාති තිණසෙවාලකනලකුමුදගවත්
දිති අධිපෙපතාති. යථාති උදකං නරන්තං තාති ලග්ගාපෙනති තථා
සංසාරසාගරං තරන්තස්ස යොගාවචරස්ස පඤ්චකාමගුණා සබ්බෙවා
පන වදන්තාමකිලෙසකාමා ලග්ගාපනවසෙන පඬෙකානාම. ඉමසමිං හි
පඬෙක ආසත්තා විසත්තා දෙවාපි මනුස්සාපි තීරවත්තාපි කිලමන්ති
රුදන්ති පරිදෙවන්ති. පලිපො ව කාමාති පලිපො වුවවති මහා
කද්දමො යමති ලග්ගා සුකරමිගාදයොපි සිහාපි වාරණාපි අත්තානං උඬ
රිත්වා ගන්තුං න සකෙකානති වදන්තාමකිලෙසකාමාපි තං සරික්කතාය
පන පලිපාති වුත්තා පඤ්ඤවනොතාපි හි සත්තා තෙසු භාමෙසු සතිං
ලග්ගකාලතො පට්ඨාය ඡත කාමෙ පද්‍යලෙත්වා සිසං උට්ඨාය අභිඤ්චනං
අපසුබ්බොධං රමණීයං පබ්බජ්‍යං උපගන්තුං න සකෙකානති. හයඤ්ච
මෙතන්ති හයඤ්ච එතං මකාරො බ්‍රහ්මදත්තපදසන්ධිසෙන වුත්තො,
තිමුලන්ති තිහි මුලෙහි පතිට්ඨිතං විය අවලං බලවහයසෙත්තං නාමිං.
පවුත්තන්ති මහාරජ එතෙ කාමා නාම දිට්ඨධම්මිකසම්පරාධිකස්ස
අත්තානුවාදහරාදිකස්ස වෙව චත්තිංසකමකරණඅට්ඨනවුත්තිරුගාදි
වසප්පවත්තස්ස ව හයස්ස පව්වයට්ඨන බලවහයන්ති බුද්ධපච්චික
බුද්ධබුද්ධසාවකෙති වෙව සබ්බඤ්ඤාබොධිසතොති ව පවුත්තං කපිතං
දීපිතන්ති අපේථා. අථවා හයඤ්ච මෙතන්ති හයඤ්ච මයාථතා තිමුලං
පවුත්තන්ති එවඤ්චත්ථ අපේථා දට්ඨබ්බොයෙව. රජො ව ධුමොමාති
රජධුමසදිසත්තා රජොති ව ධුමොතිව මසාපකාසිතා. යථාති සුන
ගාතස්ස සුචිලිත්තාලකිකත්තස්ස පුරිසස්සසරිරෙ සුබ්බරජං පඨිතං තං
සරිරං දුබ්බණ්ණං සොභාරහිතං කිලිට්ඨං කරුති එවමෙව ඉද්ධි
බලෙන ආකාසෙනාගන්තො වන්දෙ විය සුරියොවිය ව ලොකෙ පඤ්ඤ
නාපි සතිං කාමරජස්ස අනොතා පතිතකාලතො පට්ඨාය ගුණවණ්ණ
ගුණසොභාගුණසුද්ධිතං උපගන්තො දුබ්බණ්ණං සොභාරහිතා කිලිට්ඨා
යෙව භොනති. යථාව ධුමෙන පහවකාලතොපට්ඨාය සුපරිසුද්ධාපි
හිත්ති කාලවණ්ණං භොති එව මෙව අතිපරිසුද්ධස්සණාපි කාමධුමෙන
පහවකාලතො පට්ඨාය ගුණවිනාසපත්තියා මහාරජතමජෙති කාලකාව
නුත්වා පඤ්ඤායන්ති ඉති රජධුමසරිකතාය එතෙ කාමා රජොව
ධුමොමාති මයා තුග්ගං පකාසිතා. තස්මා ඉමෙ කාමෙ තිත්වා තුවං
පබ්බජ බ්‍රහ්මදත්තාති රජානමපි පබ්බජ්‍යං උග්ගාගං ජනෙති.

තං සුඛා රුජා කිලෙසෙති අත්තනො පළිබ්බුද්ධභාවං කපේතො
දුතියං ගාථමාහ :-

ගපිතො ව රතො අබ්බුච්ඡිතො ව
කාමෙස්සවාහං බ්‍රාහ්මණ භිංසරුපං,
තං නුස්සගෙ ජීවිකතො පභාදුං
කාහාමි පුඤ්ඤති අනප්පකානීති.

තත්-ගපිතොති අභිජ්ඣාකායගණෙන බද්ධො. රතොති පකති
ජහාපනෙන රුගෙන රතොතා. අබ්බුච්ඡිතොති අභිවිස මුච්ඡිතො.
කාමෙස්සවාහනති දුට්ඨෙසු කාමෙසු අහං. බ්‍රාහ්මණාති දරිද්‍ර බවට පත්වන
බුද්ධං ආලපති. භිංසරුපනති බලවරුපං. තං නුස්සගෙති තං දුට්ඨමපි
කාමං න උස්සාහාමි න සකෙකාමි ජීවිකතො පභාදුනා ඉමාය
ජීවිකාය අපිකො අහං තං කාමං පභාදුං න සකෙකාමිති වදති.
කාහාමි පුඤ්ඤතීති දුතියි උපොසථකමමසඛිතානී පන පුඤ්ඤති
අනප්පකානී බහුති කරස්සාමිති එවං කිලෙසකාමො නාමෙස සඛිති
ලිට්ඨිකාලතො පට්ඨාය අපනෙදුං න සකෙකානි යෙන සඛිති ලිට්ඨි
විතො මහාපුරිසො පට්ඨකබ්බුද්ධො පබ්බජ්ජාය ගුණෙ කපිතෙපි
පබ්බජ්ජුං න සකෙකාමිති ආහ. යොයං දීපඛිකරපාදමුලෙ අත්තති
සමභවෙන ඤාණෙන බුද්ධිකාරකධම්මෙ විචිතතොතා තතියං තෙකබ්බම
පාරමිං දිස්වා :-

“ඉමං ත්වං තතියං තාව දළහං කත්වා සමාදිය,
තෙකබ්බමෙව පාරමිං ගච්ඡ යදි බොධිං පතත්ථ ච්ඡිති.

යථා අනුසරෙ පොසො විරවුත්ථො දුබ්බදිතො,
න තත් රුහං අභිජනෙති මුතතිමෙව ගවෙසති.

තට්ඨෙව ත්වං සබ්බභවෙ පස්ස අනුසරං විය,
තෙකබ්බමාභිමුඛො සුඛා සමෙධාධිං පාපුණ්ණසි”ති.

එවං තෙකබ්බමෙව ගුණං පරිකිත්තෙයි සො පට්ඨකබ්බුද්ධො
පබ්බජ්ජාය වණ්ණං වත්වා කිලෙසෙ ජබ්බිත්වා සමණො ගොතීති වුච්ච
මානොපි නාහං කිලෙසෙ ජබ්බිත්වා සමණො භවිතුං සකෙකාමිති වදති.
ඉමස්මිං කීර ලොකෙ අට්ඨ උමමත්තකා නාම. තෙනාහු පොරුණා-“අට්ඨ
පුග්ගලා උමමත්තකසඤ්ඤා පටිලභනති කාමුමමත්තකො ලොභවසඛිත
තො කොට්ඨමමත්තකො විභිංසාවසඛිතතො දිට්ඨිමමත්තකො විපල්ලාස
වසඛිතතො මොහුමමත්තකො අඤ්ඤාණවසඛිතසො යකච්ඡමමත්තකො
යකබ්බවසඛිතතො පිතත්ථමමත්තකො පිතත්ථවසඛිතතො සුරුමමත්තකො
පාණවසඛිතතො බ්‍රහ්මමමත්තකො සොකවසඛිතතො”ති. ඉමෙසු
අට්ඨසු උමමත්තකෙසු මහාසතො ඉමස්මිං ජාතකෙ කාමුමමත්තකො
හුත්වා ලොභවසඛිතතො පබ්බජ්ජාය ගුණං න අඤ්ඤාසී. එවං අනත්
කාරකං පතීමං ගුණපරිධංසං ලොභජාතං කස්මා සත්තා පරිමුඤ්චිතුං
න සකෙකානතීති , ගමනගෙන සංසාරෙ අනෙකානි කප්පකොට්ඨක

සහස්සාති එකතො වසීහතාවෙන, එවං සතොසි පණ්ණිනා අපසස්සාදු
කාමාති ආදිකානං පච්චවෙනධණ්ණදුණානං වසෙන පජ්ඣනාතිතෙනෙව
දරිද්‍රඛපච්චෙකබ්බුද්ධො මහාසතොන පබ්බජිතුං න සකෙකාමීති
වුතොසි ධුරතිකෙධපං අකත්වා උත්තරිමසි ඔවදනො වෙ ගාථා ආභ:-

යො අත්තකාමස්ස හිතානුකම්පිතො
ඔවජ්ජමානො න කරොති සාසනං,
ඉදමෙව සෙයොසා ඉති මඤ්ඤමානො
පුතපුතං ගබ්හමුපෙති මඤ්ඤ.

සො සොරරූපං තීරයං උපෙති
සුභාසුභං මුත්තකාරිසපුරං,
සත්තා සකායෙ න ජහනති ගිද්ධා
යෙ හොනති කාමෙසු අවිතරගාති.

තත්ථ-අත්තකාමස්සාති වුසීහතාමස්ස, හිතානුකම්පිතොති තිතෙන
මුදුටිතෙනන අනුකම්පනස්ස, ඔවජ්ජමානොති ඔවදියමානො, ඉද
මෙව සෙයොසාති යං අත්තනා ගතිතාං අසෙයො අනුත්තමම්පි සමානං
තං ඉදමෙව සෙයොසා ඉති මඤ්ඤමානො, මඤ්ඤති සො අඤ්ඤණ
පුග්ගලො මාතුකුච්ඡියං වාසං නාතිකකමති පුතපුතං ගබ්හං උපෙති
එවාති අත්තො, සො සොරරූපනති මහාරූප සො මඤ්ඤ තං මාතු
කුච්ඡියං උපෙනො සොරරූපං දුරුණජාතිකං තීරයං උපෙති නාම.
මාතුකුච්ඡි හි තීරස්සාදවෙසන ඉධ තීරයොති වුතො වතුකුට්ඨික
තීරයොති වුච්චති, වතුකුට්ඨිකතීරයො නාම කාහරෙති වුතො මාතු
කුච්ඡිමෙව වත්තුං වට්ටති, අවිචිමහාතීරයෙ තිබ්බත්තසත්තස්ස හි අපර
පරං ආධාවනපරිධාවනං හොතියෙව භස්මා තං වතුකුට්ඨිකතීරයොති
වත්තුං නලබ්බති, මාතුකුච්ඡියං පන නව්චා දසවා මාසෙ වතුහිටි පසෙහි
ඉතොපිතොව ධාවිදුං නාම නසකකා අතිසම්බාසෙ ඔකාසෙ වතුකො
ටෙන වතුසංඛ්‍යාටිතෙනෙව හුත්වා අච්ඡිතබ්බං, තත්ථා එස වතුකුට්ඨික
තීරයොති වුච්චති, සුභාසුභනති සුභානං අසුභං සුභානංහි සංසාරතීර
කානං යොගාවචරකුලපුත්තානං මාතුකුච්ඡි එකත්තඅසුභසමමතො
තෙන වුත්තා:-

“අජඤ්ඤං ජඤ්ඤසම්බානං අසුචිං සුචිසමමතං,
නානාකුණපපරිපුරං ජඤ්ඤරූපං අපස්සාතො.

ධිරන්ථු මං ආතුරං පුත්තිකායං
දුග්ගතීයං අසුචිං ව්‍යාධිධම්මං,
යත්ථපමත්තා අධිමුච්ඡිතා පජා
හාපෙනති මග්ගං සුගතුපපතතියා”ති.

සත්තාති ආසත්තා විසත්තා ආලග්ගා ලග්ගිතාති අත්තො, සකායෙ
න ජහනතීති තං මාතුකුච්ඡිං න පරිච්චජනති, ගිද්ධාති ගෙගිතායෙව
සෙ හොනතීති යෙ කාමෙසු අවිතරගා හොනති හෙ එතං ගබ්හ
වාසං න ජහනතීති.

එවං දරිද්‍රබලවෙමකවුද්‍රො ගබ්භ ඔකකනනිමුලකඤ්ච පරිහාර මූලකඤ්ච දුක්ඛා දසෙසසා ඉද්දති ගබ්භවුට්ඨානමුලකා දසෙසසා දියසිසාපමාග :-

මිලෙහන ලිහතා රුහිරෙන මක්ඛිතා
සෙමෙහන ලිහතා උපතික්ඛමනති,

යං යං හි කායෙන පුසනති නාවදෙ
සබ්බං අසානං දුක්ඛමෙව කෙවලං,
දිස්වා වදාමි නහි අඤ්ඤානො සවං
පුබ්බෙනිවාසං බහුකං සරුමිති.

තත්-මිලෙහන ලිහතානි මහාරුප් ඉමෙ සත්තා මාවුකුච්ඡිතො නික්ඛමන්තා න වතුපාතිගඤ්චි විලිමිපිඨා සුරහිමාලං පිලුකිඨා නික්ඛමනති. පුරුණතුපෙත පන මක්ඛිතා පලිබුද්ධා හුඨා නික්ඛමනති. රුහිරෙන මක්ඛිතානි රත්තලොහිතවඤ්ඤානුපලිහතා ඉව හුඨා න නික්ඛමනති. රත්තලොහිතමක්ඛිතා හුඨා නික්ඛමනති. සෙමෙහන ලිහතානි නවාපි සෙතවඤ්ඤාවිලිහතා නික්ඛමනති. බහලුච්ඡිල සෙමෙහන ලිහතා පන හුඨා නික්ඛමනති. ඉත්තං හි ගබ්භඋට්ඨාන කාලෙ එහානි අසුවිති නික්ඛමනති. නාවදෙති තසමිං සමයෙ. ඉදං වුත්තං ගොති-මහාරුප් ඉමෙ සත්තා තසමිං මාවුකුච්ඡිතො නික්ඛ මතසමයෙ එවං මිලුනාදිලිහතා නික්ඛමන්තා යං යං නික්ඛමනමග්ගපප දෙසං වා හත්ථං වා පුසනති තං සබ්බං අසානං අමුරු කෙවලං අසුවි මිසං දුක්ඛමෙව පුසනති සුඛං නාම තෙසං තසමිං සමයෙ නත්තීති. දිස්වා වදාමි නහි අඤ්ඤානො සවනානි මහාරුප් අහං ඉමං එත්තකං වදනො න අඤ්ඤානො සවං අඤ්ඤාසං සමණස්ස වා බ්‍රාහ්මණස්ස වා තං සුඨා න වදාමි අත්තනො පන පච්චිකවුද්ධාඤ්ඤානො දිස්වා පටි විජ්ඣිතා පච්චිකං කඨා වදාමිති අත්තො. පුබ්බෙනිවාසං බහුකානි ඉදං අත්තනො ආනුභාවං දසෙසනො ආහං. ඉදං වුත්තං ගොති-මහාරුප් අහංහි පුබ්බෙනිවුත්ථිකපටිපාටිසංඛාතං පුබ්බෙනිවාසං බහුකං සහිමි සතසගස්සකපපාධිකානි වෙ අසඤ්ඤානානි සරුමිති.

ඉද්දති සත්ථා අභිසමුද්ධො හුඨා එවං සො පච්චිකවුද්ධො රුජානං සුභාසිගහාපාය සබ්බඤ්ඤිති වඨා ඔසානෙ උපසිසිගාපමාග :-

විත්‍රාහි ගාථාහි සුභාසිතාහි
දරිද්‍රබො නිජ්ඣාපසි සුමෙධනති.

තත්-විත්‍රාහිනි අනෙකත්ථසනතිසසිතාහි. සුභාසිතාහිනි සුකප්තාහි. දරිද්‍රබො නිජ්ඣාපසි සුමෙධනති හික්ඛවෙ සො දරිද්‍රබො පච්චිකවුද්ධො තං සුමෙධං සුඤ්ඤපඤ්ඤං කාරණාකාරණජනන සමත්ථං රුජානං නිජ්ඣාපසි සඤ්ඤපෙසි අත්තනො වචනං ගණනා පෙසිති අත්තො.

එවං පච්චිකවුද්ධො කාමෙසු දොසං දොසොතිං අත්තනො වචනං ගාභාපෙතිං මහාරුජ ඉදුති පබ්බජ වා මා වා මයා පන තුඤ්ඤං කාමෙසු ආදීනවො පබ්බජ්ජාය ව ආනිසංසො කට්ඨො තිං අපපමිතො හොතිති වතීං සුවණ්ණරුජගංසො විශ ආකාසෙ උපපතීතිං වලා හකගහං මදුනො නන්දමූලකපබ්බාරමෙව ගතො. මහාසතො දසනබසමොධානසමුජ්ජලං අඤ්ඤාං සිරිසමිං යපෙතිං නමස්සමානො තසමිං දසනාවිසයං අතික්කනො ජෙට්ඨපුත්තං පකෙකාසාපෙතිං රජං පටිච්ඡාපෙතිං මහාරුජාසං රෙදන්තසං පරිදෙවන්තසං කාමෙ පහාය හිමවන්තං පටිසිතිං පණ්ණසාලං මාපෙතිං ඉසිපබ්බජං පබ්බජිතිං නට්ඨරසොච්ඡි අභිඤ්ඤා ව සමාපත්තියො ව නිබ්බතොතිං ආයුපරියොසානෙ බ්‍රහ්මලොකුපගතො අහොසි.

සන්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිතිං සච්චානී පකාසෙතිං ජාතකං සමොධානෙසි සච්චපරියොසානෙ බ්‍රහ්ම සොතාපන්තාදයො අගෙසුං තද් රුජා අහමෙව අහොසිනති.

දරිමුඛජාතකං.

6. 1. 4.

කාකොලා කාකසසා වානී ඉදං සන්ථා ජෙනවනෙ විහරන්තො අඤ්ඤන්තරං භික්ඛුං ආරබ්භ කපෙසි.

සො කීර සන්ථුසනතිකෙ කම්මට්ඨානං ගහෙතිං එහං පච්චන්ත ගාමං අගමාසි. මනුස්සා තස්ස ඉරියාපථෙ පසිදිතිං තං හොජෙතිං පටිඤ්ඤං ගහෙතිං අරඤ්ඤා පණ්ණසාලං කතිං තන්ථ විසාපෙසුං. අතිවිශ වස්ස සකකාරං කරිංසු. අරඤ්ඤා සස්සතවාද්‍ය ආගමිංසු තෙ තෙසං වචනං සුතිං ථෙරස්ස වාදං විස්සජෙතිං සස්සතවාදෙ ගහෙතිං තෙසංගෙව සකකාරං කරිංසු. තතො උචේද්දවාද්‍ය ආගමිංසු. තෙ සස්සතවාදෙ විස්සජෙතිං උචේද්දවාදෙ ගණිංසු. අරඤ්ඤා අවෙලකවාද්‍ය අගමිංසු. තෙ උචේද්දවාදෙ විස්සජෙතිං අවෙලකවාදං ගණිංසු. සො තෙසං ගුණාගුණං අජානන්තානං මනුස්සානං සනතිකෙ දුක්ඛෙත වසිතිං වුත්ථවස්සො පචාරෙතිං සන්ථු සනතිකං ගන්තිං කත පටිසන්ථායෙ කහං වස්සං වුත්ථොසිති වුත්තො පච්චන්තං නිස්සයා හන්තති වතිං සුඛං වුත්ථොසිති පුට්ඨො හන්ත ගුණාගුණං අජා නන්තානං සනතිකෙ දුක්ඛං වුත්ථොසිති ආහ. සන්ථා භික්ඛු පොරුණක පණ්ඩිතා තීරව්ජානගොනියං නිබ්බතොපි ගුණාගුණං අජානන්තොසි සද්ධිං එකදිවසමපි ත වසිංසු තිං අත්තනො ගුණාගුණං අජානන්තො කාසමා වසිති වතිං තෙන යාවිතො අතීතං ආහරි:-

අතීතෙ බාරුණසියං බ්‍රහ්මදත්තෙ රජං කාරෙන්නෙ බොධිසත්තො සුවණ්ණගංසගොනියං නිබ්බතති. කණ්ඨිට්ඨාතොපිස්ස අපථි. තෙ චිත්ත කුට්ඨකතෙ වසන්තා හිමවන්තපපදෙසෙ සයංජාතසාලිං බාදන්ති. තෙ එකදිවසං තන්ථ වරිතිං චිත්තකුට්ඨං ආගමන්තො අන්තරුමග්ගෙ

එකං තෙරුං නාම කඤ්චනපබ්බතං දිස්වා තස්ස මන්තෙ නිසිදිංසු.
තං පන පබ්බතං නිස්සාය වසන්තා සකුණා සසා චතුප්පාදා ච
ගොවරභූමියං තානාවණ්ණා හොනති. පබ්බතං පවිට්ඨකාලතො
පට්ඨාය තස්සොභාසෙන සුවණ්ණවණ්ණා හොනති. තං දිස්වා බොධි
සත්තස්ස කණ්ඨිට්ඨා තං කාරණං අජානිත්වා කිංනුබො එතං
කාරණනති භාතරු සද්ධිං සලලපන්නො වෙ ගාථා අභාසී:-

කාකොළා කාකසඬ්ඨිකාව මගඤ්ච පතතං වරු,
සබ්බෙවි සද්දිසා හොම ඉමං අගමම පබ්බතං.

ඉධ සීභාව වෘග්ගාව සීගාලාව මීගාධමා,
සබ්බෙවි සද්දිසා හොනති අයං කොනාම පබ්බතොති.

තත්-කාකොළාති වනකාකා. කාකසඬ්ඨිකාති පකාතිකාකසඬ්ඨිකා ච
පතතං වග්ගති පකාතිණං සෙට්ඨා. සද්දිසා හොමාති සද්දිසවණ්ණා හොම.
තස්ස වචනං සුත්වා බොධිසත්තො තතියං ගාථමාහ:-

ඉමං තෙරුනති ජාතනති මනුස්සා පබ්බතුත්තමං,
ඉධ වණ්ණෙන සමපන්නා වසනති සබ්බපාණිනොති.

තත්-ඉධ වණ්ණෙනාති ඉමස්මිං තෙරුපබ්බතෙ ඔභාසෙන
වණ්ණසමපන්නා සුත්වා. තං සුත්වා කණ්ඨිට්ඨා සෙසගාථා අභාසී:-

අමානතා යත්ථ සියා සන්තානංවා විමානතා,
භීතසමමානතා වාපි න තත්ථ වසතිං වසෙ.

යත්ථාලසොව දකෙබාව සුරෙ භීරුව පූජ්ජා,
න තත්ථ සන්නො තිවසනති අවිසෙසකරෙ නගෙ.

තායං තෙරු විහජති භීතමුක්කට්ඨමජ්ඣිමෙ,
අවිසෙසකරෙ තෙරු හන්ද තෙරු ජගාමසෙති.

තත්-පළමගාථාය අත්ථො- යත්ථ සන්තානං පණ්ඩිතානං සීල
සමපන්නානං මානනස්ස අභාවෙන අමානතා අවමඤ්ඤතාව අවමාන
වසෙන විමානතා වා භීතානං වා දුස්සීලානං සමමානතාව සියා තත්ථ
න වසෙ න වසෙය්. පූජ්ජාති එතෙ එත්ථ එකසද්දිසාය පූජ්ජාය පූජනියා
හොනති සමකං සකකාරං ලභනති. භීතමුක්කට්ඨමජ්ඣිමෙති ජාති
ගොත්තකුලප්පදෙසසීලාචාරඤ්ඤාදීභි භීතෙව මජ්ඣිමෙව උක්කට්ඨෙව
අසං න විහජති. හන්දාති වචස්සග්ගත්ථෙ තිපානො. ජගාමසෙති
පරිවචජාම.

එවඤ්ච පන වත්ථා උභොපි හෙ ගංසා උප්පතිත්වා විනතකුට්ඨ
මෙවගතා.

සඳා ඉමං බමමදෙසනං ආගරිතා සම්මානි පකාසෙතා ජනකං සමොධානෙයි. සම්මපරියොසානෙ සො භික්ඛු සොනාපනතිඵලෙ පතිට්ඨති. තද්ද කණ්ට්ඨගංසො ආනන්දෙ අගොසි ජෙට්ඨකභංසො පන අහමෙවති.

නෙරුජානකං.

6. 1. 5.

ආසාවතී නාම ලභාති ඉදං සඳා ජෙනවනෙ විහරන්තො පුරුණදුතිසිකාපලොභනං ආරබ්භ කපෙයි. වජ්ඣ ඉන්ද්‍රියජාතකෙ ආදි භවිස්සති.

ඉධ පන සඳා තං භික්ඛුං සම්මං කිරිතං උක්කණ්ඨිතොති වතා සම්මං භන්තොති වුතො කෙන උක්කණ්ඨාපිතොසීති පුරුණදුතිසිකාය භන්තොති වුතො භික්ඛු එසා ඉති භුග්ගං අනත්තාරිකා පුබ්බපි තිං එතං නිස්සාය වතුරබ්බිතීසෙනං ජහිතා ගිමවනපපදෙසෙ මහනතං දුක්ඛං අනුභවන්තො තිණ්ඤ්ඤං සංවච්ඡරති වසීති වතා අතිතං ආගරි:-

අතීතෙ බාරුණසියං බ්‍රහ්මදන්තෙ රජං කාරෙතො බොධිසත්තො කාසිකගාමෙ බ්‍රාහ්මණකුලෙ නිබ්බන්ධිතා වයප්පන්තො තසක්ඛිලායං උග්ගභිතසිපෙපා ඉසිපබ්බජං පබ්බජිතා වනමුලඵලාගාරෙ අභිඤ්ඤාව සමාපතති යොව නිබ්බන්ධෙතොති ගිමවනපපදෙසෙ වයි.

තස්මිං කාලෙ එකො පුඤ්ඤසම්පන්නො සන්තො තාවතීංසභව නතො වවිතා තස්මිං ණානෙ පදුමසරෙ එකස්මිං පදුමගබ්භෙ දුරිකා හුතා නිබ්බන්ධි. සෙසපදුමෙසු පුරුණභාවං පතා පනන්තොසුපි තං මහාකුච්ඡිකං හුතා තිට්ඨතෙව.

තාපසො තභාසිතුං පදුමසරං ආගතො තං දිස්වා අඤ්ඤාසු පදුම පුපෙථසු පනන්තොසුපි ඉදං මහාකුච්ඡිකං හුතා තිට්ඨති කිං නුබො කාරණන්ති වින්තොති උදකසාටකං නිවාසෙති ඔතරන්තො ගන්තො තං පදුමං විවරිතො තං දුරිකං දිස්වා සිතුසඤ්ඤං උප්පාදෙති පණ්ණ සාලං ආනෙති පටිජග්ගි.

සා අපරභාගෙ සොළසවස්සිකා හුතා අභිරුපා අගොසි උත්තම රුපධර අතික්කන්තා මානුසකවණ්ණං අප්පත්තා දෙවවණ්ණං. තද්ද සකෙකා බොධිසත්තස්ස උපට්ඨානං ආගමජිති. සො තං දිස්වා කුතො එසාති පුච්ඡති ලඤ්ඤානිශාමං සුතා ඉමිස්සා කිං ලඤ්ඤා වට්ටතීති පුච්ඡති. නිවසනන්තො එළිකපාසාදං මාපෙති දිබ්බසයනදිබ්බවන්තාලභිකාර භොජනවිධානං මාරිසාති. තං සුතා සො සාධු භන්තොති තස්සා නිවස නන්තො එළිකපාසාදං මාපෙති දිබ්බසයනදිබ්බවන්තාලභිකාරදිබ්බඅන්ත පාණාති මාපෙයි.

සො පාසාදෙ තසසා අභිරුහනකාලෙ ඔතරිතො භුමියං පතිට්ඨති. තසසා ආරොහනකාලෙ ලබ්ඛිතො ආකාසෙ තිට්ඨති. සා බොධි සත්තසසා වත්තපට්ඨතං කුරුමානා පාසාදෙ වසති. තමෙකො වත වරකො දිස්වා අයං වො භන්තො කිං හොතිති පුච්ඡිතො ධිතා මෙති සුත්වා බාරුණසිං ගන්ත්වා දෙව මයා හිමවන්තප්පදෙසෙ එවරුපා නාම එකසසා තාපසසසා ධිතා දිට්ඨාති රඤ්ඤා ආරොවෙසි.

තං සුත්වා සො සචණ්ඩසංසග්ගෙනෙව බැක්ඛිතො වතවරකං මග්ගදොදු සකං කත්වා චතුරභිනිතියා සෙනාය තං යානං ගන්ත්වා ඛන්ධාවාරං නිවාසාපෙත්වා වතවරකං ආදාය අමච්චගණ්ඨපරිවුත්තො අසසමපදං පටි සිත්වා මහාසත්තං චන්දිත්වා එකමන්තං තිසින්නො භන්තො ඉන්ද්‍රියො නාම බ්‍රහ්මවරියසසා මලං තුමානං ධිතරං අහං පටිප්ඨතිස්සාමිති ආහ.

බොධිසත්තො පත කිං නුබො එතස්මිං පදුමෙති ආසඬකං කත්වා උදකං ඔතරිතො ආනිතභාවෙන තසසා කුමාරිකාය ආසඬකාකුමාරීති නාමං අකාසි. සො තං රුජානං ඉමං ගගෙත්වා ගච්ඡාති උජ්ජකං අවත්වා මහාරුජ ඉමාය කුමාරිකාය නාමං ජාතන්තො ගණ්ඨිත්වා ගච්ඡාති ආහ. තං සුත්වා රුජා ආහ තුමෙහි කට්ඨෙන ජාතිස්සාමි හගොති. අහං තෙ න කපෙමි. ත්වං අත්තන්තො පඤ්ඤාබලෙන නාමං ජාතන්තොච ගගෙත්වා යාතිති.

සො සාමුඛි සමපට්ඨිත්වා තතො පට්ඨාය අමච්චෙති සද්ධිං කිං නාමානුබො එසාති නාමං උපධාරෙති. සො යාති තාති දුජ්ජානාති නාමාති තාති කිත්තෙත්වා අසුකානාම භවිස්සාති අසුකානාම භවිස්සාතිති බොධිසත්තො සද්ධිං කපෙසි. තං සුත්වා බොධිසත්තො න එවංනාමාති පටිකම්පති.

අථ රඤ්ඤා නාමං උපධාරෙත්තස්සෙව සංවච්ඡරෙ අතීතො තද භත්තීඅසසමනුස්සෙ සිහාදයො වාළා ගණ්ඨනති. දීඝජාතිනපරිපජො හොති. මකම්කාපරිපජො හොති සිත්තෙ කිලමිත්වා බහු මනුස්සා මරන්ති. අථ රුජා කුජ්ඣිත්වා කිං මෙ එතායාති බොධිසත්තසසා කපෙත්වා පායාසි.

ආසඬකා කුමාරිකා තං දිවසං එළිකවාහපානං විවරිත්වා අත්තානං දස්සෙන්නති අට්ඨාසි. රුජා තං දිස්වා මයං නව නාමං ජාතිතුං න සකෙකාම ත්වං හිමවන්තෙයෙව වස මයං ගමිස්සාමාති ආහ. කහං මහාරුජ ගච්ඡන්තො මාදිසං ඉන්ද්‍රියං ලභිස්සාසි මම වචනං සුණාහි. තාවතිංසදෙව ලොකෙ විතතලතාවතො ආසාවතීනාම ලතා අත්ති. තසසා එලස්ස අබ්‍යන්තරෙ දිබ්බපාණං නිබ්බන්තති තං එකවාරං පිච්ඡිත්වා වත්තාරෙ මාසෙ මත්තා. හුත්වා දිබ්බසයනෙ සයනති. සා පත වස්සසහස්සෙත එලති. සුරසොණ්ඩා දෙවපුත්තා ඉතො එලං ලභිස්සාමාති දිබ්බපාණෙ පිපාසං අධිවාසෙත්වා වස්සසහස්සං නිබ්බං ගන්ත්වා තං ලතං අරොහා හුබොති ඔලොකෙන්නති. ත්වං පත එකසංවච්ඡරෙනෙව උක්කණ්ඨිතො ආසා එලවතීනාම සුඛා මාදුක්කණ්ඨිති වත්වා තිස්සො ගාථා අභාසි :-

ආසාවතී නාම ලතා ජාතා විතලනාවතො,
 නසො වසොසහසොන එකං නිබ්බන්ධනෙන ඵලං.
 තං දෙවා පසිරුපාසනති තාවදුරඵලංසනිං.

ආසිංසෙව තුවං රුජ ආසා ඵලවතී සුඛා,
 ආසිංසථෙව සො පකඛි ආසිංසථෙව සො දිජො.

නසොවාසා සමිජ්ඣන්ත තාවදුරගතා සතී,
 ආසිංසෙව තුවං රුජ ආසා ඵලවතී සුඛාති.

තත්-ආසාවතීති එවංනාමිකා සාති යස්මා නසො ඵලෙ ආසා උපපජ්ජති තසමා එතං නාමං ලභී. විතලනාවතොති එවංනාමිකෙ උය්‍යානෙන තසමිං කීර උය්‍යානෙන රුකකලනාදිනං පහා තත් පවිට්ඨි පවිට්ඨානං දෙවානං සරීරවණණං විත්‍රං කරුති තෙනසො විතලනාවතනති නාමං ජාතං. පසිරුපාසනති පුනපුන උපෙනති. ආසිංසෙවාති ආසිංසාතියෙව පණෙතියෙව මා ආසවෙජ්දකමං කරුතිති.

රුජා නසො කථාය බජ්ඣන්තා පුන අමවෙව සනතිපානෙනා, දසනාමකං කාරෙත්වා නාමං ගවෙසනොනා අපරමව් සංවච්ඡරං වසි නසො දසනාමකෙපි නාමං නාගොසි. අසුකා නාමාති වුත්තෙ බොධි සතොනා පටිකඛිපතොව. පුන රුජා කිං මෙ ඉමායාති තුරභිතං ආරුක්‍ෂා පායාසි.

සාපි පුන වානපානෙ යත්වා අත්තානං දසොසි. තං දිස්වා රුජා තිට්ඨි ත්වං මයං ගමිස්සාමාති ආහ. කසමා යාසි මහාරුජාති. තව නාමං ජාතිතුං න සකෙකාමිති. මහාරුජ කසමා නාමං න ජාතිස්සසි ආසා නාම අසමිජ්ඣානකා නත්ති. මම වචනං සුණාති. එකො කීර බකො පබ්බතමුද්ධාති සීතො අත්තනා පඤ්චං ලභී ත්වං කසමා න ලභිස්සසි අභිවාසෙති මහාරුජාති. එකො කීර බකො එකසමිං පදුම සරෙ ගොවරං ගහෙත්වා උපපතීත්වා පබ්බතමත්තකෙ නිලීසි. සො තං දිවසං තත්ථෙව වසිත්වා පුනදිවසෙ විනොසසි අහං ඉමයමිං පබ්බත මත්තකෙ සුඛං නිසිනොනා සවෙ ඉතො අනොතරිත්වා එත්ථෙව නිසිනොනා ගොවරං ගහෙත්වා පාණීයං පිම්බිත්වා ඉමං දිවසං වසෙය්‍යං හදුකං වත අස්සාති. අථ තං දිවසමෙව සකෙකා දෙවරුජා අසුරනිමමථනං කත්වා තාවතිංසභවතෙ දෙවිස්සරියං ලද්ධො විනොසසි මම තාව මනොරථො මත්තකං පතොනා අත්ති නුබො අඤ්ඤා කොචි අපරිපුණ්ණමනො රථොති. සො උපධාරෙතොනා තං බකං දිස්වා ඉමස්ස මනොරථං මත්තකං පාපෙස්සාමිති බකස්ස නිසින්නට්ඨානතො අවිදුරෙ එකා නදී අත්ති. තං නදිං මසපුණ්ණං කත්වා පබ්බතමත්තකෙන පෙසෙසි. බකො තත්ථෙව නිසිනොනා මවෙජ්ඣ බාදිත්වා පාණීයං පිම්බිත්වා තං දිවසං තත්ථෙව වසි. අථ උදකමපි හස්සිත්වා ගතං. එවං මහාරුජ බකොපි තාව අත්තනො ආසාඵලං ලභී ත්වං කසමා න ලභිස්සසිති වත්වා ආසිංසථෙවාති ආදිමාහ.

තැන්- ආසිංසපේමානි ආසිංසියෙව පඤ්ඤියෙව. පක්ඛිති පක්ඛිති සුත්තතතා පක්ඛි. මික්ඛනතුං ජාතනාය දිජේ. නාම දුරගතා සතීති පබ්බතමන්තනො මච්ඡානඤ්ච උදකස්සව දුරභාවං පස්ස එවං දුරගතාපි සමානා සක්කස්ස ආනුභාවෙන බක්කස්ස ආසා සුරියෙවාවති.

අඵ රුජා තස්සා කථං සුත්වා රුපෙ බජ්ඣත්වා කථාය අලලීනො ගනතුං අසක්කොනො අමච්චෙව සනති පානෙත්වා සත්තාමං කාරෙසි. සත්තාම වසෙන නාමං ගවෙසත්තස්සාපිස්ස අඤ්ඤං සංවච්ඡරං අතීතං, සො තිණ්ණං සංවච්ඡරානං අච්චයෙන බොධිසත්තං උපසඬකමිත්වා සත්තාම වසෙන අසුකා නාම අසුකා නාම භවිස්සති භනෙනති පුච්ඡි. න ජානාසි මහාරුජාති. සො ගමිස්සාමදාති මයනති බොධිසත්තං වන්දිත්වා පායාසි.

ආසඬකා කුමාරිකා පුත්ත එළිකවාතපානං නිස්සාය සිතාව. රුජා තං දිස්වා තිං අච්ඡ මයං ගමිස්සාමාති ආහ. කසමා මහාරුජාති. තිං මං වචනෙනෙව සත්තපෙසසි තව කාමරතියා තව මධුරවචනෙන බජ්ඣත්වා වසත්තස්ස මම තිණ්ණි සංවච්ඡරාති අතික්කන්තාති ඉදාති ගමිස්සාමිති වත්වා ඉමා ගාථා ආහ:-

සමෙපසි බොමං වාවාය තව සමෙපසි කල්මුතා,
මාලා සෙරෙය්‍යකස්සෙව වණ්ණවන්තා අගන්තිකා.

අඵලං මධුරං වාවං යො මිත්තෙත්ත පකුබ්බති,
අදදං අවිස්සාජං භොගං සන්ති තෙත්තස්ස ජීරති.

යං හි කසිරු තංහි වදෙ යං න කසිරු තතං වදෙ,
අකරොන්තං භාසමානං පරිජානන්ති පණ්ඩිතා.

බලඤ්චවත මෙ බිණං පාඨෙය්‍යඤ්ච නච්ඡජති,
සඬෙක පාණ්ණපරොධාය හන්දදාති වජාමහනති.

තැන්-සමෙපසිති සත්තපෙසසි පිණෙසි. මාලාසෙරෙය්‍යකස්සෙව වාති කණ්ටකකුරණ්ඩකස්ස. දෙසනාසිසමෙවෙනං යඩ්ඛිඤ්චි පන සුවණ්ණකුරණ්ඩකජයසුමිතාදිකං අඤ්ඤාමපි පුප්ථං වණ්ණසමපන්නං අගනිකං සබ්බන්තං සන්ධාය එවමාහ. චණ්ණවන්තා අගනිකාති යථා සෙරෙය්‍යකාදිකං මාලා වණ්ණ වන්තනාය දස්සනෙන තපෙපති අගන්ති නාය ගනෙකින න තපෙපති එවං තිං මං දස්සනෙන පියවචනෙනෙව තපෙපසි නකල්මුතාති දීපෙති. අදදන්ති හදෙද යො ඉමං නාම තෙ භොගං දස්සාමිති මධුරවචනෙන වත්වා තං භොගං අදදන්තො අවිස්සරේජන්තො කෙවලං මධුරවචනෙන කරොති නෙත්ති සද්ධං අස්ස මිත්තස්ස සන්තිජීරති මිත්තසන්තවෙන න සථියති. පාඨෙය්‍යඤ්චාති හදෙද මයං තව මධුරවචනෙන බජ්ඣත්වා තිණ්ණි සංවච්ඡරාති වසත්තස්සෙව හත්තිඅස්සරථපත්තිසඬාතං බලඤ්ච බිණං මනුස්සානං භත්තවෙනන සඬාතං පාඨෙය්‍යඤ්ච තත්ති. සඬෙකපාණ්ණපරොධායාති ස්වාහං ඉධෙව අත්තනො ජීවිතචිතාසං ආසඬකාමි හන්ද ඉදානාහං ගච්ඡාමිති.

ආසඬකා කුමාරිකා රඤ්ඤෙ වචනං සුඤ්ඤා මහාරුජ්ඣං මය්‍යං
නාම ජානාසි. තයා වුත්තමෙව මම නාමං ඉමං මෙ පිඬු කපේනි
මං ගණතිනා යාතිති රඤ්ඤෙ සද්ධිං සලලපනති ආග :-

එතදෙවති මෙ නාමං යං නාමසම්මං රපේසහ,
ආගමෙති මහාරුජ්ඣ පිනරං ආමන්තයාමහනති.

තස්සජෝ-යනනාමා අහං අසමි තං එතං ආසඬකානෙව මම
නාමනති. තං සුඤ්ඤා රුජ්ඣා බොධිසත්තස්ස සනාතිකං ගනනාම වැඩිනා
හනෙන කුමාරානං ඩිනා ආසඬකා නාමාති ආග. තං සුඤ්ඤා මහාසත්තො
නාමං ඤ්ඤානාලොභොපට්ඨාය තං ගහෙනා ගව්ස් මහාරුජ්ඣති ආග. තං
සුඤ්ඤා සො මහාසත්තං වැඩිනා එළිකවිමානඤ්ඤා ආගනනා අජ්ජ
හද්දෙ පිනරුපි තිං මය්‍යං දිනනා එතිදති ගමිස්සාමාති. තං සුඤ්ඤා සා
ආගමෙති මහාරුජ්ඣ පිනරං ආමන්තයාමහනති වනා පාසාදු ඔතරිනා
මහාසත්තං වැඩිනා රෙදිනා බමාපෙනා රඤ්ඤෙ සනාතිකං ආගනා.
රුජ්ඣා තං ගහෙනා බාරුණසිං ගනනා පුත්තධිතාති වඩිසිනො පියසං
වාසං වසි. බොධි තෙනා අපරිභිනාස්සානො බුහවලොකෙ උපපජ්ජ.

සජ්ඣා ඉමං ධම්මදෙසනං ආගරිනා සච්චාති පකාසෙතා ජාතකං
සමොධානෙසි. සච්චපරියොසානෙ උක්කණ්ඨිතභික්ඛු සොනාපනති
එලෙ පතිට්ඨති. තදු ආසඬකා කුමාරිකා පුරුණදුතිසිකා අහොසි. රුජ්ඣා
උක්කණ්ඨිතභික්ඛු අහොසි. තාපසො පන අගමෙවාති.

ආසඬකජානනං.

6. 1. 6.

න මෙරුච්චිති ඉදං සජ්ඣා ජෙනවනෙ විහරන්තො එකං දුබ්බව
තික්ඛුං ආරබ්භ කපේසි.

අථ සජ්ඣා තං තික්ඛුං පකෙකාසාපෙනා සච්චං කිරි තිං තික්ඛු
දුබ්බවොති පුච්ඡිතා ආම හනෙනති වුත්තෙ නබො තික්ඛු ඉදුනෙව
පුබ්බෙපි තිං දුබ්බවොයෙව දුබ්බවහාවං පන තිස්සාය පණ්ණිතානං
වචනං අකරොන්තො වෙරථොවානමුඛෙ බ්‍යසනං ගතොසීති වනා
අතිතං ආගරි :-

අතීතෙ බාරුණසියං බුහවදුත්තෙ රජ්ජං කාරොන්තෙ බොධිසත්තො
ගිජ්ඣයොතිසං නිබ්බතතිනා අපරණ්ණගිජ්ඣො නාම අහොසි. සො
ගිජ්ඣගණපරිවුත්තො ගිජ්ඣකුටපබ්බතෙ වසි. පුත්තො පතස්ස මහා
ලොපො නාම ථාම බලසම්පන්නො අහොසි. සො අඤ්ඤෙසං ගිජ්ඣානං
සීමං අතික්කමිනා අතිඋච්චං උපපනති. ගිජ්ඣා පුත්තො තෙ අතිදුරං
උපපනති ගිජ්ඣරඤ්ඤෙ ආවික්ඛිංසු. තං සුඤ්ඤා සො තං පකෙකා
සාපෙනා තිං කිරි තාත අතිඋච්චං ගව්ස්සි. අතිඋච්චං ගව්ස්සෙනා
ජීවිතකයං පාපුණ්ණිසාති වනා තිස්සො ගාථා අහාසි :-

නමෙ රුච්චි මිහාලොප යස්සනෙ නාදිසා ගති,
අනුවං නාන පනසි අහුමිං නාන සෙවසි.

වතුකකණ්ණංව කෙදුරං යද්ද නෙ පඨවි සියා,
නතො නාන නිවහනස්සු මාස්සු එතෙතා පරංගමි.

සනති අසෙසුපි සතුණා පතතයානා විහග්ගමා,
අකඛිතතා වාතවෙගෙන නට්ඨා තෙ සසසතිසමාති.

තත්-මිහාලොපාති පුත්තං නාමෙනාලපති. අනුවං නාන පනසිති නාන නිවං අසෙසුසං ගිජ්ඣානං සීමං අතිකකමිනා අති උචං ගවස්සි. වතුකකණ්ණංව කෙදුරනති ඉමිනාස්ස සීමං ආවිකති. ඉදං වුත්තං හොති- නාන යද්ද නෙ අයං මහාපඨවි වතුකකණ්ණං කෙදුරං විශ සියා එවං බුද්ධිකා විශ හුනා පසුසුයෙථ අථ නිං එතතකා ධානා නිවතෙතයාසි එතෙතා පරං මා ගමිති. සනති අසෙසුපිති න කෙවලං නිමෙව අසෙසුපි ගිජ්ඣා එවං කාරිංසුති දිපෙති. අකඛිතතාති තෙපි අවහාකං සීමං අතිකකමිනා ගතා වාත වෙගෙන ආකඛිතා නයසිංසු. සසසතිසමාති සසසතිති පඨවිපබ්බ නාදිති සමං අත්තානං මසුසුමානා අත්තනො වස්සසගස්සපරිමාණං ආසුං අසුරෙතාපි අත්තරං විනට්ඨාති අනෙථා.

මිහාලොපො ව අනොවාදකතතා පිත්ථවචනං අකතා ලබ්ඝනො පිත්තර අකතානං සීමං දිස්වා තං අතිකකමි කාලවාතෙ පනා තෙපි ජිජිකා උපපතියො වෙරග්ගවාතමුඛං පකඤ්ඤි. අථ නං වෙරග්ගවාතා පහරිංසු. සො තෙති පහවමතොව බණ්ඩාබණ්ඩං හුනා ආකාසෙයෙව අත්තරධාසි.

අකතා අපරණ්ණස්ස පිත්ථ වුද්ධස්ස සාසනං,
කාලවාතෙ අතිකකමි වෙරග්ගානං වසංගතො,

තස්ස පුත්තා ව දුරං ව යෙවසෙසු අනුජිවිනො,
සබ්බෙ බ්‍රහ්මාපාදං අනොවාදක ර ජෙ.

එවමපි ඉධ වුද්ධානං යො වාකාං නාවුජ්ඣති,
අතිසීමාවරො දිතොති ගිජ්ඣා වාතීතසාසනො,
සබ්බෙ බ්‍රහ්මානං පපොපානති අකතා වුද්ධසාසනති.

ඉමා තිස්සො අතිසමුද්ධගාපා.

තත්-අනුජිවිනොති තං තිස්සාය අනුජිවනකා. අනොවාදකරෙ දිජෙති තස්මිංගි මිහාලොපෙ ගිජ්ඣා ඔවාදං අකරෙතෙත සබ්බෙපි තෙ තෙත සද්ධිං අතිසීමං ගතවා විනාසං පාපුණ්ණංසු. එවමපිති හිකඛෙව යථා සො ගිජ්ඣා එවං යො අසෙසුපි ගහවෙට්ඨා වා පබ්බජිතො වා හිතානුකම්පකානං වුද්ධානං වචනං න ගණ්හාති, සොපි අයං සීමං අතිකක මිනා වරතො දිතො දපිතො ගිජ්ඣාම බ්‍රහ්මානං පාපුණ්ණාතිති.

සන්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා සච්චාති පකාසෙත්වා ජාතකං සමොධානෙයි. තදු මහාලොපො දුබ්බවතීකඛු අහොයි. අපරණෙණා පන අහමෙවාති.

මහාලොපනිකං.

6. 1. 7.

කානු කාලොති චණේණාති ඉදං සන්ථා ජේතවනෙ විහරනො අනාථපිණ්ඩිකං ආරබ්භ කපෙයි.

සොති සොනාපනතිථලෙ පතිට්ඨිතකාලන්තො පට්ඨාය අබණ්ඩාති පඤ්චසීලාති රකඛි. හරියාපියං පුත්තධිතරොපි දුසාපි හතිං ගහෙත්වා කම්මං කරොන්තා කම්මකරුපි සබ්බෙ රකඛිංසුයෙව. අපේකදිවසං භීයා ධම්මසභායං කථං සමුව්ඨාපෙසුං ආවුසො අනාථපිණ්ඩිකො සුවිච්චෙව සුවිපරිවාරොව හුත්වා චරතිති. සන්ථා ආගන්ත්වා කායනුත්ථ භික්ඛවෙ ඵතරති කථාය සනතිසිත්තාති පුච්ඡිත්වා ඉමාය නාමාති වුත්තෙත න භික්ඛවෙ ඉදුනෙව පුබ්බෙ පොරුණකපණ්ඩිතාපි සුවිච්චෙව සුවිපරිවාරාච අනෙසුනති වත්වා තෙති යාවිතො අතිතං ආහරි:-

අතීතෙ බාරුණසීයං බ්‍රහ්මදත්තෙත රජං කාරොන්ත බොධිසත්තො සෙට්ඨි හුත්වා දුතං අදුසි, සීලං රකඛි, උපොසථකම්මං කරි. හරියාපියං පඤ්චසීලාති රකඛති පුත්තධිතරොපි දුසකම්මකරපොරුසාපි රකඛනති. සො සුවිපරිවාරසෙට්ඨිකෙව පඤ්ඤාසිත්ථ. අපේකදිවසං සො විනේතසි සවෙ මයා සුවිපරිවාරසීලො කොචි ආගමියාති තස්ස මම තිසීදන පලලඛකං වා නිපජ්ජනසයනං වා දාතුං න යුත්තං අනුච්ඡිට්ඨං අපරිභුත්තං දාතුං චට්ඨතිති. අථ අත්තනො උපට්ඨානෙයෙව ඵකපසෙයන අපරිභුත්තං පලලඛකඤ්ච සයනඤ්ච පඤ්ඤාපෙයි.

තස්මිං සමයෙ වාතුමමහාරුජ්කදෙවලොතෙ විරූපකම්මහාරුජස්ස ධිතා කාලකණ්ණිව නාම ධනරට්ඨමහාරුජස්ස ධිතා සිරිව නාමාති ඉමා දො බහුං ගකම්මාලං ආදාය අනොතත්තෙ කිළිස්සාමාති අනොතත්ත තිත්ථං ආගච්ඡිංසු. තස්මිං පන අනොතත්තදහෙ බහුති තිත්ථාති, තෙසු බ්‍රහ්මානං තිත්ථෙ බ්‍රහ්මාව නභායනති පච්චෙකබ්‍රහ්මානං තිත්ථෙ පච්චෙක බ්‍රහ්මාව නභායනති භික්ඛුනං තිත්ථෙ භික්ඛුව නභායනති තාපසානං තිත්ථෙ තාපසාව නභායනති වාතුමමහාරුජ්කාදිසු ඡත්ථ සග්ගෙසු දෙවපුත්තානං තිත්ථෙ දෙවපුත්තාව නභායනති දෙවධිතානං තිත්ථෙ දෙවධිතාව නභායනති.

තත්‍රිමා වෙ ගන්ත්වා අහං පඨමං නභාසිස්සාමි අහං පඨමන්ති තිත්ථත්ථාය කලහං කරිංසු. කලකණ්ණි අහං ලොකං පාලෙමි විචාරෙමි තස්මා පඨමං නභාසිත්වා යුත්තමනීති වදති. සිරි අහං මහාජනස්ස ඉස්සරියදුසිකාය සම්මාපටිපදාය ධිතා තස්මා පඨමං නභාසිත්වා යුත්තමනීති වදති. තා අමෙතසු පඨමං නභාසිත්වා යුත්තරූපං වා අයුත්තරූපං වා චත්තාරො මහාරුජා ජාතියානතිති තෙසං සනතිකං ගන්ත්වා අමෙතසු කා පඨමං අනොතත්තදහෙ නභාසිත්වා යුත්තරූපාති පුච්ඡිංසු.

ධනරට්ඨ විරූපකකා න සකකා අමෙහති විනිව්ඡිතුනති විරූපකක
 වෙස්සවණානං භාරමකංසු, තෙ අමෙහපි න සකකිස්සාම සකකස්ස
 පාදමුලමෙව පෙසෙස්සාමාති හා සකකස්ස සනතිනං පෙසෙස්සං, සකෙතා
 නාසං වචනං සුඤ්ඤා විනෙතසි ඉමා වෙපි මම පුරිසානඤ්ඤෙව ධීතරෙ
 න සකකා මය ඉමං අට්ටං විනිව්ඡිතුනති, අප් සකෙකා ආහ, බාරණසියං
 සුචිපරිවාරෙ නාම සෙට්ඨි අපි තස්ස සරෙ අනුච්ඡිදාසනඤ්ඤෙව
 අනුච්ඡිදාසනඤ්ඤෙව පඤ්ඤාතනං යා තත්ථ නිසිදිතුං වා සසිතුං වා ලහති
 සා පදමං නහාසිතුං යුත්තරූපාති, තං සුඤ්ඤා කාලකණ්ණි තංඛ
 ඤ්ඤෙව නිලවත්ථං නිවාසෙත්වා නිලවිලෙපනං විලිමිත්වා නිලමණ්
 ඩිලකිනං, පිලකිත්ථි යත්තපාසාණො විය දෙවලොකතො ඔතරිත්වා
 මජ්ඣමයාමිසමනනාරමෙව සෙට්ඨිනො පාසාදස්ස උපට්ඨානවාරෙ
 සයනස්ස අවිදුරෙ යාතෙ නිලරංසිං විස්සජ්ජන්තා, ආකාසෙ අට්ඨාසි,
 සෙට්ඨි ඔලොකෙත්වා තං අද්දස, සිහදස්සනෙනවස්ස අප්පියා අහොසි
 අමනාපා, සො තාය සද්ධිං සලලපනො පදමං ගාථමාහ :-

කානු කාලෙන වණෙණන නවාසි පියදස්සනා,
 කාවා තං කස්සවාසිතා කථං ජාතෙමු තං මයනති.

තත්ථ-කාලෙනාති නිලෙන, වණෙණනාති සර්වවණෙණන වත්ථා
 හරණවණෙණනව, නවාසි පියදස්සනාති බාතුසො භික්ඛවෙ සත්තා
 සංසන්තනිති වුත්තං අයඤ්ඤ දෙවධිතා අනාවාරු දුස්සිලා තස්මා සා
 සහ දස්සනෙනෙවස්ස අප්පියා ජාතා තෙනෙවමාහ, කාවා කුන්තා කාව
 තිං, අයමෙව වා පායො, තං සුඤ්ඤා කාලකණ්ණි දුතියං ගාථ මාහ :-

මහාරජස්සහං ධීතා විරූපකකස්ස වණ්ණියා,
 අහං කාලී අලකිකා කාලකණ්ණිති මං විදු,
 ඔකාසං යාවිතො දෙති වසෙමු තව සන්තිකෙති.

තත්ථ-වණ්ණියාති කොධතා කොධහාවෙනති මයං වණ්ණිති නාමං
 කාරිංසු, අලකිකාති නිපජ්ඣඤ්ඤ, මං විදුති එවං මං වාතුමහාරජක
 දෙවලොකෙ ජාතනති, වසෙමුති මයං අප්පි ඵකරතති, තව සනතිකෙ
 වසෙය්‍යාම එතස්මිං මෙ අනුච්ඡිදාසනසයනෙ ඔකාසං දෙතිති, තං
 සුඤ්ඤා බොධිසත්තො තතියං ගාථමාහ :-

තිං සිලෙ තිං සමාවාරෙ පුරිසෙ නිවිසසෙ තුවං,
 පුට්ඨා මෙ කාලී අකබාති යථා ජාතෙමු තං මයනති.

තත්ථ-නිවිසසෙති තව විනෙත නිවිසසි පතිට්ඨහසි, තතො සා
 අත්තනො ගුණං කථෙන්නති වතුත්ථං ගාථමාහ :-

මකඛි පලාසි සාරමහි අසුකි මච්ඡරි සයො,
 සො මයහං පුරිසොකනො ලභං යස්ස විනස්සතිති.

තස්සත්ථො-යො පුරිසො අත්තනො කතගුණං න ජානාති ගුණ
 මකඛිකො හොති අත්තනො කිසිඤ්ඤි කාරණෙ කපිතෙ තිං අහං එතං
 න ජානාමිති යගංගාහං ගුණාති අඤ්ඤෙති කිසිඤ්ඤිතං දිස්වා සාර්ථ

වසෙන කාරණා තුනකි. පරෙලාභං ලභනො නක්ඛාති, මයං ඉසාරියං පරෙසං මාහොතු මයාමෙව හොතුති සකසමපතති. නිගුහො පරසං නිගුහොන තෙලබ්බිමිති න දෙති. කෙරපියලකඛණෙන සමන්තාගතො හුතො අත්තනො සන්තකං පරසං අදාතො තෙති තෙති උපායෙති පරසන්තකමෙව බාදති. සසං ලබං ධනං වා ධාතුසං වා විනාසාති න තිට්ඨති සුරාධුතොවා අකාධුතොවා ඉපිට්ඨතොවා හුතො ලභං ලභං විනාසෙති යෙව. අයං එතෙති ගුණෙති සමන්තාගතො සුඤ්ඤා මයං කුසොත්තා පියො මනාපො එවරුපං අහං විතො පතිට්ඨාමිති. අප සා සයමෙව පඤ්චම ඡට්ඨම සන්තමාපි ගාථා අභාසි:-

කොධනො උපනාතිව පිසුණොව විහෙදනො,
කුණ්ඩකවාචො ඵරුසො සොමෙ කන්තතරෙ තතො,
අජ්ජසුචෙති පුරිසො සදත්තං නාවලුඤ්ඤිති,
ඔවජ්ජමානො කුපපති සෙය්‍යසො අනිමඤ්ඤති.
දවපපලඥො පුරිසො සබ්බමිත්තෙති ධංසති,
සො මයං පුරිසො කන්තො තස්මිං ගොමි අනාමයාති.

තාපි ඉමිනාම නයෙන විජාරෙතබ්බා සබ්බපජ්ඣං පනෙත්තං - කොධනොති අපමතතකොති කුඤ්ඤිතො. උපනාතිති පරසං අපරාධං හදයෙ ධර්මෙහි සුවිරෝධි තස්ස අත්තකාරකො. පිසුණොති පිසුණුවාචො. විහෙදනොති අපමතතකොති මිත්තතිඤ්ඤානො. කුණ්ඩකවාචොති සද්දසවාචො. ඵරුසොති ඵඛවාචො. කුසොත්තොති සො පුරිසො මයං පුරිමාපි කන්තතරෙ පියතරෙ. අජ්ජසුචෙති ඉදං කමමං අජ්ජ කාතබ්බං ඉදං සෙව ඉදං තතියදිවසාදිසුති එවං යො සදත්තං අත්තනො කිවං නාවලුඤ්ඤිති න ජානාති. ඔවජ්ජමානොති ඔවදියමානො. සෙය්‍යසො අනිමඤ්ඤති ජාතිගොතකුලපදෙස සිලාවාරගුණෙති උත්තරිතරං උත්තමපුග්ගලං තිං මයං කිං පහොසිති අතිකමිති මඤ්ඤති. දවපපලඥොති රුපාදිසු කාමගුණසු නිරන්තරදවෙන පලඥො අභිභූතො වසංගතො. ධංසතිති තයා මයං කිං කන්තති ආදීති වතො සබ්බෙහෙව මිත්තෙති ධංසති පරිහායති. අනාමයාති අහං එතෙති ගුණෙති සමන්තාගතෙ පුග්ගලෙ නිදුක්කා නිසොක්කා ගොමි තං ලභිතො අඤ්ඤත් අනාලයා හුතො වසාමිති. අප නං ගරහන්තො මහාසන්තො අට්ඨමං ගාථමාහ:-

අපෙති එතො තිං කාලි තෙතං අමොහසු විජ්ජති,
අඤ්ඤං ජනපදං ගච්ඡති ගමෙ රුජ්ඣානියොති

තත්තං-අපෙතිති අපගච්ඡ. තෙතං අමොහසුති එතං මක්ඛාදිකං තව පියගාවකරණං, අමොහසු නිවිජ්ජති තත්තං. නිගමෙ රුජ්ඣානියොති අඤ්ඤා නිගමෙපි අඤ්ඤා රුජ්ඣානියොපි ගච්ඡති යත්තං මයං න පසාම තත්තං ගච්ඡාති දිපෙති. තං සුතො කාලකණ්ණී අද්දිතා හුතො අත්තතරං ගාථමාහ:-

අභවපිවෙන ජානාමි තෙනං තුමෙහසු විජ්ජති,
සනති ලොහෙ අලක්ඛිකා සඛ්ඤරනති බහුං ධනං,
අහං දෙවොව මෙ භාතා උභො නං විධමාමසෙති.

තත්ත්ව-නෙතං තුමෙහසු යං මම පියභාවකරණං මකඛාදිකං යෙන
අහං අත්තනාපි සමන්තාගතා නං තුමෙහසු නජීති අභවපි එතං ජානාමි.
සනති ලොහෙ අලක්ඛිකාති අඤ්ඤා පන ලොහෙ නිසසීලා නිපජ්ඤා
සනති. සඛ්ඤරනතීති තෙ නිසසීලා නිපජ්ඤාසුපි සමානා එතෙති මකඛිතා
දීති. බහුං ධනං සඛ්ඤරනති පිණ්ඩං කරෙන්නති. උභොනනති නං පන
එතෙති සඛ්ඤරිත්වා ධර්මයං ධනං අභ්‍යඤ්ඤාව මය්‍යමෙව, භාතා දෙවොව
නාම දෙවපුත්තොති උභොපි එකතො හුත්වා විධමාමසෙ නාසෙම
අමානං පන දෙවලොහෙ බහු දිබ්බපරිභොගා අති දිබ්බාති සයනාති
තිං දදෙය්‍යාසි වා න වා කො මෙ තයා අත්තොති වත්වා පක්කාමි.

තස්සා පක්කනතකාලෙ සිරිදෙවධීතා සුවණ්ණවණ්ණෙති ගති
විලෙපනෙති සුවණ්ණාලඛිකාරෙණාගනත්වා උපධ්‍යානආරෙ පිතරංසි.
විසංජේජ්ඣා සමෙති පාදෙති සමං පඨවියං පරිධියා සගාරවා අධ්‍යාසි.
තං දිස්වා මහාසත්තො පඨමං ගාථමාහ:-

තාහු දිබ්බෙන වණ්ණෙන පඨමස්ස සුප්පතිධීතා,
තාවා තිං කස්ස වා ධීතා කථං ජානෙමු තං මයනති.

තත්ත්ව-දිබ්බෙනාති විසිටෙති උත්තමෙන. තං සුත්වා සිරි දුතියං
ගාථමාහ:-

මහාරුජස්සහං ධීතා ධතරධස්ස සිරිමතො,
අහං සිරිව ලක්ඛිව භූරිපඤ්ඤති මං විදු,
මකාසං යාවිතො දෙති වසෙමු තව සනතිකෙති.

තත්ත්ව-සිරිව ලක්ඛිවාති සිරිතිව ලක්ඛිතිව අභමෙවං නාමා න
අඤ්ඤා. භූරිපඤ්ඤති මං විදුති මං වාතුමහාරුජකදෙවලොහෙ
පඨවිසමාය විපුලාය පඤ්ඤා සමන්තාගතාති ජානනති. වසෙමු තව
සනතිකෙති තව අනුච්ඡිද්ධාසනෙ වෙව අනුච්ඡිද්ධාසයනෙව එකරනති.
වසෙය්‍යාම මකාසං මෙ දෙතිති. තතොපරං බොධිසත්තො අහ:-

කිං සිලෙ කිං සමාවාරෙ පුරිසෙ නිවිසසෙ තුවං,
පුට්ඨා මෙ ලක්ඛි අක්කාති යථාජානෙමු තං මයං.

යොවාපි සිතෙ අථවාපි උණ්ණ
වාතාතපෙ ඛංස සිරිංසපෙව,

මුදං පිපාසං අතිභූය්‍ය සබ්බං
රතතින්ද්‍රිවං යො සත්තං නිසුත්තො,
කාලාගතඤ්ඤා න භාපෙති අත්ථං
සො මෙ මනාපො නිවසෙවතමති.

අනෙකාධනො මිත්තවා වාගවා ව
සිලුපපතොනා අසසොජ්ඣුනො,
සඛතාගතො සබ්බො සන්තවාචො
මහත්තපතොනාපි නිවානවුත්ති.

තසමාහං පොසෙ විපුලා හවාමි
උම්මිසමුද්දං යථාපිවණ්ණං,
යොවාපි මිත්තෙ අථවා අමිත්තෙ
සෙට්ඨි සරිකෙඛ අථවාපි භිනෙ.

අත්ථං වරන්තං අථවා අනත්ථං
ආචරිතො සඛගතමෙව චිත්තෙ,
වාචං නවජ්ජා ඵරුසං කදුචි
මනස්ස ජිවස්ස ව තස්ස හොමි.

ඵතෙස යො අඤ්ඤාතරං ලභිතා
කන්තා සිරි මජ්ඣති අපපඤ්ඤා,
තං දිත්තරූපං විසමෙ වරන්තං
කරිසජාතංව විවජ්ජයාමි.

අත්තනා කුරුතෙ ලක්ඛිං අලක්ඛිං කුරුත්තත්තනා,
නති ලක්ඛිං අලක්ඛිං වා අඤ්ඤා අඤ්ඤස්ස කාරකොති.

සෙට්ඨස්ස පුච්ඡා හොති සිරියා විස්සජ්ජනං.

තත්ථ-බංසසිරි-සපෙචාති බංසාච්චවනති පිඛගලමක්ඛිකා සබ්බාවා
මක්ඛිකජාතිකා ඉධ බංසාති අධිපෙපතා. සිරිංසපාති දීඝජාතිකා
බංසාවසිරිංසපාව බංසසිරිංසපා තස්මිං බංසසිරිංසපෙ. ඉදං චුත්තං
හොති- යො මහාසෙට්ඨි පුරිසො සිනෙවා උණෙතවා වානානපෙචා
බංසසිරිංසපෙචා සති එතෙති සීතාදිති පිළියමානොපි එතාති වෙව
සීතාදිති බුදං පිපාසඤ්චාති සබ්බවෙපනං පරිස්සයං අභිගුණා අභි
හවිතා තිණං විස අගණෙතා රත්නිඤ්චං කසිවණ්ණජාදිසු වෙව
දානසීලාදිසු ව සනාහං අත්තනො කමෙමසු නිසුත්තො අත්තානං
යොජෙතා වත්තති. කාලාගතඤ්චාති කසිකාලාදිසු කසිආදීති ධන
පරිච්චාගසීලරක්ඛිණධම්මස්සවණාදිසු කාලෙසු ව ධනපරිච්චජාදි
හෙදං දිට්ඨධම්මසම්පරයෙ සුඛාවහං අත්ථං න භාසෙති සුත්තපසුත්ත
කාලෙ කුරෙතියෙව. සො මග්ගං මනාපො තස්මිං ව පුරිසෙ අහං
නිච්චං වසාමිති. අනෙකාධනොති අධිවාසනකඩන්තියා සමන්තාගතො.
මිත්තවාති කල්පාණමිත්තෙතන සමන්තාගතො. වාගවාති ධනපරිච්චාග
සුත්තො. සඛතාගතොති මිත්තසංඛගආමිසසඛගතධම්මසඛගතානං
කාරකො. සබ්බොති-මුදුවාවො. සන්තවාචොති විස්සවස්වතො.
මහත්තපතොනාපි නිවානවුත්තීති මහත්තං ණානං විපුලං ඉස්සරියං
පතොනාපි යසෙන අනුභවතො නිවුත්ති පණ්ඩිතානං ඔවාදකුරෙ
හොති. තසමාහං පොසෙති තස්මිං අහං පුරිසෙ. විපුලාගවාමිති

අබුද්දිනා හොමි. සො හි මහතියා සිරියා පදට්ඨානං. උමමි සමුදදස්ස සථාපි චණ්ණනති යථා නාම සමුදදස්ස චණ්ණං ඔලොකෙනනානං උපරාපරි ආගච්ඡානා උමමි විපුලා විය බායති එවාහං තස්මි පුග්ගලෙ විපුලා හොමිති දීපෙනි. ආචිරිහොති සමුඛ්ඛාව පරමමුඛාව. සඛගහමෙව චතෙනති එතස්මි මිත්තාදිහෙදෙ පුග්ගලෙ චතුබ්බිධං සඛගහමෙව චතෙනති පචතෙනති. නවජ්ජාති යො කදුචි කියමිඤ්චි කාලෙ ඵරුසවචනං න වදෙය්‍ය මධුරවචනොව හොති. මහස්ස ජීවස්සචාති තස්සාහං පුග්ගලස්ස මහස්සපි ජීවනාස්සපි භතතිකා හොමි. ඉධ ලොකෙපි පරලොකෙපි නාදිසමෙව භජාමිති දස්සෙති. එතෙසස්සෙති එතෙසං සීතාභිභවනාදීනං හෙට්ඨා වුත්තගුණානං යො පුග්ගලො එකමපි ගුණං පමජ්ජති පමුස්සති පුනපුනං නානු සුඤ්ජතිති අනෙථා. කහනා සිරි කහනසිරි. කහනං සිරිනති තයොපි පාඨා. තෙසං වසෙන අයං අත්ථයොජනා. යො පුග්ගලො සිරිං ලභිතා කනතා මෙ සිරි යථාට්ඨානෙ සීතාති එතෙසං අඤ්ඤතරං ගුණං පමජ්ජති පමුස්සති යො වා පුග්ගලො කනතසිරිං පියසිරිං ඉච්ඡෙනතා එතෙසං ගුණානං අඤ්ඤතරං ලභිතා පමජ්ජති යොවා පුග්ගලො ලභිතා කනතං මනාපිං සිරිං එතෙසං ගුණානං අඤ්ඤතරං පමජ්ජති. අපපසඤ්ඤාති නිපපඤ්ඤා. හං දිත්තරුපං විසමෙ චරනනනති අහං තං දිත්තසභාවං ගබ්බිතසභාවං කායදුච්චරිතාදිහෙදං විසමං චරනතං සුචිජාතිකො මනුස්සො ගුඨකුපං විය දුරතො විචජ්ජාමි විස්සජ්ජය්‍යාමිති. අපඤ්ඤා අඤ්ඤස්ස කාරකොති එවං සනෙත ලක්ඛිං වා අලක්ඛිං වා අඤ්ඤා පුරිසො අඤ්ඤස්ස කාරකො නාම නත්ථි යොකොථි අත්තනා ලක්ඛිං වා අලක්ඛිං වා කරොතිති.

එවං මහාසතෙතා සිරිදෙවියා වචනං සුත්වා අභිනන්දිතා ඉදං අනුච්ඡිට්ඨං ආසනාඤ්ච පලලඬකඤ්ච තුග්ගංයෙව අනුච්ඡිකනති ආසනෙ ව පලලඬක ව නිසීද වෙව නිපජ්ජවාති ආහ. සා තත්ථ ඛසිතා පච්චුසකාලෙ නිකම්භිතා වාතුමමහාඤ්චිකදෙවලොකං ගන්ත්වා අනොත්තරාදිගෙ පඨමං නහාසි තමපි සයනං සිරිදෙවතාය පරි භුත්තභාවෙන සිරිසයනං නාම ජාතං. සිරිසයනස්සායං වංසො. ඉමිනා ඩාරණෙන යාවජ්ජනතා සිරිසයනනති වුච්චති.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිතා ජාතකං සමොධානෙසි. හදු සිරිදෙවි උපලච්ඡානා අහොසි. සුචිපරිවාරසෙට්ඨි පන අහමෙවාති.

සිරිසාරාංග ඉතිරි ජාතකං.

6. 1. 8.

සුචිත්තපත්තච්ඡදනාති ඉදං සත්ථා ජෙනවනෙ විහරන්තො එකං උක්කණ්ඨිතභික්ඛුං ආරබ්භ කාමෙසි.

තං හි භික්ඛුං සත්ථා කඤ්ඤා උක්කණ්ඨිතොසිති පුච්ඡන්තා එකං අලඛිතපටියතතං ඉතං දීඨවා කිලෙසවසෙතා හන්තෙති චුතෙත භික්ඛු ඉතියො නාම වසේවුන්තා උපලාපෙත්වා අත්තන්තො වසං ගත කාලෙ විනාසං පාපෙතති. ලොලබ්භාරී විය හොන්තිති වච්ඡා භුණ්ඨි අහොසි. අථ තෙන යාමිතො අතීතං ආහරී :-

අතීතෙ බාරණ්ඨියං බ්‍රහ්මදත්තෙත රජජං කාරෙත්තො බොධි සත්තො අරඤ්ඤා භුක්ඛුටයොනියං නිබ්බන්තින්තා අනෙකසත්ථාභුක්ඛුට පරිවාරෙ අරඤ්ඤා වසති. වාසාපිදුරෙ එකා බ්‍රහ්මාරිකාපි වසති. සා යපෙත්වා බොධිසත්තං සෙසඤ්ඤාකුටෙ උපායෙන වසේවුන්තා බාදී. බොධි සත්තො තස්සා ගහණං න ගච්ඡති. සා විනෙතසි අයං ඤාඤාකුටො අතිවිය සඬො අමහාකඤ්ඤා සඬභාවං උපායඤ්ඤාභාවසේවුන්තා ජානාති ඉමං මයා හරියා තෙ භවිස්සාමිති උපලාපෙත්වා අත්තන්තො වසං ආගත කාලෙ බාදිතුං වට්ටතිති. සා තෙන නිසිත්තරුක්කිමුලං ගන්තවා වණ්ණ භාසනපුබ්බිමගමාය වාචාය තං යාවමානා පයමං ගාථමාග :-

සුචිත්තපත්තච්ඡදන නමබ්බුල විහග්ගම,
බිරුහ දුමසාබාය මුධා හරියා භවාමි තෙති.

තත්ථ-සුචිත්තපත්තච්ඡදනාති සුචිත්තෙති පත්තෙති කතච්ඡදන. මුධාති විනා මුලෙන න කිඤ්චි ගහෙත්වා අහං හරියා භවාමි.

තං සුත්වා බොධිසත්තො ඉමාය මම සබ්බෙ ඤාතකා බාදිතා ඉදුනි මං උපලාපෙත්වා බාදිතුකාමා උයෙසාජෙස්සාමි නන්ති විනෙතන්තා දුතියං ගාථමාග :-

වතුපපදී තිං කලසාණි විපදුහං මනොරමෙ,
මහි පකඨි අසංසුත්තා අඤ්ඤං පරියෙස සාමිකන්ති.

තත්ථ-මහිති බ්‍රහ්මාරිං සක්ඛායාග. අසංසුත්තාති ජායාපතිකා හවිතුං අසුත්තා අසමබ්බා නත්ති තෙසං ඊදිසො සමබ්බොති දීපෙති. තතො සා අයං අතිවිය සඬො යෙන කෙනවි උපායෙන වසේවුන්තා නං බාදිස්සාමිති විනෙතන්තා තතියං ගාථමාග :-

කොමාරිකා තෙ හෙස්සාමි මඤ්ජුකා පියභාණිනී,
විඤ් මං අරියෙන වෙදෙන සාවයාමං යදිච්ඡිති.¹

තත්ථ-කොමාරිකාති අහං එත්තකං කාලං අඤ්ඤං පුරිසං නාජානාමි තව කොමාරිකා හරියා භවිස්සාමිති වදති. මඤ්ජුකා පියභාණිනීති තව මධුරකපා පියභාණිනීයෙව භවිස්සාමි. විඤ්මන්ති

පටිලභ මා. අභිසේනානි වෙදෙනානි සුඤ්ජරෙන පටිලාභෙන අහමපිති ඉතො පුබ්බෙ පුරිසසම්මානං න ජානාමි. තවමපි ඉඤ්ඤාමානං න ජානාමි. ඉති පකතියා බ්‍රහ්මචාරී බ්‍රහ්මචාරීණිං මං තිද්දසෙන ලාභෙන ලභ සදිමං ඉච්ඡමි, අප් මෙ වචනං තසග්ගසි වාදසංයෝජනාය බාධණසියං හෙරිඤ්චාරපෙඤා අයං මම දාසිති සාවස මං අත්තනො දාසිං කඤ්ඤානි වදති.

තතො බොධිසත්තො ඉමං තජේජඤා පලාපෙත්‍රං වට්ටනීති විනේතඤා වතුඤ්ඤං ගාඨමාහ :-

කුණපාදිති ලොකිතපෙ වොරි කුකකුටපොපිති,
තඤ්ඤා අරියෙන වෙදෙන මමං හත්තාරම්ච්ඡසිති.

තත්ත්ව-නි ඤාමං අභිසේනානි තං අරියෙන බ්‍රහ්මචරියවාසලාභෙන න මං හත්තාරං ඉච්ඡමි වඤ්ඤාඤා පන බාදිතුකාමාසි තස්ස පාපෙති තං පලාපෙසි. සා පන පලාසිඤා ගතා පුත ඔලොකෙත්‍රමපි න විසතිති ඉමා අභිසම්බුද්ධගාමා අභාසි :-

එවමපි වතුරු නාරි දිස්සාන පචරං තරං,
තෙනති සණ්ඨාති වාමාති ලාරවිස කුකකුටං.

යොව උපපතිතං අත්ථං න බිප්පමනුබුද්ධති,
අමිත්තවසමනෙති පච්ඡාව මනුත්තප්පති.

යොව උපපතිතං අත්ථං බිප්පමෙව තිබොධති,
මුච්චතෙ සත්තුසම්බොධා කුකකුටොව බිලාරියාති.

තත්ත්ව-වතුරුනි වාතුරියෙන සමන්තාගතා. නාරීති ඉඤ්ඤා. තෙනති අත්තනො වසං උපනෙතති. බිලාරිමිසාති යථා සා බිලාරි තං කුකකුටං තෙත්‍රං වායමි. එවං අඤ්ඤාපි නාරියො තෙනතියෙව. උපපතිතං අත්ථං න උපපන්නං කිඤ්ඤාදෙව අත්ථං. න අනුබුද්ධතීති. යථාසභාවෙන න ජානාති. පච්ඡාව මනුත්තප්පතීති පච්ඡා ව අනුත්තප්පති. කුකකුටොවාති යථා සො ඤාණසම්පන්නො කුකකුටො බිලාරිතො මුත්තො එවං සත්තුසම්බොධතො මුච්චතීති අත්ථො.

සත්ථං ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිඤා සම්මානි පකාසෙඤා ජානනං සමොධානෙසි. සම්මපරියොසානෙ උක්කණ්ඨිතතිකුටු සොනාපතති එලෙ පතිට්ඨති. තදා කුකකුටරුජා අහමෙව අභොසිතති.

කුකකුටජානනං.

6. 1. 9.

ධම්මං වරදං ඤානසොති ඉදං සත්ථං ජේතවතෙ විහරනො, එතං කුහකතිකුටු ආරබ්භ කපෙසි.

තදා හි සත්ථං න භික්ඛවෙ අයං ඉදුනෙව කුහකො පුබ්බෙපි කුහකොයෙවාති වඤ්ඤා අතිතං ආහරි :-

අතීතො බාරණසියං බ්‍රහ්මදත්තො රජුං කාරෙන්නො බොධි සන්නො සකුණයොනියං නිබ්බන්ධිතො වයප්පත්තො සකුණසම්ඝ පරිවුතො සමුද්දමජේඛි දීපකො වසී. අපේකවෙව කාසිකරට්ඨවාසිනො වාණිජා දිසාකාකං ගහෙත්වා නාමාය සමුද්දං. පක්ඛන්දිංසු. සමුද්දමජේඛි නාමා භිජජී. සො දිසාකාකො තං දීපකං ගන්ත්වා වින්තොසි අයං මහාසකුණසම්ඝො මයා කුහකකම්මං කත්වා එතෙසං අණ්ඩකාති වෙව ඡාපකෙව වරං වරං බාදිතුං වට්ටතිති.

සො ඔත්රිත්වා සකුණසම්ඝස්ස මජ්ඣෙ මුඛං විවරිත්වා එකෙන පාදෙන පඨවියං අට්ඨාසී. කො නාම ත්වං සාමීති සකුණෙති පුට්ඨො අහං ධම්මිකො නාමාති ආහ. කසමා පන එකෙන පාදෙන සීතොසීති. මයා දුතියෙ පාදෙ නික්ඛිත්තො පඨවී ධාරෙතුං න සකෙකානිති. අප් කසමා මුඛං විවරිත්වා තිට්ඨසීති. අහං අඤ්ඤං ආහාරං න බාදමි වාන මෙව බාදමිති. එවඤ්ච පන වත්වා තෙ සකුණෙ ආමන්තොත්වා ඔවාදං වො දස්සාමි තං සුණාටාති තෙසං ඔවාදවසෙන පඨමං ගාථමාහ:-

ධම්මං වරථ ඤානයො ධම්මං වරථ හද්දං වො,
ධම්මවාරී සුඛංසෙති අසමීං ලොකෙ පරමති වාති.

තත්ථ-ධම්මං වරථාති කායසුවරිතාදිහෙදං ධම්මං කරෙථ. ඤාන යොති තෙ ආලපති. ධම්මං වරථ හද්දං ඔවාති එකවාරං වරිත්වා මා ඔසකකථ පුනපුනං වරපෙව හද්දං වො හවිස්සති. සුඛංසෙතිති දෙසනාසීසමෙතං ධම්මවාරී පන සුඛං තිට්ඨති නිසිද්ධති ගච්ඡති සයති සබ්බිරියාපපේසු සුඛිනොව හොතිති දීපෙති.

සකුණා අයං කාකො කොහඤ්ඤෙන අණ්ඩකාති බාදිතුං එවං වදනීති අජානිත්වා තං දුස්සීලං වණේණන්තො දුතියං ගාථමාහංසු:-

හද්දකො වතයං පක්ඛි දීපො පරමධම්මිකො,
එකපාදෙන තිට්ඨන්තො ධම්මමෙවානුසාසනීති.

තත්ථ-ධම්මමෙවාති සභාවමෙව. අනුසාසනීති කපේති.

සකුණා තස්ස දුස්සීලස්ස සද්දනිත්වා තිංකිර සාමි අඤ්ඤං ගොවරං න ගණ්හසි වානමෙව හකබ්බි. තෙනති අමහාකං අණ්ඩකාතිව ඡාපකෙව ඔලොකෙය්‍යාසීති වත්වා ගොවරය ගච්ඡන්ති. සො පාපො තෙසං ගතකාලෙ අණ්ඩකාතිව ඡාපකෙව කුච්ඡිපුරං බාදිත්වා තෙසං ආගතකාලෙ උපසන්තුපසන්නො හුත්වා මුඛං විවරිත්වා එකෙන පාදෙන තිට්ඨති. සකුණා ආගන්ත්වා පුත්තකෙ අපස්සන්තො කොහුබො බාදනීති මහාසද්දෙන විරවන්ති. අයං කාකො ධම්මිකොති තස්මි ආසම්මතත්තමපි න කරෙන්නති.

අපේකදීපසං මහාසත්තො වින්තොසි ඉධ පුබ්බෙ කොවි පරිපඤ්චා නත්ති. ඉමස්ස ආගතකාලතොපට්ඨාය ජාතො ඉමං පරිග්‍යණනීතුං වට්ටනීති. සො සකුණෙති සද්ධිං ගොවරං ගච්ඡන්තොවිග්‍ය හුත්වා

නිවනතිත්වා පටිවජ්ඣානට්ඨානෙ අට්ඨාසි. කාකොපි ගතා සකුණාති නිරුසඬෙකා හුත්වා උට්ඨාය ගන්ත්වා අණ්ඩකාති ච ඡාපකෙ ව බාදිත්වා පුතාගන්ත්වා මුඛං විවරිත්වා එකපාදෙන අට්ඨාසි. සකුණරුජා සකුණෙසු ආගතෙසු සබ්බෙ සන්තිපාතාපෙත්වා අහං වො අජ්ජ පුත්ත කාතං පරිපඤ්චං පරිගණහන්තො ඉමං පාපකාතං බාදනං අද්දසං එට්ඨං අජ්ජ ගණ්ඨාමාති සකුණසඬෙස ආමනෙත්වා සමපරිවාරෙත්වා සචෙ පලායති ගණ්ඨය්‍යාථ නන්ති චත්වා අවසෙසගාථා අභාසි :-

තාසං සීලං විජානාථ අනඤ්ඤය පසංසථ,
භුත්වා අණ්ඩඤ්ච ඡාපෙව ධම්මො ධම්මොති භාසති.

අඤ්ඤං භණ්ති වාචාය අඤ්ඤං කායෙන කුබ්බති,
වාචාය නොව කායෙන නතං ධම්මං අබ්බිජිතො.

වාචාය සබ්බෙලො මනොවිදුග්ගො
ජනෙනා කුපසයොව කණ්ඨසප්පො,
ධම්මධජො ගාමනිගමාසු සාධුසමමනො
දුජ්ජානො පුරිසෙන බාලිසෙන.

ඉමං තුණ්ඩති පකෙති පාදුච්චං විහෙඨථ,
ජවං හිමං විනාසෙථ නායං සංවාසනාරහොති.

තත්ථ-නාසං සීලනති න අසං සීලං. අනඤ්ඤායාති අජාතිත්වා. භුත්වාති බාදිත්වා. වාචාය නොව කායෙනාති අයං හි වචනෙනෙව ධම්මං වරති කායෙන ච පන න කරෙති. න නං ධම්මං අබ්බිජිතොති තස්මා ජාතිතබ්බො යථායං ධම්මං භණ්ති න නං අබ්බිජිතො න තස්මිං ධම්මෙ පතිට්ඨිතො. වාචාය සබ්බෙලොති වාචාය මුදු. මනො විදුග්ගොති මනසා විදුග්ගො දුප්පවෙසො. ජනෙනාති යස්මිං බිලෙ සයති තෙන ජනෙනා. කුපසයොති බිලාසයො. ධම්මධජෙති සුවරිත ධම්මං ධජං කත්වා විවරණෙන ධම්මධජො. ගාමනිගමාසුති ගාමෙසු චෙව ගිගමෙසු ච. සාධු සමමනොති හදුකොති සමාචිතො. දුජ්ජානොති අයං එවරුපො දුස්සීලො පටිවජ්ඣනාකමනෙනා බාලිසෙන අඤ්ඤාණෙන සුචිසෙන න සකකා ජාතිතුං. පාදුච්චනති අත්තනො අත්තනො පාදෙනව ඉමං. විහෙඨථාති පහරථ. ජවනති ලාමකං. නාසනති අයං අවෙහති සද්ධිං එකස්මිං ණානෙ සංවාසං න අරහතිති.

එවඤ්ච පන චත්වා සකුණපේට්ඨකො සයමෙව ලඞ්ඞිත්වා තසං සිසං තුණ්ඩිත පහරි. අවසෙසා සකුණා තුණ්ඩිතබපාදපකෙති පහරිංසු. සො තත්ථෙව ජිවිතකයං පාපුණ්ඨි.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා ජාතකං සමොධානෙසි. තදු කුහකකාතො ඉද්දති කුහකතිකුටු අගොසි. සකුණරුජා පන අහමෙචාති.

ධම්මදාසජාතකං.

6. 1. 10.

සථෙ චූභමණ් ගච්ඡසීති ඉදං සත්ථා ජෙතවනෙ විහරනො ඵකං මාතුපොසකං භික්ඛුං ආරබ්භ කපෙසි.

තං හි සත්ථා සචං කීර තං භික්ඛු ගිහි පොසෙසීති පුච්ඡන්තං සචං භනෙතති චුතො කීනො භොනතීති චුතො මාතාපිතරෙ මෙ භනෙතති චුතො සංඛු සංඛු භික්ඛු පොරුණකපණ්ඩිතානං වංසං පාලෙසි. පොරුණකපණ්ඩිතා හි කීරවජානගොනියං තිබ්බතතිතාපි මාතාපිතුනං ජීවිතං අදංසුති වතා අතිතං ආහරි :-

අතීතෙ කොසලරට්ඨෙ සාකෙතෙ කොසලරුජෙ රජජං කාරෙතො බොධිසත්තො මිගගොනියං තිබ්බතතිතා වයප්පතො නන්දියමිගො තාම හුතා සිලාවාරසමපනො මාතාපිතරෙ පොසෙසි. තද්ද කොසල රුජා මිගවිතතකොව අහොසි. සො පන මනුස්සානං කසිකමාදීති කාතුං අදතා මහාපරිවාරෙ දෙවසිකං මිගවධං ගච්ඡති.

මනුස්සා සනතිපතීතා අය්‍යා අයං රුජා අමහාකං කමමෙජ්දං කරෙති සරුවාසොපි නස්සති. යනනුත මයං අඤ්ඤානවකඋය්‍යානං පරික්ඛිපිතා වාරං ගොජෙතා පොකකරණේ බණ්ඩිතා තිණාති රෙපෙතා, දණ්ඩමුග්ගරුදිහත්ථා අරඤ්ඤං පටිසිතා ගුලෙඛ පහරනතා මිගෙ නිගරිතා පරිවාරෙතා ගොරුපාති විශ වජං උය්‍යානං පවෙසෙතා දාරං පිදතිතා රඤ්ඤෙ ආරෙවෙතා අත්තනො කමමං කරෙය්‍යා මාති මනතසිංසු. අතෙසො උපායොති සබ්බෙ ඵකච්ඡද්ද හුතා උය්‍යානං සජෙතා අරඤ්ඤං පටිසිතා යොජනමත්තං යානං පරික්ඛිපිංසු.

තග්ගිං බණ්ණ නන්දියො ඵකග්ගිං බුද්දකෙ ගුලෙඛ මාතාපිතරෙ ගහෙතා භූමියං නිපනො භොති. මනුස්සා නානාඵලකාටුබ්බත්ථා බාහුතා බාහුං පිළෙතා තං ගුලං පරික්ඛිපිංසු. අපෙකවෙච මිගෙ ඔලොකෙන්නා තං ගුලං පටිසිංසු. නන්දියො තෙ දිස්වා අජ්ජ මයා ජීවිතං පරිච්චිතා මාතාපිතුනං ජීවිතං දුභුං වට්ටතීති විනොතා උට්ඨාය මාතාපිතරෙ වන්දිතා අමම තාත ඉමෙ මනුස්සා ඉමං ගුලං පටිසිතා අලෙභ තගොපි පසයිස්සනති තුලෙභ ඵකොනුපායෙන ජීවෙය්‍යාථ ජීවිතං වො සෙය්‍යො අහං තුමහාකං ජීවිතදුතං දතා මනුස්සොහි ගුලෙඛ පරිශනෙත යතා ගුලෙඛ පහටමත්තෙයෙව නික්ඛමිස්සාමි. අථ තෙ ඉමග්ගිං බුද්දකෙ ගුලෙඛ ඵකොයෙව මිගො භවිස්සතීති මඤ්ඤමානා ගුලං න පටිසනති තුලෙභ අපමත්තා භොථාති මාතාපිතරෙ බමා පෙතා ගමණ්ණසජෙජා අට්ඨාසි. සො මනුස්සොහි ගුලෙඛපරිශනෙත යතා උත්තදිතා ගුලෙඛ පහටමත්තෙයෙව තතො නික්ඛමි. තෙ ඵකො වෙත්ථ මිගො භවිස්සතීති ගුලං න පටිසිංසු. අථ නන්දියො ගතවා මිගානං අනතරං පාටිසි, මනුස්සා පරිවාරෙතා සබ්බමිගෙ උය්‍යානං පවෙසෙතා දාරං ඵකෙතා රඤ්ඤෙ ආරෙවෙතා සකසකට්ඨානාති ගමිංසු.

තතො පටිථාය රුජා සයමෙව ගන්තො එකං මිගං විජ්ඣන්තො
 හං ගහෙත්වා එතිති එකං පෙසෙත්වා ආගරාපෙසි. අපි මිගා වාරං
 යපසිංසු. පතනවායෙ මිගො එකමනෙත තිට්ඨති. තං විජ්ඣන්තො
 ගණන්තති. නානිකයො පොකබරණියං පාණියං පිවති. තිණාති බාදති.
 වාරෙ පතස්ස න තාව පාපුණාති. අපි බහුතනං දිවසානං අවමයෙන
 තස්ස මාතෘපිතාරෙ තං දට්ඨුකාමා හුත්වා අමතාකං පුතො නානික
 මිගරා නාගබලො ථාමසමපනො සවෙ ජීවති අවස්සං වති.
 ලඞ්ඡිත්වා අමතාකං දස්සන්තො ආගමස්සති සාසනමස්ස පෙසෙස්සා
 මාති විනෙතො මග්ගසමිපෙ යත්වා එකං බ්‍රාහ්මණං දිස්වා අය්‍ය කතං
 ගවේසිති මාත්‍රසිකාය වාචාය පුළුච්ඡා සාකෙතනති වුතෙන පුතත්‍යා
 සාසනං පතිණන්තා පඨමං ගාමමාගංසු :-

සවෙ බ්‍රාහ්මණ ගවේසි සාකෙතං අක්ඛන්තාවනං,
 වජ්ජාසි නානිකං නාම පුතං අමතාකමරසං,
 මාතෘපිතාව තෙ වුසිසා තෙ හං ඉවේනති පසිඬුනති.

තස්සන්තො-සවෙ තිං බ්‍රාහ්මණ සාකෙතං ගවේසි. සාකෙතෙ
 අක්ඛන්තාවනං නාම උය්‍යානං අතී. තත් අමතාකං පුතො නානිකයො
 නාම මිගො අතී, තං වදෙය්‍යාසි. මාතෘපිතාරෙ තෙ වුසිසා යාව
 තමරනති තාව තං පසිඬුං ඉවේනති.

සො සාමුචි සමපටිච්ඡා සාකෙතං ගන්තො පුතදිවසෙ උය්‍යානං
 පවිසිත්වා නානිකමිගො නාම කන්තරෙති පුළුච්ඡ. මිගො ආගන්තො
 තස්ස සමිපෙ යත්වා අගන්ති ආග. බ්‍රාහ්මණො තමත්ථං ආරෙවෙසි.
 නානිකයො තං සුත්වා ගවේසය්‍යාමගං බ්‍රාහ්මණ වති ලඞ්ඡිත්වා තො න
 ගවේසය්‍යං මයා පන රඤ්ඤ සන්තකං නිවාපපාණභොජනං භුත්තං
 තං මෙ ඉණ්ටියානෙ සිතං ඉමෙසඤ්ච මිගානං මජ්ඣෙ විරං වුන්තොසමි
 තස්ස මෙ රඤ්ඤ වෙව එතෙසඤ්ච සොඤ්චාවං අකත්වා අත්තනො
 බලං අදස්සොත්වා ගමණං නාම න යුත්තං අත්තනො පන වාරෙ
 සමපනෙත අගං එතෙසං සොඤ්චාවං කත්වා සුඛිතො ආගවේස්සාමිති
 ඉමමත්ථං පකාසෙතො දො ගාමා අභාසි :-

භුත්තා මයා නිවාපාති රුජිනො පාණභොජනං,
 තං රුජිණං අවභොත්තුං නාගං බ්‍රාහ්මණමුස්සගෙ.

මදතිස්සාමගං පස්සං බුරප්පාණියං රුජිනො,
 තද්ගං සුඛිතො මුතො අපිපස්සෙය්‍ය මාතරනති.

තත්-නිවාපාතිති තෙසු තෙසු යානෙසු නිවුතාති නිවාපාති.
 පාණභොජනනති පාණියඤ්ච අවසෙසතිණඤ්ච. තං රුජිණං
 තං රඤ්ඤ සන්තකං සබ්බසිත්වා සමොධානකවෙසින පිණ්ඩං. අව
 භොගනුනති දුබ්බත්තං භුක්ඛුං රඤ්ඤති නිවං. අතිපපාදෙනො
 තං අවභුත්තං භුක්ඛුති නාම, යවාගං එවං අවභොත්තුං න උස්සාගාමිති
 වදති. බ්‍රාහ්මණමුස්සගෙති එත් බ්‍රාහ්මණාති ආලපනං. මකාරෙ පන

පදසක්ඛිවසෙන වුනෙතා. ඔදගිණ්ණාමහං පණං බුරප්පාණ්ණිණ්ණරුජ්ඣොති අහං බ්‍රාහ්මණ අත්තනො වාරෙ සමපනෙන බුරප්පං සන්නයතිතා ආගතස්ස රඤ්ඤෙ මිගසුථනො නික්කමිතා එකමන්තං යතා මං විජ්ඣමහාරුජාති වතා අත්තනො මහාථාසුකපණං ඔදගිණ්ණාමි. සුඛිතො මුනෙතාති තද අහං මරණභයා වුනෙතා සුඛිතො නිදුක්කො රඤ්ඤෙ අනුඤ්ඤතො අපි නාම මානරං පණ්ණසානති.

තං සුඛා බ්‍රාහ්මණො පක්කාමි. අපරභාගෙ තස්ස වාරදිවසෙ රුජා මහනෙත්ත පරිවාරෙන උය්‍යානං ආගඤ්ඤි. මහාසතෙතා එකමන්තෙ අට්ඨාසි. රුජා මිගං විජ්ඣිණ්ණාමිති බුරප්පං සන්නති. මහාසතෙතා යථා අඤ්ඤෙ මරණභයනජ්ඣතා පලායනති එවං අපලාසිතා නිබ්බයො හුතා මෙතතං පුරෙවාරිකං කතා මහාථාසුකපණං ඔදගිතා නිව්වලොව අට්ඨාසි. රුජා තස්ස මෙතතානුභාවෙන සරං විසසරේත්තුං නාසකඛි.

මහාසතෙතා කිං මහාරුජ සරං න මුච්චසි. මුඤ්චාගිති ආහ. නසකෙකාමි මිගරුජාති තෙතගි ගුණවත්තානං ගුණං ජාත මහා රුජාති. තද රුජා බොධිසතෙත පසිදිතා ධනුං ඡබ්බිතා ඉදං අවිත්තකං කලිඞ්ගරකණ්ඩමපි තාව තව ගුණං ජානාති සවිත්තකො මනුස්සගුතොපි අහං න ජානාමි මය්‍යං බම අභයං තෙ දමිමිති ආහ. මහාරුජ මය්‍යං තාව අභයං දෙසි අයං උය්‍යානෙ මිගගණො කිං කරිණ්ණනීති එතෙසමපි අභයං දමිමිති එවං මහාසතෙතා මිගරුජරාතකො වුත්තතයෙතෙව සබ්බසං අරඤ්ඤමිගානං ආකාසගතසකුණානං ජල වරමච්ඡානඤ්ඤ අභයං දුපෙතා රුජානං පඤ්ඤාසු සීලෙසු පතිට්ඨාපෙතා මහාරුජ රඤ්ඤ නාම අගතිගමණං පහාය දස රුජබමෙම අකො පෙනෙත්ත ධමෙමත සමෙත රජ්ජං කාරෙත්තුං වට්ටනිති:-

“දුනං සීලං පරිච්චාගං අජ්ජවං මඤ්ඤං තපං,
අනෙකාධං අවිතිංසඤ්ඤ ඛනතිඤ්ඤ අවිරොධනං.

ඉච්චෙන කුසලෙ ධමෙම සිතෙ පණ්ණාති අත්තනි,
තතො තෙ ජායතෙ පිති සොමනස්සඤ්ඤනප්පක”නති.

එවං වුනෙත රුජබමෙම ගාථාබ්‍රතෙතෙව දස්සෙතා කතිපාහං රඤ්ඤෙ සනතිකෙ වසිතා නගරෙ සබ්බස්ත්තානං අභයදුනං පතා සෙත්තුං සුවණ්ණභෙරිං වාරුපෙතා අප්පමනෙතා ගොති මහාරුජාති වතා මාතාපිත්තුනං දස්සනත්ථාය ගතො.

මිගරුජා පුරෙ ආසිං කොසලස්ස නිකෙතවෙ,
නඤ්ඤො නාම නාමෙත අභිරුපො වතුප්පදො.

තං මං වධිත්තුමාගඤ්ඤි දය්‍යමිං අඤ්ඤාතාවතෙ,
ධනුං අදෙජ්ඣං කතාන උජුං සකුං කොසලො.

තස්සාහං ඔදගිං පණං බුරප්පාණ්ණිණ්ණ රුජ්ඣො,
තදාහං සුඛිතො වුනෙතා මානරං දට්ඨමාගතොති.

ඉමා අභිසම්බුද්ධිගාථා ගොනති.

තත්ත්ව-කොසලයෙකු නිකේතනවෙති කොසලයෙකු රඳෙකු නිකේතන වසනටයනෙ තසා සනතිකෙ අරඳෙකුසමිනති අත්තො. දුර්වලයෙකු මිශ්‍රානං වසනත්තො දිනනටයනෙ. අදෙකුසමිනති අත්තො. සකුසානි සත්තයතිත්තො යොජෙත්තො. ඔදතිනති ඔදෙතිනසිං. මානරං දඬුමාගනොති දෙසනාසිස මෙතං. රඳෙකුසමිනති ඔදෙසනො සබ්බසත්තානං අභයත්තො සුවිඤ්ඤා හෙරිං වාරපෙත්තො මානාපිතරෙ දඬුමාගනොසමිති අත්තො.

සත්තං ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්තො සචාරිති පකාසෙත්තො ජාතකං සමොධානෙයි. සචාරිතිසංසාරෙ මානුපොසකතිනු සොත්තාපත්ති එළෙ පතිට්ඨති. තද මානාපිතරෙ මහාරජකුලාති අභෙසුං. බ්‍රාහ්මණො සාරිපුත්තො අභොසි. රජා ආනෙසු අභොසි. නන්දියමගරජා පත අභමෙවති.

නන්දියමගරජාභකං.

අවාරිතිසංසාරෙ පටිමො.

6. 2. 1.

සචාරිති සමං කිරිමානංසුති. ඉදං සත්තං ජෙනවනෙ විහරන්තො පුරුණදුර්ගිකාපලොභනං ආරබ්භ කට්ඨෙයි.

තං හි භික්ඛුං සත්තං සචාරිති කිරිමානං භික්ඛු උක්කණ්ඨිකොසිති පුරුණදුර්ගිකා ආම භන්තොති කෙන උක්කණ්ඨිකොසිති පුරුණදුර්ගිකා යාති වුත්තෙ භික්ඛු අයං තෙ ඉති අනත්තකාරිකා පුරුණදුර්ගිකා ඉමං නිසංසං අගතිං පටිසිත්තො මරන්තො පණ්ණිනෙ නිසංසං ජිවිතං ලභිති වත්තො අතිතං ආහරි:-

අතිතෙ බාරුණසියං සෙනකෙ නාම රුජෙ රජුං කාරෙත්තෙ බොධිසත්තො සකකතං කාරෙයි. තද සෙනකසං රඳෙකුසමිනති කෙන නාගරුජෙන සද්ධිං මිත්තභාවො හොති. සො කිරි නාගරුජා නාගභවතො නිකම්මිත්තො එළෙ ගොවරං ගණන්තො වරති. අථ නං ගාමදුරකා දිසාව සපෙසා අයනති ලෙඛ්වදණ්ඩාදිති පහරිංසු. රජා උය්‍යානං කිලිචුං ගච්ඡන්තො දිසාව කිං එතෙ දුරකා කඳෙත්තො පුරුණදුර්ගිකා එකං සපං පහරන්ති සුත්තො පහරිත්තො මාදෙඨ පලාපෙඨ තෙති පලාපෙයි.

නාගරුජා ජිවිතං ලභිත්තො නාගභවතං ගන්ත්තො බහුති රත්තොති ආදය අභිසරන්තිසමයෙ රඳෙකුසමිනති සංසාරං පටිසිත්තො තාති රත්තොති දත්තො මයා භුමෙහ නිසංසං ජිවිතං ලභිත්තො රඳෙකුසමිනති මිත්ත භාවං කත්තො පුත්තපුත්තං ගන්ත්තො රජානං පසස්සි. සො අත්තතො නාගමාණවිකාසු එකං කාමෙසු අතිතං නාගමාණවිකං රත්තත්තත්තො රඳෙකුසමිනති සනතිකෙ සපෙසි යද එතං න පසස්සි තද ඉමං මත්තං පටිවත්තෙත්තොසිති තසා එකං මත්තං අදයි. සො එකදිවසං උය්‍යානං

ගනවො නාගමාණවිකාය සද්ධිං පොකබරණීයං උදකකිලං කිලි. නාග මාණවිකා එකං උදකසප්පං දිස්වා අත්තභාවං විජ්ඣතො තෙන සද්ධිං අසද්ධාමමං පටිසෙවි. රුජා තං අපසස්සන්තො කභං නුබො ගතොති මන්තං පටිවතෙතො අනාචාරං කරොන්තිං දිස්වා වෙළපෙසිකාය පගරි.

සා කුරුකිනා තතො නාගභවනං ගනවො කසමා ආගතාසීති ප්‍රධාං භූමිකාකං සහායො මං අත්තන්තො වචනං අගණන්තිං පිට්ඨියං පහරීති පහාරං දසෙසයි. නාගරුජා තත්තන්තො ආජනිතාව වත්තාඳෙ නාග මාණවකෙ ආමන්තොති ගවජ්ථ සෙනකස්ස සයනඝරං පටිසිත්වා නාසවානෙතෙව නං භූසං විය විද්ධංසෙථාති පෙසෙයි. තෙ ගනවො රඤ්ඤාදි සිරිසයනෙ නිපන්නකාලෙ ගඛං පටිසිංසු. තෙසං පටිසන්ත වෙලායමෙව රුජා දෙවිං ආග. ජානාසි නු බො භද්ද නාගමාණවිකාය ගතධානනති. න ජානාමි දෙවොති. අජ්ජ සා අමිතාකං පොකබරණීයං කිලිනකාලෙ අත්තභාවං විජ්ඣතො එකෙන උදකසප්පෙන සද්ධිං අනාචාරං අකාසි. අථ නං අහං එවං මා කරිති සිකිතාපන්නාය වෙළ පෙසිකාය පගරි. සා නාගභවනං ගනවො සහායස්ස මෙ අඤ්ඤාදි කිඤ්ඤි කපෙතො මෙත්තිං භික්ඛුසාසිති මෙ භගං උපපජ්ජස්සතිති.

තං සුත්වා නාගමාණවකා තතොව නිවත්තිත්වා නාගභවනං ගනවො නාගරුජස්ස තමත්ථං ආරොවෙසුං. සො සංවෙගප්පත්තො සුත්වා තං බණ්ඤ්ඤාව රඤ්ඤාදි සයනඝරං ආගන්තො තමත්ථං ආවික්ඛිත්වා බමාපෙත්වා ඉදං මෙ දණ්ඩකම්මන්ති සබ්බරුහජානනං නාම මන්තං දත්වා අයං මහාරුජ අනග්ගො මන්තො සවෙ ඉමං මන්තං අඤ්ඤාස්ස දදෙය්‍යාසි දත්වා අග්ගිං පටිසිත්වා මරෙය්‍යාසිති ආග. රුජා සාමුත්ති සම්පට්ඨි.

සො තතො පට්ඨාය කිපිලලිකාතමපි සද්ධං ජානාති තස්සෙක දිවසං මහාතලෙ නිසිදිත්වා මධුපාණිතෙති බාදනීයං බාදන්තස්ස එකං මධුබිඤ්ඤාව ආණිතබිඤ්ඤාව පුච්චණ්ඩිකාව භූමියං පති. එකා කිපිලලිකා තං දිස්වා රඤ්ඤාදි මහාතලෙ මධුවාටි භික්ඛා ආණිතසකටං පුච්චකටං නිකකුරුත්තං මධුපාණිතපුච්චෙ බාදපාති විරවන්ති විවරති. රුජා තස්සා රවං සුත්වා හසි. රඤ්ඤාදි සම්පෙ ජිතා දෙවි කිං නු බො දිස්වා රුජා හසිති විනෙතයි.

තස්මිං බාදනීයං බාදිත්වා නහාත්වා පලලෙක නිසින්නෙ එකං මක්ඛිකං සාමකො එහි හද්දෙ කිලෙසරතියා රමිස්සාමාති ආග. අථ නං සා අධිවාසෙති නාව සාමි ද්‍රුති රඤ්ඤාදි ගඤ්ඤා ආගරිස්සන්ති තස්ස විලිච්ඡන්තස්ස පාදමුලෙ ගඤ්ඤාදි පතිස්සති අගං තත්ථ වතෙතො සුගත්වා හවිස්සාමි. තතො රඤ්ඤාදි පිට්ඨියං නිපජ්ජත්වා රමිස්සාමාති ආග. රුජා තමපි සද්ධං සුත්වා හසි. දෙවිපි කිං නු බො දිස්වා හසිති පුත විනෙතයි.

පුත රඤ්ඤාදි සායමාසං භූඤ්ජන්තස්ස එකං හත්තසිත්ථං භූමියං පති. කිපිලලිකා රුජකුලෙ හත්තසකටං හග්ගං හත්තං භූඤ්ජපාති විරවිංසු. තං සුත්වා රුජා පුතපි හසි. දෙවිපි සුචණ්ණකටවුරු ගහෙත්වා

රුජානං පරිවිසන්ති මං හු බො දිස්වා රුජා ගසනිති විනකෙකසි. සා රඤ්ඤ සද්ධිං සයනං ආරුහන්ති පනතකාලෙ කිං කාරණං දෙව ගසිති පුට්ඨි. සො කින්නෙ මම ගසිතකාරණෙනාති වච්චා පුනප්පනං නිබ්බො කපෙසි.

අළු නං සා තුලනාකං ජානනමනනං මග්ගං දෙවොති වච්චා න සකකා දුතුනති පරිකම්පනාපි පුනප්පනං නිබ්බන්ති. රුජා සවාහං ඉමං මනනං තුග්ගං දස්සාමි මරිස්සාමිති ආග. මරනෙතාපි මග්ගං දෙති දෙවොති. රුජා මාතුගාමෙවසිකො නාම හුච්චා සාග්ගති සමපටිවජ්ඣා ඉමිස්සා මනනං දච්චා අග්ගිං පටිසිස්සාමිති රථෙන උග්ගනං පායාසි.

තස්මිං බණේ සකෙකා ලොකං ඔලොකෙනෙතා ඉමං කාරණං දිස්වා අයං බාලරුජා මාතුගාමං නිස්සාය අග්ගිං පටිසිස්සාමිති ගවජ්ඣති ජිවිතමස්ස දස්සාමිති පුජං අපුරකඤ්ඤං ආදාය බාරණස්මිං ආගනන්තා නං අජිකං කන්ධා අත්තනා අජො හුච්චා මගාජනො මා පස්සතුති අභිව්භාය රඤ්ඤ රථස්ස පුරතො අගොසි. තං අජං රුජාවෙව රථෙ යුත්තසික්ඛවා ව පස්සන්ති අඤ්ඤා කොචි න පස්සති.

අජො කථාය සමුට්ඨාපනන්තං අජිකාය සද්ධිං මෙථුනධම්මං පටිසෙ වනෙතා විශ අගොසි. තමෙකො රථෙ යුත්තසික්ඛවො දිස්වා සමම අජ මයං පුබ්බෙ අජා කීර බාලා අභිරිකාති අස්සුලනා න ව නං පස්සිමනා නිං පන රහො පටිච්ජන්තට්ඨානෙ කත්තබ්බං අනාවාරං අමනාකං ඵත්තකානං පස්සන්තානදෙඤ්ච කාශෙසි. න ලජ්ජසි. තං නො පුබ්බෙ සුතං ඉමිනා දිට්ඨොන සමෙතිති වච්චා පස්මං ගාථමාග:-

සච්චා කිරෙව මාගංසු භස්සං බාලොති පණ්ඩිතා,
පස්ස බාලො රහොකම්මං ආචිකුබ්බං න බුජ්ඣතිති.

තත්-භස්සනති අජං. පණ්ඩිතාති ඤාණසම්පන්නා නං බාලොති වදනති සච්චා කීර වදනති. පස්සාති ආලපනං. පස්සාථාති අත්තො. න බුජ්ඣතිති ඵලං කාතුං න යුත්තනති න ජානාති.

තං සුච්චා අජො වෙ ගාථා අගාසි:-

නිං හු බො සමම බාලොසි බරපුත්ත විජානති,
රජ්ජගාති පරිකම්පෙතො වරෙකාට්ඨො ඔතිතොමුබො,

අපරමපි සමම තෙ බාලං යො මුත්තො න පලායසි,
සො ව බාලතරෙ සමම යං නිං වගසි සෙනකනති.

තත්-නිං හු බො සමමාති සමම සික්ඛව මගාපි බො නිං බාලතරෙ. බරපුත්තාති සො කීර ගද්දහස්ස ජාතකො තෙන නං ඵලමාග. විජානතිති අගමෙව බාලොති ඵලං ජානාති. පරිකම්පෙතොති යුගෙන සද්ධිං ගීවාය පරිකම්පෙතො. වරෙකාට්ඨොති වරිකාමට්ඨො. ඔතිතො මුජ්ඣාති මුබ්බන්තිනෙත පිහිතමුබො. මුත්තො න පලායසිති

යො තිං රථතො මුත්තො සමානො මුත්තකාලෙ පලාගිති අරඤ්ඤං න පවිසසි. තං තෙ අපලායනං අපරමපි බාලං. සො ච බාලනගේති යං තිං සෙනකං වහසි සො සෙනකො තයාපි බාලනරෙති.

රුජා තෙසං උභින්නමපි කථං ජානාති තසමා තං සුඤ්ඤො සංඝිකං රථං පෙසෙසි. සිතුවොපි තස්ස කථං සුත්වා පුත වතුන්. ගාථමාන :-

යනනු සමම අහං බාලො අපරුප් විජානති,
අථ කෙන සෙනකො බාලො තං මෙ අකබාති පුච්ඡිතොති.

තත්ත්ව-සනති කරණයෝ පව්වතනං. ඉති අනුස්සවයෝ නිපාතො. ඉදං වුත්තං භොති-සමම අපරුප් යෙන තාව තිරව්ජානගතභාවෙන කාරණෙන අහං බාලො තං තිං කාරණං ජානාති සකකා එතං තයා ඤාතුං අහංති තිරව්ජානගතතාව බාලො තසමා මං බරපුත්තාති ආදීති වදනො සුච්ඡි වදසි අයං පත සෙනකො රුජා කෙන කාරණෙන බාලො නං මෙ කාරණං පුච්ඡිතො අකබාතිති.

තං ආවිකබනො අපො පඤ්චමං ගාථමාන :-

උත්තමත්ථං ලභිතාන භරියාය යො පදස්සති,
තෙන ජ්ඣස්සත්තතානං සාවෙවස්ස න හෙස්සතිති.

තත්ත්ව-උත්තමත්ථානි සබ්බරුත්තජානනමනං. තෙනාති තස්සා මනනපදනසම්බානෙන කාරණෙන තං දත්වා අයතිං පවිසනො අත්තානඤ්ච ජ්ඣස්සති සාවස්ස භරියා න භවිස්සති තසමා එස තයා බාලනරෙ යො ලද්ධසං රකඛිතුං න සකෙකාතිති.

රුජා තස්ස වචනං සුත්වා අපරුප් අමනාකං සොජ්ඣං කරෙනොපි තුඤ්ඤෙව කරිස්සසි කපෙති තාව තො කතතබ්බසුත්තකතති අංග. අථ තං අපරුජා මහාරුජ ඉමෙසං සත්තානං අත්තො අඤ්ඤෙ පියතරෙතාම තත්ථ එකං පියභණ්ඩං නිස්සාය අත්තානං නාසෙතුං ලද්ධසං පභාතුං න වට්ටතිති වතා ජට්ඨං ගාථමාන :-

තවෙ පියමෙති ජනිතු තාදිසො
අත්තං නිරංකත්වා පියාති සෙවති,
අත්තාව සෙයො පරමාව සෙයො
ලබ්බා පියා ඔව්තයේන පච්ජාති.

තත්ත්ව-පියමෙති පියං මෙ. අයමෙව වා පායො. ඉදං වුත්තං භොති ජනිතු තාදිසො යසමහතෙන සිතො පුග්ගලො එකං පියභණ්ඩං නිස්සාය ඉදං පියමෙති අත්තං නිරං කත්වා අත්තානං ජබ්බිත්වා තාති පියාති න සෙවතෙව. කිං කාරණං. අත්තාවසෙයො පරමාව සෙයොති යසමා සතගුණෙන සහස්සගුණෙන අත්තාවසෙයො පවරෙ උත්තමො පරමාව සෙයො පරමා උත්තමා අඤ්ඤසමා පියභණ්ඩාති

අනේ. එතැනි වකායේ පිකාරනේ නිපාතොති දට්ඨබ්බො. ලබ්භා පියා ඔව්නතේන පච්ඡාති ඔව්නතේනති වඛ්ඛිතතේන පුරිසෙනපච්ඡා පියා නාම සක්කා ලද්දු න තස්සා කාරණා අත්තා නාසෙනබ්බොති.

එවං මහාසතෙතා රඤ්ඤා ඔවාදං අදුසි. රුජා කුසසිත්වා අජරුජ කුතො ආගතොසිති පුච්ඡි. සකෙකා අහං මහාරුජ නව අනුකම්පාය නං මරණා මොවෙතුං ආගතොසමිති. දෙවරුජ අහං එතියා මනතං දස්සාමිති අවචං ඉදුති කිං කරෙමිති. මහාරුජ කුමහානං උභින්නමපි විනාසෙන කිච්චං නත්ථි. සිප්පස්ස උපවායෙති වත්ථා එතං කතිපයෙ පහාරෙ පහරුපෙති ඉමිනා උපායෙන න ගණිතස්සතිති.

රුජා සාග්ගිති සම්පට්ඨි. මහාසතෙතා රඤ්ඤා ඔවාදං දත්වා සකට්ඨාන මෙව ගතො. රුජා උය්‍යානං ගතත්වා දෙවිං පකෙකාසාපෙත්වා ආහ. ගණිතස්ස සිහදො මනනනති. ආමදෙවාති. තෙනති උපවාරං කරෙමිති. කො උපවායෙති. පිට්ඨියං පහාරසතෙ පවත්තමානෙ සද්දං කාතුං න වට්ටතිති. සා මනතලොභෙන සාග්ගිති සම්පට්ඨි. රුජා වොරුසාතකෙ පකෙකාසාපෙත්වා කසා ගාහාපෙත්වා උභොසු පස්සෙසු පහරුපෙසි. සා වෙ තයො පහාරෙ අබිවාසෙත්වා තතො පරං න මෙ මනෙත තත්තොති විරවි. අප්ඨ නං රුජා ත්ථ මං මාරෙත්වා මනතං ගණිතතු කාමාති පිට්ඨිං නිවචමමං කත්වා විස්සජ්ජාපෙසි. සා තතො පට්ඨාය පුත කපෙතුං නාසක්ඛි.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා සච්චාති පකාසෙත්වා ජාතකං සමොධානෙසි. සච්චපරියොසානෙ උක්කණ්ඨිතභික්ඛු සොතාපතති එලෙ පතිට්ඨති. තදු රුජා උක්කණ්ඨිතභික්ඛු අහොසි. දෙවි පුරුණ දුතිසිකා. අස්සො සාරිපුත්තො, සකෙකා දෙවරුජා පන අහමෙවාති.

බරපුත්තඡන්දනං.

6. 2. 2.

අකක්කසනති ඉදං සත්ථා ජේතවනෙ විහරනො පඤ්ඤාපාරමි. ආරබ්භ කපෙසි. වජ්ඣ මහාඋම්මග්ගජාතකෙ ආවිභවිස්සති.

තදු පත සත්ථා භික්ඛු ආමනෙතත්වා න භික්ඛවෙ ඉදුතෙව පුබ්බෙපි තථාගතො පඤ්ඤවා උපායකුසලොයෙවති වත්ථා අතිතං ආහරි:-

අතීතෙ බාරුණසියං බ්‍රහ්මදනෙන රජ්ජං කාරෙතො බොධිසතො නාසිකරට්ඨෙ කම්මාරකුලෙ නිබ්බිතතිත්වා වයප්පතො පරියොද්ධ සිපෙපා අහොසි. මාතාපිතරෙ පනස්ස දළිද්දු තෙසං ගාමනො අවිදුරෙ අඤ්ඤා සහස්සකුටිකො කම්මාරගාමො තත්ථ කම්මාරසහස්සජෙට්ඨිකො කම්මාරෙ රුජවලලභො අසෙසා මහඥානො. තස්සොකා ධිතා අහොසි උත්තමරුපධරු දෙවච්ඡරුපටිභාගා ජනපදකලාසංඝිලකකි ණෙහි සමන්තාගතා. සාමන්තගාමෙසු මනුස්සා වාසිථරුප්ථාලපාවනාදි කාරුපතත්ථාය නං ගාමං ගතත්වා යෙතුයොන නං කුමාරිකං පස්සනති.

තෙ අතතනො අතතනො ගාමි ගනනා නිසිනනට්ඨානාදිසු තසා රූපං වණ්ණෙනති. බොධිසත්තො තං සුඛා සවණ්ණංසග්ගෙන ඛණ්ඩා පාදපරිවාරිකං නං කරිසාමිති උත්තමජාතිකං අයං ගගෙනා එකං සුමුමිං සනං සුචිං කතා පාසෙ විජ්ඣතා උදකෙ ඔපිලාපෙනා අපරමපි තථාරූපමෙව තසා කොසකං කතා පාසෙ විජ්ඣ. ඉමිනා නියාමෙන තසා සත්ත කොසකෙ අකාසි. කථං අකාසිති න වතනබ්බං. බොධිසත්තානං හි ඤාණමග්ගත්තාය කාරණං ඉජ්ඣති.

සො තං සුචිං නාළිකාය පකඛිපිතා ඔවට්ටිකාය කතා තං ගාමි ගනනා කමාරපේට්ඨකාය වසනවිචිං පුච්ඡතා තත් ගනනා වාරෙ ධතා කො මම හත්තො එවරූපං නාම සුචිං මූලෙන කිණ්ඤං ඉච්ඡතිති සුචිං වණ්ණෙනො පේට්ඨකකමාරායා සරවාරසමිපෙ ධතා පඨමං ගාථමාග :-

අකකකසං අඵරූසං බරබොතං සුපාසියං,
සුමුමං තිබ්ණග්ගඤ්ච කො සුචිං කෙතුමිච්ඡතිති.

තසාත්ථො-මම ඵලසා වා තිලකසා වා ඔධිනො වා අභාවෙන අභාකකසං මට්ඨතාය අඵරූසං බරෙන පාසාණෙන බොත්තා බරබොතං සුඤ්ඤෙන සුචිඤ්ඤෙන පාසෙත සමන්තාගතත්තා සුපාසියං සණ්ඨතාය සුමුමං අග්ගසා තිබ්ණතාය තිබ්ණග්ගං සුචිං මමහත්තො මූලං දතා කො කිණ්ඤං ඉච්ඡතිති.

එවඤ්ච පන වතා පුනපි තං වණ්ණෙනො දුතියං ගාථමාග :-

සුමජ්ජඤ්ච සුපාසඤ්ච අනුප්පබ්බපුච්ඡතිතං,
සනසාතිමං පටිත්ථං කො සුචිං කෙතුමිච්ඡතිති.

තත්-සුමජ්ජනති කුරුවිඤ්ඤාප්පුච්ඡමජ්ජනං. සුපාසනති සණ්ඨෙන පාසවෙබ්බෙන විභුත්තා සුඤ්ඤපාසං. සනසාතිමනති යා සාතියමානා අධිකරණිං අනුපවිසති අයං සනසාතිමාති වුවවති තාදිසිති අත්ථො. පටිත්ථංදානති ථංගං අමුද්දකං.

තසමිං බණ්ණ සා කුමාරිකා භුත්තපාතරසං පිතරං දරථපටිපසාමග තත්. වුලලසයනකෙ නිපත්තං තාලවණ්ණෙන විජයමානා බොධි සත්තසා මධුරසද්දං සුඛා අලලපිණ්ඩමංසෙන හදයෙ පහවා විය සව සහසොත නිබ්බාපිතදරථාවිය හුචා කොනුබො එස අතිමධුරෙන සද්දෙන කමාරාතං වසනගාමෙ සුචිං විකඛිණාති තෙන නුබො කමෙමන ආගතො ජාතිසාමි තනති තාලවණ්ණං ධපෙනා ගෙභා නිකබ්බම බති ආලිඤ්ඤෙ ධතා, තෙන සද්ධිං කපේසි. බොධිසත්තානං හි පජ්ජිතං නාම සමිජ්ඣති. සො හි තසායෙව අත්ථාය තං ගාමි ආගතො. සා යෙව තෙන සද්ධිං කපේනති මාණව සකලරට්ඨවාසිනො සුචි ආදිත මත්ථාය ඉමිං ගාමිං ආගමන්ති තිං බාලතාය කමාරගාමෙ සුචි.

විකේතකුමුවන්සි. සවෙපි දිවසං සුවියා වණණං භාසිංසාසි න තං තෙ කොචි හත්තො සුවිං ගණ්ඨිංසාති සවෙ මුලං ලඤ්චං ඉවන්සි. අඤ්ඤං ගාමං යාතිති වත්තා වෙ ගාථා අභාසි :-

ඉතොදාති පතායනති සුවියො බලිසාතිව,
කොයං කම්මාරගාමසමිං සුවිං විකේතකුමුවන්සි.

ඉතො සත්ථාති ගවන්තති කම්මනතා විවිධා පුච්ඡ,
කොයං කම්මාරගාමසමිං සුවිං විකේතකුමුවන්සි.

තත්ථ-ඉතොදාතිති ඉමසමිං රටෙයි ඉදාති. සුවිසො ව බලිසාති ව අඤ්ඤාති ව උපකරණාති ඉමමතා කම්මාරගාමා පතායනතිති තිත්තම්මනති තං තං දිසං පත්ථරනතා ගවන්තති. කොයනති එවං සතො කො අයං ඉමසමිං කම්මාරගාමෙ සුවිං විකේතකුමුවන්සි. අඤ්ඤාතිති බාදණසිං ගවන්තතාති නානපපකාරාති සත්ථාති ඉතොව ගවන්තති. විවිධාපුච්ඡති නානපපකාරකා බහු කම්මනතාපි සකලරටයිවාසිතං ඉතො ගතිගඋපකරණෙහෙව පවත්තනති.

බොධිසත්තො තස්සා වචනං සුත්වා භද්දෙ ත්වං අජානනති අඤ්ඤාණෙන එවං වදෙසිති වත්තා වෙ ගාථා අභාසි :-

සුවිං කම්මාර ගාමසමිං විකේතකුමුවන්සි පජානතා,
ආවරියාව ජානනති කම්මං සුභතදුක්ඛතං.

ඉමඤ්ච තෙ පිතා භද්දෙ සුවිං ජඤ්ඤ මයාකතං,
තයා ව මං නිමනෙතය්ස් යඤ්චත්ඤ්ඤං සරෙ ධනනති.

තත්ථ-සුවිනති විහතතිවිපල්ලාසො කතො. ඉදං වුභතං ගොති සුවි නාම පජානතා පණ්ඩිතොන පුරිසෙන කම්මාරගාමසමිංයෙව විකේතකුමුවන්සි. කිං කාරණං ආවරියාවන්තනති කම්මං සුභතදුක්ඛතනති තස්ස තස්ස සිප්පස්ස ආවරියාව තසමිං තසමිං සිප්පෙ සුභතදුක්ඛතං කම්මං ජානනති. ස්වාහං කම්මාරකම්මං අජානනතානං ගහපතිකානං ගාමං ගතත්වා මම සුවියා සුභතදුක්ඛතභාවං කථං ජානාපෙස්සාමි ඉමසමිං පත ගාමෙ මම බලං ජානාපෙස්සාමිති එවං බොධිසත්තො ඉමාය ගාථාය අත්තනො බලං වණණසි. නාසා ව මං නිමනෙතය්ස් හද්දෙ සවෙ තව පිතා ඉමං මයා කතං සුවිං ඊදිසා වා එසා එවං වා කතාති ජානෙය්ස් ඉමං තෙ ධිතරං පාදපරිවාරිකං දමමි ගණ්ඨාති තනති එවං තයා ව මං නිමනෙතය්ස් යඤ්චත්ඤ්ඤං සරෙ ධනනති යඤ්ච අඤ්ඤං සවිඤ්ඤාණකං වා අවිඤ්ඤාණකං වා සරෙ ධනං අත්ති තො මං නිමනෙතය්ස් යඤ්චත්ඤ්ඤානතිපි පායො යඤ්ච අස්ස සරෙ අඤ්ඤං ධනං අත්ති අත්ථො.

කම්මාරජෙට්ඨකො සබ්බං තෙසං කථං සුත්වා අමමාති ධිතරං පකේතාසිත්වා කේත සද්ධිං සලලපසිති පුච්ඡි. තාන එකො පුරිසො සුවිං විකේතකුමුවන්සි. තොන සද්ධිනති. තොනති පකේතාසාති නනති. සා

ගතවා පකෙකාසී. බොධිසත්තො ගෙහං පවිසිත්වා කම්මාරජෙට්ඨකං
චන්දිත්වා අට්ඨාසී. අථ නං සො කතරගාමවාසිකොසීති පුච්ඡී. අසුකගාම
වාසිකොමති අසුකකම්මාරස්ස නාම පුත්තොති. කසවා ඉධාගතොසීති.
සුවිචිකකිණ්ණන්දායාති. ආහර සුචිං තෙ පස්සාමාති. බොධිසත්තො
අත්තනො යුණං සබ්බෙසං මජ්ඣේකං පකාසෙත්තුකාමො නනු එකකාතං
වොලොකිතතො සබ්බෙසං මජ්ඣේකං වොලොකිත්තුං වරතරතති ආහ.

සො සාමු තාතාති සබ්බෙ කම්මාරෙ සන්තිපාතෙත්වා තෙති
පරිවුත්තො ආහර තාත මයං පස්සාම තෙ සුවිනති ආහ. ආවරිය
එකං අධිකරණීඤ්ඤ උදකපුණ්ණඤ්ඤ කංසථාලං ආහරුපෙථාති. සො
ආහරුපෙසී. බොධිසත්තො ඔවට්ටිකතො සුවිනාළිකං නිගරිත්වා අදුසී.
කම්මාරජෙට්ඨකො නතො සුචිං නිගරිත්වා අයං තාත සුවිති පුච්ඡී.
නායං සුචි කොසකො එසොති. සො උපධාරෙත්තො නෙවන්තං න
කොටිං අද්දස.

බොධිසත්තො ආහරුපෙත්වා නබෙන කොසකං අපත්තො අයං
සුචි අයං කොසකොති මහාජනය්‍ය දස්සෙත්වා සුචිං ආවරියස්ස
හත්ථෙ කොසකං පාදමුලෙ ධපෙසී. පුත තෙන අයං මඤ්ඤ
තාත සුචිති වුත්තො අයමපි න සුචි සුචිකොසකොයෙවාති වත්වා න
බෙන පහරත්තො පටිපාටියා ඡක්කොසකෙ කම්මාරජෙට්ඨකස්ස
පාදමුලෙ ධපෙත්වා අයං සුචිති තස්ස හත්ථෙ ධපෙසී. කම්මාරසහස්සං
අභිතුලියො පොඨෙසී වෙඨකෙට්ඨපා පවත්තිංසු.

අථ නං කම්මාරජෙට්ඨකො තාත ඉමාය සුචියා කිං බලනති පුච්ඡී.
ආවරිය බලවපුරිසෙන අධිකරණීං උක්ඛිපාපෙත්වා අධිකරණීයා හෙට්ඨා
උදකපාතිං ධපාපෙත්වා අධිකරණීයා මජ්ඣේකං ඉමං සුචිං පහරථාති.
සො නථා කාරෙත්වා අධිකරණීමජ්ඣේකං සුචිං අග්ගෙන පහරී. සා අධි
කරණීං විනිවිජ්ඣිත්වා උදකපිට්ඨෙ කෙසග්ගමත්තමපි උද්ධං වා අධො වා
අනුත්වා තිරියං පතිට්ඨාසී. සබ්බකම්මාරු අලෙහති එත්තකං කාලං
කම්මාරානාම එදිසා හොනතිති සුතිවසෙනාපි න සුතපුබ්බනති
අභිතුලියො පොඨෙත්වා වෙඨකෙට්ඨපසහස්සං පවත්තංසු.

කම්මාරජෙට්ඨකො ධිතරං පකෙකාසිත්වා තස්මිඤ්ඤඤ වපරිසමජ්ඣේක
අයං කුමාරිකා කුශ්ලමෙව අනුවඡිවිකාති උදකං පාතෙත්වා අදුසී.
සො අපරභාගෙ කම්මාරජෙට්ඨකස්සචවයෙන තස්මිං ගාමෙ කම්මාර
ජෙට්ඨකො ආහොසී.

සන්දා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා සචමාති පකාසෙත්වා ජාතකං
සමොධානෙසී. තදු කම්මාරධිතා රුසුලමානා අහොසී. පණ්ණිනකම්මාර
පුත්තො පත අහමෙවාති.

සුවිජාතකං.

6. 2. 3.

නාමජඤ්ඤානී ඉදං සන්ධා ජෙනවතො විහරන්තො එකං මරණ
 භීරුකභිකක්ඛං ආරබ්භ කපෙයි. සො කීර සාවන්චාසී කුලපුත්තො
 සාසනෙ පබ්බජිත්වා මරණභීරුකො අගොසි. අපමනතකමපි සාධා
 වලනං දණ්ඩකපනනං සකුණවතුපදසද්දං වා අඤ්ඤං වා නථාරූපං
 සුඛා මරණහයනාජිතො හුඛා කුච්ඡයං විද්ධසසො විය කමපනො
 විවරති. භික්ඛු ධම්මසභායං කථං සමුට්ඨාපෙසුං ආවුසො අසුකභිකක්ඛකීර
 මරණභීරුකො අපමනතකමපි සද්දං සුඛා විකම්පමානො පලායති
 ඉමෙසඤ්ඤා සත්තානං මරණමෙව ධ්වං ජිවිතං අඤ්චං නනුනාම තදෙව
 මනසිකාතබ්බනති. සන්ධා ආගන්තො කායනුත් භික්ඛවෙ එතරති
 කථාය සන්තිසිහ්නාති පුච්ඡිත්වා ඉමාය නාමාති වුත්තො තං භික්ඛුං
 පකෙකාසාපෙඤා සචං කීර තං භික්ඛු මරණභීරුකොති ආම
 හන්තොති තෙන පරිඤ්ඤාතො න භික්ඛවෙ ඉදන්තෙව පුබ්බෙපෙස
 මරණභීරුකො යෙවති වත්වා අතීතං ආහරි:-

අතීතෙ බාදණසියං බ්‍රහ්මදත්තෙ රජංකාරෙන්නො බොධිසත්තො
 සුකරියා කුච්ඡසමිං පටිසන්ධිං ගණ්ඨි. සුකරී පරිණතගඛො වෙ පුත්තො
 විජාසි. සා එකදිවසං තෙ ගගෙඤා එකසමිං ආවාටෙ නිපජ්ජි. අපේකා
 බාදණසිවාරගාමවාසිනී මහලුකා කප්පාසබෙත්තො පටිජ්ජුරං
 කප්පාසං ආදාය යට්ඨියා භූමිං ආකොටෙනති ආගඤ්ජි. සුකරී තං සද්දං
 සුඛා මරණහයෙන පුත්තකෙ ඡබ්බිත්වා පලාසි. මහලුකා සුකර
 පොතකෙ දිස්වා පුත්තසඤ්ඤං පටිලභිත්වා පච්ඡියං පකඨිත්වා
 සරං තෙඤා ජෙට්ඨස්ස මහාතුණ්ඩිලො කණ්ට්ඨස්ස වුලුතුණ්ඩිලොති
 නාමං කත්වා තෙ පුත්තකෙ විය පොසෙසි.

තෙ අපරහාගෙ වඬ්ඨිත්වා ඵුලුසරීරා අගෙසුං. මහලුකා ඉමෙ නො
 මූලෙන දෙභිති වුච්චමානාපි පුත්තා මෙති වත්වා කස්සපි න දෙති.
 අපේකසමිං ඡණ්කාලෙ ධුත්තා සුරං ඵ්වන්තා මංසෙ බිණෙ කුතොනුබො
 මංසං ලභිස්සාමාති විමංසන්තා මහලුකාය ගෙගෙ සුකරානං අත්භාවං
 ඤාත්වා සුරං ගගෙඤා තත්ථ ගන්තො අමම මූලං ගගෙඤා එකං නො
 සුකරං දෙභිති ආහංසු. සා අලං තාතා පුත්තො නාම මංසං බාදනත්ථාය
 කිණන්තානං දදන්තා අත්ථිති පටිකඛිපි.

ධුත්තා අමම මහුස්සානං සුකරානාම පුත්තා න ගොන්ති. දෙති
 නොති පුත්තපුත්ත යාවන්තාපි අලභිත්වා මහලුකා සුරං පායෙඤා
 මත්තකාලෙ අමම සුකරෙති කිං කරිස්සයි මූලං ගගෙඤා පරිබ්බයං
 කණ්ට්ඨිති තස්සා ගන්තෙ කභාපණෙ යපසිංසු.

සා කභාපණෙ ගගෙඤා තාතා මහාතුණ්ඩිලං දදා න සකකා වුලු
 තුණ්ඩිලං පන ගණ්ඨාති ආග. කභා සොති. අයං එතසමිං ගවෙජ්ජි. සද්දං
 මස්ස දෙභිති. ආහාරං න පස්සාමිති. ධුත්තා මූලෙනෙකං හත්තපාතිං
 ආගරපෙසුං. මහලුකා තං ගගෙඤා වාරෙ යථිතං සුකරදෙණිං
 ආරොඤ්ඤා දෙණිසමිපෙ අට්ඨාසි. තිංසමත්තා ධුත්තාපි පාසහත්වා තත්තෙව
 අට්ඨංසු.

මහලලිකා තාන චුලලකුණ්ඩල එතිරෙති තස්ස සද්දමකාසි. තං සුචා මහාකුණ්ඩලො එතතකං කාලං මම මාතරා චුලලකුණ්ඩලස්ස සද්දො න දින්නපුබ්බො මං යෙව පඨමං සද්දයති අවස්සං අජ්ජ අමනාකං හයං උප්පන්නං හවිස්සතිති අඤ්ඤාසි.

සො කණ්ඨියං ආමනෙතචා තාන මම මාතා තං පකෙකාසති ගව්ජ තාව ජානාතීති. සො ගව්ජා තිකම්මචා හතතදොණ්ණි සමිපෙ තෙසං සිතභාවං දිස්වා අජ්ජ මෙ මරණං උප්පන්නනති මරණභයතජ්ජනො නිවහතිචා කමපමානො භාකුසන්තිකං ආගන්වා සන්ථමිතිතුං නාසකම් කමපමානො පරිබ්භමති. මහාකුණ්ඩලො තං දිස්වා තාන තිං පතජ්ජ වෙධසි හමසි පටිසන්ධානං ඔලොකෙසි කිං නාමෙතං කරොසිති පුච්ඡ්. සො අත්තනා දිට්ඨිකාරණං කපෙන්නො පඨමං ගාථමාග :-

නවජ්ජකෙදුති දියසති
පුණණායං දොණ්ණි සුවාමිති සීතා,
බහුකෙ ජනො පාසපාණ්ණිකො
නො ව බො මෙ පටිභාති භුඤ්ජ්තුනති.

තත්ත-නවජ්ජකෙදුති දියසතීති භාතින පුබ්බෙ අමනාකං කුණ්ඩකයාගු වා කුමභතතං වා දියසති. අජ්ජ පත නවජ්ජකං නවාකාරං දුතං දියසති. පුණණායං දොණ්ණි අයං අමනාකං හතත දොණ්ණි සුඛභතතස්ස පුණණා. සුවාමිති සීතාති අයසාපි නො භස්සා සන්තිකෙ සීතා. බහුකෙ ජනෙති න කෙවලඤ්ච අයසාව අඤ්ඤාසි බහුකො ජනො පාසපාණ්ණිකො සීතො. නොව බො මෙ පටිභාතීති අයං එවං එතෙසං සිතකාවොපි ඉදං හතතං භුඤ්ජ්තුමපි මයතං න පටිභාති න රුවෙතිති අත්තො.

තං සුචා මහාසතො තාන චුලලකුණ්ඩල මම කීර මාතා එතෙව සුකරෙ පොසෙන්නි නාම යද්දත්තං පොසෙති ස්වාස්සා අත්තො අජ්ජ මත්තමපතො තිං මා විතතසීති වචා මබ්බරෙන සරෙන බුද්ධලිප්පාය ධම්මං දෙසෙන්නො වෙ ගාථා අභාසි :-

තසසි හමසි ලෙණම්චජ්ජි
අත්තාණොසි කුභිං ගම්මස්සසි,
අපොසසුකෙකා භුඤ්ජ්තුණ්ඩල
මංසත්ථාය හි පොසියාමසෙ.

ඔගහ රහදං අකද්දමං
සබ්බං සෙදමලං පවාහය,
ගණ්ඨාති නවං විලෙපනං
යස්ස ගණ්ඨා න කදුචි ජිජ්ජතීති.

තස්ස දසපාරමියො ආවජ්ජත්වා මෙත්තාපාරමිං පුරෙවාරිකං කත්වා පඨමං පදං උද්ගරන්තස්සෙව සද්දො සකාලං වාදසයොජ්ජනියං බාරණසිං අප්පෙක්ඛාත්ථිචා ගතො. සුත්තසුත්තඛණ්ණෙව රුජ්උපරුජා

දයො ආදිං කන්ධා බාරුණසිවාසිනො ආගමිංසු. අනාගතාපි ගෙහෙ
සිතාව සුණිංසු. රුජපුරිසා ගවෙජ් භිඤ්චා හුමිං සමං කන්ධා වාලිකං ඔති
රිංසු. ධුතතානං සුරුමදො ජිජ්ජ. පාසෙ ඡබ්බෙත්වා ධම්මං සුණමානා
අධංසු. මහලලිකායපි මදො ජිජ්ජ. මහාසතෙනා මහාජනමයේඛි චුලල
තුණ්ඩිලයා ධම්මදෙසනං ආරභී.

තත්ථ-නසසි හමසිති මරණභයෙන උත්තසසි තෙනෙව කීල
මනෙතා හමසි. ලෙණ මිච්ඡසිති පතිට්ඨං ඔලොකෙසි. අනනාණොසිති
තාත පුබ්බෙ අමහානං මාතා පටිසරණං හොති සා අජ්ජ නිරපෙක්ඛා
අවෙහ ඡබ්බෙසි ඉදුනි කුතිං ගමිස්සසි. ඔගහාති ඔගාහ. අයමෙව වා
පාඨො. සවාහසාති හාරෙති. න ජිජ්ජතීති න නස්සති-ඉදං චුතතං
හොති. සවෙ මරණතො භායසි අකද්දමං පොක්කරණිං ඕතරිත්වා තව
සරිරෙ සබ්බං සෙදඤ්ච මලඤ්ච පවාහෙත්වා තිච්චං සුරභිගඤ්චිලෙපනං
විලිමපාති.

තං සුත්වා චුලලතුණ්ඩිලො මස්සං භාතා එවං වදෙති අමහාකඤ්ච
වංසෙ පොක්කරණිං ඕතරිත්වා නහානං සරිරතො සෙදමලපවාහනං
පුරුණවිලෙපනං හාරෙත්වා තවවිලෙපනගහණඤ්ච කිසම්පි කාලෙ තප්පි
කිනත්තුවොසකියාය භාතා මං එවමාහාති පුච්ඡන්තො වතුත්ථං ගාථමාහ :-

කතමො රහදො අකද්දමො
කිංසු සෙදමලනති චුච්චති,
කතමඤ්ච තවං විලෙපනං
කස්ස ගඤ්ඤා න කදුචි ජිජ්ජතීති.

තං සුත්වා මහාසතෙනා තෙනභි ඔතිතසොතො සුණාතිති බුද්ධි
ලිලහාය ධම්මං දෙසෙන්නො :-

ධම්මො රහදො අකද්දමො
පාපං සෙදමලනති චුච්චති,
සීලඤ්ච තවං විලෙපනං
තස්ස ගඤ්ඤා න කදුචි ජිජ්ජතී.

නන්දනති සරිරඤ්ඤාතො
න ව නන්දනති සරිරධාරිතො,
පුණණාය ව පුණණමාසියා
රමමානාව ජහනති ජිවිතනති.

ඉමා ගාථා ආහ.

තත්ථ-ධම්මොති පඤ්චසීලදසසීලාති නිණ්ණි සුවරිතාති සත්තතිංස
බොධපක්ඛියධම්මා අමතමහාතිබ්බාණන්ති සබ්බොපෙසධම්මො නාම.
අකද්දමොති රුහ දෙස මොහ මාන දිට්ඨි කිලෙස කද්දමානං අභාවෙන
අකද්දමො ඉමිනා සෙසධම්මතො විනිවට්ටත්වා තිබ්බාණමෙව දස්සෙති.
“යාචතා භික්ඛවෙ ධම්මා සංඛතා වා අසංඛතා වා විරුගො තෙසං

ධම්මානං අභ්‍යමකතායති යදිදං මදනිමමදනො පිපාසවිතයො ආලය
සමුග්ගතො වට්ඨපච්ඡෙදෙ තණ්හකතයො විරුගො නිරුධො තිබ්බා
ණ්”නති^a චුත්තං තදෙවෙස දසෙසනො තාත චුලලුභුණ්ඩල අහං
තිබ්බාණ්තලාං රහදෙති කපෙමි. ජාතිජරාව්‍යාධිමරණාති හි තත්ථ
තත්ථි සවෙපි මරණතො මුඤ්චිභුකාමො තිබ්බාණ්ගාමිණිං පටිපදං
ගණ්හාති උපනිස්සයපච්චයවසෙන තීර බොධිසත්තො එවං කපෙසි.
පාපංසෙදමලනති තාත චුලලුභුණ්ඩල පාපං සෙදමලසදිසත්තා සෙද
මලනති පොරුණකපණ්ඩතෙහි කපිතං. තං පනෙතං එකවිධෙන පාපං
යදිදං මනොපදෙසො දුට්ඨෙන පාපං පාපකඤ්ච සීලං පාපිකාව දිට්ඨි
තිවිධෙන පාපං තීණි දුට්ඨරිතාති වභුබ්බිධෙන පාපං චත්තාරි අගතිගමි
ණ්ති පඤ්චවිධෙන පාපං පඤ්ච වෙතොබ්බලා ඡබ්බිධෙන පාපං ඡ අගාර වා
සත්තවිධෙන පාපං සත්ත අසඤ්චමා අට්ඨවිධෙන පාපං අට්ඨමිච්ඡත්තා
තව්විධෙන පාපං තව ආසාතවජ්ඣති දසවිධෙන පාපං දස අකුසලකමමි
පථා බහුවිධෙන පාපං රුගො දෙසො මොහොති එකකදුකාතිකාදි
වසෙන විභතතා අකුසලධම්මා ඉති සබ්බමෙපතං පාපං සරීරනිස්සිත
සෙදමලසදිසනති පණ්ඩතෙහි කපිතං. සීලනති පඤ්චසීලං දසසීලං වභු
පාරිජුඤ්චසීලං ඉදං තාත සීලං වභුජාතිගකිවිලෙපතසදිසනති වදති.
නස්සාති තස්ස සීලස්ස ගණනා තිස්සවයෙස්ස න කදච්ඡි ඡිත්තනීති සකලං
ලොකං පත්ථරිත්වා ගච්ඡති.

“න පුප්ඵගණො පටිච්චාතමෙති
න වඤ්ඤං තගරං මලලිකා වා,
සතඤ්ච ගණො පටිච්චාතමෙති
සබ්බාදිසා සප්පරිසො පචාති.

වඤ්ඤං තගරං වාපි උපපලං අථ වසසිකි,
එතෙසං ගකුජාතානං සීලගණො අනුත්තරො.
අපමනො අයං ගණො යායං තගරවඤ්ඤි,
යොව සීලවතං ගණො වාතිදෙවෙස්ස උත්තමො”ති. b

නඤ්ඤති සරීරකාතිනොති තාත භුණ්ඩල ඉමෙ අඤ්ඤණ
මනුස්සා මධුරම සංඛාදිස්සාම පුත්තදුරං ඛාදපෙස්සාමාති පාණාතිපාතං
කරුණතා නඤ්ඤති භුස්සනති. පාණාතිපාතො ආසෙවිතො භාවිතො
බහුලිකතො තීරයසංචාතනිකො හොති තීරච්ඡාතයොති-පෙ-පෙත්ති
විසයසංචත්තනිකො හොති යො සබ්බලුත්තො පාණාතිපාතස්ස
විපාකො මනුස්සභුතස්ස අප්පායුත්තසංචාතනිකො හොතිති ඉමං
පාණාතිපාතෙ ආදීතවං න ජාතනති. අජාතනතා “මධු වා මඤ්ඤති
බාලො යාවපාපං න පච්චති”^b මධුරසඤ්ඤිතො හුත්වා,

“වරනති බාලා දුමමධා අමිත්තතෙව අත්තනා,
කරුණතා පාපකං කමමං යං හොති කට්ඨකප්ථල”නති. b

එත්තකමපි න ජාතනති.

“න තං කමමං කතං සාධු යං කතාං අනුතප්පති,
යස්ස අසසුමුබොරොදං විපාකං පටිසෙවති”ති.^a

න ව නාදුනිති තාත තුණ්ඩල යෙ පනෙනෙ සරීරබාධිනො
සත්තා තෙ මරණේ ආගව්ණෙනා යපෙතා සීගම්ගරාභන්දාජාතිය
අසාරාතියබිණාසවෙ අවසෙසා බොධිසත්තං ආදිං කතාං අභා
යන්තා නාම නත්ති.

“සබ්බෙ තසනති දණ්ඩස්ස සබ්බෙසං ජීවිතං පියං,
අත්තානං උපමං කතාං නහනෙය්‍ය නසාතයෙ”ති.^a

පුණ්ණාසාති ගුණපුණ්ණාය. පුණ්ණමාසීසාති පුණ්ණව්‍යද
සුත්තාය. මාසං වා පුරෙතා සීතාය. තද්ධ කීර පුණ්ණමාසී උපොසථ
දිවසො හොති. රමමානාව ජ්‍යෙෂ්ඨාති ජීවිතනති තාත තුණ්ඩල මාසොවි
මා පරිදෙවි මරණස්ස නාම තෙ භායනති යෙසං අනතරෙ සීලාදිගුණං
නත්ති මයං පත සීලාවාරසම්පන්නා පද්දඤ්චනෙතා තස්මා අවහා
දිසා සත්තා රමමානාව ජ්‍යෙෂ්ඨාති ජීවිතනති.

ඵවං මහාසත්තො මධුරෙන සරෙන බුද්ධිවිලාසෙන ධම්මං දෙසෙසි.
මහාජනකායා සත්තසභාස්සො අභිතුලියො පොසෙසුං. වෙළකෙතිපාව
පවත්තිංසු. සාධුකාරසද්දුපුණ්ණං අනතලිකං අහොසි.

බාරණ්ඩරාජා බොධිසත්තං රජෙජන පුරෙතා මහලුපිකාය යසං
දතා උභොපි තෙ ගඤ්ඤාදකෙන නභාපෙතා වන්දාති නිවාසෙතා
ගීවාසු මණිරතනාති පිළඤ්ඤාපෙතා තගරං තෙතා පුත්තධාරිනෙ
යපෙතා මහනෙතන පරිවාරෙන පටිජගති.

බොධිසත්තො රඤ්ඤ පඤ්චසීලාති අද්ධි. සබ්බෙ බාරණ්ඩ
වාසිනො ව කාසිරධ්වවාසිනො ව සීලාති රක්ඛිංසු. මහාසත්තො තෙසං
පක්ඛදිවසෙසු ධම්මං දෙසෙසි. විනිව්ණියෙ නිසීදිතා අට්ටෙ නිරෙසි.
තස්මිං ධර්මානෙ කුට්ටිකාරකානාම නාහෙසුං.

අපරභාගෙ රජා කාලමකාසි. මහාසත්තො තස්ස සරීරපරිහාරං
කාරෙතා විනිව්ණියෙ පොත්තං ලිඛාපෙතා ඉමං පොත්තං ඔලො
කෙනනා අට්ටෙ නිරෙය්‍යථාති වතා මහාජනස්ස ධම්මං දෙසෙතා
අපමාදෙන ඔවදිතා සබ්බෙසං රෙදන්තානං පරිදෙවන්තානමෙව
සද්ධිං චුලගුණාලෙක අරඤ්ඤං පාවිසි. තද්ධ බොධිසත්තස්සොවාදෙ
සට්ඨිවස්සසභාසාති පවත්ති.

සත්ථා ඉමං ධම්ම දෙසනං ආහරිතාසව්වාති පකාසෙතා ජාතකං
සමොධානෙසි. සො මරණභිරුකො භික්ඛු සොනාපත්තිඵලෙ පතිට්ඨති.
තද්ධ රජා ආනන්දො අහොසි. චුලගුණාලො මරණභිරුකො භික්ඛු.
පරිසා බුද්ධිපරිසා. මහාගුණාලොපන අහමෙවති.

තුණ්ඩලජාතකං.

6. 2. 4.

සිඛිතිමහොති ඉදං සන්ථා වෙච්චනෙ විහරන්තො අනන්දන්දරස්ස අත්තනො අන්ථාය ජීවිතපරිච්චාගං ආරබ්භ කපේසි. චන්ද්‍ර යාවධත්‍රග්ගහ පයොජනා බණ්ඩාලජාතකෙ ධනපාලගජ්ජනං. චුලලහංසජාතකෙ කපිතං. තද්‍ය පන ධම්මසභායං කථං සමුට්ඨාපෙසුං. ආට්‍රිසො ධම්ම භණ්ඩාගාරිකආනන්දන්දරො සෙබපට්ඨසමගිදුපත්තො. හුන්වා ධන පාලකෙ ආගච්ඡන්තො සමමාසමුද්ධස්ස ජීවිතං පරිච්චජිති. සන්ථා ආගන්ත්වා කායනුත්ථ භික්ඛවෙ එතරගි කථාය සන්තිසිත්තාති පුච්ඡන්වා ඉමාය නාමාති චුත්තො න භික්ඛවෙ ඉදුන්තෙව පුබ්බෙපි ආනන්දො මග්ගං පරිච්චන්තජීවිතොයෙවාති චන්වා අතීතං ආහරි:-

අතීතෙ රාජගහස්ස පුබ්බපස්සෙ සාලිඤ්ඤියංනාම බ්‍රාහ්මණගාමො හොති. තද්‍ය බොධිසත්තො නසම්මි ගාමෙ කස්සකබ්‍රාහ්මණකුලෙ නිබ්බන්තින්වා වයපපත්තො කුටුම්භං සන්ථාපෙත්වා තස්ස ගාමස්ස පුබ්බත්තරදිසාය එකස්මිං මගධබෙත්තෙ කරිසහස්සමන්තං කසිං කාරෙසි. සො එකදිවසං මනුස්සෙගි සද්ධිං බෙත්තං ගන්ත්වා කම්මකාරෙ කසථාති ආණාපෙත්වා මුඛධොවනන්ථාය බෙත්තකොටියං මහන්තං සොබ්භං උපසඬකම්. නසම්මි බොපන සොබ්භ එකො සුවණ්ණ චණ්ණො කක්කටකො පටිවසති අභිරුපො පාසාදිකො. බොධිසත්තො දන්තකට්ඨං බාදිත්වා තං සොබ්භං ඔතරි. තස්ස මුඛධොවනකාලෙ කක්කටකො සන්තිකං ආගඤ්ඤි.

අථ නං සො උක්ඛිපිත්වා අත්තනො උහතරසාවකන්තරෙ නිපජ්ජා පෙත්වා ගගෙත්වා බෙත්තෙ කන්තබ්බකිච්චං කන්වා ගච්ඡන්තො තන්තෙව නං සොබ්භෙ පක්ඛිපිත්වා ගෙහං අගමාසි. තතො පට්ඨාය බෙත්තං ආගච්ඡන්තො පඨමං තං සොබ්භං ගන්ත්වා කක්කටකං උක්ඛිපිත්වා සාවකන්තරෙ නිපජ්ජාපෙත්වා පච්ඡා කම්මන්තං විචාරෙති. ඉති තෙසං අඤ්ඤමඤ්ඤං විස්සාසො දළොහා අහොසි.

බොධිසත්තො නිබ්බානං බෙත්තං ආගච්ඡති. අක්ඛිපු පනස්ස පඤ්ච පසාදු තීණි මණ්ඩලාති සුචිසුද්ධාති හුන්වා පඤ්ඤායනති. අථස්ස බෙත්ත කොටියං එකස්මිං තාලෙ කාකකුලාවතෙ කාකි අක්ඛිති දිස්වා බාදිතුකාමා හුන්වා කාකං ආහ සාම් දොහළො මෙ උපපන්නාති. කිං දොහළොනාමාති. එතස්ස බ්‍රාහ්මණස්ස අක්ඛිති බාදිතුකාමච්ඡති. දුදො හළො තෙ උපපන්නො කො එතාති ආහරිතුං සක්ඛිස්සතිති. තිං න සකෙකාසිති අහමෙපනං ජානාමි යොපනෙස තාලස්ස අවිදුරෙ වම්මකො එත්ථ කණ්ණසපෙපා වසති තං උපට්ඨාහ සො එතං ඛසිත්වා මාරෙස්සති අථස්ස අක්ඛිති උපපාටෙත්වා තිං ආහරිස්සතිති. සො සාමුඛි සම්පට්ච්ඡන්වා තතො පට්ඨාය කණ්ණසපං උපට්ඨාහි. බොධිසත්තොති වාපිතසස්සානං ගබ්භගහණකාලෙ කක්කටකො මහා අහොසි.

අපේකදිවසං සපෙසා කාකං ආග. සමම නිං නිබ්බාං මං උපට්ඨාසි කිං තෙ කතරෙමීති සාමි භූමනාකං දුසියා එතස්ස බෙතතසාමිකස්ස අකඛිජු දෙහලො උපපජ්ඣාහං භූමනාකං ආනුභාවෙන තස්ස අකඛිති ලභිස්සාමිති භූමෙන උපට්ඨාසාමිති. සපෙසා හොතු නයිදං ගරුකං ලභිස්සාසීති තං අස්සාසෙත්වා පුතදිවසෙ බ්‍රාහ්මණස්ස ආගමණමග්ගෙ කෙදුරමරියාදං නිස්සාය තිණෙති පටිච්ඡන්තො හුත්වා තස්සාගමණං ඔලොකෙනො නිපජ්ජ.

බොධිසත්තො ආගච්ඡන්තො පඨමං සොබ්බං ඔතරිත්වා මුඛං බොවිත්වා සිනෙහං පටිවුපට්ඨාපෙත්වා සුවණ්ණකකකට්ඨාසං ආලිඛිතීන්ද්‍රියානරසාටකනනරෙ නිපජ්ජාපෙත්වා බෙතතං පාවිසි. සපෙසා තං ආගච්ඡන්තං දිස්වා වෙගෙන පකඛන්දිත්වා පිණ්ඩිකමංසෙ ඔසිත්වා තත්තෙව පාතෙත්වා වමමිකං සක්කාය පලායි. බොධිසත්තස්ස පත්තඤ්ච කඤ්චනකකකට්ඨාසං සාටකනනරතො ලඛ්ඤනඤ්ච කාකස්ස ආගන්ත්වා බොධිසත්තස්ස උරෙ නිලීයනඤ්ච අපච්ඡාපුරිමං අහොසි කාකො නිලීසිත්වා අකඛිතං භූණ්ඩං පසාරෙසි. කකකට්ඨො ඉමං කාකං නිස්සාය මම සහායස්ස හයං උපපන්නං එතස්මිං ගතීතෙ සපෙසා ආගච්ඡස්සතිති සණ්ඨාසෙන ගණ්හන්තො විශ් කාකං ගිවාය අලෙහ දලුහං ගහෙත්වා කිලමෙත්වා ථොකං සිටිලමකාසි. කාකො කිස්ස මං සමම ඡබ්බිත්වා පලායසි එස මං කකකට්ඨො විහෙසෙති යාව න මරුමි තාව එතීති සපපං පනෙකාසෙන්නො පඨමං ගාථමාග :-

සිඛිති මිගො ආයතච්ඡක්ඛුනෙත්තො
අට්ඨිත්තවො වාරිසයො අලොමො,
තෙතාභිභූතො කපණං රුදුමි
හරෙ සබ්බා කිස්සනු මං ජහාසිති.

තත්ථ-සිඛිතිමිගොති සිඛිති සුවණ්ණවණ්ණනායවා අලුසංඛාතානංවා සිඛිතානං අත්ථිතාය කකකට්ඨො වුත්තො. ආයතච්ඡක්ඛුනෙත්තොති දීසෙහි චක්ඛුසංඛාතෙහි තෙත්තෙහි සමන්නාගතො. අට්ඨිමෙව තවො අස්සාති අට්ඨිත්තවො. හරෙසබ්බාති ආලපනමෙතං. අලොක සහායාති අත්තො. සපෙසා තං සුත්වා මහනතං එණං භත්වා කාකං අස්සාසෙන්නො අගමාසි.

සත්ථා ඉමමත්ථං දීපෙන්නො අභිසම්බුද්ධො හුත්වා දුතියං ගාථමාග.
සො පස්සසන්නො මහතා එණෙන
භුජ්ඣතමො කකකට්ඨජ්ඣපන්නො,
සබ්බා සබ්බාරං පරිතායමානො
භුජ්ඣතමං කකකට්ඨො ගහෙසිති.

තත්ථ-කකකට්ඨජ්ඣපන්නොති කකකට්ඨො සමපන්නො. සබ්බා සබ්බාරන්ති සහායො සහායං. සබ්බං සබ්බාරන්තිපි පාඨො. අත්තනො සහායන්ති අත්තො. පරිතායමානොති රක්ඛමානො. ගහෙසිති දුතියෙන අලෙහ ගිවාය දලුහං ගහෙසි.

අථ නං කීලමෙකා ථොකං සිවිලමකාසි. අථ නං සපෙපා
කකකටකානාම නෙව වායසමංසං බාදනති න සපමංසං කෙනනුබො
කාරණෙන අයං අවෙන ගණ්හිති විනෙතතා නං පුච්ඡන්තො තතියං
ගාථමාහ :-

නවායසං නො පන සපපරුජං
සාසනීකො කකකටකො අදෙය්‍ය,
පුච්ඡාමි නං ආයතවකුනෙනත
අථ කියා ගෙනුමන උභො ගතීතාති.

තත්-සාසනීකොති ආහාරනීකො හුතා අදෙය්‍යාති ආදියෙය්‍ය.
තකාරෙන යොජෙතා නගණ්හිති අතො, නං පුතා කකකටකො
ගහණකාරණං කපෙන්නො දො ගාථා අභාසි:-

අයං පුරිසො මම අත්තකාමො
යො මං ගහෙනාන දකාය නෙති,
තසම් මනෙ දුකකමනපසකමෙම
අහඤ්ච එසොච උභො න ගොම.

මමඤ්ච දිස්වාන පවිසිකායං
සබ්බො ජනො හිංසිතුමෙවමිචෙත්,
සාදුඤ්ච පුලලඤ්ච මුදුඤ්ච මංසං
කාකාපි මං දිස්වි විගෙය්‍යෙය්‍යනති.

තත්-අයනති බොධිසත්තං නිද්දිසති. අත්තකාමොති ගිතකාමො
දකාය නෙතීති යො මං සමපියායමානො උතතරසාටකෙන ගහෙනා
උදකාය නෙති අතතනො වසනසොබනං පාපෙති. තසම්. මනෙති
සවෙ සො ඉමසම් ආනෙ මරිය්‍යති එවං තසම් මනෙ මම කාසික
වෙනසිකං මහනතං දුකකං හවිස්සනීති දිපෙති. උභො න ගොමාති
චෙ ජනා න හවිස්සාම. මමඤ්ච දිස්වාති ගාථාය අයමතො ඉදඤ්ච
අපරමපි කාරණං ඉමසම් මනෙ අනාථං නිපච්චයං මං වධිසිත
කායං දිස්වා සබ්බො ජනො ඉමසා කකකටකාසා සාදුඤ්ච පුලලඤ්ච
මුදුඤ්ච මංසනති මං මාරෙහුං ඉචෙජ්ජය්‍ය න කෙවලඤ්ච ජනො තිරච්ඡාන
හුතා කාකාපි මං දිස්වි විගෙය්‍යෙය්‍යං විගෙය්‍යෙය්‍යං මාරෙය්‍යං.

තං පුතා සපෙපා විනෙතසි එකෙනුපායෙන ඉමං වඤ්ඤාතා
කාකඤ්ච අතතානඤ්ච මොවෙය්‍යාමිති. අථ නං වඤ්ඤාතා ජට්ඨං
ගාථමාහ :-

සවෙනසා ගෙනුමන උභො ගතීතා
උට්ඨාතු පොසො විසමාවමාමි,
මමඤ්ච කාකඤ්ච පමුඤ්ච බිප්පං
පුරෙ විසංගාමුනවුපෙති මච්චනති.

තත්-සවෙනස්සගෙනුති සවෙ එතස්ස කාරණං. උට්ඨායුති තිබ්බි සො හොතු. විසමාවමාමිති අහමස්ස විසං ආකඝ්ඝාමි තිබ්බිසං තං කුරෙමි. පුරෙ විසං ගාලගමුපෙනි මවමනති ඉමං හි මවමං මයා අනා මාමියමානං විසං ගාලං බලමං හුත්වා උපගවෙජ්ජය තං යාව න උපගවජ්ජති තාවදෙව අලෙහ වෙපි ජනෙ මුඤ්චාහීති.

තං සුත්වා කක්කටකො විනෙතසි අයං එකෙනුපායෙන මං වෙව ජනෙ විස්සජ්ජාපෙනා පලායිතුකාමො මයං උපායකොසලං න ජානාති අහංදුති යථා සපෙසා සඤ්චරිතුං සකෙකාති එවං අලං සිප්පිලං කරිස්සාමි කාකං පන නෙව විස්සජ්ජස්සාමිති. එවං විනෙතත්වා සත්තමං ගාථමාහ :-

සපං පමොක්ඛාමි න තාවකාකං
පට්ඨද්ධකො හොතිති තාවකාකො,
පුරිසඤ්ච දිස්වාන සුඛං අරොගං
කාකං පමොක්ඛාමි යථෙව සපපනති.

තත්-පට්ඨද්ධකොති පාටිභොගො. සථෙව සපපනති යථා භවනතං සපං මුඤ්චාමි තථා කාකං පමොක්ඛාමි. කෙවලං තිං ඉමස්ස බ්‍රාහ්මණස්ස සරීරතො සිසං විසං ආවමාහිති.

එවඤ්ච පන වත්වා තස්ස සුඛවරණත්ථං අලං සිප්පිලං අකාසි. සපෙසා විසං ආවමිත්වා මහාසත්තස්ස සරීරං තිබ්බිසං අකාසි. සො තිද්දකො උට්ඨාය පකතිවණ්ණෙනෙව අට්ඨාසි. කක්කටකො සවෙ ඉමෙ වෙපි අරොගා භවිස්සනති මයං සහායස්ස වඩ්ඪි නාම න භවිස්සති විනාසෙස්සාමි තෙති විනෙතත්වා කතතරියා උපපලමතුලං විය අලෙහි උභින්නමපි සිසං කපෙසත්වා ජිවිතකඛයං පාපෙසි. කාකිපි තමා ධානා පලායි. බොධිසත්තො සපපස්ස සරීරං දණ්ඩකෙ වෙඳෙත්වා ගුලෙපිට්ඨෙ බිපි. සුවණ්ණකක්කටකං සොබ්බෙ විස්සජ්ජත්වා නහාත්වා සාලිඤ්ඤියමමෙව ගතො. තතො පට්ඨාය වස්ස කක්කටකෙන සද්ධිං අධිකතරො විස්සාසො අහොසි.

සත්වා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා සච්චාති පකාසෙත්වා ජාතකං සමොධානෙනො ඔසානගාථමාහ :-

කාකො තද් දෙවදනො අහොසි
මාරො පන කණ්ණසපෙසා අහොසි,
ආනඤ්ඤො කක්කටකො අහොසි
අහං තද් බ්‍රාහ්මණො හොමි තත්ථාති.

සච්චපරියොසානෙ බහු සොතාපනනාදයො අගෙසුං. කාකි පන ගාථාය න වුත්තා සා විඤ්චාමාණවිතා අහොසිති.

සුවණ්ණකක්කටකථානං.

6. 2. 5.

සකුණො මසනකොනාමානි ඉදං සත්ථා ජෙනවනෙ විහරන්තො ආගන්තුකසෙට්ඨිං ආරබ්භ කපෙසි. සාවච්ඡියං හි ආගන්තුකසෙට්ඨි නාම අසේසා අහොසි මහඥානො, සො තෙව අත්තනා භොගෙ භුඤ්ජ න පරෙසං අදුසි. නානග්ගරසෙ පණ්ණිනභොජනෙ උපතීතෙ තං න භුඤ්ජති බ්ලබ්බදුතියං කණ්ණාජකමෙව භුඤ්ජති, ධුපිතවාසිතෙසු කාසික වජෙසු උපතීතෙසු තානි භාරෙත්වා පුලුගුලිවාලකසාවනෙ නිවාසෙති. ආජාතියසුතෙත මණ්ණිකානකවිචිතෙත රපෙ උපතීතෙ තං හර පෙත්වා කාතතරරථකෙන ගච්ඡති පණ්ණවත්තෙතන ධාරියමානෙන, සො යාවජ්චං දුනාදිසු පුඤ්ඤසු එතමපි අකත්වා කාලකතො රොරුවනිරයෙ තිබ්බත්ති, තස්ස අපුත්තකං සාපතෙය්‍යං රජබ්ලං සත්තති රත්තංදිවසෙති රජකුලං පවෙසෙසි. තස්මිං පවෙසිතො රජා භුත්තපාතරසො ජෙනවනං ගන්ත්වා සත්ථාරං වජ්ඣත්වා තිසිනො කිං මහාරජ බුද්ධුපට්ඨානං න කරොසිති වුත්තො හන්තො සාවච්ඡියං ආගන්තුකසෙට්ඨි නාම කාලබ්බකරි තස්ස අස්සාමිකධනෙ අමනාකං සරෙ ආහරියමානෙයෙව සත්තා දිවසා ගතා සො පන එත්තකං ධනං ලභිත්වා තෙව අත්තනා පරිභුඤ්ජ න පරෙසං අදුසි රක්ඛසපරිග්ග හිතපොකබරණී වියස්ස ධනං අහොසි සො එකදිවසමපි පණ්ණින භොජනාදිතං රසං අනනුභවිත්වා වරණමුඛං පටිට්ඨො එවං මච්ඡරි අපුඤ්ඤසත්තො කිං කත්වා එත්තකං ධනං පටිලභී කෙනස්ස භොගෙසු විත්තං න නමිති සත්ථාරං පුච්ඡී. මහාරජ ධනලාභො ව ධනං ලඥා අපරිභුඤ්ජනකාරණඤ්ච තෙනෙව කතන්ති වත්වා තෙන යාවිතො අතිතං ආහරි:-

අතිතෙ බාරණසියං බ්‍රහ්මදත්තෙත රජං භාරෙත්තො බාරණසි සෙට්ඨි අස්සඤ්ඤා අහොසි මච්ඡරි න කස්සචි කිඤ්චි දෙති න කිඤ්චි සම්බණ්ණාති, සො එකදිවසං රුජ්ජට්ඨානං ගච්ඡන්තො නගර සිඛිං නාම පවෙච්ඡකබුද්ධං පිණ්ඩාය වරන්තං දිස්වා වජ්ඣත්වා ලඥා හන්තො භික්ඛාති පුච්ඡිත්වා නනු වරාම සෙට්ඨිති වුත්තො පුරිසං ආණා පෙසි ගච්ඡී ඉමං අමනාකං සරං තෙත්වා මම පලලඤ්ඤා නිසීදපෙත්වා අමනාකං පටියත්තහත්තස්ස පත්තං පුරෙත්වා දුපෙහිති, සො පවෙච්ඡක බුද්ධං සරං තෙත්වා නිසීදපෙත්වා සෙට්ඨිහරියාය ආවිකම්, සා නානග්ග රසස්ස හත්තස්ස පත්තං පුරෙත්වා තස්ස අදුසි, සො හත්තං ගහෙත්වා සෙට්ඨිතිවෙසනා තික්ඛමිත්වා අත්තරට්ඨිං පටිපජ්ජී.

සෙට්ඨි රජකුලා පච්චාගච්ඡන්තො තං දිස්වා වජ්ඣත්වා ලඥා හන්තො හත්තන්ති පුච්ඡී, ලඥා මහාසෙට්ඨිති, සො පත්තං ඔලොකෙත්වා විත්තං පසාදෙත්වා නාසකම්, ඉමං මෙ හත්තං දුසා වා කම්මකාර වා භුඤ්ජත්වා දුක්කරමපි කම්මං කරොග්‍යං අහො වත මෙ ජාතීති අපරවෙතනං පරිපුණ්ණං කාතුං නාසකම්, දුතංගි නාම තිස්සො වෙතනා පරිපුණ්ණං කාතුං සකෙකාන්තස්සෙව මහපථලං ගොති.

“පුබ්බව දුනා සුමනා භවාමි
දදමි වෙ අත්තමනා භවාමි,
දකාපි වෙ නානුතපාම පච්ඡා
තසමාහි අමහං දහරු තමියරො.”^a

පුබ්බව දුනා සුමනො දදං චිත්තං පසාදයො,
දකා අත්තමනො හොති එසා යඤ්ඤස්ස සමපදා.”^b

ඉති බො මහාරුජ ආගන්තුකසෙට්ඨි තගරසිඛිපච්චෙකවුට්ඨස්ස දිත්තපච්චයෙන බහුං ධනං ලභී දකා අපරවේතනං පණීතං කාතුං අසමන්තාය භොගෙ භුඤ්ජතුං නාසකබ්බිති. පුත්තං පත කසමා න ලභී භනෙතාති. සත්ථා පුත්තස්ස අලාභකාරණමපි තෙනෙව කතං මහා රුජාති වකා තෙන යාවිතො අතීතං ආගරි:-

අතීතෙ බාරණසියං බුහවදතෙන රජ්ජං කාරෙතෙන බොධි සතෙතො අසීතිකොට්ඨිභවෙ සෙට්ඨිකුලෙ තිබ්බතතීතා වයපතෙතො මානාපිතුන්තං අවචයෙන කණ්ටියං සඛගණනිකා කුට්ඨමං විචාරෙතෙතො සරවාරෙ දුනසාලං කාරෙතා මහාදුතං පචතෙතතෙතො අගාරං අරුඤ්ඤාපසි. අථස්ස එකො පුත්තො ජායි.

සො තස්ස පදසාගමණකාලෙ කාමෙසු ආදිතචං තෙකනිමෙමච ආතිසංසං දිස්වා සඬ්ඨිං පුත්තදරෙන සබ්බං සරවිභවං කණ්ටියස්ස තියසාදෙතා අපපමතෙතො දුතං පචතෙතතීති ඔවාදං දකා ඉසිපබ්බජ්ජං පබ්බජ්ජා අභිඤ්ඤාව සමාපතනියොව තිබ්බතෙතතා හිමවන්තපදෙසෙ විහායි.

කණ්ටෙයාපියස්ස එකං පුත්තං පටිලභී. සො තං වසිස්සන්තං දිස්වා විනෙතසි මම භාතු පුත්තෙ ජීවනෙත කුට්ඨමං භිජ්ජිකා දොධා භවිස්සාති භාතු පුත්තං මාරෙස්සාමිති. අථ නං එකදිවසං නදියං ඔප්පාපෙතා මාරෙයි. තමෙව නහාතා ආගතං භාතුජායා කභං මම පුත්තොති පුච්ඡ. නදියං උදකකිලිකං කිලි අථ නං විචිතතෙතො නාදුසනති. සා රොදිකා තුණ්හි අහොයි.

බොධිසතෙතො තං පචතති. ඤාතා ඉදං කිච්චං පාකටං කරිස්සාමිති ආකාසෙනාගන්තා බාරණසියං ඔතරිතා සුචිවත්ථො සුපාරාතො තස්ස සරචාරෙ ධතා දුනසාලං අදිස්වා සාලාපි ඉමිනා අසප්පුරිසෙන නාසිතාති විනෙතයි. කණ්ටෙයා තස්ස ආගතභාවං සුත්වා ආගන්තා මහාසත්තං වන්දිතා පාසාදං ආරොපෙතා සුභොජනං භොජෙයි.

සො භත්තකිච්චාවසානෙ සුඛකථාය තිසිනෙතො දුරකො න පඤ්ඤායති කභනනුබො තොති පුච්ඡ. මතො භනෙතති කෙන කාර ණෙනාති. උදකකිලිට්ඨානෙ අසුකකාරණෙනාති න ජානාමිති. කිං තිං අසප්පුරිස න ජාතිස්සයි තයා කතකිච්චා තුණ්හි පාකටං නනු

a. මහාධම්මපාලජාතකං--දසෙතිපාත

b. ඡත්තවග්ගසුත්තං-අභිතුන්තරජකකතිපාත,

එම ඉමිනා නාම කාරණෙන නං මාරෙසි කීනනු එම රජාදීනං
වසෙන නය්‍යමානං ධනං රක්ඛිතුං සකතුණෙය්‍යාසි මය්‍යකසකුණය්‍යව
තුය්‍යාඤ්ච කිං නානාකාරණෙනි අපය්‍ය මහාසතො වුඤ්චිලිතාය
ධම්මං දෙසෙතො ඉමා භාපා අහාසි :-

සකුණො මය්‍යකොනාම ගිරිසානුදරිවරෙ,
පක්කං පිපථලිමාරුය්‍ය මය්‍ය මය්‍යාති කඤ්ඤි.

තය්‍යෙවං විලපනනස්ස දිජ්ඣඛ්‍යා සමාගතා,
භුක්වාන පිපථලිං යනති විලපිතෙව සොවිජ්ජො.

එවමෙව ඉධෙකච්චො සඛ්ඤ්චිතො බහුං ධනං,
තෙවතතතො න ඤ්ඤතිනං යථොධිං පටිපජ්ජති.

න සො අවජ්ජාදනං භතතං න මාලං න විලෙපනං,
අනුභොති සකිං කිඤ්ඤි න සඛගණනාති ඤ්ඤතකෙ.

තය්‍යෙවං විලපනනස්ස මය්‍ය මය්‍යාති රක්ඛතො,
රුජානො අපචා වොරු ද්‍යයද්‍ය යෙව අප්පියා,
ධනමාද්‍යය ගච්ඡන්ති විලපිතෙව සො නරෙ.

ධිරොව භොගෙ අබිගම්ම සඛගණනාති ව ඤ්ඤතකෙ,
තෙන සො කිත්තිං පපෙපාති පෙච්ච සග්ගෙ ව මොදතිති.

තත්ථ-මය්‍යකොති මය්‍යංමය්‍යනති විවරණවසෙන එවං ලඤ්ඤා
නාමො. ගිරිසානුදරිපු වරතිති ගිරිසානුදරිවරෙ. පක්කං පිපථලිනති
ගිම්මවනපදෙසෙ එකං ඵලභරිතං පිපථලිරුක්කං කඤ්ඤතිති දිජ්ඣගණ
නං රුක්කං පරිවාරෙතො පක්කාති බාදනො වාරොතුං මය්‍යංමය්‍යනති
පරිදෙවනො විවරති. තය්‍යෙවං විලපනනස්සාති තය්‍ය විල
පනනස්සෙව. භුක්වාන පිපථලිං යනතිති තං පිපථලිරුක්කං පරිභුඤ්ඤා
අඤ්ඤං ඵලසම්පන්නරුක්කං ගච්ඡන්ති. විලපිතෙවොති සො පත
විජ්ජො විලපතියෙව. යථොධිනති යථාකොට්ඨාසං මනාපිති භාතිභගිණි
පුත්තධිතාදීනං උපභොගපරිභොගවසෙන යො යො කොට්ඨාසො
දුතබ්බො තං තදෙතිති අප්ථො. සකිනති එකවාරම්භි නානුභොති.
සඛනතිපි පාඨො. අත්තතො සත්තකම්පිති අප්ථො. නසඛගණනාතිති
භත්තවජ්ජාදනබීජනඛගලාදිදුතවසෙන න සඛගණනාති. විලපිතෙව සො
නණෙති එතෙපු රුජාදීපු ධනං ගහෙතො ගච්ඡන්තපු කෙවලං සො
පුරිසො විලපතියෙව. ධිණෙති පණ්ණිතො. සඛගණනාතිති අත්තතො
සනතිකං ආගතෙ දුබ්බලඤ්ඤතකෙ භත්තවජ්ජාදනබීජනඛගලාදිදුතෙන
සඛගණනාති. කෙතාති සො සපුරිසො තෙන ඤ්ඤතිසඛගගෙන වතු
පරිසමජ්ඣෙ කිත්තිඤ්ඤ අත්තතො වණ්ණඤ්ඤ පාපුණාති. පෙච්ච
සග්ගෙ දෙවතගරොව මොදතිති.

එවං මහාසතො තය්‍ය ධම්මං දෙසෙතො දුතං පටිපාකතිකං
කාරෙතො ගිම්මවනමෙව ගතො අපරිභීතජිකානො බ්‍රහ්මලොකුපගො
අහොසි.

සත්‍ය ඉමං ධර්මදෙසනං ආහරිතො ඉති බො මහාරුජ ආගනතුක සෙට්ඨි භාතුපුත්තං මාරිතතතා එතතතං කාලං නෙව පුත්තං නධිතරං අලභිත්වාති වත්තා ජාතතං සමොධානෙසි. තද්‍ය කණ්ඨො ආගනතුක සෙට්ඨි අහොසි ජෙට්ඨො අහමෙවති.

මහනිකායකං.

6. 2. 6.

දුබ්බණ්ණරූපනති ඉදං සත්‍යං ජෙනවනෙ විහරන්තො ලොකත්ථ වරියං ආරබ්භ කපෙසි. වස්තු මහාකණ්ණජාතකෙ ආවිභවිස්සති. තද්‍ය පත සත්‍යං න භික්ඛවෙ ඉදුනෙව පුබ්බෙපි තථාගන්තො ලොකස්ස අත්ථං වරියෙවති වත්තා අතීතං ආහරි:-

අතීතෙ බාරුණසියං බ්‍රහ්මදුන්නෙ රජ්‍යං කාරෙන්නෙ බොධි සන්තො සකෙකා අහොසි. තද්‍ය එකො විජ්‍යාධරො විජ්‍යං පරිවත්තෙත්වා අබ්බරත්තසමයෙ ආගන්තු බාරුණසිරසෙද්දු මහෙසියා සද්ධං අති වරති. තස්සා පරිවාරිකායො අද්දද්දංසු. සා සයමෙව රුජාතං උපසඛක මිත්වා දෙව එකො පුරිසො අබ්බරත්තසමයෙ සිරිගබ්භං පවිසිත්වා මං දුසෙ තීති ආහ. සකඛිස්සසි පතස්ස නිද්දච්ඡි සද්දද්දණං කාතුනති. සකෙකාමි දෙවති. සා ජාතිතිඛුලුකපාතිං ආහරුපෙත්වා තස්ස පුරිසස්ස රතති. ආගන්තු අභිරමිත්වා ගච්ඡන්තස්ස පිට්ඨියං පඤ්චඛුලුකං දත්වා පාතොව රසෙද්දු ආරොවෙසි.

රුජා මනුස්සෙ ආණාපෙසි ගච්ඡ එ සබ්බදිසාසු ඔලොකෙත්වා පිට්ඨියං කතජාතිතිඛුලුපඤ්චඛුලුකපුරිසං ගණ්හපාති. විජ්‍යාධරොපි රතති. අනාවාරං කරිත්වා දිවා සුසානෙ සුරියං නමස්සන්තො එකපාදෙන නිට්ඨති. රුජපුරිසා දිස්වා තං පරිවාරසිංසු. සො පාකටං මෙ කමමං ජාතනති විජ්‍යං පරිවත්තෙත්වා ආකාසෙ උපපතීත්වා ගන්තො. රුජා තං දිස්වා ආගතපුරිසෙ අද්දසපාති පුච්ඡි. ආම අද්දසාමාති. කො නාමෙ සොති. පබ්බජිතො දෙවති. සො හි රතති. අනාවාරං කරිත්වා දිවා පබ්බජිතවෙසෙන වසති.

රුජා ඉමෙ දිවාසමණ්ණවෙසෙන වරිත්වා රතති. අනාවාරං කරෙන්නති පබ්බජිතානං කුරුකිත්වා මිච්ඡාගහණං ගහෙත්වා මග්ගං විජිතෙ සබ්බෙ පබ්බජිතා පලායනතු දිට්ඨදිට්ඨානසෙද්දව රුජාණං කරිස්සන්ති හෙරිං වරුපෙසි. තියොජනසතිකකාසිරට්ඨා පලායිත්වා සබ්බපබ්බජිතා අද්දද්ද රුජධාතියො අගමිංසු. සකලකාසිරට්ඨ මනුස්සානං ඔවාදද්දයකො එකොපි ධර්මිකසමණ්ණාගමණො නාහොසි. අනොවාදකා මනුස්සා ථරුස්ස අහෙසුං දුතසිලවිමුඛා මතමතා යෙතුයොන අපායෙ තිබ්බන්තිංසු. සග්ගෙ තිබ්බන්තනකා නාම නාහෙසුං.

සකෙකා නවෙ දෙවෙ අපස්සන්තො කිනත්‍රුබො කාරණන්ති ආචර්ජිත්වා විජ්‍යාධරං තියාය බාරුණසිරසෙද්දු කුද්ධොත මිච්ඡාගහණං ගහෙත්වා පබ්බජිතානං රථා පබ්බජිතභාවං ඤත්වා ධර්මෙත්වා මං අද්දද්ද

ඉමසා රසෙකු මිළිපාගහණ: හිඤ්ඤා සමයො නාම නච්චි රසෙකු ව රටවාසිකයෙකු අවසායො හවිසාමිති විනෝතො නඤ්ඤාලකපබ්බාසෙර පච්චෙකුලාධානං සනතිකං ගතො හතො මයං මහලුකං එකං පච්චෙකුලාධං දෙව නාසිරට්ඨං පසාදෙසාමිති ආහ. සො සබ්බසේර මෙව ලභී.

අවසා පතනවිවරං ගහොති නං පුරතො නාම සං පච්චෙකුලාධානං සිරසමිං අඤ්ඤාලං ධරොති පච්චෙකුලාධං නමසානො උත්තම රුපධරො මාණවකො හුතො සකලනගරසා මත්තමත්තකො නිකුත්තං විවරිතො රුපධාරං ගතො ආකාසෙ අධිසි. රසෙකු ආරොවසිංසු දෙව එකො අභිරුපො මාණවකො එකං සමණං ආනෙතො රුපධාරෙ ආකාසෙ සිතොති.

රජා ආසනා වුට්ඨාය සිහපඤ්ඤෙර ධරො මාණව කසමා නං අභිරුපො සමානො එතසා විරුපසමණසා පතනවිවරං ගහොති නමසා මානො සිතොති තෙන සද්ධිං සලලපනො පඨමා ගාථමාහ:-

දුබ්බණ්ණරූපං භුවමරියවණ්ණි
පුරකතො පඤ්ඤිකො නමසාසි,
සෙසොනු තෙසො උදවා සරිකො
නාමං පරසානතොවාපි බුච්ඡිති.

තත්-අභිසමණිති සුඤ්ඤරූපො. සෙසොනුතෙසොති එසො විරුපසබ්බජිතො කිනතු නො උත්තරිතරො උදුහු සරිකොති. පරසානතොවාති එතසා පරසා ව අතනො ව නාමං බුච්ඡිති පුච්ඡිති.

අව නං සකො මහාරුප සමණා නාම ගරුට්ඨානියා තෙන මෙ නාමං ලභිතුං න ලබාති මයං පන තෙ නාමං කපේසාමිති චතො දතියං ගාථමාහ:-

න නාමගොතනං ගණනාති රුප්
සමග්ගනානුජ්ඣගතාන දෙවා,
අහං ච තෙ නාමධෙයං වදාමි
සකොගමසම් නිදසානමිඤ්ඤි.

තත්-සමග්ගනානුජ්ඣගතාන දෙවාති මහාරුප සබ්බසබ්බාසෙර යාථාසරසවසෙන සමසිතො අග්ගඵලං අරහතං පතනතො සමග්ග නානං උජ්ඣාව අධිබ්බිකෙන මග්ගන නිබ්බාණං ගතතො උජ්ඣතානං මහාබිණ්ණසවානං උප්පත්තිදෙවෙහි උත්තරිතරං විසුද්ධිදෙවානං උප්පත්තිදෙවා නාමගොතනං ගණනාති. අහං ච තෙ නාමධෙයනති අපි ව අහං අතනො නාමධෙයං තුයං කපේමි. නං සුතො රජා තතිශයාථාය හිකුන්තමසානෙ ආනිසංසං පුච්ඡි:-

යො දිසාව හික්කු වරණුපපන්නං
පුරකකතො පඤ්ඤාලිකො නමස්සති,
පුච්ඡාමි තං දෙවරුපෙනමසං
ඉතො චුතො කිං ලභතෙ සුඛං සොති.

සකෙකා චතුර්ගාථාය කපෙසි :-

යො දිසාව හික්කු වරණුපපන්නං
පුරකකතො පඤ්ඤාලිකො නමස්සති,
දිට්ඨවිධමෙම ලභතෙ පසංසං
සග්ගං ච සො යාති සරීරහෙදාති.

හස්-හික්කුනති හිග්ගකිලෙසං පරිසුද්ධධුග්ගලං, වරණුපපන්නාගති
සීලවරණෙන උපෙතං. දිට්ඨවිධමෙමති න කෙවලං ඉතො චුතො
යෙව ඉමයමිං පන අනාගතොවෙ සො පසංසං ලභති පසංසාසුඛස්සද්ධි
පිඤ්ඤාති.

රුජා සකකස්ස කථං සුචා අනාගතො මිච්ඡාගහණං භිඤ්ඤා
ද්‍රව්‍යමානසො පඤ්ඤමං ගාථමාග :-

ලක්ඛි වත මෙ උදපාදි අජ්ජ
යං වාසවං භූතපතද්දසාමි,
හික්කු ව දිසවාන භවජ්ජ සකක
කාගාමි පුඤ්ඤති අනප්පකානිති.

හස්-ලක්ඛිති සිරි. පඤ්ඤානිපි වදනති. ඉදං චූභතං හොති-අජ්ජ
තච්ච වචනං සුභ්ගාගස්සෙව කුසලාකුසලවිපාකජානනපඤ්ඤ උප්පන්නා.
සකති නිපාතමයං භූතපතද්දසාමාති භූතපතිං අද්දසාමි.

තං සුචා සකෙකා පණ්ඩිතස්ස ථුතිං කරොමොති ඡට්ඨං ගාථමාග :-

අද්ධා ගවෙ සෙවිතබ්බා සපඤ්ඤ
බහුස්සුතා යෙ බහුථානාවිනිනො,
හික්කුස්සදි දිසවාන මමස්සදි රුජ
කරෙති පුඤ්ඤති අනප්පකානිති.

හස්-බහුථානාවිනිනොති බහුති ආරණාති විනානසමස්තා.
තං සුචා රුජා ඛසානගාථමාග :-

අකෙකාධනො නිච්චපසන්නවිතො
සබ්බාතිට්ඨාවයොගො හවිචා,
නිගච්ච මානං අභිවාදසිස්සං
සුචාන දෙවිඤ්ඤ සුභාසිතානිති.

හස්-සබ්බාතිට්ඨාවයොගො හවිචාති සබ්බසං අතිවිනං
අගතාගතානං අගතතුකානං යං යං තෙ යාවනති තස්ස තස්ස
සුතො අනුච්ඡිකො හවිචා, සබ්බං තෙති යාවිතයාවිතං දදමා
නොති අත්ථො. සුචාන දෙවිඤ්ඤ සුභාසිතානිති තච්ච සුභාසිතාති සුචා
අගං ඵවරුපො හවිස්සාමිති වදති.

එවිඤ්ඤා පන වතො පාසාදා ඔරුග්ග පච්චෙක්ඛාදාං වන්දිතො එකමන්තං අට්ඨාසි. පච්චෙක්ඛාදාං ආකාසෙ පලලභිකත නිසිදිතො මහාරුජ විජ්ජාධරො න සමණො තිං ඉතො පට්ඨාය අසුපෙජා ලොකො අති ධම්මිකසමණව්‍යාභමණාති ඤාතො දුතං දෙති සිලං රක්ඛ උපොසථකමං කරෙහිති රුජානං ඔවදි. සකෙකාපි සකකානු භාවෙන ආකාසෙ යතො ඉතො පට්ඨාය අප්‍රාමන්‍යා හොථාති නාගරුතං ඔවාදං දතො පලාතා සමණව්‍යාභමණා ආගච්ඡන්තුති හෙරිං වරපෙසි. අථ තෙ උභොපි සකට්ඨානමෙව අගමංසු. රුජා ඔවාදෙ යතො පුඤ්ඤති අකාසි.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිතො සච්චාති පකාසෙතො ජාතකං සමොධානෙයි. තදා පච්චෙක්ඛාදාං පරිතිබ්බිතො, රුජා ආනන්‍යෙ අගොසි, සකෙකා අභමෙවාති.

ධජවිගෙය්ඡනකං.

6. 2. 7.

සමේනනති ඉදං සත්ථා ජේතවනෙ විහරන්තො අඤ්ඤාතරං භික්ඛුං ආරබ්භ කපෙසි. සො කීර ජේතවනා නිකඛමිතො කොසලරට්ඨේ අඤ්ඤාතරං අරඤ්ඤං නිසාය විහරන්තො එකදිවසං පදුම්භරං ඔතරිතො පුප්ඵිතපදුමං දිසො අධොවාතෙ යතො උපසිඞ්ගි. අථ නං තඝමි වනසණ්ඨෙ අධිවත්ථා දෙවතා මාරිස තිං ගඤ්ඤෙත්තො නාම ඉදං තෙ එකං ථෙය්‍යභගනති සංවෙජෙසි. සො තාය සංවෙජ්ජනො පුත ජේතවනං ආගන්තො සත්ථාරං වන්දිතො නිසින්නො කභං භික්ඛු නිවුජොසිති පුට්ඨො අසුකවනසණ්ඨෙ නාම තත්ථ ව මං දෙවතා එවා නාම සංවෙජෙසිති ආහ. අථ නං සත්ථා න බො භික්ඛු පුප්ඵං උප සිඞ්ගන්තො තිමෙව දෙවතාය සංවෙජ්ජනො පොරුණකපණ්ණිතාපි සංවෙජ්ජපුබ්බාති වතො තෙන යාවිතො අතීතං ආහරි :-

අතීතෙ බාරුණසියං බ්‍රහ්මදත්තෙ රජ්ජං කාරෙන්නෙ බොධි සත්තො එකඝමිං නිගමෙ බ්‍රහ්මණකුලෙ නිබ්බන්තිතො වය්‍යප්පත්තො තකකසිලායං උග්ගතිනසිපොස අපරභාගෙ ඉසිපබ්බජ්ජං පබ්බජ්ජා එකං පදුම්භරං නිසාය උපවසන්තො එකදිවසං සරං ඔතරිතො සුපුප්ඵිතපදුමං උපසිඞ්ගමානො අට්ඨාසි. අථ නං එකා දෙවමිතා රුක්ඛිකඛිකිවිවරෙ යතො සංවෙජ්ජයමානා පඨමං ගාථමාහ :-

යමෙනං මාරිජං පුප්ඵං අදින්නං උපසිඞ්ගසි,
එකභගමෙනං ථෙය්‍යානං ගඤ්ඤෙත්තොසි මාරිසාති.

තත්ථ-එකභගමේනනති එකො කොට්ඨාසො එස. තත්තො බොධි සත්තො දුතියං ගාථමාහ :-

තහරුමි තහඤ්ජාමි ආරු සිඞ්ගාමි මාරිජං,
අථ කෙන නු වණ්ණෙත ගඤ්ඤෙත්තොති වුවවතීති.

තත්ථ-ආණ්ඩු සිංහාසනානි දුරෙ ධිනො සායාමි. චණ්ණනාති කාරණෙන.

තස්මිං පන ඛණෙ එකො පුරිසො තස්මිං සරෙ භික්ෂානිවෙව ඛණති පුණ්ඩරිකානි ව භඤ්ජති. බොධිසභෙනා නං දිස්සා ආරා ධනා උපසිඛස්සන්තං වොරොති වදස් එතං පුරිසං කසමා න භණ්සිති තාය සද්ධිං සලලපන්නො තතියං ගාථමාහ:-

යොයං භික්ෂානි ඛණති පුණ්ඩරිකානි භඤ්ජති,
එවං ආකිණ්ණකම්මන්නො කසමා එසො න වුව්චතීති.

තත්ථ- ආකිණ්ණකම්මන්නොති කකඛලකම්මන්නො දාරුණකම්මන්නො.

අප්පසාචවනකාරණං ආවිභවන්ති දෙවතා වතුත්ථපඤ්චමගාථා අභාසී:-

ආකිණ්ණප්ලද්දො පුරිසො ධාතීවෙළංව මකඛිනො,
තස්මිං මෙ වචනං හන්ති තඤ්ච අරහාමි වත්තවෙ.

අනඛගණස්ස පොසස්ස නිච්චං සුවිගවෙසිනො,
වාළුකමත්තං පාපස්ස අබ්භාමත්තංව බායතීති.

තත්ථ-ධාතීවෙළංධාතී බෙළසිංසාණිකමුත්තගුථමකඛිනං ධාතී දුස්සියා තිවත්ථවෙළං විශ අයං පාපමකඛිනොයෙව තෙන කාරණෙන තස්මිං මම වචනං නන්ති. තඤ්ච අරහාමිති සමණා පන ඔවාදකාමා ගොන්ති පියසීලා තසමා නං අපමානකම්මෙ අසුත්තං කරොන්තං වත්තුං අරහාමි සමණාති. අනඛගණස්සාති නිද්දොසස්ස තුමනාදිසස්ස. අබ්භාමත්තංව බායතීති මහාමෙඝපථමාණං හුන්වා උපට්ඨාති. ඉදුති කසමා එවරුපං දොසං අබ්බොහාරිකං කරොසීති. තාය පන සංවේජිනො බොධිසභෙනා සංවේගපපන්නො ඡට්ඨං ගාථමාහ:-

අද්ධා මං යකඛ ජානාසි අපො මං අනුකම්මසි,
පුනපි යකඛ චජ්ජාසි යදු පස්සසි එදිසනති.

තත්ථ-යකඛාති දෙවතං ආලපති. චජ්ජාසිති වදෙය්‍යාසි. යදු පස්සසි එදිසනති යදු මම එවරුපං දොසං පස්සසි තදු එවමෙව මං වාරෙය්‍යාසිති වදති. අප්පසා දෙවතා සත්තමං ගාථමාහ:-

තෙව තං උපජ්චාම නපිතෙ හතකම්මසෙ,
ත්වමෙව භික්ඛු ජාතෙය්‍ය යෙන ගච්ඡෙය්‍ය සුග්ගතීනති.

තත්ථ-හතකම්මසෙති නව හතීහතා කම්මකරුපි න ගොම කිං කාරණං නං සබ්බකාලං රතබ්බානා විචරිස්සාමාති දීපෙති. යෙන ගච්ඡෙය්‍යාති භික්ඛු යෙන කම්මෙන ත්වං සුගතීං ගච්ඡෙය්‍යාසි ත්වමෙව තං ජාතෙය්‍යාසිති.

එවිං සා තස්ස ඔවාදං දන්වා අත්තනො විමානමෙව පවිට්ඨා. බොධි සතෙතාපි ක්කානං නිබ්බන්ධෙනා චුග්ගලොකුපගො අහොසි.

සන්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආගරිත්වා සච්චානී පකාසෙත්වා ජාතකං සමොධානෙයි. සච්චපරියොසානෙ සො භික්ඛු සොනාපතතිථලෙ පතිට්ඨති. තද්ද දෙවධිතා උප්පලවණ්ණො අහොසි. තාපසො අහමෙවාති.

තිසසුප්පභ්නකං.

6. 2. 8.

සුසුබං වත ජීවනතීති ඉදං සන්ථා පුබ්බාරුමෙ විහරන්තො කෙළිසීලනෙ භික්ඛු ආරබ්භ කපෙයි.

තෙසු මහාමොග්ගලානන්තරෙත පාසාදං කමෙපත්වා සංවේජි තෙසු ධම්මසභායං භික්ඛු තෙසං අගුණං කපේන්තා තිසිදිංසු. සන්ථා ආගන්ත්වා කායනුත්ථ භික්ඛවෙ එතරහි කථාය සනතිසිත්තාති පුට්ඨත්වා ඉමාය නාමාති චුත්තෙත භික්ඛවෙ ඉදුනෙව පුබ්බෙපෙනෙ කෙළිසීලකා යෙවාති වත්වා අතීතං ආගරි:-

අතීතෙ බාරුණසීයං චුග්ගදත්තෙ රජ්ජං කාරෙත්තෙ බොධිසත්තො සකෙකා අහොසි. අප්ඤ්ඤානරසමිං කාසිකගාමෙ සත්ත භාතරුකාමෙසු දෙසං දිස්වා තික්ඛමිත්වා ඉසිපබ්බජ්ජං පබ්බජිත්වා මෙජ්ඣාරඤ්ඤ වසන්තා යොගෙ යොගං අනත්වා කායදසිසිබ්බුලා හුත්වා නානප්පකාරං කීලං කීලන්තා වසිංසු. සකෙකා දෙවරුන් ඉමෙ සංවේජෙස්සාමිති සුකො හුත්වා තෙසං වසන්තට්ඨානං ආගන්ත්වා එකසමිං රුක්ඛෙ තිලිසිත්වා තෙ සංවේජෙත්තො පස්මං ගාථමාහ:-

සුසුබං වත ජීවනතී යෙ ජතා විසාසාදිනො,
දිට්ඨෙවධවෙම පාසංසා සමපරායෙ ව සුග්ගතීති.

තත්ථ-විසාසාදිනොති භූතතාතිරෙකං භුඤ්ජන්තෙ සක්ඛායාහ. දිට්ඨෙවධවෙමෙති යෙ එවරුපා තෙ දිට්ඨෙව ධම්මෙ පාසංසා සමපරායෙ ච තෙසං සුග්ගතී හොති සග්ගෙ උප්පජ්ජන්තීති අධිප්පායෙන වදති.

අප් තෙසු එකො තස්ස වචනං සුත්වා අවසෙසෙ ආමන්තෙත්වා දුතීයං ගාථමාහ:-

සුකස්ස භාසමානස්ස න තිසාමෙථ පණ්ඩිතා,
ඉදං සුණාථ සොදරියා අමෙහවායං පසංසතීති.

තත්ථ-භාසමානස්සාති මානුසිකාය වාචාය භණන්තස්ස. න තිසා මෙථාති න සුණාථ. ඉදං සුණාථාති ඉදමස්ස වචනං සුණාථ. සො දරිශාති සමානඋදරෙ චුත්ථාභාවෙන. තෙ ආලපන්තො ආහ.

අප් තෙ පටිකඛිපන්තො සුකො තතීයං ගාථමාහ:-

නාහං භූමෙහ පසංසාමි ඤාණපාදු සුණාථ මෙ,
උච්චියිහොජ්ජො භූමෙහ න භූමෙහ විසාසාදිනොති.

තත්ත්ව-කුණපාදානි කුණපාදකානි තෙ ආලපති. තෙ තස්ස වචනං සුඤ්ඤා සබ්බෙපි වතුන්ථං ගාථමාහංසු :-

සත්තවස්සා පබ්බජිතා මෙජ්ඣාරඤ්ඤා සිවණ්ණිනො,
විඝාසෙනෙව යාපෙනතා මයංවෙ භොතො ගාරඤ්ඤා,
කෙ නු භොතො පසංසියාති.

තත්ත්ව-සිවණ්ණිනොති වුලාය සමනතාගතා. විඝාසෙනාති එතතකං කාලං සත්ත වස්සානි සීග්‍රව්‍යග්‍යවිඝාසෙනෙව යාපෙනතා යදි භොතො ගාරඤ්ඤා අථ කෙනු තෙ පසංසියාති. තෙ ලජ්ජාපෙනතා මහාසත්තො පඤ්චමං ගාථමාහ :-

තුලෙහ සීග්‍රානං ව්‍යග්‍යානං වාලානඤ්ඤාවසිට්ඨකං,
උච්ඡිට්ඨෙනෙව යාපෙනතා මඤ්ඤාදිව්‍යා විඝාසාදිනොති.

තත්ත්ව-වාලානඤ්ඤාවසිට්ඨකානි සෙසවාලමිගානඤ්ඤා අවසිට්ඨකං උච්ඡිට්ඨභොජනං. තං සුඤ්ඤා තාපසා සවෙ මයං න විඝාසාද අථ කෙ වරති තෙ විඝාසාදානි.

අථ නෙසං සො තමන්ථං ආවිකඛනෙතා ඡට්ඨං ගාථමාහ :-

යෙ බ්‍රාහ්මණස්ස සමණස්ස අඤ්ඤස්ස ව වණ්ඨිබ්බිනො,
දුට්ඨාව සෙසං භුඤ්ජන්ති තෙ ජනා විඝාසාදිනොති.

තත්ත්ව-වණ්ඨිබ්බිනොති තං තං භණ්ඩං යාවතකස්ස.

එවං තෙ ලජ්ජාපෙනා මහාසත්තො සකට්ඨානමෙව ගතො.

සත්ත්ව ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා සච්චානි පකාසෙත්වා ජාතකං සමොධානෙයි. තද්‍ය තෙ සත්තභාතරෙ ඉමෙ කෙළිසීලකා භික්ඛු අගෙසුං. සකෙකා පන අහමෙවාති.

විඝාසජාතකං.

6. 2. 9.

පණීතානි ඉදං සත්ත්ව ජේතවනෙ විහරන්තො එකා ලොල භික්ඛුං ආරබ්භ කපෙයි. තං හි සත්ත්ව සච්චං කිරි තිං භික්ඛු ලොලොති පුච්ඡිත්වා ආම භනෙතති චුතෙත න බො භික්ඛු ඉදනෙව පුබ්බෙපි තිං ලොලොයෙව ලොලතායෙව ව පන බාරුණසියං හත්ථිගවාස්සපුරිසකුණ පෙති අතිතෙතා ඉතො උත්තරිතරං ලභිස්සාමිති අරඤ්ඤං පවිසිට්ඨාසීති වත්වා අතිතං ආහරි :-

අතිතෙ බාරුණසියං බ්‍රහ්මදත්තෙ රජ්ජං කාරෙතෙත බොධිසත්තො වට්ටකයොනියං නිබ්බත්තිත්වා අරඤ්ඤා ලුබ්ඛිණ්ඛිජාහාරෙ වසි තද්‍ය බාරුණසියං එකො ලොලකාකො හත්ථිකුණපාදීනි අතිතෙතා ඉතො උත්තරිතරං ලභිස්සාමිති අරඤ්ඤං පවිසිත්වා එලාඵලාති බාදනෙතා බොධිසත්තං දිස්වා අයං වට්ටකො අතිවිය පුලසරිතෙ මධුරගොවරං

බාදති මඤ්ඤ ඵතස්ස ගොවරං පුච්ඡන්තා තං බාදිනා අහං ථුලො භවිස්සාමිති විනේතනා බොධිසත්තස්ස උපරිභාගෙ තාබාය නිලිසිනා බොධිසත්තං පුච්ඡි හො වට්ටක කිං නාම පඤ්ඤාභාරං භුඤ්ඤාසි ථුල සරිරෙ අභොසිති. බොධිසත්තො තෙන පුච්ඡිතො තෙන සද්ධං පටි සන්ථාරං කඳෙතොනා පඨමං ගාථමාග :-

පඤ්ඤං භුඤ්ඤසෙ භතතං සප්පිතෙලඤ්ච මාතුල,
අථ කෙන නු වණේණන කිසො කුමසි වායසාති.

තත්ථ-භතතනති මනුස්සානං භොජනනිශාමෙන පටිසාදිතභතතං. මාතුලාති තං පියසමුද්චාරෙතාලපති. කිසොති අපපමංසලොතිතො.

තස්ස වචනං සුන්තා නාකො තිස්සො ගාථා අභාසි:-

අමිත්තමජේඛ වසතො තෙසු ආමිසමෙසතො,
තිච්චං උබ්බිග්ගහදයස්ස කුතො කාකස්ස දළහිශං.

තිච්චං උබ්බෙධිතො කාකා බඩකා පාපෙන කම්මුතා,
ලඤ්ඤා පිණේධා න පිණේති කිසො තෙනගම් වට්ටක.

ලුබ්භාති තිණ්ඨිජාති අපපසෙනභාති භුඤ්ඤාසි,
අථ කෙන නු වණේණන ථුලො කුමසි වට්ටකාති.

තත්ථ-දළහිසනති ඵවරුපස්ස මග්ගං කාකස්ස කුතො දළහිභාවො කුතො ථුලලනති අප්ථො. උබ්බෙධිතොති උබ්බෙගවතොනා. බඩකාති කාකාතමෙව නාමං. පාපෙන කම්මුතා ලඤ්ඤාති කාකෙන මනුස්ස සත්තකම්මප්පතසංඛාතෙන පාපෙන කම්මෙතන ලඤ්ඤා. පිණේඤා නපිණේතිති න තපෙති. තෙනගම්ති තෙන කාරණේතාභං කිසො අගම්. අපපසෙනභාතීති මඤ්ඤජාති. ඉදං කාකො බොධිසත්තං පඤ්ඤාභොජනං බාදනීති සඤ්ඤාදි නුන්තාපි වට්ටකානං පකාතිගොවරං කපේතොනා ආග. තං සුන්තා බොධිසත්තො අත්තතො ථුලභාවකාරණං කපේතොනා ඉමා ගාථා අභාසි:-

අප්පිච්ඡා අපච්ඡින්නාය අවිදුරගමණෙන ව,
ලඤ්ඤාලඤ්ඤාන යාපෙනො ථුලො තෙනගම් වායස.

අප්පිච්ඡස්ස හි පොසස්ස අපච්ඡින්නිසුබස්ස ව,
සුසංගතිතපමාණස්ස චුතති සුසමුද්දතිශාති.

තත්ථ-අප්පිච්ඡාති ආභාරෙසු අප්පිච්ඡින්නාය නිත්තණ්ණනාය කෙවලං සරිරයාපතවසෙනෙව ආභාරභරණතායාති අප්ථො. අප්පච්ඡින්නායාති අජ්ජ කභං ආභාරං ලභිස්සාමි සෙව කභනති ඵමං ආභාරචින්නාය අභාවෙන. අවිදුරගමණෙනවාති අසුකස්මිං නාම ණනෙ මධුරං ලභිස්සාමිති විනේතනා අවිදුරගමණෙනව. ලඤ්ඤාලඤ්ඤානාති ලුබ්භං වා හොතු පඤ්ඤං වා යං ලඤ්ඤං තෙනෙව. ථුලො තෙනගම්ති තෙන වතුබ්බිබෙන කාරණෙන ථුලොගම් වායසාති කාකං ආලපති. අප්පච්ඡින්නිසුබස්සාති

ආහාරවිනතාරහිතානං අපච්ඡින්නානං අරියානං සුඛං අස්ස අත්ථිති අපච්ඡින්නානං සුඛං. තස්ස තාදිසෙන සුඛෙන සමනතාගතස්ස. සුසංගතිනා පමාණස්සාති එතතතං භුඤ්ජාති. ජිව්වෙත්තුං සකඛස්සාමිති සුට්ඨසංගතිතාගාරපමාණස්ස. චුතති සුසමුද්දානිසාති එවරුපස්ස පුග්ගලස්ස ජිවිත චුතති සුඛෙන සකතා සමුද්දනෙත්තුං සුසංවත්තනියා සුතිබ්බතතියාති.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා සච්චාති පකාසෙත්වා ජාතකං සමොධානෙයි. සච්චපරියොසානෙන ලොලභිකත්වු සොතාපතතිඵලෙ පතිට්ඨති. තද්දා කාතො ලොලභිකත්වු අහොසි. වට්ටනො පන අහමෙවාති.

වච්චකජාතකං.

6. 2. 10.

විරස්සංවනපස්සාමාති ඉදං සත්ථා ජෙතවනෙ විහරන්තො ලොලභිකත්වුංයෙව ආරබ්භ කපෙයි. පච්චුප්පන්නවස්ථු හෙට්ඨා චුත්තනාය මෙව, අතීතෙ පන බාරණසියං බ්‍රහ්මදත්තෙ රජ්ජං කාරෙන්නෙ බොධිසත්තො පාරපතො හුත්වා බාරණසිසෙට්ඨිනො මහානසෙ නිල පච්ඡියං. වසති. කාකොපි තෙන සද්ධිං විස්සාසං කත්වා තත්ථෙව වසතිති සබ්බං විත්ථාරෙතබ්බං. භත්තකාරකො කාකස්ස පත්තාති ලුඤ්චිත්වා පිට්ඨෙන තං මකෙබ්බත්වා එකං වරටකං විජ්ඣිත්වා කණ්ණෙ මාලං පිලකෙබ්බත්වා පච්ඡියං පකඛිපි. බොධිසත්තො අරඤ්ඤත්වා ආගන්ත්වා තං දිස්වා පරිභාසං කරෙන්නො පසම් ගාථමාහ :-

විරස්සංවන පස්සාම සභායං මණ්ඩාරිතං,
සුකතාය මස්සුකුතතියා සොභතෙ වත මෙ සබ්බාති.

තත්ථ-මස්සුකුතතියාති ඉමාය මස්සුකිරියාය. තං සුත්වා කාකො දුතියං ගාථමාහ :-

පරුලුහකච්ඡන්ධලොමො අහං කමෙමසු ව්‍යාවචො,
විරස්සං නභාපිතං ලද්ධා ලොමන්තං අපහාරසිනති.

තත්ථ-අහං කමෙමසු ව්‍යාවචොති අහං අස්මිං රජකමෙමසු ව්‍යාවචො ඔකාසං අලභමානො පරුලුහකච්ඡන්ධලොමො අහොසිනති වදති. අපහාරසිනති අජ්ජ භාරෙසිං. තතො බොධිසත්තො තතියං ගාථමාහ :-

යනනුලොමං අභාරෙසි දුලලහං ලද්ධකප්පකං,
අථ කිඤ්චරහි තෙ සමම කණ්ණෙ කිණ්ණිණායතීති.

තස්සත්ථා-යං තාව දුලලහං කප්පකං ලභිත්වා ලොමෝ හරපෙසි තං හරපය. අථ කිඤ්චරහි තෙ වයස්ස ඉදං කණ්ණෙ කිණ්ණිණායතීති.

තතො කාකො දෙව ගාථා අභාසි :-

මනුස්සසුචුමාලානං මණ්ණි කණ්ණෙසු ලබ්බති,
තෙසාහමනුසිකධාමි මා තං මඤ්ඤි දව්‍යකතං.

සවෙසීම මහගසි මසුකුනුනි සුකාරිනං,
කාරසිසාමි නෙ යමම මණ්ණඤ්චාපි දදුමි නොති.

තත්-මණ්ණි එවරුපානං මනුසානං එකං මණ්ණි රතනං කණ්ණසු
ලමබ්බි. නෙසාහනාති තෙසං අහං. මා ඤං මඤ්ඤාති ඤං පන එතං
මයා දවා කතනාති මා මඤ්ඤා. පිහසසිති සවෙ ඉමං මම කතං මසු
කුනාති. ඤං ඉච්ඡයි. තං සුඤ්ඤා බොධිසත්තො ඡට්ඨං ගාථමාහ :-

ඤ්ඤාඤ්ඤා මණ්ණා ඡතො සුකතායව මසුසා,
ආමන්තබො තං ගච්ඡාමි පියමෙව නවදස්සනනති.

තත්-මණ්ණාති මණ්ණො. අයමෙව වා පාසො. ඉදං චුතතං
හොති-සමම වායස ඤ්ඤාඤ්ඤා ඉමස්ස මණ්ණො අනුච්ඡිකො
ඉමිස්සා ව සුකතාය මසුසා මම පන තව අදස්සනමෙව පියං තස්මා
තං ආමන්තසිත්වා ගච්ඡාමිති.

එවඤ්ඤා පන වතා උපපතිත්වා අඤ්ඤාත් ගතො. කාකොපන
තත්ථෙව ජීවිතකකියං පතො.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා සච්චාති පකාසෙත්වා ජාතකං
සමොධානෙයි. සච්චපරියොසානෙ ලොලභිකත්ව අනාගාමිථලෙපතිඤ්ඤා.
තද්ද කාකො ලොලභිකත්ව අහොසි. පාරුපතො අහමෙවාති.

කාකන්තකං.

සෙනසවගො දුතියො.

ජක්කතිපාතවණ්ණනා

නිට්ඨිතා.

7. 1. 1.

දිසඬ්ඨකුකුකුති ඉදං සත්ථා ජෙතවනෙ විහරන්තො රුජොවාදං
ආරබ්භ කපෙයි. පච්චුප්පන්නවත්ථු තෙසකුණ්ණජාතකෙ ආවිහවිස්සති.

අතීතෙ පන බාරුණසියං බ්‍රහ්මදත්තෙ රජං කාරෙතො බොධි
සත්තො තස්ස අත්ථධම්මානුසාසකො අමච්චො අහොසි. රුජා අගති
ගමණෙ පතිට්ඨාය අධමෙත රජං කාරෙයි. ජනපදං පිළෙත්වා
ධනමෙව සංහරී. බොධිසත්තො රුජානං ඔවදිතුකාමො එකං උපමං
උපධාරෙතො වරති. රඤ්ඤාඤ්ඤා උය්‍යානෙ වාසාගාරං විප්පකතං
හොති අනිට්ඨිතච්ඡදනං දුරුකණ්ණිකං ආරොපෙත්වා ගොපාණසියො
පචෙසිතමත්තො හොනති. රුජා කිලිනත්ථාය උය්‍යානං ගතත්වා තත්ථ
විවරිත්වා තං ගෙහං පවිසිත්වා ඔලොකෙතො කණ්ණිකමණ්ඩලං දිස්වා
අත්තකො උපරි පතනභයෙන නික්කමිත්වා බිහිට්ඨිතො පුත ඔලො
කෙත්වා කිනත්තුවො නිස්සාය කණ්ණිකා සිතා කිං නිස්සාය ගොපාණ
සියොති විනොත්තො බොධිසත්තං පුච්ඡන්තො පඨමං ගාථමාහ :-

දියඩ්ඞකුකු උදයෙන කණ්ණිකා
 විදන්ඨියො අට්ඨ පරික්ඛිපනතිනං,
 සසිංසපා සාරමයා අපේගුකා
 කුභිං සිතා උපරිතො න ධංසනීති.

තත්ථ-දියඩ්ඞකුකුති දියඩ්ඞරතතා. උදයෙනාති උච්චතොතන. පරික්ඛිපනති නනති තං පතෙනං අට්ඨ විදන්ඨියො පරික්ඛිපනති පරික්කෙපතො අට්ඨවිදන්ඨිපපමාණාති වුත්තං ගොති. කුභිංසිතාති කත්ථ පතිට්ඨිතා හුත්වා න ධංසනීති න පතති.

තං සුත්වා බොධිසත්තො ලද්ධොද්ගති මෙ රඤ්ඤ ඔවාදන්දාය උපායොති විනෙතවා:-

යා තිංසති සාරමයා අනුජ්ජකා
 පරිකිරිය ගොපාණසියො සමට්ඨිතා,
 තා සඞ්ගතිතා බලසාව පිළිතා
 සමට්ඨිතා උපරිතො න ධංසනී.
 එවං මිත්තෙති දළෙහති පණ්ණිතො
 අහෙජ්ජරූපෙති සුචිති මනනීති,
 සුසඞ්ගතිතො සිරියා න ධංසනී
 ගොපාණසිභාරවහාව කණ්ණිකාති.

ඉමා ගාථා ආහ.

තත්ථ-සා තිංසනී සාරමයාති යා එතා සාරරුක්කමයා තිංසනී ගොපාණසියො. පරිකිරියාති පරිවාරෙත්වා. සමට්ඨිතාති සමභාගෙන සිතා. බලසාව පිළිතාති තාති තාති ගොපාණසීති බලෙනව පිළෙත්වා සුට්ඨසඞ්ගතිතා එකාබද්ධා හුත්වා. පණ්ණිතොති ඤාණසම්පන්නො රුජා, සුචිතිති සුචිසමාවාරෙති කල්‍යාණමිත්තෙති. මනනීති මනනකුසලෙති. ගොපාණසිභාරවහාව කණ්ණිකාති යථා ගොපාණසීතං භාරං වහ මානා කණ්ණිකා නධංසනී එවං රුජාපි වුත්තපපකාරෙති මනනීති අහෙජ්ජ භදයෙති සුසඞ්ගතිතො සිරිතො න ධංසනී න පතති නපරිගායති.

රුජා බොධිසත්තෙ කපේනෙතයෙව අත්තනො කිරිඤ්ඤ සලකෙඛවා කණ්ණිකාය අසති ගොපාණසියො න පතිට්ඨගනති ගොපාණසීති අසඞ්ගතිතා කණ්ණිකා න තිට්ඨති ගොපාණසීසු භීජ්ජනනීසු කණ්ණිකා පතති එවමෙව අධම්මිකො රුජා අත්තනො මිත්තාමෙවෙ ව බලකායෙ ව මාහමණගහපතිකෙ ව අසඞ්ගණනෙනො තෙසු භීජ්ජනෙතසු තෙති අසඞ්ගතිතො ඉසාරියා ධංසනී. රඤ්ඤ නාම ධම්මිකෙන හවිතබ්බනති.

අථස්ස තස්මිං බණ්ණ පණ්ණාකාරන්දාය මානුලුඞ්ගං ආහරිංසු. රුජා සහාය ඉමං මානුලුඞ්ගං බාද්ගති බොධිසත්තං ආහ. බොධිසත්තො ගහෙත්වා මහාරුජ ඉමං බාදිතුං අජානන්තා තිත්තකං වා කඤ්ඤනති අච්ඤ්ඤං වා ජානන්තා පත පණ්ණිතා තිත්තකං භාරෙත්වා අච්ඤ්ඤං අනිගරිත්වා මානුලුඞ්ගරසං අනාසෙත්වා ව බාදනනීති රඤ්ඤ ඉමාය උපමාය ධනසංගරණ්ණපායං දස්සෙන්නො දො ගාථා අභාසි:-

බරතතවං මෙලං යථාපි සන්ධා
අනාමසනොපි කඳෙති තිත්තකං,
සමාහරං සාදුං කඳෙති පඤ්චා
අසාදු කසිරි තනුවට්ටමුඛරං.

එවමපි ගාමනිගමෙසු පණ්ඩිතො
අසාහසං රුජ ධනානි සංහරං,
ධම්මානුවතනි පටිපජ්ජමානො
සථාතිකසිරි අවිහෙසයං පරනති.

තත්ත්ව-බරතතවතනි එබිතවං. මෙලලනති මාදුලුඛං. මෙලලනති
වා පාසො. අයමෙවනො. සන්ධාවාති සන්ධානො. අනාමසනොති
බිහිතවං තනුකමපි අතවෙන්නො ඉදං එලං තිත්තකං කඳෙති. සමා
හරනති සමාහරනො. බිහිතවං තවෙන්නො අනොව අමිලං
අනිහරනො තං සාදුං කඳෙති. පඤ්චාවාති රුජානං ආලපති. තනු
වට්ටමුඛරනති තනුකං පන වට්ටං උඬුරනො සබ්බසො තිත්තකස්ස
අනපනිතතො නං අසාදු මෙව කසිරි. එවනති එවං පණ්ඩිතො
රුජාපි අසාහසං සාහසියා තණ්හාය වසං අගමන්නො අගනිගමණං
පහාය රට්ඨං අපිළෙකා උපවිකානං වමෙකවසිකනිශාමෙන මධුක
රුතං රෙණුං ගහෙකා මධුකරණනිශාමෙන ව ධනං සංහරනො-

“දුතං සීලං පටිච්චාගං අජ්ජවං මද්දවං නපං,
අකොකාධං අවිහිංසාව බන්තිව අවිඤ්ඤානි”නති.

ඉමෙසං දසනං රුජධම්මානං අනුවතතනො ධම්මානුවතනි
නුකා පටිපජ්ජමානො සො අතගනොව පරෙසඤ්ච ථානිං වසිං
කරෙය්‍ය පරං අවිහෙසයනොයෙවාති.

රුජා බොධිසත්තො සද්ධිං මනොනොව පොකකරණීතිරං
ගතවා සුපුප්පිතං බාලසුරියවණ්ණං උදකෙන අනුපලිත්තං පදුමං
දිසවා ආහ සහාය ඉදං පදුමං උදකෙන ජාතමෙව උදකෙන අලිප්පමානං
සීතනති, අප්ථං නං බොධිසත්තො මහාරුජ රඤ්ඤපි එවරුපෙනෙව
හවිතබ්බනති ඔවදනො:-

මදුතමුලං සුචිවාරිසමභවං
ජාතං යථා පොකකරණීසු අමුඛරං,
පදුමං යථා අග්ගිනිකාසිථාලිමං
තකදුමො නරජො නවාරිලිමපති.

එවමපි වොහාරසුචිං අසාහසං
විසුඬුකමමනමපෙනපාපකං,
නලිමපති කමමකිලෙස තාදිසො
ජාතං යථා පොකකරණීසු අමුච්ඡනති.

ඉමා ගාථා ආහ.

තත්-බද්ධමූලයෙහි පණ්ඩරමූලං. අමුක්කන් පද්මසොව වෙ වවනං. අග්ගිනිකාසිඨාලිමන්ති අග්ගිනිකාසිනා සුරියෙන ඵාලිතං විකසිත්තන්ති අරො. න කද්දමො න රජෙන න වාලිලිමපතීති තෙව කද්දමො න රජො න උදකං ලිමපතී න මකෙතිති අරො. ලෙප කිවෙව වා පායො. භූමමරො වා එතාති පව්වත්තාති. එතෙසු කද්ද මාදිසු න ලිපපතී න අලලියතිති අරො. මොහාරසුචිත්තාති පොරුණෙහි ධම්මකරුජුහි ලිබාපෙත්වා සපිතවිතිච්ඡයවොගාරො සුචිං අග්ගි ගමණං පගාය ධම්මෙන විතිච්ඡයකාරකන්ති අරො. අසාහසන්ති ධම්මකවිතිච්ඡයෙ සිත්තත්තායෙව සාහසිකකිරියාය රහිතං. විසුද්ධ කම්මන්තන්ති තෙනෙව අසාහසිකතෙත්තං පරිසුද්ධකම්මන්තං සව්ව වාදිං නිකෙකාධං මජ්ඣන්තං තුලාභූතං ලොකස්ස. අපෙතපාපකන්ති අපගහපාපකම්මං. නලිමපතී කම්මකිලෙසනාදිසොති තං රජානං පාණාතිපාතො අදින්නාදුතං මිච්ඡාවාරො මුසාවාදෙති අයං කම්ම කිලෙසො න අලලියති. නිංකාරණං. තාදිසො ඡන්තං සඨාපොකඛරණිසු අමුක්කං තාදිසො හි රජා යථා පොකඛරණිසු ජාතපද්මං අනු පලිත්තං එවං අනුපලිගෙත්වා නාම ගොතීති.

රජා බොධිසත්තස්ස ඔවාදං සුත්තං තනො පට්ඨාය ධම්මෙන රජ්ජං කාරෙත්තො දුතාදිති පුඤ්ඤාති කත්වා සග්ගපරයණො අගොසි.

සත්ථා ඉමිං ධම්මදෙසනං ආගරිත්වා සව්වාති පකාසෙත්වා ජාතකං සමොඤානෙසි. තද් රජා ආනන්දො අගොසි. පණ්ඩිතාමච්චො අග මෙවාති.

කුසලානුත්තකං.

7. 1. 2.

සඨා වාපො නින්නමතීති ඉදං සත්ථා වෙඵච්චෙන විහරන්තො විපක්ඛසෙවකං භික්ඛුං ආරඤ්ඤා කපෙයි. වජ්ඣු ගෙට්ඨා මහිලාමුඛ ජාතකෙ විජාරිතමෙව. තද් පන සත්ථා න භික්ඛවෙ ඉදුනෙව පුබ්බෙ පෙස විපක්ඛසෙවකොයෙවාති වත්වා අතීතං ආහරී:-

අතීතෙ බාරුණසියං බ්‍රහ්මදුන්නෙ රජ්ජං කාරෙත්තො බොධිසත්තො සිගො හුත්වා සිහියා සද්ධිං සංවසන්තො වෙ පොත්තකෙ ලභී පුත්තඤ්ච ධිතරඤ්ච. පුත්තස්ස මනොපොති නාමං අගොසි. සොපි වයප්පත්තො එකං සිහපොතිකං ගණ්හි. ඉති තෙ පඤ්ච ජනා අගෙසුං. මනොපො වතමහිසාදයො වධිත්වා මංසං ආහරිත්වා මාතාපිතරො ව භගිණිඤ්ච පජාපකිඤ්ච පොසෙති. සො එකදිවසං ගොවරභූමියං ගිරියං නාම සිගාලං පලාසිභූං අප්පගොන්තං උරෙත නිපත්තං දිස්වා කිං සම්මාති පුච්ඡිත්වා උපට්ඨාතුකාමොලහි සාමීති වුත්තෙ සාධු උපට්ඨගස්සුති තං ගගෙත්වා අත්තනො වසන්තො ආනෙසි.

බොධිසත්තො නං දිසවා තාත මනෝජ. සිගාලා නාම දුස්සිලා පාපධම්මා අතිවෙච නියොජෙනති මා එතං අත්තනො සනතිකො කර්ඨි වාරෙඤ්ඤා නාසකඤ්ඤා. අපේකදිවසං සිගාලො අස්සමංසං බාදිතුකාමො මනෝජං ආහ සාමි අමෙහති ධුපෙඤ්ඤා අස්සමංසං අඤ්ඤා අබාදිතපුබ්බං නාම නන්දි අස්සං ගණ්ඨිසාමාති. කහං පත සමම අස්සා හොනතිති. බාදණසියං නදිතීරෙති. සො තස්ස වචනං ගහෙඤ්ඤා තෙන සද්ධිං අස්සානං නදියං නහානවෙලායං ගතත්වා එකං අස්සං ගහෙඤ්ඤා පිට්ඨියං ආරොපෙඤ්ඤා වෙගෙන අත්තනො ගුහාචාරමෙව ආගතො අප්පස්ස පිතා අස්සමංසං බාදිඤ්ඤා තාත අස්සා නාම රුජ්ඣොගා රුජානො අනෙක මායා කුසලෙති ධුතංගහෙති විජ්ඣාපෙනති අස්සමංසං බාදනසීතා නාම දිසායුකා න හොනති ඉතො පට්ඨාය මා අස්සං ගණ්ඨිති ආහ.

සීහො පිතුච්චනං අකඤ්ඤා ගණ්ඨනෙව. සීහො අස්සං ගණ්ඨාතිති සුඤ්ඤා රුජා අනෙකානගරෙයෙව අස්සානං පොකරණිං කාරෙසි තතොපි ආගතත්වා ගණ්ඨියෙව. රුජා අස්සසාලං කාරෙඤ්ඤා අනෙකා සාලායමෙව තිණොදකං දූපෙසි. සීහො පාකාරමත්ථකෙන ගතත්වා සාලානොපි ගණ්ඨියෙව. රුජා එකං අකඤ්ඤාමෙව ධුතංගහං පකෙකා සාපෙඤ්ඤා සකඤ්ඤාසි තාත සීහං විජ්ඣායුනති ආහ. සො සකෙකාමිති වඤ්ඤා පාකාරං නිසාය සීහස්සාගමණමග්ගෙ අට්ටකං කඤ්ඤා අට්ඨාසි. සීහො ආගතත්වා බතිසුසානෙ සිගාලං ධුපෙඤ්ඤා අස්සං ගහණ්ඨාය නගරං පකඤ්ඤා ධුතංගහො ආගමණකාලෙ අතිතිබ්බණො වෙගොති සීහං අවිජ්ඣාතා අස්සං ගහෙඤ්ඤා ගමණකාලෙ ගරුභාරතාය ඔලීන වෙගං සීහං තිබ්බණෙන නාදවෙන පච්ඡාභාගෙ විජ්ඣා. නාදවො පුරුභිම කායෙන තිකඤ්ඤා ආකාසෙ පකඤ්ඤා. සීහො විඤ්ඤාමිති විරපි ධුතංගහො නං විජ්ඣාතා අසතිවිස ජියං පොඤ්ඤා. සිගාලො සීහස්ස ව ජියාය ව සද්ධං සුඤ්ඤා සහායො මෙ විජ්ඣාතා මාරිතො හවිස්සති මත කෙනති සද්ධං විසාසො නාම නන්දි. ඉද්දති මම පකතිසා වසතට්ඨාන මෙව ගමිස්සාමිති අත්තනාව සද්ධං සලපනෙනා වෙ ගාථා අභාසි :-

යථා වාපො නිත්තමති ජියාවාපි තිකුජති,
ගඤ්ඤානෙ නුත මනෝජො මිගරුජා සවා මම.

ගඤ්ඤාති වනං තාණං පකකමාමි යථාසුඛා,
තෙනාදිසා සවා හොනති ලබ්භා මෙ ජීවතො සබාති,

හත්ථ-සථාති යෙනාකාරෙන. වාපො නිත්තමති ගඤ්ඤානෙ නුතාති නුතගඤ්ඤාති. තෙනාදිසාති එවරුපා මතකා සහායා නාම න හොනති. ලබ්භා මෙ ජීවතොති මම සහායො නාම සකකා ලඤ්ඤාති.

සීහොපි එකවෙගෙනෙව ගතත්වා අස්සං ගුහාචාරෙ පානෙඤ්ඤා සයමපි මරිඤ්ඤා පති. අප්පස්ස ඤානා නිකඤ්ඤා නං ලොභිවාමකඤ්ඤා පහාරමුඛෙති පහාරිතලොභිතං පාපජනසෙවිතාය ජීවිතකඤ්ඤා පත්තං අද්දසංසු. දිසවා වස්ස පිතා මාතා හගිණි පජාපතිති පටිපාටියා වතස්සො ගාථාභාසිංසු :-

න පාපජනසංසෙවි අවචන්තං සුඛමෙධනී,
මනෝජං පස්ස සෙමානං ගිරියස්සානුසාසනී.

න පාපසම්පවඤ්ඤා මාතා පුත්තො න නදති,
මනෝජං පස්ස සෙමානං අවජ්ඣනං සමගි ලොභිතො.

ඵවමාපජ්ජතී පොසො පාපියොව නිගවජ්ජති,
යො වෙ භික්ෂානං වචනං න කරොති අත්ථදස්සිනං.

ඵවඤ්ච සො හොති තත්තොව පාපියො
යොඋත්තමො අධමජ්ඣුපසෙදී,
පස්සුත්තමං අධමජ්ඣුපසෙවිතං
මහාබ්භං සරවරවෙගනිධුතනනී.

තත්ථ-අවචන්තං සුඛමෙධනීති න විරං සුඛං ලභති. ගිරියස්සානු
සාසනීති අයං ඵවරුපා ගිරියස්සානුසාසනීති ගරහන්තො ආහ. පාප
සම්පවඤ්ඤානී පාපෙසු සම්පවඤ්ඤා පාපසභායෙන. අවජ්ඣන්තනී
තිමුක්ඛං. පාපියොව නිගවජ්ජතී පාපකඤ්ච විනදති. භික්ෂානනනී අත්ථ
කාමානං. අත්ථදස්සිනනනී අනාගතං අත්ථං පස්සන්තානං. පාපියොති
පාපතරො. අධමජ්ඣුපසෙවිති අධමජ්ජනං උපසෙවති. උත්තමනනී
සරීරබලෙන ජෙට්ඨකං. පච්ඡමා අභිසම්මුද්ධගාථා.

නිභියති පුරිසො නිභිතසෙවි
නවහායෙථ කදචි තුල්ලසෙවි,
සෙට්ඨමුපතමං උදෙති බ්භපං
තසමා අත්තන්තො උත්තරිං හජෙථාති.

තත්ථ-නිභියතීති භික්ඛවෙ භිතසෙවිනාම මනෝජසිහො විය
නිභියති පරිහායති විනාසං පාපුණාති. තුල්ලසෙවිති සිලාදීනි අත්තන්තා
සද්දසං සෙවමානො නහායති. සෙට්ඨමුපතමනනී සිලාදීනි උත්තරිතරං
යෙව උපගවජ්ජන්තො. උදෙති බ්භපනනී සිසමෙව සිලාදීනි ගුණෙති
උදෙති, වුඛසිං උපගවජ්ජනී.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා සව්වාති පකාසෙත්වා ජාතකං
සමොධානෙසි. සව්වපරියොසානෙ විපක්ඛසෙවනො සොතාපතනී ඵලෙ
පතිට්ඨති. තද්ද සිහාලො දෙවදන්තො අහොසි. මනෝජො විපක්ඛ
සෙවකො. භග්ගිඤ්ඤි උපාලවණණා. හරියා බෙමා භික්ඛුණ්ණී. මාතා
රුහුලමාතා. පිතා අහමෙවනී.

මනෝජජාතකං.

7. 1. 3.

ශ්ඡා නෙ භත්තනනි ඉදං සත්ථා ජෙතවනෙ විහරන්තො මාතු
පොසක භික්ඛුං ආරබ්භ කපෙසි. චන්ද්‍ර සාමජාතකෙ ආවිභවිස්සති.

අතීතෙ බාරුණසියං බ්‍රහ්මදත්තෙ රජං. කාරෙත්තෙ බොධි සත්තො දුග්ගතගහපතිකුලෙ නිබ්බන්ධි. සුතනුඤ්ඤා නාම අකංසු. සො වයප්පත්තො හති කඤ්ඤා මාතෘපිතරො පොසෙති. පිතරි කාලකත්තෙ මාතරං පොසෙති. තස්මිං පත කාලෙ බාරුණසිරුජා මිග විත්තකො අගොසි. සො එකදිවසං මගනෙත්ත පරිවාරෙන යෝජන විශෝජනමත්තං. අරඤ්ඤං පටිසිඤ්ඤා යස්ස ඤීතට්ඨානෙත්ත මිගො පලායති සො ඉමං නාම ජිනොති සබ්බෙසං ආරොවාපෙසි.

අමච්චා රඤ්ඤං ධූවමග්ගට්ඨානෙ කොට්ඨකං ඡාදෙති. අදංසු. මිගානං වසනට්ඨානාති පරිවාරෙති. උත්තදත්තෙති උට්ඨාපිතෙසු මනුස්සෙහි මිගෙසු එකො එක්කිමිගො රඤ්ඤං ඤීතට්ඨානං පටිපජ්ජී. රුජා තං විජ්ඣිස්සාමිති සරං බිසි. උග්ගතිතමායො මිගො සරං මහාඵාසුකාතිමුඛං ආගච්ඡන්තං. ඤාති පරිවරතිති සරෙන විද්ධො විග නුඤ්ඤා පති. රුජා මිගො මෙ විද්ධොති ගහණන්ද්‍රිය ධාවි. මිගො උට්ඨාය වාතවෙගෙන පලාසි. අමච්චාදයො රුජානං අපහසිංසු.

සො මිගං අනුබන්ධිති කිලන්තකාලෙ බග්ගෙන විධා ජිජ්ඣිති. එකස්මිං දණ්ඩකෙ ලග්ගෙති. කාජං වගනොති විග ආගච්ඡන්තො පොකං විස්සමිස්සාමිති මග්ගසමිපෙ ඤීතං වටරුකං උපගතො නිපජ්ජිති. නිද්දං ඔක්කමි. තස්මිං පත වටෙ නිබ්බත්තො මබ්බදෙවො නාම යකෙබා තත්ථ පටිට්ඨෙ වෙස්සවණස්ස සන්තිකා බාදිදුං ලභී. සො රුජානං උට්ඨාය ගච්ඡන්තං තිට්ඨ හත්තොසි මෙති හත්තෙ ගණති. තිං කො නාමොති. අහං ඉධ නිබ්බත්තයකෙබා ඉමං ඤානං පටිට්ඨකෙ බාදිදුං ලභාමිති. රුජා සතිං උපස්සෙති. තිං අජෙජ්ඣ බාදිස්සසි නිබ්බං බාදිස්සසිති පුච්ඡී. ලභන්තො නිබ්බං බාදිස්සාමිති. අජ්ජ ඉමං මිගං බාදිති. මං විස්සජෙජ්ඣ අහං තෙ සෝපට්ඨාය එකාය හත්තපාතියා සද්ධිං එකං මනුස්සං පෙසෙස්සාමිති. තෙතති අප්ප මත්තො හොති අපෙසිතදිවසෙ නං එව බාදිස්සාමිති. අහං බාරුණසි රුජා මග්ගං අවිජ්ජමානං නාම නජීති. යකෙබා පටිඤ්ඤං ගගෙති. තං විස්සජෙජ්ජි.

සො නගරං පටිසිඤ්ඤා තමත්ථං අත්ථවරකස්ස අමච්චස්ස කපෙති. ඉද්දති තිං කාතබ්බන්ති පුච්ඡී. දිවසපරිච්ඡේදො කතො දෙවති. න කතොති. අසුන්තං වො කතං එවං කරෙත්තොති මා වින්තසිත්ථ බහු බන්ධිනාගාරෙ මනුස්සාති. තෙත හි තිං එතං කමමං කර මග්ගං ජීවිතං දෙභීති. අමච්චො සාග්ගිති සමපට්ඨි. දෙවසිකං බන්ධිනාගාරතො මනුස්සං නිගරිති. හත්තපාතිං ගාගාපෙති. කිඤ්ඤි අජානාපෙති. ව යකබස්ස පෙසෙසි. යකෙබා හත්තං භුඤ්ජිති. මනුස්සං බාදති. අපර භාගෙ බන්ධිනාගාරති නිමමනුස්සාති ජාතාති.

රුජා හත්තහාරකං අලභන්තො මරණභයෙන කමපි. අථ නං අමච්චො අස්සාසෙති. දෙව ජීවිතාසානොධිනාසා බලවතරු හජීකබ්බෙකි සහස්සභණ්ඩකං ඤාපෙති. කො ඉමං ධනං ගගෙති. යකබස්ස හත්තං

ආදිය ගම්සහතිනි හෙරිං වරපෙමානි වඩා තරා කාරෙයි. බොධි සනෙතා විනෙතයි. අහං හතියා මාසද්ධිමාසකං සංහරිතො කිවෙත්ත මාතරං පොසෙමි ඉමං ධනං ගගෙතො මාතු දතො යකකසා සනතිකං ගම්සාමි සවෙ යකකං දමෙතුං සකකියාමි ඉවෙවනං කුසලං නොවෙ සකකියාමි මාතා මෙ සුඛං ජිවියානිති.

සො තමත්තං මාතු ආරෙවෙතො අලං තාත න මමත්තො ධනෙතොති වෙ වාරෙ පටිකකිනෙතො තතියවාරෙ තං අතාපුච්ඡාව ආහරථයො සහසං අහං භතතං හරියාමිති සහසං ගගෙතො මාතු දතො අම මාචිතතයි, අහං යකකං දමෙතො මහාජනසා සොච්චිං කතො අපෙච තව අසුච්චිලිතනමුඛං ගසාපෙනො ආගච්ඡියාමිති මාතරං වන්දිතො රජපුරිසෙහි සද්ධිං රක්ඛෙද්ද සතතිකං ගතො වන්දිතො අට්ඨායි.

තතො රක්ඛෙද්ද තං තාත භතතං හරියාමිති වුතෙත ආමදෙවති අහං කිං තෙ ලද්ධිං වටතිති. තුමහාකං සුවණ්ණපාදකා දෙවති. කිං කාරණාති. දෙව සො යතෙතො රුකකමුලෙ භූමියං සීතකෙ බාදිතුං ලහති, අහං එතසා සතතකභූමියං අඬවා පාදකාසු ධස්සාමිති. අක්ඛෙද්ද කිං ලද්ධිං වටතිති. තුමහාකං ඡතතං දෙවති. ඉදං කිමත්තං යාති. දෙව යතෙතො අතතතො රුකකච්ඡායාස සීතකෙ බාදිතුං ලහති. අහං තසා රුකකච්ඡායාස අඬවා ඡතතච්ඡායාස ධස්සාමිති. අක්ඛෙද්ද කිං ලද්ධිං වටතිති. තුමහාකං ඛග්ගං දෙවති. ඉමිනා කො අත්තොති. දෙව අමත්‍රසාපි ආප්‍රිධගත්තං භාගතියෙවති. අක්ඛෙද්ද කිං ලද්ධිං වටතිති. සුවණ්ණපාතිං පුරෙතො තුමහාකං භුක්ඛන්තභතතං දෙවති. කිං කාරණා තාතාති. දෙව මාදිසසා නාම පණ්ඩිත පුරිසසා මතතික පාතියා ලුඛගොජනං හරිතුං න අනුච්ඡිකතති. සාමු තාතාති රජා සබ්බං දුපෙතො තසෙව වෙයොවච්චකරෙ පටිපාදෙයි.

බොධිසනෙතො මහාරජ මාහාසි අජ්ජාහං යකකං දමෙතො තුමහාකං සොච්චිං කතො ආගච්ඡියාමිති රජානං වන්දිතො උපකරණාති ගාහාපෙතො තත්තං ගතො රුකකසාමිද්ධරෙ මනුසෙස ධපෙතො සුවණ්ණපාදකා ආරුහා ඛග්ගං සතතයතිතො සෙතච්ඡතතං මත්තකෙ කතො කඤ්චනපාතියා භතතං ගගෙතො යකකසා සනතිකං පායායි. යතෙතො මග්ගං ඔලොකෙනොතො තං දිස්වා අයං පුරිසො න අක්ඛෙද්ද පුද්වසෙසු ආගමණනියාමෙන එති කිනනුබො කාරණනති විනෙතයි. බොධිසනෙතොපි රුකකසමීපං ගතොව අසිතුණ්ඩිත භතතපාතිං අනෙතො ඡායාස කරිතො ඡායනෙත සිතො පඨමං ගාථමාග :-

රජා තෙ භතතං පාහෙයි සුවිමංසුපසෙවනං,

මබාදෙවසමිං අධිවත්තෙ එහි තිකකම භුක්ඛස්සුති.

තත්තං-පාහෙයිති පහිණි. මබාදෙවසමිං අධිවත්තෙති මබාදෙවොති වචරුකෙතො වුවවති තසමිං අධිවත්තෙති දෙවතං ආලපති. තං සුතො යතෙතො ඉමං පුරිසං වක්ඛෙතො අනෙතොඡායං පටිඨං බාදිසාමිති විනෙතො දුතියං ගාථමාග:-

එහිමාණව ඔරෙන භික්ඛමාදාය සුපිනං,
තිස්සව මාණව භික්ඛාව උභො භක්ඛා භවිස්සාථාති.

තත්ථ-භික්ඛනාති මම නිබ්බුභික්ඛං. සුපිනනාති සුපසම්පන්නං.
තතො බොධිසතො වෙ ගාථා අභාසි:-

අපාකෙන තුවං යකඛ පුලලමත්ථං ජභිස්සසි,
භික්ඛං තෙ නාභරිස්සනාති ජනා මරණසඤ්ඤිතො.

ලඤ්ඤායං යකඛ තව නිව්වභික්ඛං
සුචිං පණ්ණිතං රසසා උපෙතං,
භික්ඛසද්ධි තෙ ආභරිඤො නරෙ ඉධ
සුදුලලභො භොගිති බාදිතෙ මසිති.

තත්ථ-පුලලමත්ථනාති අපාකෙන කාරණෙන මහත්තං අත්ථං
ජභිස්සසිති දසෙය්‍යෙති. නාභරිස්සනාති ඉතො පටිථාය මරණසඤ්ඤිතො
හුත්වා න ආභරිස්සනාති. අථ ත්වං මිලානසාබොවිඤ රුකෙඛා නිරුහාරෙ
දුබ්බලො භවිස්සසිති. ලද්ධාසනාති ලඤ්ඤායං ලඤ්ඤාගමණං. ඉදං චුත්තං
භොගිති.-සමම යකඛ යමගං අජ්ජ ආභරිං ඉදං නව නිව්වභික්ඛං. සුචිං
පණ්ණිතං උත්තමරසෙන උපෙතං ලඤ්ඤාගමණංදෙවසිකං තෙආගවජ්ජිස්සති
ආභරිස්සොති ආභරණකො. ඉදං චුත්තං භොගිති-සවෙ ත්වං ඉමං
භික්ඛං ගහෙත්වා ආගතං මං භක්ඛසි අපේචං මසි භක්ඛිතෙ භික්ඛසද්ධි
තෙ ආභරණකො අඤ්ඤා නරෙ ඉධ සුදුලලභො භවිස්සති. කිං
කාරණං. මාදිසොගි බාරණසියං අඤ්ඤා පණ්ණිතමනුස්සො නජි මසි
පන බාදිතෙ සුත්තනුපිනාම යකෙඛන බාදිතො අඤ්ඤාස්ස කස්ස සො
ලජ්ජස්සතිති භත්තං ආභරණකං න ලභිස්සසි. අථ තෙ ඉතොපටිථාය
භොජනං දුලලභං භවිස්සසි අමාකමපි රුජානං ගණතිතුං න ලභිස්සසි
කසමා රුකඛතො බහිභාවෙන සවෙපනිදං භත්තං භුඤ්ජන්තා මං
පභිණ්ණසි අහං ඡත රඤ්ඤා කපේන්තා නිබ්බං භත්තං පෙසෙස්සාමි
අත්තානමපිව තෙ බාදිතුං නදස්සාමි අහං හි තව සත්තකෙ ධාතෙ න
ධස්සාමි පාදකාසු ධස්සාමි. රුකඛවජ්ජායායපි තෙ න ධස්සාමි අත්තතො
ජත්තවජ්ජායායමෙව ධස්සාමි. සවෙ පන මයාසද්ධිං විරුජ්ඣිස්සසි
බග්ගෙත තං විධාජ්ජිස්සාමි අහං හි අජ්ජ එතදත්ථමෙව සජ්ජා හුත්වා
ආගතොගි එවං කීර් නං මහාසතොතා තජ්ජසි. යකෙඛා යුත්තං
මාණවො වදන්ති සලලකෙඛන්තා පසන්නවිතො වෙ ගාථා අභාසි:-

මමෙස සුත්තො අත්ථො යථා භාසසි මාණව,
මයාත්ථං සමනුඤ්ඤාතො සොජ්ජිං පස්සසි මාතරං.

බග්ගංජත්තසද්ධි පාතිසද්ධි ගවෙජ්ජවාදාය මාණව,
සොජ්ජිං පස්සතු තෙ මාතා තිස්සව පස්සාගි මාතරනාති.

තත්ථ-සුත්තොගි බොධිසත්තං ආලපති. සථාභාසසිති යථා
ත්වං භාසසි තථා යො එස තයා භාසිතො අත්ථො එසො මමෙවත්ථො
මඤ්ඤාසද්ධි වඩසිති.

යකඩයා කථාං සුචා බොධිසත්තො මම කමමං නිපථනං දමිතො මෙ යකෙකා බහුං ධනං ලභිං රඤ්ඤා වචනං කතනාති කුට්ඨිවිතො යකඩයා අනුමොදනං කාරොනොති ඔසානගාථමාහ:-

එවං යකඩ සුඛි හොති සහ සබ්බෙහි ඤාතිහි,
ධනඤ්ච මෙ අගිගතං රඤ්ඤා වචනං කතනාති.

වචා ව පත යකඩං ආමනොත්තා සමම තිං පුබ්බෙ අකුසලකමං කතා කකඩද්වො ඵරුසො පරෙසං ලොකිතමංසහකො යකෙකා සුචා තිබ්බතො ඉතොපට්ඨාය පාණාතිපාතාදීති මාකරීති සීලෙ ආතිසංසං දුස්සීලොවාදීනවං කථෙතා යකඩං පඤ්චසු සීලෙසු පතිට්ඨා පෙතා කිං තෙ අරඤ්ඤා වාසෙන එහි නගරවාසෙ තං නිසීදුපෙතා අග්ගභතලාහිං කාරොමීති යකෙකත සද්ධිං නිකම්චිතා බග්ගාදීති යකඩමෙව ගාහාපෙතා බාරාණසිං අගමාසි. සුතනු මාණවො යකඩං ගගෙතා එතීති රඤ්ඤා ආරොවෙසුං. රාජා අමච්චපරිවුතො බොධි සත්තයා පච්චුග්ගමණං කතා යකඩං නගරවාසෙ නිසීදුපෙතා අග්ග භතලාහිං තං කතා නගරං පවිසිතා හෙරිං වරුපෙතා නාගරෙ සනාතිපාතො බොධිසත්තයා ගුණං කථෙතා සෙනාපතිට්ඨානං අදාසි. සයඤ්ච බොධිසත්තයා ඔවාදෙ ආතා දුතාදීති පුඤ්ඤාති කතා සග්ග පරගණො අගොසි.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආගරිතා සච්චාති පකාසෙතා ජාතකං සමොධානෙයි. සච්චපරියොසානෙ මාතුපොසකතිකනු සොනාපතති එලෙ පතිට්ඨති. තද යකෙකා අභිගුලිමාලො අගොසි. රාජා ආනන්දො මාණවො පත අගමෙවාති.

සුතනුග්ගකං.

7. 1. 4.

තෙ කථනානු කට්ඨස්සනාති ඉදං සත්ථා ජෙතවනෙ විහරන්තො එකං මාතුපොසකතිකනුං ආරබ්භ කථෙයි.

අතීතෙ බාරාණසියං බ්‍රහ්මදත්තෙ රජං කාරෙතො බොධිසත්තො ගිජ්ඣයොති යං තිබ්බතතීතා වයපපතො වුද්ධිං පරිතිනවකනුකො මාතාපිතරෙ ගිජ්ඣගුහාය උපෙතා ගොමංසාදීති ආගරිතා පොසෙයි. තස්මිං කාලෙ බාරාණසියං සුසානෙ එකො තෙසාදෙ අතීයමෙතා ගිජ්ඣානා පාසෙ ඔබ්බෙයි. අපේකදිවසං බොධිසත්තො ගොමංසං පරියෙ සන්තො සුසානං පවිට්ඨා පාදෙන පාසෙ බජ්ඣතා අත්තානං න විනොසි වුද්ධිං පත මාතාපිතරො අනුස්සරිතා කථනනුබො මෙ මාතා පිතරෙ යාපෙස්සනාති මම බද්ධිභාවමපි අජානන්තා අනාථා නිපච්චයා පබ්බතගුහායමෙව සුසතිතා මරිස්සනාති මඤ්ඤාති විලපන්තො පළමං ගාථමාහ :-

තෙ කථනානු කට්ඨස්සනාති වුද්ධා ගිරිදරිසයා,
අගං බද්ධොසමි පාසෙන නිලියස්ස වසඛනොති.

තත්ථ-නිලිසෙසාති එවං නාමකස්ස නෙසාදපුතෙතස්ස. අථ නෙසාද පුතෙතා ගිජ්ඣුරුජස්ස පරිදෙවිතසද්දං සුඛා දුතියං ගාථමාග :-

කිංගිජ්ඣ පරිදෙවසි කානු තෙ පරිදෙවනා,
ත මෙ සුතො වා දිට්ඨො වා භාසනො මානුසිං දිජො.

හරම් මාතාපිතරෙ වුද්ධො ගිරිදරිසයෙ,
තෙ කථනනු කරිස්සනති අගං වසඞ්ගතො නව.

යනනු ගිජෙකා යොජනසතං කුණ්ථාති අවෙකකති,
කසමා ජාලඤ්ච පාසඤ්ච ආසජ්ජාපි න බුජ්ඣසි.

යද පරභවො හොති පොසො ජීවිතසඞ්ගයෙ,
අථ ජාලඤ්ච පාසඤ්ච ආසජ්ජාපි න බුජ්ඣති.

හරස්ස මාතාපිතරෙ වුද්ධො ගිරිදරිසයෙ,
මයා තං සමනුඤ්ඤතො සොඤ්චං පස්සාති ඤාතකො.

එවං පුද්දක නන්දස්ස සහසබ්බෙති ඤාතිති,
හරිස්සං මාතාපිතරො වුද්ධො ගිරිදරිසයෙති.

නෙසාදපුතෙතන දුතියා ගිජෙකන තතියාති ඉමා ගාථා පටි පාටියා වුතතා. තත්ථ-ඝනනුති යනනු එතං ලොකෙ කට්ඨයති ගිජෙකා සොජනසතං. කුණ්ථාති අවෙකකතිති යොජනසතං. අතිකකමම ධිතාතිපි කුණ්ථාති පස්සති තං යදි තථං අථ කසමා තං ඉමං ජාලඤ්ච පාසඤ්ච අසජ්ජාපි න බුජ්ඣසි සනතිකං ආගන්ත්වාපි නති ජානාසිති. සෙග්ගවොති විනාසො. හරස්සති ඉදං සො බොධිසත්තස්ස ධම්මකථං සුඛා පණ්ඩිතො ගිජ්ඣුරුජා පරිදෙවනො න අත්තනො පරිදෙවති මාතාපිතූතනං පරිදෙවති තායං මාරොවුං යුතොති තුස්සිති ආග. වතො ව පන පියවිතෙතන මුදුට්ඨතෙතන පාසං මොවෙසි.

අථස්ස බොධිසත්තො මරණදුකඛා මුතෙතා සුඛිතො අනුමොදනං කරුණොතො මසානගාථං වතො මුඛපුරං මංසං ආදාය ගන්ත්වා මාතා පිතූතනං අදාසි.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිතො සච්චාති පකාසෙතො ජාතකං සමොධානෙසි. සච්චපරියොසානෙ මාතුපොසකභිකඤ්ඤා සොනාපතති එළෙ පතීට්ඨති. තද නෙසාදපුතෙතා ජනො අගොසි. මාතාපිතරෙ මහාරුජකුලාති අගෙයුං. ගිජ්ඣුරුජා පන අගමෙවාති.

ගිජ්ඣුජාතකං.

7. 1. 5.

අනුගිර්වාටිනදදනෙතති ඉදං සත්ථා ජෙනවනෙ විහරනො උප නන්දං සත්තපුතතං ආරබ්භ කපෙසි. සොගි සාසනෙ පබ්බජිතො අපට්ඨත්තාදි ශුණේ පහාය මහාතණ්ණො අගොසි. වස්සුපනාසිකාය වෙ තයො

විහාරෙ පරිග්ගහෙත්වා එකස්මිං ඡත්තං වා උපාහතං වා එකස්මිං කත්තර
 යට්ඨං වා උදකතුමිං වා උපෙත්වා එකස්මිං සයං වසති. සො එකස්මිං
 ජනපදවිහාරෙ විසං උපගන්ත්වා භික්ඛුහි නාම අපට්ඨෙත්ති හවිතබ්බනති
 ආකාසෙ වන්දං උට්ඨාපෙන්නො විය භික්ඛුනං පච්චයසන්නොසදීපනං
 අරියවංසපටිපදං කපෙයි. නං සුත්වා භික්ඛු මනොරමානී පත්තව්වරුනි
 ඡබ්බෙත්වා මත්තිකාපත්තානි වෙව පංසුකුලව්වරුනි ව ගණ්ඨිංසු. සො
 තානි අත්තනො වසතට්ඨානෙ උපෙත්වා චුත්ථස්සො පචාරෙත්වා
 යානකං පුරෙත්වා ජෙතවනං ගච්ඡන්තො අන්තරුමයෙහ එකස්ස
 අරඤ්ඤවිහාරස්ස පිට්ඨිභාගෙ පාදෙ චලලියා පළිවුද්ධො අඬා එත්ථ
 කියද්වි ලද්ධබ්බං හවිසානීති නං විහාරං පාවිසී. තත්ථ පන දො
 මහලලකා භික්ඛු විසං උපගච්ඡංසු. නෙ දොව පුලසාටකෙ එකඤ්ච
 සුමුමකමලං ලභීත්වා භාජෙතුං අසකෙකානතා නං දිස්වා ථෙරෙ
 නො භාජෙත්වා දස්සනීති තුට්ඨවිත්තා මයං හන්තෙ ඉමං වස්සාවාසිකං
 භාජෙතුං න සකෙකාම. ඉමං නො නිස්සාය විවාදො හොති. ඉමං
 අමහාකං භාජෙත්වා දෙථාති ආහංසු. සො සාධු භාජෙස්සාමීති වෙ පුල
 සාටකෙ වින්තවටි දත්වා අයං අමහාකං විනයධරුතං පාපුණානීති
 කමලං ගහෙත්වා පකකාමි. තෙපි ථෙරු කමබ්ලෙ සාලයා තෙතෙව
 සද්ධිං ජෙතවනං ගන්ත්වා විනයධරුතික්ඛුනං තමත්ථං ආරෙවෙත්වා
 ලබ්බති නො හන්තෙ විනයධරුතං එවං විලොපං බාදිතුනති ආහංසු.
 භික්ඛු උපනන්දපෙරෙත ආහතං පත්තව්වරුසිං දිස්වා මහාපුඤ්ඤසී
 තිං ආවුසො බහුං තෙ පත්තව්වරං ලද්ධනති වදිංසු. කුතො ආවුසො
 පුඤ්ඤං ඉමිනා උපායෙන ඉදං ලද්ධනති සබ්බං කපෙයි. ධම්මසභායං
 කථං සමුට්ඨාපෙසුං ආවුසො උපනන්දෙ සකාසපුත්තො මහාතණ්හා
 මහාලොභොති. සත්ථා ආගන්ත්වා කායනුත්ථ භික්ඛවෙ එතරුති කථාය
 සන්තිසිත්තානි පුච්ඡන්තා ඉමාය නාමාති චුත්තෙ න භික්ඛවෙ උප
 නන්දෙන පටිපදය අනුච්ඡිකං හතං පරස්ස පටිපදං කපෙන්නෙන
 නාම භික්ඛුනා පඨමං අත්තනො අනුච්ඡිකං කත්වා පච්ඡා පරො
 ඔවදිතබ්බො.

“අත්තානමෙව පඨමං පතිරුපෙ නිවෙසයෙ,

අරඤ්ඤමනුසාසෙය්‍ය න කිලිසෙය්‍ය පණ්ණිතො”ති

ඉමාය ධම්මපදෙ භාජාය ධම්මං දෙසෙත්වා න භික්ඛවෙ උපනන්දෙ
 ඉදුනෙව පුබ්බෙපෙස මහාලොභොව. නව පන ඉදුනෙව පුබ්බෙපෙස
 ඉමෙසං සන්තකං විලුප්පියෙවාති වත්වා අතිතං ආහරි :-

අතිතෙ බාරණ්ඩියං බ්‍රහ්මදත්තෙ රජ්‍යං කාරෙන්නෙ බොධි
 සත්තො නදීතිරෙ රුක්ඛදෙවතා අහොසි. තද් එකො සිගාලො
 මායාවිං නාම හරියං ගහෙත්වා නදීතිරෙ එකස්මිං ණනෙ වසී. අපෙක
 දිවසං සිගාලං සිගාලී එවමාහ. දොහළො මෙ සාමි උප්පන්නො අලල
 රෙහිතමච්ඡං බාදිතුං ඉච්ඡාමිති. සිගාලො අපෙජාස්සකෙකා හොති
 ආහරිස්සාමි තෙනි නදීතිරෙ වරන්නො චලලියා පාදෙ පළිවුජ්ඣිත්වා

අනුතීරමෙව අගමාසි, තසම් බණේ ගමතීරවාරිව අනුතීරවාරිවාරි වෙ උද්ද, මවෙත් පරියෙසනතා නිරේ අට්ඨංසු. තෙසු ගමතීරවාරි මහනතං රෙතිතමව්ඡං දිස්වා වෙගන උදකං පවිසිත්වා තං නඛගුට්ඨෙන ගණ්ඨි. බලවා මවෙත් පරිකඩ්ඪනෙනා පායාසි. සො ගමතීරවාරි උද්දෙ මහාමවෙත් උචින්නමපි නො පහොයාති එති මෙ සහායො හොතිති ඉතරෙන සද්ධං සලලපනෙනා පඨමං ගාථමාහ :-

අනුතීරවාරි හදුනෙන සහායමනුධාව මං,
මහා මෙ ගතිනො මවෙත් සො මං හරති වෙගසාති.

තත්ථ-සහායමනුධාවමනති සහාය අනුධාව මං. සතීවසෙන මකාරෙ වුතො. ඉදං වුතනං හොති :-යථාතං ඉමිනා මවෙත්ත න සංභිද්ධම් එවං මං නඛගුට්ඨං වණෙඛන ගහෙනා තිං අනුධාවාති. තං සුත්වා ඉතරෙ දුතියං ගාථමාහ :-

ගමතීරවාරි හදුනෙන දළහං ගණ්ඨාති ථාමසා,
අහං තං උච්චරිස්සාමි සුපණේණා උරගමමිවාති.

තත්ථ-ථාමසාති ථාමෙන. උච්චරිස්සාමිති නිහරිස්සාමි. සුපණේණා උරගමමිවාති ගරුළො සපං විශ.

අථ වෙපි එකතො හුත්වා රෙතිතමව්ඡං නිහරිත්වා ථලෙ ධපෙත්වා මාරෙත්වා තිං භාජෙති තිං භාජෙතිති කලහං කත්වා භාජෙත්වා අසකෙකානතා ධපෙත්වා තිසිදිංසු. තසම් බණේ සිගාලො තං ධාතං අනුප්පනෙතා. තෙ තං දිස්වා උහොපි පච්චුග්ගමණං කත්වා අයං සමම දබ්බපුප්ථ මවෙත් අමෙහති එකතො හුත්වා ගතිනො තං නො භාජෙත්වා අසකෙකානතානං විවාදෙ උපපනෙනා සමභාගං නො භාජෙත්වා දෙතිති තතියං ගාථමාහංසු :-

විවාදෙ නො සමුප්පනෙනා දබ්බපුප්ථ සුණොති මෙ,
සමෙති මෙබගං සමම විවාදෙ උපසමමතුති.

තත්ථ-දබ්බපුප්ථාති දබ්බපුප්ථසමානවණේනාය තං ආලපති මෙබගනති කලහං.

තෙසං වචනං සුත්වා සිගාලො අත්තනො බලං දීපෙනො :-

බමමට්ඨොහං පුරෙ ආසිං බහුඅට්ටං මෙ තිරිතං,
සමෙමි මෙබගං සමමා විවාදෙ උපසමමතුති.

ඉමං ගාථං වත්වා භාජෙනො :-

අනුතීරවාරි නඛගුට්ඨං සිසං ගමතීරවාරිනො,
අථායං මජ්ඣිමො බණෙඛා බමමට්ඨස්ස හවිස්සතිති.

ඉමං ගාථමාහ. තත්ථ පඨමගාථාය අගමනො. අහං පුබ්බෙ රුජ්ඣං විනිව්ඡයාමවෙවා ආසිං තෙන මයා විනිව්ඡයෙ තිසිදිත්වා බහුං අට්ටං තිරිතං තෙසං තෙසං බ්‍රාහ්මණගහපතිකානං බහු අට්ටං

තත්-එවමෙමනති භික්ඛවෙ යථා එතෙ උද්ද ජිනා එවමෙවං මනුසොසුපි යසම් ධානෙ විවාදෙ ජයන් තත් තෙ මනුසො ධම්මට්ඨං. පටිඛාටනති විනිවර්ගසාමිකං උපසඬකමනති. කිංකාරණං. සොග්ගි නෙසං මිනාසකො තෙසං විවාදපන්නානං විවාදවූපසමකොති අනේ. ධනාපි නත්තාති තත් තෙ විවාදපන්නා ධනතොපි ජීයනති අත්තනො සන්නතා පරිහායනති දණ්ණෙන වෙව ජයභාගගහණෙන ව ග්ජකො සොපවබ්බතීති.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා සච්චාති පකාසෙත්වා ජාතකං සමොධානෙයි. තද්. සිගාලො උපතඤ්ඤ අහොයි. උද්ද වෙ මහලලකා තස්ස කාරණස්ස පච්චකඛකාරිකා රුක්ඛදෙවතා අගමෙවාති.

දබ්බපුප්ඵජානකං.

7. 1. 6.

දසණ්ණකං නිබ්ණ්ණධාරනති ඉදං සත්ථා ජෙතවනෙ විහරන්තො පුරුණදුතිසිකාපලොභනං ආරබ්භ කපේසි. තං හි තික්ඛුං සත්ථා සච්චං කිරිත්වං උක්කණ්ණිතොති පුච්ඡිත්වා සච්චං භන්තොති කෙන උක්කණ්ණාපි තොති පුරුණදුතිසිකායාති වුත්තෙ තික්ඛු අයං ඉප්පි තුග්ගං අතත්තා කාරිකා පුබ්බෙපි ත්වං ඉමං නිස්සාය වෙනසිකරෙගෙන මරන්තො පණ්ණිතෙ නිස්සාය ජීවිතං අලත්ථාති චත්වා අතිතං ආහරි:-

අතීතෙ බාදණසියං මඤ්චමහාරජෙ රජ්ජං කාරෙන්නෙ ලොධි සන්තො බ්‍රාහ්මණකුලෙ නිබ්බතති. සෙනකකුමාරෙතිස්ස නාමං කරිංසු. සො වයප්පත්තො තක්කසිලායං සබ්බසිප්පාති උග්ගහෙත්වා බාදණසිං පච්චාගන්ත්වා මඤ්චරඤ්ඤ අත්ථධම්මානුසාසකො අමච්චො අප්භායි. සෙනකපණ්ණිතොති වුත්තෙ සකලනගරෙ චන්ද්‍රවීය සුරිගොවිය පඤ්ඤයි. තද් රඤ්ඤ පුරොගිතපුත්තො රුජ්ජට්ඨානං ආගතො සබ්බාලඛකාරපතිමණ්ඩිතං උත්තමරූපධරං රඤ්ඤ අග්ගමගෙයිං දිස්වා පටිබඬවිත්තො හුත්වා ගෙහං ගන්ත්වා නිරුහාරෙ නිපජ්ජිත්වා සභායකෙහි පුට්ඨො තමත්ථං ආරෙචෙයි.

රුජා පුරෙගිතපුත්තො න දිස්සති කහනනුබොති පුච්ඡිත්වා තමත්ථං සුත්වා තං පකෙකාසාපෙත්වා අහං තෙ ඉමං සත්තදිවසාති දමම් සත්තාහං සරෙ කත්වා අට්ඨමෙ දිවසෙ ආනෙය්‍යාසීති ආහ. සො සාමුති සමපටිච්ඡිත්වා තං ගෙහං නෙත්වා තාය සද්ධං අභිරම්. තෙ අඤ්ඤමඤ්ඤං පටිබඬවිත්තො හුත්වා කඤ්චි අජානාපෙත්වා අග්ගචාරෙන පලාසිත්වා අඤ්ඤස්ස රඤ්ඤ විජිතං අගමංසු. කොපි ගතට්ඨානං න ජානාති. නාචාය ගතමගෙහාවිය අහොයි.

රුජා නගරෙ හෙරිං වරුපෙත්වා නානප්පකාරෙන විචිතන්තොපි තස්ස ගතට්ඨානං න අඤ්ඤයි. අට්ඨස්ස තං නිස්සාය බලවසොකො උපපජ්ජි. හදයං උණ්ණං හුත්වා ලොගිතං පග්ගරි. තතො පට්ඨායස්ස කුච්ඡිතො ලොගිතං නික්ඛම්. ව්‍යාධි මහන්තො අහොයි. මහන්තොපි රුජවෙජ්ජා තික්ඛිත්තුං නාසකම්පු.

බොධිසත්තො ඉමස්ස රඤ්ඤා ව්‍යාධි නපී. හරියං පන අපස්සනෙනා වෙතසිකරෙගෙන පුට්ඨො උපායෙන නං තිකිච්ඡිස්සාමිති ආයුරඤ්ඤා පුකකුසඤ්ඤානි ඤේ රඤ්ඤා පණ්ණිනාමවෙව ආමනෙතො රඤ්ඤා දෙවියා අදස්සනෙන වෙතසිකරෙගං ධපෙතො අඤ්ඤා රෙගො නපී, බහුපකාරෙ බො පතමහාකං රුජා තසමා උපායෙන නං තිකිච්ඡිස්සාම. රුජබහුණේ සමජ්ජං කාරෙතො අසිං ගිලිතුං ජානනෙනාන අසිං ගිලාපෙම නං රුජානං සීහපඤ්ජරෙ කතො සමජ්ජං ඔලොකාපෙස්සාම. රුජා අසිං ගිලනං දිස්වා අපී නුබො ඉතො අඤ්ඤාං දුක්කරතරනනි පඤ්ඤා පුච්ඡිස්සාති. තං සමම ආයුර තිං අපුකං නාම දදුමිති වචනං ඉතො දුක්කරනනි ව්‍යාකරෙය්‍යාසී. තතො සමම පුකකුස නං පුච්ඡිස්සාති. අථස්ස තිං මහාරුජ දදුමිති වචනං අදදතො සා වාචා අථලා ගොති. තථාරුජං වාචං න කෙවි උපජ්චනති න බාදනති න පිවනති යෙ පන තස්ස වචනස්සානුච්ඡිකං කරෙතති. යථා පටිඤ්ඤාතමත්ථං දෙනති යෙව. ඉදං තතො දුක්කරතරනනි ඵලං බ්‍යාකරෙය්‍යාසී. ඉතො පරං කතතබ්බං අහං ජාතිස්සාමිති වචනං සමජ්ජං කාරෙසී.

අථ තෙ තයො පණ්ණිනා රඤ්ඤා ජනතිකං ගතො මහාරුජ රුජබහුණේ සමජ්ජො වතනති නං ඔලොකෙත්තානං දුක්ඛමපි න දුක්ඛං ගොති. ඵලි ගච්ඡාමාති රුජානං තෙතො සීහපඤ්ජරං විවරිතො සමජ්ජං ඔලොකාපෙස්සං. බහුජනා අත්තනො අත්තනො ජානනක සිප්පං දස්සෙස්සං. ඵකො පන පුරිසො තෙතතිංසඤ්ඤා තිබ්බධාරං අසි රතනං ගිලති. රුජා තං දිස්වා අයං පුරිසො ඵනං අසිං ගිලති, අපී නු බො ඉතො අඤ්ඤාං දුක්කරතරනනි ඉමෙ පණ්ණිනෙ පුච්ඡිස්සාමිති විනෙතො ආයුරං පුච්ඡනෙනා පඨමං ගාථමාග :-

දසණ්ණකං තිබ්බධාරං අසිං සමපන්නපාසිනං,
පරිසායං පුරිසො ගිලති තිං දුක්කරතරං ඉතො,
යදඤ්ඤාං දුක්කරං ථානං තමෙම අකබාති පුච්ඡිතොති.

තත්ථ-දසණ්ණකානනි දසණ්ණකරට්ඨ උප්පන්නං. සමපන්නපාසි නනනි සමපන්නං පරලොභිතපාසිනං. පරිසායෙන පරිසමජ්ජෙධ ධන ලොභෙන අයං පුරිසො ගිලති. යදඤ්ඤානනි ඉතො අසිගිලනතො යං අඤ්ඤාං දුක්කරං තං කාරණං තිං මයා පුච්ඡිතො කපෙතිති.

අථ සො කපෙන්නො දුතියං ගාථමාග :-

ගිලෙය්‍ය පුරිසො ලොභා අසිං සමපන්නපාසිනං,
යො ව චජ්ජා දදුමිති තං දුක්කරතරං තතො,
සබ්බඤ්ඤාං සුකරං ථානං ඵලං ජානාති මාගධාති.

තත්ථ-චජ්ජාති වදෙය්‍ය. නං දුක්කරතරනනි තං දදුමිති වචනං තතො අසිගිලනතො දුක්කරතරං. සබ්බඤ්ඤානනි අපුකං නාම තව දස්සාමිති වචනං ධපෙතො අඤ්ඤාං සබ්බමපි කාරණං සුකරං. මාගධාති රුජානං ගොතෙත්තාලපති.

රජා ආයුරපණ්ඩිතයා වචනං සුඛා අසිඝ්‍රිතනො කීර ඉදං නාම දමමිති වචනං දුක්ඛරං අභඤ්ච පුරුහිතපුත්තයා දෙවිං දමමිති අවචං අතිදුක්ඛරං වත මෙ කතනති විමංසනතසොව හදයෙ සොකො ථොකං තනුතං ගතො. තතො පරසා ඉදං නාම දෙමිති වචනතො පනඤ්ඤං දුක්ඛරතරං අපී නුබොති විනොතො පුක්කුසපණ්ඩිතෙන සද්ධිං සලුපනො නතියං ගාථමාහ :-

ව්‍යාකාසි ආයුරෙ පඤ්ඤං අත්ථංඛමමයා කොවිදෙ,
පුක්කුසං දුති පුච්ඡාමි කීං දුක්ඛරතරං තතො,
යදඤ්ඤං දුක්ඛරං ණානං තමෙම අකබාති පුච්ඡිතොති.

තත්ථ-පඤ්ඤං අත්ථනති පඤ්ඤයා අත්ථං ව්‍යාකරිති වුත්තං හොති. ඛමමයාකොවිදෙති තදත්ථජොතකෙ ගත්ථෙ කුසලො, නිකොති තතො වචනතො කීං දුක්ඛරතරනති.

අථසා ව්‍යාකරෙතො පුක්කුසපණ්ඩිතො වතුත්ථං ගාථමාහ :-

න වාචමුපජ්චනති අථලං ගිරමුදිරිතං,
යො ව දචා අවාකගිරි තං දුක්ඛරතරං තතො,
සබ්බඤ්ඤං සුකරං ණානං එවං ජානාති මාගධාති.

තත්ථ-දචාති අසුකං නාම දෙමිති පටිඤ්ඤං කචා, අවාකගිරිති තං පටිඤ්ඤතමත්ථං දදනො තසමිං ලොභං අවාකරෙය්‍ය ජිජෙය්‍ය තඤ්ච භණ්ඩං දදෙය්‍යාති වුත්තං හොති. නිකොති තතො අසිඝ්‍රිතනො අසුකං නාම තෙ දෙමිති වචනතො ව තදෙව දුක්ඛරතරනති.

රඤ්ඤපි තං වචනං සුඛා අහං පුරුහිතපුත්තයා දෙවිං දෙමිති පඨමං වචා වාචාය අනුච්ඡිකං කචා නං අදසිං. දුක්ඛරං වත මෙ කතනති පරිචිතකෙකනතයා සොකො තනුකතරෙ ජාතො. අථසා එතදහොසි සෙනකපණ්ඩිතතො අඤ්ඤං පණ්ඩිතතරෙ නාම නපී ඉමං පඤ්ඤං එතං පුච්ඡිසාමිති. තතො තං පුච්ඡනො පඤ්චමං ගාථමාහ :-

ව්‍යාකාසි පුක්කුසො පඤ්ඤං අත්ථංඛමමයා කොවිදෙ,
සෙනකඤ්ඤති පුච්ඡාමි කීං දුක්ඛරතරං තතො,
යදඤ්ඤං දුක්ඛරං ණානං තමෙම අකබාති පුච්ඡිතොති,

අථසා ව්‍යාකරෙතො සෙනකො ඡට්ඨං ගාථමාහ :-

දදෙය්‍ය පුරිසො දුතං අපපං වා යදි වා බහුං,
යො ව දචා නානුතපෙ තං දුක්ඛරතරං තතො,
සබ්බඤ්ඤං සුකරං ණානං එවං ජානාති මාගධාති.

තත්ථ-නානුනිකෙති අතතතො අතිකනතං අතිමනාපං පියභණ්ඩං පරසා දචා කිමත්ථං මයා ඉදං දික්කනති එවං තං පියභණ්ඩං ආරබ්භ යො පච්ඡා නානුතපති න සොවති තං අසිඝ්‍රිතනො ව අසුකං නාම

දෙමිති වචනතො ව තස්ස දුතතො ව දුක්කරන්තරං ඉති මහාසිකොතො රුජානං සඤ්ඤාපෙනොතා කපේසි. දුතංහි දන්තා අපරවෙනතාව දුස්සන්ධාරියා තස්සා සන්ධාරණදුක්කරත්තා වෙස්සන්තර්ජනකෙන දිපි තාති. චුතතං හෙතං :-

“ආදුචාපභගහෙත්වාන බග්ගං බන්ධිති වාමනො,
ආනගාමි සකෙ පුත්තෙ පුත්තානං හි වඩො දුඩො,
අට්ඨානමෙතං දුක්ඛරූපං යං කුමාරා විහඤ්ඤරො,
සතඤ්ච ධම්මමඤ්ඤාය කො දන්තා අනුතපපති”ති.

රුජා බොධිසත්තස්ස වචනං සුත්වා සලලකෙසිසි : අහං අත්තනො මනෙතොව පුරුහිතපුත්තස්ස දෙවිං දන්තා සකමනං සන්ධාරණං න සකෙකාමි සොවාමි කිලමාමි. න මෙ ඉදං අනුච්ඡිතිං. සවෙ සා මහි සසෙනගා හවෙය්‍ය, ඉදං ඉස්සරියං ඡබ්බිත්වා න පලායෙය්‍ය. මග්ගං පන සෙනගං අකත්වා පලාතාය කිං තාය මග්ගනති. තස්සෙවං විනෙතන්තස්ස පදුමපත්තෙ උද්ධිඤ්චිය සබ්බො සොකො විචට්ඨිත්වා ගතො. තං බණ්ඤෙඤ්චියා කුච්ඡ් පරිසණ්ඨාසි. සො නිරුග්ගො සුඛිතො හුත්වා බොධිසත්තස්ස ථුතිං. කරොතොතො ඔසානගාථමාග :-

ව්‍යාකාසි ආයුරො පඤ්ඤං අපො පුක්කුසපොරිසො,
සබ්බෙ පඤ්ඤා අභිභොති යථා භාසති සෙනකොති.

තත්ථ-සථා භාසතීති යථා පඤ්ඤිතො භාසති තපේවෙනං දුතං නාමදන්තා තොව අනුතපිතබ්බනති. ඉමං පනස්ස ථුතිං කත්වා තුට්ඨො බහුං ධනමදාසි.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා සච්චාති පකාසෙත්වා ජාතකං සමොධානෙසි. සච්චපරියොසානෙ උක්කණ්ඨිතභික්ඛු සොතාපතති එලෙ පතිට්ඨාති. තදා රුජමහෙසි පුරුහ්ණදුතිසිකා අභොසි. රුජා උක්කණ්ඨිතභික්ඛු. ආයුරපඤ්ඤිතො. මොග්ගලාතො පුක්කුසපඤ්ඤිතො සාරිපුත්තො. සෙනකපඤ්ඤිතො අහමෙවාති.

දසණ්ණකජානනං.

7. 1. 7.

විබ්භන්තවිතොනාති ඉදං සත්ථා ජෙතවනෙ විහරන්තො අත්තනො පඤ්ඤාපාරමිං ආරබ්භ කපේසි. පච්චුප්පත්තවජ්ඣු උම්මග්ගර්ජනකෙ ආචිභවිස්සාති.

අතීතෙ බාරණසියං ජනකො නාම රුජා රජං කාරෙසි. තදා බොධිසත්තො බ්‍රාහ්මණකුලෙ නිබ්බතති සෙනකකුමාරෙතිස්ස නාමං. කරිංසු. සො වයප්පත්තො තක්කසීලාය සබ්බසිප්පාති උග්ගණ්ඨිත්වා බාරණසියං පච්චාගන්ත්වා රුජානං පසි. රුජා නං අමච්චට්ඨානෙ ධපෙසි. මහනතඤ්චියා යසං අනුප්පදාසි. සොරඤ්ඤා අත්ඤ්ච ධම්මඤ්ච අනුසාසි. මධුරකපො ධම්මකපිකො හුත්වා රුජානං පඤ්චසු සීලෙසු පතිට්ඨාපෙත්වා,

දුනෙට්ඨපොසථකමෙව දසකුසලකමම පටෙසුති ඉමාය කල්‍යාණපටි පදය පතිට්ඨාපෙසි. සකලරටෙඨ බ්‍රහ්මානං උපානනකාලොපිය අහොසි. පකඛදිවසෙසු රජා ව උපරුජාදයො ව සබ්බෙ සනතිපතිනා ධම්මසභා සඤ්ජනති. මහාසතෙනා සජ්ජනධම්මසභා සරභපලලඛකමජ්ඣගතො බ්‍රහ්මලිඡ්භාය ධම්මං දෙසෙති. බ්‍රහ්මානං ධම්මකථාසදිසාව කථා හොති.

අට්ඨකුසලකමෙව මහලලකමුභමහො ධනභික්ඛං වරිත්වා කභාපණ සහස්සං ලභිත්වා එකසමිං බ්‍රාහ්මණකුලෙ නික්ඛිපිත්වා පුත භික්ඛං වරිස්සාමිති ගතො. තස්ස ගතකාලෙ තා කුලං කභාපණෙ වලඤ්ඤසි. සො ආගන්ත්වා කභාපණෙ ආහරුපෙසි. බ්‍රාහ්මණො කභාපණෙ දානං අසකෙකානෙනා අතතනො ධිතරං තස්ස පාදපරිවාරිකං කත්වා අදසි. බ්‍රාහ්මණො තං ගහෙත්වා බාරණසිතො අවිදුරෙ බ්‍රාහ්මණගාමෙ වාසං කපෙපසි.

අට්ඨස්ස භරියා දහරතාය කාමෙසු අතිත්තා අඤ්ඤාන තරුණ බ්‍රාහ්මණෙන සද්ධිං මිච්ඡාචාරං වරි.

සොලසභි අතපටියවජ්ඣති නාම. කතමානි සොලස-සාගරො සබ්බ සවනතීති න තපපති. අග්ගි උපාදුනෙන න තපපති. රුජා රඤ්ජන න තපපති. බාලො පාපෙහි න තපපති. ඉඤ්ඤි මෙථුනධම්මෙන අලඛකාරෙන විජායනෙනාති ඉමෙහි තීති න තපපති. බ්‍රාහ්මණො මනෙතති න තපපති. කොසි විහාරසමාපතතියා න තපපති. සෙබ්බො අපටියෙන න තපපති. අපටිචෙජා ධූතඛගගුණෙන න තපපති. ආරභ්විජියො විජියාරමෙතන න තපපති. ධම්මකටිකො සාකච්ඡාය න තපපති. විසාරදො පරිසාය න තපපති. සද්ධො සබ්බපට්ඨානෙන න තපපති. දායකො පරිච්චාගෙන න තපපති. පණ්ඩිතො ධම්මසවණෙන න තපපති. වතස්සො පරිසා තථා ගතදස්සනෙන න තපපතීති.

සාපි බ්‍රාහ්මණේ මෙථුනධම්මෙ අතිත්තා තං බ්‍රාහ්මණං නිහරිත්වා විස්සන්ධා පාපකමමං කාතුකාමා හුත්වා එකදිවසං දුම්මනා නිපජ්ජත්වා කිං හොතිති වුතො බ්‍රාහ්මණ අහං තව ගෙගෙ කමිමං කාතුං න සකෙකාමි දසිං ආනෙහීති. හොති ධනං මෙ නඤ්ඤි කිං දත්වා ආනෙමීති. භික්ඛං වරිත්වා ධනං පරියෙසිත්වා ආනෙහීති තෙනති හොති පාඨෙය්‍යං මෙ සඤ්ජනීති. සා තස්ස බද්ධසතතුනං වම්මපසිබ්බකං පුරෙත්වා අදසි.

සො බ්‍රාහ්මණො ගාමනිගමරුජධානිසු වරනොතා සත්ත කභාපණ සතානි ලභිත්වා අලං මෙ එතතකං ධනං දසිදසමුලායාති නිවත්තත්වා අතතනො භාමං ආගච්ඡනොතා එකසමිං උදක ථාසුකට්ඨානෙ පසිබ්බකං මුඤ්චිත්වා සත්තුං බාදිත්වා පසිබ්බකමුඛං අබ්බිත්ථාව පාණියං පිච්ඡා මිතිණෙණො.

අපථකසමිං රුක්ඛසුසිරෙ එතකා කණ්ණසප්පො සත්තුගඤ්ඤං සාධිත්වා පසිබ්බකං පටිසිත්වා හොගං ආභුජිත්වා සත්තුං බාදනොති පජ්ජ. බ්‍රාහ්මණො ආගන්ත්වා අබ්බන්තරං අනොලොකෙත්වා පසිබ්බකං බ්බිත්වා

අංසෙ කච්චා පායාසි. අථ නං අන්තරුමග්ගෙ එකස්මිං රුකෙකි නිබ්බන්ත දෙවතා ඛනිච්චරෙ යච්චා බ්‍රාහ්මණ සචෙ අන්තරුමග්ගෙ වසිස්සාසි සයං මරිස්සාසි. සචෙ අජ්ජ සරං ගමිස්සාසි හරියා තෙ මරිස්සානිති වච්චා අන්තරුමාසි.

සො ඔලොකෙනෙතා දෙවතං අදිස්වා භිගො මරණභයතජ්ජෙනො රුද්දනෙතා පරිදෙවනෙතා බාරුණසීනගරවාරං සචපාපුණි. තද ව පන පණණරසුපොසථො යොති අලභිකතධම්මාසනෙ නිසීදිච්චා බොධි සත්තස්ස ධම්මකථනදිවසො. මහාජනො ගඤ්චුපථාදිගන්තො වග්ග වග්ගො හුච්චා ධම්මකථං සොතුං ගච්ඡති. බ්‍රාහ්මණො දිස්වා කතං ගච්ඡාති පුච්ඡිච්චා බ්‍රාහ්මණ අජ්ජ සෙනකපණ්ඩිතො මධුරෙන සරෙන බුද්ධිලිප්තාය ධම්මං දෙසෙති චං න ජාතාසීති චුභෙන විනෙතාසි පණ්ඩිතො කීර් ධම්මකථිකො අහඤ්ච මහි මරණභයතජ්ජෙනො පණ්ඩිතා බො පන මහනම්පි සොකං හරිතුං සතෙකානති මයාපි තත්ථ ගන්තො ධම්මං සොතුං වට්ටතිති. සො තෙහි සද්ධිං තත්ථ ගන්තො මහාසත්තං පරිවාරෙච්චා නිසින්නාය සරුජ්ජාය පරිසාය පරියන්තෙ සත්තුපයිබ්බ භෙක ඛනිගන්තෙ ධම්මාසනෙතො අවිදුරෙ මරණභයභිගො රුද්ද මානො අට්ඨාසි. මහාසතෙතො ආකාසගභිගං ඔතාරෙනෙතො විය අමන වස්සං වස්සෙනෙතො විය ධම්මාදෙසෙති. මහාජනො සඤ්ජාතයොම නස්සො සාධුකාරං දච්චා ධම්මං අස්සාසි. පණ්ඩිතාව නාම දිසාවකවුකා යොනතිති තස්මිං බණ මහාසතෙතො පසන්නපඤ්චප්පයාදති අකඤ්චි උම්මිලෙච්චා සමන්තතො පරිසං ඔලොකෙනෙතො තං බ්‍රාහ්මණං දිස්වා විනෙතාසි අයං එතතිකා පරිසා සොමනස්සජාතා සාධුකාරං දච්චා ධම්මං සුණාති අයං පනෙකො බ්‍රාහ්මණො දෙමනස්සප්පතො රොදති එතස්සබහන්තරෙ අස්ස ජනනසමන්තෙතො සොකෙන හවිතබ්බං තමස්ස අමිලෙන පහරිච්චා තමබ්බලං විය පදුමපලාසතො උදබ්බස්සං විය විතිවට්ටච්චා එන්තෙවනං නිස්සොකං තුට්ඨමානස්ස කච්චා ධම්මං දෙසෙස්සාමිති.

සො තං ආමනෙතච්චා බ්‍රාහ්මණ සෙනකපණ්ඩිතො නාමාහං ඉදුනෙව තං නිස්සොකං කාරිස්සාමි විස්සන්තො කථෙහිති තෙන සද්ධිං සලුපනෙතො පඨමං ගාථමාහ :-

විබහන්තවිගෙතො කුපිතින්ද්‍රියොසි
නෙතෙතහි තෙ වාරිගණා සචන්ති,
කිං තෙ තට්ඨං කිං පන පත්ථයානො
ඉධාගමා බ්‍රාහ්මණ ඉබ්බ බ්‍රාහ්මිති.

තත්ථ-කුපිතින්ද්‍රියොසිති වකවුන්ද්‍රියමෙව සකියා කුපිතින්ද්‍රියොසිති ආග. වාරිගණාති අස්සබ්බස්සති. ඉබ්බාති වොදනන්තෙ නිපාතො. තං හි මහාසතෙතො වොදෙනො එවමාහ බ්‍රාහ්මණ සත්තා නාම විසි කාරණෙහි සොචන්ති පරිදෙවන්ති සත්තසංඛාරෙස්ස කියමිවිදෙව පිය

ජාතිකොතට්ඨො වා කිංඤ්ඤිදෙව පියජාතිකං පරෙත්ථා අලභනතාවා
තත්ත කිං තො නට්ඨං තිංවා පන පත්ථයනොහා තං ඉධාගතො ඉදං
මෙ ඛිපං මුඤ්ඤිති.

අථස්ස අත්තනො සොකකාරණං කපේතොත්තා බ්‍රාහ්මණො දුතියං
ගාථමාහ :-

මියෙථ හරියා වජ්‍ජනො මමජ්ජ
අගච්ඡනො මර්ණං ආහ යකෙඛා,
එතෙන දුකෙඛන පචෙධිතොස්මි
අකබාති මෙ සෙනක එතමත්තනි.

තත්ත-මජ්ජනොති ගෙහං ගච්ඡන්තස්ස. අගච්ඡනොති අගච්ඡන්තස්ස.
සකෙඛොති අන්තරුමග්ගෙ එකා රුක්ඛදෙවතා එවමාහාති වදති. සාක්කිර
දෙවතා පසිබ්බකො තෙ බ්‍රාහ්මණ කණ්ණසප්පොති අනාවිකන්තති බොධි
සත්තස්ස සුඤ්ඤානුභාවප්පකාසනත්තං නාවිකම්. එතෙන දුකෙඛනාති
ගච්ඡතො හරියාය මරණදුකෙඛන අගච්ඡතො අත්තනො මරණ
දුකෙඛන. තෙනස්මි පචෙධිතො සට්ඨතො කම්පිතො. එතමත්තනි එතං
කාරණං යෙන මෙ කාරණෙන ගච්ඡතො හරියාය මරණං අගච්ඡතො
අත්තනො මරණං හොති එතං මෙ කාරණං ආවිකබාහිති අත්තො.

මහාසත්තො බ්‍රාහ්මණස්ස වචනං සුත්වා සමුද්දමත්තකෙ ජාලං
ඛිපනොත්තා විය සුඤ්ඤජාලං පත්තරිත්වා ඉමෙසං සත්තානං බහුති මරණ
කාරණාති සමුද්දෙ තිමුග්ගාපි මරනති තත්ත වාලමචෙත්ති ගතිතාපි
ගභියාය පතිතාපි සුංසුමාරෙති ගතිතාපි රුක්ඛතො පතිතාපි කණ්ට
කොත විද්ධාපි නානප්පකාරෙති ආවුබ්බෙති පහවාපි විසං බාදිත්වාපි
උබ්බන්ධිත්වාපි පපාතෙ පතිත්වාපි අතිසීතාදිති වා නානප්පකාරෙති වා
රෙගෙති උපද්දතාපි මරනතියෙව එවං බහුසු මරණකාරණෙසු කත
රෙන නුබො කාරණෙන අජේස බ්‍රාහ්මණො අන්තරුමග්ගෙ වසනො
සයං මරියස්සති ගෙහමස්ස වජ්‍ජනො හරියා මරියස්සතිති විනොසි
විනොතනොත්තා එව ව බ්‍රාහ්මණස්ස බන්ධෙ පසිබ්බකං දිස්වා ඉමස්මිං
පසිබ්බකො එකොත සප්පන පච්චේයන භවිතබ්බං පච්ඡනොත්තා ව
පන සො සප්පො ඉමස්මිං බ්‍රාහ්මණෙ පාතරුසසමයෙ සත්තුං බාදිත්වා
පසිබ්බකමුඛං අබන්ධිත්වා ව පාණීයං පාතුං ගතෙ සත්තුගන්තො පච්චේයා
භවිස්සති බ්‍රාහ්මණොපි පාණීයං පිවිත්වා ව ආගතො සප්පස්ස පච්චේය
භාවං අජාතිත්වා ව පසිබ්බකං බන්ධිත්වා ආදාය පකකනොත්තා භවිස්සති
සවායං අන්තරුමග්ගෙ වසනොත්තා සායං වසන්ධානෙ සත්තුං බාදිස්සා
මිති පසිබ්බකං මුඤ්ඤිත්වා හත්තං පචෙධෙස්සති අථ නං සප්පො හත්තෙ
බන්ධිත්වා ජීවිතකඛයං පාපෙස්සති ඉදමස්ස අන්තරුමග්ගෙ වසනාස්ස
මරණකාරණං සචෙ පන ගෙහං ගච්ඡේයස්ස පසිබ්බකො හරියාය හත්ත
ගතො භවිස්සති සා අනොත්තාහන්ති ඔලොකෙස්සාමිති පසිබ්බකං
මුඤ්ඤිත්වා හත්තං පචෙධෙස්සති අථ නං සප්පො බන්ධිත්වා ජීවිතකඛයං
පාපෙස්සති ඉදමස්ස අජ්ජ ගෙහං ගතස්ස හරියාය. මරණකාරණනති
උපායකොසලලඤ්ඤෙනෙව අද්දසුසි.

අපිසං ඵතදහොසි ඉමිනා සපෙපන කණ්ණිසපෙපන සුරෙන නිබ්බයෙන භවිතබ්බං අයං හි බ්‍රාහ්මණස්ස මහාථාසුකං පහරන්තොපි පසිබ්බකො අනුතො වලනං වා එඤ්ඤං වා න දස්සෙති එවරුපාය පරිසාය මජ්ඣේසං අනුතො අභිභාවං න දස්සෙති තස්මා ඉමිනා කණ්ණසපෙපන සුරෙන නිබ්බයෙන භවිතබ්බනති. ඉදංවිදි සො උපාය කොසල්ලඤ්ඤෙනෙව දිබ්බවක්ඛනා පස්සන්තො ච්ඡිං අඤ්ඤාසි. එවං සරුජිකාය පරිසාය මජ්ඣේසං සපං පසිබ්බකං පවිසන්තං දිස්වා සිත පුරිසො විශ් මහාසන්තො උපායකොසල්ලඤ්ඤෙනෙව පරිවජ්ඣිතො බ්‍රාහ්මණස්ස පඤ්ඤං කථෙන්නො තතියං ගාථමාග:-

බහුති ධානාති විවින්නසිත්වා
යමෙත්ථ වක්ඛාමි තදෙව සච්චං,
මඤ්ඤාමි තෙ බ්‍රාහ්මණ සත්තුභග්ගං
අජානතො කණ්ණසපෙපා පවිට්ඨාති.

තත්ථ-බහුති ධානානිති බහුති කාරණාති. විවින්නසිත්වාති පටි විජ්ඣිතො විනතාවසෙන පටිගතපටිවෙධො හුත්වා. යමෙත්ථ වක්ඛාමිති යං තෙ අහං එතෙසු කාරණෙසු එකං කාරණං වක්ඛාමි. තදෙව සච්චනති තදෙව තච්ඡං දිබ්බවක්ඛනා දිස්වා කාමිතසදිසං භවිස්සනිති දිපෙති. මඤ්ඤාමිති සල්ලකෙඛමි. සත්තුභග්ගනති සත්තුපසිබ්බකං. අජානතොති අජානනාස්සෙව. එකො කණ්ණසපෙපා පවිට්ඨාති මඤ්ඤාමිති.

එවඤ්ඤ පත වතො අභි තෙ බ්‍රාහ්මණ එතස්මිං පසිබ්බකො සත්තුති පුච්ඡි. අභි පණ්ණිතාති. අජ්ජ පාතරුසවෙලාය සත්තුං බාදිති. ආම පණ්ණිතාති. තත්ථ නිසීදිතාති. අරඤ්ඤ රුක්ඛමුලස්මිනති. සත්තුං බාදිතො පාණීයං පාත්‍රං ගව්ජන්තො පසිබ්බකමුඛං බ්‍රහ්මිති. න බ්‍රහ්මිං පණ්ණිතාති. පාණීයං පිවිත්වා ආගන්තො පසිබ්බකං ඔලොකෙත්වා බ්‍රහ්මිති. අනොලොකෙත්වා බ්‍රහ්මිං පණ්ණිතාති. බ්‍රාහ්මණ තච්ඡ පාණීයං පාත්‍රං ගතකාලෙ අජානනාස්සෙව තෙ සත්තුගන්තො පසිබ්බකං සපෙපා පවිට්ඨාති මඤ්ඤාමි එවමෙත්ථ ආගන්තො ත්වං තස්මා පසිබ්බකං ඔතා රෙත්වා පරිසමජ්ඣෙසං ඔපෙත්වා මුඛං මොවෙත්වා පටිකකමම සිතො එකං දණ්ඩං ගහෙත්වා පසිබ්බකං තාව පහර තතො පත්ථව්චණං සුසුති කත්වා තික්කමන්තං කණ්ණසපං දිස්වා තික්කමෙධා භවිස්සසිති වතුත්ථං ගාථමාග :-

ආදාය දණ්ඩං පරිසුමග භග්ගං
පස්සෙලමුගං උරගං විජ්චං,
ජිඤ්ඤා කඛං විවිකිච්ඡතාති
භුජබගමං පස්ස පමුඤ්ඤා භග්ගනති.

තත්ථ-පරිසුමගාති පහර, පස්සෙලමුගනති එලං පහරන්නෙන මුඛෙන එලමුඛං පසිබ්බකතො තික්කමන්තං. විජ්චං උරගං පස්ස, ජිඤ්ඤා කඛං විවිකිච්ඡනානිති අභි හු වො මෙ පසිබ්බකො සපෙපා,

උදහු නැව් කඩමෙව පුතපුත උප්පත්තානාති විවිකිච්ඡිනාති ව
අජ්ජ ඡිඤ මයං සද්දහ අවිතථං හි මෙ වෙය්‍යාකරණං ඉදුනෙව තිකබ්බ
මනතං භුජබ්බමං පය්‍ය පමුඤ්චගසනනති.

බ්‍රාහ්මණෝ මහාසත්තස්ස කථං සුචා සංවිග්ගො භයප්පතො
තථා අකාසි. සප්පොපි භොගෙ දණ්ඩන පහටො පසිබ්බකමුඛා තිකබ්බ
මිචා මහාජනං ඔලොකෙනොතා අට්ඨාසි. තමථං පකාසෙතොතා
සත්ථා පඤ්චමං ගාථමාග :-

සංවිග්ගරූපො පරිසාය මජ්ඣේ
සො බ්‍රාහ්මණෝ සත්තුහස්සං පමුඤ්චි,
අථ තිකබ්බි උරගො උග්ගතොජො
ආසිවිසො සප්පො එණං කරිත්වාති.

සප්පස්ස එණං කත්වා තිකබ්බණ්ණකාලෙ මහාසත්තස්ස සබ්බඤ්ඤ
බුද්ධස්සෙව ව්‍යාකරණං අහොසි. මහාජනො වෙච්ඡෙකෙවසගස්සාති
පවතෙතසි. අබ්බුලිපොඨසගස්සාති පරිබ්බමිස්ස. සත්මෙසවස්සං විය
සත්තරත්තවස්සං වස්සි. සාධුකාරසත්තසගස්සාති පවතතිස්ස. මහාපඨවි
හිජ්ජනසද්දෙවිය අහොසි. ඉදං පන බුද්ධලිප්පාය එවරූපස්ස පඤ්ඤස්ස
කථනං නාම තෙව ජාතියා බලං න ගොතතකුලපදෙසයසබ්බනාතං බලං
කස්ස පතෙතං බලනති පඤ්ඤය බලං පඤ්ඤවාහි පුග්ගලො විපස්සනං
විබේසිත්වා අරියමග්ගචාරං විවරිත්වා අමනමහාතිබ්බාණං පටිසති
සාවකපාරමමපි පළෙවකබ්බොධිමපි සමමාසමොධිමපි පටිවිජ්ඣති අමන
මහාතිබ්බාණසමපාපකෙසු හි ධම්මෙසු පඤ්ඤව සෙට්ඨා අවසෙසා
තස්සා පරිවාර ගොනති. තෙතෙතං වුත්තං.

“පඤ්ඤ හි සෙට්ඨා කුසලා වදනති
නකබ්බතරුජාරිව තාරකානං,
සීලං සිරිවාපි සත්ඤ්ච ධම්මො
අනුසිතා පඤ්ඤවගො භවන්ති”ති.

එවං කපිතෙ ව පන මහාසත්තොත පඤ්ඤා එකො අභිගුණසිකො
සප්පස්ස මුබ්බකිතං කත්වා සප්පං ගහෙත්වා අරඤ්ඤෙ විසසජෙජ්ඣ.
බ්‍රාහ්මණෝ රුජානං උපසංකමිත්වා ජයාපෙත්වා අඤ්ඤලිචපගස්ස
රඤ්ඤෙ ථුතිං කරෙතොතා උපසිසං ගාථමාග :-

සුලද්ධලාභා ජනකස්ස රඤ්ඤෙ,
ගො පස්සති සෙනකං සාධුපඤ්ඤනති.

තස්සත්වා- සාධුපඤ්ඤනති උත්තමපඤ්ඤං සෙනකපණ්ඩිතං
අකබ්බි උමම්ලෙත්වා ඉච්ඡිතිච්ඡිතකබ්බණ් චියවකවුහි පසසිභුං ලහති
තස්ස රඤ්ඤෙ ජනකස්ස එතෙ ඉච්ඡිතිච්ඡිතකබ්බණ් දස්සනලාභා සුලච්ඡ
ලාභා වත එගෙන ලබෙසු සබ්බලාභෙසු එතෙව ලාභා සුලද්ධා නාමාති

රඤ්ඤෙ ථුතිං කත්වා පන පසිබ්බකතො සත්ත කහාපණ්ඩිතාති
ගහෙත්වා මහාසත්තස්ස ථුතිං කත්වා කුට්ඨිදයං කාතුකාමො දියසිසි
ගාථමාග :-

විවතතව්දෙයුතුසි සබ්බදසසි
 ඤාණනත්තනෙ බ්‍රාහ්මණ භිංසරූපං
 ඉමාති මෙ සත්ත සත්තාති අප්පි
 ගණ්හාති සබ්බාති දදමි තුඤ්ඤං,
 තයාති මෙ ජීවිතමඤ්ජලභං
 අපොපි භරියාය මකාසි සොඤ්ඤාති.

තත්-විවතතව්දෙයුතුසි සබ්බදසසිති කීනත්‍ර බො තිං සබ්බසු
 ධම්මාකාරෙසු විවතතව්දෙනො විවටතෙය්‍යධම්මො සබ්බඤ්ඤා බුද්ධොති
 ථුතිවසෙන පුච්ඡති. ඤාණනත්තනෙ බ්‍රාහ්මණ භිංසරූපනාති උද්‍යු
 අසබ්බඤ්ඤාසාපි සත්තො තව ඤාණං අතිවිශ්‍ය භිංසරූපං සබ්බඤ්ඤාත
 ඤාණං විශ්ව ලවනති. නසාහිමෙති තයාති දිත්තතතා අජ්ජ මයා ජීවිතං
 ලභං. අපොපි හරියාය මකාසි සොඤ්ඤාති අපොපි මෙ භරියාය
 තිමෙව සොඤ්ඤා අකාසි.

ඉති සො වචා සවෙපි සත්තහස්සං භවෙය්‍ය දදෙය්‍යමෙවාහං
 එතතකමෙව මෙ ධනං ඉමාති සත්ත සත්තාති ගණ්හාති පුත්තපුත්තං
 බොධිසත්තං යාමි. තං සුචා බොධිසත්තො අට්ඨමං ගාථමාහ:-

න පණ්ඩිතා වේතනනමාදියනති
 විත්‍රාති ගාථාති සුභාසිතාති,
 ඉතොපි තෙ බ්‍රහ්ම දදනතු විතතං
 ආද්‍ය තං ගච්ඡ සකං නිකෙතනති.

තත්-වේතනනාති වෙතනං. අයමෙව වා පාඨො. ඉතොපි තෙ
 බ්‍රහ්මෙති බ්‍රාහ්මණ ඉතො මම පාදමුලතොපි තුඤ්ඤං ධනං දදනතු
 විතතං ආද්‍ය නං ගච්ඡාති ඉතො අඤ්ඤාති නිඤ්ඤා සත්තාති ගහෙතො
 සහස්සහස්සකං ආද්‍ය සකතිවෙසනං ගච්ඡ.

එවිඤ්ඤා පත වචා මහාසත්තො බ්‍රාහ්මණස්ස සහස්සං පුරුපෙතො
 කතාපණේ දපෙතො බ්‍රාහ්මණ කෙන තිං ධනභික්කාය පෙසිතොති
 පුච්ඡ. භරියාය පණ්ඩිතාති. භරියා තෙ මහලලිකා දහරුති. දහරු පණ්ඩි
 තාති. තෙන හි සා අඤ්ඤාත සද්ධිං අනාවාරං කරුනනති නිබ්බයා
 හුචා කර්සාමිති තං පෙසෙසි සවෙ ඉමෙ කතාපණේ සරං තෙසසි
 සා තෙ දුකෙඛන ලභිකතාපණේ අත්තනො ජාරස්ස දස්සති තස්මා තිං
 උජ්ජතමෙව ගෙහං අගනතො බතිගාමෙ රුක්කමුලෙ වා යත්තත්ථි වා
 කතාපණේ ධපෙතො පවිසෙය්‍යාසීති වචා තං උගෙය්‍යාජෙසි.

සො ගාමසමීපං ගතවා එකස්මිං රුක්කමුලෙ කතාපණේ ධපෙතො
 සායං ගෙහං අගමාසි. භරියා පියස්ස තස්මිං බණේ ජාරෙන සද්ධිං
 නිපන්නා සො බ්‍රාහ්මණො වාරෙ ධතො හොතිති ආහ. සා තස්ස සද්ධං
 සලලකෙඛනා දීපං නිබ්බාපෙතො වාරං විවරිතො බ්‍රාහ්මණේ අත්තො
 පවිට්ඨං ඉතරං නිහරිතො වාරමුලෙ ධපෙතො ගෙහං පවිසිතො
 පසිබ්බකෙ කිඤ්ඤි අදිංවා බ්‍රාහ්මණ කිං තෙ භික්කං වරිතො ලභිතති

පුළුච්ඡි, සහසං මෙ ලුඤ්ඤාති, කහං පන නනති, අසුකට්ඨානෙ නාම
 ධර්මා පානොව ආහරිස්සාම මා විනාසිති, සා ගතවා ජාරස්ස ආවිකම්,
 සො තිකම්මිවා අතඤ්ඤා ධර්මා විය ගණිති.

බ්‍රාහ්මණෝ පුනර්විජ්ජෙ ගතවා, කහාපණේ අපස්සනො, බොධි
 සත්තස්ස සන්තිකං ගතවා නිං, බ්‍රාහ්මණාති වුතො කහාපණේ න
 පස්සාමි පණ්ණිනාති ආහ, හරියාය පන තෙ ආවිකම්භි, ආම පණ්ණිනාති,
 මහාසත්තො තාය ජාරස්ස ආවිකම්මහාවං, ඤාතො අපි පන තෙ
 බ්‍රාහ්මණහරියාය කුලපකම්මාහ්මණොති පුළුච්ඡි, අපි පණ්ණිනාති, භූග්ගුලපි
 අපිති, ආමපණ්ණිනාති.

අපස්ස මහාසත්තො සත්තනං දිවසානං පරිබ්බයං දුපෙතො ගච්ඡ
 පඨමං දිවසං තව සත්ත හරියාය තෙ සත්තාති වුදුස බ්‍රාහ්මණේ
 නිමනොති, භොජෙථ පුන දිවසනො පට්ඨාය එකෙකං හාපෙතො
 සත්තමෙ දිවසෙ තව එකං හරියාය තෙ එකනති වෙ බ්‍රාහ්මණේ
 නිමනොති, හරියාය තෙ සත්ත දිවසෙ නිමනතිබ්‍රාහ්මණස්ස නිබ්බුං
 ආගමණ්හාවං ඤාතො මග්ගං ආරොවෙහිති ආහ.

බ්‍රාහ්මණෝ තථා ආවා සලලකම්මො මෙ පණ්ණිත නිබ්බුං
 භුඤ්ජනකම්මාහ්මණොති මහාසත්තස්සාරොවෙසි, බොධිසත්තො තෙත
 සද්ධිං පුරිසෙ පෙසෙතො තං බ්‍රාහ්මණං ආණාපෙතො අසුකරුකඩමුලතො
 තෙ ඉමස්ස බ්‍රාහ්මණස්ස සත්තකං කහාපණසහස්සං ගතිතනති පුළුච්ඡි, න
 ගණ්හාමි පණ්ණිනාති, තං මම සෙනකපණ්ණිතහාවං න ජානාසි ආහරා
 පෙස්සාමි තෙ කහාපණෙති, සො හිතො ගතිතා මෙති සම්පට්ඨති,
 කුතිනො ධර්මාති, තත්ථෙව පණ්ණිත ධර්මාති, බොධිසත්තො බ්‍රාහ්මණං
 පුළුච්ඡි බ්‍රාහ්මණ නිං තෙ සායෙව හරියා භොතො උදුහු අඤ්ඤං ආණ්ණිස්ස
 සිති, සායෙව මෙ භොතො පණ්ණිතාති.

බොධිසත්තො මනුස්සෙ පෙසෙතො බ්‍රාහ්මණස්ස කහාපණේ ව
 බ්‍රාහ්මණිඤ්ඤා ආණාපෙතො වොරබ්‍රාහ්මණස්ස සගත්තො කහාපණේ
 බ්‍රාහ්මණස්ස දුපෙතො ඉහරස්ස රජාණං කාරෙතො නගර නිහරපෙතො
 බ්‍රාහ්මණියපි ආණං කාරෙතො බ්‍රාහ්මණස්ස මහත්තං යසං දතො
 අත්තනොයෙව සන්තිකෙ වාසාපෙසි.

සත්ථ ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිතො සච්චාති පකාසෙතො ජාතකං
 සමොධානෙසි, සච්චපරියොසානෙ බහු සොතාපත්තිඵලාදිති සච්ඡි
 කරිංසු, තද්ද බ්‍රාහ්මණෝ ආනන්දො අගොසි, දෙවතා සාරිපුත්තො,
 පරිසා බුද්ධපරිසා, සෙනකපණ්ණිතො අගමෙව අගොසිනති.

සතභුගසනජානකං.

7. 1. 8.

සෙමෙ අහං නික්කාමිති ඉදං සත්ථා ආලච්ඨං නිස්සාය අග්ගාලවෙ
 වෙතියෙ විහරනො කුටිකාරසිකකාපදං ආරබ්භ කපෙසි, පච්චපත්ත
 වජ්ඣ ගෙට්ඨා මණිකණ්ණජාතකෙ කපිතමෙව, සත්ථා පන තෙ හිකම්ම

ආමනෙනනා හිකබ්බෙ පුබ්බෙ අනුප්පනෙන බුද්ධා බාහිරපබ්බජ්ජාය පබ්බජ්ජා රුජ්ඣි පචාරිතාපි යාවතා නාම පරෙසං අප්පියා අමනාපාති න යාවිංසුති වත්වා අතිහං ආහරි:-

අතීතෙ බාරුණසියං බ්‍රහ්මදත්තෙ රජ්ජං කාරෙතෙන බොධිසත්තො එකස්මිං නිගමෙ බ්‍රාහ්මණකුලෙ නිබ්බත්ති. අට්ඨසෙනකුමාරෙතිස්ස නාමං කරිංසු. සො වයප්පතෙනා තක්කසීලාය සබ්බසිප්පාති උග්ගණ්ණිත්වා අපරිහාගෙ කාමෙසු ආදීනවං දිස්වා ඉසිපබ්බජ්ජං පබ්බජ්ජිවා අභිඤ්ඤා ව සමාපත්තියො ව නිබ්බතෙනත්වා හිමවනනපදෙසෙ චිරං වසිත්වා ලොණම්බිලසෙවනත්වා මනුස්සපථං ඔතරිත්වා බාරුණසියං පත්වා උය්‍යානෙ වසිත්වා පුතදිවසෙ භිකුංය වරතෙනා රුජ්ඣගණං අගමාසි. රුජා තස්ස ආචාරවිහාරෙ පසිදිත්වා තං පකෙකාසාපෙත්වා පාසාද තලෙ පලලඬෙක නිසීදුපෙත්වා සුභොජනං භොජෙත්වා භොජනාව සානෙ අනුමොදනං සුත්වා පසත්තො පටිඤ්ඤං ගගෙත්වා මහාසත්තං රුජ්ජය්‍යානෙ වාසෙසි. දිවසස්ස ව වෙ තයො වාරෙ උපට්ඨානං අගමාසි. එකදිවසං ධම්මකථාය පසත්තො රජ්ජං ආදිං කත්වා යෙන වො අත්ථො තං වදෙය්‍යාපාති පචාරෙසි.

බොධිසත්තො ඉදං නාම මෙ දෙහිති න වදති. අඤ්ඤා යාවතා ඉදං දෙහි ඉදං දෙහිති ඉච්ඡිතිච්ඡිතං යාවනති. රුජා අසජ්ජමානො දෙතිසෙව. සො එකදිවසං විනොසි අඤ්ඤා යාවනකවණ්ණිබ්බකා ඉදඤ්චිදඤ්චම්හාකං දෙහිති යාවනති. අයෙසා පන අට්ඨසෙනො පචාරිත කාලතො පසාය න තිඤ්චි යාවති පඤ්ඤාවා බො පනෙස උපායකුසලො පුච්ඡියාමි නනති.

සො එකදිවසං භූතනපාතරුසො ගතත්වා වන්දිත්වා එකමනනං නිසිනො අඤ්ඤාසං යාවනකාරණං තස්ස ව අයාවනකාරණං පුච්ඡෙනො පඨමං ගාථමාහ :-

යෙමෙ අහං නජානාමි අට්ඨසෙන වණ්ණිබ්බකෙ,
තෙ මං සඛගමම යාවනති කස්මා මං ත්වං නයාවසීති.

තත්ථ-වණ්ණිබ්බකෙති යාවනකෙ. සඛගමමාති සමාගතත්වා. ඉදං වුත්තං හොති අය්‍ය අට්ඨසෙන යෙමෙ වණ්ණිබ්බකෙ අහං නාමජාති ගොතතකුලපදෙසෙන ඉමෙ නාම එතෙතිපි න ජානාමි තෙ මං සමා ගතත්වා ඉච්ඡිතිච්ඡිතං යාවනති ත්වං පන කස්මා මං කිඤ්චි න යාවසීති. තං සුත්වා බොධිසත්තො දුතියං ගාථමාහ:-

යාවකො අප්පියො හොති යාවං අදදුමප්පියො,
තස්මාහං තං න යාවාමි මාමෙ විද්දෙසනා අහුති.

තත්ථ-යාවකො අප්පියො හොති යොති මහාරුජ පුග්ගලො ඉදං මෙ දෙහිති යාවකො සො මාතාපිභුනනමපි මිත්තාමච්චාදිනමපි අප්පියො හොති අමනාපො තස්ස අප්පියහාවො මණ්ණිකණ්ණජාතකෙන දීපෙ භබ්බො. යාවනති යාවිතබ්බං. අදදුනති අදදුමානො ඉදං වුත්තං

හොති යොපි යාවිතං න දෙනි, සො මාතාපිතරො ආදිං කඤ්ඤා අදද මානො පුග්ගලො යාවනකස්ස අපට්ඨො හොති. **හස්මාති යථා යාව කොපි දායකස්ස යාවිතං හණ්ඩං අදදනොනාපි යාවකස්ස අපට්ඨොහොති තස්මා අහං නං න යාවාමි. මා මෙ විද්දෙසනා අහුති සවෙති අහං යාවෙය්‍යමෙව නං දදෙය්‍යාසි තව විද්දෙසො හවෙය්‍ය සා මෙ තව සනතිකා උප්පන්නා විද්දෙසනා සවෙ පන තිං නදදෙය්‍යාසි මම විද්දෙසො හවෙය්‍යාසි සාව මම තසි විද්දෙසනා එවං සබ්බොපි මාමෙ විද්දෙසනා අහුති මා නො උභින්නමපි මෙතො භිජ්ජති එතමන්. සමාසස්සෙනො අහං නං න කිඤ්ඤි යාවාමිති. අපස්ස වචනං සුඤ්ඤා රුජා තිස්සො ගාථා අභාසි :-**

යො වෙ යාවනජ්චානො කාලෙ යාවං න යාවති,
පරඤ්ඤා පුඤ්ඤා ධංසෙති අත්තනාපි න ජීවති.

යො ව යාවනජ්චානො කාලෙ යාවංති යාවති,
පරඤ්ඤා පුඤ්ඤා උබ්බෙති අත්තනාපි ව ජීවති.

න වෙ දිස්සන්ති සප්පඤ්ඤා දිස්වා යාවකමාගතෙ,
බ්‍රහ්මචාරි පියොමෙසි වරතං හඤ්ඤාමිච්ඡිති.

තත්-සාවනජ්චානොති යාවනජ්චමානො. අයමෙව වා පාසො. ඉදං චුත්තං හොති-අය්‍ය අභිසෙක යො යාවනෙන ජීවමානො ධම්මිකො සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා යාවිතබ්බසුත්තකාලෙ කිඤ්ඤිදෙව යාවි තබ්බං න යාවති සො පරඤ්ඤා දායකං පුඤ්ඤා ධංසෙති පරිභාපෙති. අත්තනාපි ව පුබං න ජීවති. **පුඤ්ඤා උබ්බෙති** ති කාලෙ පන යාවිතබ්බං යාවනො පරඤ්ඤා පුඤ්ඤා අභිගමෙති අත්තනාපිව පුබං ජීවති. **නාමෙ දිස්සන්ති** යං තිං වදෙසි මාමෙ විද්දෙසනා අහුති අප් කස්මා වදසි සප්පඤ්ඤා දුනඤ්ඤා දුනච්ඤා ජානනා පණ්ණිතා යාවනෙ ආගතෙ දිස්වා න දිස්සන්ති න තුර්කිකානි අඤ්ඤාදස්සු පන මුදිතාව හොන්ති දිපෙති. **සාවකමාගතොති** මකාරො ව්‍යඤ්ජනසන්ධිසෙන චුත්තො. යාවනෙ ආගතෙති අත්තො. **බ්‍රහ්මචාරි පියො මෙසිති** අය්‍ය අවසිසෙන පරිසුද්ධිචාරි මහාපඤ්ඤා තිං මග්ගං අති විශ පියො තස්මා වරතං තිං මංවරෙති යාවාගියෙව. **හඤ්ඤාමිච්ඡිති** යං කිඤ්ඤි වත්තබ්බං ඉච්ඡි සබ්බං වද රජ්ජමපි තෙ දස්සාමියෙවති.

එවං බොධිසත්තො රජෙන්නාපි පචාරිතො නෙව කිඤ්ඤි යාවි රඤ්ඤා පන අත්තනො අර්කාසයෙ කපිතෙ මහාසත්තොපි පබ්බජිත පටිපදං දස්සෙත්තුං මහාරුජ යාවනාති නාමෙසා කාමහොගිතං ගිහිනං ආවිණ්ණං න පබ්බජිතානං පබ්බජිතෙන පන පබ්බජිතකාලතො පට්ඨාය ගිහිති අසමානපරිසුද්ධාජීවෙන හවිතබ්බනති පබ්බජිතපටිපදං දස්සෙනො ජිව්සං ගාථමාහ :-

න වෙ යාවනති සප්පඤ්ඤා ධිරො වෙදිතුමරහති,
උද්දිස්ස අරියා තිට්ඨන්ති එසා අරියාන යාවනාති.

තප්-සප්පසාදාදි නිව්ඤානං ව නිව්ඤානං ව බොධිං පටිපත්තං
 ඉසිපබ්බජං පබ්බජිතා බොධිසත්තා ව සබ්බෙපි සප්පසාදාදි සුප්පසාදාදි වා
 සුසීලවා එතෙ එවරුපා සප්පසාදාදි අමාකං ඉද්දාදිද්දාදි දෙව්භානී
 න යාවන්ති. ධිග්ගෙවෙදිකුමරහතීති උපට්ඨාකො පන ධිරො පණ්ණිනො
 හිලානකාලෙ ව අහිලානකාලෙ ව යෙන යෙනතො තං සබ්බං සග්ග
 මෙව සාමංගෙව වෙදිකුං ජාතිකුමරහතී. උද්දාදිද්දාදිද්දාදිද්දාදි
 අරියා පන වාවං අභිජ්ඣා යෙනාදිකා ගොනති උද්දාදි කෙවලං හික්ඛා
 වාරවතොන තිට්ඨන්ති. නෙව කායභිං වා වාචභිං වා කොපෙනති
 කායචිකාරං දසෙකා නිමිත්තං කරොතොති කායභිං කොපෙනති
 නාම වච්ඡෙදං කරොතොති වාචභිං කොපෙනති නාම තද්දාදි අකාමා
 බ්‍රහ්මදයො අරියා තිට්ඨන්ති. එසා අභිසංඝාතොති එසා කායභිං
 වාචභිං වා අකොපෙනති හික්ඛාය තිට්ඨන්ති අරියානං යාවන්ති නාම.

රජා බොධිසත්තස්ස වචනං සුඤ්ඤානං හතොත යදි සප්පසාදාදි
 උපට්ඨාකො අත්තනාව සද්ධා කුලපකස්ස දුතබ්බං දෙනි අහමි
 තුමාකං ඉද්දාදිද්දාදි දමිති සත්තමං ගාථමාහ:-

දදුමි තෙ බ්‍රාහ්මණ රෙහිණීනං
 ගවං සහස්සං සහ පුඬ්භවෙන,
 අරියො හි අරියස්ස කථං න දජ්ජා
 සුඤ්ඤාන ගාථා තව ධම්මසුත්තාති.

තප්-ගෙහිණීනාති රත්තවණ්ණානං. ගවං සහස්සනති බිරද්ධි
 ආදිමුරුතසංගතොය එවරුපානං ගුණං සහස්සං දමිති තමෙව
 පතිගණ්ණ. අභිසංඝාති ආචාරඅරියො. අභිසංඝාති ආචාරඅරියස්ස.
 කථං න දජ්ජාති කෙන කාරණෙන න දදෙය්‍ය.

එවං වුත්තෙ බොධිසත්තො අහං මහාරජ අතිඤ්ඤානො පබ්බජිතො
 න මෙ ගාථිති අනෙතාති පටිකබ්බි. රජා තස්සොවාදෙ ධර්මා දුතාදීති
 පුද්ගලාති කතා සග්ගපරායණො අගොසි. සොපි අපරිභින්නානො
 බ්‍රහ්මලොකෙ උපපජ්ජි.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිතා සච්චාති පකාසෙතා ජාතකං
 සමොධානෙසි. සච්චපරියොසානෙ බ්‍රහ්ම සොතාපත්තිථලාදිසු පතිට්ඨිනා.
 තද්ද රජා ආනන්දො අගොසි. අට්ඨිසෙතො අහමෙවාති.

අට්ඨිසෙතජානකං.

7. 1. 9.

සත්ථා වෙරි නිවසනීති ඉදං සත්ථා ජෙනවතෙ විහරන්තො දෙව
 දත්තස්ස පස්විපවෙසනං ආරබ්භ කපෙසි. තස්මිං හි පස්විං පවිට්ඨො
 ධම්මසභායං කථං සමුට්ඨාපෙසුං ආවුසො දෙවදත්තො සහපරිසාය
 තට්ඨාති. සත්ථා ආගන්තො කායනුත්ථ හික්ඛවෙ එතරහි කථාය
 සන්තිසිත්තාති පුච්ඡිතා ඉමාය නාමාති වුත්තෙ න හික්ඛවෙ ඉද්දාදි
 යො සහපරිසාය තට්ඨා පුබ්බෙපි නස්සියෙවාති වන්ති අනිතං ආහරි :-

අතීතේ බාධණය. බ්‍රහ්මදන්ත රජු. කාරණය බොධිසත්‍යා කපියෝනිය. නිබ්බත්තිය. පඤ්චසකපිපරිවාරේ රුක්‍ෂයානේ වසී. දෙවදන්තාපි කපියෝනිය. නිබ්බත්තිය. පඤ්චසකපිපරිවාරේ තණ්වේ වසී. අපේකදිවසං පුරුහිතේ උය්‍යානං ගන්තියා නභාතියා අලඛකරියා නිකම්මන්ත ඵකො ලොලකපි පුරෙතරං ගන්තියා උය්‍යානවාරතොරණමත්තො නිසීදියා තස්ස මත්තෙ වච්චං පාතෙතියා පුත්‍ර උද්ධං ඔලොකෙනානස්ස මුලේ පාතෙසී. සො නිවතතියා හොතු ජාතියාමි භූමිතාකං කත්තබ්බතාමි මක්කටෙ සත්තපේතියා පුත්‍ර නභාතියා පකකාමි. තෙන වෙරං ගහෙතියා මක්කටානං සත්තපේතියා වං බොධිසත්‍යාස්ස ආරුච්චෙසුං. සො වෙරිතං නිවසනට්ඨානේ නාම වසීතුං න වට්ටති සබ්බොපි කපිගණො පලාසිතියා අඤ්ඤත්ථ ගච්ඡන්ති කපි සහස්සස්සාපි ආරුච්චෙසු. දුබ්බවකපි අත්තන්තො පරිවාරමක්කටෙ ගහෙතියා පච්ඡං ජාතියාමිති න පලාසි. බොධිසත්‍යො අත්තන්තො පරිවාරං ගහෙතියා අරඤ්ඤං පාවිසී.

අපේකදිවසං ඵකියාං මිහිකොට්ඨිකාය දුසියා ආතපෙ පසාරිතමිති බාදන්තො ඵකො ඵලිකො ඔමුක්කෙතන පහාරං ලභිතියා ආදිත්තසරිතේ පලායන්තො ඵකියාං ගජපිසාලං නියායාය තිණකුටිකාය කුඩෙහි සරිතං සංසි. සො අග්ගි තිණකුටිකං ගණති. තතො උට්ඨාය ගජපිසාලං ගණති සාලාය ගජපිතං පිට්ඨි ක්කාසි. ගජවෙජ්ජා ගජපි පටිප්පන්නති. පුරුහිතොපි මක්කටානං ගහණ්ණපායං උපබාරන්තො විවරති.

අප්ඨ නං රුක්‍ෂපට්ඨානං ආගන්තියා නිසින්නං රුජා ආග ආවරිය බහුන්තො ගජපි ගණතිකා ජාතො ගජවෙජ්ජා පටිප්පන්නො න ජානනති ජාතාසි නුබො කිඤ්ඤි හෙසජ්ජනති. ජානාමි මහාරුජාති. කින්නාමාති. මක්කටවසා මහාරුජාති. කහං ලභියාමාති. නනු උය්‍යානේ බහු මක්කටාති. රුජා උය්‍යානේ මක්කටෙ මාරෙතියා වසං ආනෙථාති ආග. බහුගහතො ගන්තියා පඤ්චසතෙපි මක්කටෙ විජ්ඣිතියා මාරෙසුං. ඵකො පන ජේට්ඨකමක්කටො පලායන්තො සරප්පහාරං ලභිතියාපි තණ්වේ අපතියා බොධිසත්‍යාස්ස වසනට්ඨානං පතියා පති. වාතරු අමාතාකං වසනට්ඨානං පතියා මතොති තස්ස පහාරං ලභියා මතභාවං බොධි සත්තස්සාරුච්චෙසුං. සො ආගන්තියා කපිගණමජේඤ්ඤි නිසිත්තො පණ්ණිතානං ඔවාදං අකතියා වෙරිට්ඨානේ වසන්නා ඵං විතස්සන්ති කපිගණස්ස ඔවාදවසෙන ඉමා ගාථා අභාසී:-

යත්ථ වෙරි නිවසති න වසෙ තත්ථ පණ්ණිතො,
ඵකරතති දිරතතං වා දුක්ඛං වසති වෙරිසු.

දිසො වෙ ලහුචිත්තස්ස පොසස්ස අනුචිතියතො,
ඵකස්ස කපිතො හෙතු යුථස්ස අනගො කතො.

බාලො ව පණ්ණිතමානී යුථස්ස පරිහාරකො,
සචිත්තස්ස වසං ගන්තියා සගෙථායං යථා කපි.

න සාධු බලවා බාලො යුථස්ස පරිහාරකො,
අභිනො හවති සද්දීනිනං සකුණානංව චෙනකො.

බිඳේ ව බලවා සාධු යුථස්ස පරිහාරකො,
තිනො හවති සද්දීනිනං තිදසානංව වාසවො.

යො ව සිලඤ්ච පඤ්ඤඤච සුතඤ්චතතති පස්සති,
උභින්නමත්ථඤ්චරති අත්තනො ව පරස්ස ව.

තස්මි තුලෙය් මත්තානං සිලපඤ්ඤසුතාමිව,
ගණං වා පරිහරේ බිඳේ එකො වාපි පරිබ්බජෙති.

තත්-ලහුචිත්තස්සාති ලහුචිත්තො අස්ස. ඉදං චුත්තං ගොති-
යො පොසො ලහුචිත්තස්ස මිත්තස්ස වා සද්දීනිනං වා අනුචිඛිය්සති
අනුචිත්තති තස්ස පොසස්ස අනුචිඛිය්සතො සො ලහුචිත්තො දිසො
ගොති චෙරිතිචං කරෙති. එකස්ස කපිනොති පස්සථ එකස්ස ලහු
චිත්තස්ස අභිබාලස්ස කපිනො හෙතු අයං සකලස්ස යුථස්ස අනිසො
අවබ්බි මහාචිත්තාසො කතොති. පණ්ඩිතමානීති යො සයං බාලො
හුතො අහං පණ්ඩිතොති අත්තානං මඤ්ඤමානො පණ්ඩිතානං ඔවාදං
අකතො සකස්ස චිත්තස්ස වසං ගවජති සො සචිත්තස්ස වසං ගතත්වා
යථායං දුබ්බවකපි මත්තස්සතං සසිතො එවං සයෙථාති අත්තො. නිසාධුති
බාලො තාම බලසම්පන්නො යුථස්ස පරිහාරකො න සාධු න ලද්ධකො.
කිං කාරණං. සො හි අභිනො හවති සද්දීනිනං. චිත්තසමෙචාවගති යථා
සකුණානංව චෙනකො යථා තිත්තිර සකුණානං දීපකතිත්තිරෙ
දිවසමි වසන්නො අඤ්ඤ සකුණෙ න මාරෙති සද්දතකෙව මාරෙති
තෙසඤ්ඤච අභිනො ගොති එවනති අත්තො. නිනො හවතිති කායෙ
නපි වාචයපි මහසාපි හිතකාරකොයෙව. උභින්නමත්ථං වරතිති ඉධ
යො පුග්ගලො එතෙ සිලාදයො ගුණෙ අත්තති පස්සති සො මය්තං
ආචාරසිලමි අත්ති පඤ්ඤපි සුතපරියතතිපි අත්ති තත්තතො ජාතිත්වා
ගණං පරිහරන්නො අත්තතො ව අත්තානං පරිවාරෙත්වා වරතානනති
උභින්නමි අත්තමෙව වරති. තුලෙය් මත්තානනති තුලෙය් අත්තානං
තුලෙත්වා සිලපඤ්ඤසුතාමිමාති එතාති සිලාදීති විය. ඉදං චුත්තං
ගොති-යසමා සිලාදීති අත්තති සමනුපස්සන්නො උභින්නමත්ථං වරති
තස්මා පණ්ඩිතො එතාති සිලාදීති විය අත්තානමි තෙසු තුලෙත්වා
පට්ඨිතො හුබොමහි සිලෙ පඤ්ඤය සුතෙති තීරෙත්වා පට්ඨිතහාවං
පච්චකං කතො බිඳේ ගණං වා පරිහරෙය් වතුසු ඉරියාපපෙඨසු
එකොවා හුතො පරිබ්බජෙය් වත්තෙය්. පරිසුපථාපකොනාපි හි
විවෙකචාරිනාපි ඉමෙහි තීති ධමෙමහි සමන්නාගතෙනෙව හචිත්තබ්බනති.

එවං මහාසත්තො කපිරුජා හුතොපි විත්තපරියතතිතිචං කපෙසිති.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා සච්චාති පකාසෙත්වා ජාතකං
සමොධානෙසි. තද් දුබ්බවකපි දෙවදන්නො අගොසි. පරිසාපිස්ස
දෙවදත්තපරිසා. පණ්ඩිතකපිරුජා පත අහමෙවාති.

කපිජාතකං.

7. 1. 10.

මාසතතනීති ඉදං සත්ථා ජෙනවනෙ විහරන්තො බිකඛුගමානං
 ආරබ්භ කපේසි. තස්ස හි ඉදං නිව්චං ධූවං සස්සතං අවචනාධම්මං ඉතො
 අඤ්ඤං ලොකස්ස නිස්සරණං නිබ්බාණං නාම තඤ්චී ඵලං දිසී උප්පජ්ජි.
 හෙට්ඨපප්පතීකො කිරෙස බ්‍රහ්මා පුබ්බෙ ක්කාතං භාවෙතො වෙහපථ
 ලෙසු නිබ්බතො තත්ථ පඤ්චකප්පසතපරිමාණං ආයුං බෙපෙතො
 සුභකිණේහසු නිබ්බතතීතො වතුසංඝිකපො බෙපෙතො තතො වුතො
 අධ්මකප්පාසුකෙසු ආභස්සරෙසු නිබ්බතති. තත්‍රස්ස ඵලං දිට්ඨි උප්පජ්ජි
 සො හි නෙව උපරි බ්‍රහ්මලොකතො වුතීං න තත්ථ උප්පතතිං අනුස්සරි.
 තදුභයමපි අපස්සන්තො ඵතං දිට්ඨිං ගණති. භගවා තස්ස වෙනසා
 වෙතො පරිවිතකකමඤ්ඤය සෙය්‍යථාපි නාම බලවා පුරිසො සමිඤ්ඤ්ඤ
 තං වා බාහං පසාරෙය්‍ය පසාරිතං වා බාහං සමිඤ්ඤ්ඤය ඵවමෙවං
 ජෙනවනෙ අනතරගිතො තස්මිං බ්‍රහ්මලොකෙ පාතුරහොසි. අථ
 බ්‍රහ්මා භගවන්තං දිස්වා ඵහි බො මාරිස ස්වාගතං මාරිස වීරස්සං බො
 මාරිස ඉමං පරියායමකාසි යදිදං ඉධාගමණාය ඉදං හි මාරිස නිව්චං
 ඉදං ධූවං ඉදං සස්සතං ඉදං අවචනාධම්මං ඉදං කෙවලං ඉදං හි ත ජායති
 න ජායති න මියති න වචනී න උප්පජ්ජති ඉතොපි පනඤ්ඤං උත්තරිං
 නිස්සරණං තඤ්චී ආහ. ඵලං වුතෙන භගවා බිකඛුගමානං ඵතදවොච.
 අවිජ්ජාගතො වත හො බිකො බ්‍රහ්මා අවිජ්ජාගතො වත හො බිකො
 බ්‍රහ්මා යත්‍ර හි නාම අතීච්චඤ්ඤඤව සමානං නිව්චනති වකඛති-පෙ-
 සතඤ්ඤව පනඤ්ඤං උත්තරිං නිස්සරණං තත්ථඤ්ඤං උත්තරිං
 නිස්සරණනති වකඛතීති ආහ. තං සුඤ්ඤං බ්‍රහ්මා ඤං ඵලං කපේසි ඤං
 ඵලං කපේසිති ඉති මං එස අනුචිජ්ජන්තො අනුබ්බතීති වින්තොතො
 යථා නාම දුබ්බලවොරෙ කතීපයපභාරෙ ලභිතොව කිං අහමෙව
 වොරෙ අසුකොපි වොරෙ අසුකොපි වොරෙති සබ්බෙ සභායෙ
 ආචිකති තපේව භගවතො අනුයොගභයගීතො අඤ්ඤාපි අත්තතො
 සභායෙ ආචිකන්තො පඨමං ගාථමාහ :-

මාසතතනී ගොතම පුඤ්ඤකමමා
 වසවතනිතො ජාතිජරං අතීතා,
 අයමනනිමා වෙදගු බ්‍රහ්මපතනී
 අසමාතිජප්පතනී ජනා අනෙකාති.

තත්ථ-මාසතතනීති න කෙවලං හො ගොතම අහමෙව අථ බො
 ඉමස්මිං බ්‍රහ්මලොකෙ මයං මාසතතනී ජනා පුඤ්ඤකමමා අඤ්ඤං
 උපරි අත්තතො වසං වත්තන්තො වසවතනිතො ජාතීං ජරඤ්ච අතීතා
 අයං නො වෙදගී ගතත්තා වෙදගු අයං ගොතම අහනිමා බ්‍රහ්මපතනී
 පච්ඡිමකොට්ඨපතනී. සෙට්ඨභාවප්පතනී අසමාතිජප්පතනී ජනා අනෙ
 කාති අමෙහ අඤ්ඤා බහුජනා පඤ්ඤාලිකා හුඤ්ඤා අයං බො භවා බ්‍රහ්මා
 මහාබ්‍රහ්මාති ආදීති වදන්තා නමස්සනති පඤ්ඤනති පිභෙතනති අහො
 වත මයමපි ඵවරුපා භවෙය්‍යාමාති ඉච්ඡන්තීති අපේ.

තස්ස කථං සුඤ්ඤං සත්ථා දුතියං ගාථමාහ :-

අප්පං හි එතං ත හි දීඝමායු
 යනචං බක මඤ්ඤාසී දීඝමායු,
 සතං සහස්සානං නිරබ්බුද්ධනං
 ආයුං පජානාමි තවාහං බ්‍රහෙහිති.

තත්ථ-සතං සහස්සානං නිරබ්බුද්ධනනි නිරබ්බුද්ධසංඛාරානං ගණ
 නානං සතසහස්සං, වස්සානං හි දසදසකං සතං දසසතානිසහස්සං නාම
 සහස්සානං සතං සතසහස්සං නාම සතසහස්සානං සතං කොටි නාම
 සතං කොටිසතසහස්සානං පකොටි නාම සතං පකොටිසතසහස්සානං
 කොටිපකොටි නාම සතං කොටිපකොටිසතසහස්සානං එතං නහුතං
 නාම සතං නහුතසතසහස්සානං එතං නිත්තනුතං නාම, ඡේකො
 ගණකො එතතකං ගණෙවුං සකෙකානි තතො පරං ගණනා නාම
 බුද්ධානමෙව විසයො, තත්ථ සතං නිත්තනුතසතසහස්සානං එතං
 අබ්බුද්ධං විසති අබ්බුද්ධනි එතං නිරබ්බුද්ධං තෙසං නිරබ්බුද්ධනං සත
 සතසහස්සානං එතං අහං නාම සතසහස්සං, එතතකං බකස්ස
 බ්‍රහමුත්තො තස්මිං හවෙ අවසිට්ඨං ආයුං සක්ඛාය හගවා එවමාහ.

තං සුඤ්ඤා බකො තතියං ගාථමාහ :-

අනන්තදස්සි හගවාහමස්මිං
 ජාතිජරං සොකමුපාතිවත්තො,
 කිමෙම පුරුණං වත සීලවතනං
 ආවික්ඛ මෙ තං යමහං විජඤ්ඤනි.

තත්ථ-හගවාහි හගව තුලෙහ ආයුං පජානාමි තවාහනනි වදන්තා
 අහං අනන්තදස්සි ජාතිජරඤ්ඤ සොකමුපාතිවත්තොස්මිති වදථ.
 වත සීලවතනනනි වතසමාද්‍යනඤ්ඤ සීලවතනඤ්ඤ, ඉදං වුත්තං හොති-
 යදි තුලෙහ සබ්බඤ්ඤ බුද්ධා එවං සන්තෙති කිං මස්සං පුරුණං වතඤ්ඤ
 සීලවරණඤ්ඤ, ආවික්ඛ මෙ එතං සමහං තයා ආවික්ඛිතං තං යාථාව
 සරසතො විජානෙය්‍යන්ති.

අපස්ස හගවා අනිතානි වජ්ඣති ආගරිඤ්ඤ ආවික්ඛන්තො වතස්සො
 ගාථා අභාසි :-

යං ත්වං අපායෙසි බහු මනුස්සෙ
 පිපාසිතෙ සමමති සමපරෙතෙ,
 තං තෙ පුරුණං වතසීලවතනං
 සුත්තපපබුද්ධොව අනුස්සරමි.

යං එණිකුලස්මිං ජනං ගතිතං
 අමොවසී ගස්සකතිස්සමානං,
 තං තෙ පුරුණං වතසීලවතනං
 සුත්තපපබුද්ධොව අනුස්සරමි.

ගම්භාය සොතස්මිං ගතිතතාවං
 ප්‍රදේශ නාගෙන මනුස්සකපා,

අමොවසි නිං බලසා පසංග
නං තෙ පුරුණං වතසිලවතනං
සුත්තපච්ඡදොව අනුසාරම්.

කපෙසා ව තෙ බඬුවරෙ අහොසිං
සමුද්ධිවතනං වතීනං අමඤ්ඤං,
නං තෙ පුරුණං වතසිලවතනං
සුත්තපච්ඡදොව අනුසාරමිති.

තත්ථ-අපාසෙසීති පායෙසි. සමමනි සමපරෙතොති සමෙවන සමප
රෙතො අතිවිය පුට්ඨෙ සමමකිලනො. සුත්තපච්ඡදොවාති පච්චස
කාලෙ සුපනොතා සුපිනං පසයිතා නං සුපිනකං විය අනුසාරම්.
සො කිර බුහමා එකසමිං කපෙස තාපසො හුන්වා මරුකන්තාරෙ
වසනොතා බහුන්තං කන්තාරපටිපන්නානං පාණීයං ආහරිතා අදුසි.
අපේකදිවසං එකො සත්ථවාහො පඤ්චති සකටසතෙති මරුකන්තාරං
පටිපජ්ජි. මනුස්සා දිසා වචන්තපෙතුං අසකෙකාන්තා සහන්දිවසාති
ආතිණ්ඨිතා බිණ්දුරුදකා නිරුහාරා තණ්හාතිභූතා ඉදුනි නො ජිවිතං
නච්ඨිති සකටෙ පටිවතොත නාතා ගොණෙ මොවෙතා හෙට්ඨා සකටෙසු
තිපජ්ජංසු. තද්ද තාපසො ආවජ්ජනොතො තෙ දිසවා මා මසි පසංගෙන
තස්සිංසුති විනොතො අත්තනො ඉදානුභාවෙන ගඛ්ඨාසොතා
උබ්බතොතො සත්ථවාහාතිමුඛං අකාසි. අවිදුරෙ වෙකං වතසණ්ඨා
මාපෙසි මනුස්සා පාණීයං පිවිතො නහාතො ගොණෙ සන්තපෙපතො
වතසණ්ඨතො තිණං ලාසිතො දුරුති ගහොතො දිසං සලලකොතො
අරොගා කන්තාරං අතිකකමිංසු. තං සක්ඛායෙනං වුත්තං. එණි
කුලසමිනති එණියා නාම නදියා කුලෙ. ගඤ්ඤාතිසාමාන්‍යාති කර
මරගාහං ගහොතො තිය්‍යමානං. සොච කිර තාපසො අපරසමිං කාලෙ
එකං පච්චන්තගාමං නිස්සාය නදීතිරෙ වතසණ්ඨා විහාසි. අපේකසමිං
දිවසෙ පබ්බතා වොරු ඔත්තිතො නං ගාමං පහරිතො මහාජනං ගහොතො
පබ්බතං ආරොපෙතො අත්තරුමග්ගෙ වරියමනුස්සෙ අපෙතො පබ්බත
බිලං පවිසිතො ආහාරං පවාපෙන්නා නිසිදිංසු. තාපසො ගොමතිසා
දිනඤ්චව දුරකදුරිකාදිනඤ්ච මහන්තං අට්ටස්සාරං සුන්වා මසි
පසංගෙන මා නස්සිංසුති ඉදානුභාවෙන අත්තභාවං විජතිතො වතු
රඛිතිතො සෙතාය පරිවුත්තො රුජා හුන්වා යුඬුහෙරිං ආකොටා
පෙන්නො තං ආනං අගමාසි. වරියමනුස්සා තං දිසවා වොරානං
ආරොවෙසුං. වොරු රඤ්ඤ සද්ධිං විග්ගහො නාම නසුත්තොති සබ්බං
ගතිතහණ්ඨං ඡබ්බෙතො හත්තං අභුඤ්ජිතොව පලායිංසු. තාපසො තෙ
සබ්බෙ ආනොතො සකගාමෙයෙව පඨිට්ඨාපෙසි. තං සක්ඛාය එතං
වුත්තං. ගභිනනාමනති නිග්ගතිතතාවං. උදෙදනාති කකබලෙන.
මනුස්සකප්පාති මනුස්සෙ විනාසෙතුකාමතාය. බලසාති බලෙන.
සසකාති අතිභවිතො. අපරසමිං කාලෙ සො තාපසො ගඛ්ඨාතිරෙ
විහාසි. තද්ද මනුස්සා වෙ තයො නාවා සඛිකාටෙ බන්ධිතො සඛිකාට

මන්තෙ පුප්ඵමණ්ඩපං කාරොති සඛසාවෙ තිසිදිත්වා බාදනතා පිවනතා ස්මිකකුලං ගච්ඡන්ති. තෙහි පිතාවසෙසං සුරං භූතභාවාදිතා වසෙසාති හතතච්ඡමංසතණ්ඩුලාදීති ගඛිභායමෙව පාතෙනති ගඛිගයොයා නාගරජා ඉමෙ උච්ඡිධංකං මම උපරි ඛිපනතීති කුප්ඛිත්වා සබ්බෙ තෙ ජතෙ ගහෙත්වා ගඛිභාය ඔපිද්දපෙමිති මහනතං එකදොණ්ණිතාවප්පමාණං අත්තභාවං මාපෙත්වා උදකං තිජ්ඣිත්වා එණං ධාරයමානො තෙසං අභිමුඛො පායාසි. තෙ නාගරජානං දිස්වා මරණභයනජ්ජිතා එකප්පභාරෙනෙව මහාසද්ධං කරිංසු. නාපසො තෙසං පරිදෙවනසද්ධං සුත්වා නාගරජස්ස ච කුද්ධභාවං ඤාත්වා මසි පස්සන්තො මා නස්සිංසුති ඛිපනතිසනතිතාය ඉද්ධියානුභාවෙන ඛිප්පං සුපණ්ණවණ්ණං අත්තානං මාපෙත්වා අගමාසි. නාගරජා තං දිස්වා මරණභයහිතො උදකෙ නිමුජ්ජි. මනුස්සා සොත්ථිභාවං පත්වා අගමංසු. තං සක්ඛායෙනං වුත්තං. බද්ධවණ්ණි අනෙතවාසිකො. සමුද්ධිවහනං චනිතං. අමඤ්ඤානති බුද්ධිසම්පන්නො වෙව වතසම්පන්නො ව තාපසොති තං මඤ්ඤමානො. ඉමිතා කිං දස්සෙති මහාබ්‍රහ්ම අහං අතීතෙ නව කෙසවතාපසකාලෙ කප්පො නාම අනෙතවාසී වෙය්‍යා වච්චකරෙ සුත්වා භූයං නාරදෙන නාම අමච්චෙන බාරුණසිතො හිමවනතං ආතීතස්ස රෙගං වූපසමෙසිං. අථ තං නාරදො දුතියවාරෙ ආගන්ත්වා නිරෙගං දිස්වා ඉමං ගාථං අභාසි :-

“මනුස්සිඤ්ඤං ජහිත්වාන සබ්බකාමසම්ඥානං,
කථනනු හගවා කෙසි කප්පස්ස රමති අස්සමෙ”ති.

තමෙනං තිං එතදවොච :-

“සාදුති රමණීයාති සනති රුක්ඛා මනොරමා,
සුභාසිතාති කප්පස්ස නාරද රමයන්තිම”න්ති. *

ඉතීස්ස හගවා ඉමං අත්තනා අනෙතවාසිකෙන සුත්වා රෙගස්ස වූපසම්පතභාවං දීපෙන්නො එවමාහ. ඉදඤ්ච පන තෙන බ්‍රහ්මනා මනුස්ස කාලෙ කතකම්මං සබ්බං මහාබ්‍රහ්මානං සලලකිංසෙන්නොච කප්ථසි.

සො සජ්ඣ වචනෙන අත්තනා කතකම්මං සරිත්වා තථාගතස්ස දුතියං කරෙන්නො ඔසානගාථමාහ :-

අද්ධා පජානාසි මමෙතමාසුං
අඤ්ඤාමපි ජානාසි තථා හි බුද්ධො,
තථා හි තායං ජලිතානුභාවො
මහාසයං තිට්ඨතී බ්‍රහ්මලොකනති.

තත්-තථාහි බුද්ධොති තථා තිං බුද්ධො බුද්ධානං හි අනඤ්ඤානං නාම නජි. සබ්බධම්මානං බුද්ධිතතා යෙව හි තෙ බුද්ධා නාමාති දස්සෙති. තථා හි නාසනති බුද්ධිතතා යෙව පන තව අහං ජලිතො සරිරප්ප භාවො ඔහාසයං තිට්ඨතීති ඉමං සකලමපි බ්‍රහ්මලොකං ඔහාසෙන්නො තිට්ඨතීති.

එවිං සන්ධා අනන්තො බුද්ධිගුණං ජානාපෙනො ධම්මං දෙසෙති
ස්වචාති පකාසෙයි. සච්චරියොසානෙ දසමන්තානං බ්‍රහ්මසහස්සානං
අනුපාදාය ආසවෙති විතතාති විමුච්චිංසු. ඉති භගවා බහුන්තං බ්‍රහ්මානං
අවස්සයො හුන්වා බ්‍රහ්මලොකා ජත්තවතං ආගන්ත්වා තත්ත කප්පිතතියා
මෙනෙව නං ධම්මදෙසනං භික්ඛූනං කප්පෙත්වා ජාතකං සමොධානෙයි.
තද්ද කෙසවනාපසො බකබ්‍රහ්මා අහොයි. කප්පමාණවො අභමෙවාති.

බකබ්‍රහ්මජාතකං.

කුකිකුචගෙහා පඨමො.

7. 2. 1.

ශ්‍රීකා ගාමසහස්සාතීති ඉදං සන්ධා ජත්තවතෙ විහරන්තො
හෙසජ්ජසනතිධිකාරසික්ඛාපදං ආරබ්භ කප්පෙයි. චන්ද්‍ර පත රුජගහෙ
සමුට්ඨිතං. ආයස්මතා පිලිඤ්චට්ඨෙත්ත ආරුමිකතුලං මොවෙත්තුං රුජ
තීවෙසනං ගන්ත්වා රසෙද්ද පාසාදෙ ඉද්ධිබලෙන සොවණ්ණමයෙ
කතෙ මනුස්සා පසිදිත්වා ථේරස්ස පඤ්ච හෙසජ්ජාති පභිණ්ණි. සො
තාති පරිසාය විසංජේයයි. පරිසා පනස්ස බාහුලිකා අහොයි. ලද්ධං
ලද්ධං කොලමෙපි සටෙපි පතතත්ථිකායොපි පුරෙත්වා පටිසාමෙයි.
මනුස්සා දිස්වා මගිච්ඡා ඉමෙ සමණා අනෙතාකොට්ඨාගාරිකාති
උජ්ඣාසිංසු. සන්ධා තං පවතතිං සුන්ධා “යාති බො පත තාති ගිලානානං
භික්ඛූනං පටිසායතීයාති හෙසජ්ජාති”²ති සික්ඛාපදං පඤ්ඤපෙත්වා
භික්ඛවෙ පොරුණකපණ්ඩතා අනුප්පන්නෙ බුද්ධි බාහිරකපබ්බජ්ජං
පබ්බජ්ජිතා පඤ්චිලමත්තකං රක්ඛන්තාපි ලොණසකබරාමත්තකං
පුත්තදිව්‍යසන්ධාය නිදහනෙත ගර්භිංසු. තුමො පත එවරුපෙ නියතාණික
සාසනෙ පබ්බජ්ජිතා දුතියතතියදිව්‍යසන්ධාය සනතිධිං කරොන්තො අයුත්තං
කරොටාති චන්ධා අතිතං ආහරි :-

අතීතෙ ගක්ඛාරරට්ඨි බොධිසත්තො ගක්ඛාරරසෙද්ද පුත්තො
හුන්ධා පිතු අච්චයෙන රජේ පතිට්ඨාය ධම්මෙත රජ්ජං කාරෙයි.
මජ්ඣිමපදෙසෙපි විදෙහරට්ඨි විදෙහො නාම රුජා රජ්ජං කාරෙයි.
තෙ වෙපි රුජානො අදිට්ඨසත්තායාච හුන්ධා අඤ්ඤමඤ්ඤමපි පිරවිස්සාසා
අහෙස්සං. තද්ද මනුස්සා දීඝායුකා ගොන්ති තිංසවස්සසහස්සාති ජීවන්ති.

අපේකද්‍ර ගක්ඛාරරුජා පුණ්ණමුපොසථදිව්‍යෙ සමාදිත්තසිලො
මහාතලෙ පඤ්ඤත්තවරපලලබ්භමජ්ඣගතො විවට්ඨෙත සීහපඤ්ඤරෙන
පාචිතලොකධාතුං ඔලොකෙතොතො අමච්චානං ධම්මත්ථසුත්තකප්පං
කප්පෙනො. නිසිදි. තස්මිං බණ්ණ ගගනතලං අභිලබ්භන්තමෙව පරි
පුණ්ණව්‍යදමණ්ඩලං රුහු අවත්ථරි. ව්‍යදප්පහා අන්තරධායි. අමච්චා
ව්‍යද්‍රොකං අපස්සන්තො ව්‍යදස්ස රුහුතා ගතිතභාවං රසෙද්ද
ආරොවෙස්සං.

රුජා වන්දනා ඔලොකෙනා අයං වන්දෙ ආගනතුකඋපකක්ඛිලෙසෙන උපකක්ඛිලිට්ඨො නිප්පභො ජාතො මය්හමෙපස රුජපරිවායෙ උපකක්ඛිලෙසොව න ඛො පන මෙනං පඤ්ඤාපං යාහං රුහුනා ගහිතවන්දෙ විය නිප්පභො හවෙය්හං විසුද්ධං ගහනතලෙ විරෝධතං වන්ද මණ්ඩලමිව රජං පභාය පබ්බජිකාමි. කීමෙම පරෙන ඔවදිනෙන. කුලෙ ව ගණෙ ව අලගෙහා හුනා අත්තානමෙව ඔවදනෙහා විහරිකාමි ඉදං මෙ පඤ්ඤාපනා විනොදායං ඉවජ්ඨං නං කරොථාති රජං අමච්චානං නිය්සාදෙසි. සො රජං ඡබ්බෙතා ඉසිප්පඤ්ඤා පබ්බජිතා කුසානාභිඤ්ඤා නිබ්බන්ධනා කුසානරුහිමපිටිතො හිමවන්ත පදෙසෙ වාසං කපෙසි.

විදේහරුජාපි සුඛං මෙ සභායස්සාති වාණිජෙ පුච්ඡන්තා තස්ස පබ්බජිතභාවං සුනා මම සභායෙ පබ්බජිතෙ අහං රජෙන කිං කරිකාමිති සත්තයොජනෙ මිට්ඨිලානගරෙ රජං තියොජනසතිකෙ විදේහරට්ඨො සොළසස්ස ගාමසහස්සෙස්ස පූර්වතාති කොට්ඨාගාරුති සොළසසහස්සනාටකිත්ථියො ඡබ්බෙතා පුත්තධිතරො අමනසිකරිතා හිමවන්තපදෙසං පටිසිත්තා පබ්බජිතා පවත්තඵලභොජනො හුනා සමවත්තවාසං වසනො විවරති. තෙ උභොපි සමවත්තවාසං වරන්තා අපරභාගෙ සමාගමිංස්ස. න අඤ්ඤාමඤ්ඤා සඤ්ජාතිංස්ස. සමොදමානා ඵකතොව සමවත්තවාසං වසිංස්ස. විදේහතාපසො ගඤ්ඤාදර්ශනපසස්ස උපට්ඨානං කරොති.

තෙසං ඵකමි. පුණ්ණමදිවසෙ අඤ්ඤාතරසමි. රුකඛ්ඛුලෙ නිසිදිත්තා ධම්මසුත්තකථාං කථෙන්නානං ගහනතලෙ විරෝධතං වන්දමණ්ඩලං රුහු අවන්ති. විදේහතාපසො කිත්තඛො වන්දස්ස පභානට්ඨාති ඔලොකෙනා රුහුනා ගහිතං වන්දං දිස්වා කො නු ඛො ඵසො ආවරිය වන්දං අවන්ති නිප්පභමකාසිති පුච්ඡ. අත්තවාසික අයං රුහු නාම වන්දස්සකො උපකක්ඛිලෙසො විරෝධිතං න දෙති. අහමි රුහු පහං වන්දමණ්ඩලං දිස්වා ඉදං පරිසුද්ධවන්දමණ්ඩලං ආගනතුක උපකක්ඛිලෙසෙන නිප්පභං ජාතං මය්හමි ඉදං රජං උපකක්ඛිලෙසො යාව වන්දමණ්ඩලං රුහු විය ඉදං නිප්පභං න කරොති තාව පබ්බජිකාමිති විනොදායං තදෙව රුහුගහිතං වන්දමණ්ඩලං ආරමභං කන්තා මහාරජං ඡබ්බෙතා පබ්බජිතොති. ආවරිය නං ගඤ්ඤාදර්ශනා. ආම අහනති. ආවරිය අහමි විදේහරට්ඨො මිට්ඨිලානගරෙ විදේහරුජා නාම නනු මයං අඤ්ඤාමඤ්ඤා අදිට්ඨසභායාති. කිං පන තෙ ආරමභං අහොසිති. අහං තුමෙහ පබ්බජිතාති සුනා අදා පබ්බජ්ජාය ගුණං අදාසාති තුමෙහෙව ආරමභං කන්තා රජං පභාය පබ්බජිතොති.

තෙ තතො පට්ඨාය අතිවිය සමග්ගා සමොදමානා පවත්තඵල භොජනා හුනා විහරිංස්ස. තත්ථ දීඝරත්තං වසිත්තා ව පන ලොණමිල සෙවනත්ථාය හිමවන්තතො ඔතරිත්තා ඵකං පට්ඨන්තාමං පාපුණ්ණංස්ස. මනුස්සා තෙසං ඉරියාපටෙ පටිදිත්තා හිතං දත්තා පටිඤ්ඤා ගහෙත්තා

අරඤ්ඤ රතනිට්ඨානාදිති මාපෙතො වසාපෙසුං. අනතරුමග්ගෙපි ණසං භතතකිච්චකරණන්ථාය උදකථාපුකට්ඨානෙ පණ්ණසාලං කාරෙසුං. තෙ පච්චන්තගාමෙ භික්ඛං වරිතො තාය පණ්ණසාලාය නිසීදිතො පරිභුඤ්ජිතො අත්තනො වසනට්ඨානං ගච්ජන්ති.

තෙපි තෙසං මනුස්සා ආහාරං දදමානා එකදු ලොණං පතෙන පකඛිපිතො දෙනති. එකදු පණ්ණපුටෙ බන්ධිතො දෙනති. එකදු අලොණ කාහාරමෙව දෙනති. තෙ එකදිවසං පණ්ණපුටෙ බහුතරං ලොණං අදංසු. වෙදෙහතාපසො ලොණං ආදාය ගන්තො බොධිසත්තස්ස භතත කිච්චකාලෙ පභොතකං දතො අත්තනො පමාණයුත්තං ගගෙතො අතිරෙකං පණ්ණපුටෙ බන්ධිතො අලොණකදිවසෙ භවිස්සතිති තිණ්වට්ටි අත්තරෙ යපෙසි.

අථ එකදිවසං අලොණකෙ ආහාරෙ ලඳුබ් වෙදෙහො ගක්ඛාරස්ස භික්ඛාභාජනං දතො තිණ්වට්ටිඅත්තරතො ලොණං ආගරිතො ආවරිය ලොණං ගණ්ඨාථාති ආග. අජ්ජ මනුස්සෙහි ලොණං න දින්නං තිං කුතො ලභිති. ආවරිය පුරිමදිවසං මනුස්සා බහුං ලොණමදංසු අපාතං අලොණකදිවසෙ භවිස්සතිති අතිරෙකං යපෙසිනති. අප නං බොධි සතෙතො මොසපුරිස තියොජ්නසතිකං විදෙහරට්ඨං පභාය පබ්බජිතො අක්ඛිඤ්චනභාවං පත්වා ඉදුති ලොණසකඛරාය වණ්ඤං ජනෙසිති තජේජ්ඣා ඔවදනොතො පඨමං ගාථමාහ :-

හිතො ගාමසහස්සාති පරිපුණ්ණාති සොළස,
කොට්ඨාගාරති පීතාති සන්තිධිං දුතිකුබ්බසිති.

තත්ථ-කොට්ඨාගාරානිති සුවණ්ණරජභමණිමුත්තාදිරත්තකොඨා ගාරතිවෙව දුස්සකොට්ඨාගාරධඤ්ඤකොට්ඨාගාරතිව. පීතානිති පුරති. සන්තිධිංදුති කුබ්බසිති ඉදුති සො භවිස්සති තතියදිවසෙ භවිස්සතිති ලොණමත්තං සන්තිධිං කරෙසිති.

වෙදෙහො එවං ගරහියමානො ගරහං අසහනොතො පටිපකෙබා හුතො ආවරිය කුමෙහ අත්තනො දෙසං අදිස්වා මය්ගමෙව දෙසං පස්සථ නත්ත කුමෙහ කිමෙම පරෙත ඔවදිනෙන අත්තාතමෙව ඔවදිස්සා මිති රජ්ජං ඡබ්බෙතො පබ්බජිතො කුමෙහදුති මං කඛමා ඔවදථාති දුතියං ගාථමාහ :-

හිතො ගක්ඛාරවිසයං පසුතධතධාතියං,
පසාසතිතො තිකඛනොතො ඉධදුති පසාසසිති.

තත්ථ-පසාසනිතොති ඔවාදුනුසාසනිදුතනො. ඉධදුතීති ඉදුති ඉධ අරඤ්ඤ කස්මා මං ඔවදථාති.

තං සුත්වා බොධිසඤ්ඤා තතියං ගාථමාහ :-

ධමමං භණාමි වෙදෙහ අධමෙමා මෙ න රුච්චති,
ධමමං මෙ භණමානස්ස න පාපමුප්පිප්පතිති.

තත්ත්ව-බලවත්ත සභාවං බුද්ධාදීහි වණ්ණේතං පසත්තං කාරණමෙව,
 අබලවත්තං මෙ න රුච්චතීති අබලවත්තං නාම අසභාවො මයං කදාපි න
 රුච්චති. න පාපමුප්ප්පතිති මම සභාවමෙව කාරණමෙව භණ්ණත්තං
 පාපං නාම හදයෙ න අලලියති ඔවාදදානං නාමෙතං බුද්ධපච්චික
 බුද්ධසාවකබොධිසත්තානං පවෙණි තෙති දිනෙතාවාදං බාලා න
 ගණ්ණනති ඔවාදදායකස්ස පන පාපං නාම නත්ති.

“තිබ්බිනංව පවත්තාරං යං පසෙස වජ්ජදස්සිනං,
 තිග්ගස්සවාදිං මෙධාපිං තාදිසං පණ්ණිතං භජේ,
 තාදිසං භජමානස්ස සෙය්‍යො හොති න පාපියො.

ඔවදෙය්‍යානුසාසෙය්‍ය අසබ්බාව තිවාරයෙ,
 සතං හි සො පියො හොති අසතං හොති අපපියො”ති. a

වෙදෙහතාපසො බොධිසත්තස්ස කථං සුඤ්ඤා ආවර්ග අත්තිසිතං
 කථෙතොනාපි පරං සට්ඨංතා රුච්ඤ්ඤා කථෙත්තුං න වට්ටති තිං මං
 කුණ්ඩසත්තෙත මුණ්ණිකොතො විශ් අතිඵලස්ස කථෙසීති වච්ඤා වතුත්තං
 ගාථමාහ :-

යෙන තෙනපි වණ්ණෙන පරෙ ලහති රුප්පතං,
 මහත්ථියමපි වෙ වාචං න තං භාසෙය්‍ය පණ්ණිතොති.

තත්ත්ව-සෙන තෙනපි බලවත්තෙනාපි කාරණෙන. ලහති
 රුප්පතනති සට්ඨතං දුස්සතං කුප්පතං ලහතියෙව. න නං භාසෙය්‍යාති
 තස්මා තං පරපුග්ගලං යාය සො වාචාය රුප්පති තං මහත්ථියං
 මහත්තං අත්තිසිතමපි වාචං න භාසෙය්‍යාති අත්තො.

අපස්ස බොධිසත්තො පඤ්ඤමං ගාථමාහ :-

කාමං රුප්පතු වා මා වා භුසං වා විකිරියසතු,
 ධම්මං මෙ භණ්මානස්ස න පාපමුප්ප්පතිති.

තත්ත්ව-කාමනති එකංසෙන. ඉදං චුත්තං හොති-අසුත්තකාරකො,
 පුග්ගලො අසුත්තං තෙ කතනති ඔවදියමානො එකංසෙනෙව කුප්පිකු
 වා මා වා කුප්පිකු අපවා භුසමුට්ඨි විශ් විකිරියසතු මයං පන ධම්මං
 භණ්ණත්තං පාපං නාම නත්ති.

එවඤ්ඤා පන වච්ඤා (න බො අහං ආනන්ද තථාපරකකම්මස්සාමි යථා
 කුලිකකාරෙ ආමකමතතිකෙ තිග්ගස්සෙ තිග්ගස්සාහං ආනන්ද වන්ධාමි
 යො සායෙ සො ධස්සතිති ඉමස්ස සුගතොවාදස්ස අනුරූපාය පටි
 පතති යා ධ්වං යථා කුලිකකාරෙ භාජනෙසු පුනපුන ආකොටෙතා,
 ආකොටෙතා ආමනං අගහෙතා පකකමෙව භාජනං ගණ්ණාති එවං
 පුනපුනොවදිතා තිග්ගණ්ණිතා පකකභාජනසදිසො පුග්ගලො ගහෙ
 තබ්බොති දස්සෙත්තුං*) පුන තං ඔවදනොනා :-

a. බලවත්ත-පණ්ණිතවග්ග . අයං පව්‍යා සකකපි ගොජනො අබ්බපාදො විශ් බායති.

නො වෙ අස්ස සකා බුද්ධි විනයො වා සුසිකතිනො,
වනෙ අකුමතිසොව චරෙය්‍ය බහුකො ජනො.

යස්මා ව පනිබෙකවෙව ආචාරමති සුසිකතිනා,
විනිතවිනයා ධිර වරනති සුසමාතිනාති.

ඉදං ගාථාවමාන.

තස්සන්ධො-සමම වෙදෙහ ඉමෙසං හි සත්තානං සවෙ අත්තනො
බුද්ධියා පණ්ණිනෙ ඔවාදදයකෙ නිස්සංග ආචාරපණ්ණතතිවිනයො
සුසිකතිනො න භවෙය්‍ය එවං සන්නෙ යථා තිණ්ලතාදිගහණේ චන්ත
අකුමතිසො ගොවරුගොවරං සාසඛකතිරසඛකඤ්ච සානං අජා
නන්නො වරති තථා තුමහාදිසො බහුකො ජනො චරෙය්‍ය යස්මා පන
ඉබෙකවෙව සකාය බුද්ධියා රතිනා සත්තා ආචරියසනතිකෙ ආචාර
පණ්ණතතියා සුසිකතිනා තස්මා ආචරියෙහි අත්තනො අත්තනො
අනුරූපෙන විනයෙන විනිතත්තා විනිතවිනයා සුසමාතිනා එකග
විතතා හුත්වා වරනතිති ඉමිනා ඉදං දසෙය්‍යති ඉමිනා හි සත්තන
ගිතිනා හුත්වා අත්තනො කුලානුරූපං පබ්බජිතෙන පබ්බජ්ජානුරූපා
සිකා සිකතිබබ්බා ගිතිනොපි හි අත්තනො කුලානුරූපෙසු කසිගො
රකාදිසු සිකතිතාව සමපන්නාජිවා හුත්වා සුසමාතිනා වරනති පබ්බ
ජිතාපි පබ්බජ්ජානුරූපෙසු පාසාදිකෙසු අභිකකන්නපටිකකන්නාදිසු
අධිසිලාධිවිතතඅධිපඤ්ඤාසිකාසු සිකතිතාව විගතවිකෙඛපා සුසමා
තිනා වරනති. ලොකස්මිං හි :-

“බාහුසවඤ්ච සිපපඤ්ච විනයො ව සුසිකතිනො,
සුභාසිතා ව යා වාචා එතං මහිගලසුත්තම”නති. 1

තං හුත්වා වෙදෙහතාපසො ආචරිය ඉතො පටිසාය මං ඔවදථ
අහං අනධිවාසකජාතිකතාය තුමෙහති සද්ධිං කපෙසිං තං මෙ බමථාති
වජ්ඣනි මහාසත්තං බමාපෙසි.

තෙ සමග්ගාවාසං වසිත්වා පුන හිමවන්තමෙව අගමංසු. තත්‍ර බොධි
සත්තො වෙදෙහතාපසස්ස කසිණපරිකමමං කපෙසි. සො තං කත්වා
අභිඤ්ඤා ව සමාපත්තියො ව නිබ්බතෙකසි. ඉති තෙ උගොපි අපරි
භිතජ්ඣානා බුහමලොකපරයණා අගෙසුං.

සන්ධා ඉමං බමමදෙසනං ආහරිත්වා ජාතකං සමොධානෙසි. තද
වෙදෙහො ආනන්දො අගොසි. ගකාරරුජා අභමෙවාති.

ගකාරජානකං.

7. 2. 2.

අත්තානං සඛකමං කඤ්චාති ඉදං සන්ධා ජේතවනෙ විහරන්නො
ඤ්ඤාත්ථවරියං ආරබ්භ කපෙසි. වජ්ඣ භද්දසාලජාතකෙ ආවිභවිස්සති.
තද පන බමමසභායං කථං සමුට්ඨාපෙසුං ආවුසො සමමාසමුද්දො

ඤ්ඤානානං අත්ථං වරතීති. සත්ථා ආගන්තුකා කායභුක්ඛ භික්ඛවෙ ඵතරති කථාය සනතිසින්නාති පුච්ඡිති. ඉමාය නාමාති වුත්තෙත න භික්ඛවෙ ඉදුත්තෙව පුබ්බෙපි තථාගතො ඤ්ඤිතං අත්ථං වරත්තෙවාති වතී අතීතං ආහරි :-

අතීතෙ බාරුණසීයං බ්‍රහ්මදත්තෙත රජං කාරෙත්තෙත බොධිසත්තො කපිගෝතීයං නිබ්බතතීති. වයපපත්තො ආරොහපරිණාහසම්පත්තො ථාමබලුපෙත්තො පඤ්චහත්ථිබලපරිමාණො අසීතිසහස්සකපිගණපරි වාරො ගිමවන්තපදෙසෙ වසති. තත්ථ ගඞ්ඤාතීරං නිස්සාය සාබාවිච්ච සම්පත්තො සන්දළ්ඡායො බහලුපත්තො පබ්බතකුටං වීය සමුග්ගතො අමරරුක්ඛො අගොසි. නිත්‍රොධරුක්ඛොතිපි වදන්ති. තස්ස මධුරුති ඵලාති දිබ්බගඤ්ඤරසසද්ධිසාති මහන්තාති මහන්තකුමහපමාණාති. තස්ස ඵකිස්සා සාබාය ඵලාති ඵලෙ පතන්ති. ඵකිස්සා ගඞ්ඤාජලෙ. විත්තං සාබානං ඵලාති මජ්ඣෙ රුක්ඛමුලෙ පතන්ති.

බොධිසත්තො කපිගණං ආදාය තත්ථ ඵලාති බාදත්තො ඵකසම් කාලෙ ඉමස්ස උදකෙ පතිතඵලං නිස්සාය අමානං හයං උපපජ්ජිස්ස තිති උදකමත්තෙ සාබාය ඵකං ඵලමපි අනවසෙසෙති. පුප්ථකාලෙ කළායමත්තකාලතො පට්ඨාය බාදපෙති වෙව පාතාපෙති ව. ඵවං සත්තෙපි අසීතිසා වාතරසහස්සෙති අදිට්ඨං කිපිලුකපුටපරිව්ඡන්තං ඵකං පක්කඵලං නදියං පතිති. උද්ධං ව අධො ව ජාලං බක්ඛාපෙති. උදකකිළං කිලන්තස්ස බාරුණසිරිඤ්ඤ උද්ධජාලෙ ලග්ගි. රඤ්ඤ දිවසං කිලිති. සායං ගමණසමයෙ කෙවට්ටා ජාලං උක්ඛිපන්තා තං දිස්වා අසුකඵලං නාමාති අජානන්තා රඤ්ඤ දස්සෙසු.

රුජා කිං ඵලං නාමෙත්තති පුච්ඡි. න ජානාම දෙවාති. කෙ ජාතිස්සන්තීති. වනවරකා දෙවාති. සො වනවරකෙ පක්කොසාපෙති. තෙසං සනතිකා අමිපක්කන්ති සුචා සුරිකාය ඡිද්ධිති. පඨමං වන වරකෙ බාදපෙති. පච්ජා අත්තනාපි බාදි. ඉත්ථාසාරස්සපි අමච්චානමපි දුපෙසි. රඤ්ඤ අමිපක්කරසො සකලසරීරං ඵරිති. අට්ඨාසි.

සො රසගණනාය බජ්ඣති. තස්ස රුක්ඛස්ස භීතට්ඨානං වනවරකෙ පුච්ඡිති. තෙති ගිමවන්තපදෙසෙ නදීතීරෙති වුත්තෙත බහුතාවාසඞ්ඤා වෙ බක්ඛාපෙති. වනවරකෙති දෙසිතමග්ගෙත උද්ධස්සෙතං අගමාසි. ඵත්තකාති දිවසාතීති පරිවේදෙ න කපිතො අනුපුබ්බෙත තං ඤානං පති. ඵසො සො දෙව රුක්ඛොති වනවරකා රඤ්ඤ ආවිකම්පු.

රුජා නාමං ඤාපෙති. මහාජනපරිවුත්තො පදසා තත්ථ ගන්තුකා රුක්ඛමුලෙ සයනං පඤ්ඤාපාපෙති. අමිපක්කාති බාදිති. නානග්ග රසගොජනං භුඤ්ඤිති. නිපජ්ජි. සබ්බාසු. දිසාසු ආරක්ඛං ඤාපෙති. අග්ගිං කරිංසු. මහාසත්තො මනුස්සෙසු නිද්දං ඔක්කත්තෙසු අභිසරන්ත සමයෙ පරිසාය සද්ධිං අගමාසි. අසීතිසහස්සවාතරං සාබාය සාබං වරන්තා අමාති බාදන්ති.

රුජා පවුරැසිනි කපිගණං දිසවා මනුසො උට්ඨාපෙනි ධනුග්ගෙ පකෙකාසාපෙනි යථා එතෙ එලබාදකා වානර න පලායන්ති තථා තෙ පරික්ඛිපිනි විජ්ඣාප සො අමබාති ච වානරමංසඤ්ච බාදිසාමාති ආහ. ධනුග්ගහා සාමුති සල්පට්ඨජිනි රුකං පරිවාරෙනි සරෙ සත්තයතිනි අට්ඨංසු. තෙ දිසවා වානර මරණභූතීනා පලායිතුං අසකෙකානා මහාසතාං උපසඬකම්භිනි දෙව පලායනමකකටෙ විජ්ඣිසාමාති රුකං පරිවාරෙනි ධනුග්ගහා සීනා කිං කරෙමාති පුට්ඨිනි කම්පමානා අට්ඨංසු.

බොධිසතො මා භාසිත් අහං වො ජීවිතං දසසාමීති වානරගණං සමසාසෙනි උජ්ජිකං උග්ගතසාබං අභිරුරුහ ගඞ්ඨාභිමුඛං ගතසාබං ගතනි තසාං පරියන්තතො පකඤ්ඤිනි ධනුසතමිතතං ආනං අතිකකම්ම ගඞ්ඨාතීරෙ එකසම්මි ගුම්බමන්තෙ පතිනි තතො ඔරුග්ග මමාගතට්ඨානං එතතකං හවිසානීති ආකාසං පරිවර්ථිඤ්ඤිනි එකං වෙත්ත ලතං මුලෙ ජීඤ්ඤිනි සොධෙතිනි එතතාං ආනං රුකෙබ්බ ඛණ්ඩිසාති එතතකං ආකාසට්ඨං හවිසානීති ඉමාති වෙ ආනාති වචන්තෙති අතතතො කට්ඨං බන්ධනට්ඨානං න සලලකෙබ්බි.

සො තා ලතං ආදාය එකං කොටිං ගඞ්ඨාතීරෙ පතිට්ඨිතරුකෙබ්බ ඛණ්ඩිනි එකං අතතතො කට්ඨං බන්ධිනි වානරවර්තනවලාහකො විශ් වෙගෙන ධනුසතමිතතං ආනං ලබ්බිනි කට්ඨං බඬ්ඨට්ඨානසං අසලකතිතතා රුකං පාපුණ්ණිතුං අසකෙකානො උභොති හන්තීති අමබසාබං දළහං ගණතිනි වානරගණසං සඤ්ඤා අදාය සීසං මමපිට්ඨිං මඤ්ඤමානා වෙත්තලතාය සොභිගමණං ගට්ඨපාති. අසීතිසහසංවානර මහාසතාං වඤ්ඤිනි බමාපෙනි තථා අගමංසු.

තද දෙවදත්තොපි මකකටො හුනි තෙසං අබ්භන්තරෙ භොති. සො අයං මෙ පට්ඨාමිතතසං පිට්ඨිං පසසිතුං කාලොති උච්චසාබං ආරුග්ග වෙගං ජනෙනි තසං පිට්ඨිං පති. මහාසතතසං හදයං ජිජ්ජි. බලවචෙදනා උපපජ්ජි. සොපි තං වෙදනාමිතතං කති පකකාමි. මහාසතො එකකොව අගොසි.

රුජා අතිඤ්ඤානො වානරෙහි ච මහාසතෙන ච කතකිරියං සබ්බං දිසවා අයං තිර්ථිකො හුනි අතතතො ජීවිතං අග ණෙනි පරිසාය සොභිතාවමෙව අකාසීති විනොනො තිපජ්ජි. සො පහාතාය රතතියා මහාසතතසං තුසසිනි න යුතතං ඉමං කපි රුජානං නාසෙතුං උපායෙන තං ඔතාරෙනි පටිජ්ඣතිසාමීති අනොගඞ්ඨාය සඬසාටං යපෙනි තත් අට්ටකං බන්ධාපෙනි සණ්කං මහා සතා ඔතරුපෙනි පිට්ඨිං කාසාවචන්තං පන්රුපෙනි ගඞ්ඨාද කෙත නභාපෙනි එණිතොදකං පායෙනි පරිසුඬසිරිං සහසං පාකතෙලෙන අබ්භඤ්ජාපෙනි සයනපිට්ඨි එලකවමං සන්ධපෙනි තත් තං තිපජ්ජාපෙනි අතතතා නිවෙ ආසනෙ තිසිදිනි පසමං ගාථාමාන :-

අත්තානං සඛකමං කඤ්ඤා යො සොඤ්ඤා සමතාරසී,
කිං තං තෙසං කිමො තුඤ්ඤා භොගනි එතෙ මහාකපිනි.

තස්සථො-අලොක මහාකපි සො තං අත්තානං සඛකමං කඤ්ඤා
තුලං ආරොපෙතා ඒවිතං පරිච්චජිතා ඉමෙ වානරෙ සොඤ්ඤා සම
තාරසී බෙමෙන සත්තාරෙසී. කිං තං තෙසං භොගි කිමො තුඤ්ඤා වා
කිංසු එතෙ භොගනීති.

තං සුඤ්ඤා බොධිසත්තො රුජානං ඔවදදිනො සෙසා ගාථා අභාසී:-

රුජාහං ඉස්සරො තේසං සුඵස්ස පරිහාරකො,
ගෙසං සොකපරෙතානං භිතානං තෙ අරිඤ්ඤං.

උලලඛ්ඤාසීඤා අත්තානං විස්සට්ඨධනුනො සනං,
තතො අපරපාදෙසු දළහං බඳුං ලතාගුණං.

ජිහ්නබ්බමිව වාතෙන නුණේණා රුකං උපාගමං,
සොහං අප්පභවං තත්ථ සාධං හත්ථෙති අග්ගති.

තං මං විශායනං සන්තං සාධාය ව ලතාය ව,
සමනුක්කමන්තා පාදෙති සොඤ්ඤා සාධාමිගා ගතා.

තං මං තතපතෙ බන්ධො වධො මෙ ත තපෙස්සති,
සුබමාහරිතං තෙසං යෙසං රජ්ජමකාරසී.

එසා තෙ උපමා රුජ තං සුණොති අරිඤ්ඤං¹
රක්ඛන්ද්‍රවස්ස යොග්ගස්ස බලස්ස නිගමස්ස ව,
සබ්බෙසං සුබමෙත්ථබ්බං බත්තියෙන පජාතනාති.

තත්ථ-තෙසනති තෙසං අසීතිසහස්සානං වානරානං. භිතානාගෙනති
තව විජ්ඣිතත්ථාය ආණාපෙතා ධීතස්ස භිතානං. අරිඤ්ඤොති රුජානං
ආලපති. රුජා හි වොරුදිනං අරිතං දමනතො අරිඤ්ඤොති චුච්චති.
විස්සට්ඨධනුනො සනාති අනාරොපිතධනුසතපමාණං යානං අත්තානං
ආකාසෙ උලලඛ්ඤාසීඤා විස්සරේජිතා. නනොති ඉමලො රුකං ලඛ්ඤ
සීඤා ගතට්ඨානතො. අපරපාදෙසුති පව්ජාපාදෙසු. ඉදං කට්ඨාගං
සන්ධාය චූතතං. බොධිසත්තො හි කට්ඨාගෙන තං ලතාගුණං දළහං
බන්ධිතා පව්ජිතපාදෙති භූමිං අක්කමිතා විස්සරේජිතා වාතවෙගෙන
ආකාසං පක්කන්දි. නුණේණාරුකං උපාගමිනි වාතවජිත්තං අබ්බමිව
අත්තනො වෙගජිතෙන වාතෙන නුණේණා යථා වාතවජිත්තබ්බං
වාතෙන එවං අත්තනො වෙගෙන නුණේණා හුඤ්ඤා ඉමං අමරරුකං
උපාගමිං. අප්පභවති සොහං තත්ථ ආකාසප්පදෙසෙ රුකං පාපුණ්ඤ්ඤං
අප්පභොගෙනා තස්ස රුකස්ස සාධං හත්ථෙති ගගෙසිනති අත්ථො.
විශායනාති රුකස්සාධාය ව වෙත්තලතාය ව විණාය හමරතනාති විශ
විතතං ආකඛ්ඣිතසරීරං. සමනුක්කමන්තාති මයා අනුඤ්ඤාතා මං
වන්දිතා බමාපෙතා පාදෙති සමනුක්කමන්තා නිරන්තරමෙව අක්ක
මන්තා සොඤ්ඤා ගතා. තං මං න තපතෙ බන්ධොති තං මං නාපි සො

1. සී. ඉං. අත්ථසඤ්ඤාති කතා.

වලලියා බිනෙකි තපති නාපි ඉදුනි මරණං නපෙසසනි කිං කාරණං. සුඛ මාහරිතං නෙසනති යසමා සෙසං අහං රජ්ජමකාරසිං නෙසං මයා සුඛ මාහරිතං එතෙහි මහාරුජ අයං නො උප්පන්නං දුක්ඛං හරිතියා සුඛං ආහරිසසනිති මං රජානං අකංසු අහමි තුමනාකං උප්පන්නං දුක්ඛං හරිසසනිමිවෙව එතෙසං රුජාජානො නං අජර්මයා එතෙසං මරණදුක්ඛං හරිතියා ජීවිතසුඛං ආහමි තෙන මං නාපි බිනෙකි තපති න මරණවධො තපෙසසනි. එසා නෙ උපමාති එසා නෙ මහාරුජ මයා කතකිරියාය උපමා. නං සුණොහිති තසමා ඉමාය උපමාය සංසදෙතියා අත්තනො දියමානං ඔවාදං සුණාහි. රඤ්ඤා රට්ඨසසනිති මහාරුජ රඤ්ඤා නාම උච්ඡ්වයනෙන උච්ඡ්වං විය රට්ඨං අපිලෙතියා වතුබ්බිධං අගතිං පහාය වතුහි සබ්බහවච්ඡුති සබ්බහනනෙන දසසු රුජබ්බෙමසු පතිට්ඨාය මයා විය අත්තනො ජීවිතමපි පරිච්චජිතියා කිනතිමෙ රට්ඨවාසිනො විගතහයා ගිලහකාලෙවිච්චාරා ඤාතීති ව පරිවාරකෙති ව පරිවාරිතා උරෙ පුත්තෙන නච්චාපෙනා සිතෙන වාතෙන විජ්ජමානා යථාරුචිං අත්තනො සත්තකං පරිභුඤ්ජන්තා කාසිකවෙතසිකසුඛසමබ්බිතො භවෙය්සනති සකලරට්ඨසස ව රථසකවාදිසුත්තවාහනසස යොග්ගසස ව පතතිකා සඛාතසස බලසස ව නෙගමජාතපදසඛාතසස නිගමසස ව සබ්බෙසං සුඛමෙව එසිතබ්බං ගවෙසිතබ්බනති අනෙථා. ඛනතිගෙන පජානනාති ඛෙත්තානං අධිපතිභාවෙන ඛනතිගොති ලද්ධිනාමෙන පත එතෙන අවසෙසසනෙන අතිකකමම පජානනා ඤාණසමපන්නෙන භවිතබ්බනති.

එවං මහාසනෙතා රුජානං ඔවදනෙනා අනුසාසනෙතාව කාල මකාසි. රුජා අමවෙව පකෙකාසාපෙනා ඉමසස කපිරුජසස රුජුතං විය සරිරකිච්චං කරෙථාති වතියා ඉත්ථාගාරමපි ආණාපෙසි තුමෙන රත්තවත්ථිවත්ථා විකිණ්ණකෙසා දණ්ඩදීපිකහත්ථා කපිරුජානං පරිවාරෙතියා ආලාහනං ගච්ඡ්ථාති.

අමච්චා දුරුතං සකට්ඨතමතෙතන විතතං කරිතියා රුජුතං කරණ නියමෙනෙව මහාසත්තසස සරිරකිච්චං කතියා සිසකපාලං ගහෙතියා රඤ්ඤා සන්තිකං අගමංසු. රුජා මහාසත්තසස ආලාහනෙ වෙතියං කාරෙතියා දීපෙ ජාලාපෙතියා ගනිමාලාදීති පුජෙතියා සිසකපාලං සුචණ්ණඛවිතං කාරෙතියා කුත්තගෙග ධපෙතියා පුරතො කාරෙතියා ගනිමාලාදීති පුජෙතෙනා බාරුණසිං ගන්තියා අනෙතාරුජවාරෙ ධපෙතියා සකලතගරං සජ්ජාපෙතියා සත්තාහං පූජං කාරෙසි.

අථ නං ධාතුං ගහෙතියා වෙතියං කාරෙතියා ශාවජීවං ගනිමාලාදීති පුජෙතෙනා බොධිසත්තසස ඔවාදෙ පතිට්ඨාය දුනාදීති පුඤ්ඤාති කරෙතෙනා ධම්මෙත රජ්ජං කාරෙතියා සග්ගපරායණො අහොසි.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිතියා සච්චාති පකාසෙතියා ජාතකං සමොධානෙසි. තදා රුජා ආනදෙඤ අහොසි. දුට්ඨිකපි දෙවදත්තො. පරිසා බුද්ධපරිසා. කපිරුජා පත අහමෙවාති.

මහාකපිත්තකං.

7. 2. 3.

අමබාහමදදං චනමනතරසමිනති ඉදං සන්ථා ජෙනවනෙ විහරනො කිලෙසතිග්ගහං ආරබ්භ කපෙයි. චන්ද්‍ර පාණීයජාතකෙ ආවිහවිසාති.

තද්‍ර පන සාවන්තියං පඤ්චසනා සහායකා පබ්බජිතා අනොතොපිසන්ථා රෙ වසමානා අඤ්ඤාත්තසමයෙ කාමවිතකකං විතකකාසිංසු. සන්ථා අත්තනො සාවකො රතතියා තයො වා රෙ දිවසස්ස තයො වා රෙති රතතින්ද්‍රිවං ඡවා රෙ ඔලොකෙනොතො කිති අණ්ඨං විය වමරි වාලුතිං විය මාතා පියපුත්තං විය එනවකුක්කො පුරිසො වකුක්කං විය රකති. තස්මිං තස්මිංයෙව බණේ උප්පන්නකිලෙසං නිග්ගණ්ඨාති. සො තං දිවසං අඤ්ඤාත්තසමයෙ ජෙනවනං පරිගණ්ඨනොතො තෙසං භික්ඛූනං විතකකසමුද්‍රවාරං ඤාතො ඉමෙසං භික්ඛූනං අබ්භන්තරෙ අයං කිලෙසො වසිස්සෙනො අරහත්තස්ස ගෙතුං ඡන්දිස්සති ඉදුනෙව තෙසං කිලෙසං නිග්ගණ්ඨිතො අරහත්තං දස්සාමිති ගන්තිකුටිතො නිකම්භිතො ආනන්දපෙරං පනෙකාසිතො ආනන්ද අනොතොපිසන්ථා රෙ වසනකාභික්ඛු සබ්බෙව සන්තිපාතෙතිති සන්තිපාතාපෙතො පඤ්ඤාත්ත බුද්ධාසනෙ නිසිදිතො න භික්ඛවෙ අනොතො පවත්තකිලෙසානං වසෙ වත්තිතුං වට්ටති කිලෙසො භි වසිස්මානො පච්චාමිතො විය මහාවිතාසං පාපෙති භික්ඛූනා නාම අප්පකම්පි කිලෙසං නිග්ගණ්ඨිතුං වට්ටති. පොරුණක පණ්ඩිතා අප්පමත්තකං ආරම්භණං දිස්වා අබ්භන්තරෙ පවත්තිතකිලෙසං නිග්ගණ්ඨිතො පච්චෙකබොධිං නිබ්බන්ධෙත්තසුන්ති වතො අතිතං ආගරි :-

අතිතෙ බාරුණසියං බ්‍රහ්මදත්තෙ රජ්ජං කාරෙනො බොධි සත්තො බාරුණසිනගරස්ස වාරගාමෙ කුමහකාරකුලෙ නිබ්බන්තිතො වයප්පත්තො කුටුම්භං සණ්ඨපෙතො එකං පුත්තඤ්ච ධිතරඤ්ච ලභිතො කුමහකාරකම්මං නිස්සාය පුත්තදුරං පොසෙයි.

තද්‍ර කාලිංගරට්ඨෙ දන්තපුරනගරෙ කරණ්ඩු නාම රජා මහත්තන පරිවාරෙන උය්‍යානං ගච්ඡන්තො උය්‍යානවා රෙ ඵලගාරහරිතං මධුර ඵලං අමරරුක්කං දිස්වා ගච්ඡිකම්බුගතොයෙව හන්ථං පසාරෙතො එකං අමපිණ්ඩං ගගෙතො උය්‍යානං පවිසිතො මභලසිලාය නිසින්නො දුතබ්බසුත්තකානං දතො අමබං පරිභුඤ්ජි. රඤ්ඤා ගතිතකාලනො පට්ඨාය සෙසෙති නාම ගගෙතබ්බමෙවාති අමච්චාපි ම්‍රාගමණගහපති කාදයොපි අමබාති පාතෙතො බාදිංසු. පච්ඡා ආගතො රුක්කං ආරුක්ක මුග්ගරෙහි පොථෙතො ඔහග්ගවිහග්ගසාබං කතො ආමකඵලමපි අසෙසෙතො බාදිංසු.

රජා දිවසං උය්‍යානෙ කිලිච්චා සායණසමයෙ අලඞ්ඝන ගච්ඡිකම්බු නිසිදිතො ගච්ඡන්තො තං රුක්කං දිස්වා ගච්ඡිතො ඔත්තරිතො රුක්කමුලං ගන්තො රුක්කං ඔලොකෙතො අයං පාතොව පස්සන්තානං අතිත්තිකරෙ ඵලගාරහරිතො සොහමානො අට්ඨාසි. ඉදුති ගතිතඵලො ඔහග්ගවිහග්ගො අසොහමානො ධිතොති විතොතො පුත්ත අඤ්ඤාතො

ඔලොකෙනෙතො අපරං නිපඡුලං අමරුකං දිස්වා එසරුකෙතො
අත්තනො නිපඡලභාවෙන මුණ්ඩමණිපබ්බතො විශ සොහමානො
සීතො අයං පන ඵලිතභාවෙන ඉමං වාසනං පනෙතො ඉදං අගාර
මඡ්ඤ්චි ඵලිතරුකකසද්ධං පබ්බජ්ජා නිපඡලරුකකසද්ධා සධුතස්සෙව
භයං නිදානස්ස භයං නච්චි මයාපි නිපඡලරුකෙතො විශ හවිතබ්බනති
එලරුකං ආරමමණං කත්වා රුකකමුලෙ සීතකොව තිණි ලකකණාති
සලලකෙතො විපස්සනං වඩෙස්සන්ති පච්චෙකබොධිඤ්ඤං නිබ්බන්ධන්ති
විද්ධංසිතාදුති මෙ මාතුකුච්ඡිකුටිකා විච්ඡින්නා තිස්ස භවෙස්ස පරිසඤ්ඤි
සොධිතා සංසාරකකාරභූමි සොසිතො අස්සසමුද්දො හින්නො අට්ඨි
පාකායෙ නච්චි මෙ පුත පරිසඤ්ඤති ආවජේජනෙතො සබ්බලබ්බාරපති
මණ්ඩතොව අට්ඨාසි.

අථ නං අමච්චා ආහංසු අතිබහුං සීතත් මහාරුජාති. න මයං
රුජාතො පච්චෙකබ්බුද්ධා නාම මයනති. පච්චෙකබ්බුද්ධා නාම තුමාදිසා
න භොනති දෙව්නි. අථ කිදිසා භොනතිති. ඔරෙපිතකෙසමස්ස
කාසාවචන්ද්‍රපරිච්ඡින්නා කුලෙ වා ගණෙ වා අලග්ගා වානච්ඡින්න
වලාහකරුහුමුහුතවන්දමණ්ඩලපරිභාගා හිමවති නන්දමුලකපබ්බාරෙ
වසනති. එවරුපා දෙව පච්චෙකබ්බුද්ධාති. තස්මිං බණෙ රුජා හත්ථං
උකම්පිත්වා සිසං පරමසි. තාවදෙවස්ස ගිහිලිඛිතං අන්තර්ධාසි. සමණ
ලිඛිතං පාතුරහොසි.

“තිව්වරඤ්චි පනෙතො ව වාසි සුචි ව බකිනං,
පරිස්සාවණෙන අට්ඨන්තො සුත්තයොගස්ස භික්ඛුනො”ති.

එවං චුත්තසමණපරිකාරා කායපට්ඨධ්මාච අගෙසුං. සො ආකාසෙ
යත්වා මහාජනයා ඔවාදං දත්වා අතිලපථෙන උන්තර්ගිමිවන්තො
නන්දමුලපබ්බාරමෙව අගමාසි.

ගඤ්ඤාරරට්ඨෙපි තක්කසිලානගරෙ නග්ගජ් නාම මහාරුජා උපරි
පාසාදෙ පලලබ්බවරමඡ්ඤ්චතො එකං ඉත්ථිං එකෙකාගන්තො එකෙක
මණිවලයං පිලකිත්වා අවිදුරෙ නිසීදිත්වා ගත්වා පිංසමානං දිස්වා එතාති
මණිවලයාති එකෙකාගාවෙන න සට්ඨන්ති න විරවන්තිති ඔලො
කෙනෙතො නිසීදි. අථ සා දකඤ්ඤාගන්තො වලයං වාමගන්තෙයෙව
පිලකිත්වා දකඤ්ඤාගන්තො ගත්වා කබ්බිත්වා පිංසිත්වා ආරභී. වාමගන්තො
වලයං දුතියං ආගමම සට්ඨියමානං සද්දමිකාසි. රුජා තාති චෙ වලයාති
අඤ්ඤාමඤ්ඤාං සංසට්ඨන්තාති විරවන්තාති දිස්වා වින්තෙසි ඉදං වලයං
එකෙකාගලෙ න සට්ඨෙසි දුතියං ආගමම සට්ඨෙති සද්දං කරෙති එව
මෙව ඉමෙ සත්තාපි එකෙකා න සට්ඨන්ති න විරවන්ති. චෙ තයො
හුත්වා අඤ්ඤාමඤ්ඤාං සංසට්ඨන්ති කලහං කරෙන්නති. අහං පන කසමීර
ගඤ්ඤාරෙසු චිත්ත රජේජසු රට්ඨවාසිනො විවාරෙමි. මයාපි එකවලයසදි
සෙත හුත්වා පරං අවිවාරෙත්වා අප්පානමෙව විවාරෙන්නො වසිත්වා
වට්ඨන්ති සංසට්ඨනවලයං ආරමමණං කත්වා යථාතිසින්නොව තිණි
ලකකණාති සලලකෙතො විපස්සනං වඩෙස්සන්ති පච්චෙකබොධිඤ්ඤං
නිබ්බන්ධන්ති. ථෙසං පුරිමසදිසමෙව.

විදෙහරටෙයි මිව්ලානගරෙ නිමිණ්ථා තාම භුක්තපානරසො
අමුවගණපරිවුතො විවටසිහපඤ්ඤරෙන අනාරවිටිං පෙක්කමානො
අට්ඨාසි. අපේකො සෙතො සුණ්ඨණ්ණො මංසපෙසිං ගහෙතො ආකාසං
පක්කන්දි. නමෙනං ඉතොවිතොව ගිජ්ඣාදයො සකුණා සමපරිවා
රෙතො ආහාරගෙතු තුණෙතින විජ්ඣන්තා පක්කෙති පහරන්තා
පාදෙති මග්ගන්තා අගමිංසු. සො අත්තනො වධං අසහමානො තං
මංසං ඡබ්බෙයි. අඤ්ඤා ගණති. සකුණා ඉමං මුඤ්ඤිතො තං අනු
බ්බිමිංසු. තෙනපි විසුංඨං අඤ්ඤා අග්ගහෙසි. තමපි තපේව විගෙ
ධෙසුං. රුජා තෙ සකුණෙ දිසො විනෙන්සි යො යො මංසපෙසිං
ගණතිහස්ස තස්සෙව දුක්ඛං යො යො විසුංඤ්ඤි තස්ස තස්සෙව
සුඛං ඉමෙපි පඤ්ඤාමගුණෙ යො යො ගණන්තාති තස්ස තස්සෙව
දුක්ඛං ඉතරස්ස සුඛං ඉමෙ ති බහුන්තං සාධාරණා මය්ගං බො
පන සොළසඉච්ඡහස්සාති මයා විසුංඨමංසපිණ්ණෙන විස සෙනෙන
පඤ්ඤාමගුණෙ පහාග සුඛිතෙන හවිතුං වට්ටතීති. සො යොතිසො
මනසිකරොනො යථාසිතොව තිණ් ලක්ඛණාති සලලක්කෙතො
විපස්සනං වරෙස්සො පචෙකබොධිඤ්ඤානං නිබ්බතෙයි. සෙසං පුරිම
සදිසමෙව.

උපකරපඤ්චාලටෙයි කමටිලකගරෙ දුමඹුවො නාම රජා භූතන පානරුසො සබ්බාලකාරපතිමණ්ඩනො අමච්චගණපරිවුතො විවටසිහ පඤ්ඤරෙන රජබ්ගණං ඔලොකෙනෙනා අට්ඨාසි. තස්මිං බණෙ ගොපාලකා වජ්ජාරං විවරංසු. උසභා වජ්ජනො නිකම්භිකා කිලෙස වසෙන එකං ගාමිං අනුබ්බිකංසු. තතෙකො තිබ්බසිඛො මහාඋසභො අඤ්ඤං උසභං ආගච්ඡන්තං දිස්වා කිලෙසමචේරුතීභූතො තිබ්බසිඛොගා අන්තරසත්ථිති පහරි. තස්ස පහාරමුඛොගා අන්තා නිකම්මංසු. තතෙව ජිවිතකයං පාපුණ්ණි. රජා තං දිස්වා විනොතසි ඉමෙ සත්තා තීරච්ඡානගතො ආදිං භාචා කිලෙසවසෙන දුක්ඛං පාපුණන්ති. අයං උසභො කිලෙසං නිසස්සං ජිවිතකයං. පතොගා අඤ්ඤාපි සත්තා කිලෙසෙගෙව කම්පන්ති. මයා ඉමෙසං සභායානං කම්පනකිලෙසෙ පහාතුං වට්ටතිති. සො ධිතතොව තිණ්ණි ලකභණානි සලලකෙතිතා විපස්සනං වඩෙස්සවා පච්චෙකබොධිඤ්ඤාණං නිබ්බතොසි. සෙසං පුරිම සදිසමෙව.

අපේකදිවෂං තෙ වත්තාථෙ පච්චෙකක්ඛාං භීක්ඛාචාරවෙලං සලලකෙඛනා නන්දමුලපබ්බාරා නික්ඛමම අනොත්තකදහෙ නාගලතා දන්තභවං බාදිනා කතසරීරප්පිඤ්ඤා මනොසිලාතලෙ යනා නිවාසෙනා පත්තවිචරමාදය ඉද්ධියා ආකාසෙ උප්පතිනා පඤ්ඤා වණ්ණවලාගතෙ මග්ගමානා ගතනා බාරණසිතගරචාරගාමස්ස අවිදුරෙ ඔතරිනා එකසමිං එසුභවංතො විචරං පාරුළිනි පත්තං ගහෙනා චාරගාමං පටිච්ඡිනා පිණ්ඩාය වරන්තා බොධිසත්තස්ස ගෙහචාරං සමාපුණිංසු.

බොධිසත්තො නෙ දිස්වා භූට්ඨවිත්තො ගෙහං පච්චෙසෙත්වා
 පඤ්ඤානතාසනෙ නිසීදුපෙත්වා දක්ඛිණොද්ධං දත්වා පඤ්ඤානෙත බාද
 නියෙන භොජනියෙන පරිවිසිත්වා එකමන්තං නිසීදිත්වා සඛ්ඤ්ඤෙරං
 වන්දිත්වා භතෙන භූමිභාහං පබ්බජ්ජා අතිවීය සොභති විපසන්නාති
 වො ඉන්ද්‍රියාති පරිසුද්ධො ඡත්තිවණ්ණො කිනත්‍රු බො ආරම්භං දිස්වා
 භූමෙහ ඉමං භික්ඛාවරියං පබ්බජ්ජං උපගතාති පුච්ඡි. යථා ව සඛ්ඤ්ඤෙරං
 එවං සෙසෙපි උපසඤ්ඤිත්වා පුච්ඡි. අථස්ස තෙ වත්තාදොපි ජනා අහං
 අසුකරට්ඨෙ අසුකතගරෙ අසුකරුජා නාම හුත්වාති ආදිනා නයෙන
 අත්තනො අත්තනො අභීතික්ඛමණ්වන්ත්‍රීති කථෙත්වා පටිපාටියා එකෙකං
 ගාථමාගංසු :-

අමබාහමද්දං වනමන්තරස්මිං
 නිලොභාසං එලිතං සංවිරුල්ලං,
 තමද්දසං එලහෙතු විභග්ගං
 තං දිස්වා භික්ඛාවරියං වරුමි.
 සෙලං සුමට්ටං තරවීරතිට්ඨිතං
 තාරී යුගං ධාරසි අපසද්දං,
 දුතියඤ්ච ආගමම අහොසි සද්දං,
 තං දිස්වා භික්ඛාවරියං වරුමි.
 දිජා දිජං කුණ්ඪමාගරන්තං
 එකං සමානං බහුකා සමෙච්ච,
 ආහාරහෙතු පටිපාතසිංසු
 තං දිස්වා භික්ඛාවරියං වරුමි.
 උසභාහමද්දං යුථස්ස මජ්ඣෙකිං
 වලක්කකුං වණ්ණබලපපන්නං,
 තමද්දසං කාමහෙතු විතුන්නං
 තං දිස්වා භික්ඛාවරියං වරුමිති.

තත්-අමබාහමද්දනති අමබරුක්කං අහං අද්දසං. වනමන්ත
 රස්මිනති වනඅත්තරෙ අමබවනමජ්ඣෙකිති අත්තො. සංවිරුල්ලනති
 සංවර්ධිතං. තමද්දසනති තං උය්‍යානතො නික්ඛිතො. එලහෙතු
 විභග්ගං පුත අද්දසං. තං දිස්වාති තං එලහෙතු භග්ගං දිස්වා පටිලද්ධ
 සංවෙගො පච්චෙකබොධිඤ්ඤාණං නිබ්බතෙත්වා ඉමං භික්ඛාවරිය
 පබ්බජ්ජං උපගතොස්මි තස්මා භික්ඛාවරියං වරුමිති ඉදං සො එලහෙතු
 විභග්ගං අමබරුක්කං දස්සන්නො පට්ඨාය සබ්බං විත්තාවාරං කථෙසි.
 සෙසානං විස්සජ්ජනෙසුපි එසෙව නයො. අහං පනොත්ථ අනුත්තානපද
 වණ්ණකා. සෙලනති මණ්ඩලයං. තරවීරතිට්ඨිතනති වීරනරතිට්ඨිතං.
 පණ්ඩිතපුරිසෙති කතනති අත්තො. යුගනති එකෙකාසමිං එකෙකා
 කත්වා එකං වලයයුගං. දිජාදිජනති ගතිනමංසපිණ්ඩං දිජං අවසෙසදිජා.
 කුණ්ඪපමාගරන්තනති තං මංසපිණ්ඩං ආදිය ගරන්තං. සමෙච්චාති
 සමාගතත්වා සනතිපතිත්වා. පටිපාතසිංසුති කොටෙනතා අනුබන්ධංසු.
 උසභාහමද්දනති උසහං අහං අද්දසං. වලක්කකුනති වලකකුට්ඨං.

බොධිසත්තො එකෙකං ගාථං සුඤ්ඤා සාධු හතෙත කුමභානාමෙවෙනං
 ආරම්භං අනුරූපනාති එකෙකස්ස පච්චෙකවුද්ධස්ස ථුතීං අකාසී.
 තඤ්ච පත චතුති ජනෙති දෙසිභං ධම්මකථං සුඤ්ඤා සරුවාසෙ අත
 පෙකෙබ්බා හුඤ්ඤා පක්කනෙනෙසු පච්චෙකවුද්ධෙසු භූතතපාතරුසො සුඛං
 නිසිනෙතො හරියං ආමනෙතත්වා හද්දෙ එතො වතතාරො පච්චෙකවුද්ධා
 රජ්ජං පහාය පබ්බජිතා අකිඤ්ඤාතා අපළිබොධා පබ්බජ්ජාසුබෙන
 විනිතාමෙනාති අහං පත හතියා ජීවිතං කපෙපමි කිං මෙ සරුවාසෙන
 තිං පුත්තකෙ සඛිගණහනාති ගෙගෙ වසාති වත්වා වෙ ගාථා ආහ :-

කරණඤ්ඤා නාම කලිඛගානං ගඤ්ඤාතඤ්ඤා නග්ගජී,
 නිමිරුජා විදෙහානං පඤ්චාලානඤ්ඤා දුමමුඛො,
 එතෙ රට්ඨාති හිත්වාන පබ්බජිංසු අකිඤ්ඤාතා.

සබ්බෙපිමෙ දෙවසමා සමාගතා
 අග්ගි යථා පජ්ජලිතො තපෙවිමෙ,
 අහමපි එකොව චරිස්සාමි හග්ගවි
 හිත්වාන කාමාති යථොධිකානිති.

තාසං අත්ථො :- හද්දෙ එසසඛසන්ධරපච්චෙකවුද්ධො දත්තපුරෙ
 නාම නගරෙ කරණඤ්ඤා නාම කලිඛගානං ජනපදස්ස රුජා, දුතියො තක්ක
 සිලානගරෙ නග්ගජී නාම ගඤ්ඤාතං ජනපදස්ස රුජා, තතියො මිටිලා
 නගරෙ නිමිරුජාම විදෙහානං ජනපදස්ස රුජා, චතුත්ථො කාමපිලානගරෙ
 දුමමුඛො නාම උත්තරපඤ්චාලානං ජනපදස්ස රුජා, එතෙ එවරූපාති
 රට්ඨාති හිත්වා අකිඤ්ඤාතා හුඤ්ඤා පබ්බජිංසු, සබ්බෙපි මෙති ඉමෙ පත
 සබ්බෙපි විසුඤ්ඤාවෙති පුරිමපච්චෙකවුද්ධෙති සමානා එකතො සමාගතා.
 අග්ගි සථාති යථා හි අග්ගි පජ්ජලිතො ඔහාසති තපෙවිමෙති ඉමෙපි
 තපෙව සිලාදීති පඤ්චති ගුණෙති ඔහාසනාති. යථා ව තෙ තථා අහමපි
 පබ්බජිතො එකො වරිස්සාමිති අත්ථො, හග්ගමිති හරියං ආලපති.
 හිත්වාන කාමානිති රූපාදයො වඤ්ඤාමෙ හිත්වා, සථොධිකානිති
 අත්තතො ඔධිවසෙන ඤිතාති, ඉදං වුත්තං හොති-රූපාදිඔධිවසෙන
 යථාඤිතෙ වඤ්ඤාමෙ පහාය අහමපි පබ්බජිතො එකො වරිස්සාමිති.
 සන්තොධිකානිතිපි පාසො, තස්සත්ථො : යතො උපරතො ඔධි එතෙසනාති
 යතොධිකාති උපරතකොට්ඨාසාති. පබ්බජිස්සාමිති විනාතිතකාලතො
 පට්ඨාය හි කිලෙසකාමානං එතො කොට්ඨාසො උපරතො නාම හොති
 තිරුද්ධො, තස්ස වඤ්ඤාතො කාමකොට්ඨාසොපි උපරතොව හොතිති.

සා තස්ස කථං සුඤ්ඤා මග්ගමපි බො සාමි පච්චෙකවුද්ධානං ධම්මකථං
 සුත්තකාලතො පට්ඨාය සරෙ විත්තං න සණ්ඨාතිති වත්වා :-

අයමෙව කාලො න හි අපඤ්ඤා අප්පි
 අනුසාසිතා මෙ න හවෙග්ග පච්ජා,
 අහමපි එකා වරිස්සාමි හග්ගව
 සකුණිව මුත්තා පුරිස්සස්ස හත්ථාති.

ඉමං ගාථමාහ,

තත්- අනුසාසිතා මේ නි හවෙය්‍ය පව්‍යාති අනුසාසකො ඔවාදකො න හවෙය්‍ය දුලුභතතා ඔවාදකානං තස්මා අයමෙව පබ්බජිතුං කාලො න හි අඤ්ඤා අපච්ඡිති දස්සෙති. සකුණීව මුත්තාති යථා සාකුණීකෙන ගහෙතා සකුණං පච්ඡියං. බිත්තාසු සකුණීසු තස්ස හත්තො මුත්තා එකා සකුණී අතිලපථං ලභිසිතා යථාරුචිතධානං ගතවා එකිකාව වරෙය්‍ය තථාහමපි තව හත්තො මුත්තා එකාව වරිස්සාමිති සයමපි පබ්බජිතුකාමා හුතා එවමාහ.

බොධිසත්තො තස්සා කථං සුතා තුණ්හි අහොසි. සා පන බොධිසත්තං වඤ්ඤාතා පුරෙතරං පබ්බජිතුකාමා සාමි පාණියතිත්ථං ගමිස්සාමි දුරකො ඔලොකෙතිති අටං ආදාය ගච්ඡන්ති විය පලාසිතා නගරසාමනෙත නාපසානං සන්තිකං ගතවා පබ්බජි. බොධිසත්තො තස්සා අනාගමණං ඤාතා සයං දුරකො පොසෙසි.

අපරිභාගෙ තෙසු ථොකං වඩිසිතා අත්තනො අයාතයජානන සමත්තං සමපත්තෙතසු තෙසං විමංසනත්ථං එකදිවසං භතතං පවත්තො ථොකං උත්තණ්ඩුලං පටි එකදිවසං ථොකං කිලින්නං එකදිවසං සුපකකං එකදිවසං අතිකිලින්නං එකදිවසං අලොණං එකදිවසං අතිලොණං. දුරකා නාන අජ්ජ භතතං උත්තණ්ඩුලං අජ්ජ අතිකිලින්නං අජ්ජ සුපකකං අජ්ජ අලොණකං අජ්ජ අතිලොණනති කපෙසුං. බොධිසත්තො ආම තාතාති වතා විනෙතසි ඉමෙ දුරකා ඉදාති ආම පකකලොණිකඅතිලොණාති ජානනති අත්තනො ධම්මතාය ජිවිතුං සකබ්බස්සනති මයා පබ්බජිතුං වට්ටතිති.

අථ තෙ දුරකෙ ඤාතකානං දවා පටිච්ඡාපෙතා අමම නාන ඉමෙ දුරකෙ සාධුතා පොසෙථාති වතා සො ඤාතකානං පරිදෙවන්තානං යෙව නගරා නිකම්භිතා ඉසිපබ්බජ්ජං පබ්බජිතා නගරසාමනෙතයෙව වසි. අථ නං එකදිවසං බාරුණසියං භික්ඛාය වරන්තං පරිබ්බාජිතා දිස්වා වන්දිතා අයං දුරකා තෙ නාසිතා මඤ්ඤාති ආහ. මහාසත්තො නාහං දුරකෙ නාසෙමි තෙසං අත්තනො අයාතයස්ස ජානනකාලෙ පබ්බජිතොවති තිං තෙසං අවිනෙතවා පබ්බජ්ජාය අභිරමාති වතා ඔසානගාථමාහ :-

ආමං පකකඤ්ච ජානනති අථො ලොණං අලොණකං,
තමහං දිස්වාන පබ්බජිං වරෙව තිං වරුමහනති.

තත්-නිමග්ගනති තං අහං දුරකානං කිරියං දිස්වා පබ්බජිතො. වරෙව තිං වරුමහනති තමපි භික්ඛාවරියමෙව වර අහමපි භික්ඛා වරියමෙව වරිස්සාමිති.

ඉති සො පරිබ්බාජිකං ඔවදිතා උය්‍යොපෙසි. සාපි ඔවාදං ගහෙතා මහාසත්තං වන්දිතා යථාරුචිතධානං ගතා ධම්මතා කිරිතං දිවසං න තෙ පුත අඤ්ඤාමඤ්ඤං අඤ්ඤං. බොධිසත්තො කිංතාභිඤ්ඤං නිබ්බත්තවා මුහවලොකුපගො අහොසි.

සථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිතා සච්චාති පකාසෙත්වා ජාතකං සමොධානෙයි. සච්චපරියොසානෙ පඤ්චසතා භික්ඛු අරහතො පතිට්ඨතිංසු. තද්ධිතා උපප්ප්ලවණණා අගොයි. පුතො රාහුලකුමාරො පරිබ්බාජිකා රාහුලමාතා පරිබ්බාජකො අගමෙවාවති.

කුමහකාරජාතකං.

7. 2. 4.

අගඤ්ච දළබමමාසාති ඉදං සථා කොසමිඨං නිසාය සොසිතාරුමෙ විහරන්තො උදෙනස්ස රඤ්ඤ හදුවතිං හප්පිතිං ආරබ්භ කපෙයි. තස්සා පන හප්පිතියා ලඬුවිධානඤ්ච උදෙනස්ස රුජවංසො ව මාතඛනජාතනෙ ආමිභවිස්සති. එකදිවසං පන සා හප්පිති නගර නිකමිතති භගවන්තං පාතොව අරියගණපරිවුතං අනොමාය බුද්ධසිරියා නගරං පිණ්ඩාය පවිසන්තං දීඨවා තථාගතස්ස පාදමුලෙ නිපජ්ඣා භගවා සබ්බඤ්ඤ සබ්බලොකනිත්ථරණ උදෙනො වංස රුජාමං තරුණකාලෙ කමමං නිත්ථරිතුං සමත්ථකාලෙ ඉමං නිසාය මයා ජිවිතඤ්ච රජ්ජඤ්ච දෙවි ව ලඬුවාති පියාසිත්වා මගන්තං. පරිහාරං අදයි සබ්බාලඛකාරෙහි අලඛකරි සිතට්ඨානං අලඛකරිත්වා ගක්ඛපරි හණ්ඩං කාරෙත්වා මත්තෙ සුවණණතාරකබවිතවිතානං බක්ඛාපෙත්වා සමන්තා විත්‍රසාතිං පරික්ඛිපාපෙත්වා ගක්ඛතෙලෙන දීපං ජලාපෙත්වා ධුමතට්ටකං ඤපාපෙත්වා කර්සජ්ඣිධිතට්ඨානෙ සුවණණකටාහං පතිට්ඨා පෙත්වා මං විත්‍රත්ථරණකපිට්ඨෙ ඤපෙයි. රුජාරගඤ්ච මෙ නානග්ගරස භොජනං දූපෙයි. ඉද්දති පන මෙ මහලලකකාලෙ කමමං නිත්ථරිතුං අසමත්ථකාලෙ සබ්බන්තං පරිහාරං අවජ්ඣි. අනාථා නිප්පච්චියා හුත්වා අරඤ්ඤ කෙතකාති බාදන්ති ජිවාමි අඤ්ඤං මයං පටිසරණං තප්පි උදෙනං මම ගුණං සලලකබාපෙත්වා පොරුණකපරිහාරං මෙ පටිපා කතිකා කාරෙථ භගවාති පරිදෙවමානා තථාගතං යාමි. සථා ගච්ඡ ත්වා අහං තෙ රඤ්ඤ කපෙත්වා යසං පටිපාකතිකා කාරෙස්සාමිති වත්වා රඤ්ඤ නිවෙසනවාරං අගමායි. රුජා තථාගතා පවෙසෙත්වා අනොතා නිවෙසනෙ බුද්ධපමුඛස්ස භික්ඛුසඤ්ඤා මහාදුතං පවතෙතයි. සථා භග්ගනිව්ච්චපරියොසානෙ අනුමොදනං කරුණොතො මහාරුජ හදුවතිකා කගන්ති පුච්ඡ. න ජාතාමි භන්තෙති. මහාරුජ උපකාර කානං යසං දත්වා මහලලකකාලෙ ගගෙතුං නාම න වට්ටති. කතඤ්ඤාතා කතවෙදිතා ව භවිතුං වට්ටති. හදුවතිකා ඉද්දති මහලලිකා ජරුජ්ණණා අනාථා හුත්වා අරඤ්ඤ කෙතකාති බාදන්ති ජිවති තං ජිණ්ණකාලෙ අනාථං කාතුං තුමහානං අයුත්තන්ති හදුවතිකාය ගුණං කපෙත්වා සබ්බං පොරුණකපරිහාරං පාකතිකං කරුණිති වත්වා පක්කාමි. රුජා තථා අකායි. තථාගතො කිර හදුවතිකාය ගුණෙ කපෙත්වා පොරුණ කසසො පටිපාකතිකො කාරිතොති සකලනගරං පත්ථරි. භික්ඛු සඤ්ඤපි සා පවන්ති පාකටා ජතා. අථ භික්ඛු ධම්මසභායං කථං

සමුද්ධාපෙසුං ආවුසො සන්ධාර කිර හඳුවනිකාය ගුණං කපේනා පොරුණක යසො පටිපාකතිකො කාරිතොති. සන්ධා ආගන්තො කායනුථ භික්ඛවෙ එතරති කපාය සන්තිසිත්තාති පුච්ඡිනා ඉමාය නාමාති වුතොත න භික්ඛවෙ ඉදුනෙව පුබ්බෙපි තපාගතො එතිස්සා ගුණං කපේනා නට්ඨං යසං පටිපාකතිකං කාරෙසියෙවාති වනා අතිතං ආහරි:-

අතීතෙ බාරුණසියං දළ්භධමමො නාම රුජා රජං කාරෙසි. නදු බොධිසතොතා අමච්චකුලෙ නිබ්බන්තිනා වයප්පතොතා තං රුජතං උපට්ඨති. සො තස්ස සන්තිනා මහන්තං යසං ලභිනා අමච්චරතනට්ඨානෙ අට්ඨාසි. නදු තස්ස රඤ්ඤෙ එකා ඔට්ඨිව්‍යාධිගත්ති ථාමලසමපන්නා මහබ්බලා අහොසි. එකදිවසං සා යොජනසතං ගච්ඡති. රඤ්ඤෙ දුතෙය්‍යගරුණකිව්වං කරොති. සංභාමෙ යුධං කනා සත්තුමගුනං කරොති. රුජා අයමෙම බහුපකාරුති තස්සා සබ්බාලභිකාරං දනා උදෙනොත හඳුවනිකාය දින්නසදිසං සබ්බං පරිහාරං දපෙසි. අපස්සා ජිණ්ණදුබ්බලකාලෙ රුජා සබ්බං යසං ගණති. සා තතො පට්ඨාය අනාථා හුනා අරඤ්ඤෙ තිණපණණාති බාදන්ති ජිවති.

අපේකදිවසං රුජකුලෙ භාජනෙසු අප්පහොනොතසු රුජා කුම්භ කාරං පකෙකාසාපෙනා භාජනාති කිර නප්පහොනාතිති ආහ. ගොමයාගරුණයාතකෙ යොජේතුං ගොණෙ න ලභාමි දෙවාති. රුජා තස්ස කපං සුචා අමානං ඔට්ඨිව්‍යාධිගත්ති කුතින්ති පුච්ඡ. අත්තනො ධම්මතාය වරති දෙවාති. රුජා ඉතො පට්ඨාය තං යොජේනා ගොමයං ආහරුති තං කුම්භකාරස්ස අදාසි. කුම්භකාරෙ සාධු දෙවාති තපා අකාසි.

අපේකදිවසං සා නගරු නික්ඛමමානා නගරං පටිසන්තං බොධි සත්තං දිස්වා තස්ස පාදමුලෙ නිපජ්ඡිනා පරිදෙවමානා සාමි රුජා මං තරුණකාලෙ බහුපකාරුති සලලකෙඛනා මහන්තං යසං දනා ඉදුති මහලලකකාලෙ සබ්බං අච්ඡිදිනා මසි විත්තමපි න කරොති අහං අනාථා අරඤ්ඤෙ තිණපණණාති බාදන්ති ජිවාමි. එවං දුක්ඛප්පත්තං ඉදුති යානකං යොජේතුං කුම්භකාරස්ස අදාසි. ධපෙනා කුම්භ අඤ්ඤෙ මග්ගං පරිසරණං නත්ති මයා රඤ්ඤෙ කතුපකාරං කුම්භ ජානාථ සාධුදුති මෙ නට්ඨං යසං පටිපාකතිකං කරොවාති වනා තිස්සා ගාථා අහාසි:-

අහඤ්ඤෙ දළ්භධමමාය වහන්ති නාභිරුධසිං,
හුදන්ති උරසි සලලං යුද්ධෙ වික්කන්තවාරිණි.

තහනුත රුජා ජානාති මම වික්කමපොරිසං,
සංභාමෙ සුකතන්තාති දුතවිප්පතිතාති ව.

සා නුතාහං මරිස්සාමි අබනු අපරුසිණි,
නදු හි කුම්භකාරස්ස දින්නා ජකණ්ඨාරිනාති.

තත්-විභවනීති දුතෙය්‍යගරණං සඛිතාමෙ බලකොට්ඨක හෙදන්ති
 නං තං කිව්වං වහන්ති නිත්තරන්ති. **නුදන්ති උරසි සලලනති උරසමිං**
 බඬං කණ්ඩං වා අසිං වා සත්තං වා සුඬකාලෙ සන්තුනං උපරි
 අභිගරන්ති. **වික්කන්තවාදිණීති** වික්කමං කන්තා පරබලවිජයෙන
 සුඬෙව වික්කන්තගාමිණී. ඉදං වුත්තං ගොති- සවෙ සාමි අහං ඉමාති
 කිව්වාති කණෙනති රඤ්ඤ දළුතරාමරසං විත්තං තාරුධසිං න පරිතො
 සෙසිං කොදුති අඤ්ඤ තස්ස විත්තං ආරුධෙස්සන්ති. මම වික්කම
පොදිසන්ති මයා කතං පුරිසපරක්කමං. **සුභවනනාතිති** සුභතාති
 යථා කම්මානෙව කම්මන්තාති වනානෙව වන්තාති එවමිධ සුභතා
 නෙව සුභවනනාතිති වුත්තාති. **දුතවිජයනාති** වාති ගලෙ පණණං
 බන්ධිතා අසුකරඤ්ඤ නාම දෙවිති පභිතාය මයා එකදිවසෙනෙව
 යොජනසතං ගන්තා කතාති දුතපෙසනාති ව. **නහනුන රජා**
ජානාතිති නුත තුමනාකං එස රජා එතාති මයා කතාති කිව්වාති
 න ජානාති. **අපග්ගිණීති** අපග්ගිණි අපපතිට්ඨා අපපට්ඨසරණං. **නදුගිති** තථාති.
 අයමෙව වා පාසො. **දිනනාති** අහං රඤ්ඤ ඡකණගාරිකා කන්තා
 කුමනකාරස්ස දිනනාති.

බොධිසත්තො තස්සා කථං සුත්වා ත්වං මා සොපි අහං රඤ්ඤ
 කපේත්වා තව යසං පටිපාකතිකං කරිස්සාමිති තං සමස්සාසෙත්වා
 තගරං පටිසිත්වා භුත්තපාහරස්සො රඤ්ඤ සන්තිකං ගන්තා කථං
 සමුට්ඨාපෙත්වා මහාරජ නනු තුමනාකං අසුනා නාම ඔට්ඨිව්‍යාධි
 අසුකට්ඨානෙව අසුකට්ඨානෙව උරෙ සලලං බන්ධිතා සඛිතාමං නිත්තරි.
 අසුකදිවසං නාම ගිව්‍යාය පණණං බන්ධිතා පෙසිතා යොජනසතං අගමාසි
 තුමෙහපිස්සා මහත්තං යසං අදත්ථ සා ඉදුති කුභිනති. තමහං කුමන
 කාරස්ස ගොමයගරණන්තාය අදුසිනති. අථනං බොධිසත්තො සුත්තනනු
 බො මහාරජ තුමනාකං තං කුමනකාරස්ස යානකෙ යොජනන්තාය
 දුතුන්ති වත්වා ඔවාදවසෙන වතස්සා ගාථා අභාසි:-

යාවතාසිංසති පොසො නාවදෙව පටිණති,
 අත්ථාපායෙ ජහන්තිනං ඔට්ඨිව්‍යාධිංව බත්තියො.

යො පුබ්බෙ කතකල්‍යාණො කතත්ථො නාවුජ්ඣති,
 අත්ථා තස්ස පලුජ්ජන්ති යෙ ගොන්ති අභිපත්තිතා.

යො පුබ්බෙ කතකල්‍යාණො කතත්ථො මනුජ්ඣති,
 අත්ථා තස්ස පට්ඨස්සන්ති යෙ ගොන්ති අභිපත්තිතා.

තං වො වදුමි හද්දං වො යාවතොත්ථ සමාගතා,
 සබ්බෙ කතඤ්ඤන්තො හොථ විරං සග්ගමති ධස්සථාති.

තත්ථ පඨමගාථාය තාව අත්ථො- ඉධෙකාවෙවං අඤ්ඤණජාතිකො
පොසො යාවතාසිංසති යාව ඉදං නාම මේ අයං කාතුං සක්කිය්‍යන්ති
 පට්ඨාසිංසති නාවදෙව තං පුරිසං පටිණති හජති සෙවති. තස්ස පත

අක්ඛාසාසෙ වුඤ්ඤා අපගමණේ පරිතිනකාලෙ තං නානාකිවෙච්ඡු පට්ඨිතං පොසං එකවෙච්ච බාලා ඉමං ඔට්ඨිව්‍යාධිං අයං ඛතතියො විශ් ජහන්ති. ඝාතකලාසාණොති පරෙන අත්තනො ඝාතකලාසාණකමො. ඝාතකොති නිප්පාදිතකිවෙච්චො, නාචවුජ්ඣතිති පටිජා තං පරෙන කතං උපකාරං තස්ස ජරුජ්ණණකාලෙ අසමන්තකාලෙ න සරති අත්තනා දිත්තමි යසං පුත ගණ්ඨාති පළුජ්ජාගිති හිජ්ජන්ති නස්සන්ති. සෙ හොන්ති අභිපත්තිනාති යෙ කෙවි අත්ථා ඉච්ඡන්තා නාම හොන්ති සබ්බෙ නස්සන්තිති දිපෙති මිත්තදුජ්ජිග්ගලස්ස හි පභිභවත්තිතං අග්ගිමිති පක්ඛිත්තබ්බිජං විශ් නස්සන්ති. ඝාතකො මනුබුජ්ඣතිති කතතො අනු බුජ්ඣති. මකාරො ව්‍යඤ්ජනසන්තිවසෙන ගගිතො, භං මො වදුමිති තෙන කාරණෙන තුමෙහ වදුමි. ඥායමාති ඝාතඤ්ඤනො හුත්වා වීරකාලං සග්ගමගි දිබ්බසම්පත්තිං අනුභවන්තා පට්ඨංගිස්සංථ.

එවං මහාසගෙනා රුජානං ආදිං කත්වා සන්තිපතිභානං සබ්බෙසං ඔවාදං අදුසි. තං සුත්වා රුජා ඔට්ඨිව්‍යාධියා යසං පානතිකා අභාසි. බොධිසත්තස්ස ච ඔවාදෙ ඥාතා දුනාදිති පුඤ්ඤාති කරිත්වා සග්ග පරයණො අහොසි.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආගරිත්වා ජාතකං සමොධානෙයි. තදු ඔට්ඨිව්‍යාධි හඳුවතිකා අහොසි. රුජා ආනන්දෙ අමවෙච්චා අහමෙවාති.

දහෙධම්මජ්ජනකං.

7. 2. 5.

සො මං පුරෙ පච්චුදෙහිති ඉදං සත්ථා ජෙනවනෙ විහරන්තො අඤ්ඤාතරං මහලලකං ආරබ්භ කපෙයි. සො කිරෙහං සාමණේරං පබ්බාජෙයි සාමණේරෙ තස්ස උපකාරණො තථාරුපෙන රෙගෙන කාලමකාසි. මහලලකො තසමිං කාලකතෙ රෙදදන්තො පරිදෙවන්තො විවරති. තං දිත්වා හිතබ්බු ධම්මසභායං කථං සුචරිතාපෙසුං ආවුසො අසුකමහලලකො සාමණේරස්ස කාලකිරියාය රෙදදන්තො පරිදෙ වන්තො විවරති. මරණසතිකාමට්ඨානරහිතො මඤ්ඤෙති. සත්ථා ආගන්ත්වා කායභුත්තිකිකිවෙ එහරගි කථාය සන්තිසිත්තාති පුච්ඡන්තා ඉමාය නාමාති වුතෙන න හිකිකිවෙ ඉදුනෙව පුරෙබ්බපෙස ඉමස්මිං මහෙ රෙදතිසෙවාති වත්වා අතීතං ආගරි :-

අතිතෙ බාදණස්සං මුහුදුපෙන රජජං කාරෙන්නො බොධිසත්තො සක්කත්තං කාරෙයි. අපේකො කාසිතිගමවාසි මුහුදුණ්මහාසාලො කාමෙ පහාය හිමවන්තං පටිසිත්වා ඉසිපබ්බජ්ජං පබ්බජිත්වා උඤ්ජා වරියාය වනමුලපලෙහි යාපෙන්නො එකදිවසං එඳාඵලත්ථාය ගතො එකං හත්තිව්ජාපං දිත්වා අත්තනො අස්සමං ආනෙත්වා පුත්තට්ඨානෙ ඤාපෙත්වා සොමදපෙහො තිස්ස නාමිං කත්වා තිණපණ්ණාති බාදපෙන්නො පටිජග්ගි.

සො වයපපතො මහාසරීරෙ හුඬා එකදිවසං බහුං ගොවරං ගහෙඬා අජ්රකෙන දුබ්බලො අගොසි. තාපසො තං අස්සමපදෙ කඬා ඵලාඵලජාය ගතො. තස්මිං අනාගතෙයෙව හපීපොතකො කාලමකාසි. තාපසො ඵලාඵලං ගහෙඬා ආගවජනො අඤ්ඤාසු දිව සෙසු මෙ පුතො පවුට්ඨගමණං කරොති අජ්ජ න දිස්සති කහනනුබො ගතොති පරිදෙවනො පසමං ගාථමාහ :-

යො මා පුරෙ පවුට්ඨෙති අරඤ්ඤා දුරමායති,
සො න දිස්සති මාතබො සොමදත්තො කුතිං ගතොති.

තත්-පුරෙති ඉතො පුබ්බෙ. පවුට්ඨෙති පවුට්ඨගමනං. අරඤ්ඤා දුරතාති ඉමස්මිං නිමමනුස්සෙ අරඤ්ඤා මං දුරං පවුට්ඨෙති. ආයතීති ආයාමසමපතො. එවං පරිදෙවමානො ආගන්තො තං වබ්බමන කොටියං පතිතං දිස්වා ගලෙ ගහෙඬා පරිදෙවනවසෙනෙව දුතියං ගාථමාහ :-

අයං වා සො මනො සෙති අලලපිඬකංව ජිජ්ජනො,
භූමා නිපතීතො සෙති අමර වත කුඤ්ජරොති.

තත්-අයං වාති විභාවනෙථ වාසදො අයමෙව සො න අඤ්ඤාති තං විභාවෙනො එවමාහ. අලලපිඬකනාති මාලුට්ඨතාය අග්ගපචාලං. ජිජ්ජනොති ජිනො. ගිමානකාලෙ මජ්ඣන්තිකසමයෙ වාලිකපුලිනෙ නබෙන ජිජ්ජිතා පාතීතො මාලුට්ඨතාය අභිකුරෙ විශාති වුත්තං හොති. භූමාති භූමියං. අමරවතාති මනො වත. අමරීතිපි පාශො.

තස්මිං බණ් සකෙකා ලොකං ඔලොකෙනො තං දිස්වා අයං තාපසො පුත්තදුරං පහාය පබ්බජිතො ඉදුති හපීපොතකෙ පුත්ත සඤ්ඤා කඬා පරිදෙවති. සංවෙජේඬා නං සතීං පටිලභෙස්සාමිති තස්ස අස්සමපදං ආගන්තො ආකාසෙ සීතො තතියං ගාථමාහ :-

අනගාරිසුපෙතස්ස විපමුත්තස්ස වෙතසො,
සමණස්ස න තං සාධු යං පෙනමනුසොවසිති.

තාපසො තස්ස වචනං සුඬා වහුත්ථං ගාථමාහ :-

සංවාසෙන හවෙ සකක මනුස්සස්ස මිගස්ස වා,
හදයෙ ජායති පෙමං තං න සකකා අසොවිඤ්ඤාති.

තත්-මිගස්සමාති ඉමස්මිං ණානෙ සබ්බෙපි ත්රිවජානා මිගාති වුත්තා. නනති පියාසිතං සත්තං.

අථ තං ඔවදනො සකෙකා වෙ ගාථා අහාසි :-

මතං මරියං රෙදනති යෙ රුදනති ලපනති ව,
තස්මා තිං ඉසි මාරෙදි රෙදිතං මොසමානුසනො,
කඤ්ඤෙන හවෙ බුගෙම මනො පෙතො සමුට්ඨගෙ,
සබ්බෙ සබ්බමම රෙදුම අඤ්ඤාමඤ්ඤාස්ස ඤාගකෙති.

නථ-සෙ රුදනති ලපනති වාති බ්‍රාහ්මණ යෙ සත්තා රුදනති ව පරිදෙවනති ව සබ්බෙන මනං යො ව මරිය්සාති තං රුදනති තෙසං යෙව එවං රොදනතානං අසසුසුක්කිනකාලො නථි. **නසමා චං ඉසි මාගේදි.** කිං කාරණං. ගේදිතං මොසමාහුසනෙනාති පණ්ණිතා හි රොදිතං නිප්පලනති වදනති. **මානා පෙතොති** යදි එස පෙතොති සබ්බං ගතො මතො රුදිතෙන සමුට්ඨගෙය්‍ය එවං සත්තෙ සබ්බපි මයං සමාගන්ත්වා අඤ්ඤාමඤ්ඤාය්‍ය ඤානෙන ගේදුම කිං නික්කම්මා අවජාමාති. තාපසො සක්කස්ස වචනං සුත්වා සතිං පටිලභිතා චිත සොකො අසසුති මජ්ඣත්වා සක්කස්ස ථුඨිවසෙන සෙසගාපා ආහ:-

ආදිත්තං වත මං සත්තං සතසිත්තංව පාවකං,
චාරිතා වීය ඔසිඤ්ඤං සබ්බං නිබ්බාපයෙ දරං.

අබ්බතී වහ මෙ සලලං සොකං හදයනිය්සිතං,
යො මෙ සොකපරෙතස්ස පුහතසොකං අපානුදි.

සොහං අබ්බුලුහසලොසමි චිතසොකො අනාවිලො,
න සොවාමි න රෙදුමි තව සුත්වාන වාසවාති.

තා හෙට්ඨා චුත්තත්ථායෙව, එවං සකෙකා තාපසං ඔවදිත්වා සකට්ඨානමෙව ගතො.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා ජාතකං සමොධානෙයි. තද්‍ය හඤ්ඤානකො සාමණේරෙ අගොයි. තාපසො මහලුකො සකෙකා අගමෙවති.

සොමදත්තජානකං.

7. 2. 6.

කාලාති කෙසාති සුමර අහෙසුනති ඉදං සත්ථා ජෙතවතෙ විහරන්තො මහාභිනිකම්ණං ආරබ්භ කාපෙයි. තස්මිං හි සමයෙ හික්කු ධම්මසභායං නිසීදිත්වා දසබලස්ස තෙකම්මං වණ්ණෙයිංසු. සත්ථා ආගන්ත්වා කායනුථ භික්කුවෙ එතරති කථාය සන්තිසිත්තාති පුච්ඡත්වා ඉමාය නාමාති චුත්තෙ අනවජරියං භික්කුවෙ මයා ඉදුති අනෙකාති කප්පකොට්ඨසහස්සාති පූරිතපාරමිතා මහාතෙකම්මාති නික්කම්ණං පුබ්බෙපහං තිශොජනසතිකෙ කාසිරට්ඨෙ රජජං ඡන්දෙත්වා තෙකම්මං නික්කන්තොයෙවාති වත්වා අතිතං ආහරි:-

අතිතෙ බාරණසියං බ්‍රහ්මදත්තෙ රජජං කාරෙත්තෙ බොධිසත්තො තස්ස පුරෙහිතස්ස අග්ගමගෙසියා කුච්ඡිත්මිං නිබ්බන්ති. තස්ස ජාත දිවසෙයෙව බාරණසිරිසෙසුපි පුත්තො ජායි. තෙසං නාමගහණදිවසෙ මහාසත්තස්ස සුසීමකුමාරෙති නාමං අකංසු. රජපුත්තස්ස බ්‍රහ්මදත්ත කුමාරෙති. බාරණසිරිජා පුත්තෙන මෙ සද්ධිං එකදිවසෙ ජාතොති බොධිසත්තං ආනාපෙත්වා ධාතියො දත්වා තෙන සද්ධිං එකතො වඩෙයිසි. තෙ උභොපි වයප්පත්තා අභිරුජා දෙවකුමාර වණ්ණිකො හුළා නක්කසිලාය සබ්බසිප්පාති උග්ගණ්ණිත්වා පව්වාගමිංසු.

රුජපුතො උපරුජා හුඬා බොධිසත්තොන සද්ධිං එකතො බාදනො පිචනො නිසිදනො සයනො පිතුඅවචයෙන රජ්ජං පඬා මහාසත්තස්ස මහන්තං යසං දඬා පුරුකතිතට්ඨානෙන තං ඔපෙඬා එකදිවසං නගරං සජ්ජාපෙඬා සකෙකා දෙවරුජා විශ අලභිකතථරුවණ පටිභාගමනතවරවාරණස්ස බැකි නිසිදිඬා බොධිසත්තං පච්ඡාසනෙ ගත්තිපිටෙඨ නිසිදපෙඬා නගරං පදකඛිණං අකාසි. මාතාපියස්ස පුත්තං ඔලොකෙස්සාමිති සිහපඤ්ඤරෙ ඔඬා තස්ස නගරං පදකඛිණං කඬා ආගච්ඡත්තස්ස පච්ඡතො නිසිත්තං පුරුකතිතං දිස්වා පටිබද්ධවිත්තා හුඬා සයනගබ්භං පටිසිඬා ඉමං අලභන්ති එතෙච මරිස්සාමිති ආහාරං පච්ඡිඤ්ඬා නිපජ්ජි.

රුජා මාතරං අපස්සන්නො කුභිං මෙ මාතාති පුච්ඡඬා ගිලානාති සුඬා තස්සා සන්තිකෙ ගන්ඬා වඤ්ඤිඬා කීං අමම අථාසුකන්ති පුච්ඡි. සා ලජ්ජාය න කපෙයි. සො ගන්ඬා රුජපලලභෙක නිසිදිඬා අත්තනො අග්ගමගෙසිං පකෙකාසිඬා ගච්ඡ අමාය අථාසුකං ජානාතිති පෙසෙසි. සා ගන්ඬා පිටසිං පරිමජ්ජන්ති පුච්ඡි. ඉත්ථියො තාම ඉප්පිතං රභස්සං න නිගුහන්ති. සා තස්මා තමත්ථං ආරුචෙයි. ඉතරපි තං සුඬා ගන්ඬා රුකෙකු ආරුචෙයි.

රුජා ගොතු ගච්ඡ තං සමස්සාසෙහි පුරුකතිතං රුජං කඬා තස්ස තං අග්ගමගෙසිං කාරිස්සාමිති. සා ගන්ඬා තං සමස්සාසෙසි. රුජාපි පුරුකතිතං පකෙකාසාපෙඬා එතමත්ථං ආරුචෙඬා සමම මාතු මෙ ජීවිතං දෙති තිං රුජා හවිස්සසි සා අග්ගමගෙසි. අහං උපරුජාති. සො න සකකා එවං කාතුන්ති පටිකඛිපිඬා තෙන පුත්තපුත්තං යාපියමානො සමපට්ඨති.

රුජා පුරුකතිතං රුජාතං මාතරං අග්ගමගෙසිං කාරෙඬා සයං උපරුජා අගොසි. තෙසං සමග්ගවාසෙ වසන්නාතං අපරභාගෙ බොධි සත්තො අගාරමඤ්ඤි උක්කණ්ඨිතො කාමෙ පභාය පබ්බජ්ජාය තිණ්ණ විනො කිලෙසරුතිං අනුලලියන්තො එකකොව තිට්ඨති. එකකොව නිසිදති. එකකොව සයති බකිතාගාරෙ බද්ධො විශ පඤ්ඤරෙ පකඛිත්ත කුකකුටො විශ අගොසි.

අථස්ස අග්ගමගෙසි අයං රුජා මයා සද්ධිං නාභිරමති එකකොව තිට්ඨති නිසිදති සෙය්‍යං කපෙපති අයං බො පන දහරෙ තරුණො අහං මහලුකා සිසෙ මෙ පලිභාති පඤ්ඤායන්ති යනුන්තාගං සිසෙ තෙ දෙව පලිතාති පඤ්ඤායන්ති මුසාවාදං කඬා එතෙන උපායෙන රුජාතං පටිඤ්ඤාපෙඬා මයා සද්ධිං අභිරමාපෙය්‍යන්ති විනොතො එකදිවසං රුකෙකු සිසෙ විවිත්තාති විශ හුඬා දෙව මහලුකොසි ජාතො සිසෙ තෙ එකං පලිතං පඤ්ඤායන්ති ආග. තෙනාහි හඳු එතං පලිතං ලුඤ්ඤිඬා මග්ගං ගත්ථ ඔපෙතිති.

සා තස්ස සිසතො එකං කෙසං ලුඤ්ඤිඬා තං ඡබ්බෙඬා අත්තනො සිසෙ පලිතං ගගෙඬා ඉදං තෙ දෙව පලිතන්ති තස්ස ගත්ථ ඔපෙසි. බොධිසත්තස්ස තං දිස්වා වහිත්තසිත්තස්ස කඤ්ඤිතපට්ඨසදිස්සා නලාවා

සෙද මුළුමැස්ස. සො අත්තානං ඔවදනෙතා සුසිම තිං දහරෙ හුතා මහලුකො ජාතො එතතකං කාලං ගුප්තලලෙ නිමුග්ගගාමසුකරෙ විශ කාමකලලෙ නිමුජ්ඣා තං කලලං ජතිතුං න සතෙකාසි නහු කාමෙ පහාය හිමවතනං පවිසිතා පබ්බජිතා බ්‍රහ්මචරියවාසයා තෙ කාලොති විනේතතා පඨමං ගාථමාහ :-

කාලාති කෙසාති පුරෙ අගෙසුං
ජාතාති සිසමති යථා පදෙසෙ,
තානජ්ඣ සෙතාති සුසිම දිසා
බමමං වර බ්‍රහ්මචරියයා කාලොති.

තත්-සථා පදෙසෙති තව සිසෙ තසමිං තසමිං කෙසානං අනුරූපෙ පදෙසෙ ඉතො පුබ්බෙ කාලකාති හමරඤ්ඤතවණ්ණාති කෙසාති ජාතාති අගෙසුනති වදති. බමමං වණ්ණි දසකුසලකමපථබමමං වරුති අත්තානමෙව ආණාපෙති. බ්‍රහ්මචරියසංගාති මෙථුනවිරතියා තෙ කාලොති අතො.

එවං බොධිසත්තෙන බ්‍රහ්මචරියවාසයා ගුණෙ වණ්ණිතෙ ඉතර අහං ඉමයා ලොහං කරියාමිති විසාජ්ජනමෙව කරිනති භිතතසිතා ඉදුනියා අපබ්බජ්ජනත්ථාය සරීරවණ්ණං වණ්ණෙසාමිති වෙ ගාථා අභාසි :-

මමෙව දෙව පලිතං න තුග්ගං
මමෙව සිසං මම උත්තමඛං,
අත්ථං කරියානති මුසා අභාණිං
එකාපරධං බම රුජසෙට්ඨ.

දහරෙ තුවං දසානියොසි රුජ
පඨමුග්ගතො හොති යථා කළීරෙ,
රජ්ඣෙ කාරෙහි මමඤ්ඤ පසා
මාකාලිකං අනුධාවි ජතිඤ්ඤ.

තත්-මමෙව සිසනති මමෙව සිසෙ සඤ්ඤාතපලිතනති දිපෙති. ඉතරං තසෙව වෙවචනං. අත්ථනති අත්තනො වඩ්ඪිං කරියාමිති මුසා කපෙසි. එකාපරධනති ඉමං මග්ගං එකං අපරධං. පඨමුග්ගතොති පඨමවයෙන උග්ගතො. හොතිති හොසි. පඨමවයෙ පතිට්ඨිතොසිති අතො. හොසිතියෙව වා පාසො. සථාකළීරෙති යථා සිතිඤ්ඤ වි තරුණකළීරෙ මඤ්ඤවතෙරිතො අතීවිශ සොහති එවරූපොසි තිතති දසෙති. පඨමුග්ගතොහොතිති පාසො. තසාතො- යථා පඨ මුග්ගතො තරුණකළීරෙ දසානියො හොති එවං තමපි දසානියොති. මමඤ්ඤ පසානති මමඤ්ඤ ඔලොකෙහි මා මං අතාථං පිඩවං කරිති අතො. කාලිකනති බ්‍රහ්මචරියා මරණං නාම දුතියෙ වා තතියෙ වා අත්තනාවෙ විපාකජ්ජනතො කාලිකං නාම රජ්ජං පන ඉමසමිං යෙව අත්තනාවෙ කාමගුණසුඛපද්ධතො අකාලිකං සො තිං ඉමං අකාලිකං පහාය මාකාලිකං අනුධාවිති වදති.

බොධිසත්තො නසංඝා වචනං සුඤ්ඤාං භවිතබ්බමෙවෙකං
 කථං කථෙයි පරිණමනෙන හි වයෙ ඉමෙති කාලකෙසෙති පරිවතතිත්වා
 සාණවානදිසෙති පණ්ඩරෙති භවිතබ්බං අහං හි නිලුප්පලාදිකුසුම
 දුම සුකුමාරුතං කඤ්චනරූපකපටිභාගානං උත්තමයොබ්බතවිලාස
 සම්පන්නානං බ්‍යාධිසංකඤ්ඤාදීනං වයෙ පරිණමනෙන ජරපපත්තානං
 වෙවණ්ණියඤ්ඤාව සරිරභිග්නඤ්ඤා පසංඝාමි එවං විපතතිපරියොසානො
 ගෙස භද්දෙ ජ්වලොකොථා වත්වා උපරි දුට්ඨලිලභාය ධම්මං
 දෙසෙන්නො:-

පසංඝාමි වොහං දහරිං කුමාරිං
 සාමට්ඨපසංඝං සුතනුං සුමජ්ඣං,
 කාලාපවාලාව පච්චෙලලමානා
 පලොභයනතිව නරෙසු ගච්ඡති.

තමෙන පසංඝාමි පරෙන නාරිං
 ආසිතිසං නාවුතිසංච ජවමා
 දණ්ඩං ගගෙත්තාන පච්චෙධමානං
 ගොපාණසිභොග්ගසමඤ්චරනතිනති.

ගාථවයමාන.

තත්ථ-මොති නිපාතමත්තං. සාමට්ඨපසංඝානති සමට්ඨපසංඝං. අය
 මෙව වා පාශො. සබ්බපසංඝෙ සමට්ඨව්‍යවිච්ඡිද්ධාණ්ණනති අත්ථො. සුතනුනති
 සුඤ්ජරසරිරං. සුමජ්ඣනති සුසංකෘතමජ්ඣඤ්ඤාව. කාලාපවාලාව පච්චෙල
 මානාති යථා තාම තරුණකාලෙ සුසමුග්ගනා කාලවලී පවාලාව
 හුත්වා මඤ්චාත්තෙරිතා ඉහො ඉහො ච පච්චෙලනි එවං පච්චෙලමානා
 ඉත්තිවිලාසං දසංඝයමානා සා කුමාරිකා පලොභයනතිව ගරෙසු
 ගච්ඡතිති සම්පට්ඨා වූමච්චනං. පුරිසානං සනතිකෙ හෙ පුරිසෙ
 කිලෙසවසෙන පලොභයනති විය ගච්ඡති. තමෙනපසංඝාමි පරෙන
 නාරිනති තමෙනං නාරිං අපරෙන සමයෙන ජරපපත්තං අනතරතිත
 රූපසොභං පසංඝාමි. බොධිසත්තො හි පටිමගාථාය රූපෙ අසංඝාදං
 කථෙත්වා ඉදුති ආදීනවං දසෙසන්නො එවමාන. ආසිතිසං නාවුතිසංච
 ජවමාති අසිතිසංචචරං වා නවුතිසංචචරං වා ජාතියා. ගොපාණ
 සිභොග්ගසමනති ගොපාණසිසමභොග්ගං ගොපාණසිආකාරෙන භග්ග
 සරිරං ඔනමිත්වා නට්ඨකාකණ්ණිකං පරියෙසනතිං විය වරමානනති
 අත්ථො. කාමඤ්ච බොධිසත්තෙන දහරකාලෙ දිසවා පුත නාවුතිසං
 කාලෙ දිට්ඨපුබ්බා තාම තත්ථ ඤ්ඤාන දිට්ඨභාවං සකියයපනෙ තං
 වුත්තං. ඉති මහාසත්තො ඉමාය ගාථාය උපසංඝ ආදීනවං දසෙසත්වා
 ඉදුති අගාරමජ්ඣෙ අනුත්තො අනතීරතිං පකාසෙන්නො:-

සොහං තමෙවානුච්චින්නයන්නො
 එකො සයාමි සයනසං මජ්ඣං,
 අගමපි එවං ඉතිපෙක්ඛමානො
 න ගෙගෙ රමෙ බ්‍රහ්මචරියසං කාලො.

රජ්ජුලාලමිනිවෙසා යා ගෙහෙ වසනො රති,
එතමයි ඡේත්වාන වජ්ජනි සිරු
අනපෙකඛිනො කාමසුඛං පහායාති.

ගාථවයමාන.

නාන්-සොහනති සො අහං. නමෙවානුච්චිනාසනොති නමෙව රුපානං අස්සාදඤ්ඤා ආදීනවඤ්ඤා විනොනොති. එවං ඉති පෙකඛි මානොති යථා එසා පරිණතා අහමි එවං ජරං පනොති හග්ගසර්ඨෙ හවිස්සාමිති පෙකඛිමානො. න ගෙහෙ රමෙති ගෙහෙ න රමාමි. බ්‍රහ්ම චරිකස්ස කාලොති හද්දෙ බ්‍රහ්මචරියස්ස මෙ කාලො තස්මා පබ්බජස්සා මිති දීපෙති. රජ්ජුලාලමිනි වෙසාති වසායෙ නිපාතමෙවනා. ආලමිනරජ්ජුමිය එසාති අන්තො. කතරු. සා ගෙහෙවසනොරතීති යා ගෙහෙ වසනාස්ස රුපාදිසු ආරම්භෙසු කාමරතීති අන්තො. ඉමිනා කාමානං අප්පස්සාදහං දස්සෙති. අයං හෙත්ව අධිප්පායො. යථා ගිලා නස්ස මනුස්සස්ස අත්තනො බලෙත පරිවහතිතුං අසයෙකාන්තාස්ස ඉමං ආලමිනි පරිවතෙතයසාසිති ආලමිනරජ්ජුං බන්ධෙය්‍යං තස්ස තං ආලමිනි පරිවතනාස්ස අප්පකං කාසිකවෙහසිකං සුඛං භවෙය්‍ය එවං කිලෙසාතුරුතං සත්තානං විවෙකසුඛවසෙන පරිවතතිතුං අසකෙකාන්තානං අභාරමජ්ඣෙකි සපිතාති කාමරතීද්‍යසාති රුපාදීති ආරම්භොති තෙසං කිලෙසපරිලාහකාලෙ මෙවුනධම්මපතිසෙවන වසෙන තාති ආරඛ්‍ය පරිවහනමානානං කාසිකවෙහසිකසුඛසංඛාතා කාමරති නාම තං බ්‍රහ්මතං උප්පජ්ජමානා අප්පමතතිකා හොති එවං අප්පස්සාද කාමාති. එනමි ඡේත්වානාති යස්මා පන බහුදුකඛා කාමා බහුප්‍රායාසා, ආදීනවො එත් භියො තස්මා තං ආදීනවං සමපස්සමානා පණ්ඩිතා එතමයි රජ්ජුං ඡේත්වා ගුප්තපෙ නිවුක්කපුරිසො තං පජ හනොති මිය අනපෙකඛිනො එතං අප්පමතතකං බහුදුකඛං කාමසුඛං පහාස චක්ඛති තිකඛමිනි, මනොරමං පබ්බජ්ජං පබ්බජනති.

එවං මහාසතෙතා කාමෙසු අස්සාදඤ්ඤා ආදීනවඤ්ඤා පකාසෙතො බ්‍රහ්ම ලිලායා ධම්මං දෙසෙතො සහායං පකෙකාසිනො රජ්ජං පරිවජ්ජපෙතො ඤ්ඤතිමිත්තසුභජ්ජානං රෙදනානං පරිදෙවනානමෙව සිරිවිහවං ඡන්ධෙතො හිමවනතං පවිසිතො ඉසිපබ්බජ්ජං පබ්බජ්ජො කානාභිඤ්ඤා තිබ්බතෙතො බ්‍රහ්මලොකපරයණො අහොසි.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිතො සචාරිති පකාසෙතො බහු අමතපාණං පායෙතො ජාතකං සමොධානෙසි. තද්ද අග්ගමහෙසි රුහුල මාතා අහොසි. සහායකරුඡා ආනන්දො, සුසීමරුඡා අහමෙවති.

සුසීමරුඡා.

7. 2. 7.

අහං දසසනං ව්‍යාමනාති ඉදං සත්ථා ජෙනවනෙ විහරනො කිලෙස තිග්ගහං ආරඛ්‍ය කපෙසි. වජ්ජිං පාණ්ඩිතජාතකෙ ආවිහවිස්සති. ඉධාසි සත්ථා අනොතො කොටිසත්ථා රෙ කාමවිතකකාභිභූතෙ පඤ්චසතෙ භික්ඛු

දිස්වා සමසං සනතිපානෙනා භික්ඛවෙ ආසඛතිතබ්බසුත්තකං නාම ආසඛතිත්තං වට්ටති කිලෙසා නාම වසිස්සන්තා වනෙ නිත්‍රොධාදයො චිග් රුක්ඛං පුරිසං භඤ්ජනති තෙනෙව පුබ්බෙ කොට්ඨිමබ්ලියං නිබ්බන්තා දෙවතා එකං සකුණං නිත්‍රොධබ්ජිජාති බාදිත්වා අත්තන්තො රුක්ඛස්ස සාධන්තරෙසු වච්චං පානෙනානං දිස්වා ඉතො මෙ විමානස්ස විනාසො භවිස්සතිති භග්‍යප්පත්තා අහොසිති වත්වා අතිතං ආහරී:-

අතිතෙ බාරණසියං බුහමදහෙත රජං කාරෙතො බොධිසත්තො කොට්ඨිමබ්ලියං රුක්ඛදෙවතා හුත්වා නිබ්බන්ති. අපේකො සුපණ්ණ රජා දිගඝ්ඤායොජනසතිකං අත්තභාවං මාපෙත්වා පකඩවාතෙති මහා සමුද්දො උදකං විධා කත්වා එකං ව්‍යාමසගස්සායාමං නාගරුජානං නබ්බුට්ඨං ගහෙත්වා මුබ්බන්තස්ස ගතිතගොචරං ඡබ්බිමාපෙත්වා කොට්ඨිමබ්ලියං සකුසං වනමන්තො පායාසි.

නාගරුජා ඔලමේබන්තො අත්තානං මොවෙස්සාමිති එකස්මිං නිත්‍රොධරුක්ඛෙ භොගං පවෙසෙත්වා නිත්‍රොධං වෙසෙත්වා ගණ්ති. සුපණ්ණරඤ්ඤා මහබ්බලතාය නාගරුජස්ස ව මහාසිරිතාය නිත්‍රොධ රුක්ඛො සමුග්ගානං අගමාසි. නාගරුජා තෙව රුක්ඛං විස්සජ්ජි. සුපණ්ණො සද්ධිං නිත්‍රොධරුක්ඛෙත නාගරුජානං ගහෙත්වා කොට්ඨිමබ්ලියං පත්වා නාගරුජානං රුක්ඛකඩ්ඪිට්ඨෙති නිපජ්ජාපෙත්වා උදරමස්ස ඵාලෙත්වා නාගමෙදං බාදිත්වා සෙසං කලෙබරං සමුද්දො විස්සජ්ජෙයි.

තස්මිං පත නිත්‍රොධෙ එකා සකුණිකා අත්ථි. සා නිත්‍රොධරුක්ඛෙ විස්සට්ඨෙ උප්පතීත්වා කොට්ඨිමබ්ලියං සාධන්තරෙ නිසීදි. රුක්ඛදෙවතා නං දිස්වා අගං සකුණිකා මම රුක්ඛකඩ්ඪෙති වච්චං පානෙස්සති තතො නිත්‍රොධගවේජා වා පිලකභවේජා වා උට්ඨතිත්වා සකලරුක්ඛං ඔත්ථි රිත්වා ගච්ඡිස්සති අථ මෙ විමානං නස්සිස්සතිති භීතතසිතා පවෙධි. තස්සා පවෙධනතියා කොට්ඨිමබ්ලියි යාවමුලා පවෙධි. සුපණ්ණරුජා නං පවෙධමානං දිස්වා කාරණං පුච්ඡන්තො වෙ ගාථා ආහ :-

අගං දසසතං ව්‍යාමං උරගමාදුග්ග මාගතො,
තඤ්ච මඤ්ච මහාකායං ධාරයං නප්පවෙධයි.

අථ ඉමං බුද්ධං පකඛිං අප්පමංසතරං මයා,
ධාරයං ව්‍යාධසෙ භීතො කමත්ථං කොට්ඨිමබ්ලියි.

තත්ථ-දසසතං ව්‍යාමන්ති සගස්සව්‍යාමං. උරගමාදුග්ග මාගතොති එවං මහත්තං උරගං ආදුග්ග ඉධ ආගතො. තඤ්ච මඤ්චාති තඤ්ච උරගං මඤ්ච. ධාරයන්ති ධාරයමානා. ව්‍යාධසෙති කමපයි. කමත්ථන්ති කිං අත්ථං කෙන කාරණෙනාති පුච්ඡති. කං වා අත්ථං සමපස්සමානා තිපි අත්ථො. කොට්ඨිමබ්ලියි රුක්ඛනාමෙන දෙවතං ආලපති. සො භි සිමබ්ලි රුක්ඛො බකුසාධස්ස මහත්තතාය කොට්ඨිමබ්ලියි නාමං ලභි තස්මිං අභිවත්ථදෙවපුත්තස්සපි තදෙව නාමං.

අථස්ස කාරණං කපේතොතා දෙවපුත්තො වතස්සො ගාථා අභාසි

මංසභකෙකා භූමං රුජ ඵලභකෙකා අයං දිජෝ,
අයං නිත්‍රොධාබ්බිජාති පිලකකදුමබරුති ව,
අසාසානාති ව භකෙකච්ඡා බන්ධෙ මෙ ඔදගිසාසති.

තෙ රුකකා සංවිරුහනති මම පසෙස නිවාතජා,
තෙ පරියොනනිසාසනති අරුකකං මං කරිසාසරො.

සනති අසොදාසි රුකකාසෙ මුලිනො බන්ධිනො දුමා,
ඉමිනා සකුණජාතෙන බීජමාහරිතා හතා.

අජකාරුලාහිවඩ්ඪනති බ්‍රහ්මනම්පි වනංථනිං,
තසමා රුජ පට්ටොමි සමපසාංනාගතං හසනති.

තත්-ඔදගිසාසති වචනං පානෙසාසති. තෙ රුකකාති තෙති බීජෙති ජාතා නිත්‍රොධාදයො රුකකා. සංවිරුහනති සංවිරුලිසාසනති වඩ්ඪිසාසනති. මම පසෙසති මම සාබන්තරුදිසු. නිවාතජාති මම සාබාති වාහසා නිවාරිතතතා නිවාතෙ ජාතා. පරියොනනිසාසනති ඵලෙ ඵලං වඩ්ඪිතා මං පරියොනනිසාසනති අයමෙව වා පාසො. බන්ධිසාසෙති අප ඵලං පරියොනනිසා මං අරුකකමෙව කරිසාසනති සබ්බසො හසුජිසාසනති. රුකකාසෙති රුකකා. මුලිනො බන්ධිනාති මුලසමපන්නාවෙව බන්ධි සමපන්නා ව. දුමාති රුකකවෙවචනමෙව. බීජමාහරිතාති බීජං ආහරිතා. හතාති අසොදාසි ඉමසමිං වතෙ රුකකාවිනාසිතා සනති. අජකාරුලාහිවඩ්ඪනති නිත්‍රොධාදයො රුකකා අජකාරුහා සුචා මහත්තම්පි අසොදං වනසාතිං අතික්කමම වඩ්ඪනති දසෙසති. ඵථ පන-වනෙපති වනසපති වනසපති තයොපි පාසාසෙව. ගිජාති සුපණ්ණං ආලපති.

රුකකදෙවතාය වචනං සුචා සුපණ්ණො ඔසානගාමිගා:-

සබ්බකය්‍ය සබ්බිතබ්බාති රතෙකය්‍යානාගතං හයං,
අනාගතහයා ධිරො උභො ලොකෙ අවෙකතිති.

තත්-අනාගතං. හසනති පාණාතිපාතාදිති විරමනො ද්විධම් කම්පි සම්පරාසිකම්පි අනාගතහයං රකති නාම පාපමිත්තෙ වේරි පුග්ගලෙව අනුපසඬකමනොපි අනාගතහයං රකති නාම ඵලං අනාගතහයං රතෙකය්‍ය. අනාගතහසාති අනාගතහසකාරණා තං හයං සමපසානොති බිණ්ඨිඉධිලොකං පරලොකඤ්ඤ අවෙකති ඔලොකෙති නාම.

ඵවඤ්ච පන වචා සුපණ්ණො අතතනො ආනුභාවෙන තං පකම් තමා රුකකා පලාපෙසි.

සත්ථා ඉමං බමමදෙසනං ආහරිතා ආසබ්බිතබ්බසුභ්‍යකං ආසබ්බිකාං වට්ටනිති වචා සම්මාති පනාසෙසා ජාතකං සමොධානෙසි. සම්මපරියොසානෙ පඤ්ඤාතිකා භික්ඛු අරහත්තෙ පතිට්ඨතිංසු. තද සුපණ්ණරුජා සාරිපුත්තො අගොසි. රුකකදෙවතා අගමෙවාති.

කොට්ඨිමබ්ලි ජාතකං.

7. 2. 8.

රජා අප්‍රච්ඡි විධුරනති ඉදං සත්‍යං ජේතවනෙ විහරන්තො කොසලරඤ්ඤා ආගන්තුකසංඛයං ආරබ්භ කපෙසි. සො කීර්ථකසමිං සමයෙ පවෙණ්ඤාගතානං පොරුණකයොධානං සංඛයං අකඤ්ඤා අභිනවාගතානං ආගන්තුකානරඤ්ඤාව සකකාරසමානං අකාසි. අප්පං පච්චන්තෙ කුපිතෙ යුග්ගන්ධය ගතස්ස ආගන්තුකා ලග්ගි සකකාර යුජ්ඣිස්සනතීති පොරුණකයොධා න යුජ්ඣිංසු. පොරුණකා යුජ්ඣිස්සනතීති ආගන්තුකාපි න යුජ්ඣිංසු. වොරු රජානං ජිනිංසු. රජා පරුජිතො ආගන්තුකසංඛයදෙසෙන අතනතො පරුජිතභාවං ඤාතො සාවභියං පච්චාගන්තො කීන්ත්‍රඛො අහමෙව එවං කරුණෙනා පරුජිතො උදුහු අඤ්ඤාපි රජානො පරුජිතපුබ්බාති දසබලං පුච්ඡස්සා මිති කුතතපාතරස්සා ජේතවනං ගන්තො සත්‍යාරං වන්දිතො තමන්ථං පුච්ඡි. සත්‍යං නබො මහාරජ තිඤ්ඤාචෙකො පොරුණක රජානොපි ආගන්තුකසංඛයං කඤ්ඤා පරුජිතාති වන්තො තෙන යාවිතො අනිතං ආහරි:-

අනිතෙ කුරුරටෙඨ ඉන්ද්‍රපත්තනගරෙ යුග්ධිච්ඡිලගොතෙනා ධනඤ්ඤා නාම කොරව්‍යරුජා රජුං කාරෙසි. තද්‍ධ බොධිසත්තො තස්ස පුරොගිතකුලෙ නිබ්බන්තිතො වයප්පතෙනා තතකසිලාය සබ්බ සිප්පාති උග්ගණිතො ඉන්ද්‍රපත්තං ආගන්තුකා පිතු අච්චයෙන පුරෙ ගිතංභානං ලභිතො රඤ්ඤා අත්ථමමානුසාසකො අහොසි. විධුර පණ්ණිනොතිස්ස නාමං කාරිංසු. තද්‍ධ ධනඤ්ඤාරුජා පොරුණකයොධො අගණේතො ආගන්තුකානංයෙව සංඛයං අකාසි. තස්ස පච්චන්තෙ කුපිතෙ යුග්ගන්ධය ගතස්ස ආගන්තුකා ජාතිස්සනතීති පොරුණකා ජාතිස්සනතීති නෙව පොරුණිකා ආගන්තුකා යුජ්ඣිංසු. රජා පරුජිතො ඉන්ද්‍රපත්තමෙව පච්චාගන්තො ආගන්තුකසංඛයස්ස කතභාවෙන පරුජිතොවතීති විනොසි. සො එකදිවසං කීන්ත්‍රඛො අහමෙව ආගන්තුකසංඛයං කඤ්ඤා පරුජිතො උදුහු අඤ්ඤාපි රජානො පරුජිතපුබ්බා අපථිති විධුරපණ්ණිතං පුච්ඡස්සාමිති විනොතො තං රුජ්ජවංචානං ආගන්තුකා නිසින්නං තමන්ථං පුච්ඡි. අප්පං තං පුච්ඡනා කාරං ආවිකරුණෙනා සත්‍යං උපසිසිගාපමාහ:-

රජා අප්‍රච්ඡි විධුරං ධම්මකාමො යුග්ධිච්ඡිලොති.

තත්ථ-ධම්මකාමොති පුච්ඡිතධම්මපටියො.

අපි බ්‍රාහ්මණ ජාතාසි කො එකො බහුස්සාවතීති.

සෙසලපසිසිගාපාය පත අයමන්තො- අපි නාම බ්‍රාහ්මණ තං ජාතාසි කො ඉමසමිං ලොකෙ එකො බහුං සොවතී නානාකාරණෙන සොවතීති.

තං සුතො බොධිසත්තො මහාරජ කිං සොකො නාම තුමනාකං සොකො පුබ්බෙ බ්‍රිමකාරි නාමෙකො අප්පාලබ්‍රාහ්මණො මහනං අප්පථං ගහෙතො අරඤ්ඤා වජං කඤ්ඤා තත්ථ අපා ධපෙතො අග්ගිඤ්ඤා

ධුමස්සෙව කච්ඡා අජ්ඣුථං පටිජ්ඣගන්තො බිරුදීති පරිභුඤ්ජන්තො වසී. සො තත්ථ ආගතෙ සුවණ්ණවණ්ණසරභෙ දිස්වා තෙසු සිනෙහං කච්ඡා අජා අගණෙච්ඡා අජානං සකකාරං සරභානං කච්ඡා සරද කාලෙ සරභෙසු පලායිච්ඡා හිමවනතං ගතෙසු අජාසු විනව්ඨාසු සරභෙ අපය්‍යන්තො සොකෙන පණ්ඩුරෙගී හුච්ඡා ජීවිතකකියං පතෙතො. අයං ආගන්තුකසංඛගහං කච්ඡා භූමෙහි සතගුණෙන සහස්ස ගුණෙන සොච්ඡා කිලමිච්ඡා විනාසං පතෙතාති ඉදං උද්ගරණං ආගරිච්ඡා දසෙන්නො ඉමා ගාථා ආග:-

බ්‍රාහ්මණො අජ්ඣුථෙත බහුතෙධො වතෙ වසං,
ධුමං අකාසි වාසෙධො රතතිඤ්චමතඤ්චො.

තස්ස තං ධුමගඤ්ඤිත සරභා මකසද්දිතා,
වස්සාවාසං උපගඤ්ජං ධුමකාරිස්ස සනතිකෙ.

සරභෙසු මනං කච්ඡා අජායො නාවමුජ්ඣථ,
ආගච්ඡන්ති වජන්ති වා තස්ස තා විනස්සුං අජා.

සරභා ව සරදෙ කාලෙ පතීනමකසෙ වතෙ,
පාවිසුං ගිරිදුග්ගාති නදීනං පභවාති ව.

සරභෙ ව ගතෙ දිස්වා අජා ව විභවං ගතා,
කිසො ව විවණෙණා ආසි පණ්ඩුරෙගී ව බ්‍රාහ්මණො.

එවං යො සං නිරං කච්ඡා ආගන්තුං කුරුතෙ පියං,
සො එකො බහුසොවති ධුමකාරී ව බ්‍රාහ්මණොති.

තත්ථ-බහුතෙධොති බහුතඉඤ්ඤා. ධුමං අකාසිති මකකිකපරි පඤ්ඤාණන්දිය අග්ගිඤ්ඤ ධුමස්සෙව අකාසි. වාසෙධොති තස්ස ගොතතං. අනඤ්ඤොති අනලසො හුච්ඡා. තං ධුමගඤ්ඤිතාති තෙත ධුමගඤ්ඤිත. සරභාති සරභමගා. මකසද්දිතාති මකසෙහි උපද්දතා පිළිභා. සෙසමකකිකාපි මකසගහණෙනෙව ගතිතා. වස්සාවාසනති වස්සා රතතවාසං වසිංසු. මනං කච්ඡාති සිනෙහං උපපාදෙච්ඡා. නාවමුජ්ඣථාති අරඤ්ඤාතො වරිච්ඡා වජං ආගච්ඡන්ති ව වජතො අරඤ්ඤං ගච්ඡන්ති ව එතතිකා ආගතා එතතිකා නාගතාති ත ජානාති. තස්ස තා විනස්සුනති තස්ස තා එවං අපච්චවෙකකිනතස්ස සීගපරිපඤ්ඤාතො අරකඛියමානා අජා සීගපරිපඤ්ඤාති විනස්සිංසු සබ්බාව විනව්ඨා. නදීනං පභවාති වාගි පබ්බතෙය්‍යානං නදීනං පභවව්ඨානාති ව පවිව්ඨා. විභවනති අභාවං. අජා ව විනාසං පතතා දිස්වා ජාතිච්ඡා. කිසොවිවිවණෙණාති බිරුද්දසිකා අජා පභාය සරභෙ සභිගණෙච්ඡා තෙපි අපය්‍යන්තො උභතො පරිභිතො සොකාභිභූතො කිසො චෙව දුබ්බණෙණා ව අහොසි. එවං සො සං නිරං කච්ඡාති එවං මහාරුජ යො සකං පොරුණං අජකිතතිකං ජනං නිගරිච්ඡා පභාය කිසමිඤ්ඤි අගණෙච්ඡා ආගන්තුකං පියං කරෙති සො භූමාදිසො එකො බහුසොවති අයං තෙ මයා දස්සිතො ධුමකාරී බ්‍රාහ්මණො විය බහුං සොවතිති.

එවිං මහාසතෙනා රුජානං සඤ්ඤාපෙනො කපෙසි, සොපි සඤ්ඤානතිං ගතවා නස්ස පසිදිති, ඛන්ධං ආදාසි, නතො පට්ඨාය ව අජකිනතිකසඛගමෙව කරෙනො දානාදීති පුඤ්ඤාති කචා සග්ග පරායණො අහොසි.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආගරිති, ජාතනං සමොධානෙසි, තද කොරවායුරු ආනන්දො අහොසි, ධුමකාරී පසෙතදිනොසලො, විඬුර පණ්ඩිතො පන අගමෙවති.

ධුමකාරිජාතනං.

7. 2. 9.

කොඨ ජාගරනං සුතොති ඉදං සත්ථා ජෙතවනෙ විහරන්තො අඤ්ඤාතරං උපාසකං ආරබ්භ කපෙසි, සො හි සොනාපනො අරිය සාවකො සාවච්ඡිතො සකටසන්තෙ සද්ධිං කන්තාරමග්ගං පටිපජ්ජි, සත්ථවාහො තත්ථ එකස්මිං උදකථාසුකට්ඨානෙ පඤ්චසතසකට්ඨාති මොවෙතා බාදනියහොජනියං සංවිදතිති, වාසං උපගඤ්ජි, තෙ මනුස්සා තත්ථ තත්ථ නිපජ්ජති, සුපිංසු, උපාසකො පන සත්ථවාගස්ස සනතිකෙ එකස්මිං රුකකමුලෙ වසිකමං අඛට්ඨාසි, අථ නං සත්ථං විලුප්පමාති පඤ්චසතවොරු නානාආවුධාති ගහෙතා සත්ථං පරිවාරෙතා අට්ඨංසු, තෙ තං උපාසකං වසිකමන්තං දිස්වා ඉමස්ස නිද්දායනකාලෙ විලුපිස්සා මාති තත්ථ තත්ථ අට්ඨංසු, සොපි නියාමරතති, වසිකමියෙව, වොරු පවුසසමයෙ ගතිතගතිතපාසාණමුග්ගරුදයො ඡබ්බිති, හො සත්ථ වාග ඉමං අප්පමාදෙන ජග්ගන්තං පුරිසං නිස්සාය ජීවිතං ලභිති, තව සන්තකස්ස සාමකො ජාතොසි, එතස්ස සකකාරං කරෙය්‍යාසිති වතා පකකමිංසු, මනුස්සා කාලස්සෙව වුට්ඨාය තෙහි ඡබ්බිතෙ පාසාණ මුග්ගරුදයො දිස්වා ඉමං නිස්සාය අලෙහති ජීවිතං ලභානති උපාසකස්ස සකකාරං අභංසු, උපාසකොපි ඉට්ඨිතට්ඨානං ගතවා කතතිවෙවා පුන සාවච්ඡිං ආගතවා ජෙතවනං ගතවා නටාගතං පුජෙතා වන්දිති, තිසින්නො කිං උපාසක න පඤ්ඤායසිති වුතෙන එතමත්ථං ආරොවෙසි, සත්ථා න බො උපාසක තුඤ්ඤෙව අනිද්දායිති ජග්ගන්තො විසෙසං ලභී පොරුණකපණ්ඩිතාපි ජග්ගන්තො විසෙසගුණං ලභිංසුති වතා තෙන යාවිතො අතිතං ආගරි:-

අතීතෙ බාරුණසියං බ්‍රහ්මදහෙන රජං කාරෙන්නෙ බොධිසතෙනා බ්‍රාහ්මණකුලෙ නිබ්බතතිති, වයප්පන්නො තකකසිලාය සබ්බසිප්පාති උග්ගණතිති, පට්ඨාගතවා අගාරමජේඛ වසන්තො අපරහාගෙ නිකකමිති, ඉසිපබ්බජ්ජං පබ්බජ්ජති, නවිරස්සෙව ක්ඛානාතිඤ්ඤං නිබ්බතෙතති, හිමව්‍යාපදෙසෙ ධානෙ වසිකමිරියාපටො, හුතා වසන්තො නිද්දං අනුපගන්තවා සබ්බරුතති, වසිකමති, අථස්ස වසිකමන කොටියං රුකක නිබ්බතනා දෙවතා තුස්සිති, බ්‍රහ්මවිටපෙ ධතා, පඤ්ඤං පුට්ඨන්ති පබ්බං ගාථමාග:-

සාධු ජාගරතං සුතෙනා සාධු සුතෙනාසු ජාගරො,
සාධු මෙනං විජානාසි සාධු පටිභණ්ඩා මෙනි.

තත්ථ-සාධුති සාධු ලට්ඨකං කඤ්ඤා ඉමං පඤ්ඤා කපේසි. මයමපි නං එවමෙව කපේමාති එවං බොධිසත්තස්ස ඵ්ඨං කඤ්ඤා අත්තනො විමාන මෙව පාවිසි.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා ජාතකං සමොධානෙයි. තද්ද දෙවතා උපලවණ්ණා අගොසි. තාපසො අභමෙමාති.

ජාගරජාතකං.

7. 2. 10.

හි කිරිසිති ඉදං සත්ථා ජෙනවනෙ විහරනො මලලිකං දෙවිං ආරබ්භ කපේසි. සා හි සාවත්ඨියං එකස්ස මාලාකාරජෙට්ඨකස්ස ධිතා උත්තමරූපධර මහාපුද්ගලාදි සොළසවස්සකාලෙ එකදිවසං කුමාරිකාහි සද්ධං පුප්ඵාදමං ගච්ඡන්ති තයො කුමාරසප්තකං ගතෙත්වා පුප්ඵ පච්ඡියං ඔපෙත්වා ගච්ඡති. සා නගරතො නිකම්භණ්ඩාලෙ භගවන්තං සරීරපභං විස්සරේත්වා හිතබ්බසංසරිත්වා නගරං පවිසන්තං දිස්වා තයො කුමාරසප්තකං උපනාමෙයි. සත්ථා වතුමහාරුජදත්තියං පත්තං උපනෙත්වා පටිග්ගහෙයි. සාපි තථාගතස්ස පාදෙ සිරසා වන්දිත්වා බුද්ධා රම්මණං ට්ඨං ගතෙත්වා එකමන්තං අට්ඨාසි. සත්ථා නං ඔලොකෙත්වා සිතං පානිකාසි. ආයස්මා ආනන්දො කො නු ඛො ගෙතු තථාගතස්ස සිතකාරණායාති විනොන්තා භගවන්තං පුච්ඡි. අට්ඨස්ස සත්ථා ආනන්ද අයං කුමාරිකා ඉමෙසං කුමාරසප්තකානං එලෙන අජෙට්ඨ කොසලරඤ්ඤා අග්ගමගෙසි භවිස්සාතිති සිතකාරණං කපේසි. කුමාරිකාපි පුප්ඵාදමං ගතා. තං දිවසමෙව කොසලරුජා අජාතසත්තානා සද්ධං සුච්ඡිකෙනා සුද්ධපරජිනො පලාසි. තතො අස්සං අභිරුක්ඛා ආගච්ඡන්තො තස්සා භිතසද්ධං සුත්වා පටිබද්ධවිතො අස්සං තං ආරාමාහිමුඛං පෙසෙයි. පුද්ගලසම්පන්නා කුමාරිකා රුජානං දිස්වා අපලාසිත්වා ආගන්ත්වා අස්සස්ස නාසාරජ්ජියං ගණ්හි. රුජා අස්සපිට්ඨියං නිසින්නොව සස්සාමිකාසි අස්සාමිකාසීති පුච්ඡි. අස්සාමිකාභාවං ඤාත්වා අස්සා ඔරුක්ඛ වාතාතපකිලනො තස්සා අබ්භික නිපතො නුහුත්තං විස්සමිත්වා නං අස්සපිට්ඨියං නිසිදුපෙත්වා බලකායපරිවුත්තො නගරං පවිසිත්වා අත්තනො කුලසරං පවෙසෙත්වා සංයණ්ණසමයෙ යානං පතිණ්ත්වා මගනොත්ත සක්කාරෙත සම්මානොත්ත කුලසරතො ආහරුපෙත්වා රත්තරුසිමිති ඔපෙත්වා අභිසෙකං දත්වා අග්ගමගෙසිං අකාසි. තතො පට්ඨාය ව සා රඤ්ඤා පියා අගොසි මනාපා පුබ්බවට්ඨාසිතාදිති පඤ්චති කල්යාණ ධම්මෙති සමන්තාගතා පතිදෙවතා. බුද්ධානමපි වලලහා අගොසි. තස්සා සත්ථ තයො කුමාරසප්තකං දත්වා නං සමපත්තිං අධිගතවාටො සකල නගරං පත්ථරිත්වා ගතො. අපේකදිවසං ධම්මසභායං කථං සමුට්ඨාපෙසුං ආවුසො මලලිකාදෙවි බුද්ධානං තයො කුමාරසප්තකං දත්වා හෙසං එලෙන තං දිවසමෙව අභිසෙකං පත්තො අගො බුද්ධානං මහාගුණවාති.

සන්ධා ආගන්තුකා කාශනුන්ව භික්ඛවෙ' එතරති කල්පය සන්තිසින්නාති පුච්ඡිතා ඉමාය නාමාති වුතෙන අනවර්තය. භික්ඛවෙ මලලිකාය එකස්ස සබ්බඤ්ඤානුදායස්ස නයො කුමමාසපිණේති දන්වා කොසලරඤ්ඤා අග්ග මහෙසිභාවාගිගමො. කසමා බුද්ධානං යුග්මගන්තත්තාය. පොරුණක පණ්ණිනා පන පච්චෙකනුදානං අලොභිකං අතෙලං අපාභිතං කුමමාසං දන්වා තස්ස එලෙන දුතියෙ අත්තභාවෙ තියොජ්නසතිකො කාසිරට්ඨෙ රජ්ජයිරිං පාපුණිංසුති වන්වා අතිතං ආහරි:-

අතීතෙ බාරුණසියං බ්‍රහ්මදත්තෙ රජ්ජං කාරෙතො බොධිසත්තො එකසමිං දළිද්දකුලෙ නිබ්බත්තින්වා වයප්පත්තො එකං සෙට්ඨිං නිස්සාය භතියා කම්මං කරෙතොනා ජීවිකං කප්පෙයි. සො එකදිවසං පාතරු සන්ධාය මෙ භවිසස්නීති අන්තරුපණ්ණො වත්තාරෙ කුමමාසපිණේති ගහෙත්වා කම්මන්තො ගවුන්නො වත්තාරෙ පච්චෙකනුදො භික්ඛා වාරන්ධාය බාරුණසිතගරුතිමුට්ඨෙ ආගවුන්නො දිස්වා ඉමෙ භික්ඛා සක්ඛාය බාරුණසිං ගවුන්නාති මග්ගඤ්චිමෙ වත්තාරෙ කුමමාසපිණේති අත්ථි යනනුන්වාහං ඉමෙ ඉමෙසං දදෙය්‍යන්ති වින්තොන්වා තෙ උපසං කම්මන්වා වන්දිත්වා භන්තො ඉමෙ මෙ වත්තාරෙ කුමමාසපිණේති අහං ඉමෙ තුමහාකං දදාමි සාධු භන්තො පතිගණ්ණාථ එවමිදං පුඤ්ඤං මග්ගං භවිස්සති දිසරත්තං හිතාය සුබායාති වන්වා තෙසං අභිවාසනං විදිත්වා වාලිකං උස්සාපෙත්වා වත්තාරි ආසනාති පඤ්ඤාපෙත්වා තෙසං උපරි සාබාහමිතං අත්ථරිත්වා පච්චෙකනුදො පටිපාටියා නිසීදුපෙත්වා පණ්ණපුට්ඨෙත උදකං ආහරිත්වා දක්ඛිණොදකං පාතෙත්වා වතුසු පතෙතසු වත්තාරෙ කුමමාසපිණේති පතිට්ඨාපෙත්වා වන්දිත්වා භන්තො එතෙසං නිස්සන්දෙත දළිද්දගෙහෙ නිබ්බත්ති නාම මා හොතු සබ්බඤ්ඤාතඤ්ඤාපටිවෙධස්ස පච්චයො හොතුති ආහ.

පච්චෙකනුදා පරිභුඤ්ජිත්වා පරිභොගාවසානෙ අනුමොදනං කන්වා උප්පතින්වා නන්දමුලපබ්බාරමෙව අගමංසු. බොධිසත්තො අඤ්ජලිමපගග්ග පච්චෙකනුඛගනං පිතීං ගහෙත්වා තෙසු චක්ඛුපථං අතීතෙසු කම්මන්තො ගන්ත්වා යාවතායුකං දුතං අනුස්සරිත්වා කාලං කන්වා තස්ස එලෙන බාරුණසිරඤ්ඤා අග්ගමහෙසියා කුච්ඡිසමිං නිබ්බත්ති. බ්‍රහ්මදත්තකුමාරෙත්වස්ස නාමං අකංසු. සො අත්තන්තො පදසා ගමිණකාලතො පට්ඨාය අහං ඉමසමිඤ්ඤාච නගරෙ භත්තො හුන්වා කම්මන්තො ගවුන්නො පච්චෙකනුදානං වත්තාරෙ කුමමාසපිණේති දන්වා තස්ස දුතස්ස එලෙන ඉධ නිබ්බත්තොති පසන්නාදසෙ මුඛතිමිත්තං විය සබ්බං පුරිමජාතිකිරියං ජාතිස්සරඤ්ඤාණෙන පාකවං කන්වා පයයි.

සො වයප්පත්තො තකකසිලං ගන්ත්වා සබ්බසිප්පාති උග්ගණ්ණිත්වා ආගන්තුකා සික්ඛිතසිප්පං පිතු දස්සෙත්වා තුට්ඨන පිතරු උපරජෙජ්ජ පතිට්ඨාපිතො අපරභාගෙ පිතු අවමයෙන රජෙජ්ජ පතිට්ඨාසී. අථස්ස උත්තමරුපධරං කොසලරඤ්ඤා ඕතරං ආත්තො අග්ගමහෙසිං අකංසු. ඡත්තමඛගලදිවසෙ පනස්ස සකලනගරං දෙවනගරං විය අලභිකිරිංසු.

සො නගරං පදකක්ඛණං කඤ්ඤා අලඛකතපාසාදං අභිරුහිත්වා මහා
 කලමජ්ඣේ සමුස්සාපිතසෙනවත්තනං පලලඛනං ආරුහන් නිසින්නො
 පරිවාරෙත්වා සිතෙ එකතො අමච්චෙ එකතො බ්‍රාහ්මණගහපතිකාදයො
 නානාවිධවෙසවිලාසසමුප්පලෙ එකතො නානාවිධපණණාකාර ගජේ
 නාගරමනුස්සෙ එකතො අලඛකතදෙවච්ඡරසඛසං විශ සොළසසහස්ස
 සඛිං නාටකීජිගණනාති ඉමං අතිමනෝරමං සිරිවිහවං ඔලො
 කෙනොනො අත්තනො පුබ්බකමම අනුස්සරිත්වා ඉදං සුවණණපිණ්ඩිකං
 කඤ්ඤානමාලසෙනවත්තනං ඉමාති ච අනෙකසහස්සාති ගජවිවාහන
 අස්සවාහනරථවාහනාති මණිමුක්තාදිපූරිතා සාරගඛනා නානාවිධ
 ධාතුසූරිතා මහාපඨවී දෙවච්ඡරපටිභාගා නාරියොවාති සබ්බො
 පෙස මග්ගං සිරිවිහවො න අඤ්ඤාස්ස සත්තකො වතුත්තං පච්චෙක
 බ්‍රුද්ධානං දින්නස්ස වතුකුමමාසපිණ්ඩිදානස්සෙව සත්තකො තෙ නිස්සාය
 මයා එස ලද්ධොති පච්චෙකබ්‍රුද්ධානං ගුණං අනුස්සරිත්වා අත්තනො
 කමමං පාකටං අකාසි. තස්ස තං සරත්තස්ස සකලසරීරං පිතියා
 පූරි සො පිතියා තෙමිතහදයො මහාජනමජ්ඣේ උදාහිතං
 ගායනො වෙ ගාථා අභාසි :-

න කිරිජි අනොමදසසිසු
 පාරිවරියා බ්‍රුද්ධෙසු අපටිකා,
 සුකඛාය අලොභිකාය ච
 පස්ස ඵලං කුමමාසපිණ්ඩියා.

ගජවිවාහස්සා ච මෙ බහු
 ධනධාතුසූරි පඨවී ච කෙවලා,
 නාරියො විමා අච්ඡරුපමා
 පස්ස ඵලං කුමමාසපිණ්ඩියාති.

නන්-අනොමදසසිසුති අනොමස්ස අලාමකස්ස පච්චෙකබොධි
 ඤ්ඤාස්ස දිට්ඨත්තා පච්චෙකබ්‍රුද්ධා අනොමදසසිනො නාම. පාටිච්ඡිකාති
 අභිවාදනපච්චුට්ඨානඅඤ්ඤාලිකමමාදිහෙදා සාමිච්ඡිකිරියාපි සමපතො
 දිත්වා අත්තනො සත්තකං අපං වා බහුං වා ලුඛං වා පණිතං වා
 දෙය්‍යධම්මං විත්තං පසාදෙත්වා ගුණං සලලකෙඛත්වා තිස්සො වෙත්තා
 විසොධෙත්වා ඵලං සද්දුහිත්වා පරිවච්ඡනකිරියාපි. බ්‍රුද්ධෙසුති පච්චෙක
 බ්‍රුද්ධෙසු. අපටිකාති මතු පරිත්තා නාම නජි කිර. සුකඛායාති
 තිසෙකගාය. අලොභිකායාති ථාණිතවිරහිතාය නිපථාණිතත්තා හි
 සා අලොභිකාති වුත්තා. කුමමාසපිණ්ඩියාති වත්තාරෙ කුමමාස
 පිණ්ඩි එකං කඤ්ඤා ගතිතං තං කුමමාසං සකියෙවමාහ.

ගුණවත්තානං සමණබ්‍රාහ්මණානං ගුණෙ සලලකෙඛත්වා විත්තං
 පසාදෙත්වා ඵලපතනිං පාරිකඛිමානානං තිස්සො වෙත්තා විසො
 ධෙත්වා දින්නදකක්ඛණං අපටිකා නාම නජි නිබ්බන්ධනනිබ්බන්ධනානො
 මහාසමපතනිං දෙතිති වුත්තං. හොති වෙත්ත :-

“නපි විනේන පසන්නමහි අපටිකා නාම දකඛිණා,
නථාගතෙ වා සමුද්ධො අථවා නස්ස සාවකෙ”ති.

ඉමස්ස ච පනත්ථස්ස දීපනත්ථාය :-

“බ්බේදනං අහමදසිං භික්ඛුනො පිණ්ඩාය වරන්තස්ස,
නස්සා මෙ පස්ස විමානං අවුත්ථකාමවණ්ණනිගමයමිං,
අවුත්ථ සහස්සානං පවරං පස්ස පුඤ්ඤානං විපාකං.

තෙන මෙ තාදිස්සෙ වණ්ණේන තෙන මෙ ඉධ මිජ්ඣති,
උපපජ්ජන්ති ච මෙ භොගා යෙ කෙවි මනස්සෙ පියා.

තෙනමහි එවං ජලිතානුභාවා

වණ්ණේන ච මෙ සබ්බදිසා පහාසති”ති.^a

එවමාදිවිමානාහි ආහරිතබ්බාති. බන්ධකඤ්ඤානති මුත්තාදිබන්ධකඤ්ඤානති ච. පඨවි ච කෙවලාති සකලා වෙසා මහාපඨවීති සකල පඨවිං හත්ථගතං මඤ්ඤමානො වදති. පස්ස එලං කුමමාසපිණ්ඩිකාති අත්තනො දුනඵලං අත්තනාව දස්සෙන්නො එවමාග. දුනඵලං කිරි බොගිසහොතො ච සබ්බකඤ්ඤානුඤ්ඤා වෙව ජානන්ති. තෙනෙව සත්ථා ඉතිවුත්තකෙ සුත්තන්තං කපේන්නො-“එවකඤ්ඤා භික්ඛවෙ සත්තා ජාතෙය්සං දුනසංවිභාගස්ස විපාකං යථාහං ජානාමි න අදචා භුඤ්ඤෙය්සං න ච තෙසං මචේත්ථලං විත්තං පරියාදාය නිවේශය යොපි තෙසං අස්ස වරිමො ආලොපො වරිමං කබලං තනොපි න අසංවිහජ්චා භුඤ්ඤෙය්සං සවෙ තෙසං පටිග්ගාහකා අස්ස යසො ච බො භික්ඛවෙ සත්තා න එවං ජානන්ති දුනසංවිභාගස්ස විපාකං යථාහං ජානාමි තස්මා අදචා භුඤ්ඤන්ති මචේත්ථලඤ්ඤා තෙසං විත්තං පරියාදාය නිවේශි”ති.^b

බොගිසහොතොපි අත්තනො ජ්ඣතමබ්ගලදිවසෙ සඤ්ජානපිති පාමොජ්ජා ඉමාහි විහි ගාථාහි උදුනගිතං ගාඨි. තතො පටිථාය රඤ්ඤා පියගිතකන්ති බොගිසත්තස්ස නාවකිත්ථියො ච සෙසත්තාවක ගනිබ්බාදයොපි ච අනොපුරුජනොපි අනොනගරවාසිනොපි බහි නගරවාසිනොපි පාණාගාරෙසුපි අමචමණිලෙසුපි අමනාහං රඤ්ඤා පියගිතන්ති තදෙව ගිතං ගායන්ති.

එවං අඤ්ඤානෙ ගතෙ අග්ගමගෙසි තස්ස ගිතස්ස අත්ථං ජාතිතුකාමා අභොසි. මහාසත්තං පන පුච්ඡිතුං න විසභති. අථස්සා එකස්මිං ගුණෙ පසිදිත්වා එකදිවසං රුජා හඳු වරන්තෙ දස්සාමි වරං ගණ්ණාහිති ආහ. සාධු දෙව ගණ්ණාමිති. හපි අස්සාදිසු තෙ නිං දමමිති. දෙව තුමෙහ නිස්සාය මග්ගං න කිඤ්චි නපි න මෙ එතෙහි අත්ථො සවෙ පන දුතු කාමත්ථා තුමහාහං ගිතස්ස අත්ථං කපේත්වා දෙථාති. හඳු කො තෙ ඉමිනා චරෙත අත්ථො අඤ්ඤං ගණ්ණාහිති. දෙව අඤ්ඤාන මෙ අඤ්ඤා

a. විමානවත්ථ පාළි-ගුහතිලවිෂානවත්ථ.

b. ඉතිවුත්තකපාළි.

නන්දී එතදෙව ගණනාමිති. සාධු හදෙද කපේසාමි කුසාං පන එකිකාය
රහො න කපේසාමි වාදසයෝජනිකාය බාදණසියා හෙරිඤ්චරපෙනා
රුජවාරෙ රතනමණ්ඩපං කාරෙතො රතනපලලකං පඤ්ඤපෙනා
අමචච්චාභමණාදීති නාගරෙති වෙව සොළසති ඉන්ද්‍රසහසොසති ව පරි
වුතො තෙසං මජ්ඣෙක රතනපලලකෙක නිසිදිතො කපේසාමිති. සා සාධු
දෙවොති සමපට්ඨති.

රුජා තථා කාරෙතො අමරගණපරිවුතො සකෙකාදෙවරුජා විය
මහාජනකායපරිවුතො රතනපලලකකෙක නිසිදි. දෙවීපි සබ්බාලකාර
පතිමණ්ඩිතා කඤ්චනහද්දපිඨං අත්ථරිතො එකමනෙත අකඛිකොටියා
ඔලොකෙතො නථාරුපෙ යානෙ නිසිදිතො දෙව කුමාසං කුසසිතො
ශායනමඩහලගීතසා නාව මෙ අත්ථං ගගනතලෙ වන්දං උට්ඨාපෙනො
විය පාකටං කතො කපේථාති වතො තතියං ගාථමාහ :-

අභිකඛණං රුජකුඤ්ජර
ගාථා භාසසි කොසලාධිප,
පුච්ඡාමි තං රට්ඨවසිතං
බාලො පිතීමනො පභාසසිති.

තත්ථ-කොසලාධිපොති න සො කොසලරට්ඨාධිපො කුසලෙ පන
ධමෙම අධිපතියං කතො විහරති තෙන තං ආලපනති එවමාහ. කුසලාධිප
කුසලජ්ඣාසයාති අත්ථො. බාලො පිතීමනො පභාසසිති අතිවිය පිති
සුතනවිතො හුතො භාසසි. තසමා කපේථ නාව මෙ එතාසං ගාථානං
අත්ථනති.

අපසා ගාථානමත්ථං ආවිකරෙතො මහාසතො වතසො
ගාථා අභාසි :-

ඉමසමිං යෙව නගරෙ කුලෙ අඤ්ඤතරෙ අහුං,
පරකමකරෙ ආසිං හතකො සිලසංවුතො.

කමමාය නිකමිනතාහං වතුරෙ සමණෙ අද්දසං,
ආචාරසිලසමපනෙක සිතීභුතෙ අතාසවෙ.

තෙසු විතං පසාදෙතො නිසිදෙතො පණ්ණසත්තෙ,
අද්දසිං බුද්ධානං කුමාසං පසනො සෙති පාණ්ණිති.

තසා කමමසා කුසලසා ඉදං මෙ එදිසං ඵලං,
අනුභොමි ඉදං රජං පීතං ධරණිමුතමනනි.

තත්ථ-කුලෙ අඤ්ඤතරෙති නාමෙන වා ගොතෙතන වා අපාකටෙ
එකමිං වෙසාකුලෙ. අහුනති නිබ්බතනිං. පරකමකරෙ ආසිනති
තමිං කුලෙ ජාතොවාහං දළිග්ගතාය පරසා කමම කතො ජ්විකා
කපෙපනො පරකමකරෙ ආසිං. ගතකොති පරවෙනනහතො. සිල
සංවුතොති පඤ්චසිලසංවරෙ සිතො හතියා ජ්වනොපි දුග්ගසිලසං පභාස
සිලසමපනොව අභොසිනති දිපෙනි. කමමාය නිකමිනතාහනති

තං දිවසං කතතබ්බස්ස කිව්වස්ස කරණන්ථාය නිකකන්තො අහං.
 චතුරේ සමණේ අද්දසනති හද්දෙ අහං නගරං නිකබ්බම මහාමග්ගං
 ආරුක්ඛ අතතනො කමමභුමිං ගච්ඡන්තො භික්ඛන්ථාය බාරණසිතගරං
 පවිසන්තො සමිතපාපෙ වත්තාරෙ පබ්බජිතෙ අද්දසං. ආචාරසීල
 සමපනෙනති එකවීසතියා අනෙසනෙති ජීවිකකප්පනං අනාවාරෙ නාම
 තස්ස පටිපකෙඛන ආචාරෙන වෙව මග්ගඵලෙති ආගතෙන සීලෙන ව
 සමනතාගතෙ. සීනීභූතෙති රුහාදිපරිලාගවූපසමෙන වෙව එකාදස
 අයතිබ්බාපනෙන ව සීනීභාවප්පනෙන. අනාසමෙති කාමාසවාදි
 රතිතෙ. නිසීදෙක්ඛාති වාලිකාසනානං උපරි සන්තෙ පණණසන්ථාරෙ
 නිසීදපෙක්ඛා සන්ථාරෙ හි ඉධ සන්තොති වුතො. අද්දසනති තෙසං
 උදකං දක්ඛා සක්කච්චං සකෙති හතෙති කුමමාසං අද්දසිං. කුසලස්සාති
 ආරෙග්ගානවජ්ඣට්ඨන කුසලස්ස. ඵලනති නිස්සන්දඵලං. චීනනති
 සබ්බසමපතතිචුලලිතං.

එවං මහාසත්තස්ස අතතනො කමමඵලං වින්ථාරෙක්ඛා කප්පනස්ස
 සුත්වා පසත්තමනා දෙවී සවෙ මහාරුජ එවං පච්චක්ඛතො දුතඵලං
 ජානාථ ඉතොදුති පට්ඨාය එකමපි භත්තපිණ්ඩං ලභිත්වා ධම්මසමණ
 බ්‍රාහ්මණාදිනං දක්ඛාව පරිභුඤ්ජාති බොධිසත්තස්ස ථූතිං කරෙන්නී:-

දද භුඤ්ජව මාව පමාදො
 වක්කං වත්තය කොසලාබ්ප,
 මා රුජ අධම්මිකො අහු
 ධම්මං පාලය කොසලාබ්පාති.

ඉමං ගාථමාහ. තත්-දද භුඤ්ජ වාති අඤ්ඤාසං දක්ඛාව අතතනා
 භුඤ්ජ. මාව පමාදොති දුතාදිසු පුඤ්ඤාසු මා පමජ්ජත්. වක්කං
 වත්තස කොසලාබ්පාති කුසලජ්ඣාසය මහාරුජ පතිරුපදෙසවාසා
 දිකං වතුබ්බධං ධම්මවක්කං පවතෙති. පකතිරථොති වීති වකෙකති
 ගච්ඡති අයං පන කායො ඉමෙති වතුති වකෙකති දෙවලොකං ගච්ඡති
 තෙන තෙ ධම්මවක්කසංඛං ගතා තං තිං වක්කං වතෙති පවතෙති.
 මා අධම්මිකොති යථා අඤ්ඤා ඡන්දගතිං ගච්ඡන්තා ලොකං
 උච්ඡ්‍රයන්තො පිළෙක්ඛා විශ ධනමෙව සංකසින්නා අධම්මිකා ගොන්න
 තථා තිං මා අධම්මිකො අහු. ධම්මං පාලයාති-

“දුතං සීලං පරිච්චාගං අජ්ජවං මද්දවං තපං,
 අකෙකාධං අවිතිංසඤ්ච ඛනතිඤ්ච අවිරෙධන”නති.

ඉදං පන දසවිධං රුජධම්මමෙව පාලය රක්ඛ මාපරිච්චජ. මහා
 සත්තො තස්සා වචනං සමපට්ඨන්තො:-

සොහං නදෙව පුනපුනං
 චට්ඨමං ආචරිස්සාමි සොහනෙ,
 අරියාවරිතං සුකොසලෙ
 අරහන්තො මෙ මනාපා පසසිතුනති.

ගාථමාහ, තත්-වප්‍රමනති මග්ගං. අභිසාවජිනනති අරියෙති බ්‍රහ්මදිති ආවිශ්ණං. සුකොසලෙති සොහනෙ කොසලරඤ්ඤා ධිතෙති අන්‍යො. අරහතොනති කිලෙසෙති ආරකතතා අරුතං අරිතඤ්ඤා හතතතා පච්චයානං අරහතතා එවං ලභ්‍යතාමා පච්චෙකවුභ්‍යා. ඉදං වුත්තං හොති-හද්දෙ කොසලරුජධිතෙ සො අහං දුතං මෙ දිත්තනති තිත්තිං අකත්වා සුතප්පුතං නාදෙව අරියාවරිතං දුතමග්ගං ආවජිත්‍යාමි මග්ගං හි අග්ගදක්ඛණේය්‍යතතා අරහතො මනාපදස්සතා විවරදිතං දුතුකාමතාය නෙයෙව පස්සිතුං ඉච්ඡාමිති.

ඉදඤ්ඤා පන වත්වා දෙවියා සමපතතිං ඔලොකෙත්වා හද්දෙ මයා තව පුරිමහවෙ අනුතතො කුසලකම්මං විත්ථාරෙත්වා කපිතං ඉමාසං පන නාරිතං මජ්ඣෙක රුපෙන වා ලිලාපිලාසෙන වා තයා සදිසි එකාපිතත්‍යා සා ත්වං කිං කම්මං කත්වා ඉමං සමපතතිං පටිලභිති පුච්ඡන්තො පුන ගාථමාහ :-

දෙවි විය අච්ඡරුපමා
මජ්ඣෙක නාදිගණස්ස සොහසි,
කිං කම්මමකාසි හද්දං
කොනාසි වණ්ණවති සුකොසලෙති.

තස්සන්‍යො-හද්දෙ සුකොසලෙ කොසලරඤ්ඤා සුධිතෙ ත්වං රුප සමපතතියා අච්ඡරුපමා නිදසපුරෙ සකකස්ස දෙවරඤ්ඤා අඤ්ඤාතරු දෙවධිතා විය ඉමස්ස නාදිගණස්ස මජ්ඣෙක සොහසි පුබ්බෙ කිං නාම හද්දං කලාශං කම්මං අකාසි කොනාසි කාරණෙන එවං වණ්ණවති ජාතාති.

අපස්ස සා පුරිමහවෙ කලාශංකම්මං කපේන්ති සෙසං ගාථා ආයමාහ :-

අම්බධිකුලස්ස ඛනතිය
දුස්සාහං පරපෙසසියා අහුං,
සඤ්ඤාතා ඛම්මජිවිති
සීලවති ව අපාපදස්සතා.
උභ්‍යවහරතං අහං තද
වරමානස්ස අදසිං හිකවුන්තො,
විත්තා සුමනා සයං අහං
තස්ස කම්මස්ස එලං මමෙදිසනති.

සාපි කිර ජාතියරඤ්ඤානෙන පරිච්ඡිද්ධිවා කපේසි.

තත්-අම්බධිකුලස්සාති කුටුම්භියකුලස්ස. දුස්සාහනති දසි අහං. දුස්සාහනති පාශො. පරපෙසසියාති පරෙති තස්ස තස්ස කිවචස්ස කාරණත්වාය පෙසිතබ්බා පෙසනකාරිකා. සඤ්ඤාතාති දසියො නාම දුස්සීලා හොනති අහං පන තිති ආරෙති සඤ්ඤාතා සීලසම්පන්නා ඛම්මජිවිතිති පරවඤ්චනාදිති අකත්වා ඛම්මෙන සමෙන පවත්නාජිවිතා. සීලවතීති ආචාරසම්පන්නා ගුණවතී. අපාපදස්සනාති කලාශංදස්සතා

පියබමො, උදාමහගහනනි අතනනො පහනකොට්ඨාසවසෙන උදා රිත්වා ලදාමහගහනනං, භික්ඛුනොති භික්ඛනිලෙසස්ස පච්චෙකඛුදාස්ස, විගතා සුමනාති කුට්ඨා සොමනස්සජාතා කමමඵලං සද්දහනති, නස්ස කමමස්සාති තස්ස ඵතභික්ඛාදානකමස්ස, ඉදං වුතනං හොති-අහං මහාරුජ පුබ්බෙ සාවච්ඡියං අඤ්ඤාතරස්ස කුටුමේයකුලස්ස දාසි හුත්වා අතනනො ලදාමහගහනනං ආදාය නික්ඛමනති ඵකං පච්චෙක ඛුදාං පිණ්ඩාය වරනනං දිස්වා අතනනො තණ්හා මිලාපෙත්වා සඤ්ඤාමාදි ගුණසමපන්නා කමමඵලං සද්දහනති තස්ස තං හතනං අදාසිං සාහං යාවතායුතං ඔත්වා කාලකතා තත්ථ සාවච්ඡියං කොසලරඤ්ඤා අග්ග මහෙසියා කුට්ඨමති නිබ්බන්තිත්වා ඉදාති තවපාදෙ පරිවරමානා ඵව රූපං සමපන්නං අනුභවමි තස්ස මම කමමස්ස ඉදමිදිසං ඵලනති, තත්ථ ගුණසමපන්නානං දිත්තස්ස මහපථලභාවදස්සතත්ථං “අග්ගනො, වෙප සන්නාන”නති වෘ “ඵස දෙවමනුස්සානං සබ්බකාමද්දෙතිධි”ති වච ආදි ගාථා වින්දා රෙතබ්බා.

ඉති තෙ උභොපි අතනනො පුරිමකමමං වින්දා රෙත්වා කප්ථන්නා තනො පට්ඨාය වතුසු නගරදායරෙසු නගරමජේකි නිවෙසනදායරෙති ඡ දානසාලා කාරුපෙත්වා සකලජමුදීපං උත්තඛලං කරොන්නා මහාදානං පවනෙතත්වා සීලං රක්ඛිත්වා උපොසථකමමං කත්වා ජීවිතපරියොසානෙ සග්ගපරායණං අගෙසුං.

සන්දා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා ජාතකං සමොධානෙයි, තද දෙවී රුහුලමාතා අගොයි, රුජා පන අහමෙවාති.

කුමමාසපිණ්ඩන්තකං.

7. 2. 11.

ආගමිස්සති මෙ පාපනති ඉදං සන්දා වෙථවනෙ විහරන්තො දෙවදත්තස්ස වඩාය පරිසකකතං ආරබ්භ කප්ථයි.

තදා හි ධම්මසභායං කථං සමුට්ඨාපෙසුං ආවුසො දෙවදත්තො තථාගතස්ස මාරණත්මෙව පරිසකකති ධනුග්ගහෙ පයොජෙයි සීලං පච්ඡිකි තාලාගිරිං විස්සජ්ජාපෙයි තථාගතස්ස විනාසත්මෙව උපායං කරොතිති, සන්දා ආගන්ත්වා කායනුත්ථ භික්ඛවෙ ඵතරති කථාය සනති සිත්තාති පුච්ඡිත්වා ඉමාය නාමාති වුත්තෙ න භික්ඛවෙ ඉදානෙව පුබ්බෙ පෙස මම වඩාය පරිසකකි තාසමන්තමපි පන කාතුං අසකෙකානෙතො අත්තතාව දුක්ඛං අනුභොසිති වත්වා අතීතං ආහරී:-

අතීතෙ බාරණසියං බ්‍රහ්මදත්තෙ රජ්ජං කාරෙත්තෙ බොධිසත්තො තස්ස අග්ගමහෙසියා කුට්ඨමති නිබ්බන්තිත්වා වයපපත්තො තකකසීලාය සබ්බසිප්පාති සිකි සබ්බරවජානනමන්තං උග්ගණති, සො ආවරි යස්ස අනුයොගං දත්වා බාරණසියං පච්චාගඤ්ඡී, පිතා තං ඔපරජේ ඔපෙයි කිඤ්චාපි ඔපරජේ ඔපෙයි මාරුපෙතුකාමො පන හුත්වා තං දට්ඨමපි න ඉච්ඡී.

අපේකා සිගාලී දො පොතනෙ ගහෙනා රතතිං මනුසොසු පති සලලිනෙසු නිකුමනෙන නගරං පාවිසි. බොධිසත්තං ව පාසාදෙ සයනගබ්භං අවිදුරෙ එකාසාලා අපී තන්තො අද්ධිකමනුසොං උපාහනා ඔමුඤ්චිනා පාදමුලෙ භූමියං ධපෙතා එකස්මිං ඵලකෙ නිපජ්ජි න තාව නිද්දයති. තද්ධ සිගාලියා පොතකා ඡාතකා විරවිංසු. අථ නෙසං මාතා තාතා මා සග්ගං කරිත්ථ එතිස්සා සාලාය එකො මනුසොං උපාහනා ඔමුඤ්චිනා භූමියං ධපෙතා ඵලකෙ නිපනෙනා න තාව නිද්දයති එතස්ස නිද්දයනකාලෙ එතා උපාහනා ආහරිතා තුමෙන බාද්දපෙස්සාමිති අත්තනො භාසාය ආහ.

බොධිසත්තො මත්තානුභාවෙන තස්සා රවං ජාතිතා සයනගබ්භා නිකුමම වාහපානං විවරිතා කො එත්ථාති ආහ අහං දෙව අද්ධික මනුසොති. උපාහනා තෙ කුහිනති. භූමියං දෙවති. උකඛිපිතා ඔලමෙතා ධපෙතිති. තං සුතා සිගාලී බොධිසත්තං කුජ්ඣි.

පුත්තකදිවසං සා හපේව නගරං පාවිසි. තද්ධ වෙකො මත්ත මනුසොං පාණීයං පිවිස්සාමිති පොකකරණීං ඔතරතො පතිතා නිමුග්ගො නිරුක්ඛාසො මරි. නිවත්ථා පනස්ස වෙසාටකා නිවාසනන්තරෙ කහාපණ්ඩසංසං අඛුලියා ව මුද්දිකා අපී. තද්ධ සා පුත්තකෙ ඡාතමා අමමාති විරවනෙන තාතා මා සග්ගං කරිත්ථ එතිස්සා පොකකරණීයා මනුසොං මතො තස්සිද්දඤ්චිද්දඤ්ච අපී සො පන මරිතා සොපානෙ යෙව නිපනෙනා තුමෙන එතා මනුසං බාද්දපෙස්සාමිති ආහ.

බොධිසත්තො තං සුතා වාහපානං විවරිතා සාලාය කො අපීති වතා එනෙහුට්ඨාය අහං දෙවති වුත්තෙ ගච්ඡි එතිස්සා පොකකරණීයා මතපුරිසස්ස සාටකෙ ව කහාපණ්ඩසංසංඤ්ච අඛුලිමුද්දිකඤ්ච ගහෙනා සරිරමස්ස යථා න උභයති එවං උදකෙ ඔසිද්දපෙතිති ආහ. සො තථා අකාසි.

සා පුත කුජ්ඣිතා පුරිමදිවසෙ නාව මෙ පුත්තානං උපාහනා බාදිතුං නාද්ධි අජ් මතමනුසං බාදිතුං නාද්ධි භොතු ඉතොද්ධි තතියදිවසෙ එකො සපත්තරජා ආගන්තා නගරං පරිකඛිපිස්සති අථ නා පිතා යුඛත්ථාය පෙසෙස්සති. තනු තෙ සීසං ඡිද්ධස්සනති අථ තෙ ගලිලොතිතං පිවිතා වෙරං මුඤ්චිස්සාමි තථං මයාසද්ධිං වෙරං බකුසි ජාතිස්සාමිති විරවිතා බොධිසත්තං හජේත්ථා පුත්තකෙ ගහෙනා නිකුමි.

තතියදිවසෙ සපත්තරජා ආගන්තා නගරං පරිවාරෙසි. රජා බොධිසත්තං ගච්ඡි තාත තෙන සද්ධිං යුජ්ඣාගිති ආහ. මයා දෙව එකං දිට්ඨං අපී ගන්තුං න විසමාමි ජිවිතත්තරයා භායාමිති. මස්ස තසි මතෙ වා අමතෙ වා කිං ගවෙජ්ච තිනති.

සො සායු දෙවති මහාසත්තො පරිසං ගහෙනා සපත්තරඤ්ඤා සිතවාරෙන අතිකම්මිතා අඤ්ඤා වාරං විවරපෙතා නිකුමි. තස්මිං ගච්ඡතො සකලනගරං තුව්ඡිං විය අහොසි. සබ්බෙ තෙනෙව සද්ධිං නිකුමිංසු. සො එකස්මිං සභාගට්ඨානෙ බකුසිවාරං නිවාසෙතා අච්ඡි.

රුජා විනොසි උපරුජා නගරං නුවර්. කන්ධා බලං ගහෙනා පලාසි සපතනරුජා පි නගරං පරිවාරෙනා සිතො ඉදුති මය්හං ජීවිතං නජීති. සො ජීවිතං රක්ඛිස්සාමිති දෙවිඤ්ඤා පුරෝගිතඤ්ඤා පරනතපං නාමෙකං පාදමූලිකඤ්ඤා ගහෙනා රතතිභාගෙ අඤ්ඤානකවෙසෙන පලාසිනා අරඤ්ඤං පාවිසි.

බොධිසත්තො තස්ස පලාතභාවං සුන්ධා නගරං පවිසිනා යුග්ධං කන්ධා සපතනං පලාපෙනා රජ්. ගණ්ඨි. පිතාපිස්ස නදීතිරෙ පණ්ණ සාලං කාරෙනා ඵලාඵලෙන යාපෙන්නො වසි. රුජා ව පුරෝගිතො ව ඵලාඵලන්ධා ගවන්නති. පරනතපදසො දෙවියා සද්ධං පණ්ණසාලාය මෙව හොති. තත්‍රපි රුජානං පටිච්ච දෙවියා කුච්ඡසමිං ගබ්භො පතීඨති.

සා අභිණ්ඤාසංගතවසෙන පරනතපෙන සද්ධං අතිවරි. සා ඵක දිවසං පරනතපං ආහ රඤ්ඤා ඤාතෙ නෙව නව න මය්හං ජීවිතං අජී තසමා මාරෙති නනති. කථං මාරෙමිති. ඵස තං බග්ගඤ්ඤා නභාන සාටකඤ්ඤා ගාභාපෙනා නභාසිභුං ගවන්නති තත්‍රස්ස නභානට්ඨානෙ පමාදං ඤානා බග්ගෙන සිසං ඡිජ්ඣිනා සරිරං බණ්ඩාබණ්ඩිකං කන්ධා භූමියං නිබණ්ඩාතිති. සො සාධුති සමපට්ඨමි.

අපේකදිවසං පුරෝගිතොයෙව ඵලාඵලන්ධා ගතො අවිදුරෙ රඤ්ඤා නභානතිත්ථසාමනෙන ඵකං රුක්ඛං ආරුක්ඛ ඵලාඵලං ගණ්ඨාති. රුජා නභාසිස්සාමිති පරනතපං බග්ගඤ්ඤා නභානසාටකඤ්ඤා ගාභාපෙනා නදීතිරං අගමාසි. තත්‍ර තං නභානකාලෙ පමාදමාපනතං මාරෙස්සාමිති පරනතපො ගිවාය ගහෙනා බග්ගං උක්ඛිපි. සො මරණ භයෙන විරවි. පුරෝගිතො සද්ධං සුන්ධා ඔලොකෙනො පරනතපං රුජානං මාරෙනතං දිස්වා භීතතසිතො සාබං විස්සරේන්ධා රුක්ඛතො ඔරුක්ඛ ඵකං ගුමබං පවිසිනා නිසිදි. පරනතපො තස්ස සාබා විස්සරේන්ධා සද්ධං සුන්ධා රුජානං මාරෙනා භූමියං නිබණ්ඩිනා ඉමසමිං ණානෙ සාබා විස්සරේන්ධා සද්ධො අගොසි කො නුබො ඵන්ධාතිවිනෙනෙනො කඤ්ඤා අදිස්වා නභානා ගතො. තස්ස ගතකාලෙ පුරෝගිතො නිසිනනට්ඨානා නිකබමි. රඤ්ඤා සරිරං බණ්ඩාබණ්ඩිකං ඡිජ්ඣිනා ආවාටෙ නිබාතභාවං ඤානා නභානා අතනො වධ්භයෙන අති වෙසං ගහෙනා පණ්ණසාලං අගමාසි. තං දිස්වා පරනතපො බ්‍රාහ්මණ කීනෙන කතනති ආහ. සො අජානනො විශ දෙව අකතිති මෙ නාසෙනා ආගතොමති උස්සනනාසිවිසෙ අරඤ්ඤා ඵකසමිං වමමික පසෙස අට්ඨාසිං තත්‍රෙකෙන ආසිවිසෙන නාසාවාතො විස්සරේන්ධා මෙ භවිස්සතිති. පරනතපො න මංසඤ්ජානාති දෙවාති වදති සමස්සා සෙස්සාමි නනති බ්‍රාහ්මණ මා විනාසි අහං තං පටිජග්ගිස්සාමිති අස්සාසෙනා ඵලාඵලං දන්ධා සනතපෙසි.

තතො පට්ඨාය පරනතපදසො ඵලාඵලං ආහරති. දෙවිපි පුත්තං විජාසි. සා පුත්තෙ වසිනෙන ඵකදිවසං පච්චුසසමයෙ සුබතිසිත්තා සණ්ඨිකං පරනතපදසං ඵතදවොච තිං රුජානං මාරෙනො න

කෙනවි දිවෙයාහි, න මං කොවි අද්දස සාධාවිසිසාජ්ඣනසද්දං පන අසොසංඝං නස්සා සාධාය මනුසොසන වා තිරව්නානෙන වා විසිසංචාරි භාවං න ජාතාමි යද්ද කදවි පන මෙ භයං ආගමන්තං සාධාවිසිසංචාරිතො නතො ආගමිසංගීති තායසද්ධිං සලලපනො පඨමං ගාථමාග :-

ආගමිසංගීති මෙ පාපං ආගමිසංගීති මෙ භයං,
භද්ධං හි වලිතා සාධා මනුසොසන මිගෙනවාහි.

තත්-පාපනති ලාමකං අතිචාරි අකන්තං. භයනති විතතුත්තාස භයමපි මෙ ආගමිසංගීති න සකකා නාගන්තුං. කිං කාරණං. භද්ධං හි වලිතා සාධා මනුසොසන මිගෙනවාහි න පඤ්ඤායති තස්මා තතො මං භයං ආගමිසංගීතෙව.

හෙ පුරුණෙහිතො නිද්දායනීති මඤ්ඤිංසු. සො පන අතිද්දායනොව තෙසං කථං අසොසංඝි. අපේකදිවසං පුරුණෙහිතො පරනපජ්ජසෙ ඵලා ඵලජාය ගතෙ අත්තනො බ්‍රාහ්මණීං සරිත්වා විපලපනො දුතියං ගාථමාග :-

හිරුයා හුත මෙ කාමො අවිදුරෙ වසන්තියා,
කරිසංගීති කිසං පණ්ණුං සාව සාධා පරනපනති.

තත්-හිරුයාහි ඉතී නාම අපමානකෙනෙව භායති තස්මා හිරුයා වුවෙති. අවිදුරෙති නාතිදුරෙ ඉතො කතිපයයොජනමත්ථකෙ මසනතිසා හිරුයා මග්ගං බ්‍රාහ්මණීයා යො මම කාමො උපපනො සො හුත මං කිසඤ්ඤ පණ්ණුං කට්ඨිකනීති දසෙහිති. සාවසාධාති ඉමිනා පන ඔපමං දසෙහිති යථා සාධා පරනපං කිසං පණ්ණුං කරෙති ඵවනති අතො.

ඉති බ්‍රාහ්මණො ගාථමෙව වදති අත්ථං පන න කපේති. තස්මා ඉමාය ගාථාය කිව්වා දෙවියා අපාකටං. අථ නං කිං කපේසි බ්‍රාහ්මණාති ආග. සොපි සලලකිතමෙවි වත්වා පුත ඵකදිවසං තතියං ගාථමාග :-

සොවසිසංගීති මං කන්තා ගාමෙ වසමනීඤ්ඤා,
කරිසංගීති කිසං පණ්ණුං සාව සාධා පරනපනති.

තත්-සොවසිසංගීති සොකුපපාදනෙන සුකධාපෙසංගීති. භගනාති ඉච්චිතරියා. ගාමෙ මසනති බාරණසියා වසනති අධිපපායො. අනිඤ්ඤාති අගරිතිනා උත්තමරුපධරු. පුත ඵකදිවසං වතුත්ථං ගාථමාග :-

තයා මං හසිතාපඛිති මිතිතාති හණිතාති ව,
කිසං පණ්ණුං කරිසංගීති සාව සාධා පරනපනති.

තත්-තයා මං හසිතාපඛිති තයා මං හි අසිතඅපඛිති. ඉදං වුත්තං ගොති හඳො අභබ්බොවිතො අඤ්ඤකසලාකාය නිගරිත්වා අතිසංඛිත අසිතාපඛිති තයා ව පවතතිතාති මඤ්ඤසිතාති මධුරතණිතාති ව මං සා විසිසංචාරිසාධා විරවමානා පරනපං විස කිසං පණ්ණුං කරිසංගීති. පකාරං වකාරං කත්වා මඛනීතිපි පාඨොයෙව.

අපරභාගෙ කුමාරෙ වයසපතො අගොසි සොළසවසසුදෙසිකො අප්ථනං බ්‍රාහ්මණො යට්ඨිකොටිං ගාගාපෙතො නගානතිත්ථං ගතො අකඛ්ඨි උම්මිලෙතො ඔලොකෙසි. කුමාරෙ නනු තං බ්‍රාහ්මණ අකොති ආග. සො නාගං අකො ඉමිනා පනුපායෙන ජිවිතං රක්කමිති වතො තව පිතරං ජානාසීති ආග. ආම අයං සො මම පිතාති වුතො නායං තව පිතා පිතා පත තෙ බාරණසි රුජාඅයං කුමාකං දුසො සො මාතරිතෙ විපට්ඨි පජ්ජිතො ඉමසමිං යානෙ තව පිතරං මාරෙතො තිබ්බෙති අට්ඨිති තිහරිතො දසෙසසි. කුමාරස්ස බලවකොධො උපපජ්ජි. අප්ථනං ඉදුති කිං කරෙමිති පුච්ඡි. යනොත ඉමසමිංයෙව තිත්ථෙ පිතු තෙන කතං තං කරෙමිති සබ්බං පවතතිං ආවිකඛිතො කුමාරං කතිපාගං ථරුගහණං සික්කාපෙසි.

අපේකදිවසං කුමාරෙ බග්ගඤ්ච නගානසාටකඤ්ච ගහෙතො නගා සිතුං ගච්ඡාම නාතාති ආග. පරන්තපො සාධුති තෙන සද්ධිං ගතො අප්ඨස්ස නගාසිතුං ඔතිණ්ණකාලෙ දකඛිණගතොත අසිඤ්ච වාමගතොත වුලඤ්ච ගහෙතො තං කිර ඉමසමිං යෙව තිත්ථෙ මම පිතරං වුලාය ගහෙතො විරවන්තං මාරෙසි අගමපි තං තපෙව කරිස්සාමිති ආග. සො මරණහයහිතො පරිදෙවමානො චෙ ගාථා අභාසි :-

ආගමා නුත සො සදෙදු අසංසි නුත සො තව,
අක්කාතං නුත තං තෙන යො තං සාබ්බකමපසි.

ඉදං බො තං සමාගමම මම බාලස්ස විනතිතං,
තදුති වලිතා සාබ්බ මනුස්සෙන මිගෙනවාති.

තත්ථ-ආගමාති සො සාබ්බ සදෙදු නුත තං ආගතො සමපතො අසංසි නුත සො නවාති සො සතොතා තව ආරෙවෙසි මසෙදු අක්කාතං නුත තං තෙනාති සො සතොතා තදු තං සාබ්බ අකමපසි තෙන ඵවතො පිතා මාරිතොති නුත තං කාරණං අක්කාතං. සමා ගමමාති සබ්බමම සමාගතනාති අතො. යං මම බාලස්ස තදු වලිතා සාබ්බ මනුස්සෙන මිගෙන වාති තතො මෙ හයං උපපජ්ජස්සතිති විනතිතං පරිවිතකතිතං අගොසි ඉදං තයා සද්ධිං සමාගතනාති වුතං ගොති. තතො කුමාරෙ ඔසානගාථමාග :-

තපෙව තං අවෙදෙසි අවඤ්ච පිතරං මම,
ගතො සාබ්බ ජාදෙතොතා ආගමිස්සති මෙ හයනති.

තත්ථ-තපෙව තං අවෙදෙසිති තපෙව තං අඤ්ඤාසි. අවඤ්ච පිතරං මමාති තං හි මම පිතරං නගාසිතුං ගච්ඡාමාති විස්සාසෙතො නගා යනතං මාරෙතො බණ්ඩාබණ්ඩිකං ජිද්දිතො තිබ්බෙතො සවෙ කොවි ජාතිස්සති මග්ගමපි ඵවරුපං හයං ආගමිස්සතිති වඤ්චෙසි ඉදං බො පත තං මරණහයං ඉදුති තවාගතනාති.

ඉතිතං වතො තත්ථෙව ජිවිතකල්ලං පාපෙතො තිබ්බෙතො සාබ්බ පට්ඨිච්ඡාදෙතො බග්ගං ධොවිතො නගාතො පණ්ණසාලං ගතො. තස්ස මාරිගහාවං පුරෙතිතස්ස කපෙතො මාතරං පරිභාසිතො ඉම කිබ්බරිස්සා මාති තයො ජනා බාරණසිමෙව අගමංසු. බොසිසතොතා කණ්ට්ඨස්ස උපරජ්ජං දතො දුතාදීති පුඤ්ඤාති කරිතො සග්ගපදං සුරෙසි.

සභා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිතො සච්චාති පකාසෙත්වා ජාතකං සමොධානෙයි. තද්ද පිතුරුජා දෙවදනෙතා අහොයි. පුරෙතිතො ආනඤ්ඤ පුත්තරුජා පත අහමෙවාති.

පරනතපජාතකං.

ගඤ්ඤාදුතිසො.

සත්තකනිපාතවණණනා

තිට්ඨතා.

8. 1. 1.

බද්ධවස්ථාති ඉදං සභා ජේතවනෙ විහරනෙතා අඤ්ඤාතරං මාති පොසකං උපාසකං ආරබ්භ කපෙයි. සො කිර සාවතියං කුලදුරකො ආචාරසම්පන්නො පිතරි කාලකතෙ මාතිදෙවතො හුත්වා මුඛධොවන දත්තකට්ඨද්වන්තභාපනපාදධොවනාදිවෙය්‍යාවච්චකමෙමන වෙව යාතු හත්තාදීති ව මාතරං පටිජ්ඣති. අප්ප නා මාතා තාත තව අඤ්ඤාතිපි සරවාසකිච්චාති අපි එකං සමජාතිකකුලං කුමාරිකං ගණ්ණ සා මං පොසෙස්සති ත්වපි අත්තනො කම්මං කරිස්සයිති ආහ. අම්ම අහං අත්තනො හිතසුඛං පච්චාසිංසමානො තුලෙහ උපට්ඨහාමි කො අඤ්ඤා එවං උපට්ඨතිස්සතීති. කුලවසිස්තකම්මං නාම තාත කාතුං චට්ටතීති. න මග්ගං සරවාසෙන අන්තො අහං තුලෙහ උපට්ඨතිතො තුමහාකං ධුම කාලෙ පබ්බජිස්සාමිති. අප්පස්ස මාතා පුතපුත්තං යාවිත්වාපි මනං අලහ මාතා තස්ස ජන්දං අගහෙත්වා සමජාතිකකුලා කුමාරිකං ආනෙයි. සො මාතරං අපපටිකම්පිතො තාය සද්ධිං සංවාසං කපෙපති. සාපි මග්ගං සාමිකො මහනෙතනුස්සාහෙන මාතරං උපට්ඨහති අහම්පි තං උපට්ඨ තිස්සාමිති එවං කරොන්ති වස්ස පියා භවිස්සාමිති විනෙතත්වා තං සකකච්චං උපට්ඨති. සො අයං මෙ මාතරං සකකච්චං උපට්ඨහතිති තතො පට්ඨාය ලභිලභාති මධුරබාදනීයාදීති තස්සායෙව දෙනි. සා අපරභාගෙ විනොසි අයං ලභිලභාති මධුරබාදනීයාදීති මග්ගඤ්ඤා ව දෙනි අභා මාතරං නිහරිතුකාමො භවිස්සති නිහරණුපායමස්සා කරිස්සාමිති එවා අයොතිසො උමමුජ්ජිතො එකදිවසං ආහ සාමි තයි බහි තිකකතෙත තව මාතා මං අකෙකාසතිති. සො තුණ්හි අහොයි. සා විනෙතයි ඉමං මහලුකං උජ්ඣාපෙත්වා පුත්තස්ස පටිකකුලං කාරෙස්සා මිති. තතො පට්ඨාය යාතුං දදමානා අච්චුණ්ණං වා අතිසීතං වා අති ලොණං වා අලොණං වා දෙනි. අම්ම අච්චුණ්ණාති වා අතිලොණාති වා වුත්තෙ පුරෙත්වා සිතොදකං පකම්පති පුත අතිසීතලා අතිලොණා යෙවාති වුත්තෙ ඉදුනෙව අච්චුණ්ණා අතිලොණාති වදයි කා තං තො සෙතුං සකම්ප්පතීති මහාසද්දං කරෙති. නහානොදකම්පි අච්චුණ්ණං කත්වා පිට්ඨිං ආසිඤ්චති. අම්ම පිට්ඨි මෙ ක්කායතීති ව වුත්තෙ පුත පුරෙත්වා සිතොදකං පකම්පති. අතිසීතං අමාති වුත්තෙ ඉදුනෙව

අවුරුණහැනි වසා පුන අතිසිහනනි විරවනි කා එනියා අවමානං සතිසාතිනි පටිවිසාකානං කපේති. අමම මඤ්චකො මෙ ඛහු මඛකුණොති ව චුතොපි මඤ්චකං නිගරිතා තස්ස උපරි අත්තනො මඤ්චකං පොඤ්චා පොසිතො මෙති අතිගරිතා පඤ්ඤපෙති. මහා උපාසිකා මඛකුණෙති බජ්ජමානා සබ්බරතතිං නිසින්නාව උචින්නාමෙතා අමම සබ්බරතතිං මඛකුණෙති බාදිතමනී වදති. ඉතරු භියො පො මඤ්චා පොසිතො කො ඉමියා කිච්චං නිදර්තුං සකෙකාතීති පටිවතා ඉදුති පුතොතන උජ්ඣාපෙසාමිති තත් ඛෙළුසිඛිකාණිකා පලිතාති විපපතිරිතා කො ඉමං සකලගෙහං අසුචිං කරොතිති චුතො මානා තෙ එවං කරොති මාකරිති චුච්චමානා කලහං කරොති අහං එව රුපාය කාලකණණියා සද්ධිං එකගෙහෙ වසිතුං න සකෙකාමි එතං වා සරෙ වසාපෙති මං වානි ආහ. සො තස්සා වචනං සුචා භද්දෙ තං තාව තරුණා යත්ත කත්ථි ගතො ජීවිතුං සකෙකාසි. මානා පන මෙ ජරුද්ධබලා අහමෙවසා පටිසරණං තං නිකමිතා අත්තනො කුලං ගච්ඡාති ආහ. සා තස්සා වචනං සුචා භිතා විනොසි න සකා ඉදං මාතුඅත්තරෙ භිද්දිතුං එකංසෙනස්ස මානා පියා සවෙ පනාහං කුලසරං ගමියාමි විධවවාසං වසනාති දුක්ඛිතා හවියාමි පුරිමනියාමෙනෙව සසුං ආරුඛෙතා පටිජග්ගියාමිති. සා තනො පට්ඨාය පුරිමසද්ධිමෙව තං පටිජග්ගි. අපේකදිවසං සො උපාසකො ධම්මසවණ්ණාය ජෙතවතං ගතො සත්ථාරං වදිතා එකමන්තං තිසිදි. කිං උපාසකා පුඤ්ඤ කමෙමසු නපපමජ්ජි මාතු උපට්ඨානකමමං පුරෙසීති ව චුතො ආම ගතො මම මානා මය්හං අරුචියායෙව එකං කුලදුරිකං ආනෙසි සා ඉදඤ්චිදඤ්ච අනාවාරකමමං අනාසීති සබ්බං සත්ථ ආවිසානිතා ඉති හගවා සා ඉතී තෙව මං මාතු අත්තරෙ භිද්දිතුං සකම් ඉදුති තං සකකච්චං උපට්ඨගතීති ආහ. සත්ථා තස්ස කථං සුචා ඉදුති තාව තං ආචුසො තස්සා වචනං න අකාසි පුබ්බ පනෙතියා වචනෙන නව මාහරං නිකකඛිතා මං තියාය පුන ගෙහං ආනෙතා පටිජග්ගිති වතා තෙන යාවිතො අතිතා ආහරි :-

අතීතෙ බාරණසියං බ්‍රහ්මදත්තෙ රජ්ජං කාරෙතො අඤ්ඤ තරස්ස කුලස්ස පුතො පිතරි කාලකතො මානිදෙවතො හුචා චුතො නියාමෙනෙව මාහරං පටිජග්ගිති සබ්බං ගෙට්ඨානපිටානියාමෙනෙව වින්දාරෙතබ්බං. අහං එවරුපාය කාලකණණියා සද්ධිං වසිතුං න සකෙකාමි එතං වා සරෙ වසාපෙති මං වානි චුතො පන තස්සා කථං ගතො මාතුයෙව මෙ දෙසොති මාහරං ආහ අමම තං නිච්චං ඉමසමි සරෙ කලහබ්බකරෙසි ඉතො නිකමිතා අඤ්ඤාමි යථාරුචිතෙ ආනෙ වසාසීති.

සා සාධුති රෙදමානා නිකමිතා එකං මිහනකුලං නියාය හතිං කතා දුකෙකන ජීවිකං කපෙපසි. සසුයා නිකමනකාලෙ සුති සාය ගබ්බො පතිට්ඨති. සා තාය කාලකණණියා ගෙහෙ වසමානාය

ගඬමිටි න ලඟිං ඉදුනි මෙ ලඳොනි පතිනො ව පටිවිසාකානඤ්චි
කපේනති විවරි. අපරභාගෙ පුතතං විජායිතොපි සාමිකං ආග නව
මාතරි ගෙගෙ වසමානාය පුතතං න ලඟිං ඉදුනි මෙ ලඳොනි ඉමිනාපිකාර
ණෙන තසාං කාලකණ්ණිභාවං ජානාතීති.

ඉතර මම කිර නිකකඩිතකාලෙ පුතතං ලඟිති සුචා විනොසි
අදා ඉමසමි ලොකෙ ධම්මො මනො භවිසාති සචෙ හි ධම්මො මනො
න භවෙය් මාතරං පොඳෙතො නිකකඩිතතා පුතතං න ලභෙය්
සුඛං න ජීවෙය් ධම්මසා මතකභතතං දසාමිති.

සා එකදිවසං තිලපිටියඤ්ච තණ්ඩුලඤ්ච පවනථාලිකඤ්ච දබ්බිඤ්ච
දාය ආමකප්පසානං ගතොති තිති මනුසාසිසෙති උද්ධතං කතො අගති.
ජාලෙතො උදකං ඔරුයා සසිසං නභාතො මුඛං විකාලෙතො උද්ධ
නට්ඨානං ආගතො කෙසෙ මොචෙතො තණ්ඩුලං ධොවිතුං ආරති.

තද බොධිසතො සකෙකා දෙවරුජා අහොසි. බොධිසතො ව නාම
අපරමතො හොනති. සො තසමි බණ් ලොකං ඔලොකෙනො තං
දුකධපපතං ධම්මො මනොති සඤ්ඤාය ධම්මසා මතකභතතං දාතු
කාමං දිසා අජ් මයා බලං දසොසාමිති බ්‍රාහ්මණවෙසෙන මහා
මයා පටිපතො විස හුතො තං දිසා මයා ඔකකම වසා සනතිකෙ
රුතො අම පුසානෙ ආහාරං පවතො නාම නති තං ඉමිනා පකෙකන
තිලොදනෙති කිරිසාසිති කථං සමුට්ඨාපෙනො පඨමං ගාථමාග:-

ඔදනවත්තං සුවිආලකෙසා
කව්වාති කිං කුමතිමධිසාසිතො,
පිට්ඨා තිලා ධොවසි තණ්ඩුලාති
තිලොදනො හොතිති කිසාගෙතුති.

තත්-කව්වාතීති තං ගොතෙන න ආලපති. කුමතිමධිසාසිතොති
පවනථාලිකං මනුසාසිසුද්ධතං ආරෙපෙතො. හොතිතීති අයං තිලො
දනො කිසා ගෙතු භවිසාති කිං අතතො භුඤ්ඤාසි උදුහු අඤ්ඤා
කාරණමපීති. අපසා සා ආවිකනති දුතියං ගාථමාග:-

න බො අයං බ්‍රාහ්මණ හොජනත්තං
තිලොදනො හොතිති සාධුපකෙකා,
ධම්මො මනො තසා බහුතමජ්
අහං කිරිසාමි සුසානමජෙකිති.

තත්-ධම්මොති ජෙට්ඨාපවායනධම්මොචෙවතිවිධිසුචරිතධම්මොච.
තසා බහුතමජ්ඣාති තසාගං ධම්මසා ඉදං මතකභතතං කිරිසාමිති
අත්තො. තතො සකෙකා තතියං ගාථමාග:-

අනුචිච්ච කව්වාති කරෙති කිච්චං
ධම්මො මනො කොහු තවෙනසංසි,
සහසානෙනො අතුලානුභාවො
න මිසාති ධම්මචරෙ කදුචිති.

තත්-අනුච්චිකාව උපපරිකථිකාව ජාතිකාව. ගොඤ්ඤ නවෙදනං සිති කො ඩු තව එතං ආවිකම්. සහස්සගොනනාති අත්තානං ධම්ම වරං උත්තමධම්මං කතා දස්සෙතො එවමාහ. තං වචනං සුඤ්ඤා ඉතර වෙ ගාථා අහාසි :-

දලහපපමාණං මම එත්ථ බ්‍රහ්ම
ධම්මො මතො නත්ති මමෙත්ථකඛ්ඛා,
යෙ යෙවදුති පාපා හවනති
තෙ තෙවදුති සුඛිතා හවනති.

සුඤ්ඤා මයං වඤ්ඤා අහොසි
සා මං වධිත්වාන විජාති පුත්තං,
සාදුති සබ්බස්ස කුලස්ස ඉස්සර
අහමපනමති අපවිඤ්ඤා එකිකාති.

තත්-දලහපපමාණනති දලහං වරං නිස්සංසයං බ්‍රාහ්මණ එත්ථ මමපමාණනති වදති. සෙ සෙති තස්ස මතභාවෙ කාරණං දස්සෙතති එවමාහ. තත් වධිත්වාති පොථෙත්වා නිකකඛ්ඛිත්වා. අපවිඤ්ඤාති ඡඛ්ඛිතා අනාථා හුත්වා එකිකා වසාමි. තතො සකෙකා ඡට්ඨං ගාථමාහ :-

ඒවාමි වොහං නාහං මතොසම්
තවෙව අත්ථාය ඉධාගතොසම්,
යා තං වධිත්වාන විජාති පුත්තං
සභාව පුත්තෙන කරොමි හසමනති.

තත්-මොති නිපාතමත්තං. ඉතරං තං සුඤ්ඤා අහං කිං කථෙසිං මමනතත්‍ර අමරණකාරණං කරිස්සාමිති සත්තමං ගාථමාහ :-

එතඤ්ඤා තෙ රුච්චති දෙවරුජ
මමෙව අත්ථාය ඉධාගතොසි,
අහඤ්ඤා පුත්තො සුඤ්ඤා ච තත්තා
සමෙමාදමානා සරමාවසෙමාති.

අට්ඨස්සා සකෙකා අට්ඨමං ගාථමාහ :-

එතඤ්ඤා තෙ රුච්චති කාතිශාති
හතාපි සත්තා න ජහාසි ධම්මං,
නුවඤ්ඤා පුත්තො සුඤ්ඤා ච තත්තා
සමෙමාදමානා සරමාවසෙමාති.

තත්-හතාපි සත්තාති යදි තිං පොඨිතාපි නිකකඛ්ඛිතාපි සමානා තව දුරකෙසු මෙත්තධම්මං න ජහාසි එවං සතො යථා තිං ඉච්ඡති තථා ගොඤ්ඤ අහතො ඉමස්මිං ගුණෙ පසකෙතාති.

එතඤ්ඤා පන වත්වා සකෙකා අලභිකතපට්ඨයතො අත්තනො ආහු භාවෙන ආකාසෙ ථත්වා කච්චාති තිං මාහාසි පුත්තො ච තෙ සුඤ්ඤා ච මමාහුභාවෙනාගත්වා අත්තරුමග්ගතං බමාපෙත්වා ආදාය ගම්ඤ්ඤාති

අප්පමතතා හොතිති වස්ථා අත්තනො ධානමෙව්ගතො. තෙපි සක්කානු
 භාවෙන තස්සා ගුණං අනුස්සරිත්වා කාහං නො මාතාති අනෙතා ගාමේ
 මනුස්සෙ පුච්ඡිත්වා සුසානාභිමුඛි ගතාති සුත්වා අමම අමමාති සුසාන
 මග්ගං පටිපජ්ජත්වා නං දිස්වාච පාදෙසු පතිත්වා අමම අමහාකං දෙසං
 බමාතිති නං බමාපෙසුං. සාපි නත්තාරං ගණ්හි. ඉති තෙ සමෙමාදමානා
 ගෙහං ගතත්වා නතො පට්ඨාය සමග්ගවාසං වසිංසු.

සා කාතියානි සුනිසාය සද්ධිං
 සමෙමාදමානා ඝරමාවසිත්වා,
 පුත්තො ව නත්තා ව උපට්ඨතිංසු
 දෙවානම්ඤෙන අබිග්ගතිනාති.

අයං අභිසම්බුද්ධගාමා.

තස්ස-සා කාතියානිති හික්ඛවෙ සා කච්චානගොත්තා. දෙමාන
 මඤෙන අබිග්ගතිනාති දෙවානම්ඤෙන සකෙකත අබිග්ගතිභා හුත්වා
 තස්සානුභාවෙන සමග්ගවාසං වසිංසු.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා සච්චානි පකාසෙත්වා ජාතකං
 සමොධානෙයි. සච්චපරියොසානෙ සො උපාසකො සොතාපතතිථලෙ
 පතිට්ඨති. තද් මාතිපොසකො එතරහි මාතිපොසකො හරියාපියස්ස තද්
 හරියාව. සකෙකා පත අභමෙවාති.

කච්චානිජාතකං.

8. 1. 2.

ඉදං පුරෙ නිත්තමානුති ඉදං සත්ථා ජේතවනෙ විහරන්තො
 කොසලරඤ්ඤා අසිරත්තසමයෙ සුතං හිංසනකං අවිනිබ්බාගසද්දං
 ආරබ්භ කපෙයි. වජ්ඣං හෙට්ඨා ලොහකුමහිජාතකෙ කපිතසදිසමෙව.
 ඉධ පත සත්ථා මග්ගං හතෙන ඉමෙසං සද්දනං සුතත්තා තිං භවිස්ස
 තිති වුත්තෙ මා භාසි මහාරුජ න තෙ එතෙසං සුතපච්චයා කොචි
 අත්තරුයො භවිස්සති න හි මහාරුජ ඵවරුපං භයානකං අවිනිබ්බාග
 සද්දං තිමෙවෙකො සුඤ්ඤි පුබ්බෙපි රුජානො ඵවරුපං සද්දං සුත්වා
 බ්‍රාහ්මණානං කථං සුත්වා සබ්බවතුකකයඤ්ඤාං යජ්තුකාමං පණ්ණිනානං
 කථං සුත්වා යඤ්ඤමාරණත්ථාය ගහිතසතෙත විස්සජේජත්වා නගරෙ
 මාසාතහෙරිං වරුපෙසුනති වත්වා තෙන යාවිතො අතිතං ආහරි:-

අතීතෙ බාරුණසියං බ්‍රහ්මද්‍රව්‍යෙත රජ්ජං කාමරන්තෙ බොධිසතෙතා
 අසිතිකොට්ඨිතවෙ බ්‍රාහ්මණකුලෙ නිබ්බත්තිත්වා වයප්පත්තො තකක
 සිලායං උග්ගහිතසිපෙපා මාතාපිතුන්තං අච්චයෙන රත්තවිලොකනං
 කත්වා සබ්බං විහවජාතං දුතමුබ්බෙ විස්සජේජත්වා කාමෙ පහාය හිම
 වත්තං පටිසිත්වා ඉසිපබ්බජ්ජං පබ්බජ්ජත්වා ක්කානාභිඤ්ඤා නිබ්බතෙත්වා
 අපරභාගෙ ලොණ්චිලිලසෙවනත්ථාය මනුස්සපථං වරන්තො බාරුණසි,
 පථා උය්‍යාගො වසි.

භද්ධ බාරණසිරුජා සිරිසයනෙ නිසිනෙතා අඛරතතසමයෙ අට්ඨ සද්දෙ අසොසි. පට්ඨං රුජනිවෙසනෙ සාමනනා උය්‍යානෙ එකො බකො සද්දමකාසි. දුතියං තතමිං සද්දෙ අනුපච්ඡින්නෙයෙව ගජි සලාය තොරණනිවාසිනී කාකී සද්දමකාසි. තතියං රුජගෙගෙ කණ්ණි කාය නිවුත්ඡුණපාණකො සද්දමකාසි. චතුත්ථං රුජගෙගෙ පොසාව නියතොකිලො සද්දමකාසි. පඤ්චමං තතෙව පොසාවනියමිගො සද්දමකාසි. ඡට්ඨං තතෙව පොසාවනියවානරෙ සද්දමකාසි. සත්තමං තතෙව පොසාවනියතිහාරෙ සද්දමකාසි. අට්ඨමං තතමිං සද්දෙ අනු පච්ඡින්නෙයෙව රුජනිවෙසනමත්තකො උය්‍යානං ගච්ඡිතො පච්චික බුද්ධො එකං උද්දනං උද්දනෙනො සද්දමකාසි.

බාරණසිරුජා ඉමෙ අට්ඨ සද්දෙ සුචා භිතතසිතො පුතදිවසෙ බ්‍රාහ්මණෙ පුච්ඡි. බ්‍රාහ්මණා අනාරයො තෙ මහාරුජ පඤ්ඤයති සබ්බ චතුකකයඤ්ඤං යජ්ඣාමාති චත්තා රඤ්ඤ යථාරුචිං කරෙථාති අනුඤ්ඤාහා හට්ඨපහට්ඨා රුජකුලතො නිකම්භිචා යඤ්ඤකමමං ආරභිංසු.

අථ තෙසං ඡෙට්ඨකයඤ්ඤකාරබ්‍රාහ්මණස්ස අනොවාසී මාණවො පණ්ණො ව්‍යතොතා ආචරියං ආග ආචරිය එවරුපං කතබ්බං ඵරුසං අසාහං බහුතං සත්තානං විනාසකමමං මා කරිති. තාත හිං කිං ජානාසි සචෙට්ඨි අඤ්ඤං කිඤ්චි හ භවිස්සති මච්ඡමංසං නාව බහුං බාදිතුං ලභිස්සාමාති. ආචරිය කුච්ඡිං නිස්සාය නිරයෙ නිබ්බතනකමමං මා කරෙථාති. තං සුචා සෙසබ්‍රාහ්මණා අයං අමොකං ලාභනාරයං කරෙ නිති තස්ස කුරුභිංසු.

මාණවො තෙසං භගෙන තෙන හි තුමෙහ මච්ඡමංසං බාදනුපායං කරෙථාති නිකම්භිචා බිනිතගරෙ රුජානං නිවාරෙතුං සමත්ථං ධම්මික සමණං උපධාරෙතොතා රුජ්ජයානං ගතොමො බොධිසත්තං දිස්වා වද්දිචා ගතොත කිං තුමොකං සතොසු අනුකම්පා තත්ථි රුජා බහු සතොත මාරෙත්වා යඤ්ඤං යජාපෙති මහාරුජස්ස බිකුනමොකං කාතුං න වට්ටනීති ආග. මාණව එත්තෙව රුජා අමෙහ ජානාති න මයං රුජානනති. ජානාථ පහ ගතොත රඤ්ඤ සුතසද්දනං නිපථතනීති. ආම ජානාමිති. ජානනො රඤ්ඤ කසමා න කපෙථාති. මාණව කිං සකකා අහං ජානාමිති නලාපෙ සිඛිතං බිකුච්චා වරිතුං සචෙ ඉධාගනාති පුච්ඡිස්සති කපෙස්සාමිති.

මාණවො චෙගෙන රුජකුලං ගතොමො කිං තාතාති වුතෙන මහා රුජ තුමෙහි සුතසද්දනං නිපථතනීං ජානනකො එකො තාපසො තුමොකං උය්‍යානෙ මඛලසිලාය නිසිනො සචෙ මං පුච්ඡති කපෙස්සාමිති වදති ගතොමො පුච්ඡිතුං වට්ටනීති. රුජා චෙගෙන තත්ත ගතොමො තාපසං වද්දිචා කතපට්ඨසත්තරෙ නිසිදිචා සචෙ කිර ගතොත තුමෙහ මයං සුතසද්දනං නිපථතනීං ජානාමාති පුච්ඡි. ආම මහාරුජාති. තෙන හි කපෙථ තං මෙති.

මහාරජ තෙසං සුභපච්චයා නව කොචි අනතරයො නත්ති පුරුක්ඛුය්‍යානෙ පන තෙ එකො ඛකො අත්ති සො ගොවරං අලභතොනා ජ්ඣවජ්ජාපරෙතො පස්මං සද්දමනාසිති තස්ස කිරියං අත්තනො සද්දණෙන පරිච්ඡිද්ධො පස්මං ගාථමාග:-

ඉදං පුරෙ නිත්තමාහු බහුමච්ඡං මහොදිකං
ආවාසො බිකරුජ්ජස්ස පෙතතිතං භවනං මම,
නාසජ්ජ භෙහෙන යාපෙම ඔහං න විජ්ඣාමසෙති.

නාස-ඉදනති මඛගලපොකරණිං සක්ඛිය වදති. සා හි පුබ්බෙ උදකාදුමෙහි උදකෙ පවිසතො මහොදිකා බහුමච්ඡා ඉද්ධති පන උදකස්ස පරිච්ඡින්නතො න මහොදිකා ජාතා. නාසජ්ජ භෙහෙනාති තෙ මයං අජ්ජ මච්ඡෙ අලභන්තා මණ්ඩුකමභෙගන යාපෙමි. ඔහනති එවං ජ්ඣවජ්ජපිළිතාපි වසනට්ඨානං න විජ්ඣාම.

ඉති මහාරජ සො ඛකො ජ්ඣවජ්ජපිළිතො සද්දමනාසි සවෙපි තං ජ්ඣවජ්ජානො මොචෙවුයාමො තං උය්‍යානං සොධාපෙතො පොකරණිං උදකස්ස පුරෙතිති. රුජා වථා කාදුං එකං අමච්චං ආණාපෙසි.

හත්තිසාලාතොරණෙ පන මහාරජ එකා කාකි වසමානා අත්තනො පුත්තසොකෙන දුතියං සද්දමනාසි තතොපි තෙ භයං නත්ති වත්තා දුතියං ගාථමාග:-

කො දුතියං අසීලස්ස බහුරස්සකම් හෙජ්ජති,
කො මෙ පුත්තෙ කුලාවනං මඤ්ච සොත්ථිං කරිස්සතිති.

වත්තා ව පන කො නාම තෙ මහාරජ හත්තිසාලාය හත්තිමෙණෙතාති පුච්ඡි. බහුරෙ නාම භතොති. එකකම්කාණො සො මහාරජාති. ආමභතොති. මහාරජ හත්තිසාලාය තෙ චාරතොරණෙ එකා කාකි කුලාවනං කත්වා අණ්ඩකාති තිකම්පි තාති පරිණ්භාති කාකපොහකා තිකම්පනා හත්තිමෙණෙතා හත්තිං ආරුය්‍ය සාලතො තිකම්මතොතා ව පවිසතො ව අධිකුසකෙන කාකිමපි පුත්තකෙපිස්සා පහරති කුලාව කමපි විද්ධංසෙති සා තෙන දුතෙකින පිළිතා තස්සාකම්භෙදං ආයාචන්ති එවමාග සවෙ තෙ කාකියා මෙත්තවිත්තං අත්ති එතං බහුරං පකෙකාසා පෙත්වා කුලාවකවිද්ධංසනතො වාරෙගිති. රුජා තං පකෙකාසාපෙත්වා පරිභාසිත්වා භාරෙත්වා අඤ්ඤස්ස තං හත්තිං අද්ධයි.

පාසාදකණ්ණිකාය පන තෙ මහාරජ එකො සුණ්පාණකො වසති සො තත්ථ පේග්ගුං බාදිත්වා තස්මිං බිණෙ සාරං බාදිතුං නාසකම් සො භකම් අලභිත්වා තිකම්මතුමපි අසකෙකානොතො පරිදෙවමානො තතියං සද්දමනාසි තතොපි තෙ භයං නත්ති වත්තා තස්ස කිරියං අත්තනො සද්දණෙන පරිච්ඡිද්ධො තතියං ගාථමාග:-

සබ්බො පරිකම්භා පේග්ගු යාව තස්සා ගති අහු,
බිණ්ණකෙතො මහාරජ සාරෙ න රමති සුඤ්ඤාති.

තත්-සාම නායකයාගේ අනුගාමීයා වන නායකයාගේ ප්‍රධානතා අනුගාමී සා සබ්බා බාදිතා. නා රමණීය මහාරජ සො පාණ්ණො නතො නිකාමිනි, ගමනොධානවපි අපසානො පරිදෙවති නිගරපෙති නතති ආහ. රජා එකං පුරිසං ආණාපෙති, උපායෙන නං නිගරපෙති.

නිවෙසනෙ තෙ මහාරජ එකං පොසාවතීනා කොකිලා අපීති. අපී හතෙතති. මහාරජ සා අනුතා නිවුන්පුබ්බං වනසණ්ඩං සරිතා උකකණ්ඩිතා කදා හු බො ඉමමතා පඤ්ඤා චුළුචිතා රමණීයං වනසණ්ඩං ගවේසාමිති චතුරං සද්දමකාසි හතොපි තෙ හයං නපීති වතා චතුරං ගාථමාහ:-

සා නුතාහං ඉතො ගතො රඤ්ඤා චුතො නිවෙසනා,
අනුතාහං රමෙසාමි දුමසාබාතිකෙතිතීති.

තත්-දුමසාබාතිකෙතිතීති පුපුළුතාසු රුකිකාබාසු කත නිකෙතා හුතා. එවඤ්ඤා පන වතා උකකණ්ඩිතා මහාරජ සා කොකිලා විසාලෙති නතති ආහ. රජ තථා කාරෙසි.

නිවෙසනෙ පන තෙ මහාරජ එකං පොසාවතීයමිගො අපීති. අපී හතෙතති. මහාරජ සො එකං යුථපති අනුතො මිං අනුසාරිතා කිලෙසවසෙන උකකණ්ඩිතො පඤ්ඤාමං සද්දමකාසි හතොපි තෙ හයං නපීති වතා පඤ්ඤාමං ගාථමාහ:-

සො නුතාහං ඉතො ගතො රඤ්ඤා චුතො නිවෙසනා,
අනුතාදකාති පිච්ඡාමි යුථසා පුරතො වජ්ජති.

තත්-අනුතාදකාති අනුරුද්ධාති අඤ්ඤා මිගෙති පසම්මාරං අපිතාති අනුච්ඡිද්ධාදකාති, යුථසා පුරතො ගවේසනා කදා හුබො පිච්ඡාමිති.

මහාසතො තමපි මගං විසාලාපෙති නිවෙසනෙ තෙ මහාරජ පොසාවතීකො මකකටො අපීති පුළුච්ඡි. ආම හතෙතති වුතො සොපි මහාරජ නිවෙසනපදෙසෙ යුථපති මකකටිති සද්ධං කාමගිඤ්ඤා හුතා විවරතො හරතො නාම පුද්දෙන ඉධාතිතො ඉදාති උකකණ්ඩිතා හතෙව ගතොකාමො ජ්ඣං සද්දමකාසි. හතොපි තෙ හයං නපීති වතා ජ්ඣං ගාථමාහ:-

තංමං කාමෙති සමපතනං රතනං කාමෙසු චුළුචිතා,
ආතති හරතො පුද්දො බාහිකො හද්දමඤ්ඤති.

තත්-බාහිකොති බාහිරකට්ඨවාසී. හද්දමඤ්ඤති ඉමමතං සො වානරෙ ආහ. තුසං පන හද්දමඤ්ඤ විසාලෙති නතති.

මහාසතො තං වානරං විසාලාපෙති නිවෙසනෙ පන තෙ මහාරජ පොසාවතීකානිතො අපීති පුළුච්ඡි අපීති වුතො සො මහාරජ අනුතො කිකාරියා කතං ගුණං අනුසාරිතා කිලෙසාතුරෙ

සත්තමං සද්දමකාසී. සො හි තාය සද්ධං එකදිවසං තුඛගපබ්බතසිබරං
 ආරුහි. තෙ තත්ථ වණ්ණගක්ඛසමපන්නාති නානාපුළ්ඨාති ඔචිකන්තා
 පිළුක්ඛන්තා සුරියං අත්ථමෙන්නං න සලලකෙඤ්චං. අත්ථඛගතෙ සුරියෙ
 ඔතරන්තානං අක්ඛකායෙ අගොසී.

තත්ථ නං කිත්තරි සාමි අක්ඛකායෙ වත්තති අපකකිලනෙතා
 අපමාදෙන ඔතරති වත්තා ගජෙඨ ගගෙත්වා ඔතාරෙසී. සො තාය
 තං වචනං අනුස්සරිත්වා සද්දමකාසී තතොපි තෙ ගායං නත්ථිති තං
 කාරණං අත්තනො සද්දණෙන පරිච්ඡිද්ධිත්වා පානවං කරෙන්නො
 සත්තමං ගාථමාග :-

අක්ඛකාරතිමිසායං තුඛග උපරි පබ්බතෙ,
 සා මංසණෙත්ත මුද්දනා මා පාදං බණ්ණියමතිති.

තත්ථ-අක්ඛකාරතිමිසායනති අක්ඛගාවකාරකෙ තමෙ. තුඛගති
 තිබ්බණ්. සණ්ණෙන මුද්දනාති මට්ටන මුද්දකෙන වචනෙන. මාපාදං
 බණ්ණියමතිති යකාරෙ ව්‍යඤ්ඤනසන්ධිසෙසන ගතිතො. ඉදං වුත්තං
 ගොති සා මං කිත්තරි සණ්ණෙන. මුද්දනා වචනෙන සාමි අපමනෙතා
 ගොති මා පාදං බණ්ණියමති යථා තෙ උපකකිලිත්වා පාදෙ පාසාණසමී
 න බඤ්ඤති හථා ඔතරති වත්තා ගජෙඨ ගගෙත්වා ඔතාරෙසීති.

ඉති මහාසතෙතා කිත්තරෙන කහසද්දකාරණං කපේත්වා තං
 විස්සජ්ජාපෙත්වා මහාරුජ අට්ඨමො උද්දනසද්දෙ අගොසී. නන්දමුලක
 පබ්බාරයමි හි එකො පච්චෙකඛුද්ධො අත්තනො ආයුසංඛාරපරික්ඛයං
 ඤාත්වා මනුස්සපථං ගතත්වා බාරුණසිරිසෙසෙ උය්‍යානෙ පරිනිබ්බා
 සිය්‍යාමි තස්ස මෙ මනුස්සා සරීරතිකෙඛපං කත්වා සාධුකිලිකං කිලිත්වා
 ධාතුපූජං කත්වා සත්තපථං පුරෙස්සන්තිති ඉධානුභාවෙන ආගච්ඡන්තො
 තච පාසාදමත්තං පත්තකාලෙ බක්ඛාරං ඔතාරෙත්වා තිබ්බාණ්පුර
 පච්චෙසනදීපනං උද්දනං උද්දනෙසීති පච්චෙකඛුද්ධො වුත්තං ගාථමාග.

අසංසයං ජාතිබයන්තදස්සි
 න ගබ්භසෙය්‍යං පුත්තරච්ඡිස්සං,
 අයං හි මෙ අනත්මා ගබ්භසෙය්‍යා
 බිණ්ණො මෙ සංසාරෙ පුත්තබ්බවායාති.

තස්සත්ථො-ජාතියා බයන්තසංඛිතස්ස තිබ්බාණ්ස්ස දිව්ඨන්තො
 ජාතිබයන්තදස්සි අහං අසංසයං පුත්ත ගබ්භසෙය්‍යං න ආච්ඡිස්සං.
 අයං හි මෙ අනත්මාජාති පච්ඡිමාගබ්භසෙය්‍යා බිණ්ණො මෙපුත්තබ්බවාය
 බක්ඛපටිපාටිසංඛිතො සංසාරෙති.

ඉදංඤා පන සො උද්දනං වත්තා ඉමං උය්‍යානං ආගමම එකස්ස
 සුපුප්පිතස්ස සාලස්ස මුලෙ පරිනිබ්බුතො. එහි මහාරුජ සරීරතිවමස්ස
 කරෙහිති මහාසතෙතා රුජානං ගගෙත්වා පච්චෙකඛුද්ධස්ස පරිනිබ්බු
 තව්ඨානං ගතත්වා සරීරං දසෙසසී.

රුජා තසං සරීරං දිසා සද්ධං බලකායෙන ගනුමාලාදිති පුජෙත්වා
 බොධිසත්තස්ස වචනං නිසංය යඤ්ඤං භාරෙත්වා සබ්බසත්තානං
 ජීවිතදානං දත්වා නගරෙ හෙරිං වරුපෙත්වා සත්තාහං සාධුකිලං
 කාරෙත්වා සබ්බගනුමිතකෙ මහනෙත්ත සක්කාරෙන පච්චෙකවුද්ධස්ස
 සරීරං කූපෙත්වා චතුමහාපථෙ පුපං කාරෙසි. බොධිසත්තොපි රඤ්ඤ
 ධම්මං දෙසෙත්වා අපමනෙතා හොහිති ඔවදිත්වා හිමවන්තමෙව
 පවිසිත්වා බ්‍රහ්මවිහාරෙසු කම්මං කත්වා අපරිහීනජ්ඣානො බ්‍රහ්මලෝක
 පරායණො අගොසි.

සත්ථාඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා මහාරුජ තසං සද්දස්ස කාරණං
 තව කොචි අන්තරුග්ගො නත්ති යඤ්ඤං හරුපෙත්වා මහාරුතස්ස
 ජීවිතං දෙහිති ජීවිතදානං දාපෙත්වා නගරෙ හෙරිං වරුපෙත්වා ජාතකං
 සමොධානෙසි.

තද් රුජා ආනන්දො අගොසි. මාණවො සාරිපුත්තො, තාපසො
 පන අහමෙවාහි.

අටුසද්දන්තකං.

8. 1. 3.

ඉදං සුචණ්ණකායුරනාති ඉදං සත්ථා ජෙනවනෙ විහරන්තො
 එකං අනාථපිණ්ඩකස්ස දුසිං ආරබ්භ කාමෙසි. සා කිර එකස්මිං උස්සව
 දිවසෙ දුසිගණෙන සද්ධං උය්‍යානං ගච්ඡන්ති අත්තනො සාමිතිං
 පුණ්ණලක්ඛණදෙවිං ආහරණං යාමි. සා තස්ස සත්තසහස්සමූලං
 අත්තනො ආහරණං අදුසි. සා නං පිලඤ්ඤා දුසිගණෙන සද්ධං
 උය්‍යානං පායාසි. අපෙකො වොරෙ නාස්සා ආහරණෙ ලොභං
 උප්පාදෙත්වා ඉමං මාරෙත්වා ආහරණං හරිස්සාමිති නාය සද්ධං
 සලලපන්නො උය්‍යානං ගන්ත්වා තස්සා මච්ඡමංසසුරාදිති අදුසි.
 සා කිලෙසවසෙන දෙති මඤ්ඤාති ගගෙත්වා උය්‍යානකිලං කිලිත්වා
 විස්සමන්ත්‍රාය සායණසමයෙ නිපන්නො දුසිගණෙ උට්ඨාය තස්ස
 සන්තිකං අගමාසි. සො හද්දෙ ඉමං යානං අපට්ඨන්තං ථොකං
 පරතො ගච්ඡාමාහි ආහ, නං සුත්වා ඉහරු ඉමස්මිං යානෙ සක්කා
 රහස්සකම්මං කාතුං අයං පන නිස්සංසයං මං මාරෙත්වා පිලඤ්ඤානි
 හරිතුකාමො හවිස්සාහි හොතු සිත්තාපෙම් නන්ති විනෙත්වා සාමි
 සුරමදෙන මෙ සුක්කං සරීරං පාණීයං තාව මං පායෙහිති එකං
 කූපං නෙත්වා ඉතො මෙ පාණීයං උසසිඤ්ඤාති රජ්ජුඤ්ච ඝට්ඨෙව
 දස්සෙසි. වොරෙ රජ්ජුං කුපෙ ඔත්තාරෙසි. අථ නං ඔන්මිත්වා උදකං
 සිඤ්ඤන්තං මහබ්බලා දුසි උහොහි හත්ථෙහි ආතිසදං පහරිත්වා
 කූපෙ බිපිත්වා න තං එත්තකෙන මරිස්සාසිති එකං මහන්තං ඉට්ඨකං
 මන්තෙ ආසුමිති. සො හත්ථෙව ජීවිතකයං පච්චෙත්වා, සාපි නගරං
 පවිසිත්වා සාමිතිං ආහරණං දදමානා මහමිති අජ්ජ ඉමං ආහරණං
 නිස්සාය මනාහි සබ්බං තං පමත්තිං ආරෙවෙසි. සාපි අනාථපිණ්ඩකස්ස
 ආරෙවෙසි. අනාථපිණ්ඩකො තථාගහස්ස ආරෙවෙසි. සත්ථා න බො

ගහපති ඉදුනෙව සා දුසි සානුප්පතතිකපඤ්ඤාය සමන්තාගතා පුබ්බෙපි සමන්තාගතාව න ව ඉදුනෙව නාය සො මාරිභොපුබ්බෙපි නං මාරෙසි යෙව්නි වන්වා හෙන යාවිතො අතිතං ආහරි:-

අතීතෙ බාරුණසියං බුහමදනෙන රජුං කාරෙතෙන සුලසා නාම නගරසොභිතී පඤ්චසතවණ්ණදුසිපරිවාරා අගොසි. සහසෙසන රතනිං ගව්ජති. නසමිංයෙව නගරෙ සතනුකො නාම වොරෙ අගොසි නාගබ්ලො රතනිභාෂග ඉසාරසරුති පවිසිත්වා යථාරුචිං විලුමපති නාගරු සනතිපතිත්වා රඤ්ඤාය උපකෙතාසිංසු.

රුජා නගරගුහතිතං ආණාපෙත්වා තත්ථ නත්ථ ගුමිං සපෙත්වා වොරං ගණ්ඨාපෙත්වා සීසමස්ස ඡන්දාති ආග. නං පච්ජාබාහං බන්ධිත්වා වතුකෙක වතුකෙක කසාහි නාලෙතනා ආසාහං තෙනති. වොරෙ කීර ගතීතොති සකලනගරං සංවුභි. තද්ද සුලසා වාතපානෙ සත්වා අනතර චිචිං ඔලොකෙනති හා දිසවා පටිබද්ධවිත්තා නුත්වා සවෙ ඉමං යොධං සමත්ථුරිසං මොවෙත්වා සකඛිස්සාමි ඉදං කිලෙසකම්මං අකත්වා ඉමිනාව සද්ධිං සංවාසං කපෙපස්සාමිති විනෙන්තවා ගෙට්ඨා කණ්වෙර ජාතනෙ වුත්තනෙයෙනෙව නගරගුහතිකස්ස සහස්සං පෙසෙත්වා නං මොවෙත්වා තෙන සඬිං සමෙමාදමානා සමග්ගවාසං වසි. වොරෙ තිණ්ණං වතුනං මාසානං අවචයෙන විනෙන්ති අහං ඉමසමිංයෙව ධානෙ වසිත්වා න සකඛිස්සාමි ධුවජ්ඣතෙත්ත ගහතුමපි න සකකා සුලසාය පිලකුත හණ්ඩං සහසගස්සං අග්ගති සුලසං මාරෙත්වා ඉදං ගණ්ඨිස්සාමිති.

අථ නං එකදිවසං ආග හඳො අහං තද් රජපුරිසෙහි නියසමානො අසුකපබ්බතමත්තෙ රුකබ්දෙවතාය බලිකමමං පටිසුඤ්ඤා සා මං බලිකමමං අලභමානා හිංසාපෙති බලිකමමං කරෙමාති. සාධු සාමි සරේජත්වා පෙසෙහිති. හඳො පෙසෙත්වා න වට්ටති මයං උභොපි සබ්බාහරණපතිමණ්ඩිනා මහනෙතන පරිවාරෙන ගන්ත්වා දස්සාමාති. සාධු සාමි තථා කරෙමාති.

අථ නං නථා කාරෙත්වා පබ්බහපාදං ගහකාලෙ ආග හඳො මහාජනං දිසවා දෙවතා බලිකමමං න පටිවජ්ඣස්සති මයං උභොව අති රුහිත්වා දෙමාති. සො නාය සාධුති සමපටිවජ්ඣෙන නං බලිපාතිං උකඛි පාපෙත්වා සයං සන්තද්ධපඤ්ඤාවුට්ඨො හුත්වා පබ්බතමත්තං අතීරුහිත්වා එකං සතපොරිසං පපානං නිස්සාය ජාතරුකබමුලෙ බලිං සපාපෙත්වා හඳො අහං න බලිකමමත්ථාය ආගතො තං පත මාරෙත්වා පිලකුතං තෙ ගගෙත්වා ගමිස්සාමිති ආගතොමති තව පිලකුතං ඔමුඤ්චිත්වා උත්තරසාටකෙ හණ්ඩිකං කරෙහිති ආග. සාමි මං කසමා මාරෙසිති ධනකාරණාති. සාමි මයා කතගුණං අනුස්සර අහං නං බන්ධිත්වා නියසමානං සෙට්ඨිපුත්තෙන පරිවත්තෙත්වා බහුං ධනං දත්වා ජීවිතං ලභාපෙසිං දෙවසිකං සහස්සං ලභමානාපි අඤ්ඤා පුරිසං න ඔලොකෙමි එවමති තව උපකාරිකා මා මං මාරෙහි බහුඤ්ච ගෙන ධනං දස්සාමි දුසි ව හවිස්සාමිති නං යාවන්ති පසමං ගාථමාග :-

ඉදං සුවණ්ණකායුරං මුත්තා වෙච්චියා බහු,
සබ්බං ගරස්සු හද්දනෙන මඤ්ච දුසිති සාවයාති.

තත්ථ-කායුරනති ගිවය පිළකිනපසාධනං න කෙයුරං. සාවයාති
මහාජනමජේකි සාවෙතා දුසිං කතා ගණනාති. තතො සත්තුකෙන.

මරෙපයස්ස කලාභාණ් මා බහුං පරිදෙවසි,
න වාහං අභිජානාමි අහතවා ධනමාහතතති.

අතතනො අජ්ඣාසයානුරූපං දුතියගාථාය වුත්තාය සුලසා ආනු
පපතතිං කාරණං පටිලභිතා අයං වොරෙ මය්හං ජීවිතං න දස්සති
උපායෙන තං පසමතරං පපාතෙ පාතෙතා ජීවිතකකයං පාපෙස්සා
දිති විනෙතතා ගාථාවයමාහ :-

යහො සරුමි අත්තාතං යහො පත්තායමි විඤ්ඤාතං,
න වාහං අභිජානාමි අඤ්ඤං පියතරං තයා.

එහි තං උපගුහිස්සං කරිස්සඤ්ච පදකම්ණං,
න හි දුති පුතාඅඤ්ච මම තුස්සඤ්ච සබ්බමොති.

සත්තුකො තස්සා අබිප්පායං අජානනො සාධු හද්දෙ එහි උප
ගුහස්සු මතති අහ. සුලසා තං තිකිකත්තුං පදකම්ණං කතා උපගුහිතා
ඉදුති තං සාමි වතුසු පස්සෙසු වජ්ඣස්සාමිති වතා පාදපිට්ඨියං සිසං
යපෙතා බාහාපස්සෙසු වජ්ඣතා පච්ඡිමපස්සං ගතවා වජ්ඣමානා විශ
හුතා නාගබලා ගණිකා වොරං විජු පච්ඡාභාගෙසු ගහෙතා ගෙට්ඨා
සිසකා කතා සතපොරිසෙ නිරයෙ බිපි. සො තතෙව වුණ්ණවිවුණ්ණා
හුතා මරි තං කිරිසං දිස්වා පබ්බතමත්තකෙ නිබ්බතතදෙවතා ඉමා
ගථා අභාසි:-

න හි සබ්බෙසු ඤානෙසු පුරිසො ගොති පණ්ණිතො,
ඉඤ්චිපි පණ්ණිතා ගොති තත්ථ තත්ථ විචකකණා.

න හි සබ්බෙසු ඤානෙසු පුරිසො ගොති පණ්ණිතො,
ඉඤ්චිපි පණ්ණිතා ගොති ලහුමත්ථවිචනතිකා.

ලහුඤ්ච වත බිප්පඤ්ච නිකට්ඨෙ සමවෙතසි,
මගං පුණ්ණායතෙනෙවං සුලසා සත්තුකං වසි.

යොධ උප්පතිතං අත්ථං න බිප්පමනුබ්බුජ්ඣති,
සො හඤ්ඤති මජ්ඣමති වොරෙව ගිරිගබ්බරෙ.

යො ව උප්පතිතං අත්ථං බිප්පමෙව නිබ්බොධති,
මුළුවතෙ සත්තු සමබාධා සුලසා සත්තුකාමිචාති.

තත්ථ-පණ්ණිතා ගොතිති ඉඤ්චිපි පණ්ණිතා තත්ථ තත්ථ විචකකණා
ගොති. අථවා ඉඤ්චි පණ්ණිතා වෙච්ච විචකකණා ව ගොති. ලහුමත්ථ
විචනතිකාති ලහුං බිප්පං අත්ථං විචනතිකා ලහුඤ්ච වතාති අදකිඤ්ච
වත. බිප්පඤ්චාති අචිරෙන. නිකට්ඨෙ සමවෙතසිති සතතිකෙ සිතාව

තඤ්ඤා මරණපායං විනෝහයි. සුඤ්ඤායනෙතොවනති පුරිතධනුස්මිං. ඉදං චුතං හොති-යථා ඡෙතො මගලදානො ආකඛිතපුණ්ණ ධනුස්මිං බිප්පං මගං වඩති එවං සුලසා සතතුකං වඩිති. සොධාති යො ඉමස්මිං සත්තලොකො. නිබ්බාධති ජාතාති. සතතුකාමිවාති සතතුකා ඉව යථා සුලසා මුත්තා එවං මුච්චති අපො.

ඉති සුලසා වොරං වඩිත්වා පබ්බතා ඔරුයක අත්තනො පරිජනස්ස සන්තිකං ගන්තුං අයාපුත්තො කහනති පුච්ඡිතා මා තං පුච්ඡාති වත්ථා රථං අතිරුඤ්ඤා නගරමෙව පාවිසි.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා ජාතකං සමොධානෙයි. හද්දතො උභො ඉමෙව අගෙසුං. දෙවතා පන අගමෙවාති.

සුලසාජාතකං.

8. 1. 4.

ගුණමහිකුදොති ඉදං සත්ථා ජෙනවනෙ මිහරනොතො රුජොවාද ඝුහනං ආරබ්භ කපෙයි. හද්ද පන සත්ථා රඤ්ඤා යාවිතො අතිතං ආහරි.

අතිතෙ බාරුණස්සිං බුහුමදත්තෙ ධම්මෙත රජජං කාරෙතො බොධිසත්තො තස්ස අයාමිහෙස්සියා කුච්ඡයං නිබ්බන්තො වයපපත්තො පිඤ්ඤා අවචයෙන රජජං කාරෙයි. මහාදුතං පවච්ඡන්ති. තස්ස සුමඛලො නාම උය්‍යානපාලො අහොයි. අපේතො පච්චෙකබ්බුදො නැද්දුල පබ්බාර නික්ඛමිත්වා වාරිතං වරමානො බාරුණස්සිං පත්වා උය්‍යානෙ වසිත්වා පුනඤ්චසෙ නගරං පිණ්ඩාය පාවිසි. තමෙතං රුජා දිස්වා පසන්න විනොතො පාසාදං ආරුපෙත්වා රුජාසතෙ නිසීද්දපෙත්වා නානග්ගරස්සෙති බාදනියගොජනියෙති පරිවිසිත්වා අනුමොදනං සුත්වා පසන්නො අත්තනො උය්‍යානෙ වසන්තො පටිඤ්ඤාං ගන්තුං උය්‍යානං පච්චෙසෙත්වා සයමපි භූත්තපාතරාසො තත්ථ ගන්ත්වා රහතිට්ඨානදිවාරිතා දිති සංවිදතිත්වා සුමඛලං උය්‍යානපාලං වෙය්‍යාවච්චකරං දත්වා නගරං පාවිසි. පච්චෙකබ්බුදො තතො පට්ඨාය නිබ්බුං රුජගෙතෙ භුඤ්ජනො තත්ථ චිරං වසි. සුමඛලොපි තං සක්කච්චං උපට්ඨති.

අපේකදිවසං පච්චෙකබ්බුදො සුමඛලං ආමනොත්වා අහං කාතිපාහං අසුකගාමං නිස්සාය වසිත්වා ආගච්ඡිස්සාමි රඤ්ඤා ආරො වෙය්‍යාසීති වත්වා පකකාමි. සුමඛලොපි රඤ්ඤා ආරොවෙයි. පච්චෙක බ්බුදො කාතිපාහං තත්ථ වසිත්වා සායං සුරියෙ අත්ථංගතො උය්‍යානං පට්ඨාගමි. සුමඛලො තස්ස ආගතතාවං අජාතනො අත්තනො ගෙහං අගමායි. පච්චෙකබ්බුදොපි පත්තච්චිරං පටිසාමෙත්වා ථොකං වඛන්තිත්වා පාසාණඵලකෙ නිසීදි.

තං දිවසං පන උය්‍යානපාලස්ස සරං පාත්‍රණෙය්‍යකා ආගමිංසු. සො තෙසං සුපව්‍යඤ්ජනත්වාය උය්‍යානෙ අභයලද්ධං මගං මාරෙස්සාමිති ධනුං ආදාය උය්‍යානං ආගන්ත්වා මගං උපධාරෙතොතො පච්චෙකබ්බුදො දිස්වා මහාමගො ගමිස්සතිති සඤ්ඤා සරං සද්දතිත්වා විජ්ජා, පච්චෙක

බුද්ධෝ සිසං විවරිතො සුමඛගලොති ආහ. සො සංචේතපසතොතො හුතො භනොතා භූමිතාකං ආගතභාවං අජානනොති මිගොති සඤ්ඤාය විජ්ඣං බම්ම මෙති වතො හොභු කිං කරියාසි එති සරං පුඤ්ඤි. ගණනාති වුතෙන වඤ්ඤි සරං පුඤ්ඤි. මහතීවෙදනා උපපජ්ජි. පච්චේකබුද්ධො නන්තෙට් පරිතිබ්බාසි.

උය්‍යානපාලො සචෙ රුජා ජාතියාති න මෙ සහියාතිති පුත්තදුරං ගහෙතො පලාසි. නාවදෙව පච්චේකබුද්ධො පරිතිබ්බිතොති දෙවතාහු භාවෙන සකලනගරං එකකොලාහලං ජාතං. පුත්ත දිවසෙ මත්‍රයා උය්‍යානං ගතොතො නං දිසාව උය්‍යානපාලො පච්චේකබුද්ධං මාරෙතො පලාතොති රඤ්ඤෙ කප්පිංසු.

රුජා මහනොතන පරිවාරෙන ගතොතො සත්තාහං සරීරපුජං කතො මහනොතන සකකාරෙන ක්‍රියාපෙතො ධාතුයො ආදාය චෙතියං කතො තං පුජෙතොතො ධම්මෙන රජ්ජං කාරෙසි. සුමඛගලොපි එකං සංවච්ඡරං විනිතාමෙතො රඤ්ඤෙ විතතං ජාතියාමිති ආගතොතො එතං අමච්චා පසසිතො මසි රඤ්ඤෙ විතතං ජානාතිති ආහ.

සො රඤ්ඤෙ සනාතිකො තස්ස ගුණං කපෙසි. රුජා අසුඤ්ඤානොවිග්ග අහොසි. අමච්චො පුත්ත කිඤ්ඤි අකපෙතො රඤ්ඤෙ අනාහතමනභාවං සුමඛගලොසා කපෙසි. සො දුතියසංවච්ඡරෙපි ආගතොතො තතියසංවච්ඡරෙ පුත්තදුරං ගහෙතො ආගඤ්ඤි. අමච්චො මුදුභාවං ඤාතො තං රුජවාරෙ ධපෙතො තස්ස ආගතභාවං රඤ්ඤෙ කපෙසි. රුජා තං පකෙකාසා පෙතො පටිසන්ථාරං කතො සුමඛගල කසමා තයා මම පුඤ්ඤෙකෙතිතො පච්චේකබුද්ධො මාරිතොති පුච්ඡි.

සො නාහං දෙව පච්චේකබුද්ධං මාරෙමිති මාරෙසිං අපිච්චො ඉමිතා නාම කාරණෙන ඉදං නාම අකාසිනාති. තං පටිතතිං ආවිකම්. අප්පිතං රුජා තෙනති මාහාසීති සමයාසෙතො පුත්ත උය්‍යානපාලමෙව අකාසි. අප්පිතං සො අමච්චො පුච්ඡි දෙව කසමා භූමෙහ චෙ වාරෙ සුමඛගලොසා ගුණං සුඤ්ඤාපි කිඤ්ඤි න කප්පිතො කසමා පත තතියවාරෙ සුඤ්ඤාපි තං පකෙකාසිතො අනුකම්පිතොති. රුජා තාත රඤ්ඤෙතාම කුද්දොත සහසා කිඤ්ඤි කාභුං න වට්ටති තෙනාහං පුබ්බෙ භූණ්තිහුතො තතිය වාරෙ සුමඛගලො මම විතතො මුදුභාවං ඤාතො තං පකෙකාසා පෙසිනාති රුජවතනං කපෙතොතො :-

භුසමතිකුද්ධොති අවෙකම්යාන
නතාවදණ්ඩං පණයෙය්‍ය ඉය්‍යරො,
අට්ඨානසො අපපතිරුපමත්තනො
පරස්ස දුක්ඛාති භුසං උදිරෙය.

යතොව ජාතෙය්‍ය පසාදමත්තනො
අත්ථංතිසුඤ්ඤෙය්‍ය පරස්ස දුක්ඛතං,
නදාය මන්තොති සයං අවෙකම්ය
අප්පිතං දණ්ඩං සදිසං නිවෙසයෙ.

න වාපි ක්කාපෙති පරං න අත්තනං
අමුච්ඡිනො යො නයතෙ නයානගං,
යො දණ්ඩාගරෙ භවතිධ ඉසසරෙ
සවණ්ණගුප්පො සිරියා න ධංසති.

යෙ ඛතතියාසෙ අතිසමමකාරිනො
පණෙනතිදණ්ඩං සහසා පමුච්ඡිතා,
අවණ්ණසංයුත්තා ජහන්ති ජිවිතං
ඉතො විමුත්තා පිච යන්ති දුග්ගතිං.

ධමෙව ව යෙ අරියපච්චෙදිහෙ රතා
අනුත්තරං තෙ වට්ඨා මහසා කමමනා ව,
තෙ සන්තිසොරවච සමාධිසංඝිතා
වජ්ජනි ලොකං දුග්ගං තථාපිධා.

රජාභමසමි නරපමදනමිසසරෙ
සචෙපි කුජකිම් ධපෙමි අත්තනං,
නිසෙධයනො ජනතං තථාපිධා
පණෙමි දණ්ඩං අනුකම්ප යොතිසොති.

ඉමා ගාථා ආහ.

තත්ත-අවෙකිසානාති අවෙකිසා. ඉදං චුත්තං හොති: තාත
පඨවිසසරෙ රජා නාම අහං භුසං කුද්ධො බලවකොධාතිභුතොති
අට්ඨවජුකාදිහෙදං දණ්ඩං පරස්ස න පණ්ණසා න පවත්තෙය්, කිං
කාරණං. කුද්ධො හි අට්ඨවජුකං සොළසවජුකං කතො අට්ඨානෙන
අකාරණෙන අත්තනො රජභාවස්ස අනුරූපං ඉමං එත්තකං නාම
ආහරපෙථ ඉදං වාස්ස කරෙථාති පරස්ස භුසං දුක්ඛාති බලව
දුක්ඛාති උදිරෙය්. සන්තොති යද. ඉදං චුත්තං හොති-යද පත රජා
පරස්මි උපපන්නං අත්තනො පසාදං ජාතෙය් අථ පරස්ස දුක්ඛනං
අසං නිසුසෙස්ස උපපරිකෙඛය් නද එවං නිසුසෙස්සො අසං
නාමෙත් අසො අයමෙව තස්ස දෙසොති සසං අත්තනා පවත්තං
කතො අථස්ස අපරධකාරකස්ස අට්ඨවජුකගෙහු අට්ඨව සොළස
වජුකගෙහු සොළසෙව කතාපණ්ණ ගණනෙනා දණ්ඩං සදිසං කත
දෙසානුරූපං නිවෙසසෙ ධපෙය් පවත්තෙය්. අමුච්ඡිනොති ඡතු
දිති අගතිකිලෙසෙහි අමුච්ඡිනො අතතිභුතො හුතො. සොනසානසං
නිසෙස උපපරිකෙඛි සො තෙව පරං ක්කාපෙති න අත්තනං ඡතුදි
වසෙත හි අගෙහුකං දණ්ඩං පවත්තෙනො පරමි තෙන දණ්ඩන
ක්කාපෙති දහති පිලෙති. අත්තනමපි තනො නිදනෙන පාපෙන අයං
පත න පරං ක්කාපෙති න අත්තනනති. සො දණ්ඩාගරෙ භවතිධ
ඉසසරෙති යො ඉධ පඨවිසසරෙ ජාතො ඉධ සත්තලොකෙ දෙසානුච්
චිකංදණ්ඩං පවත්තෙනො දණ්ඩාගරෙ හොති. සවණ්ණගුප්පොති ගුණ
වණ්ණනවෙව යසවණ්ණනව ගුප්පො රකිතො. සිරියා න ධංසති
න පරිහායති. අවණ්ණසංයුත්තාජහන්තිති අධමිකා ලොලරජානො

අවශේෂණන සුතතා හුචා ජීවිතං ජහනති. ධම්මෙවසෙ අපිසෙවෙදි
 නෙති යෙ රජානො ආචාරඅරියෙහි ධම්මිකරුජ්ඣති පවෙදිතෙ දසවිධෙ
 රජධම්මෙ රජා. අනුත්තරි නෙති තෙ වචසා මනසා කමවුතාව තිතිපි
 එතෙහි අනුත්තර ජෙය්සා. තෙ සන්තිසොරවමසමාධිසංග්ගිනාති තෙ
 අගති පහාණෙන කිලෙසසන්තියඤ්ඤා සොසිලසංගිතො සොරවෙව
 එකභ්ගතාය සමාධිමති ව සංගිතා පතිට්ඨිතා ධම්මිකරුජානො චජනති
 ලොකං දුභසනති ධම්මෙන රජං කාරෙඤා මනුස්සලොකතො දෙව
 ලොකං දෙවලොකතො මනුස්සලොකනති උභයලොකමෙව චජනති
 නිරයාදිසු න තිබ්බත්තනති. නිරපමදුනනති නරුතඤ්ඤා පමදුනඤ්ඤා
 ධම්මෙ අනන්තනති කුඤ්ඤාපි කොඨවසෙන අගනචා අත්තානං
 පොරුණකරුජ්ඣති සපිත්තයසම්මයෙව ධම්මෙ ධම්මෙ පිතිචජයධම්මං
 න තිදුමිති.

එවං ඡති ගාථාහි රඤ්ඤා අත්තනො ගුණෙ හපිභො සබ්බාපි රජ
 පරිසා භූට්ඨා අයං සීලාචාරගුණසම්පන්නි භූමාහඤ්ඤාද අනුරූපාහි
 රඤ්ඤා ගුණං කපෙසි. සුමඛලො පන පරිසාය හපිතාවසානෙ
 උට්ඨාය රජානං වජ්ඣො අඤ්ඤාලිපගගග්ග රඤ්ඤා ප්‍රිතිං කරෙතො
 තිසොගා ගාථා අහාසි :-

සිරි ව ලක්ඛි ව තමෙව බත්තිය

ජනාභිප මාවිජති කුදුවනං,

අකෙකාධනො නිව්චපසන්නවිජොතා

අනිසො භූවං වස්සසතාති පාලය.

ගුණෙහි එතෙහි උපෙන බත්තිය

සිතමරියවත්ති සුවචො අකොධනො,

සුඛි අනුපපිල පසාස මෙදිතිං

ඉතො විමුත්තො පිව යාති සුගග්ගිං.

එවං සුනිතෙන සුභාසිතෙන

ධම්මෙන ඤයෙන උපායසො නයං,

තිබ්බාපයෙ සංවුහිතං මහාජනං

මහාව මෙසො සලිලෙන මෙදිතිනති.

තත්ථ-සිරි ව ලක්ඛිවාහි පරිචාරසම්පන්නිව පඤ්ඤා ව. අනිසොති
 තිදුකෙකා හුචා. උපෙනබත්තියාහි උපෙනො බත්තිය. අයමෙව වා
 පාසො. සිතමරියවත්ති සිතඅරියවත්ති අරියවත්තිනාම දසරුධම්ම
 සංගිතානං පොරුණකරුජවත්තං තත්ථ පතිට්ඨිත්තා සිතරුධම්මො
 හුචාහි අත්ථො. අනුපපිල පසාස මෙදිතිනති අනුපපිලං පසාස
 මෙදිතිඤ්ඤා අයමෙවපාසො. සුනිතෙනාහි සුතයෙන සුට්ඨිකාරණෙන.
 ධම්මෙනාහි දසකුසලකම්මපථධම්මෙන. ඤයෙනාහි පුරිමසොවෙනං
 වෙවචනං. උපායසොහි උපායකොසලෙත. නිසනති නයතො රජං
 අනුසාසනො ධම්මිකරුජා. තිබ්බාපයෙහි ඉමාය පටිපත්තියා කායිකා

වෙතසිකදරථං අපනෙනො කාසිකවෙනසිකදුක්ඛසංවුභිතමපි මහාජනං මහාමෙසො සලිලෙන මෙදිතිං විය තිබ්බාපෙය්‍ය. තමපි තටෙව තිබ්බාපෙහිති දිපෙනො ඵවමාහ.

සත්ථා කොසලරඤ්ඤා ඔවාදවසෙන ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිතො ජාතකං සමොධානෙසි. තදු පටෙවකඛුදො පරිනිබ්බතො සුමඛගලො ආනන්දො අහොසි. රජා අහමෙවාහි.

සුමඛගලජාතකං.

8. 1. 5.

අඛාරජ්ඣාති ඉදං සත්ථා ජේතවනෙ විහරන්තො උපොසථ කමමං ආරබ්භ කටෙසි. එකදිවසං හි සත්ථා උපොසපිකො උපාසකො ආමනෙතො උපාසකා සාමුරුපං වො කතං. උපොසථං උපවසනෙතහි දුනං නාම දුතබ්බං. සීලං රතඛිතබ්බං. කොධො න කාතබ්බො මෙත්තා භාවෙනබ්බා. උපොසථවාසො වසිතබ්බො. පොරුණකපණ්ණිතාහි එකං බණ්ඩුපොසථකමමං නිස්සාය මහායසං ලභිංසුති වචා තෙහි යාවිතො අතිතං ආහරි:-

අතීතෙ බාරුණසියං බුහමදත්තෙ රජ්ජං කාරෙත්තෙ තස්මිං නගරෙ සුවිපරිවාරො නාම සෙට්ඨි අහොසි අසිතිකොට්ඨනවිභවො දුතාදි පුඤ්ඤාභිරතො. තස්ස පුත්තදුරෙපි පරිජනොපි අනාමසො තස්මිං සරෙ වච්ඡපාලකාපි සබ්බෙ මාසස්ස ඡ දිවසෙ උපොසථං උපවසනති. තදු බොධිසත්තො එකස්මිං දළිඳුකුලෙ තිබ්බතතීචා භතීං කචා කිට්ඨෙන ජීවති. සො භතීං කරිස්සාමිති තස්ස ගෙහං ගතො වන්දිතො එකමන්තං සිතො කිං ආගතොසිති වුත්තෙ භූමාකං සරෙ භතියා කමමං කරුණුත්තාහි ආහ. සෙට්ඨි අඤ්ඤාසං භතීකාතා ආගතදිවසෙ යෙව ඉමස්මිං ගෙහෙ කමමං කරුණො සීලං රතඛිතං සකෙකානො කමමං කරුණාහි වදති. බොධිසත්තස්ස පන සීලරක්ඛණං නාවිකඛි. සාධු තාත අත්තනො භතීං ජාතීචා කමමං කරුණිති ආහ. සො තතො පටිසාය සුබ්බවො හුචා උරං දචා අත්තනො කීලමථං අගණෙතො තස්ස සබ්බති වීරාහි කරුණි. පාතොව කමමන්තං ගතො සායං ආගමිති.

අපේකදිවසං නගරෙ ඡණං සොසෙසුං. මහාසෙට්ඨි දුසිං ආමනෙතො අජ් උපොසථදිවසො ගෙහෙ කමමකරුනං පාතොව භත්තං පවිතො දෙති කාලස්සෙව භුඤ්ඤා උපොසපිකා භවිස්සන්තීති ආහ. බොධිසත්තො කාලස්සෙව වුට්ඨාය කමමන්තං අගමාසි. අජ් උපොසපිකො භවෙය්‍යාසිති තස්ස කොචි නාරෙවෙසි. සෙසකමකරු පාතොව භුඤ්ඤා උපොසපිකා අහෙසුං. සෙට්ඨිපි සපුත්තදුරපරිජනො උපොසථං අධිට්ඨති. සබ්බෙපි උපොසපිකා අත්තනො අත්තනො වසතට්ඨානං ගතො සීලං ආවජේන්නො තිසිදිංසු. බොධිසත්තො ස්කලදිවසං කමමං කචා සුරියත්ථගමණවෙලාය ආගතො,

අට්ඨසා භතතකාරිකා හත්ථොවනං දන්වා පාතියං භතතං වසේසිති,
 උපතාමෙසි. බොධිසත්තො අඤ්ඤාසු දිවසෙසු ඉමාය වෙලාය මහා
 සද්දො හොති. අජ්ජ කහං ගතාති පුච්ඡි. සබ්බෙ උපොසථං සමාදිසිතා
 අත්තනො අත්තනො වසන්ධානාති ගතාති සුචා විනොසි; එත්ත
 කානං සිලවත්තානං අත්තරෙ අහං එකො දුස්සිලො හුචා න වසිස්සාමි
 ඉදුති උපොසථබ්බෙහසු අබ්ධිතොසු හොති නුබො උපොසථකමං
 නොති සො ගන්වා සෙට්ඨිං පුච්ඡි. අථ නං සෙඨිපාතොව අනබ්බිතත්තා
 සකලඋපොසථකමං න හොති උපසිස්සමං පන හොතිති ආග.

සො එත්තකමපි හොතුති සෙට්ඨිස්ස සන්තිකෙ සමාදිත්තසිලො
 හුචා උපොසථං අබ්ධියාය අත්තනො වසනොකාසං පවිසිතා සිලං
 ආචජ්ජනො නිපජ්ජි. අට්ඨසා සකලදිවසං නිරුහාරතාය පච්ඡිමයාම
 සමනත්තරෙ සත්ථකවාතා සමුට්ඨිංසු. සෙට්ඨිනා නානාහෙසජ්ජාති
 ආහරිතා පරිභුඤ්ජාති වුච්චමානොපි උපොසථං න භිඤ්ජාමි ජිවිත
 පරියන්තිකං කතා සමාදිසිතා ආග. බලවච්චදනා උපපජ්ජි. අරුණ්ණ
 මණවෙලාය සතිං පච්චුපට්ඨාපෙනුං නාසකම්. අථනං ඉදුති මරිය්සාතිති
 නිහරිතා ඔසාරකෙ නිපජ්ජාපෙසු.

තසමිං බණේ බාරුණසිරුජා රථවරගතො මහනෙත්ත පරිවාරෙන
 නගරං පදකම්ණං කුරෙතොතා තං ණානං සමපාපුණ්ඨි. බොධිසත්තො
 තස්ස සිරිං ඔලොකෙත්වා ලොභං උපපාදෙත්වා රජ්ජං පනෙථි. සො
 වසිතා උපධුජ්ජිපොසථකමෙස්ස නිස්සන්දෙන තස්ස අග්ගමහෙසියා
 කුච්ඡිසමිං පටිසන්ධිං ගණති. සා ලද්ධා ගබ්ගපරිහාරා දසමාසච්චයෙන
 පුත්තං විජායි. උදයකුමාරෙතිස්සනාමං අකංසු. සො වයපපතො
 සබ්බසිප්පානං නිපජ්ජති. පාපුණ්ඨි. ජාතිස්සරඤ්ඤෙන අත්තනො
 පුබ්බකමමං සරිතා අප්පස්ස කමමස්ස එලං මමෙදනති අභිණ්ණං උදුනං
 උදුනෙසි. සො පිතු අච්චයෙන රජ්ජං පත්වාපි අත්තනො මහත්තං
 සිරිවිහවා ඔලොකෙත්වා නදෙව උදුනං උදුනෙසි.

අපේකදිවසං නගරෙ ඡණං සජ්ජයිංසු. මහාජනො කිලාපසුතො
 අහොසි. තද්ද බාරුණසියං උත්තරවාරවාසී එකො හතිකො උදකභතී
 කතා ලද්ධං අසිස්මාසකං පාකාරිට්ඨිකාය අත්තරෙ ධපෙත්වා තත්ථ
 උදකභතීමෙව කතා ජිවමානාය එකාය කපණ්ණියා සද්ධිං සංවාසං
 කපෙපසි. සා තං ආග. සාමි නගරෙ ඡණො වත්තති සවෙ තෙ කිඤ්චි
 අත්ථි මයමපි කිලෙය්සාමාති ආම අත්ථිති. කිත්තකං සාමිති. අසිස්මාස
 කොති. කහං සොති. උත්තරවාරෙ ඉට්ඨිකත්තරෙ ධපිතොති. ඉතො
 මෙ ද්වාදසයොජනත්තරෙ තිඛානං තව පන හත්ථෙ කිඤ්චි අත්ථිති.
 ආම අත්ථි. කිත්තකතාති අසිස්මාසකොව. ඉති තවාසිස්මාසකො
 මිමාසිස්මාසකොති මාසකො හොති තතො එකෙන කොට්ඨාසෙන
 ගඤ්ඤං එකෙන සුරං ගහෙත්වා කිලියාම ගච්ඡ තයා ධපිතං අසිස්
 මාසකං ආහරති. සො හරියාය මෙ සන්තිකා කථා ලද්ධාති හට්ඨකුසො
 හද්දෙ මා විත්තසි ආහරියාමි නනති වතා උකකාදි. නාගබ්ලො

හතකෝ ඡ යෝජනාති අතිකකමම මජ්ඣනිකසමයෙ විතච්චිකඬගාරං සුච්ඡාතමිව උණං වාලිකං මග්ගනො ධන ලොහෙන හට්ඨතුට්ඨාසාසාවනනතකතිවාසනො කණේණ තාලපණ්ණං පිළිකිඬා එකෙන අයොවගතෙන ගීතං ගායනො රුජඬගණෙන පායාසි.

උදයරුජා සීහපඤ්ජරං විවරිතා සිතො තං තථා ගච්ඡන්තං දිසා කිනනුබො එස එවරුපං වාතාතපං අගණේතා හට්ඨ තුට්ඨා ගායනො ගච්ඡති පුච්ඡස්සාමි නතති විනොතා පකෙකාසනත්ථාය එකං පුරිසං පතිණි. තෙන ගතො රුජා තං පකෙකාසනීති වුතෙන රුජා මග්ගං කිං හොති නාගං රුජානං ජානාමිති වතා බලකකාරෙන නිතො එකමන්තං අට්ඨාසි. අථ නං රුජා පුච්ඡනො වෙ ගාථා අහාසි:-

අඬගාරජාතා පඨවි කුකුලානුගතා මහි,
අථගායසි වතනාති න තං තපති ආතපො.

උද්ධං තපති ආදිවො අධො තපති වාලුකා,
අථ ගායසි වතනාති න තං තපති ආතපොති.

තත්ථ-අඬගාරජාතා හො පුරිස අයං පඨවි විතච්චිකඬගාරං විය උණන්ජාතා. කුකුලානුගතා ආදිත්තජාතිකසඬාතෙන කුකුලෙන විය උණවාලුකාය අනුගතා. වතනාති අයොගවතනාති ආරොපෙතා ගීතං ගායසි. සො රඤ්ඤ කථං සුතා තතියං ගාථමාහ:-

න මං තපති ආතපො ආතපා තපයනති මං,
අත්ථා හි විවිධා රුජ තෙ තපනති න ආතපොති.

තත්ථ-ආතපාති වත්තකාමකිලෙසකාමා පුරිසං හි තෙ ආතපනති, තසමා ආතපාති වුතනා. අත්ථා හි විවිධාති මහාරුජ මග්ගං වත්තකාම කිලෙසකාමෙ නියාය කතබ්බා නානාකිවසඬාතා විවිධා අත්ථා අත්ථි තෙ මං තපනති න ආතපොති.

අථ නං රුජා කො නාම තෙ අත්ථොති පුච්ඡි. සො ආහ: අහං දෙව දකඤ්ඤාතොරෙ කපණිත්ථියා සද්ධිං සංවාසං කපපයිං. සා මං ඡණ් කිළිං සාමි කිළිස්සාම, අත්ථි තෙ කිඤ්ඤි හත්ථොති පුච්ඡි. අථ නං අහං මම නිධානං උත්තරද්වාරෙ පාකාරන්තරෙ ඤජිතනති අවචං. සා ගච්ඡ තං ආහර උහොපි කිළිස්සාමාති මං පතිණි. සා මෙ තස්සා කථා හදයං න විජ්ඣති තං මං අනුස්සරන්තං කාමාතපො තපති. අයං මෙ දෙව අත්ථොති. අථ එවරුපං වාතාතපං අගණේතා කිං තෙ තුස්සනකාරණං යෙන ගායනො ගච්ඡති. දෙව තං නිධානං ආහරිතා තාය සද්ධිං අභිරමිස්සාමිති ඉමිනා කාරණෙන තුට්ඨා ගායාමිති. කිං පන හො පුරිස උත්තරද්වාරෙ ඤජිතනිධානං සතසහස්සමන්තං අත්ථිති. නත්ථි දෙව්භාති. තෙනහි පඤ්ඤසහස්සාති වතනාලීස තිංස විසති දස පඤ්ඤ සහස්සං පඤ්ඤසතාති වතනාරිති ද්වෙසනං පඤ්ඤසං තිංස විසති දස පඤ්ඤ වතනාරි තයො ද්වෙ එකො කහාපණො අධිස්ථාපාදො වතනාදො

මාසකා තසො දො එකො මාසකොති පුච්ඡි. සබ්බං පටික්ඛිපිත්වා අඛිමාසකොති වුතෙනා ආමදෙව එතතකං මය්හං ධනං තං ආහරිත්වා තාය සද්ධිං අභිරමාමිති ගච්ඡාමි තාය පිතියා තෙන සොමනස්සෙන මං එසවාතාතපො න තපනිති.

අථ නං රුජා හො පුරිස ඵවරුපෙ ආතපෙ තත්ථ මාගමි. අහනෙන අඛිමාසකං දස්සාමිති ආහ. දෙව තුමනාකං කථාය ධුත්වා තඤ්ච ගණ්හිස්සාමි ඉතරඤ්ච නනාසෙස්සාමි මම ගමණං ආභාපෙත්වා තමපි ගහෙස්සාමිති. හොපුරිස නිවතත මාසකං තෙ දස්සාමිති දො මාසකෙති ඵචං වසෙස්සිත්වා කොට්ටං කොට්ඨසතං ධනං දස්සාමිති නිවතතාති වුතෙනපි දෙව තං ගහෙත්වා ඉතරමපි ගණ්හිස්සාමිදෙව ආහ. තතො සෙට්ඨිට්ඨා නාදිති ධාතනතරෙති පලොභිතො යාව ඔපරජ්ජා තථෙව චත්වා උපඝිරජ්ජං තෙ දස්සාමි නිවතතාති වුතෙන සමපට්ඨිති.

රුජා ගච්ඡ මම සභායස්ස මස්සුං කාරෙත්වා නභාපෙත්වා අලඛිතරිත්වා ආනෙථ නනති අමචෙව ආණාපෙසි. අමචවා තථා අකාසු. රුජා රජ්ජං විධා භිඤ්ඤා තස්ස උපඝිරජ්ජං දූපෙසි. සො පන තං ගහෙත්වාපි අඛිමාසකපෙමෙන උතතරපස්සං ගතොයෙචාති වදනති. සො අඛිමාසකරුජා නාම අහොසි.

තෙ සමග්ගා සමමොදමානා රජ්ජං කාරෙනනා එකදිවසං උය්‍යානං ගමිංසු. තත්ථ කිලිත්වා උදයරුජා අඛිමාසකරඤ්ඤා අබ්බක සිසං කත්වා නිපජ්ජ. තස්මිං නිද්දං ඔක්කනෙන පරිවාරමනුස්සා කිලානුභවත වසෙන තත්ථ තත්ථ අගමිංසු. අඛිමාසකරුජා කිමෙම නිවකාලං උපඝිරජ්ජෙන ඉමං මාරෙත්වා අහමෙව රජ්ජං කාරෙස්සාමිති බග්ගං අබ්බහිත්වා පහරිස්සාමි නනති විනෙනත්වා පුත අයං රුජා මං දලිද්දං කපණමනුස්සං අතතනා සමානං කත්වා ඡහනෙන ඉස්සරියෙ පතිට්ඨා පෙසි. ඵවරුපං නාම යසද්දයකං මාරෙත්වා මම ඉච්ඡා උපපන්නා අයුත්තං වත මෙකනති සතිං පටිලභිත්වා බග්ගං පචෙසෙසි.

අට්ඨස්ස දුතියමපි තථෙව විතතං උපපජ්ජ. තතො විනෙනසි. ඉදං විතතං පුතපුතං උපපජ්ජමානං පාපකමෙම යොජෙය්‍යාති. සො අසිං භුමියං ඛිපිත්වා රුජානං උට්ඨපෙත්වා බමාහි මෙ දෙවාති පාදෙසු පති. නනු සමම තව මමනතරෙ දොසො නත්ති. අත්ථි මහාරුජ අහං ඉදං නාම අකාසිනති. තෙන හි සමම බමාමි තෙ ඉච්ඡෙනො පන රජ්ජං කාරෙති අහං උපරුජා හුත්වා උපට්ඨාහිස්සාමිති. සො නමෙ දෙව රජෙජ්ජ නත්වා අයං හි තණ්හා මං අපායෙසු නිබ්බතනාපෙස්සති. තව රජ්ජං තමෙම ගණ්හ අහං පබ්බජ්ස්සාමි. දිට්ඨං මෙ කාමස්ස මූලං අයං හි සංකප්පෙනස්ස වසිත්ති නදුති නං ඉතො පට්ඨාය සබ්බකපෙස්සාමිති උදුතං උදුතෙනෙනා චතුත්ථං ගාථමාහ :-

අද්දසං කාම තෙමූලං සබ්බකපා කාම ජායසි,
න තං සබ්බකපට්ඨස්සාමි ඵචං කාම න හොහිසිති.

තත්-එවනති එවං මම අනතරො. නිග්ගොතිසීති න උපපජ්ජාසීති. එවිඤ්ච පන වතො පුන කාමෙසු අනුයුතතස්ස මහාජනය්ස ධම්මං දෙසෙතො පඤ්චමං ගාථමාහ:-

අප්පාපි කාමා න අලං බහුතිපි න තප්පති,
අභහා බාලලපනා පටිච්ඡේක්ඛිථ ජග්ගතොති.

තත්-අභහාති සංවෙගදීපනං. ජග්ගතොති ජග්ගතොනා, ඉදං චුත්තං ගොති-මහාරජ ඉමස්ස මහාජනය්ස අප්පාපි වත්තකාමනිලෙස කාමා න අලං පරියත්තාව. බහුතිපි ව තෙති න නාපසගොව. අගො ඉමෙ මම රූපාමම සද්දාති ලපනතො බාලලපනාකාමා ඉමෙ විපස්සනං වර්ණනා බොධපක්ඛියානං ධම්මානං භාවනානුයොගමනුයුතො ජග්ගතො කුලපුතො පටිච්ඡේක්ඛිථ පරිඤ්ඤාපහාණාභිසම්මයෙති අභිසමෙතො පජගෙය්සාති.

එවං සො මහාජනය්ස ධම්මං දෙසෙතො උදයරූපානං රජ්ජං පටිච්ඡාපෙතො මහාජනං අස්සුමුඛං රුද්ධානං පහාය හිමවනතං පටිසිතො පබ්බජ්තො කුසානාභිඤ්ඤා නිබ්බතොසි. තස්ස පබ්බජ්තකාලෙ උදයරූපා තං උද්ගං සකලං කතො උද්ගතොනො ඡට්ඨං ගාථමාහ:-

අප්පස්ස කම්මස්ස එලං මම සිදං
උදයො අජ්ඣගමා මහත්තපත්තං,
සුලද්ධාලාහා වන මාණවස්ස
යො පබ්බජ් කාමරගං පහායාති.

තත්-උදයොති අනතානං සක්ඛාය වදති. මහත්තපත්තනති මහත්තභාවං පත්තං විපුලං ඉස්සරියං අජ්ඣගමා. මාණවස්සාති සත්තස්ස මය්සං සහායස්ස සුලද්ධාලාහා සො කාමරගං පහාය පබ්බජ්ති අධිප්පායෙනෙව මාහ.

ඉමිස්සා පන ගාථාය න කොපි අත්ථං ජානාති, අථ නං එකදිවසං අග්ගමගෙසී ගාථායත්ථං පුච්ඡි. රූපා න කථෙසි. එකො පත්තස්ස ගඛගමාලො නාම මඛලනභාසිතො සො රඤ්ඤා මස්සුං කරොනො පඨමං බුරපරිකම්මං කතො පච්ඡා සණ්ඛාසෙන ලොමාති ගණහාති. රඤ්ඤා බුරපරිකම්මකාලෙ සුඛං ගොති ලොමහරණකාලෙ දුක්ඛං. සො පඨමා තස්ස වරං දාතුකාමො ගොති පච්ඡාසීසවෙජ්දං ආකඝ්ඛති.

අථෙකදිවසං හද්ද අමාහං මඛලකප්පකො බාලොති දෙවියා තමත්ථං ආරොවෙතො කීවපන දෙව කාතුං වට්ටනීති චුත්තෙත පඨමං ලොමාති ගහෙතො පච්ඡා බුරපරිකම්මනති ආහ. සා කප්පකං පකෙකා සාපෙතො තාත ඉද්දති රඤ්ඤා මස්සුකරණදිවසෙ පඨමං ලොමාති ගහෙතො පච්ඡා බුරපරිකම්මං කරෙය්සාසි රඤ්ඤා ව වරං ගණහාතිති චුත්තෙත අඤ්ඤාන මෙ දෙව අත්ථං තත්ථි තුමාහං උද්ගතගාථාය අත්ථං ආචිකඛ්ඨාති වදෙය්සාසි. අගතොත බහුං ධනං දස්සාමිති ආහ.

සො සාධුති සමපට්ඨතීති, මය්‍යකරණදිවසෙ පඨමං සණ්ඨාසං ගණති. කිං හණේ ගඛගමාල අපුබ්බං තෙ කරණනාති රඤ්ඤා වුතොතො දෙව කප්පකා නාම අකතපුබ්බමපි කරණනාති වතො පඨමං ලොමාති ගහෙතො පච්ඡා බුරපරිකමමං අකාසි. රුජා වරං ගණනාති ආහ. දෙව අඤ්ඤාන මෙ අන්තො නපි උද්දනගාථාය අන්තං කපෙථාති.

රුජා අත්තනො දළිඳුකාලෙ කතං කපෙත්තුං ලජ්ජනො නාන ඉමිනා තෙ වරෙන කො අන්තො. අඤ්ඤං ගණනාති ආහ. එතං මෙ දෙනි දෙවති. සො මුසාවාදහයෙන සාධුති සමපට්ඨතීති, කුමමාසපිණක ජාතකෙ වුත්තනයෙන සබ්බං සංවිද්ධාපෙතො රතනපලලඝ්ඤ නිසීදිතො අහං ගඛගමාල පුරිමිහවෙ ඉමසමිං යෙව නගරෙති සබ්බං පුරිම කිරිගං ආවිකිත්වා ඉමිනා කාරණෙන උපධිසගාථං ආහ. සභායො පන මෙ පබ්බජිතො අහං පමතොතො හුත්වා රජ්ජමෙව කාරෙමිති ඉමිනා කාරණෙන පච්ඡා උපධිසගාථං වදාමිති උද්දනස්ස අන්තං කපෙසි.

තං සුත්වා කප්පකො උපධිසුපොසථකවෙමන කිර රඤ්ඤා අයං සමපතති ලඛා කුසලං නාම කාතබ්බං යනන්තාහං පබ්බජිතො අත්තනො පට්ටං කාරෙය්‍යනති විතොතො ඤාතිහොගපරිවට්ටං පභාය රුජානං පබ්බජ්ජං අනුජානාපෙතො හිමවන්තං ගතො ඉපිපබ්බජ්ජං පබ්බජිතො තිලකඛණං ආරුපෙතො විපස්සනං වඩ්ඪිතො පච්චකබ්බොගිං පතො ඉද්ධියා නිබ්බත්තපත්තවිවරධරෙ ගනිමාදනපබ්බතෙ පඤ්ච වස්සාති වසිතො බාරණසිරුජානං ඔලොකෙස්සාමිති ආකාසෙනාගතො උය්‍යානෙ මඛලසිලාය නිසීදි. උය්‍යානපාලො සඤ්ජාතිතො ගතො රඤ්ඤා ආරොවෙසි. දෙව ගඛගමාලො පච්චකබ්බො හුත්වා ආකාසෙ නාගතො උය්‍යානෙ නිසින්නොති.

රුජා සුත්වා පච්චකබ්බො වන්දිස්සාමිති වෙගෙන නිකමි. රුජ මාතාපි පුතොතන සද්ධිංයෙව නිකමි. රුජා උය්‍යානං පටිසිත්වා තං වන්දිතො එකමන්තං නිසීදි සද්ධිං පරිසාය. සො රඤ්ඤා සභිං පටිසන්තාරං කරෙන්නා කිං බුහුදත්ත අපමතොසි ධම්මෙන රජ්ජං කාරෙසි දුනාදිති පුඤ්ඤාති කරෙසිති රුජානං කුලනාමෙන ආලපිතො පටිසන්තාරං කරෙති. තං සුත්වා රඤ්ඤා මාතා අයං හිතජ්ජෙවො මලමජ්ජකො නහාපිතපුතො අත්තානං න ජානාති මම පුත්තං පඨමස්සරං ජාතිබත්තං බුහුදත්තාති නාමෙනාලපතිති කුජ්ඣිතො සත්තමං ගාථමාහ:-

නපසා පජගනති පාපකමමං

නපසා නහාපිතකුමහකාරහාවං,

නපසා අභිභුය්‍ය ගඛගමාල

නාමෙනාලපසජ්ජ බුහුදත්තනති.

තසාසන්ධො-ඉමෙ තාව සත්තා නිපසා අත්තනා කතෙන තපො
ගුණෙන පාපකම්මං පජ්ජන්ති නිං පනෙන න්‍යාපිතකුම්භකාර
භාවමිදි ජහන්ති, යං තිං ගම්මමාල අත්තනො නිපසා අභිතුසා මම
පුත්තං බ්‍රහ්මදත්තං නාමෙන ආලපසි. පතිරූපං හු තෙ එතන්ති.

රුජා මාතරං වාරෙත්වා පච්චෙකබ්බුද්ධායා ගුණං පකාසෙත්තො
අට්ඨමං ගාථමාග :-

සන්දිට්ඨිකමෙව පසාපථ
බන්තිසොරවමසා අයං විපාකො,
යො සබ්බජනසා වන්දිතො
තං වන්දම සරුජිකා සමවමාති.

තත්ථ-බන්තිසොරවමසාති අභිවාසනබන්තියා ව සොරවමසා ව.
තං වන්දමාති තං ඉද්දති මයං සරුජිකා සමවමා සබ්බ ව වන්දම.
පසාපථ අමම බන්තිසොරවමානං විපාකන්ති.

රුද්දසා මාතරි වාරිත්තාය සෙසමභාජනො උට්ඨතිත්වා අපුත්තං
දෙව එවරූපසා හිතජ්ජවමසා භූමෙන නාමෙනාලපන්නති ආග. රුජා
මභාජනං පටිබාහිත්වා තසා ගුණතථං කපේතුං ඔසානගාථමාග :-

මා කිඤ්චි අවමුත්ථ ගම්මමාලං
මුතීං මොනපපේසු සික්කමානං,
එසො හි අතරි අණණවං
යං තරිත්වා විවරන්ති විතසොකාති.

තත්ථ- මුතීන්ති අගාරිකානාගාරිකසෙක්කාසෙක්කපච්චෙකබ්බුතීසු
පච්චෙකබ්බුතීං. මොනපපේසු සික්කමානන්ති පුබ්බභාගපටිපදා බොධ
පක්ඛියධම්මසම්මානෙසු මොනපපේසු සික්කමානං. අණණවන්ති
සංසාර සමුද්දං.

එවං වත්වා රුජා පච්චෙකබ්බුද්ධා වන්දිත්වා හත්තෙ මයාං මාතු
බමථාති ආග. බමාමි මභාරුජාති. රුජපරිසාපි තං බමාපෙසි. රුජා
අත්තානං නිසාය වසන්තොය පටිඤ්ඤං යාපී. පච්චෙකබ්බුද්ධො පන
පටිඤ්ඤං අදත්වා සරුජිකාය පරිසාය පසාපන්තියාව ආකාසෙ ධත්වා
රුද්දසා ඔවාදං දත්වා ගක්ඛමාදනමෙව ගතො.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා එවං උපාසකා උපොසථවාසො
නාම වසිතබ්බසුත්තකොත්ථ වත්වා ජාතකං සමෝධානෙසි. තද පච්චෙක
බ්බුද්ධො පරිනිබ්බාසි. අභිස්මාසකරාජා ආනන්දෙ අගොසි. මාතාමහා
මායා. අග්ගමහෙසි රුහුලමාතා. උදයරුජා පන අගමෙවති.

ගම්මමාලජාතකං.

8. 1. 6.

බමෙමා හමෙ හනො හනභිති ඉදං සත්ථා ජෙනවනෙ විහරනො
දෙවදනනස්ස පස්ථිපවෙසනං ආරබ්භ කපෙයි. තස්මිං හි දිවසෙ හික්ඛු
බමෙසහායං කථං සමුට්ඨාපෙසුං. ආවුසො දෙවදනො ඉසාවාදං
කථා පස්ථිං පච්චෙයා අවිච්ඡරයණො ජානොති. සත්ථා ආගන්තො
කායනුඤ්ඤා භික්ඛවෙ එතරහි කථාය සන්ඤ්ඤානාති පුච්ඡන්තී ඉමාය
නාමාති වුතෙන න භික්ඛවෙ ඉදුනෙව පුබ්බෙපි දෙවදනො ඉසාවාදං
කථා පස්ථිං පච්චෙයායෙවොති වන්තා අතීතං ආහරි:-

අතීතෙ පස්මකප්පෙ මහාසමමනො නාම රුජා අසඤ්ඤාසායුකො
අහොයි. තස්ස පුතො රෙජො නාම. රෙජස්ස පුතො වරරෙජො
නාම තස්ස පුතො කල්‍යාණො නාම කල්‍යාණස්ස පුතො වර
කල්‍යාණො නාම. වරකල්‍යාණස්ස පුතො උපොසථො නාම. උපො
සථස්ස පුතො වරඋපොසථො නාම. වරඋපොසථස්ස පුතො මක්ඛානා
නාම. මක්ඛානුස්ස පුතො වරමක්ඛානා නාම. තස්ස පුතො වරෙ නාම.
වරස්ස පුතො උපවරෙ නාම අහොයි. අපවරෙතිපි තස්සෙව නාමං.

සො වෙතිශරට්ඨෙ සොත්ථිවතීනගරෙ රජ්ජං කාරෙයි. චතුහි ඉද්ධිති
සමනනාගතො අහොයි. උපරිවරෙ හොති ආකාසගාමී. වන්තා රෙ නං
දෙවපුත්තා චතුසුපි දිසාසු බග්ගන්තා රක්ඛන්ති. කායනො චදුනගඤ්ඤා
වායති මුඛතො උප්පලගඤ්ඤා. තස්ස කපිලො නාම මුග්ගහණො පුරෙ
හිතො අහොයි. කපිලමුග්ගහණස්ස පත කණ්ඨිට්ඨො කොරකලමෙයො නාම
රක්ඛද්ද සද්ධිං එකාවරයකුලෙ උග්ගතිතසිප්පො බාලසහායො තස්ස
කුමාරකාලෙයෙව අහං රජ්ජං පඤ්ඤා කුසං පුරෙහිතට්ඨානං දස්සාමිති
පටිජාති.

සො රජ්ජං පඤ්ඤා පිතුපුරෙහිතං කපිලමුග්ගහණං පුරෙහිතසානනො
වාචෙචුං නාසකම්. පුරෙහිතෙ පත අත්තනො උපසානං ආගච්ඡන්ත
තස්මිං ගාරවෙන අපච්ඡාකාරං දස්සෙති. මුග්ගහණො තං සලලකෙඛනා
රජ්ජං නාම සමවයෙහි සද්ධිං සුපරිහාරං හොති. අහං රුජානං
ආපුච්ඡන්තා පබ්බජස්සාමිති විනෙත්වා දෙව අහං මහලලකො ගෙගෙ
කුමාරෙ අත්ථි තං පුරෙහිතං කරෙහි අහං පබ්බජස්සාමිති රුජානං
අනුජානාපෙත්වා පුත්තං පුරෙහිතට්ඨානෙ යපාපෙත්වා රුජ්ජානං
පටිසිත්වා ඉසිපබ්බජ්ජං පබ්බජන්තා ක්කානාහික්ඛද්දං තිබ්බන්තො පුත්තං
උපනිස්සාය තත්තෙව වාසං කප්පෙයි.

කොරකලමකො අයං පබ්බජනො මස්සං ඤානන්තරං න
දුප්පෙයිති භාහරි ආසානං බක්ඛන්තා එකදිවසං පුබ්බසාථාසමයෙ රක්ඛද්ද
කොරකලමක නිම පුරෙහිතට්ඨානං න කරෙයිති වුතෙන ආම දෙව
න කරෙමි භාතා මෙ කරෙතිති අහ. නනු තෙ භාතා පබ්බජ්ජොති.
ආම පබ්බජ්ජො ඤානන්තරං පත පුත්තස්ස දුප්පෙයිති. තෙන හි නිම
කාරෙහිති. දෙව පවෙණියා ආගන්තසානන්තරං භාහරං අපනෙත්වා න
සකකා මයා කාතුන්ති. එවං සන්තෙ අහන්තං මහලලකං කත්වා භාහරං

තෙ කණ්ඩාංකර්ථයාමිති. කථං දෙවනි. මුසාවාදං කතානි. කිං දෙව න ජාතාප් යථා මම භාතා මහනෙතන අබ්බුතධිවෙමන සමන්තා ගතො විජ්ජාධරෙ සො අභුතෙන භූමෙහ වසෙද්ධස්සති වතනාගෙ දෙවපුතෙන අනතරගිතෙ විය කර්ථස්සති කායතො ව මුඛතො ව සුගඤ්ඤං දුගඤ්ඤං විය කර්ථස්සති භූමෙහ ආකාසා ඔතාරෙත්වා භූමියං සිතෙ විය කර්ථස්සති භූමෙහ පඨවිං පච්ඡන්තා විය භවිස්සථ තද භූමෙහ කථාය පතිට්ඨාභූං න සකඛිස්සථාති. ත්වං එවං සඤ්ඤං මානරි අහං කාභූං සකඛිස්සාමිති. තද කර්ථස්සථ දෙවනි. ඉතො සත්තමෙ දිවසෙති.

සා කථා සකලනගරෙ පාකවා අගොසි. රුජා කිර මුසාවාදං කතා මහලලකං බුද්ධං කර්ථස්සති ආනන්තරං බුද්ධකස්ස දුපෙස්සති කිදෙසො නුබො මුසාවාදෙ නාම කිං නිලකො උදහු පිතකාදිසු අඤ්ඤාතර වණ්ණොති එවං මහාජනස්ස පරිවිතකෙකා උදපාදි.

තද කිර ලොකස්ස සම්මවාදිකාලො. මුසාවාදෙ නාම එවරුපොතිපි න ජාතනි. පුරෙගිතපුතෙකාපි තං කථං සුත්වා චතු කපෙසි තාත රුජා කිර මුසාවාදං කතා භූමෙහ බුද්ධකෙ කතා අමහානං ආනන්තරං මම පෙතෙතස්ස දස්සතිති. තාත රුජා මුසාවාදං කතාපි අමහානං ආනන්තරං තස්ස දභූං න සකඛිස්සති කතරදිවසෙ පන කර්ථස්සතිති. ඉතො කිර සත්තමෙ දිවසෙති. තෙන හි තද මග්ගං ආරෙවෙය්‍යාසීති. සත්තමෙ දිවසෙ මහාජනා මුසාවාදං පස්සාමාති රුජබ්බතණ්ණෙ සන්ති පතිත්වා මඤ්චාතිමඤ්ච ඛනිත්වා අට්ඨංසු. කුමාරෙ ගතත්වා චතු ආරෙවෙසි.

රුජා අලභිතනපටියනෙතා නිකම්භිත්වා මහාජනමරෙකි රුජබ්බතණ්ණෙ ආකාසෙ අට්ඨාසි. තාපසො ආකාසෙනාගතත්වා රඤ්ඤාසු පුරතො නිසිදනවම්මං අත්ථිත්වා ආකාසෙ පලලභිකන නිසිදිත්වා සම්මං කිර ත්වං මහාරුජ මුසාවාදං කතා බුද්ධං මහලලකං කතා තස්ස ආනන්තරං දුභුකාමොසීති. ආම ආවර්ග එවං මෙ කපිතනි. අප් නං සො ඔවදනො මහාරුජ මුසාවාදෙ නාම භාරියො ගුණපරිධංසකො වසුසු අපායෙසු නිබ්බන්තාපෙති රුජා නාම මුසාවාදං කතෙතො ධම්මං හතීති සො ධම්මං හතීත්වා සයමෙව හඤ්ඤාතිති වත්වා පඨමං ගාථමාහ :-

ධම්මො හවෙ හතො හනති නාහතො හනති කිඤ්චනං,
තසමා හි ධම්මං න හනෙ මා නං ධම්මො හතො හතීති.

තත්ථ-ධම්මොති ජෙට්ඨාපවායනධම්මො අධිපෙපතො.

අප් නං උත්තරිට්ඨි ඔවදනො සවෙ මහාරුජ මුසාවාදං කර්ථස්සති වතස්සො ඉද්ධියො අනතරධාසිස්සන්තිති වත්වා දුතියං ගාථමාහ :-

අලිකං භාසමානස්ස අපකකමනති දෙවතා,
සුතිකඤ්ච මුඛං වාති සකට්ඨානා ව ධංසති;
යො ජානං පුච්ඡිතො පඤ්ඤං අඤ්ඤාථා නං විශාකරෙති.

තත්ථ-අපකකමනාති දෙවනාති මහාරුජ සවෙ අලිකං භණ්ණියාසි,
වත්තාරෙ දෙවපුත්තා ආරකං ඡබ්බිකා අන්තරධායියානාති
අධිපායෙනෙනං වදති. සුත්තකඤ්ච මුඛං වානීති මුඛෙදව තෙ කායොච
උභො පුත්තකං වායියානාති සකායාහ. සකට්ඨානා ව ඛංසනීති
ආකාසනො භස්සිකා පඨවිං පවිසියානීති දීපෙනො එවමාහ.

තං සුචා රුජා භිනො කොරකලමකං ඔලොකෙසි. අථ නං සො
මා භාසි මහාරුජ නනු මයා පඨමමෙව නුමාකං එතං කපිතනති ආහ.
රුජා කපිලයා වචනං සුචා අත්තනො කපිතමෙව පුරතො කරෙතො
කිංසි භනෙන කණ්ණිට්ඨා ජෙට්ඨා කොරකලමකොති ආහ.
අථස්ස සහ මුසාවාදෙන වත්තාරෙ දෙවපුත්තා නාදිසස්ස මුසාවාදිනො
ආරකං න ගණ්ණියාමාති ඛග්ගෙ පාදමුලෙ ඡබ්බිකා අන්තරධායියංසු.
මුඛං භිත්තකුකකුට්ඨකං විශ කායො විචට්ඨවකුට්ඨි විශ දුග්ගකං වාසි.
ආකාසනො භස්සිකා පඨවිං පතිට්ඨති. වතස්සො ඉද්ධියො පරිහායිංසු.
අථ නං මහාපුරෙහිතො මාභාසි මහාරුජ සවෙ සචටං භණ්ණියාසි
සබ්බෙනෙ පටිපාකතිකං කරියාමීති වත්තා තතියං ගාථමාහ :-

සවෙ හි සචටං භණ්ණි ගොති රුජ යථා පුරෙ,
මුසා වෙ භාසසෙ රුජ භූමියං තිට්ඨ වෙතියාති.

තත්ථ-භූමියං නිට්ඨාති භූමියං දෙව පතිට්ඨ පුත්ත ආකාසං ලඝ්ඤා
න සකසියාසිති අත්ථො.

සො පස්ස මහාරුජ පඨමං මුසාවාදෙනෙව තෙ වතස්සො ඉද්ධියො
අන්තරුජා සලකෙහි ඉද්ධිපි සකසා පටිපාකතිකං කාතුනති
චුත්තොපි එවං වත්තා තුලෙහ මං වෙදෙවතු කාමාති දුතියමපි මුසා
භණ්ණිකා යාව ගොපථකා පඨවිං පාවිසි. අථ නං පුත්තපි බ්‍රාහ්මණො
සලකෙහි මහාරුජාති වත්තා වතුත්ථං ගාථමාහ :-

අකාලෙ වස්සති තස්ස කාලෙ තස්ස න වස්සති,
යො ජාතං පුච්ඡිතො පඤ්ඤං අඤ්ඤථා නං විශාකරෙති.

තත්ථ-නාස්සාති යො ජාතනො පුච්ඡිතපඤ්ඤං මුසාවාදං කත්තා
අඤ්ඤථා ව්‍යාකරෙති තස්ස රඤ්ඤා විජ්ජෙන දෙවො සුත්තකාලෙ
අවසිත්තා අකාලෙ වස්සනීති අත්ථො.

අථ නං පුත්තපි මුසාවාදථලෙන යාව ජඤ්ඤා පඨවිං පවිට්ඨං
සලකෙහි මහාරුජාති වත්තා පඤ්ඤමං ගාථමාහ :-

සවෙ හි සචටං ගණ්ණි ගොති රුජ යථා පුරෙ,
මුසා වෙ භාසසෙ රුජ භූමිං පවිස වෙතියාති.

සො තතියමපි කිංසි භනෙන කණ්ණිට්ඨා ජෙට්ඨා කොරකලමකං
මුසාවාදමෙව කත්තා යාව ජඤ්ඤානා පඨවිං පාවිසි. අථ නං
පුත්තපි සලකෙහි මහාරුජාති වත්තා දො ගාථා අභාසි :-

ජවහා නසස් විධා හොති උරගසෙව දිසමපති,
 යො ජානං පුච්ඡිතො පඤ්ඤං අඤ්ඤාථා නං විශාකරෙ;
 සවෙති-පෙ-භීයො පවිස වෙනියාති.

ඉමා දො ගාථා වන්තා ඉදුතිපි සක්කා පටිපාකතිකං කාතුනති ආහ,
 රුජා තස්ස වචනං අනාදියන්තො තිංසි භන්තො කණ්ඩොස්සා ජෙට්ඨො
 කොරකලමිකොති වතුන්මපි මුසාවාදං කන්තා යාව කටිතො පඨවිං
 පාවිසි. අථනං බ්‍රාහ්මණො සලලකෙති මහාරාජාති වන්තා පුන වෙ
 ගාථා අභාසි:-

ජවහා නසස් න භවති මච්ඡස්සෙව දිසමපති,
 යො ජානං පුච්ඡිතො පඤ්ඤං අඤ්ඤාථා නං විශාකරෙ;
 සවෙති-පෙ-භීයො පවිස වෙනියාති.

නන්ද-මච්ඡස්සෙව තිබ්බන්තතිබ්බන්තස්සානෙ මුසාවාදිනො
 මච්ඡස්ස විස කථනසමන්තා ජවහා න හොති. මුගොව හොතිති අන්තො.

සො පඤ්ඤමමපි තිංසි භන්තො කණ්ඩොස්සා ජෙට්ඨො කොරකලමි
 කොති මුසාවාදං කන්තා යාව නාභිතො පඨවිං පාවිසි. අථ නං
 බ්‍රාහ්මණො පුනපි සලලකෙති මහාරාජාති වන්තා දො ගාථා අභාසි:-

විශොව තස්ස ජායනති න පුමා ජායරෙ කුලෙ,
 යො ජානං පුච්ඡිතො පඤ්ඤං අඤ්ඤාථා නං විශාකරෙ;
 සවෙති-පෙ-භීයො පවිස වෙනියාති.

නන්ද-විශො වාති තිබ්බන්තතිබ්බන්තස්සානෙ මුසාවාදිස්ස ධීනරෙව
 ජායනති. පුතො න ජායනතිති අන්තො.

රුජා අනාදියන්තා ජට්ඨමපි තථෙව මුසාවාදං භණ්ණිතා යාව ථනා
 පඨවිං පාවිසි. පුනපි බ්‍රාහ්මණො සලලකෙති මහාරාජාති වන්තා
 දො ගාථා අභාසි:-

පුතො නසස් න භවනති පක්කමනති දිසොදිසං,
 යො ජානං පුච්ඡිතො පඤ්ඤං අඤ්ඤාථා නං විශාකරෙ;
 සවෙති-පෙ-භීයො පවිස වෙනියාති.

නන්ද-පක්කමනති සවෙ මුසාවාදිස්ස පුතො හොනති මාතා
 පිතුන්තං අනුපකාර හුන්තා පලායනතිති අන්තො.

සො පාපමිත්තසංසයගදොසෙන තස්ස වචනං අනාදියන්තා සන්ත
 මමපි තථෙව අකාසි. අථස්ස පඨවි විවරමදසි. අභිවිතො ජාලා
 උට්ඨතින්තා ගණ්ති.

සරුජා ඉසිනා සන්තො අන්තලිකෙති වරෙ පුරෙ,
 පාවෙක්ඛි පඨවිං වෙවෙවා ගිනන්තො අන්තපටියායං.

තස්මා හි ජන්දගමණං නපපසංසනති පණ්ණිතා,
 අදුට්ඨවිතො භාසෙය්‍ය ගිරං සච්චුපසංගිතනති.

මමා දො අභිසංඝිකාගාථා හොනති.

තත්-සර්ග්ගි භික්ඛවෙ සො රුජා වෙතියො පුබ්බෙ අනුඤ්ඤා
වරො හුත්වා පච්ඡා ඉසිනා අභිසන්තො පරිභින්නතොවො හුත්වා අනු
පටිසංඝං අනුතො කාලපරියායං පඤ්චා පඨවිං පාවිසිති අන්තො,
නසමාති යසො වෙතියරුජා ඡන්දගමනො අවිච්ඡිද්ධයනො ජාතො
තසො අද්ධමිත්තොති ඡන්දදීති අද්ධමිත්තො හුත්වා සච්චමෙව
භාසෙය්‍යාති.

මහජනො වෙතිය රුජා ඉසිං අනෙකාසිත්වා මුසාවාදං කත්වා
අවිච්චං පටිට්ඨොති භයප්පන්නො අහොසි. රඤ්ඤා පඤ්චා පුත්තො
ආගතො බ්‍රාහ්මණස්ස පාදෙසු පතිත්වා අමහාකං අවස්සයො ගොතිති
වදිංසු. බ්‍රාහ්මණො තාතා තුමහාකං ජිනා ධම්මං නාසෙත්වා මුසාවාදං
කත්වා ඉසිං අනෙකාසිත්වා අවිච්චං පටිපන්නො ධම්මො නාමෙස ගතො
ගතති තුමෙහති න සකකා ඉධ වසිතුනති වත්වා තෙසු සබ්බජේට්ඨං
එහි තිං තාත පාවිනදාරොන නික්ඛමිත්වා උජ්ජකමෙව ගච්ඡන්නො
සබ්බසෙතං සත්තප්පතිට්ඨිතං ගච්ඡිතං පස්සිස්සයි. තාය සඤ්ඤාය
තත් නගරං මාපෙත්වා වස තං නගරං ගච්ඡිතං නාම භවිස්සතිති
ආහ. දුතියං ආමන්තොත්වා තිං තාත දක්ඛණ්ඩාරොන නික්ඛමිත්වා
උජ්ජකමෙව ගච්ඡන්නො සබ්බසෙතං අස්සරතං පස්සිස්සයි. තාය
සඤ්ඤාය තත් නගරං මාපෙත්වා වස තං නගරං අස්සපුරං නාම
භවිස්සතිති ආහ. තතියං ආමන්තොත්වා තිං තාත පච්ඡිමදාරොන
නික්ඛමිත්වා උජ්ජකං ගච්ඡන්නො කෙසරසිහං පස්සිස්සයි තාය
සඤ්ඤාය තත් නගරං මාපෙත්වා වස තං නගරං සිහපුරං නාම
භවිස්සතිති ආහ. චතුත්ථං ආමන්තොත්වා තිං තාත උත්තරවාරොන
නික්ඛමිත්වා උජ්ජකං ගච්ඡන්නො සබ්බරතනමයං චක්ඛපඤ්ජරං
පස්සිස්සයි තාය සඤ්ඤාය නගරං මාපෙත්වා වස තං නගරං උත්තර
පඤ්චාලං නාම භවිස්සතිති ආහ. පඤ්චමං ආමන්තොත්වා තාත තයා
ඉමසම් ණො වසිතුං න සකකා ඉමසම් නගරෙ මහාථුපං කත්වා
නික්ඛමිත්වා පච්ඡිමඋත්තරය දිසාය උජ්ජකං ගච්ඡන්නො වෙ පබ්බතෙ
අඤ්ඤාමඤ්ඤා පහරිත්වා දදුරුති සද්දං කරොන්තො පස්සිස්සයි තාය
සඤ්ඤාය තත් නගරං මාපෙත්වා වස තං නගරං දදුරුපුරං නාම
භවිස්සතිති ආහ. තෙ පඤ්චපි ජනා තාය තාය සඤ්ඤාය ගතො
තසම් තසම් ණො නගරති මාපෙත්වා වසිංසු.

සත්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා න භික්ඛවෙ ඉදුතෙව පුබ්බෙපි
දෙවදන්නො මුසාවාදං කත්වා පඨවිං පටිට්ඨොති වත්වා ජාතකං සමො
ධානෙයි. තද වෙතියරුජා දෙවදන්නො අහොසි. කපිලබ්‍රාහ්මණො
අගමෙවාති.

වෙතිසත්තකං.

8. 1. 7.

සො ඉන්ද්‍රියානුනති ඉදං සත්ථා ජෙනවනෙ විහරනොතා පුරුණ
දුතිසිකාපලොභනං ආරබ්භ කපෙයි. සාවර්ථයං කිරෙතො කුලපුත්තො
සත්ථු ධම්මදෙසනං සුත්ථා න සක්කා අගාරමඤ්ඤි වසනොත්ත එකන්ත
පරිපුණ්ණං එකන්තපරිපුර්ණං බ්‍රහ්මචරියං වරිදුං. නිය්‍යාණිකෙ සාසනෙ
පබ්බජිතා දුක්ඛස්සන්තං කරිස්සාමිති සරවිහවං පුත්තදුරස්ස නිය්‍යා
දෙතා සත්ථාරං පබ්බජ්ජං යාවි. සත්ථාපිස්ස පබ්බජ්ජං දුපෙයි. තස්සා
වරිපුප්පකායෙහි සද්ධිං පිණ්ඩාය වරතො නවිකත්තාපෙව භික්ඛුනං
බ්‍රහ්මාචෙනව කුලඝරෙ වා ආසනසාලාය වා ආසනං නපාපුණ්ඨි. සබ්බ
නවිකතොපියං පිදංහං එලකං වා පාපුණ්ඨි. ආභාරෙපි උච්චිකපිදෙත
ඝට්ඨිතා භික්ඛාශික්ඛායාං වා පුතිපුක්ඛිකප්පකං වා ක්කාමපුක්ඛිකකුරෙව
පාපුණ්ඨි. යාපනපමාණං න ගොති. සො අත්තතා ලද්ධං ගගෙතො
පුරුණදුතිසිකාය සන්තිකං ගව්ජති. අථස්ස සා පත්තං ගගෙතො වන්දිතො
පත්තතො භත්තං ගරිතො පුසවපාදිතාති යාගුහත්තපුප්පසඤ්ජනාති
දෙති මහලලකො රසහණ්ණාය බජ්ඣිතො පුරුණදුතිසිකං ජතිදුං න
සකෙකාති. සා විනොසි බද්ධො නුබො නොති විමංසිස්සාමි නනති.
අපෙකදිව්‍යං ජනපදමනුස්සං සෙහමිත්තිකාය නගාපෙතො ගෙගෙ
තිසිදුපෙතො අඤ්ඤාපිස්ස කතිපයෙ පරිවාරමනුස්සං ආනාපෙතො
ථොකථොකං පාණ්ණොජනං දුපෙයි. තෙ බාදන්තා භුඤ්ජන්තා
තිසිදිංසු. ගෙගවාරෙ වකෙකපු ගොණෙ බ්‍රහ්මාපෙතො එකං සකට්ඨපි
ථපාපෙයි. සයං පන පිට්ඨිගබ්භෙ තිසිදිතො පුපෙ පවි. මහලලකො
ආගන්තො වාරෙ අට්ඨාසි. නං දිස්වා එතො මහලලකපුරිසො අයෙස
එතො ථෙරෙ ආරෙ සිත්තොති ආග. වන්දිතො අතිවජ්ජාපෙතීති. සො
අතිවජ්ජ භනොති පුනපුනං කපෙතොපි නං අගවජ්ජන්තං දිස්වා
අයෙස ථෙරෙ න ගව්ජතීති ආග. සා ආගන්තො සාණිං උක්ඛිපිතො
ඔලොකෙතො අමොගා මම දුරකපිතාති වතො තික්ඛමිතො වන්දිතො
පත්තං ගගෙතො ගෙගං පවෙසෙතො භොජෙතො භොජනපරියොසානෙ
වන්දිතො භනොත භුමෙහ ඉධෙව පරිනිබ්බායථ මයං එත්තංහං කාලං
අඤ්ඤං කුලං න ගණ්හිමහ අස්සාමිකෙ පන සරෙ සරුවාසො න
සණ්ඨාති මයං අඤ්ඤං කුලං ගණ්හාම දුරං ජනපදං ගව්ජස්සාම
භුමෙහ අප්පමත්තා ගොථ සවෙ මෙ දෙසො අත්ථි බම්ථාති ආග.
මහලලකස්ස හදයථාලනකාලො විය අහොයි. අථ නං අගං නං
ජතිදුං න සකෙකාමි මා ගව්ජ විබ්භමිස්සාමි අපුකට්ඨානෙ මෙ සාටකං
පෙසෙහි පත්තවරං පවිච්ජාපෙතො ආගව්ජාමිති. සා සාග්ගිති සමපවිච්ඡි.
මහලලකො විහාරං ගන්තො ආවරිපුප්පකායෙ පත්තවිවරං පවිච්ජා
පෙනොතා කසමා ආවුසො එවං කරෙසිති වුත්තො පුරුණදුතිසිකං
ජතිදුං න සකෙකාමි විබ්භමිස්සාමිති ආග. අථ නං තෙ අතිවජ්ජන්තමෙව
සත්ථුසන්තිකං තෙතො තිං භික්ඛවෙ ඉමං අතිවජ්ජන්තඤ්ඤව ආන
සිත්ථාති වුත්තෙ භනොත අයං උක්ඛණ්ඩිතො විබ්භමිභුකාමොති වදිංසු.
අථ නං සත්ථා සච්චං තිරිත්ථං උක්ඛණ්ඩිතොති පුච්ඡිතො සච්චං ගන්තොති

කො හං උක්කණ්ඨාපෙසිති පුරණදුතිසිකා හනෙනති වුතෙන භික්ඛු න ඉදුනෙවෙසා ඉප්ඵි කුශං අනත්ඤාජිකා පුබ්බෙපි තිං එතං නිසංසාය වතුහි කොනෙති පරිභිනො මහාදුක්ඛං පඤ්ඤා මං නිසංසාය තමා දුක්ඛා මුච්චිතා නට්ඨං කොතං පටිලභිති වතා අතිතං ආගරි :-

අතීතෙ බාධණසියං මුහවදුතෙන රජං කාරෙනෙත බොධිසත්තා තස්ස පුරෙගිතං පටිච්ච තස්ස මුහවණ්ඨියා කුච්ඡිමම් නිබ්බන්ති. ජාතදිවසෙ වස්ස සකලතගරෙ ආයුධාති පජ්ජිංසු. තෙනස්ස ජොති පාලකුමාරෙති නාමං කරිංසු. සො වයපපතො තක්කසිලායං සබ්බ සිප්පාති උග්ගණතිවා රඤ්ඤෙ සිප්පං දස්සෙවා ඉස්සාරියං පහාය කඤ්චි අජාතාපෙතා අග්ගවාරෙන නික්ඛම්තිවා අරඤ්ඤං පටිසිතිවා සක්කදුතරියෙ කට්ඨිකාඅස්සමෙ ඉසිපබ්බජ්ජං පබ්බජිතා කොතා භිඤ්ඤං නිබ්බත්තෙයි. තං තත්ථ වසන්තං අනෙකාති ඉසිසතාති පරි වාරෙසුං. මහාසමාගමො අහොසි. (සො සරභඛතසත්ථා නාම අහොසි. තස්ස*) සත්ත අනෙතවාසිකජෙට්ඨිකා අගෙසුං.

තෙසු සාලිසාරෙ නාම ඉසි කට්ඨිකාඅස්සමා නික්ඛම්තිවා සුරට්ඨ ජනපදෙ සාතොදිකාය නාම නදියා තිරෙ අනෙකසහස්සඉසිපරිවාරෙ වසි. මෙණ්ඩිසාරෙ නාම ඉසි පජ්ජාතකරඤ්ඤෙ විජ්ඣෙ ලබ්බිලකං නාම නිගමං නිසංසාය අනෙකසහස්සඉසිපරිවාරෙ වසි පබ්බතො නාම ඉසි එකං අවච්ඡිනපදං නිසංසාය අනෙකසහස්සඉසිපරිවාරෙ වසි. කාලදෙවලොනාම ඉසි අවන්තිදක්ඛණ්පථෙ එකං සනසෙලං නිසංසාය නෙකසහස්සඉසිපරිවාරෙ වසි. කිසවචෙත්ථා නාම ඉසි එකකොව දණ්ඩනි රඤ්ඤෙ කුමභවතිං නාම නගරිං නිසංසාය උය්‍යානෙ වසි. අනුසිස්ස තාපසො පත බොධිසත්තස්සුපට්ඨාකො සන්තිකෙ වසි.

නාරදෙනාම ඉසි කාලදෙවලස්ස කණ්ටෙට්ඨා මජ්ඣිමපදෙසෙ අරඤ්ඤෙ අරඤ්ඤරගිරිමගි පබ්බතජාලනතරෙ එකකොව එකසම් භූතාලෙණෙ වසි. අරඤ්ඤරගිරිනො පත අවිදුරෙ එකො ආකිණ්ණ මනුස්සො නිගමො අප්ඵි. තෙසං අන්තරා මහති නදි තං නදිං බහු මනුස්සා ඔතරන්ති. උතතමරුපධර් වණ්ණදුසියොපි පුරිසෙ පලොභය මාතා තස්සා නදියා තිරෙ නිසිදන්ති. නාරදතාපසො තාසු එකං දිස්වා පටිබ්බච්චිතො හුත්වා කොතං අන්තරධාපෙතා නිරුහාරෙ පරි සුස්සනො කිලෙසවසං ගන්තිවා සත්තාහං නිපජ්ජි.

අථස්ස භාතා කාලදෙවලො ආවජ්ජෙනො තං කාරණං ඤාතො ආකාසෙනාගන්තිවා ලෙණං පාවිසි. නාරදො තං දිස්වා කසවා භවා ආගතොති ආහ. භවා අකලලකොති භවන්තං පටිප්ඨතිතුං ආගතොමහිති. අථ තං සො අවච්ඡිකං භවා කථෙසි අලිකං තුච්ඡකං කථෙසිති මුසාවාදෙන නිග්ගණ්ති. සො න හං පහාතුං වට්ටහිති සාලිසාරං ආනෙසි. මෙණ්ඩිසාරං ආනෙසි. පබ්බතිස්සරං ආනෙසි. ඉතරෙපි තෙ තයො මුසාවාදෙන නිග්ගණ්ති.

*. අයමෙත්ථ පාඨසෙසො උඤ්ඤා දිසන්ති, මයං තං යොජ්ඣමාන.

කාලදෙවලො සරහභග්ගසන්තරං ආනෙස්සාමිති ආකාසෙන ගන්තො
තං ආනෙසි. සො ආගන්තො තං දිස්වා ඉන්ද්‍රියවසං ගතොති සද්ධා
කච්චිසි නාරද ඉන්ද්‍රියානං වසං ගතොති පුච්ඡති ඉතරෙන කථං
සුත්වා උට්ඨාය වැදිති. ආම ආවරියාති චුත්තො නාරද ඉන්ද්‍රියවසං
ගතා නාම ඉමස්මි අත්තභාවෙ සුස්සන්තා දුක්ඛං අනුභවිත්වා දුතියත්ත
භාවෙ තිරයෙ තිබ්බත්තන්ති වතා පස්මං ගාථමාහ :-

යො ඉන්ද්‍රියානං කාමෙන වසං නාරද ගච්ඡති,
සො පරිච්චජ්ජහො ලොකෙ ජීවන්තොව විසුස්සතිති.

තත්-සොඉන්ද්‍රියානන්ති නාරද යො පුරිසො රූපාදිසු සුභාකාරං
ගගෙත්වා කිලෙසකාමවසෙන ඡන්තං ඉන්ද්‍රියානං වසං ගච්ඡති.
පරිච්චජ්ජහොති සො පුරිසො මනුස්සලොකෙද්ධි දෙවලොකෙද්ධි
උභොලොකෙ පරිච්චජ්ජිති තිරයාදිසු තිබ්බත්තන්ති අත්තො.
ජීවන්තොව විසුස්සතිති ජීවන්තොයෙව අත්තනා ඉච්ඡතං කිලෙස
වත්තං අලභන්තො සොකෙන විසුස්සති මහාදුක්ඛං පාපුණාතිති.

තං සුත්වා නාරදො ආවරිය කාමසෙවනං නාම සුඛං ඵවරූපං
සුඛං කිං සක්ඛාය දුක්ඛන්ති වදාමිති පුච්ඡ. අපස්ස සරහභෙතා තෙන්නි
සුණාමිති දුතියං ගාථමාහ :-

සුඛස්සානන්තරං දුක්ඛං දුක්ඛස්සානන්තරං සුඛං,
සොසි පන්තො සුඛා දුක්ඛං පාටිකඛි වරං සුඛන්ති.

තත්-සුඛස්සානන්තරන්ති කාමසුඛස්ස අත්තන්තරං තිරයදුක්ඛං.
දුක්ඛස්සාති සීලරක්ඛණ්දුක්ඛස්ස අත්තන්තරං දිබ්බං මානුසකං සුඛෙද්ධිව
තිබ්බාණ්සුඛෙද්ධි. ඉදං චුත්තං ගොති-නාරද ඉමෙ හි සත්තා කාම
සෙවනසමයෙ කාලං කත්වා ඵකන්තදුක්ඛෙ තිරයෙ තිබ්බත්තන්ති
සීලං රක්ඛන්තා විපස්සන්තා කමමං කරොන්තා ව පන කීලමන්ති තෙ
දුක්ඛෙන සීලං රක්ඛිත්වා සීලබලෙන චුත්තපප්පකාරසුඛං පටිලභන්ති.
ඉදං සක්ඛායාහං ඵවං වදාමිති. සොසි පන්තොති තිං නාරද ඉදං
ක්ඛානසුඛං නාසෙත්වා තතො සුඛා මහන්තං කාමතිස්සිතං වෙතසික
දුක්ඛං පන්තො. පාටිකඛිත්වා ඉදං කිලෙසදුක්ඛං ඡරෙධිත්වා පුන
තදෙව වරං උප්පත්තිං ක්ඛානසුඛං ඉච්ඡ පත්වෙතිති.

නාරදො ඉදං ආවරිය දුක්ඛං දුස්සහං තතං අධිවාසෙත්වා සකෙකා
මිති ආහ. අප් නං මහාසත්තො නාරද දුක්ඛං තාම උප්පන්නං අධිවාසෙ
තබ්බමෙවාති වතා තතියං ගාථමාහ :-

කිච්ඡකාලෙ කිච්ඡසගො යො කිච්ඡං නාතිවත්තති,
ස කිච්ඡන්තං සුඛං ධිරො යොගං සමධිගච්ඡතිති.

තත්-නාතිවත්තන්ති න අනුවත්තති. අයමෙව වා පාසො, ඉදං
චුත්තං ගොති-නාරද යො කාසිකවෙතසිකදුක්ඛසංඛිතස්ස කිච්ඡස්ස
උප්පන්නකාලෙ අප්පමත්තො තස්ස කිච්ඡස්ස හරණුපායං කරොන්තො

කිව්‍යසහෝ හුච්චා නං කිව්‍ය. නානුවතනති තස්ස වසෙ අවතතිච්චා තෙති තෙති උපායෙති නං කිව්‍ය. අභිභවති විනාසෙති සධිරො කිව්‍යස්ස අනතිමසඛාතං නිරුමිසං සුඛං. ක්කිනසුඛං අධිගව්‍යති නං වා කිව්‍යන්තං යොගසුඛං අධිගව්‍යති අකිලමන්තොව පාපුණ්ණිති.

සො ආචරිය කාමසුඛං නාම උත්තමසුඛං න නං ජතිතුං සකෙකා මිති ආහ. අප් නං මහාසභොතා ධම්මො නාම න කෙනවි කාරණෙන නාසෙ තබ්බොති වච්චා වතුන්ථං ගාථමාහ :-

තහෙව කාමානකාමා නානන්ධා නත්ථකාරණා,
න කතඤ්ච නිරිඤ්ඤා ධම්මො වවිතුමරහසීති.

තත්ථ-කාමානකාමාති කාමානං කාමා. වජ්ජකාමපත්ථනායාති අත්ථො. **නානන්ධා නත්ථකාරණාති** න අනත්ථො න අත්ථකාරණා. **න කතඤ්ච නිරිඤ්ඤාති** කතඤ්ච නිප්පාදිතං ක්කිනං නිරිඤ්ඤා ඉදං චුත්තං හොති-නාරද තහෙව වජ්ජකාමපත්ථනාය ධම්මො වවිතු මරහසී එකස්මිං අනත්ථෙ උපපන්නෙ නං පටිගතිතුකාමො නානන්ධා අනත්ථෙනපි කාරණභූතෙන ධම්මො වවිතුමරහසී අසුකො නාම මෙ අත්ථො උපපජ්ජියාතිති එවං අත්ථකාරණාපි න ධම්මො වවිතුමරහසී කතං පන නිප්පාදිතං ක්කිනසුඛං නිරිඤ්ඤා විනාසෙති තෙව ධම්මො වවිතුමරහසීති.

එවං සරහස්සෙන වතුති ගාථාති ධම්මෙ දෙසිතෙ කාලදෙවලො අත්තනො කණ්ඨං ඔවදන්තො පඤ්චමං ගාථමාහ:-

දුක්ඛං ගහපතං සාධු සංවිහජ්ජඤ්ච හොජනං,
අභාසො අත්ථලාභෙසු අත්ථබ්‍යාපතති අබ්‍යපොති.

තත්ථ-දුක්ඛං ගහපතනති නාරද සරුවාසං වසන්තානං ගහපති කානාං හොගුප්පාදනත්ථාය අනාලසා ඡෙකකුසලභාවසඛාතං දුක්ඛං නාම සාධු දුක්ඛභාවො ලභිකො. **සංවිහජ්ජඤ්ච හොජනනති** දුක්ඛෙන උප්පාදිතහොගානං ධම්මිකසමණබ්‍රාහ්මණෙති සංවිහජ්ජිතා පරිහොග කරණං දුතියං සාධු. **අභාසො අත්ථලාභෙසු**ති මහත්තෙ ඉස්සරියෙ උපපන්නෙ පමාදවසෙන අභාසො අනුබ්බිලාචිතතතං තතියං සාධු. **අත්ථබ්‍යාපතති** යද පන අත්තනො අත්ථව්‍යාපතති යසවිනාසො හොති තද අබ්‍යපො අකිලමනං වතුන්ථං සාධු. තස්මා තිං නාරද ක්කිනං මෙ අත්තරතිතනති මා සොවි සවෙ ඉන්ද්‍රියානං වසං න ගම්ඤ්ඤි නට්ඨමපි තෙ ක්කිනං පුන පාකතිකමෙව හවිස්සාතිති.

තං පුන කාලදෙවලෙන නාරදස්ස ඔවදිතභාවං ඤාතො සත්ථා අභිසම්බුද්ධො හුච්චා ඡට්ඨං ගාථමාහ :-

එත්තාව තෙසං පණ්ඩිතවං අසිතො දෙවලො ඔව්චි,
නසිතො කිඤ්චි පාපියො යො ඉන්ද්‍රියානං වසං වජෙති.

තසස්සන්ධො-භික්ඛවෙ ඵත්තකං ඵතං පණ්ඩිච්චං යොශං දෙවලො අමුචි යො පන කිලෙසවසෙන ඉන්ද්‍රියාතං වසං වජ්ඣි ඉතො අඤ්ඤා පාපියො නාජීති.

අථ නං සරහඬො ආමනෙත්වා නාරද ඉදං තාව සුණාති යො හි පශ්චමෙව කත්තබ්බපුත්තකං න කඤ්ඤා සො අරඤ්ඤා පටිච්චි මාණවකො විය සොවති පරිදෙවතීති චන්ධා අතිතං ආහරී:-

අතීතෙ ඵකස්මිං කාසිනිගමෙ ඵකො බ්‍රාහ්මණමාණවො අභිරුපො අහොසි ථාමසමපනො නාගබලො සො විනෙතසි කිං මෙ කසිකම්මා දීති කතා මාතෘපිතුපසිතෙති කිං පුත්තදුරෙත කිං දුතාදීති පුඤ්ඤාති කතෙති කඤ්චි අපොසෙත්වා කිඤ්චි පුඤ්ඤං අකත්වා අරඤ්ඤං පටිසිත්වා මිගෙ මාරෙත්වා අත්තානමෙව පොසෙස්සාමිති. සො පඤ්චා වුඛසන්නඤ්ඤා ගිමවත්තං ගන්ත්වා නානාමිගෙ වධිත්වා බාදනො අනො ගිමවනො විධවාය නාමනදියා තීරෙ ගිරිපරිකඤ්ඤා මහත්තං පබ්බතජාලං පත්වා තත්ථ මිගෙ වධිත්වා අභිගාරෙ පකකමංසං බාදනො වාසං කපෙපසි.

සො විනෙතසි: අහං සද්ධං ථාමසමපනො නාම න භවිස්සාමි දුබ්බලකාලෙ අරඤ්ඤා වසිතුං න සකඤ්ඤාමි ඉදුතෙව නානාවණ්ණ මිගෙ පබ්බතජාලං පවෙසෙත්වා වාරං යොජෙත්වා අරඤ්ඤං අනාභිණ්ඩනොව යථාරුචියා මිගෙ වධිත්වා බාදිස්සාමිති තථා අකාසි. අථස්ස කාලෙ අභිකකමනො තං කමමං මත්ථකං පත්තං දිට්ඨධම්ම වෙදනීයං ජාතං අත්තනො හත්ථපාදෙති න ලභී ගතානුං අපරුපරං චතෙනතුං නාසකඤ්ඤා නෙව කිඤ්චි බාදනීයං භොජනීයං න පාණ්ඩියං පසසි. සරීරං මිලාසි මනුස්සපෙතො අහොසි. ගිමානකාලෙ පශ්චි විය සරීරං භිජ්ජිත්වා රුජ්ජො දස්සෙසි. සො දුරුපො දුස්සණ්ඩිතො මහාදුක්ඛං අනුභවී.

ඵචං අභිගාරෙ ගතෙ සිවිරවෙඨි සිවිරුජා නාම අරඤ්ඤා අභිගාර පකකමංසං බාදිස්සාමිති අමච්චාතං රජජං නියයාදෙත්වා පඤ්චා වුඛ සන්නඤ්ඤා අරඤ්ඤං පටිසිත්වා මිගෙ වධිත්වා මංසං බාදනො අනු පුබ්බෙන තං පදෙසං පත්වා තං පුරිසං දිස්වා භිතොපි ධිතිං උපට්ඨ පෙත්වා කොසි තිං අමොගා පුරිසාති පුච්ඡි. සාමි මනුස්සපෙතොගං අත්තනාකතකමමස්ස ඵලං අනුභවාමි තිං පන කොසිති. සිවිරුජා හමස්මිති. අථ කස්මා ඉධාගතොසිති. මිගමංසං බාදනත්ථායාති. අථස්ස සො අහමි මහාරුජ ඉමිතාව කාරණොගතො මනුස්සපෙතො ජාතොති සබ්බවිත්ථාරෙත කපෙත්වා අත්තනො දුක්ඛභාභාවං රඤ්ඤා ආචිකඤ්ඤා සෙසගාථාආහ:-

අමිත්තාතංව හත්ථත්ථං සිව පපොති මාමිව,
කමමං විජ්ජන්ති දුක්ඛයං විවාහං සිලමග්ගං.

එතෙ ව යසෙ භාපෙඤා නිබ්බන්තො සෙති කමෙමිති,
සොහං සහස්සජ්නොව අබ්බුද්ධපරයණො;
අරියධම්මා අතික්කන්තො යථා ථෙතො තපෙවහං.

සුඛකාමෙ දුක්ඛාපෙඤා ආපන්නොසිම් පදං ඉමං,
සො සුඛං නාසිගච්ඡාමි චිතො භානුමනාමිචාති.

තත්-අමිත්තානංව හස්සන්තති අමිත්තානං ගජේ අත්ථං විනාසං
විශ. සිඛාති රුජානං ආලපති. පපෙඤාති මාමිචාති මාදිසො පාපකමෙමා
පාපුණාති අත්තන්තො කමෙමන විනාසං පාපුණාතිති චුත්තං හොති.
කමමනති කසිකමාදිහෙදං ආජිවසාධකං කිව්වං. විජ්ජනති නාතප්ප
කාරකං ගජිසිප්පාදිකං සිප්පං. දුක්ඛස්සනති නාතප්පකාරෙත
හොගුප්පාදනකොසල්ලං. විවාහනති ආවාහවිවාහසම්පන්නං සම්බන්ධං.
සිලමග්ගවනති පඤ්චවිධසිලඤ්චව මුදුවවනං හිතකාමං පාපභිචාරණං
කල්පාණම්ත්තතඤ්ච සො හි ඉධ මග්ගවොති අධිපොතො. එතෙව යසෙ
භාපෙඤාති එතෙ එත්තකෙ යසදයකධමෙම භාපෙඤාව නිබ්බන්තො
සෙති කමෙමිති අත්තන්තො කමෙමිති නිබ්බන්තො. ඉදං චුත්තං හොති-
අහං මහාරුජ ඉමස්මිං ලොකෙ ඉස්සරියදයකං කත්තබ්බසුත්තකමමං
අකත්වා සිප්පං අසික්ඛිත්වා උපායෙන හොගෙ අනුප්පාදෙත්වා ආවාහ
විවාහං අකත්වා සිලං අරක්ඛිත්වා මං අකිව්වං කණ්ණං නිචාරණ
සමජේ කල්පාණම්ත්තෙත අභජිත්වා ඉමෙම එත්තකෙ යසකාරකත්තා
යසෙති සම්බන්ධතෙ ලොකප්පවත්තිධමෙම භාපෙඤා ඡබ්බිත්වා ඉමං
අරඤ්ඤං පටිසිත්වා සයං කතෙති පාපකමෙමිති ඉදුති මනුස්සපෙතො
හුත්වා නිබ්බන්තොසමිති. සහස්සජ්නොවාති සහස්සජ්නපුරිසො විශාති
අත්ථො. යවායං සම්මාපටිපජ්ජිත්වා හොගෙ උප්පාදෙය්‍යං තෙති අත්තක
සහස්සෙති හොගෙති ජිතොතිපි අත්ථො. අපරිසණොති අසරණො
නිප්පතිට්ඨොති අත්ථො. අපිසබ්බමාති සප්පුරිසබ්බමතො. සථාපෙතොති
යථාමතො පෙතො හුත්වා උප්පජ්ජෙය්‍ය ජිවමානොයෙව තථා මනුස්ස
පෙතො ජාතොසමිති අත්ථො. සුඛකාමෙ දුක්ඛාපෙඤාති සුඛකාමෙ
සත්තෙත දුක්ඛාපෙඤා. සුඛකාමොතිපි පාඨො. සයං සුඛකාමො අඤ්ඤං
දුක්ඛාපෙඤාති අත්ථො. ආපන්නොසිම් පදං ඉමනති ඉමං එවරුපං
කොට්ඨාසං පත්තොසමිති. පඨනතිපි පාඨො. ඉදං දුක්ඛස්ස පඨගුතං
අත්තභාවං පත්තොසමිති අත්ථො. විනොභානුමනාමිචාති භානුමා
චුච්චති අයති විතච්චිකඛිතාරෙති සමන්තා පරිනිණේණා විශ සරීරෙ
උභිතෙන මහාබාහෙන ඩයානෙතො කාසිකවෙතසිකසුඛං නාම න
විඤ්ඡමිති වදති.

එවඤ්ච පන වත්වා අහං මහාරුජ සුඛකාමො පරං දුක්ඛාපෙඤා
දිට්ඨෙවධමෙම මනුස්සපෙතො ජාතොසමිති තස්මා ත්වා පාපං මාකරි
අත්තන්තො නගරං ගන්ත්වා දුතාදීති පුඤ්ඤති කණ්ණිති ආහ. රුජා
කථා නත්වා සග්ගප්ථා පුරෙසි.

සරභභික්ඛසන්ථා ඉමං කාරණං ආහරිත්වා තාපසං සද්දෙසුපෙයි. සො තස්ස කථාය සංවේගං පටිලභිත්වා තං වන්දිත්වා ඛමාපෙත්වා කසිණ පරිකමමං කත්වා තඨං. ක්කිංතං පටිපාකත්තං අකාසි. සරභභික්ඛා තස්ස තත්ථ විසිතුං අදත්වා තං ආදාය අත්තනො අස්සමං ගතො.

සන්ථා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්වා සච්චාති පකාසෙත්වා ජාතකං සමොධානෙයි. සච්චපරියොසානෙ උක්කණ්ඨිතභික්ඛු සොතාපතතිඵලෙ පතිට්ඨති. තද්ද නාරදෙ උක්කණ්ඨිතභික්ඛු අහොසි. සාලිස්සරො සාරිපුත්තො මෙණ්ඩස්සරො කස්සපො පබ්බතො අනුරුඥො කාල දෙවලො කච්චානො අනුසිස්සො ආනන්දො කිසවචෙජ් මොග්ගල්ලානො සරභභික්ඛා පුන අහමෙවාති.

ඉද්දිසජානනං.

8. 1. 8.

ආදිත්තසමිත්ති ඉදං සන්ථා ජෙතවනෙ විහරන්තො අසද්දිසදුතං ආරබ්භ කපෙයි. අසද්දිසදුතං මහාගොවින්දුසුතවණ්ණනානො වින්ථා රෙත්වා කපෙතබ්බං. තස්ස පන දින්නදිවසතො දුතියදිවසෙ ධම්මසහායං කථං සමුට්ඨාපෙසුං ආවුසො කොසලරුජා විචිතිත්වා වරබෙත්තං ඤාත්වා බුද්ධපමුඛස්ස අරියසඛ්ඤස්ස මහාදුතං අදාසීති. සන්ථා ආගතත්වා කායනුස්ථ භික්ඛවෙ ඵතරති කථාය සන්තිසීන්තාති පුච්ඡිත්වා ඉමාය නාමාති වුත්තෙ අනච්ඡරියං භික්ඛවෙ රඤ්ඤා විචිතිත්වා අනුත්තරෙ පුඤ්ඤකෙතෙන දුතපතිට්ඨාපනං පොරුණකපණ්ඩිතාපි විචිතිත්වා ව දුතං අදංසුති වත්වා අතිතං ආහරි:-

අතීතෙ සොචිරරට්ඨෙ රොරුවනගරෙ හරතමහාරුජා නාම දසරුජ ධම්මෙ අකොපෙත්වා වතුති සඛගභවන්දුති මහාජනං සංගණගන්තො මහාජනස්ස මාතාපිතුට්ඨානෙ ණත්වා කපණ්දධිකාවණ්ඨිබ්බකයාවකාදීනං මහාදුතං පවත්තෙයි. තස්ස සමුද්දවිජයා නාම අග්ගමගෙසි අහොසි පණ්ඩිතා ඤාණසම්පන්නා. සො ඵහදිවසං දුතග්ගං ඔලොකෙත්තො මග්ගං දුතං දුසසීලා ලොලසත්තා භුඤ්ජන්ති. තං මං න හාසෙති අහං ඛො පන සීලවත්තානං අග්ගදසක්ඛණ්ණයානං පච්චෙකවුද්ධානං දතුකාමො තෙ ව ගිමවන්තප්පදෙසෙ වසන්ති කොහු ඛො තෙ නිමන්තෙත්වා ආනෙස්සති කං පෙසෙස්සාමීති වින්තෙත්වා තමන්ථං දෙවියා ආරොවෙයි.

අථ නං සා ආග මහාරුජ මාවින්නසිත්ථ අමහාකං දුතබ්බදුත බලෙන සීලබලෙන සච්චබලෙනව පුප්ථාති පෙසෙත්වා පච්චෙකවුද්ධො නිමන්තෙත්වා තෙසං ආගතකාලෙ සබ්බපරික්ඛාරසම්පන්නං දුතං දස්සාමාති. රුජා සාමුඛි සම්පට්ඨිත්වා සකලතගරවාසිනො සීලං සමාදියන්තුති හෙරිං වරපෙත්වා සගම්පි සපරිජනො උපොසථවිහාති අධිට්ඨාය මහාදුතං පවත්තෙත්වා සුමනපුප්ථපුණ්ණං සුවණ්ණසමුග්ගං ගාහාපෙත්වා පාසාද ඔරුග්ග රුජඛගණ්ණ ණත්වා පඤ්චඛයාති පථවියං පතිට්ඨාපෙත්වා පාවිනදිසාතිමුඛො වන්දිත්වා පාවිනදිසායං අරගන්තො

වතුම් සවෙ අමාත්‍යානං කොච්ඡි ගුණො අනච්ඡි අමෙතසු අනුකම්පං කඛා භික්ඛංගණනථාති වඛා සත්ත පුප්ඵලධියො ඛිපි. පාවිතදිසාය පච්චෙකත්‍රුඛානං අභාවා පුත දිවසෙ නාගමිංසු. දුතියදිවසෙ දකඛිණ දිසං නමස්සි. තතොපි නාගතා. තතියදිවසෙ පච්ඡිමදිසං නමස්සි. තතොපි නාගතා. චතුර්දිවසෙ උත්තරදිසං නමස්සි නමස්සිත්වා ව පත උත්තර හිමවන්තපදෙසවාසිනො පච්චෙකත්‍රුඛා අඛා අමාත්‍යානං භික්ඛංගණනතුති සත්තපුප්ඵලධියො විසංසෙජ්ඣ. පුප්ඵාති ගතත්වා තතු මුලකපඛායරෙ පඤ්චන්තා පච්චෙකත්‍රුඛාසත්තානං උපරි පතිංසු.

තෙ ආචර්මානා රඤ්ඤ අත්තනො නිමන්තිතභාවං ඤාත්වා පුත දිවසෙසත්ත පච්චෙකත්‍රුඛො ආමන්තෙත්වා මාරිසා රුජා වො නිමන්තෙත්ති තස්ස සඛගං කඤ්ඤාති වදිංසු. පච්චෙකත්‍රුඛා ආකාසෙතාගතත්වා රුජදාරෙ ඔතරිංසු.

තෙ දිස්වා රුජා සොමනස්සජාතො වජ්ඣත්වා පාසාදං ආරොපෙත්වා මහන්තං සකකාරං කත්වා දුතං දත්වා භත්ත කිච්චපරියොසානෙ පුත දිවසත්වාය පුතදිවසත්වායාති එවං පඤ්චදිවසෙ නිමන්තෙත්වා ඡායං භුත්තානං සත්තමදිවසෙ සබ්බපරික්ඛාරදුතං සජෙත්වා සත්තරත්ත බවිතාති මඤ්ඤපිඨාති පඤ්ඤපෙත්වා තිච්චරුදිකෙ සබ්බ සමණපරි භොගෙ සත්තන්තං පච්චෙකත්‍රුඛානං සත්තිකෙ ධපෙත්වා ඉමෙ පරික්ඛාරෙ තුමානං දෙමාති වත්වා තෙසං භත්තකිච්චපරියොසානෙ රුජා ව දෙවි ව උභොපි වජ්ඣත්වා නමස්සමානා අධිංසු. අථ තෙසං අනුමොදනං කඤ්ඤෙත්වා සඛසන්තෙරෙ වෙගාථා අභාසි :-

ආදිත්තසමිං අගාරසමිං යංනිගරති භාජනං,
තං තස්ස භොති අත්වාය නො ව යං තත්ථ ඩය්‍යති.

එවමාදිපිතො ලොකො ජරය මරණෙන ව,
නිගරෙපෙව දුතෙන දිත්තං භොති සුනිභතනති.

තත්ථ-ආදිත්තසමිනති තං බණ්ණ පජ්ජලිතෙ භාජනනති කිඤ්චි උපකරණං. නො ව යං නත්ථාති යං පත තත්ථ ඩය්‍යති අත්තමසො තිණසත්වාරොපි සබ්බං තස්ස අනුපකාරමෙවභොති. ජරයමරණෙන මාති දෙසනාසිසමෙතං අත්තො පතෙස එකාදසති අග්ගිති ආදිපිතො නාම. නිගරෙපෙව්ඨාති තතො එකාදසති අග්ගිති පජ්ජලිතලොකා දස විධදුතවත්‍රුභෙදං තං තං පරික්ඛාරදුතං වෙතනාය නික්කඤ්ඤිපෙව. දිත්තනති අපං වා බහුං වා යං දිත්තං තදෙව. සුනිභගං නාම භොතිති.

එවං සඛසන්තෙරෙ අනුමොදනං කත්වා අපමන්තො භොති මහා රුජාති රඤ්ඤ ඔවාදං දත්වා ආකාසෙ උපතීත්වා පාසාද කණ්ණිකං විධා කත්වා ගතත්වා තතුමුලකපඛායරෙයෙව ඔතරි. තස්ස දිත්ත පරික්ඛාරොපි තෙතෙව සද්ධිං උපතීත්වා පඛායරෙයෙව ඔතරි. රඤ්ඤ ව දෙවියා ව සකලසරිරං පිතියා පුණ්ණං අභොසි. එවං තස්මි ගතෙ අවසෙසාපි :-

යො ධම්මලද්ධියා දදුති දුතං
උට්ඨානවිරියාධිගතස්ස ජනතුනො,
අතික්කම්ම සො චෙනරණිං යමස්ස
දිබ්බාති ඤානාති උපෙති මච්චො.

දුතඤ්ච සුඤ්ඤච සමානමාහු
අපපාපි සන්තා ඛහුකො ජිනනති,
අපපමි චෙ සද්දුභානො දදුති
තෙනෙව සො හොති සුඛි පරත්.

විවෙය්‍යදුතං සුගතපපසත්ථං
යෙ දඬුණිණියො ඉධ ජිව්ලොකෙ,
එතෙසු දිත්තාති මහපථලාති
බජාති චුත්තාති යථා සුඛෙත්තෙ.

යො පාණ්ඩුතාති අනෙයං වරං
සරුපවාදු න කරුති පාපං,
භිරුං පසංසනති නති තත්ථ සුරං
භයාති සන්තො න කරුති පාපං.

භිතෙන බ්‍රහ්මවරියෙන බතතියෙ උපපජ්ජති,
මජ්ඣිමෙන ච දෙවතනං උත්තමෙන විසුජ්ඣති.

අඤ්ඤාති දුතං ඛහුධා පසත්ථං
දුතා ච බො ධම්මපදං ච සෙය්‍යො,
පුබ්බවති පුබ්බතරෙව සන්තො
නිබ්බාණමෙවජ්ඣගමුං සපඤ්ඤති.

එවමෙකෙකාය ශාථාය අනුමොදනං කතො තථෙව අගමංසු
සද්ධිං පරික්ඛාරෙති.

තත්ථ-ධම්මලද්ධියාති බිණ්ණසවං ආදිං කතො යාව සුක්ඛවිපස්සක
යොගාවචරෙ පුග්ගලො ධම්මස්ස ලද්ධිත්තා ධම්මලද්ධො නාම. සෙවච
උට්ඨානවිරියෙන තස්ස ධම්මස්ස අධිගතත්තා උට්ඨානවිරියාධිගතො
නාම. තස්ස පුග්ගලස්ස ණො ජනතු දදුති දුතනති අත්ථො. ධම්මෙන
ලද්ධියා උට්ඨානසංඛාතෙන විරියෙනාධිගතස්ස දෙය්‍යධම්මස්ස අග්ගං
ගහෙතො යො ජනතු සිලවතෙනසු දුතං දදුතිතිපි අත්ථො. උපයො
ගත්ථො වා සාම්චවනං කතොපෙත්ථ අත්ථො වෙදිතබ්බො. වෙදාරණිනති
දෙසනාසිසමෙතං අට්ඨමහාතිරයෙ සොළස ව උස්සදෙ අතික්කම්චාති
අත්ථො. දිබ්බාතිඤානාති උපෙතිති දෙවලොකෙ උපපජ්ජති. සමාන
මාහුති සදිසං වදනති. බයභිරුකස්ස හි දුතං තත්ථි භයභිරුකස්ස සුඤ්ඤං
තත්ථි. ජිවිතෙ ආලයං විජතිතො යුජ්ඣිත්තොව යුජ්ඣිතුං සකෙකාති
භොගෙසු ආලයං විජතිතොව දයකො දුතුං සකෙකාති තෙනෙව
තං උභයං සමානනති වදනති. අපපාපිසන්තාති ථොකාපි සමානා

පරිච්ඡතනජීවිතා බහුකෙ ජීවනානි එවමෙවං අපාපි මුඤ්ඤානවෙනතා බහුමි ඔවෙජ්ජිතං. ලොභාදිං වා කිලෙසගහණං ජිනාති. අපාමිවෙති ථොකමි වෙ දෙය්‍යධම්මං කම්මඤ්ඤ ඵලඤ්ඤ සංගුහනො දෙති. කෙතෙව සොති තෙන පරිත්තදෙය්‍යධම්මවජ්ඣකෙන පරිත්ත කොපි වාගෙන සො පරත් සුඛි හොති මහාරජාති. විවෙසාදානති දක්ඛිණඤ්ඤ දක්ඛිණෙය්‍යඤ්ඤ විචිතීන්ද්‍රිකා දින්නදානං. තත්ථ යං වා නං වා අදානා අග්ගං පණ්ණිතං පණ්ණිතං දෙය්‍යං විචිතීන්ද්‍රිකා දෙනො දක්ඛිණං විචිතාති නාම යෙසං වා තෙසං වා අදානා සීලාදිගුණ සම්පන්නෙ විචිතීන්ද්‍රිකා තෙසං දදන්තො දක්ඛිණෙය්‍ය විචිතාති නාම. සුගතපසස්සන්ති ඵලරූපං දානං බුද්ධෙහි පසන්තං. තත්ථ දක්ඛිණෙය්‍ය විචිතනං දය්‍යෙත්‍රං සෙ දක්ඛිණෙය්‍යාති ආදි වුත්තං තත්ථ දක්ඛිණෙය්‍යාති දක්ඛිණෙය්‍ය අනුච්ඡිකා බුද්ධාදයො. පාණ්ඩුනාතීති පාණ්ඩු සඛිතාති භූතාති. අග්ගසන්නා කාරුඤ්ඤාන අවිහෙසෙනො වරමානො. පරුපවාදානුති පරුපවාදහයෙන පාපං න කරෙති. භීරුනති උපවාදභීරුකං. නාති නස්ස සුරනති යො පන අයොතිසොමනසි කාරෙන තස්මිං උපවාදෙ සුරෙ හොති නං පණ්ණිතා නප්පසංසනති. භසාතිති උපවාදහයෙනති පණ්ණිතා පාපං න කරෙතති. භිනොන බ්‍රහ්මචරිකෙතාති බාහිරිත්ථායතනෙ තාව මෙථුනවිරති සීලමත්තකං හිතබ්‍රහ්මචරියං නාම. බ්‍රහ්මචරියෙ උපපජ්ජති කිංතස්ස උපවාර මත්තං මජ්ඣිමං තෙන දෙවලොකෙ උපපජ්ජති. අට්ඨසමාපත්තියො උත්තමං තෙන බ්‍රහ්මලොකෙ උපපජ්ජන්තො විසුජ්ජති නාම. සාසනෙ පන සීලවත්තස්සෙව එකං දෙවතීකායං පණ්ණිධාය බ්‍රහ්මචරියං සීලං හිතං පරිසුද්ධසීලස්සෙව සමාපත්තිබ්‍රහ්මත්තං මජ්ඣිමං නාම පරිසුද්ධ සීලෙ යන්තා විපස්සනං වසේත්ථා අරහත්තප්පත්ති උත්තමං නාම. ඔසානභාජාය අයමත්තො-මහාරජ කිඤ්ඤාපි හි එකංසෙනෙව දානං බහුධා පසන්තං වණ්ණිතං දානො පන සමථවිපස්සනා සඛිතා නිබ්බාණසඛිතාඤ්ඤ ධම්මකොට්ඨාසභූතං ධම්මපදමෙව උත්තරිතරං. කිං කාරණං. සුඛෙබ්බෙහි ඉමස්මිං කප්පෙ කස්සපදසබ්‍රාදයො සුඛෙ නෙරෙව වෙස්සගු දසබ්‍රාදයො සහොනා සප්පුරිසා සපඤ්ඤා සමථ විපස්සනාභාවෙත්ථා නිබ්බාණමෙව අජකිගමුං අධිගතාති.

එවං සත්තමපච්චෙකබ්‍රද්ධො අනුමොදනාය රඤ්ඤ අමතමහා නිබ්බාණං වණ්ණෙත්ථා රජානං අප්පමාදෙන ඔවදිත්ථා වුත්තනායෙන අත්තනො වසන්තට්ඨානමෙව ගතො. රජාපි සද්ධිං මහෙසියා යාවජීවං දානං දත්තා සග්ගපදං පුරෙසි.

සන්තා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිත්ථා එවං පුබ්බෙපි පණ්ණිතා විවෙය්‍යදානං අදංසුති වන්තා ජාතකං සමොධානෙසි. තදු පච්චෙකබ්‍රද්ධා පරිනිබ්බාසිංසු. සමුද්දව්ජයා රුහුලමාතා අහොසි. හරතරජා අගමෙවති.

ආදිනතජාතකං.

8. 1. 9.

ගඛගාකුමුදිනී ඉදං සත්ථා ජෙනවනෙ විහරනො ඵකං උක්කණ්ඨිතභික්ඛාං ආරබ්භ කපෙයි. නං හි භික්ඛාං සත්ථා සචං කිරිතං භික්ඛා උක්කණ්ඨිනොති පුච්ඡිතා සචං භනොති නිං කාරණාති කිලෙසවසෙනාති භික්ඛා මාතුගාමො නාම අභාතඤ්ඤ මිත්තදුතී අවිසංසාදනියො අතිතෙ පණ්ණිතා දෙවයිනං සහස්සං දෙනතාපි මාතුගාමං පොසෙතුං නාසංඝිංසු. සා ඵකදිවසමත්තං සහස්සං අලභිතාව නෙ ගිවාය ගාගාපෙතා නිහරපෙයි ඵචං අභාතඤ්ඤ මාතුගාමො මා නස්සා කාරණා කිලෙසවසං ගච්ඡාති චතා අතිතං ආහරි:-

අතිතෙ බාරුණසියං බ්‍රහ්මදහෙන රජං කාරෙනෙත නස්ස ච පුතොතා බ්‍රහ්මදහතකුමාරෙ බාරුණසියෙට්ඨිනො ච පුතොතා මහාධන කුමාරෙත නාම සහපංසුකිළිකා සහායා අගෙසුං. ඵකාවරියකුලෙයෙව ටිප්පං උග්ගණ්ඨිංසු. කුමාරෙ පිතුඅච්චයෙන රජෙජ්ජ පතිට්ඨායි. සෙට්ඨි පුතොතාපි නස්ස සනතිකෙයෙවාහොයි. බාරුණසියඤ්ච ඵකා නගර සොහිතී වණණදුයි අභිරුපා අහොයි සොභග්ගප්පත්තා. සෙට්ඨිපුතොතා දෙවයිනං සහස්සං දතා නිච්චකාලෙ නායෙව සද්ධිං අභිරමනොතා පිතු අච්චයෙන සෙට්ඨිට්ඨානං ලභිතාපි නං න විජති. තපෙච දෙවයිනං සහස්සං දතා අභිරමි. සො දිවසස්ස නයො වාරෙ රාජ්ජපට්ඨානං ගච්ඡති.

අථස්ස ඵකදිවසං සායං රාජ්ජපට්ඨානං ගතස්ස රඤ්ඤසද්ධිං සමුලල පනතස්සෙව සුරියො අත්ථබ්ගමි. අකුකාරං ජාතං. සො රාජකුලා නික්කමිතා ඉදුතී ගෙහං ගන්තා ආගමණ්වෙලා නත්ථි නගරසො හිතියායෙව ගෙහං ගමිස්සාමිති උපට්ඨානෙ උයොජෙතා ඵකකොච නස්සා ගෙහං පාවිසි.

අථ නං සා දිස්වාච අයසපුතා සහස්සං ආගතනති ආහ. හද්දෙ අජ්ජ අතිවිකාලො ජාතො තසමා ගෙහං අගන්තා මනුස්සො උයොජෙතා ඵකකො පටිට්ඨාසමි සෙව පන තෙ දෙව සහස්සෙ දස්සාමිති. සා විනොසි සවාහං අජ්ජ ඔකාසං කාරිස්සාමි අඤ්ඤෙසුපි දිවසෙසු භුච්ඡන්තො ආගමිස්සති ඵචං මෙ ධනං පරිභාසිස්සති නදුතීස්ස ඔකාසං කාරිස්සාමිති.

අථ නං ඵචමාහ සාමි මයං වණණදුසියො නාම අම්බාකං සහකෙළි නාම නත්ථි ආහර සහස්සනති. හද්දෙ සෙව දිගුණං ආහරිස්සාමිති පුතපුත්තාපි. නගරසොහිතී දුසියො ආණාපෙයි ඵචස්ස ඉධ ධතා මං ඔලොකෙතුං මා අදත්ථ ගිවාය නං ගහෙතා නිහරිතා වාරං පිදහපාති. තා තපා අකංසු.

සො විනොසි අහං ඉමාය සද්ධිං අසිතිකොට්ඨනං බාදිං සා මං ඵකදිවසං භුච්ඡන්තං දිස්වා ගිවාය ගහෙතා නිහරපෙයි අහො මාතුගාමො නාම පාපො නිලලෙජා අකතඤ්ඤ මිත්තදුතීති. සො මාතුගාමස්ස අගුණං අනුස්සරෙනොච විරජ්ජ පටිකකුලසඤ්ඤං පටිලභි

සරුවාසෙපි උක්කණ්ඨිතො කීමෙම සරුවාසෙන අජේජව නික්කමිත්වා පබ්බජ්‍යාමිති පුනගෙහං අගනත්වා රුක්කමපි අදිස්වාච නගර නික්කමිත්වා අරඤ්ඤං පටිසිත්වා ගඟ්භාතිරෙ අස්සමං මාපෙත්වා පබ්බජිත්වා ක්‍යාතාභිඤ්ඤං නිබ්බන්ධෙත්වා චන්ද්‍රලථලාභායෙ තත්ථ වාසං කපෙසයි.

රුජා නං අපස්සන්තො භගං මෙ සභායොති පුච්ඡි. නගරසො භිනියාපි භාතකමමං සකලනගරෙ පාකටං ජාතං. අපස්ස තමත්ථං ආවික්ඛිත්වා ඉති තෙ දෙව සභායො ලජ්ජාය සරමපි අගනත්වා අරඤ්ඤං පටිසිත්වා පබ්බජිතො කිරුති කථසිංසු. රුජා නගරසොභිතිං පක්කොසා පෙත්වා සච්චං කිරි ත්ථං එකදිවසං සහස්සං අලභිත්වා මම සභායං ගිවාය ගාභාපෙත්වා නිගරපෙසිති පුච්ඡි. සච්චං දෙවාති. පාපෙ ජමම් සිංසං මම සභායස්ස ගතට්ඨානං ගනත්වා ආනෙති නොපෙ ආනෙසි ජීවිතං තෙ නජීති.

සා රඤ්ඤො වචනං සුත්වා භික්ඛා රථං ආරුක්ඛ මහන්තන පරි වාරෙන සරු නික්කමිත්වා තස්ස ගතට්ඨානං පරියෙසන්ති සුඤ්චසෙන තත්ථ ගනත්වා චන්දිත්වා අයං මයා අකිබ්බාලභාවෙන කතදෙසං සහ න පුනෙවං භාරිස්සාමිති යාවිත්වා සාධු බමාමි තජ්ඣි මෙ තසි අභාතොති වුත්තෙහ සවෙ මෙ බමට්ඨ මයා සද්ධිං රථං අභිරුහට්ඨ නගරං ගච්ඡිස්සාම නගරං ගතකාලෙයෙව මම සරෙ ධනං අත්ථි සබ්බං දස්සාමිති ආහ. සොතස්සා වචනං සුත්වා හද්දෙ ඉදුති තයා සද්ධිං ගන්තුං න සකකා යද් පන ඉමස්මිං ලොකෙ යං න භවිතබ්බං තං භවිස්සති අපි නාම හද් ගච්ඡෙය්‍යන්ති වත්වා පස්මං ගාථමාහ:-

ගඟ්භා කුමුදිනී සන්තා සඬ්ඛවණ්ණං ව කොකිලා,
ජමබ්‍රුතාලථලං දජ්ජා අථ නුත තද්ධ සීයාති.

තස්සන්තො-හද්දෙ යථාති කුමුදසරු කුමුදෙති සඤ්ජන්තා තිට්ඨන්ති හථෙව සවෙ සකලාපි මහාගඟ්භා කුමුදිනී සීඝ්‍රසොතං පහාය සන්තා උපසන්තා සීයා සබ්බෙ කොකිලා ව සඬ්ඛවණ්ණං භවෙය්‍යං සබ්බොපි ව ජමබ්‍රුලකෙබ්බා තාලථලං දදෙය්‍ය. අථ නුත තද්ධ සීයාති අථ තාදිසෙ කාලෙ අමහාකමපි සමාගමො නුත සීයා භවෙය්‍ය නාමාති වුත්තං හොති.

එවං වත්වා පුනපි තාය එති ගච්ජාමෙවාති වුත්තෙහ ගච්ඡිස්සා මෙවාති වත්වා කස්මිං කාලෙති අසුකස්මිඤ්ඤ අසුකස්මිඤ්ඤාති වත්වා සෙසගාථා අභාසි:-

යද් කච්ඡපලොමානං පාවායෙ තිවිධො සීයා,
හෙමන්තිකං පාපුරණං අථ නුත තද්ධ සීයා.

යද් මකසද්දානං අට්ඨාලො සුකතො සීයා,
දළෙකා ව අපපකමපි ව අථ නුත තද්ධ සීයා.

යද සසවිසාණානං නිසේසණී සුකතා සියා,
සගගසාරොහණන්ධාය අථ නුත තද සියා.

යද නිසේසණී මාරුග්ග වන්දං බාදෙය්‍යං මුසිකා,
රුහුඤ්ච පරිපාතෙය්‍යං අථ නුත තද සියා.

යද සුරුසං පිත්තා මකිකා ගණවාරිණී,
අභිගාරෙ වාසං කපෙපය්‍යං අථ නුත තද සියා.

යද බිලොට්ඨසම්පණේණා ගුරුතො සුමුඛො සියා,
කුසලො නච්චිතිකස්ස අථ නුත තද සියා.

යද කාකා උලුකා ච මහායෙය්‍යං රහොගතා,
අඤ්ඤමඤ්ඤා පිහයෙය්‍යං අථ නුත තද සියා.

යද පුලසපත්තානං ඡන්තං පිරතරං සියා,
වස්සස්ස පටිසාතාය අථ නුත තද සියා.

යද කුචඬෙකා සකුණො පබ්බතං ගකිමාදනං,
තුණේඤාදාය ගචේය්‍යං අථ නුත තද සියා.

යද සාමුද්දිකං නාවං සයන්තං සව්චාකරං,
චෙටොආදාය ගචේය්‍යං අථ නුත තද සියාති.

තත්-නිවිඬොති එකො කච්ඡලොමමයෙන පුපෙථන එකො
තුලෙන එකො උභයෙනාති එවං තිප්පකාරො. හෙමනතිකං
පාපුරණනති ගිමපාතසමයෙ පාපුරණාය හවිතුං සමන්තො. අථ නුත
තද සියාති අථ තසමිං කාලෙ මම තයා සද්ධිං එකංසෙනෙව සංසග්ගො
සියා. එවං සබ්බත් පච්ඡිමපදං ගොජ්ජතබ්බිං. අට්ඨාලො සුකතොති
අභිරුහිත්වා සුරුකින්නං පුරිසසනං ධාරෙතුං යථා සකෙකාති එවං
සුකතො. පරිපාතෙය්‍යනති පලාපෙය්‍යං. අභිගාරෙති විතච්චිකභිගාර
සන්තරෙ. වාසංකපෙපය්‍යනති එකෙකං සුරුසං පිවිත්වා මත්තා වසෙය්‍යං
බිලොට්ඨසම්පනෙනාති බිලිච්ඡලසද්දිසෙහි ඔට්ටිති සමන්තාගතො.
සුමුඛොති සුවණ්ණාදසසද්දිසමුඛො. පිහයෙය්‍යනති අඤ්ඤමඤ්ඤස්ස
සම්පත්තිං. ඉච්ඡන්තා පිහයෙය්‍යං පතේය්‍යං. පුලසපත්තානනති
සණ්ඨානං පුලසගච්ඡපණ්ණානං. කුචඬෙකාති එකො බුද්ධසකුණො.
සාමුද්දිකනති සමුද්දපකඤ්ජනං මහාතාවං. සයන්තං සව්චාකරනති
යනෙතනවෙව් වචාකාරෙන ව සද්ධිං සබ්බසම්භාරසුත්තං. චෙටො
ආදායාති යද එවරුපං නාවං බුද්ධකො ගාමදුරකො හන්තෙත ගගෙත්වා
ගචේය්‍යාති අන්තො.

ඉති මහාසමන්තා ඉමිනා අට්ඨානපරිකපෙපන එකාදසගාථා අභාසි.
තං සුත්වා නගරසොභිති මහාසත්තං බමාපෙත්වා නගරං ගන්ත්වා
රඤ්ඤා නං කාරණං ආරොවෙත්වා අත්තනො ජීවිතං යාචිත්වා ගණෙයි.

සඤ්ඤා ඉමං ධම්මදෙසනං ආහරිතො එවං හික්කු මාතුගාමො නාම අකතඤ්ඤා මිත්තදුතීති චතො සච්චාති පකාසෙතො ජාතකං සමොධානෙයි. සච්චපරියොසානෙන උක්කණ්ණිතහික්කු සොතාපතතිඵලෙ පතිට්ඨති. තද් රුජා ආනන්දො අහොසි නාපසො පත අහමෙවති.

අට්ඨානජාතකං.

8. 1. 10.

ධම්මඤ්ඤා සාපනීසනාති ඉදං සඤ්ඤා වෙච්චනෙ විහරන්තො එකං ඵළිකං ආරබ්භ කපෙයි. එකස්මිං හි සමයෙ මහාමොග්ගලානන්දෙරො ගිරිපරික්කිතෙන එකචාරෙ ගිරිබ්බජසෙනාසනෙ විහාසි. චාරසම්පෙයෙවස්ස වඩ්ඛමො අහොසි. තද් ඵළකපාලකා ඵළකෙ එත්ථ වරනතුති ගිරිබ්බජං පවෙසෙතො කිළිනතො විහරන්ති. තෙසු එකදිවසං සායං ආගන්තො ඵළකෙ ගහෙතො ගච්ඡන්තෙසු එකා ඵළිකා දුරෙ වරමානා ඵළකෙ නික්කමන්තෙ අදිස්වා ඔතිසි. තං පච්ඡා නික්කමන්තො එකො දිපිකො දිස්වා බාදිස්සාමි නන්ති ගිරිබ්බජචාරෙ අට්ඨාසි. සාපි ඉතො විතො ව ඔලොකෙන්නි තං දිස්වා එස මං මාරෙතො බාදිතුකාමනාය සිතො සවෙ නිවන්තිතො පලාසිස්සාමි ජීවිතමෙව නන්ති අඡ්ඡ මයා පුරිසාකාරං කාදුං වට්ටතිති වින්තොති සිඬගාති උක්කිපිතො තස්සාහි මුඛං වෙගෙන පක්කන්දිතො දිපිකස්ස ඉතො ගණ්ණිස්සාමිති විපථන්තො ගහණං අනුපගන්තො වෙගෙන පලාසිතො ඵළිකානං අන්තරං පාවිසි. ථෙරො තං තෙසං කිරියං දිස්වා පුත්තදිවසෙ ගන්තො නථාගහස්සාරො වෙතො එවමහන්තො සා ඵළිකා අන්තතො උපායකුසලතාය පරක්කමං කතො දිපිකතො මුච්චිති ආහ. සඤ්ඤා මොග්ගලාන ඉදං නි නාම සො දිපිකො තං ගහෙතුං නාසක්ඛි පුබ්බෙ පත තං වරවන්තිං මාරෙතො බාදිති චතො තෙන යාවිතො අතිතං ආහරි :-

අතීතෙ මගධරට්ඨෙ බොධිසත්තො එකස්මිං ගාමෙ මහාභොග කුලෙ නිබ්බන්තිතො වයප්පත්තො කාමෙ පහාය ඉසිප්ඛච්ඡං පබ්බජිතො ක්කානාහිඤ්ඤා නිබ්බත්තොති වීරං හිමවන්තෙ වසිතො ලොණච්චිල සෙවනන්දාය රුජගහං පතො එතස්මිඤ්ඤා ව ගිරිබ්බජෙ පණ්ණසාලං මාපෙතො වාසං කපෙපසි.

තද් ඉමිනාව නිශාමෙන ඵළකපාලෙසු ඵළකෙ වරන්තෙසු එක දිවසං එවමෙව එකං ඵළිකං පච්ඡා නික්කමන්තො දිස්වා එකො දිපිකො බාදිස්සාමි නන්ති චාරෙ අට්ඨාසි. සාපි තං දිස්වා අඡ්ඡ මයා ජීවිතං නන්ති එකෙත්තපායෙන ඉමිනා සද්ධිං මධුරපටිසඤ්ඤාං කතො හදය මද්දවමස්ස ජනෙතො ජීවිතං රක්ඛිස්සාමිති වින්තොති දුරතොව තෙනසද්ධිං පටිසඤ්ඤාං කරොන්නි ආගච්ඡමානා පඨමං ගාථමාහ :-

ධම්මඤ්ඤා යාපනියං කච්චි මාතුල තෙ සුඛං,
සුඛං තෙ අමමා අවච්ච සුඛකාමාති තෙ මයන්ති.

තත්-සුඛගෙන අමමාති මයං මාතාපි තුමනාකං සුඛං පුච්ඡෙය්‍යා
සිති අජ් මං අවවාති අත්ථො. මසනති මාතුල මයංති තුමනාකං
සුඛමෙව ඉච්ඡාමාති.

තං සුඛා දීපිකො අයං ධුතතිකා මං මාතුලවාදෙන වඤ්ඤානු
කාමා න මෙ කකඛලභාවං ජානාතීති විනේතව්‍යා දුතියං ගාථමාග :-

තඬුට්ඨං මෙ අවකකමම ගෙණයිත්වාන ඵළිකෙ,
සාජ් මාතුලවාදෙන මුඤ්ඤිතබ්බානු මඤ්ඤසිති.

තස්සත්ථො-තං මම තඬුට්ඨමණ්ඩලං අකකමිත්වා ගෙණයිත්වා
ආගච්ඡසි සා තං අජ් මාතුලවාදෙන මුඤ්ඤිතබ්බාගමසමීති මඤ්ඤසි
නු ඵවං මඤ්ඤසි මඤ්ඤති.

තං සුඛා ඉහර මාතුල මා ඵවං වදිති වත්වා තතියං ගාථමාග :-

පුරත්ථාමුබ්බො තිසිනේනාසි අහං තං මුඛමාගතා,
පච්ඡතො තුය්‍යා තඬුට්ඨං කථං බොහං අවකකමිතති.

තත්-මුඛනති අභිමුඛං. කථං බොහනති තව පච්ඡතො සිතං
අහං කථං අවකකමිතති අත්ථො.

අථ නං සො කිං කපේසි ඵළිකෙ මම තඬුට්ඨරතිතට්ඨානං නාම
නාතීති වත්වා වතුත්ථං ගාථමාග :-

යාවතා වතුරෙ දීපා සසමුද්‍ය සපබ්බතා,
තාවතා මයං තඬුට්ඨං කථං බො තං විචජ්ඣති.

තත්-නාවතාති ඵත්තකං ණානං මම තඬුට්ඨං පරිකම්පිත්වා
ගතනති වදති.

තං සුඛා ඵළිකා අයං පාපො මධුරකථාය න අලලියති පටිසන්තු
හුත්වාස්ස කපේස්සාමිති පඤ්චමං ගාථමාග :-

පුබ්බෙවමෙනං අකමංසු මාතාපිතාව භාතරෙ,
දීඝං දුට්ඨස්ස තඬුට්ඨං සමති වෙහායසාගතාති.

තත්-අකමංසුතිපුබ්බෙව මෙ ඵතං මාතා ව භාතරෙ ව ආවිකම්ංසු.
සමතිති සා අහං ඤාතිකානං සනතිකා තව තඬුට්ඨස්ස දීඝභාවං
සුඛා තඬුට්ඨං පරිහරනති මෙභායසා ආකාසෙන ආගතාති.

අථ නං සො ජානාමි තෙ අහං ආකාසෙනාගතභාවා ඵවං
ආගච්ඡනති පත මයං භකෙඛ නාසෙත්වා ආගතාසිති වත්වා ඡට්ඨං
ගාථමාග :-

තඤ්ඤා දිස්වාන ආයනතිං අනතලිකඛසමි ඵළිකෙ,
මගසබ්බෙසා පලාසිත්ථ භකෙඛා මෙ නාසිතො තයාති.

තං සුඤ්ඤා ඉතරං මරණභයභීතා අඤ්ඤං භාරණං ආහරිතුං
අසකෙකානති මාතුල මා එවරුපං කකබලකමමං කරි ජීවිතං මෙ දෙහිති
විලපි, ඉතරොපි තං විලපනතියෙව බකෙහි ගගෙඤ්ඤා මාරොඤ්ඤා බාදි.

ඉවෙව්ව විලපනතියා එළිකියා රුහබ්බසො,
ගලකං අඤ්ඤාමද්දි නත්ති දුට්ඨං සුභාසිතං.

තෙව දුට්ඨං නයො අත්ති න බමෙමා න සුභාසිතං,
නිකකමං දුට්ඨං සුජෙජ්ජ සො ච සබ්බි න රජ්ජතිති.

ඉමා වෙ අභිසම්බුද්ධගාමා.

තත්ත්ව-රුහංඝසොති රුහිරහකො ලොහිතපාසි සාහසික
දීපිකො. ගලකං අඤ්ඤාමද්දිති ගිවං මද්දි බසිතා එලෙසිති අතො.
නිකකමං භාරණං. බමෙමාති සබ්බාචො. සුභාසිතතති සුකරිතං වචනං
සබ්බමෙපතං දුට්ඨං නත්ති අතො. නිකකමං දුට්ඨං සුජෙජ්ජාති
භිකකවෙ දුට්ඨපුග්ගලෙ පරකකමොව සුජෙජ්ජය. සො ච සබ්බි න
රජ්ජතිති සො පන පුග්ගලො සබ්බි සුඤ්ඤං සුභාසිතං න රජ්ජති
න සම්පියායතිති අතො.

තාපසො තෙසං කිරියං සබ්බං අද්දස.

සත්ථා ඉමං බමමදෙසනං ආහරිතා ජාතනං සමොධානෙසි. තද
එළිකිව එතරහි එළිති දීපිකොව දීපිකො. තාපසො පන අගමෙවාති.

දීපිත්තකං.

කම්මානිවග්ගො.

අට්ඨකභිදාසවණ්ණනා
නිට්ඨිතා.

TRIPITAKA PUBLICATIONS.

Vol. No. NAME OF BOOK.

EDITED BY

1. Petavattu Aṭṭhakathā,
Second Edition	Siri Dhammārāmatissa Nāyaka Thero
Acarya Pandit Māpalagama Chandajō
Thero
Weliwitiye Pandit Sōrata Thero
2. Thera-Gāthattakathā
1st Part,	Sūriyagoda Sumangala Thero & Webc
Sangharatana Thero
3. Therī-Gāthattakathā,	BihalpolaSiri DewarakkhitaNāyakaTher
4. Dīgha Nikāyattakathā
1st Part,	Heyyantuduwe Dhammakitti Siri Dev
mitta Nāyaka Thero
5. Dhammapadatṭhakathā
1st Part,	K. Siri Sumangala Ratanasāra Nāyaka
Thero
6. Udānatṭhakathā,
Second Edition	BihalpolaSiri DewarakkhitaNāyakaTher
Weliwitiye Pandit Sōrata Thero & Pan
Palannoruwe Vimaladhamma Thero
7. Suttanipātattakathā,	Sūriyagoda Sumangala Thero & Māpal
gama Chandajōty Thero
8. Visuddhimaggattakathā,	Pamunuwe Buddhaddatta Thero
9. Nettippakaraṇattakathā,	Pandit Widurupola Piyatissa Nāyaka
Thero
10. Mahāniddesattakathā,	Boruggamuwe Acarya Siri Rewata Ther
11. Khuddakapāṭṭhakathā,	Acarya Pandit Welipitiye Dewananda
Nāyaka Thero
12. Buddhavamsattakathā,	Pandit Yagirala Paññānanda Nāyaka
Thero
13. Dhammapadatṭhakathā
2nd Part,	K. Siri Sumangala Ratanasāra Nāyaka
Thero
14. Cūlaniddesattakathā,	Boruggamuwe Acarya Siri Rewata Ther
15. Anguttara Nikāyattakathā, 1st Part,	Dhammakitti Siri DhammānandaNāyaka
Thero
16. Samyuttanikāyattakathā 1st Part,	Pandit Widurupola Piyatissa Nāyaka
Thero
17. Vimānavattu Aṭṭhakathā,	Madugalle Siri Siddhattha NāyakaTher
& Acarya Morontuduwe Dhammānanda
Nāyaka Thero

(TRIPITAKA PUBLICATIONS.)

Vol. No.	NAME OF BOOK.	EDITED BY
18	Thera-Gāthapāṭhakathā, 2nd Part,	Rerukāne Ariyañāna Thero
19	Dīghanikāyaṭṭhakathā 2nd Part,	Boruggamuwe Acarya Siri Rewata Th
20.	Jātakapāṭhakathā 1st Part,	Pandit Widurupola Piyatissa Nāya Thero
21.	Paṭisambhidā Maggaṭ- ṭhakathā,	Mangala Dhammakitti Siri Jinarat Nāyaka Thero, M. Siri Anomadassi Nāya Thero & Welivitiye Pandit Sōrata Th
22.	Samyutta Nikāyaṭṭha- kathā 2nd Part,	Pandit Widurupola Piyatissa Nāya Thero
23	Itivuttakapāṭhakathā,	Acarya Morontuduwe Dhammānan Nāyaka Thero
24.	Jātakapāṭhakathā 2nd Part,	Pandit Widurupola Piyatissa Nāya Thero
25.	Sutta Sanghapāṭṭha kathā,	Acarya Baddegama Siri Piyaratana Thero
26.	Cariyāpiṭakapāṭṭhakathā,	Acarya Kukulnāpe Siri Dewarakkhit Thero
27.	Catubhānawāraṭṭha- kathā,	Pandit Doranegoda Nānasena Thero
28.	Samantapāsādikā Vinayaṭṭhakathā, 1st Part,	Acarya Baddegama Siri Piyaratana Th & Welivitiye Pandit Sōrata Thero
29.	Apadānaṭṭhakathā, 1st Part,	Welivitiye Pandit Sōrata Thero
30.	Mātikapāṭṭhakathā,	Siri Saddhammakitti Karandana Jinaratana Thero
31.	Samyutta Nikāyaṭṭha- kathā, 3rd Part,	Pandit Widurupola Piyatissa Nāyak Thero
32.	Jātakapāṭṭhakathā, 3rd Part,	Pandit Widurupola Piyatiss Nāyaka Thero.